ՅԱՐԱՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 1 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7840 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3251

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՓԱՍՏԸ

Շատ բան զրուեցաւ սեպտեմբեր վեցի դիշերուան եղերական դէպքերուն մասին, որոնք միաժամանակ տեղի ունեցան Պոլսոյ, Իզմիրի եւ Անգարայի մէջ եւ որոնց կազմակերպութեան եւ գործադրութեան մէջ ակներեւ էր կառավարութեան մեղսակցութիւնը :

Միջազգային մամուլը, իրեն յատուկ պատճառներով անշուշտ, դէպքը արձանագրեց հարեւանցի: Թուրքիան անդամ է ՄԱԿի, Ատլանտեան Ուխտին, Պալքանեան Դաշնակցութեան եւ Պաղտատի Ուխտին :

Նոյն անտարբեր դիրքը բռնեցին արեւմտեան պետութիւնները, թէեւ ոմանց հպատակներն ալ կարեւոր վնասներ կրած էին, մանաւանդ Պոլսոյ մէջ:

Ամերիկեան կառավարութիւնն իսկ, չուզելով վշտացնել իր թուրք դաշնակիցը վախնալով, որ Յունաստանի հրաժարումով կրնայ վտանգուիլ Պալքանեան Ուխտը, միայն մեղմ ազդարարութիւն մը ուղղեց երկու կողմերու :

Այս պարագան զարմացուց Յունաստանը, որ աւելի կորովի ընթացք մը կը սպասէր Միացեալ Նահանգներէն :

Դիւանագիտական ճամբով ո՛չ մէկ բան կատարուեցաւ՝ զգաստութեան հրաւիրելու համար Թուրքիոյ վարիչները, որոնք այս անդամ եւս անպատիժ մնացին, ինչպէս մնացեր էին իրենց նախորդները, որոնք ամբողջ ազգ մը անճիտեցին :

Հրապարակի վրայ երեւցան միայն մարդասիրական ու կրօնական — եկեղեցական կազմակերպութիւնները :

Մարդկային Իրաւունքներու Ֆրանսական Լիկան իր Նոյեմբեր 7ի նիստին մէջ զբաղեցաւ այս խնդրով, մասնաւորաբար Հայերու առնչութեամբ եւ քուէարկեց բանաձեւ մը, որ նոյեմբեր 12ին հաղորդուեցաւ փարիզեան անթելէն՝ իր նախագահին՝ Էմիլ Քանի կողմէ :

Այս վերջինը յիշեց անունները Փիէր Քիյեարի, Ֆէրտինան Հերոլտի, Վիկտոր Պերարի, Ֆրանսիս տը Փրէսանսէի եւ Ժան Ժօրէսի, որոնք հիմնադիրներն են եղած Լիկային եւ ժամանակին բուռն բողոք բարձրացուցած՝ Կարմիր Սուլթանի կազմակերպած հայկական ջարդերուն դէմ :

Այս առթիւ յիշեց թէ Հայերը ո՛չ պետութիւն ունին, ոչ ալ դիւանագիտական ներկայացուցիչներ: Ու յանուն Լիկային հրապարակով արդարութիւն եւ ապահովութիւն պահանջեց Հայերուն համար :

Բարոյական մխիթարութիւն մը՝ այսքանն ալ :

Երկրորդ եւ աւելի կարեւոր ձեռնարկը կատարեց « Եկեղեցիներու Տիեզերական Խորհուրդ»ը, որ քանի մը շաբաթ առաջ Պոլիս զրկեց հինգ հոգինոց պատուիրակութիւն մը, իբրեւ ներկայացուցիչ Միացեալ Նահանգներու, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ եկեղեցիներուն :

Այս պատուիրակութեան մասին առաջին անդամ խօսած էր Քէնթըրպրիի արքեպիսկոպոսը, Տոքթ. Ֆիշըր՝ անցեալ հոկտեմբեր 12ին, Եորքի մէջ, ուր տեղի կ՛ունենար անկլիքան եկեղեցւոյ Սինոդ լիագումար նիստը :

Այնտեղ կարդացուած էր Սեպտ. 6ի դէպքերուն մասին տեղեկագիր մը, որ կ՛ըսէր թէ Պոլսոյ ութսուն եկեղեցիներէն ինը միայն անեղծ մնացեր էին, 29ը ամբողջովին այրած, 34ը ծանր եւ 8ը թեթեւ կերպով վնասուած էին: «Հաստատ ապացոյց կայ թէ ամբողջ գործողութիւնը խնամքով ծրագրուած էր զօրեղ ու ազդեցիկ մարդոց խմբակցութեան մը կողմէ: Նախապէս որոշուած կեդրոններէ սրածայր կացիններ եւ ուրիշ քանդիչ զէնքեր բաժնուած էին ամբոխին» :

Այս դէպքը եղաւ վերջին փաստը, ապացուցանելով թէ բան չէ փոխուած Թուրքիոյ մէջ : ՀՐԱՆՏ — ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՏԱՊԱԼԵՑԱՒ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ՊԻՏԻ ԼՈՒԾՈՒԻ

Ազգ. ժողովը վերջին պահուն մերժեց վստահութեան քուէ տալ, ինչպէս պահանջած էր վարչապետը, եւ դահլիճը հրաժարեցաւ: Թեր քուէարկած էին 218 երեսփոխաններ, դէմ՝ 318 հոգի: Դահլիճը հանրապետութեան նախագահին ներկայանալով, լման երկու ժամ խորհրդակցեցաւ չորեքշաբթի, քննելու համար Ազգ. ժողովին լուծման խնդիրը: Երկրորդ խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ նոյն օրը, իրիկուան դէմ :

Երեքշաբթի օրուան նիստը, որ սկսած էր ժամը 3ին, շարունակուեցաւ ամբողջ դիշերը: Վերջնական վճիռը տրուեցաւ այն ատեն երբ վարչապետը մերժեց վիճաբանութիւն մը կատարել դահլիճին ընդհ. քաղաքականութեան մասին: Սահմանադրութիւնը կը տրամադրէ 312 ձայնի մեծամասնութիւն մը, որով դահլիճը ինկած կ՛ըլլայ բացառիկ պարագաներու մէջ: Ըստ օրինի, երբ երկու դահլիճներ տապալին 18 ամսուան մէջ, վերջինը կրնայ լուծել Ազգ. ժողովը, խորհրդակցելով հանրապետութեան նախագահին հետ: Կը կարծուի թէ հասած է ժամը, այդ գործողութիւնը կատարելու համար :

Ազգ. ժողովը վերջին վեց շաբաթները անցուց քննելով կանխահաս ընտրութեանց խնդիրը: Կ՛ըսուի թէ նախագահը հակառակ է լուծման: Վերջին անդամ Մենտէս Ֆրանսի դահլիճն էր որ տապալեցաւ 273ի դէմ 319 ձայնով: Ազգ. ժողովը մեծամասնութեամբ ընդունելով հանդերձ կանխահաս ընտրութեանց սկզբունքը, եզրակացութեան մը յանգած չէր ընտրական օրէնքի մասին: Կառավարութիւնը երբեք չէր ճշդած իր դիրքը ընտրութեանց եղանակի մասին, բայց միշտ կը պնդէր թէ անհրաժեշտ է յուլիսէն առաջ լուծել խորհրդարանը, որպէսզի յաջորդ ժողովը կարենայ զբաղիլ շարք մը կարեւոր խնդիրներով :

Վարչապետը, Պ. Էտ. Ֆոր լուրջ դիժուարութեանց մատնուած էր անցեալ Հոկտեմբեր 6էն սկսեալ, երբ դահլիճէն հրաժարեցան չորս կոլեան նախարարներ որոնք հակառակ էին մարոքեան քաղաքականութեան: Այդ օրէն ի վեր դահլիճը կանգուն կը մնար առժամեայ կարգադրութիւններով եւ երերուն մեծամասնութեամբ: Երեքշաբթի դիշեր վարչապետին դէմ ճակատ կազմած էին համայնավարները, կոլեանները, ընկերվարականները եւ իր իսկ արմատական պաշտօնակիցները, ինչպէս եւ անկախները, դիւղացիները եւն.: Պ. Ֆորի պարտութիւնը յաղթանակ մը կը համարուի նախորդ վարչապետ Մենտէս Ֆրանսի համար, որ տիրական վարիչն է արմատական կուսակցութեան եւ որ կը պահանջէ բարեփոխել ընտրական օրէնքը, կանխահաս ընտրութիւններ կատարելէ առաջ : Պ. Մենտէս Ֆրանս Մ. Նահանգները պիտի երթար երկու դասախօսութիւններ տալու համար, բայց յետաձգեց մեկնումը, որպէս զի կարենայ հետեւիլ քաղաքական անցուդարձին :

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ԿՈՉԸ

Տակաւին յայտնի չէ թէ ո՞վ պիտի ըլլայ նոր վարչապետը :

Երեքշաբթի օրուան վիճաբանութեանց ընթացքին, վարչապետին դէմ բացէ իբաց և ուժգնօրէն պայքարեցաւ նախկիննախարար մը, Միթըռան, որ կը պահանջէր քննել դահլիճին ընդհանուր քաղաքականութիւնը: Պ. Միթըռան մեղադրեց թէ վարչապետը կը փորձէ վարկաբեկել խորհրդարանը, հրապարակային ճառերու մէջ

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

ԽԵԼՔԻՑ ՊԱՏՈՒՀԱՍ

Լեգուանին Խրուշչեւ կը սիրէ շռնդալից ելոյթներ կատարել, հանդիսաւոր առիթներու մէջ:

Այսպէս, անցեալ շաբթու երբ Նոր Տելհի (Հնդկաստան) կը գտնուէր, յանկարծ բացագանչեց, սլաքներ արձակելով արեւմտեան աշխարհին դէմ :

— Թող գրեն ու խօսին ինչ որ կ՛ուզեն. հաջող շունը չի խածներ ...

Ուրիշ խօսքով, ըսել կ՛ուզէր թէ շունները կը հաջեն, կարաւանը կը քալէ :

Մոսկուայի Կեդր. Կոմիտէին Ա. քարտուղարը ուրիշ առածներ ալ գիտէ, ռուսական թէ օտար, և յանախ կ՛արտասանէ, ինչպէս կ՛ընէր հանգուցեալ Վիշինսկին :

Ես պիտի ուզէի որ աւելի յանախ յիշէր այս վերջինը, մասնաւորապէս յիշեցնելով բոլշեւիկեան կայսրութեան հպատակներուն եւ հետեւորդներուն :

Անշուշտ Պ. Խրուշչեւ գիտէ որ «հաջողները» մեծ թիւ մը կը կազմեն այս բազմութեան մէջ: Առանց երկրի, ազգի եւ դասակարգի խտրութեան :

Մեր մէջ ալ ունինք հատընտիր թայֆա մը որ ուղղափառ բոլշեւիկներն ալ կը գերազանցէ, երբ գրիչ կամ բերան շարժէ Դաշնակցութեան դէմ :

Շատերը կ՛ուզեն « յառաջդիմական» դափնիներ խլել, մասնաւոր արհեստի մը վերածելով թրքավարի վայրահաջութիւնները :

Ուրիշներ, ի բնէ բանսարկու եւ դաւադիր, չեն կրնար շնչել առանց ստելու, կեղծելու, զրպարտելու կամ հայհոյելու:

Առանձին ըլլան թէ խմբովին, բոլորն ալ ունին մէկ մտահոգութիւն,—

— Այսօր ի՞նչ տեսակ մուր քսենք Դաշնակցութեան կամ անոր ղեկավարութեան ճակտին, որպէսզի ամէնքն ալ ափ ի բերան մնան :

Եւ կը սկսին զառանցել, սանձակոտոր խուժանավարութեամբ .

— Դաշնակցութիւնը Թուրքին հետ միացած կը դաւէ հայրենիքին դէմ ...

— Դաշնակցութիւնը կ՛ուզէ կործանել ներկայ Հայաստանը ...

— Դաշնակցութիւնը կը պառակտէ գաղութները ...

— Դաշնակցութիւնը կը փորձէ քանդել էջմիածինը ...

Այս ցնդաբանութիւնները գրի առած կամ արտասանած ատեն, իրենք ալ գիտեն որ ծիծաղելի կը դառնան հանրութեան առջեւ:

Մանաւանդ որ, փորձով տեսած են թէ մազ չի շարժիր Դաշնակցութեան կամ ո եւ է Դաշնակցականի գլխէն :

Բայց, կրնա՞ն դաւանանել իրենց վայրենի բնազդին եւ պաշտօնին :

Եթէ քնաբեր սուտեր չթխեն, եթէ գրգռիչ քսութիւններ չկատարեն, եթէ կեղծ ու շոշորթապատում նամակներ եւ « շրջաբերականներ » չկարկտեն, հապա ի՞նչ անեն ...

Խելք մը սորվեցուցէք, ընկեր Խրուշչեւ, յիշեցնելով առածը : ՎԱՀԷ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃՆ ԱԼ ԻՆԿԱՒ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՆԱՅ

Անդարայէն կը հեռագրեն թէ Մենտերէսի դահլիճին բոլոր անդամները հրաժարեցան Նոյեմբեր 29ին: Դեմոկրատ կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութիւնը ժողով մը գումարած էր որ վերջացաւ աննկարագրելի ժխորի մը մէջ: Վիճաբանութեան գլխաւոր նիւթն էր երկրին տնտեսական կացութիւնը որ հետզհետէ կը ծանրանայ : Վարչապետը, Մենտերէս, չհրաժարեցաւ, նոյն իսկ վստահութիւն շահեցաւ; եօթը ժամուան աղմկալի վիճաբանութենէ մը վերջ :

Ժողովին կը մասնակցէին գրեթէ բոլոր դեմոկրատ երեսփոխանները, հինգ հարիւր հոգի: Վիճաբանութեանց ընթացքին երեսփոխանները գանգատեցան թէ գիները կը բարձրանան և ապրուստը սղած է, թէ շատ մը կենսական ապրանքներ կը պակսին : Տագնապին գլխաւոր պատճառներէն մէկն է օտար դրամի պակասը : Թուրքիա արդէն ծանր պարտքեր ունի շատ մը եւրոպական երկիրներու եւ իր վարկի աղբիւրները ցամքած են վերջին ամիսներու ընթացքին : Երեսփոխան մը բացատրութիւններ պահանջեց տնտեսական կացութեան վատթարացման մասին: Ասոր վրայ ուրիշ երեսուն երեսփոխաններ ոտքի ելլելով թուեցին շարք մը ապրանքներ որոնք չեն գտնուիր հրապարակին վրայ . — ինքնաշարժի անուագօտի, սուրճ, դամ եւայլն: Վարչապետը բեմ ցատկելով երկու ժամ խօսեցաւ եւ պարզեց իր տնտեսական ծրագիրը , զոր դոհացուցիչ կը գտնէ : Երբ ճառը վերջացուց, առեւտրական նախարարին հրաժարումը պահանջուեցաւ : Նախարարը անմիջապէս համակերպեցաւ: Յետոյ վարչապետը թելադրեց որ ելմտական նախարարն ալ հրաժարի: Փոլատքան եւս համակերպեցաւ: Ապա նոր կանչեր լսուեցան — « Զորլուն ալ պէտք է քաշուի » : Արտաքին նախարարը եւս հրաժարեցաւ : Տասը վայրկեանի դադարէ մը ետք, երբ երեսփոխանները սրահ վերադարձան , վարչապետը յայտարարեց թէ մնացեալ նախարարներն ալ հրաժարած են եւ վստահութեան քուէ պահանջեց: Ստանալէ վերջ, ներկայացաւ հանրապետութեան նախագահին, նոր դահլիճին կազմութեան մասին խորհրդակցելու համար :

ԱՄԲՈԽԱՅԻՆ ՑՈՅՑԵՐ ԿԱԼԿԱԹԱՅԻ ՄԷՋ

Մարեշալ Բուլկանին եւ Խրուշչեւ առջի օր Կալկաթա հասան տարօրինակ պայմաններու տակ: Ժողովուրդը այնքան խճողուած էր օդակայանէն կառավարչատուն տանող ճամբուն վրայ, որ հիւրերուն ինքնաշարժը խանգարուելով անշարժութեան դատապարտուեցաւ: Խորհրդային վարիչները առաջնորդուեցան ոստիկանական կառքի մը մէջ եւ ի վերջոյ հասան կառավարչատուն :

Պենկալի կառավարիչը ի զուր կը յորդորէր ժողովուրդը, որ ճամբայ բանայ : Հետաքրքիրներու բազմութիւնը շրջապատած էր հիւրերը եւ կ՛ուզէր ամէն գնով սեղմել անոնց ձեռքերը : Հեռագիրը կ՛ըսէ թէ հիւրերը այսքան ծովածաւալ բազմութեան մը չէին սպասեր Կալկաթայի մէջ, եւ չափազանց զարմացած էին : Ամբոխը կ՛աղաղակէր. — «Ռուսերն ու Հնդիկները եղբայրներ են»: Դպրոցները արձակուրդ ստացած էին, որպէսզի ամէն մարդ կարենայ անձամբ լսել Հնդկաստանի վարչապետին եւ խորհրդային վարիչներուն ճառերը :

× Մեծն Բրիտանիան եւ Խ. Միութիւնը բողոքագիրներ փոխանակեցին : Ռուսերը կը գանգատին որ Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան ներկայացուցիչը «կեղծաւոր» կոչած էր Բուլկանինի վերջին ճառերէն մէկը: Իսկ Անգլիացիները վրդովուած են Խրուշչեւի այն խօսքէն թէ վերջին աշխարհամարտի ընթացքինՄեծն Բրիտանիա Նացիներուն օդնեց՝ Ռուսերուն դէմ :

ՊԵՐԼԻՆԻ ամերիկեան հրամանատարը բողոքագիր մը ուղղեց Խ. Միութեան , գանգատելով թէ չորս Ամերիկացիներ վար դրուած են արեւելեան շրջանին մէջ: Սովետները մերժեցին այս բողոքագիրը , դիտել տալով թէ «արեւելեան Գերմանիան դերիշխան պետութիւն մըն է , իսկ արեւելեան Պերլինը՝ անոր մայրաքաղաքը, եւ ոչ թէ դրաւեալ քաղաք մը » :

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՑԵՐԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ա.

ՄԲ.— «Սթէյմըն» անգլերէն թերթի պաշտօնական թղթակիցը հետեւեալ չա– հկան տեղեկութիւնները կուտայ Հնդ– կաստանի հայ գաղութի մասին.—

Աւելի քան 700 տարի առաջ Վասկօ Տէ Կամայէն, Հայ մը՝ Թոմաս Գանա անու– նով՝ 780ին Ք. Ե. իրրեւ վաճառական հաստատուեցաւ Հնդկական Ծովեզերքի Մալապար նաւահանգիստը:

Քրանկանոր նահանգի կառավարիչ Շէօ Ռամի կողմէ մեծ պատիւներու արժանա– ցաւ եւ մեծ հարստութիւն դիզեց համեմ– ներու եւ նշուրը կերպասեղէններու առե– տուրով: Իրրեւ վաճառական չատ ճար– պիկ էր եւ գործունեայ. իրրեւ դիւանա– գէտ՝ խորամանկ եւ ճարպիկ, ի վերջոյ մեռաւ չայլութեան մէջ, վայելելով իշ– խանաւորներու յարգանքը եւ ջերմօրէն սիրուելով բոլորէն:

Համաձայն Մալապարի Սուրբ Թովմաս– եան քրիստոնեաներու աւանդութիւննե– րուն, Ս. Թովմաս Գանա՝ իրրեւ երեւելի մարդ՝ Քրանկանորի մօտերը առեւտրա– կան քաղաք մը հիմնեց եւ պղինձի վրայ քանդակուած մանաւանդ վաւերաթուղթով մը Մալապարի կայսրէն սահցաւ ընդ– լայն, վաճառականական եւ կրօնական կարգ մը առանձնաշնորհումներ՝ երկրի քրիստոնեաներուն համար:

Փորթուկալցի հին նաւագնացներն ալ կը յիշեն Ս. Թովմաս Գանան, անոր տալով Թոմաս Գանանտօ անունը, հաս– տատելով նաեւ անոր հայկական ծագու– մը:

Թերեւս առանց խոհեմութեան՝ Գանա Հնդկաստանի ճամբան ցոյց տուաւ հայ վաճառականներուն, որոնք խմբովին հե– տեւեցան իրեն եւ զօրաւոր ցանցի մը մէջ առին հնդկական չուկան: Թերեւս գայթա– կեալ անխոհեմաբար զանոնք մղեց առե– տուրի ու գիւանագիտութեան, ուր նոյն– քան մեծ յաջողութիւն ձեռք բերին:

Դարեր եռաք, միայն մոնկոլական չըը– ջանին կը լսենք այս հայ առեւտրականնե– րու մասին: Բայց ամէնէն բարձր գնահա– տանքը անոնց ցոյց տրուեցաւ Ադպար Թագաւորին օրով, որուն Թագուհիներէն մէկը Հայուհի մըն էր: Այս իրողութիւնը կուգայ ապացուցանելու, որ Հայերը Հնդ– կաստանի մէջ անզօրէն չէին մնացած եւ տիրացած էին մեծ ազդեցութեան ու բարձր դիրքերու:

Այնուհետեւ մենք միշտ կը հանդիպինք Հայերու՝ Հնդկաստանի պատմութեան մէջ: Օրինակ, Ադպարի անվերապահ վըս– տահութիւնը վայելող Հայ մը՝ Իսկան– տար՝ Շամբհար նահանգին կառավարիչ կը նշանակուի, իսկ զաւակը, Միրզա Զուլղարեանանունով Ծանօթ, նախշամբ– հարի, ապա Պենկալի չըջանի կառավա– րիչ կը դառնայ: Ազդար հնդիկ թագա– ւորի դատախազը, հեղինակաւոր անձ մը վկայութեան համաձայն, Հայ մըն էր, իսկ նոյն թագաւորին կանանոցի բժիշկու– հին՝ Ճուլինա՝ նոյնպէս Հայուհի էր, զոր Աբդալ Թագաւոր կնութեան առաւ պուրտոնցի արկածախնդիր իշխան Ֆան Ֆիլիբ Նաւարի: Կար նաեւ Տոմինկո Փի– րէզ անունով Հայ մը, որ իրրեւ փորթու– կալեան լեզուի թարգման՝ մեծ յարգ կը վայելէր Ադպարի պալատին մէջ: Երբ պնդապետ Ուիլեըմ Հոքինզ, իրրեւ Անգ– լիոյ Թագաւոր Ճէյմս Ա.ի պատուիրակ, հասաւ մոնկոլ կայսեր մօտ, նոյնպէս հայ կնոջ մը հետ ամուսնացաւ:

Երբ Անգլիացիները Հնդկաստան հա– սան, տեսան, որ Սուրատ Նահանգի ա– րեւմտեան ծովեզերքներուն վրայ հայ վա– ճառականները չատ ամուր դիրքեր դրա– ւած են եւ ամբողջ հնդկական չուկան բռ– նած են: Քաջ գիտնալով, որ պիտի չկա– րենան յաջողութիւն գտնել առանց այս առեւտրական համայնքին հետ գործակից– լու, անգլիացի վաճառականները չա– նին անոնց բարեկամութիւնն ու համակ– րանքը չտհիլ:

Հայ առաջնակարգ վաճառականներէն Ֆանուս Գալանտար, այդ ժամանակ Լոն– տոն կը գտնուէր իր զարմիկին՝ Իսբայել Սարհատի հետ, որ հետազային մեծ դեր պիտի ունենար Անգլիացիներուն համար մոնկոլ կայսրէն «մեծ հրովարտակ»ը ձեռք բերելու գործին մէջ, որուն շնորհիւ Անգլիացիներ հաստատուեցան Հնդկաս– տան:

Անմիջապէս համաձայնութիւն մը կնք– ուեցաւ արեւելեան Հնդկաստանի ըն– կերութեան եւ Գալանտարի միջեւ, Հնդ– կաստանի հայ վաճառականներու դրեթէ կէսին համաձայնութեամբ: Անգլիացինե– րը այս համաձայնութեամբ կ'ուզէին ե– դիպատոմ, Միջին Արեւելքի, Թուրքիոյ եւ Միջերկրականի նաւահանգիստներուն, յատկապէս Վենետիկի չըջանին մէջ հա– յերուն ունեցած առեւտրական լայն դր– ծունէութեան ուղին փոխել, եւ փոխանակ Արաբական ու Պարսկական ծովերուն ճամբով իրենց ապրանքները փոխադրելու Արեւելքէն Արեւմուտք, բռնէին Բարեյու– սոյ Հրուանդանի ճանապարհը:

Ուրիշ Հայ մը, Պետրոս Արմէնն, «Հայ Փեթրուս» անունով ճանչցուած, իրրեւ բանագնաց կարեւոր դործ կատա– րեց Անգլիացիներուն եւ Ամիր Ճաֆարի միջեւ, տապալելու համար Սիրաժ – Ու– տուտաուլուհ Թագաւորը:

(Մնացեալը յաջորդով)

ՀԱՑ ԿՆՈՋ ԱՆԷԾՔԸ

●

Առանձ մը ի վեր «Ցառաջ»ի մէջ կը կարդանք թերթօն մը «Մուսթաֆա Քե– մալի դէմ սարքուած «Մահափորձը եւ կախաղանները»:

Պատմութիւնը չատ հետաքրքրական է, մասնաւորաբար Հայերուս համար, որով– հետեւ զատապարտեալներուն մէջ կան անուններ որ «Իթթիհատական քոմիթէ»ի վոհմակին կը պատկանէին եւ արիւնար– բու չարդարարներու պարագլուխներէն էին:

Առաջին աշխարհամարտը պատերազմի չը– ջանին, քանի քանի հայ մայրեր, կիներ, քոյրեր, որ բռնութեամբ հեռացուեցան իրենց հանգստաւէտ տուներէն, այլ եւ չվերադառնալու պայմանով, զրկուած ի– րենց բոլոր ունեցածներէն, բաժնուած ի– րենց ամուսիններէն, զաւակներէն, եղ– բայրներէն, անդթօրէն, աղիողորմ քարշ կուտային իրենց կեանքը անօթի ծարաւ, վայրի լեռներու եւ անջրդի ճամ– բաներու վրայ, իյնալով, ելլելով, կո– տորուելով, հոգեկան եւ ֆիզիքական զարհուրելի տանջանքներու մատնուած: Այդ խեղճերը ամբողջ տարագրութեան ընթացքին անդադար կ'անիծէին ահաւոր աղէտին կազմակերպիչները:

Տարաբախտ մայրս, որ տարագրուած բազմահազար հայ մայրերու նման դառ– նութեան բաժակը ցմրուր ըմպած էր եւ հրաշքով (*), մին էր այդ անիծոտ մայ– րերէն, որ կատարեալ հաւատքով կ'ըսէր. «... Ան որ անմեղ, անպաշտպան ոը – կարներու անէծքը կ'առնէ, կանուխ կամ ուշ, կերպով մը, իր պատիժը պիտի դա– նէ»: Նոյնիսկ Թուրքերը, ոչ իթթիհա– տական կը հաւատային անէծքներու իրա– կանացման:

Ցայտնի չարդարար Թալէաթի, Պէ– հաէտտին – Շաքիրի, Ճէմալ – Ազմիի, Էնվէրի եւ նմա՛ հրէշներու սպանութեան լուրերը, արտասահմանի մէջ, հայ քա– ջարի երիտասարդներու կողմէ, կ'արդա– րացնէր Թուրքերուն համոզումը:

Իսկ նոյնքան մեծ ոճագործները, Սարը Էֆէ, Ապխոին, Շիւքրի, Լազ Իսմայիլ, Զիա Խուրշիտ, Բիւչաի փաշա, Զոփուր Հիլմի, Արիֆ, Հաֆըզ Մէհմէտ, Կիւրճի Եուսուֆ, Խալիս Թուրկուտ, Իսմայիլ Ճանպոլաթ, Բասիմ, եւ ուրիշները, որոնք տակաւին կը մնային Թուրքիոյ մէջ, ի– րենք դիրենք հայ վրէժառու ձեռքերէ ա–

(*) Կարդալ Արիէ. Յովհ. Արքեպիսկո– պոս Նազլեանի 1914 – 1928 Յուշերու փը– րանսերէն ընտիր հրատարակութիւնը, (Ա. հատորին մէջ, էջ 193):

ՊԷՅՐՈՒԹԻ Հ.Մ.Ը.Մ.–Ը

ԹԵՀՐԱՆԻ ՄԷՋ

●

Ի՛չպէս գրած էինք առջի օր, Պէյրութի Հ. Մ. Ը. Մ.ը յաղթած էր իրանեան բա– նակի զտեալ խումբին 0ի դէմ 3ով: Հայց այս յաղթանակէն առաջ, իրանեան Թաե խումբը պարտութեան մատնած էր Հ. Մ. Ը. Մ.ը 0ի դէմ 4 կէտով: Այս պարտու– թեան մասին Պէյրութի Հ. Մ. Ը. Մ.ի Շրջ. վարչութեան անդամ Յովհաննէս Շահինեան, որ խումբին հետ մեկնած էր Թեհրան հետեւեալ մանրամասնութիւն– ները կուտայ «Ազդակ»ին, Նոյեմբեր 20 թուականով.—

«Որքան ձեզի՝ Պէյրութցիներուդ, նոյն– քան եւ մեզի համար անսպասելի էր այս ձախորդութիւնը. անսպասելի պարզ անոր համար որ երբեք զաղափար չունէինք ի– րանեան Ֆութպոլի մակարդակի մասին ու անխոհեմօրէն կը թերագնահատէինք ա– նոր ուժը: Սակայն չոր իրականութիւնը եկաւ հակառակը փաստելու. մենք պար– տուեցանք անոր համար որ «Թաճ»ը մեզ– մէ թէ աւելի զօրաւոր կազմ ունէր բոլոր դծերուն վրայ եւ թէ մեզմէ չատ աւելի ղեղեցիկ եւ տպաւորիչ խաղայ ու մրցու– մի ամբողջ տեւողութեան իր տիրապե– տութեան տակ առաւ մեր խումբը: Եթէ արդիւնքը բացարձակապէս ի նպաստ ե– ղաւ «Թաճ»ի, կրնամ ըսել թէ մեր տղաքը իրենց կեանքի ամէնէն անկապ եւ վատ խաղը ունեցան: Յառաջապահ դիծ դո– յութիւն չունէր: Եթէ մեր յետապահ դիծը, ուր մասնաւորապէս փայլեցան Յովհաննէս Նազարեան, Արիս եւ Աւե– տիս, դերմարզկային ճիշդը չճաւիչը, կրնայինք աւելի դէշ արդիւնքի մը յան– դիլ:

Վաղը՝ երկուշաբթի կը խաղանք բա– նակին դէմ, որ «Թաճ»ի չափ զօրաւոր է: Բայց մեծ յոյսեր չունինք որ կարենանք աւելի պատուաւոր դուրս գալ, եթէ մեր խումբը կենաց եւ մահու պայքար չմղէ, դոնէ առաջին պարտութիւնը թեթեւցնե– լու համար: Որքան Թեհրանի խումբերը, նոյնքան եւ աւելի հոյակապ է իրենց մարզադաշտը, աւելի զեղեցիկ քան Հա– լէպինը: Ամբողջ գալարով ծածկուած է, չորս կողմը թրիպլեան: Մրցումին ներկայ

ԱՐԱՐՈՒԱԾՔ ՀԱՅԿԱԶՆԵԱՑ

ՀԱՅ ՖԵՏԱՅԻՆ

●

Երբ եկան, ելան կղզին, զինաթափ ըրի եւ երկու զլխաւորները բանտարկեցի մին– չեւ որ Իշխանն ալ եկաւ: Բացատրեցի Իշխանին եղածը: Բայի երկու սրիկանե– րէն, միւսները բոլորն ալ առանձին քն– նութեան առինք: Բոլորն ալ պատմեցին Արամի դէմ այս երկուքի ըրած սրիկա– յութիւնները:

Ինչպէս ըսի, ասիկա տեղի ունեցաւ դա– ւաճանութենէն տարի մը, դուցէ եւ աւելի առաջ, երբ ոչ մէկ աղլկան խնդիր չկար:

Ի՞նչ էին այս ըմբոստութեան դլխաւոր պատճառները, եւ ինչո՞ւ ըմբոստութիւն Արամի դէմ:

Պէտք է ըսեմ, թէ Արամին էր վիճակ– ուած գործերու ղեկավարութիւնը: Ատոր ալ պատճառն այն էր, որ Կոմսի եւ Իշ– խանին միջեւ ստեղծուած էր անհաչտ ան– համաձայնութիւն, որով Արամին չանձ– նուեցաւ այդ ծանր գործը: Ուրեմն, ըմ– բոստութիւնն ալ Արամի դէմ պիտի ըլ– լար: Միւս կողմէ՝ Թեւոսը, Ալէքսը եւ Ար– մենակն ալ սխալած էին, երբ կազմակեր– պութեան ամենադաղտնի եւ պատասխա– նատու գործին մէջ անվերապահօրէն վս– տահեր էին Դաւոյի նման պատանիի մը: Երբ այդ պատանին չափահաս դարձաւ, իրենցմէ աւելի ճարպիկ դուրս եկաւ: Եւ երբ դարանակալ զաւադիրը իր ուռկանը ձգեց Դաւոյին, անոր հոգւոյն մէջ դաւ

ՀԱՅԷՐ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ՀԱՑ ՖԵՏԱՅԻՆ

●

Երբ եկան, ելան կղզին, զինաթափ ըրի եւ երկու զլխաւորները բանտարկեցի մին– չեւ որ Իշխանն ալ եկաւ: Բացատրեցի Իշխանին եղածը: Բայի երկու սրիկանե– րէն, միւսները բոլորն ալ առանձին քն– նութեան առինք: Բոլորն ալ պատմեցին Արամի դէմ այս երկուքի ըրած սրիկա– յութիւնները:

Ինչպէս ըսի, ասիկա տեղի ունեցաւ դա– ւաճանութենէն տարի մը, դուցէ եւ աւելի առաջ, երբ ոչ մէկ աղլկան խնդիր չկար:

Ի՞նչ էին այս ըմբոստութեան դլխաւոր պատճառները, եւ ինչո՞ւ ըմբոստութիւն Արամի դէմ:

Պէտք է ըսեմ, թէ Արամին էր վիճակ– ուած գործերու ղեկավարութիւնը: Ատոր ալ պատճառն այն էր, որ Կոմսի եւ Իշ– խանին միջեւ ստեղծուած էր անհաչտ ան– համաձայնութիւն, որով Արամին չանձ– նուեցաւ այդ ծանր գործը: Ուրեմն, ըմ– բոստութիւնն ալ Արամի դէմ պիտի ըլ– լար: Միւս կողմէ՝ Թեւոսը, Ալէքսը եւ Ար– մենակն ալ սխալած էին, երբ կազմակեր– պութեան ամենադաղտնի եւ պատասխա– նատու գործին մէջ անվերապահօրէն վս– տահեր էին Դաւոյի նման պատանիի մը: Երբ այդ պատանին չափահաս դարձաւ, իրենցմէ աւելի ճարպիկ դուրս եկաւ: Եւ երբ դարանակալ զաւադիրը իր ուռկանը ձգեց Դաւոյին, անոր հոգւոյն մէջ դաւ

իր փնտռածը:

Իմ ենթադրած անձը, որ խորհած էր այդ դաւադրութիւնը, Դաւոյի հոգւոյն մէջ ազդասիրութեան կողքին ծնեցուց դաւաճանական այն ղգացումը, որ մի օր քշեց տարաւ զայն ուղղակի ոսոխկանա– տուն:

Այդ բոլորը իմ կողմէն ենթադրութիւն է, որովհետեւ ոչ մի փաստ չունիմ: Բայց ես, որ ապրած եմ այդտեղ եւ ծանօթ եմ կուսակցական ներքին կեանքին մանրա– մասն, չեմ կրնար թոյլ տալ, իմ խիղճը թոյլ չի տար, որ ահաւոր զրպարտութիւն մը փաթթեւի Արամի կամ ուեւէ պատաս– խանատու դործիչի մը վրայ:

Կարող էր Դաւոն նշանուած ըլլալ Ալէք Պարսամեանի քրոջ հետ: Շնորհիւ Թեւո– սին, Արմենակին ու Ալէքսին, ան ծանօ– թացեր էր կուսակցական ամենադաղտնի դործերուն եւ ազատ մուտք ու ելք ունէր դեկավար մարմնի մօտ,— մի բան, որ չատ կը հրապուրէր իպական սեռը: Ազատ մարդ ըլլալով՝ կարող էր ինք բռնաբա– ցած ըլլալ իր նշանածը կամ կրնար իրեն մրցակից ուեւէ մէկը բռնաբարած ըլլալ՝ իր դլխուն փաթթելու համար:

Բայց Արամը ատոր հետ ի՞նչ կապ կր– նար ունենալ:

Այդ օրերուն ես Կովկաս էի, Պաթում, ուր ձերբակալուեցայ ու աքսորուեցայ ե– դիպտոս: Հինդ օր մնացի ու վերադար– ձայ: Եւ եդիպտոսէն Կովկաս եւ Պարս– կաստան միօրինակ պատմութիւն կը լսէի. Արամը աղջիկ մըն էր բռնաբարեր եւ ու– ղեր է բռնի կերպով Դաւոյին հետ պատ– կել, եւ ան ալ զայրացած՝ գացեր մատ– ներ է:

Ո՞վ էր այդ ահաւոր զրպարտութիւնը տարածողը, ան ալ մտանութենէն անմի–

ջապէս յետոյ:

Կը կրկնեմ. բոլորովին անհաւատալի բան է, որ Դաւոն վայրկեանի տպաւորու– թեան տակ զործէր իր զաբշելի դաւաճա– նութիւնը: Անոր եռեւ կար մէկը, որ մը– տածած եւ ծրագրած էր այդ դաւաճա– նութիւնը եւ Դաւոյի միջոցով գործադը– րած:

Ես համոզուած եմ, որ Դաւոյի մէջ կար դաւաճանական ոդին, որ իր տարիքին հետ աճեցաւ: Երբ դաւաճանութեան ոդին զարդացաւ, հայրենասիրութիւնը մեռաւ անոր մէջ:

Թուրք կառավարութիւնը իր գոյու– թեան օրէն մինչեւ մեր օրերը գործնա– կանապէս տեսած էր, որ ամենատհաւոր դէնքը ժողովուրդի մը ինքնապիտակցու– թիւնն է: Նոյնպէս ան չատ լաւ դիտէր, որ անհատ քարոզիչներու ձերբակալու– թիւնը կամ սպանութիւնը չի կարող խոր– տակել այդ ուժը, մանաւանդ երբ անոր միանայ զէնքը: Այդ երկու ուժերը խոր– տակելու համար, պէտք էր ոչնչացնել վերջինը, այսինքն՝ զէնքը: Ատոր համար պէտք էր վարկաբեկել Ֆետային ու յեղա– փոխական կազմակերպութիւնը՝ յուսա– լքութիւն առաջ բերելով ամբողջ հայու– թեան մէջ:

Ի հարկէ, ասիկա Դաւոյի խելքի պատ– կի մէջ եղուած բան չէր: Բայց նորէն Հայու խելքին դործ չէր: «Զէ՞ որ Հայը ինքն էր միշտ եղած թուրք կառավարու– թեան օժանդակող:

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը իր բոլոր ու– ժերը կեդրոնացուցած էր իր նպատակին հասնելու համար եւ ամէն զոհողութիւն յանձն առնելով որոշած էր զինել ժողո– վուրդը: Այս բանը չատ լաւ դիտէր թուրք կառավարութիւնը: Անոր մահացու հար–

ուած մը տալու համար գտած էր գործակ մը յանձնին Դաւոյին եւ անոր եռեւ եղող դարանակալ զաւաճանին: Եւ իշեցուց հարուածը, որով թէ Թուրքը հասաւ իր նպատակին, թէ Դաշնակցութեան հակա– ռակորդները: Եւ որպէսզի այդ զաւաճան– ները իրենց կատարած ոճիրին արդիւնքը տեսնեն եւ կառավարութեան մօտ իրենց սպասած վարքին արժանանան, գործի մղեցին զաւաճան Դաւոն:

Աններող Ֆետային յանկարծակիի ե– կաւ, բայց ինքզինքը չկորնցուց: Վճռեց սպաննել զաւաճանը, երբ ան դեռ իր գործը չէր վերջացուցած: Ու օրը չուշա– ցաւ եւ պատանի Տաճատը դետին փռեց զաւաճանը ու ինքն ալ ազատ մնաց:

Ֆետային աններող է, իր որոշումը ան– դառնալի է եւ վճիռը անյետաձգելի:

Գործօն դերի մէջ եղող Դաշնակցական Ֆետային իր անձի տէրը չէ. ան յանձ– նուած է դաղափարին: Մի կողմը կեցեր է կառավարութիւնը իր բոլոր միջոցնե– րով ու զաւադրութիւններով՝ ազատու– թեան ոդին սպաննելու համար. իսկ իրեն դէմ կեցած են մի քանի անձնուրաց ան– հատներ, որոնք ստացուած հարուածի փոխարէն՝ իրենք ալ կուտան իրենց հար– ուածը:

Ֆետային իր ապրի ազատութեան ան– դիր քարոզիչն է, որ ձեռք է քաշած աշ– խարհի բոլոր տեսակի վայելքներէն իր սիրած գաղափարի համար: Պատ երկաթի հետ ան դրկած է մահը:

Ֆետային ինքնաժան ընկերն է այն ժո– ղովուրդը, որ կ'արհամարհէ բոլոր տե– սակի տանջանքները ու մահերը եւ տէր ու պաշտպան կը կանդնի իրեն:

ՎԱՐԴԱՆ ՇԱՀՊԱԶ

(Յրդ եւ վերջին մաս)

Ա. ՔԱՐԱԼԵՑ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐԸ
ԵՒ ԿԱՆԽԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

*

Ընթերցողը դիտցած պիտի ըլլայ արդէն, որ Հայաստանի մէջ ամէն տարի Ապրիլ ամսուն, Ազգային Ժողովի ընտրութեանց առթիւ, ընտրական ցուցակներ կը կազմուին։ Ամէն տարի, ընտրական ցուցակներ կազմելու ատեն, ինչ որ տեղի կ՚ունենայ, զայն ամէն մարդ գիտէ։ Ամէն տարի, ընտրական ցուցակներ կազմելու ատեն, ինչ որ տեղի կ՚ունենայ, զայն ամէն մարդ կը տեսնէ։ Ամէն տարի, ընտրական ցուցակներ կազմելու ատեն, ինչ որ տեղի կ՚ունենայ, զայն ամէն մարդ կը լսէ։ Ամէն տարի, ընտրական ցուցակներ կազմելու ատեն, ինչ որ տեղի կ՚ունենայ, զայն ամէն մարդ կը կարդայ։ Ամէն տարի, ընտրական ցուցակներ կազմելու ատեն, ինչ որ տեղի կ՚ունենայ, զայն ամէն մարդ կը գրէ։ Ամէն տարի, ընտրական ցուցակներ կազմելու ատեն, ինչ որ տեղի կ՚ունենայ, զայն ամէն մարդ կը գրէ, կը կարդայ, կը լսէ, կը տեսնէ, կը գիտնայ, ամէն տարի, ընտրական ցուցակներ կազմելու ատեն, ինչ որ տեղի կ՚ունենայ, զայն ամէն մարդ կը գիտնայ, կը գրէ, կը կարդայ, կը լսէ, կը տեսնէ

ՉԵՔՆ ՊԱՀՊԱՆՎԱԾ Է

Ամսագիր Ազգային Պատմության, Գրականության և Հասարակական Հարցերի

Կը հրատարակուի Փարիզ, 46, Rue Richer

Տարեկան բաժանորդագին՝ Ֆրանսա 30 ֆր., Ամերիկա 6 տոլար

Ձեռագրերը չեն վերադարձուիր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ա. ՄԻՒՍԻՆԵԱՆ — Ազգային ինքնութեան պահպանման հարցը Ամերիկահայ գաղութներուն մէջ։ Ա. Ա. Ա.

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ • VENDREDI 2 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7841 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3252

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

•

« Եկեղեցիներու Տիեզերական Խորհուրդ»ին կողմէ Պոլիս ղրկուած 5 հո – ղիներուն պատուիրակութիւնը Նոյ. 15ին վերադառնալով, հրատարակեց իր ա – ղեկագիրը :

Ինագիրը չունինք մեր ձեռքին տակ : «Ժուռնալ տը Ժընեւ» իր նոյեմբեր 26ի թիւին մէջ հրատարակած է ամփոփումը , որմէ կը տեղեկանանք թէ Պոլսոյ կուսա – կալ փոոֆ. Կէօքսոյ ընդունած է եկեղե – ցականներու եղբայրական պատուիրա – կութիւնը եւ կրկնակի հաւատարիքներ տը – ւած՝ թէ կառավարութիւնը որոշած է հա – տուցում տալ աղէտեալներուն :

Նոյնիմաստ յայտարարութիւններ եղած էին ամէն կողմ դէպքին յաջորդ օրն իսկ՝ ոստիկանական ինքնաշարժներու վրայ դրուած բարձրախօսներով : Իսկ վարչա – պետը Ազգային մեծ ժողովի բեմէն պաշ – տօնապէս խոստումներ տուած էր :

Գրեթէ երեք ամիս անցած է, ու տակա – ւին կը սպասուի հատուցումներուն : Կա – ռավարութեան նախաձեռնութեամբ կազ – մուած հանգանակիչ յանձնախումբերը կը շարունակեն ղրամ հանգանակել : Ասիկա առիթ մը կ'ըլլայ յաճախ քաղաքավարի կոչնդրտելու այն առեւտրականները, ո – րոնց վաճառատուներուն անվնաս մնացած էին, դիպուածով :

Տեղեկագրին համաձայն , չորս հարիւր բնակարաններ ,ինչպէս նաեւ հայ եւ հոո – մէական – կաթոլիկ եկեղեցիներ կողոպ – տուած են : Ութսուն եկեղեցիներէն իրը մէայն անձեղ մնացած են : Շիշլիի Յու – նաց պերեզմանատան տապանաքարերը քանդուած են, դամբարանները բացուած, ոսկերոտիքը դուրս նետուած կամ այ – րուած , մատուռը հրդեհի տրուած : Պատ – րիարքարանի պերեզմանները սրբազըղ – ծուած՝ տակաւին բաց կը մնային : Մե – րունք քահանայ մը ողջ – ողջ այրուած է, ուրիշ մը մազապուրծ ազատած :

Պատուիրակութեան կատարած քննու – թիւնները հաստատած են, որ տակաւին աւելի քան հազար տուներ առանց դուռի կը մնան եւ պատուհանները ապակի չու – նին : Անկողինները սաւան չունին եւ չա – ւեր ալ հազուստ չունին :

Աղէտէն երկու ամիս վերջ «զարհուրելի քանդումներ»ը տեսանելի էին տակաւին ու վերահաս ձմրան առթիւ տաժանելի է զոհերուն վիճակը :

Պատուիրակութիւնը վերադառնալէ վերջ կոչ մը ուղղած է «Եկեղեցիներու Տիեզերական Խորհուրդ»ին անդամ եկե – ղեցիներուն, որպէսզի 75·000 տոլար հան – դանակելով ղրկեն Պոլսոյ Յունաց պատ – րիարքին, յատկացնելու համար անմիջա – կան կարիքներուն :

Կը թուի թէ այս կոչին արձագանգն էր վերջերս Թերթերու մէջ հրատարակուած այն լուրը, որուն համաձայն Աթենակո – րաս պատրիարքը մերժած է ընդունիլ արտասահմանէն ղրկուած նպաստի դու – մարները, յայտարարելով թէ թուրք կառավարութիւնը ինք պիտի հայթայթէ անհրաժեշտ դումարը, հատուցում տալու համար աղէտեալներուն :

Միւս կողմէ ցարդ չզրուեցաւ թէ ի՞նչ եղան աղէտին յաջորդող օրերու ընթաց – քին ձերբակալուած չորս հազար յանցա – ւորները : Պոլսոյ մէջ պաշարման վիճակ յայտարարուած ըլլալով, պատերազմա – կան ատեանն է, որ պէտք է դատէր ամ – բաստանեալները :

Թուրք մամուլը բոլորովին լուռ կը մը – նայ այս մասին :

Թալանուները ազատ – համաձակ կը պտըտին : Վերջերս Փարիզի Սէն Միշէլ՝ պողոտային վրայ անոնցմէ մէկը հրապա – րակով յայտարարած է, թէ քանի վաճա – ռատուներ կողոպտած եւ Փարիզ եկեր է՝ ղրամները ուտելու համար...

Յաւիտենական Թուրքիա ...

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ԼՈՒԾՈՒԵՑԱՒ

•

ՆՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻՆ

Նախարարական խորհուրդը Դշ. օր – ուան երկրորդ նիստին մէջ, որ դումար – ուեցաւ նախագահութեամբ Պ. Ռընէ Քո – թիի, որոշեց լուծել Ազգ. ժողովը, հա – մաձայն Սահմանադրութեան 51րդ յօդ – ուածին : Նիստը տեւեց չորս ժամ : Թեր – ուածին : Նիստը տեւեց չորս ժամ : Թեր – քուէարկեցին 19 նախարարները , դէմ՝ 5 արմատականները (տպիի վրայ) :

Այսպէս նոր շրջան մը կը բացուի Խո – ֆրի կառավարութեան համար, որ պի – տի չարունակէ գործերը վարել մինչեւ նոր ընտրութիւններ որոնք պիտի կա – տարուին Յունուար 8ին, եթէ անակնկալ մը չպատահի : Սահմանադրութեան հա – մաձայն, ընտրութիւնները պէտք է կա – տարուին հրամանագրին հրատարակու – թենէն քսան օր առաջ եւ երեսուն օր վեր – ջը, ոչ աւելի կանուխ, ոչ ալ աւելի ուշ : Հրամանագրին հրատարակութեան հա – մար նկատի ունեցած են որ ընտրութիւն – ները չզուզադիպին Ծնունդին , որ այս տարի կիրակի օր մըն է, վասն զի Սահ – մանադրութիւնը կը արգիլէ քուէար – կութիւնը կատարել կիրակի օր : Այս պա – րագան նկատի ունեցած են նաեւ Նոր Տար – ուան համար, որ նոյնպէս կիրակի է :

Ուրեմն, ամէնէն հաւանական թուակա – նը է Յունուար 8, առաջին քուէարկու – թեան , իսկ յաջորդ կիրակին՝ երկրոր – դին համար :

Ընտրական օրէնքի մասին համաձայ – նութիւն գոյացած չըլլալով, ի զօրու կը մնայ 1951ի եղանակը , — համեմատա – կան ընտրութիւն կուսակցական ցանկերու վրայ, խնամութիւններ կամ միացեալ ճակատներ կազմելով զանազան հոսանք – ներու միջեւ :

Առաջին անգամ է որ կը գործադրուի 1946ի Սահմանադրութեան համապատաս – խան յօդուածը՝ Ազգ. ժողովի լուծման մասին : Երեքշաբթի օր, երբ ժողովը 218ի դէմ 318 ձայնով մերժեց վստահութեան քուէ տալ վարչապետին, երկու անգամ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան էլիզէի պալատին մէջ, ելք մը գտնելու համար : Միակ ելքը սահմանադրութեան 5րդ յօդուածն էր, որ կը տրամադրէ լուծել Ազգ. ժողովը, երբ երկու կառա – վարութիւններ կ'իյնան մեծամասնու – թեան քուէներով, 18 ամսուան մէջ : Ցը – րանաս յաճախ ունեցած է երկու նախա – րարական տապնապներ 18 ամսուան մէջ , բայց քիչ դահլիճներ տապալած են օրի – նական մեծամասնութեամբ : Այսպէս, կառավարութիւն մը կրնայ իյնալ 290ական 270 քուէներով, բայց արուեստաւոր ընդդի – մադիրներուն այս թիւերը ներկայ երես – փոխանները կէսէն աւելի չեն ներկայա – յնները , գործադրլի չէ 51րդ յօդուածը : Ազգ. ժողովին անդամներուն ամբողջա – կան թիւն է 627 : Ներկայիս մնացած են միայն 623 հոգի, մահերու կամ հրաժա – րումներու հետեւանքով : Օրինական մե – ծամասնութիւնն է 312 :

Սահմանադրութիւնը կը տրամադրէ որ դահլիճը լուծման որոշում տալէ առաջ խորհրդակցի Ազգ. ժողովի նախագահին հետ : Ներկայ նախագահը, Շնեթեր, իր կարծիքը յայտնած էր մասնաւոր նամա – կով մը որ պաղտնի կը պահուի :

Միեւնոյն օրը վարչապետը խորհրդակ – ցեցաւ իր կուսակցութեան (արմատական) անդամ նախարարներուն հետ : Քեռոյ բա – ցատրեց ժողով մը գումարեցին արմատա – կան ընտրողները, բայց վարչապետը չկրցաւ մասնակցիլ : Ներկայ էին 76 ե – րեսփոխաններէն միայն երեսունը : Կը նախագահէր նախորդ վարչապետը, Մենդէս Ֆրանս, որուն անձնական հակա – ռակօրդները ձգեցին զացին, լուծման գործընթացը կանգ առնէ :

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Թուր – քիոյ դահլիճին բոլոր անդամները հրա – ւիրեցան բացի վարչապետէն որ կը կա – տարէ նոր կառավարութիւն մը կազմել : Դեմոկրատ կուսակցութեան անդամներն ալ կը հաստատեն թէ կառավարութիւնը չէ յաջողած բարեփոխել երկրին տնտեսա – կան վիճակը եւ ժամանցնել տպրուստը : Մասնաւորապէս կը մեղադրուին էմտա – կան, առեւտրական եւ արտաքին գործե – րու նախարարները : Տալնապին ղէսա – ւոր պատճառներէն մէկն է օտար դրամի պակասը եւ արտածելի ապրանքներու նը – ւազումը, որ հետզհետէ կը ծանրացնէ տպրուստի հոգը :

Ազգ. Մեծ ժողովի Նոյեմբեր 25ի նիս – տին մէջ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան կառավարական կուսակցութեան եւ ընդդիմադիրներուն միջեւ : Առեւտրա – կան սենեակին մէջ ալ կառավարութիւնը մեղադրուեցաւ թէ չէ կրցած կանխել ձկթի դիներուն բարձրացումը, թէ չա – քարը կրկին անհետացած է հրապարակէն եւսլն :

«Քոմպա» երէկ հրատարակած էր ծա – նօթ հրապարակագիր Պ. Հ. Թորոսեանի մէկ տեսութիւնը որ կը պարզէ տապնա – պին զանազան երեւոյթները :

▪▪ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ▪▪

•

« Ե՞Ս ԳՐԵԳԻ ԹԷ ԴՈՒՆ »

Զար լեզուներ կ'ըսեն թէ ուշ – կանուխ փորձանքի մը կը հանդիպին անոնք որ «խաչ» բառը ունին իրենց անունին կամ մականունին մէջ :

Ահաւասիկ նոր վկան, — վահէ Քաչա (խաչատուրեան) . վերջին խաչեցեալը ժո – ղովուրդի մը որ համբաւ շահած է իրրեւ առաջին խաչապաշտը :

Տղան Լիբանանէն փարիզ գալով, գիրք մը գրեց եւ ջերմապէս գնահատուեցաւ («Կիրակնօրեայ կճատներ») :

Հրատարակիչն ալ առաջնակարգ տուն մըն էր կալիմար , բծախնդիր եւ դժուա – րահաճ :

Փորձանքը չուշացաւ , երբ կոնֆուռի մրցանակին կը ներկայացներ իր երկրորդ հատորը , «Ակն ընդ Ական» :

Գրադատներ արդէն արտայայտուած էին, ջերմապէս ներբողելով այս գործը, երբ չարամիտ փսփսուք մը լսուեցաւ :

— Ինչ չէ գրած , այլ ուրիշ մը :

Այդ «ուրիշ»ը պարկեշտօրէն հրապա – րակ նետուելով , յայտարարեց թէ միայն հանի մը ստորակէտ փոխած է , երբ կը կարդար ձեռագիրը , իրրեւ գրադատ–ըն – թերցողը Փլոն հրատարակչական Տան :

Ի պատիւ տեղական մամուլին, պէտք է ըսել թէ փութաց պաշտպանել արդարու – թիւնը , քողոքելով ակադեմականի մը տարօրինակ չկամութեան դէմ :

Փարիզեան երգիծանկարի շտեմարանը , « Լը Քանար Անշէնէ»ն անգամ սուր սը – լաքներ կ'արձակէ այս փոքրոգի շշուկնե – րուն առթիւ :

Նոյ. 23ի թիւին մէջ, էրոնիկագիր մը դիտել կուտայ անողոք հեգնութեամբ.

— *Եթէ այսպէս չարունակուի , մարդ պիտի սոխպուի իր դիրքերը գրել Փարք տէ Փրէնսի մէջ, երեսուն հազար հանդի – սատեսներու առջեւ, որպէսզի ապացու – ցանէ թէ ինքն է հեղինակը :*

Եւ յամրաբար կը բանայ վարագոյրը.—

Վահէ Քաչա կը գրէ «Ակն ընդ Ական»ը եւ կը տանի Կալիմար հրատարակչական Տան, որուն հետ պայմանագիր ունի իր առաջին վէպին հրատարակութենէն ի վեր (Կիրակնօրեայ կճատները) : Այս գիրքը այնքան յաջողութիւն գտած չըլլալով որ – քան *Հովը կ'առնէ կը տանին* , գրադատ – ընթերցողները հարեւանցի կը կարդան եւ կը մերժեն Վահէ Քաչան :

Առանց վհատելու, Քաչա ձեռագիրը կը տանի Փլոնի , որ կը հրատարակէ : Մինչեւ այստեղ ամէն բան հանդարտ կ'անցնի : Բայց երբ «Ակն ընդ Ական»ը փայլուն յա – ջողութիւն մը կը գտնէ մամուլին մէջ եւ կը պատրաստուին շարժանկարի վերածել եւ մրցանակի ներկայացնել, կալիմար եւ իր ընթերցող – գրադատները կը թթուին եւ լուր կը տարածեն թէ գրքին հեղինակը Վահէ Քաչան չէ, այլ Միշէլ Տէոնը :

Սրամիտ էրոնիկագիրը , Ռընէ Ֆալէ , ուրիշ կճոցներ ալ սահեցնելով , կը պատ – մէ թէ ինք Պէյրութ կը գտնուէր երկու տարի առաջ, Վ. Քաչայի էով , թէ տղան իր աչքին առջեւ գրեց «Ակն ընդ Ական»ը եւ ձեռագիրը ճիշդ այն է զոր տպեց Փլոն :

Եւ կ'եզրակացնէ, նոյն հեգնութեամբ.

— Բայց ե՞ս գրեցի այս յօդուածը : Թե – րեւս Պիոս ԺԲ.ը գրած է ...

Կարծեմ ամէն բան հասկցաւ : ՎԱՀԷ

ԾԱՆՐ ՏԱԳՆԱՊ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Թուր – քիոյ դահլիճին բոլոր անդամները հրա – ւիրեցան բացի վարչապետէն որ կը կա – տարէ նոր կառավարութիւն մը կազմել : Դեմոկրատ կուսակցութեան անդամներն ալ կը հաստատեն թէ կառավարութիւնը չէ յաջողած բարեւրգել երկրին տնտեսա – կան վիճակը եւ ժամանցնել տպրուստը : Մասնաւորապէս կը մեղադրուին էմտա – կան, առեւտրական եւ արտաքին գործե – րու նախարարները : Տալնապին ղէսա – ւոր պատճառներէն մէկն է օտար դրամի պակասը եւ արտածելի ապրանքներու նը – ւազումը, որ հետզհետէ կը ծանրացնէ տպրուստի հոգը :

Ազգ. Մեծ ժողովի Նոյեմբեր 25ի նիս – տին մէջ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան կառավարական կուսակցութեան եւ ընդդիմադիրներուն միջեւ : Առեւտրա – կան սենեակին մէջ ալ կառավարութիւնը մեղադրուեցաւ թէ չէ կրցած կանխել ձկթի դիներուն բարձրացումը, թէ չա – քարը կրկին անհետացած է հրապարակէն եւսլն :

«Քոմպա» երէկ հրատարակած էր ծա – նօթ հրապարակագիր Պ. Հ. Թորոսեանի մէկ տեսութիւնը որ կը պարզէ տապնա – պին զանազան երեւոյթները :

բանաձեւին քուէարկութենէն առաջ : Քիչ վերջը խումբ մը երեսփոխաններ նամակ մը կը ստորագրէին, ըսելով թէ «լուծու – մը չէ համապատասխաններ սահմանադրու – թեան ոգիին, թէ ռազմախաղ մը կը փոր – ձուի , խափանելու համար ընտրական օ – րէնքին բարեփոխումը որուն համաձայն է ժողովուրդին մեծամասնութիւնը » : Սոո – րագրողներուն ղէսաւը կը դառնուին Պ. Պ. Էռիօ , Մենդէս Ֆրանս եւ ուրիշ ականա – ւոր դէմքեր :

.....

ՊԵՐԼԻՆԻ մասին Մ. Միւթեան բանած դիրքը մեծ վրդովում պատճառեց արեւ – մտեան պետութեանց , որոնք խորհրդակ – ցութիւններ կը կատարեն , չատ ծանր գտնելով կացութիւնը :

ՏԵՐՈՒՆԻ.— ՅԱԿՈԲ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ

Այսօր հրատարակուած մահազդէ մը ցաւով կ'իմանանք թէ յանկարծամահ ե – ղած է Պ. Յակոբ Սէմէրճեան (Ֆոթօ տէ – պիւս) :

Հանգուցեալը Պոլսէն փարիզ գալով , լուսանկարչատուն մը հաստատած եւ վայելուչ դիրք մըզբաւած էր իր ձեռներէց – ցութեամբ : Մասնաւորապէս բան դործ – ըած էր լուսանկարել Փարիզ հասած մի – ջազգային երեւելիները, — վհատպետ – ներ ,վարչապետներ, դիւանագէտներ եւն : Ազգային շրջանակի մէջ ալ՝ կը հետեւէր բոլոր ղրոց – բրոցներուն, լուսանկարե – լու համար : Ամէն տեղ ալ համակրանք շահած էր իր տաքարիւն բնաւորու – թեամբ :

Քանի մը տարիէ ի վեր փոխադրուած էր Միջերկրականի ափերը, Քան եւ բազ – դատաբար առողջ կ'ապրեւար :

Մեր ցաւակցութիւնները իր ընտանե – կան պարագաներուն :

ՊԼՑՐՈՒԹԻ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Երկուշաբթի օր (21 Նոյեմբեր) տեղի ունեցաւ Պէյրութի Հ. Մ. Ը. Մ.ին վեր – ջին հանդիպումը Թեհրանի մէջ : Հ. Մ. Ը. Մ. պարտուեցաւ մէկի դէմ չորս կէ – տով : Այս երեք մրցումներուն մասին յա – ռաջիկային պիտի հրատարակենք Պ. Յովհաննէս Շահինեանի թղթակցութիւնը :

ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ մասնագէտներու դոր – ծադուլը կը չարունակուի 21 օրէ ի վեր : Տեղական թերթերը կը գրեն թէ էր – ծրանս ամէն օր չկտուն միլիոն ֆրանք կը կորնչցնէ այս գործադուլին հետեւանքով : Միւս միջազգային ընկերութիւնները — ամերիկեան, անգլիական եւն. — որոնք պահել եւ պրեւսէլ փոխադրած են իրենց կայանները, նոյնպէս օրական 3·500·000 ֆրանք կը կորնչցնեն, իրրեւ հետեւանք ճամբորդներու փոխադրութեան՝ տար – բեր միջոցներով : Գործադուլին հետեւան – քով աւելցած են երկաթուղիներու ճամ – բորդները :

(Շար.ը կարդայ Դ. էջ)

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՑԵՐԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Հնդկաստանի մէջ Անգլիացիներուն այդքան արագօրէն իշխանութեան գլուխ գալը բնականօրէն իր լուրջ անդրադարձները ունեցաւ Հայերու առեւտրական գործունէութեան վրայ: Սակայն Հայերը չուտով յարմարեցան նաեւ նոր պայմաններուն, նայնքան մեծ առանձնաշնորհներու սերտնալով Անգլիացիներու կողմէ, ինչպէս անցեալին կրցած էին լեզու գտնել Մուղոլներուն հետ :

Հայերը չուտով պատուաբեր տեղ մը գրաւեցին Հնդկաստանի առեւտրական եւ վաճառականական կեանքին մէջ, դառնալով նաւատէր, հանքատէր եւ վուշի գործարանատէր: Այս ազդեցութիւնը իրօք կարգ մը հայ առեւտրականներու մեծ առաքելութիւններ եւ դիրքեր ապահովեց : Ինչպէս, օրինակ, Սըր Աբդար Ալեքսան-տըր Աբդար, որ Պենկալի Առեւտրական Գրասենեակի նախագահի պաշտօնը վարեց երկար տարի, բացառիկ պատիւ՝ ոչ եւրոպացիի մը համար :

Փէյսլիի ճակատամարտէն ետք, երբ բրիտ. առեւտուրը կեդրոնացաւ առաքելաբար Պենկալի մէջ եւ Կալկաթան դարձաւ մեծադոյն կեդրոնը, Հայերը համախմբուեցան այս քաղաքին մէջ եւ դարձեալ բաւական մեծ ազդեցութիւն ձեռք բերին: Պողոտայ մը, ինչպէս նաեւ լեռնաշղթայ մը իրենց անունով կոչուեցան :

Իսկ Կալկաթայի հիւսիսը, ուրիշ պողոտայ մը կը կոչուի Սուքիաս պողոտայ, « Ողորմած Սուքիաս »ի ի յիշատակ , որ հարուստ եւ մարդասէր Հայ մըն էր :

Հայերը մասնաւորաբար նուիրուեցան « չելայ »ի (տեսակ մը ծառի խէժ) առեւտուրին, որ մինչեւ այսօր դրեթէ ամբողջովին իրենց մենաշնորհը կը կազմէ : Մանաւանդ վուշի առեւտուրին մէջ, Պենկալի արեւելքը, Հայերուն մեծ մասը մեծ հարստութիւն դիզեց :

Վերջին շրջանի հայ վաճառական իշխաններուն մէջ ամէնէն նշանաւորներէն մէկն էր Պ. Ճ. Ս. Գալստեան, որ ժամանակին առասպելական համեմատութիւններու հասնող հարստութեան տիրացած էր: Ան միակ մարդն էր, որ արժանացաւ Անգլիոյ դահաժառանգ իշխանին այցելութեան պատիւին, երբ այս վերջինը 1921ին Հնդկաստան այցելեց (Ներկայիս Ուինսորի դուքսը):

Աշխարհի ամէնէն թանկարժէք եւ հին արուեստի գլուխ գործոցներով եւ այլ արժէքաւոր գործերով զարդարուած էր Գալստանի ապարանքը: Վերջերս ան կորսնցուց իր հարստութեան մեծ մասը. իսկ իր ապարանքը ծախեց Նիզամին, որ զայն անուանեց Սապէ պալատ: Սակայն արուեստի գործերը աճուրդի հանուեցան երկու տարի առաջ :

Գալստանի միւս աքսնչելի չէնքերը, կառուցուած՝ կալկաթայի մէջ, բրիտանական ապահովագրական ընկերութեան սեփականութիւնն են այժմ: Ընկերութիւնը անոնց տուաւ «թագուհիին ապարանքները» անունը: Այս ձեւով Գալստանի անուան հետքն իսկ ջնջուած կ'ըլլայ չէնքերուն վրայէն :

Սակայն Գալստանի անունը պիտի յիշուի միշտ մանաւանդ ձիարշաւի սրահարներուն կողմէ, որովհետեւ անոր յաջողութիւնները առասպելական են այս մարզին մէջ: Ան կոտրած է հնդկական բոլոր մրցանիշները, ինչպէս նաեւ անգլիականները :

Առաջին աշխարհամարտի ընթացքին, իր անձնական ապարանքը տրամադրեց անգլիական բանակի եւ առ ի դնահատութիւն արժանացաւ Բրիտանական կայսրութեան Սպայի չքանչանին :

Արեւելքի թերեւս ամէնէն մեծ վաճառականն ու առեւտրականը Սըր Փօլ Զաքըրն էր, որ ճանչցուած էր իբրեւ «Հոնկ Քոնկի ծերունի մեծ մարդը»: Ան իր ապարէզը սկսած էր գրագրութեամբ Հնդկաստանի դրամատան մէջ, իսկ հետագային Հոնկ Քոնկի ամէնէն հարուստ մարդը դարձաւ: Իր կեանքի վերջին տարիներուն մեծ դրամարներ կորսնցուց: Մեծ դրամարներ ալ նուէր ըրաւ Կալկաթայի հայ եկեղեցին: Մեռնելէն ետք, ժառանգ ձգեց միայն 150·000 ոսկի, մեծ մասը Կալկաթայի Հայոց եկեղեցին : Իր պատանման ապարանքը մնաց Հոնկ Քոնկի կառավարութեան :

Այսքան ճարտար ու գործնական մարդիկ ըլլալով՝ Հայերը, տաղանդաւոր, հոտառու քիչ մը ամէն բանի մէջ եւ յաճախ իրարու մրցակից, շատ բնական է, որ ունենան չհաճերու եւ դաշտարարներու խոր հակամարտութիւններ.— իրողութիւն մը, զոր Հայերը իրենք ալ կ'ընդունին: Զանոնք իրարու միացնող ամէնէն զօրաւոր կապը իրենց կրօնքն է : Երբ տեղ մը հաստատուին, իրենց առաջին գործը կ'ըլլայ եկեղեցի մը կառուցանել : Հետեւաբար, անբնական չէ, ամբողջ աշխարհի մէջ, յաճախ եւ անակնկալօրէն հայկական եկեղեցիներու հանդիպիլ :

Քրիստոնէական երկրորդ եկեղեցին Պենկալի մէջ, հնութեան տեսակէտէն, հայկական է. ամենահինը՝ կաթոլիկ եկեղեցին : Զինուբայի (Կալկաթա) հայկական եկեղեցին կառուցուած է մեծահռչակ եւ բարեպաշտ Մարզար ընտանիքին կողմէ, 1695ին: Բարերարին մարմինը թաղուած է եկեղեցիին մէջ: Հայկական երկրորդ եկեղեցին կառուցուած է Հայկական պողոտային վրայ, 1707ին, Ազգ Նազարի կողմէ, հայկական գերեզմանոցի հողին վրայ :

Հնդկաստանի մէջ հայկական երկրորդ հաստատութիւնը, որուն ամբողջ հարստութիւնը զօրավիղ կը կանգնի եւ որուն ամէն հարուստ ընտանիք մեծ դրամարներ կը յատկացնէ, հայկական երկրորդական վարժարանն է եւ Մարզասիրական ճեմարանը :

Երկրորդական վարժարանի գաղափարը առաջին անգամ յղացաւ Աստուածատուր Մուրատ Խան, որ 1797ին 8000 րուբլի դրամ մը թողուց, Կալկաթայի մէջ հայկական դպրոց մը բանալու եւ «հայ երիտասարդութեան դաստիարակութեան » գործին :

Աւելի ուշ, Մնացականի Վարդան ամբողջացուց դրամերը, ապա մասնաւոր հանգանակութիւն բացուեցաւ համայնքին մէջ Մուրատ Խանի ծրագիրը իրագործելու համար, մօտ քառորդ դար տեւք: Ճիւ-ժարանը բացուեցաւ 1821 Ապրիլ 2ին, Հին Զինական Պազար պողոտային վրայ, Հայոց Եկեղեցիին մօտերը: Ներկայիս վերադրուած է Ֆրի Սխուլ պողոտային վրայ, այն չէնքը, ուր 1884ին ծնած էր Ուիլլեմ Թաքըրէյ անգլիացի վիպասանը : Դպրոցին աշակերտները համալսարան մուտքի քննութիւններուն ներկայացան առաջին անգամ 1870ին, 1949ին հայկական երկրորդ վարժարանը միացուեցաւ Դպրոցին վարժարանին, իսկ ղեկավարութեան համար: Ինչպէս անունէն ալ կը հասկցուի, ճեմարանը մարզասիրական հաստատութիւն մըն է եւ հոն յաճախող բոլոր աշակերտները ձրի ուսում կ'առնեն :

Այս կենսունակ համայնքը տուած է նշանաւոր մարզիկներ: Հայերը առաւելաբար կը փայլին կռւխամարտի եւ փութպոլի մէջ: Մնացականի Հնդկաստանի Հայերը պատուաբեր տեղ մը գրաւած են այդ մարզին մէջ: Կալկաթա քաղաքի բնակիչները միշտ դուրգուրանքով պիտի յիշեն «Մանուկ» Արաթունը, որ Հնդկաստանի, Պուրմայի եւ Սէյլանի կռւխամարտի «բինկ»երուն վրայ ամէն մրցանիշ կոտրեց եւ ախոյենութեան տիտղոսին տիրացաւ պատերազմի շրջանին, երբ ամերիկեան եւ անգլիական զօրաւոր խումբերու մրցակցութիւնը անյաղթելի կը թուէր: 1903ին, 1946ին, 1948ին, 1949ին , 1951ին եւ 1953ին Հայերը յաջորդաբար Հնդկաստանի Փութպոլի ախոյեանութիւնը ձեռք բերին, կամ ախոյենութեան մրցակիցներ հանդիսացան :

Ասիկա կարճ տեղեկութիւն մըն է այն նշանաւոր համայնքի մասին, որ մօտ հարիւր տարի առեւտուր եւ վաճառականութիւն ըրաւ Հնդկաստանի մէջ եւ որ տակաւին մոնկոլական կայսրութեան բարգաւանումն ու անկումը եւ թափանցումն ու մեկնումը բոլոր եւրոպական ուժերուն , որոնք Հնդկաստանի տիրեցին, 16րդ դարէն սկսեալ Վասկօ տ Կամայի Բարեյուսոյ Հրուանդանի ճամբան գտնելէն ետք : Կարելի չէ ուրիշ յարմար վերադիր մը տալ հայ ժողովուրդը բնորոշելու համար, քան այն, որ անոր տրուած է Իվլին Ուոյի կողմէ. «Հաղուագիւտ ձիրքերով եւ նուրբ զգայնութեամբ օժտուած ցեղ մը, որ աշխարհի միակ արքուն, տոկուն եւ ճկուն ցեղն է : Երբեմն հայ մարդու այս մտածելակերպը խուսափուկ իմաստ մը համայքը կուտայ ինծի եւ կը նախանձիմ, բարեկամներուս շրջանակին մէջ, այս մարդոց դանադան ընկերային կարգերու յարմարելու կարողութեան, աշխարհաքաղաքացիական փորձառութեան, ուելորդաբանութեանց եւ զգայնոտութեանց հանդէպ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

ԱՐԹԻՒՐ ՕՆԵԿԷՐ

●

Երաժշտական աշխարհը ընդհանրապէս եւ Ֆրանսան մասնաւորապէս կորսնցուց արդի երաժշտութեան լաւագոյն ներկայացուցիչներէն մին, Արթիւր Օնեկէր , որ մեռաւ առջի օր 63 տարեկանին, տաժանադին հիւանդութենէ մը վերջ, սրտի տագնապ մը կրելով :

Թէեւ Զուիցերիացի, բայց ծնած էր Հավրը: Անխոնջ աշխատող մը եղած է իր կեանքի ընթացքին , սկսելով հեղինակին 12 տարեկանին :

Արդի երաժշտութեան փառքերէն մին էր: Իր գլուխ գործոցը կը նկատուի Դաւիթ Աբքայ, նուագախումբի եւ երգչախումբի համար գրուած oratorio մը, կէս կրօնական , կէս աշխարհիկ ներշնչումով գործ մը, որ շուտով տարածուեցաւ երաժշտական աշխարհին մէջ եւ շինեց իր համբաւը 35 տարի առաջ:

Օնեկէր արդի երաժշտութեան բարդութիւններուն կը միացնէր ուժականութիւնը : Փնտռուած հնչականութիւններու հետ մեղեդիներու անօրինակ կշռոյթ մը յատկանիշը կը կազմէ իր կարգ մը գործերուն, ինչպէս Բըկպի , « Փասիֆիք 221» եւայլն:

Առաջինը համանուն մարզական խաղէն ներշնչուած մկանային գործ մը, երկրորդը՝ ճեպընթաց շոգեկառքի մը դնացքը պատկերացնող կտոր մը:

Արդարեւ, սոյն կտորին սկզբնաւորութիւնը մանաւանդ՝ շոգեշարժ մեքենայի մը առաջին քայլերը յիշեցնող հանդամանք մը ունի:

Օնեկէր 1930ին իր փառքի գագաթնակէտը կը թեւակոխէր, դառնալով յառաջապահ երաժիշտ մը որուն արժանիքներէն լաւագոյնս ունէր իր ոճին բարդացման համար:

Իմաստութիւնը իր խօսքը ըսաւ սակայն:

Օնեկէր կը գգար որ այս խոլ արշաւը որմէ վարակուած էին նորերը, բարեբաստիկ ուղի մը չէր կրնար բանալ մասնաւոր երաժշտութեան մը համար :

Զսպեց ինքզինքը, եւ եղաւ նուազ յաջողակ քան առաջ, ընթացիկ նախապատրաստութեան, վարպետօրէն դասաւորուած տնտեսութեան եւ լաւագոյն ձեւով հաշուուած հիւրասիրութեան. եւ կը պատնեմ, որ ինչ որ ալ պատահի ինծի եւ ինչ ձեւով ալ ողբամ վիճակս ,երբեք պիտի չկարենամ դառնալ Հայուհի պէս «աշխարհը լաւ հասկցող» եւ կենսախնդիր մարդ մը, ինչպէս կը հանդիպինք վէպերու մէջ: Բայց ես դիս կը մխիթարեմ մտածելով, որ եթէ Հայ ըլլայի, կեանքը թերեւս աւելի դիւրին եւ դէպքերը աւելի յստակ պիտի տեսնէի »:

Թարգմ. Ս. Զ.

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՓՈՔՐ ՀԱՍԱՌՈՒՆ

●

Պզտիկ հասառուն մըն եմ... : Այս բանը կը պարտիմ աշխատանքիս եւ խնայողութեանս : Ինչպէս որ տուն մը կը չինեն փոքր քարերը իրարու վրայ չարելով եւ հան կ'ապրին ու կը մեռնին, սեփականութիւն դարձնելով նոյնպէս իրենց զաւակներուն, անիկա կը նպաստէ նաեւ իմ ծերութեանս, որովհետեւ ժուժկալ դանուեցայ խնայողութեանս նուազագոյն չափերով : Թէեւ անկախ եւ առեւտրական փոքրիկ գործառնութիւններ ունեցայ, սակայն եւ այնպէս կեանքիս մեծագոյն մասը ամենապարզ բանուորի մը կեանքով ապրեցայ, թէ գործարաններու մէջ եւ թէ դաշտային աշխատանքներու լծուելով :

Այս չնչին եկամուտը ձեռք ձգելու համար, առտուն լոյսը դեռ չճեղքուած ան կողնէս դուրս ցատկեցի եւ իրիկունը դիչերը յառաջացած ժամուն միայն պառկեցայ ... : Այս կերպով ամսէ ամիս կը ցայ դիզել դրամատոմսեր ,ու այսպէս չարունակաբար :

Շատ անգամ, դիչերները կնոջս հետ միասին հեչտագին կը համբրէինք այդ դրամատոմսերը: Ինչպէս գիտէք, փոքրիկ առուակները ժամանակի ընթացքին կը դառնան գետեր ...

Սակայն օր մը կառավարութիւնը ըսաւ ինծ.

— Ապարդիւն կերպով տանդ մէջ մի՛ պահեր դրամդ. լաւ քաղաքացի մը պէտք է չահարկութեան մէջ դնէ իր դրամը :

— Որո՞ւպէտք է վատահիմ չահարկելու համար :

— Իմ վրայ : Ես պետութիւնն եմ : Հայրենիքը մարմնացնողը ես եմ: Ես քու հայրդ ու մայրդ եմ, այդ բոլորէն զատ ամենավստահելին եմ : Երբ փճանամ դուն ալ ինծի հետ կը փճանաս, բայց պիտի չփճանամ :

Իմ սրտիս բոլոր եռանդովը ու քաջութեամբ պատասխանեցի .

— Կառավարութիւն, հաւատք ունիմ քու վրայ, ահաւասիկ իմ դրամներս , իմ ամբողջ դրամներս քեզի կը վստահիմ :

Այն տարին կառավարութիւնը իր սովորութեամբ պաշտօնական ստացագիր մը տուաւ, որ իմ եկամուտիս վաւերագիրը կը ներկայացնէ : Ուրեմն այլեւս առանց մտատանջուելու կրնամ հանդիստ ապրիլ, մինչեւ որ հասնիմ ծերութեան դուռը :

Որովհետեւ երկու պատուաւոր մարդ մի՛ւս անդորրագիր մըն է որ կըն-քուած է :

Ես պատուաւոր մարդ եմ : Դիմացինս ա՛լ աւելի : Եւ մենք ըրինք փոխանակութիւն մը: Ինձմոլութեան սեփականատէրն եմ եւ իրաւունք ունիմ թէ ծախսելու եւ թէ ղեղծանելու : Ասիկա սեփականութեան մը սահմանումն է : Կրնաք վստահիլ սակայն թէ երբեք մտադրութիւն չունիմ ղեղծանելու :

Օր մըն ալ յանկարծ մտահոգութիւն մը:

Կառավարութիւնը կ'ըսէ ինծի .

— Թէեւ քեզի խոստացած էի հինգ առ հարիւր տոկոս, այժմ չատ կը գտնեմ , այսուհետեւ միայն երեք առ հարիւր պիտի տամ ... :

— Ներողութիւն, համաձայնած էինք սակայն հինգ առ հարիւրի :

— Այո, բայց միտքս փոխեցի : Ակռ զատ անտեղի է սակարկութեան մտնել ինծի հետ : Դուն խեղճ փոքրիկ հասառու մըն ես : Ես կառավարութիւն եմ : Առիւծ կը կոչուիմ ... :

Իսկապէս ես փոքր եւ խեղճ հասառու մը, սովորութիւն չունիմ առիւծներու ասպարէզ կարղալու: Որով պարտաւորուած եմ ընդունիլ առաջարկը: Այս բոլորը ոչինչ: Քաղաքականութեամբ զբաղած մարդիկ, սկզբունքէս չեղեցնելու համար, հետզհետէ կը սկսին զիս նետել ամբոխավարներու աւօտին մէջ : Սկսան զիս յանդիմանել, որովհետեւ աշխատանքը սիրեցի եւ կառավարութեան հանդէպ ալ յարգանքով վարուեցայ ... :

Ձիշդ է որ կը սիրէի նաեւ իմ ընտանեկան ներքին կեանքս, կ'ատէի սկզբունքիս հակառակ փողոցային եւ հանրային բոլոր ժողովները: Ասիկա զօրաւոր պատճառ մը եղաւ որ, իմ շրջանիս երեսփոխանն ալ զիս կոչէր «մքլոտած մարդ»: Եւ ահա ատենը եկաւ եկամուտներու վրայ վճարուելիք տուրքին : Ղեճալի վիճակ : Արդէն բաւական նեղութեան մէջ էի, կը տեսնեմ որ ալ աւելի կը վատթարանայ վիճակս : Ցիչեցուցի կառավարութեան ինծի ըրած վաւերական խոստումը :

— Կարելի է : Սակայն ես հիմա դրամի պէտք ունիմ, ըսաւ կառավարութիւնը , ուր որ գտնեմ կ'առնեմ, ՚ոյն իսկ եթէ պէտք ըլլայ կ'արժեզրկեմ :

Արդարեւ կառավարութիւնը դրամի պէտք ունէր : Փոքրիկ հասառուն առաջին գծին վրայ կը գտնուէր երկրին օրինաւոր պէտքերուն գոհացում տալու համար : Արդէն պատերազմի օրերուն իր հնչուն դրամը, ոսկիները, անոր տրամադրութեան տակ դրած էր : Սակայն հիմա որ այնքան պէտք ունի խնայողութեան , ընդհակառակն դինքը կը կողոպտեն :

ՓԻԼԻՓ Լ'ԷՌՄԻԹ

Հայացուց Նուպար Աղամալեան
(Մնացեալը յաջորդով)

Ս. ՓԵՏՐՈՍՅԱՆ ՍԱՀԱԿ ԿՈՍՏԱՆԴԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԻՆ ԵՒ ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԵԱՆ

Ս. Փետրոսեան ծնած է 1929 թուականին Կոստանդնուպոլսոյ Գումգափու թաղամասը։ Ան ուսանած է Գումգափու Ս. Խաչ վարժարանին մէջ։ Ապա 1945-ին ընդունուած է Ս. Նշան վարժարանը, ուր աւարտած է 1948-ին։ Ան 1949-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ա. դասարանը, ուր աւարտած է 1952-ին։ Ան 1952-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Բ. դասարանը, ուր աւարտած է 1955-ին։ Ան 1955-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Գ. դասարանը, ուր աւարտած է 1958-ին։ Ան 1958-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Դ. դասարանը, ուր աւարտած է 1961-ին։ Ան 1961-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ե. դասարանը, ուր աւարտած է 1964-ին։ Ան 1964-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Զ. դասարանը, ուր աւարտած է 1967-ին։ Ան 1967-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Է. դասարանը, ուր աւարտած է 1970-ին։ Ան 1970-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ը. դասարանը, ուր աւարտած է 1973-ին։ Ան 1973-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Թ. դասարանը, ուր աւարտած է 1976-ին։ Ան 1976-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժ. դասարանը, ուր աւարտած է 1979-ին։ Ան 1979-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժա. դասարանը, ուր աւարտած է 1982-ին։ Ան 1982-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժբ. դասարանը, ուր աւարտած է 1985-ին։ Ան 1985-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժգ. դասարանը, ուր աւարտած է 1988-ին։ Ան 1988-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժդ. դասարանը, ուր աւարտած է 1991-ին։ Ան 1991-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժե. դասարանը, ուր աւարտած է 1994-ին։ Ան 1994-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժզ. դասարանը, ուր աւարտած է 1997-ին։ Ան 1997-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2000-ին։ Ան 2000-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժը. դասարանը, ուր աւարտած է 2003-ին։ Ան 2003-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ժթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2006-ին։ Ան 2006-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ի. դասարանը, ուր աւարտած է 2009-ին։ Ան 2009-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Իա. դասարանը, ուր աւարտած է 2012-ին։ Ան 2012-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Իբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2015-ին։ Ան 2015-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Իգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2018-ին։ Ան 2018-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Իդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2021-ին։ Ան 2021-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Իե. դասարանը, ուր աւարտած է 2024-ին։ Ան 2024-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Իզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2027-ին։ Ան 2027-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Իէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2030-ին։ Ան 2030-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Իը. դասարանը, ուր աւարտած է 2033-ին։ Ան 2033-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Իթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2036-ին։ Ան 2036-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լ. դասարանը, ուր աւարտած է 2039-ին։ Ան 2039-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լա. դասարանը, ուր աւարտած է 2042-ին։ Ան 2042-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2045-ին։ Ան 2045-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2048-ին։ Ան 2048-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2051-ին։ Ան 2051-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լե. դասարանը, ուր աւարտած է 2054-ին։ Ան 2054-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2057-ին։ Ան 2057-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2060-ին։ Ան 2060-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լը. դասարանը, ուր աւարտած է 2063-ին։ Ան 2063-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Լթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2066-ին։ Ան 2066-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մ. դասարանը, ուր աւարտած է 2069-ին։ Ան 2069-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մա. դասարանը, ուր աւարտած է 2072-ին։ Ան 2072-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2075-ին։ Ան 2075-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2078-ին։ Ան 2078-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2081-ին։ Ան 2081-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մե. դասարանը, ուր աւարտած է 2084-ին։ Ան 2084-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2087-ին։ Ան 2087-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2090-ին։ Ան 2090-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մը. դասարանը, ուր աւարտած է 2093-ին։ Ան 2093-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2096-ին։ Ան 2096-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ն. դասարանը, ուր աւարտած է 2099-ին։ Ան 2099-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նա. դասարանը, ուր աւարտած է 2102-ին։ Ան 2102-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2105-ին։ Ան 2105-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2108-ին։ Ան 2108-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2111-ին։ Ան 2111-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նե. դասարանը, ուր աւարտած է 2114-ին։ Ան 2114-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2117-ին։ Ան 2117-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2120-ին։ Ան 2120-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նը. դասարանը, ուր աւարտած է 2123-ին։ Ան 2123-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2126-ին։ Ան 2126-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծ. դասարանը, ուր աւարտած է 2129-ին։ Ան 2129-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծա. դասարանը, ուր աւարտած է 2132-ին։ Ան 2132-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2135-ին։ Ան 2135-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2138-ին։ Ան 2138-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2141-ին։ Ան 2141-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծե. դասարանը, ուր աւարտած է 2144-ին։ Ան 2144-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2147-ին։ Ան 2147-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2150-ին։ Ան 2150-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծը. դասարանը, ուր աւարտած է 2153-ին։ Ան 2153-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ծթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2156-ին։ Ան 2156-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կ. դասարանը, ուր աւարտած է 2159-ին։ Ան 2159-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կա. դասարանը, ուր աւարտած է 2162-ին։ Ան 2162-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2165-ին։ Ան 2165-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2168-ին։ Ան 2168-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2171-ին։ Ան 2171-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կե. դասարանը, ուր աւարտած է 2174-ին։ Ան 2174-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2177-ին։ Ան 2177-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2180-ին։ Ան 2180-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կը. դասարանը, ուր աւարտած է 2183-ին։ Ան 2183-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Կթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2186-ին։ Ան 2186-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հ. դասարանը, ուր աւարտած է 2189-ին։ Ան 2189-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հա. դասարանը, ուր աւարտած է 2192-ին։ Ան 2192-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2195-ին։ Ան 2195-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2198-ին։ Ան 2198-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2201-ին։ Ան 2201-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հե. դասարանը, ուր աւարտած է 2204-ին։ Ան 2204-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2207-ին։ Ան 2207-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2210-ին։ Ան 2210-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հը. դասարանը, ուր աւարտած է 2213-ին։ Ան 2213-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Հթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2216-ին։ Ան 2216-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղ. դասարանը, ուր աւարտած է 2219-ին։ Ան 2219-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղա. դասարանը, ուր աւարտած է 2222-ին։ Ան 2222-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2225-ին։ Ան 2225-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2228-ին։ Ան 2228-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2231-ին։ Ան 2231-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղե. դասարանը, ուր աւարտած է 2234-ին։ Ան 2234-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2237-ին։ Ան 2237-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2240-ին։ Ան 2240-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղը. դասարանը, ուր աւարտած է 2243-ին։ Ան 2243-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ղթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2246-ին։ Ան 2246-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճ. դասարանը, ուր աւարտած է 2249-ին։ Ան 2249-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճա. դասարանը, ուր աւարտած է 2252-ին։ Ան 2252-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2255-ին։ Ան 2255-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2258-ին։ Ան 2258-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2261-ին։ Ան 2261-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճե. դասարանը, ուր աւարտած է 2264-ին։ Ան 2264-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2267-ին։ Ան 2267-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2270-ին։ Ան 2270-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճը. դասարանը, ուր աւարտած է 2273-ին։ Ան 2273-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ճթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2276-ին։ Ան 2276-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մ. դասարանը, ուր աւարտած է 2279-ին։ Ան 2279-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մա. դասարանը, ուր աւարտած է 2282-ին։ Ան 2282-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2285-ին։ Ան 2285-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2288-ին։ Ան 2288-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2291-ին։ Ան 2291-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մե. դասարանը, ուր աւարտած է 2294-ին։ Ան 2294-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2297-ին։ Ան 2297-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2300-ին։ Ան 2300-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մը. դասարանը, ուր աւարտած է 2303-ին։ Ան 2303-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Մթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2306-ին։ Ան 2306-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յ. դասարանը, ուր աւարտած է 2309-ին։ Ան 2309-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յա. դասարանը, ուր աւարտած է 2312-ին։ Ան 2312-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2315-ին։ Ան 2315-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2318-ին։ Ան 2318-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2321-ին։ Ան 2321-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յե. դասարանը, ուր աւարտած է 2324-ին։ Ան 2324-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2327-ին։ Ան 2327-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2330-ին։ Ան 2330-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յը. դասարանը, ուր աւարտած է 2333-ին։ Ան 2333-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Յթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2336-ին։ Ան 2336-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ն. դասարանը, ուր աւարտած է 2339-ին։ Ան 2339-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նա. դասարանը, ուր աւարտած է 2342-ին։ Ան 2342-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2345-ին։ Ան 2345-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2348-ին։ Ան 2348-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2351-ին։ Ան 2351-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նե. դասարանը, ուր աւարտած է 2354-ին։ Ան 2354-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2357-ին։ Ան 2357-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2360-ին։ Ան 2360-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նը. դասարանը, ուր աւարտած է 2363-ին։ Ան 2363-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Նթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2366-ին։ Ան 2366-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շ. դասարանը, ուր աւարտած է 2369-ին։ Ան 2369-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շա. դասարանը, ուր աւարտած է 2372-ին։ Ան 2372-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2375-ին։ Ան 2375-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2378-ին։ Ան 2378-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2381-ին։ Ան 2381-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շե. դասարանը, ուր աւարտած է 2384-ին։ Ան 2384-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2387-ին։ Ան 2387-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2390-ին։ Ան 2390-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շը. դասարանը, ուր աւարտած է 2393-ին։ Ան 2393-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Շթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2396-ին։ Ան 2396-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չ. դասարանը, ուր աւարտած է 2399-ին։ Ան 2399-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չա. դասարանը, ուր աւարտած է 2402-ին։ Ան 2402-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2405-ին։ Ան 2405-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2408-ին։ Ան 2408-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2411-ին։ Ան 2411-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չե. դասարանը, ուր աւարտած է 2414-ին։ Ան 2414-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2417-ին։ Ան 2417-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2420-ին։ Ան 2420-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չը. դասարանը, ուր աւարտած է 2423-ին։ Ան 2423-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Չթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2426-ին։ Ան 2426-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պ. դասարանը, ուր աւարտած է 2429-ին։ Ան 2429-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պա. դասարանը, ուր աւարտած է 2432-ին։ Ան 2432-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2435-ին։ Ան 2435-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2438-ին։ Ան 2438-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2441-ին։ Ան 2441-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պե. դասարանը, ուր աւարտած է 2444-ին։ Ան 2444-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2447-ին։ Ան 2447-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2450-ին։ Ան 2450-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պը. դասարանը, ուր աւարտած է 2453-ին։ Ան 2453-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Պթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2456-ին։ Ան 2456-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջ. դասարանը, ուր աւարտած է 2459-ին։ Ան 2459-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջա. դասարանը, ուր աւարտած է 2462-ին։ Ան 2462-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2465-ին։ Ան 2465-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2468-ին։ Ան 2468-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2471-ին։ Ան 2471-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջե. դասարանը, ուր աւարտած է 2474-ին։ Ան 2474-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2477-ին։ Ան 2477-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2480-ին։ Ան 2480-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջը. դասարանը, ուր աւարտած է 2483-ին։ Ան 2483-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ջթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2486-ին։ Ան 2486-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռ. դասարանը, ուր աւարտած է 2489-ին։ Ան 2489-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռա. դասարանը, ուր աւարտած է 2492-ին։ Ան 2492-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2495-ին։ Ան 2495-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2498-ին։ Ան 2498-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2501-ին։ Ան 2501-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռե. դասարանը, ուր աւարտած է 2504-ին։ Ան 2504-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2507-ին։ Ան 2507-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2510-ին։ Ան 2510-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռը. դասարանը, ուր աւարտած է 2513-ին։ Ան 2513-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ռթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2516-ին։ Ան 2516-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ս. դասարանը, ուր աւարտած է 2519-ին։ Ան 2519-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սա. դասարանը, ուր աւարտած է 2522-ին։ Ան 2522-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2525-ին։ Ան 2525-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2528-ին։ Ան 2528-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2531-ին։ Ան 2531-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սե. դասարանը, ուր աւարտած է 2534-ին։ Ան 2534-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2537-ին։ Ան 2537-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2540-ին։ Ան 2540-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սը. դասարանը, ուր աւարտած է 2543-ին։ Ան 2543-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2546-ին։ Ան 2546-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վ. դասարանը, ուր աւարտած է 2549-ին։ Ան 2549-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վա. դասարանը, ուր աւարտած է 2552-ին։ Ան 2552-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2555-ին։ Ան 2555-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2558-ին։ Ան 2558-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2561-ին։ Ան 2561-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վե. դասարանը, ուր աւարտած է 2564-ին։ Ան 2564-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2567-ին։ Ան 2567-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2570-ին։ Ան 2570-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վը. դասարանը, ուր աւարտած է 2573-ին։ Ան 2573-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2576-ին։ Ան 2576-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տ. դասարանը, ուր աւարտած է 2579-ին։ Ան 2579-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տա. դասարանը, ուր աւարտած է 2582-ին։ Ան 2582-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2585-ին։ Ան 2585-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2588-ին։ Ան 2588-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2591-ին։ Ան 2591-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տե. դասարանը, ուր աւարտած է 2594-ին։ Ան 2594-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2597-ին։ Ան 2597-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2600-ին։ Ան 2600-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տը. դասարանը, ուր աւարտած է 2603-ին։ Ան 2603-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Տթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2606-ին։ Ան 2606-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ր. դասարանը, ուր աւարտած է 2609-ին։ Ան 2609-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Րա. դասարանը, ուր աւարտած է 2612-ին։ Ան 2612-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Րբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2615-ին։ Ան 2615-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Րգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2618-ին։ Ան 2618-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Րդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2621-ին։ Ան 2621-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Րե. դասարանը, ուր աւարտած է 2624-ին։ Ան 2624-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Րզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2627-ին։ Ան 2627-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Րէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2630-ին։ Ան 2630-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Րը. դասարանը, ուր աւարտած է 2633-ին։ Ան 2633-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Րթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2636-ին։ Ան 2636-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Ս. դասարանը, ուր աւարտած է 2639-ին։ Ան 2639-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սա. դասարանը, ուր աւարտած է 2642-ին։ Ան 2642-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սբ. դասարանը, ուր աւարտած է 2645-ին։ Ան 2645-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սգ. դասարանը, ուր աւարտած է 2648-ին։ Ան 2648-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սդ. դասարանը, ուր աւարտած է 2651-ին։ Ան 2651-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սե. դասարանը, ուր աւարտած է 2654-ին։ Ան 2654-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սզ. դասարանը, ուր աւարտած է 2657-ին։ Ան 2657-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սէ. դասարանը, ուր աւարտած է 2660-ին։ Ան 2660-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սը. դասարանը, ուր աւարտած է 2663-ին։ Ան 2663-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Սթ. դասարանը, ուր աւարտած է 2666-ին։ Ան 2666-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վ. դասարանը, ուր աւարտած է 2669-ին։ Ան 2669-ին ընդունուած է Ս. Նշան Ազգային Ճեմարանի Վա. դասարանը, ուր աւարտած է 2672-ին։ Ան 2

« ԱՐԳԻԼԵՆՔ ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐԸ »

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔՆԵՐ

Անդլիոյ երեսփ. ժողովին Նոյեմբեր 30ի նիստին մէջ, վարչապետ Իտըն պատասխանելով զանազան հարցումներու, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պաշտօնապէս առաջարկ ստացած չէ, հիւլէական զէնքերուն փորձերը դադրեցնելու մասին: Եւ աւելցուց, — «Մոսկուայի անթելին թելադրութիւնները աւելի լաւ ազդեցութիւն պիտի գործէին, եթէ տեղի ունեցած չըլլային ջրածին ռումբի մը պայթումէն անմիջապէս վերջը, գործողութիւն մը զոր Պ. Խրուշչեւ այնքան խանդավառութեամբ ողջունեց Հնդկաստանի մէջ»:

Ընդդիմադիրներուն առաջնորդը, նախորդ վարչապետ Էթլի հարցուց թէ կառավարութիւնը տրամադիր է բանակցելու Խ. Միութեան եւ Մ. Նահանգներուն հետ, համաձայնութեան մը յանգելու համար: Այս առթիւ լուրջ մտահոգութիւն յայտնեց հիւլէական փորձերու վընասակար ազդեցութեանց մասին: Վարչապետը պատասխանեց թէ կառավարութիւնը պատրաստ է Խ. Միութեան հետ քննելու խնդիրը, « որ եւ է ատեն » եւ թէ յօժարակամ պիտի հաւանի արգիլել որեւէ նոր փորձ ջրածին ռումբի: «Բայց այդպիսի արգելք մը պէտք չէ տարածուի հիւլէական զէնքերու հետազօտութեանց վրայ»: Ինչպէս յայտնի է, Անդլիա մօտերս պիտի փորձէ իր պատրաստած ջրածին ռումբը: Այս առթիւ Իտըն թելադրեց հիւլէական փորձեր կատարել տարին մէկ անգամ:

× Ֆրանսայի հիւլէական ուժի հաստատութեան նախորդ վերատեսուչը, Պ. Ֆր. Ժոլիօ — Քիւռի, այժմ նախագահ Խաղաղութեան համաշխարհային խորհուրդին, մասնաւոր նամակով մը «Յառաջ»ի խմբագրութեան ղրկած է իր Նոյեմբեր 30 թուակիր զեկուցումը, հրատարակութեան խնդրանքով: Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը.

— « Հիւլէական զէնքերու փորձերը կը շարունակուին: Վերջերս ջրածին ռումբի փորձնական պայթիւն մը տեղի ունեցած է Խ. Միութեան մէջ: Մ. Նահանգները կը ծանուցանեն թէ աւելի զօրաւոր ռումբեր պիտի փորձուին յառաջիկայ դարնան: Մեծն Բրիտանիա մօտերս պիտի պայթեցնէ իր առաջին ջրածին ռումբերը: Այսպէս, անգամ մը եւս մարդկութիւնը ըստիպուած է ընտրել կամ զինաթափութիւն եւ արգելք հիւլ. զէնքերու, կամ հիւլ. զինարշաւ: Միլիոնաւոր քաղաքացիներ խաղաղութիւն կը պահանջեն: Պէտք է արգիլել հիւլ. ռումբը: Որեւէպատճառչկայ որ կառավարութիւնները յանձն առնեն չդործածել հիւլէական զէնքը եւ վերջ տան փորձնական պայթումներուն: Այդ յանձնառութեան կը սպասեն բոլոր ժողովուրդները »:

× Ազգաժողովին զինաթափութեան յանձնախումբին մէջ, Խ. Միութեան պատուիրակը, Կուզնեցով, արեւմտեան պետութեանց վրայ ձգեց բանակցութեանց ձախողման պատասխանատուութիւնը: Եւ նորէն մերժելով Այզընհաուրի ծրագիրը օդանաւային ազատ հետազօտութեանց մասին, ըսաւ թէ այդ քննութիւնը պիտի աւելցնէ պատերազմի վտանգը, փոխանակ նուազեցնելու: Յետոյ շարունակեց, — «Յորչափ կը շարունակուի զինարշաւը, կ'ընդարձակուի ռազմակ խարիսխներու ցանցը եւ զինակցութիւններ կը կազմուին, օդանաւային հետազօտութեանց առաջարկը պարզապէս պիտի սաստկացնէ միջազգային կասկածամտութիւնը եւ միջազգային յարաբերութեանց լարումը:

Ամերիկեան պատուիրակը պատասխանելով «վտանգաւոր եւ կեղծաւոր» անուանեց խորհրդային պատուիրակին առաջարկները: Եւ բացատրեց թէ Խ. Միութիւնը զինաթափութիւն կ'ուզէ թուղթի վրայ: Ֆրանսայի ներկայացուցիչն ալ, Ժիւլ Մոք, բողոքեց Կուզնեցեւի մեղադրանքներուն դէմ:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ վարչապետը, Նեհրու, ճառ մը խօսելով մառեշալ Բուլկանինի եւ Պ. Խրուշչեւի առջեւ, անուղղակի պատասխանեց անոնց մեղադրանքներուն: Խրուշչեւ ըսած էր.— « Մենք կ'ուզենք յարգել փոքր ազգերու գերիշխանութիւնը եւ չխառնուիլ անոնց ներքին գործերուն: Արեւմուտքը ոչ զինաթափութիւն կ'ուզէ, ոչ ալ արգելք հիւլէական զէնքերու»: Պ. Նեհրու յայտարարեց.— »Մենք կ'ուզենք բարւոք յարաբերութիւններ մշակել բոլոր երկիրներուն հետ, անոնց հետ համաձայն ըլլանք թէ ոչ: Ուրեմն հեռու պիտի մնանք որեւէ զինակցութենէ: Այս է պատճառը որ չենք կապուած որեւէ մեծ պետութեան հետ»: Բուլկանին եւ Խրուշչեւ Պիրմանիա մեկնեցան:

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ նոր կառավարութիւնը լուծեց փախստական նախագահ Փերոնի կուսակցութիւնը: Տէր եւ Տիկին Փերոնի արձաններն ալ վար պիտի առնուին:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Ֆութպոլը փայլուն յաղթանակ մը տարաւ չորեքշաբթի օր Սպանիոյ վրայ, մէկի դէմ չորս կէտով: Սպանիա երբեք չէ կրցած յաղթանակ շահիլ անգլիական դաշտի վրայ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՏԻԿ. ՌԸՆԷ ՔՈԹԻԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մարսէյլի Փրատոյի Մայր Եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկերակցութիւնը, կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին նորոգ հանգուցեալ տիկնոջ՝

GERMAINE COTYի

յիշատակին: Հրաւիրուած են մասնաւորաբար կառավարական շրջանակները:

***

Նոյն օրը պիտի կարդացուի նաեւ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսին մասնաւոր հեռագիրը:

Այրի Տիկին Ալիս Սէմէրճեան, Պ. Արամ Սէմէրճեան, Տէր եւ Տիկ. Տիգրան Սէմէրճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Հ. Հոգտանեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Տէյիրմէնճեան, Տէր եւ Տիկին Կ. Խաչիկեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Բ. Պախթիարեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Ն. Ունանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Տամլամեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մ. Պախթիարեան, Այրի Տիկին Ֆ. Սաղբրեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Շ. Սէմէրճեան եւ զաւակները (Պէյրութ), Այրի Տիկին Շ. Քէհիեան եւ զաւակները (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Գ. Պախթիարեան, Տէր եւ Տիկին Ռ. Թագւորեան, ինչպէս նաեւ Դաւիթեան, Զօփուրեան, Գրիգորեան, Պէօրէքճեան, Պախթիարեան, Եազըճեան, Ճամճեան, Տամլամեան ընտանիքները խորին ցաւով կը ծանուցանեն մահը իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, մօրեղբօր, հօրեղբօր, փեսային, քեռհօր եւ ազգականին

ՅԱԿՈԲ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆի (Ֆէպիւս)

Յուղարկաւորութիւնը այս շաբաթ, 3 Դեկտ., Փարիզի Հայոց եկեղեցին ժամը 10·45ին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Տէօյլի գերեզմանատունը, իրենց ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

3 Դեկտ. շաբաթ գիշեր

ժամը 2էն մինչեւ լոյս, Սալոն «Գլիւպ»ի շքեղ սրահին մէջ (ռիւ Կրինեան):

Նուագախումբ համբաւաւոր

ԷՏՏԻ ԹՈՒՐՆԷԼ

իր ինը հոգինոց ամբողջական կազմով:

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին, անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ:

Ոչ հանքանակութիւն եւ ոչ ալ վինակահանութիւն:

Մուտք 500 Ֆրանք: Տոմսերը ապահովել վարչութեան անդամներէն:

Կը յանձնարարուի նախապէս ապահովել սեղանները:

Դիմելով Տիկին Զրբաշեանի,
Bd. de la Tuvière, Tél. GA. 50-52

Պ. Արամ Շէխիկեանի,
Pharmacie Centrale, 1, Bd. d'Athènes
Tél. CO. 33-80

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Այս կիրակի ախոյենական մրցում Փօնթուազի դաշտին վրայ, Հայ Մարզական — Փօնթուազ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Ողբացեալ Աղաւնի Կ. Ուշագլեանի մահուան առթիւ Տէր եւ Տիկին Մելքիս Նշանեան հազար Ֆր. կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի Օգափոխութեան կայանի շէնքին:

Ստանալ «Յառաջ»էն:

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ

ՅԱՌԱՋի մօտ կրնաք գտնել՝

ՆՈՐ ՔՆԱՐ ԵՐԳԱՐԱՆ, Կարօգէորգեանի, լաթակազմ, դին 1650 Ֆրանք:

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐի «Նահանջը Առանց Երգի» եւ «Յարալէզներու Դաւանանութիւնը (սակաւաթիւ օրինակներ): Գին՝ իւրաքանչիւրը 750 Ֆրանք:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ եւ Փալանճեան Ճեմարանի քսանըհինգամեակին նուիրուած գիրքը, 700 Ֆրանք:

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆի «Վերադարձը» (Տպաւորութիւններ Տէր Զօրէն): Գին 500 Ֆր:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ (Ֆրանսերէն) շքեղ տպագրութիւն: դին 1000 Ֆրանք:

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շաբաթ 10 Դեկտ., ժամը 21էն մինչեւ լոյս, «Ալհամպրա»ի շքեղ սրահներուն մէջ

340 Պուլվ. Շավ

Եւրոպական պարեր՝

Կը նուագէ նշանաւոր

Orchestre ROGER GOMEZ et son ensemble

Գեղարուեստական բաժին, սիրուած երգիչ Պ. Գէորգ Մամասեան, Ժօրժ Մաս (Լիոնի ձայնասփիւռէն):

Սիրայօժար մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի Օր. ՍԻՒԶԱՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆի, (Ա. մրցանակ Մարսէյլի երաժշտանոցէն)

Մէջ ընդ մէջ հանելի անակնկալներ:

Տեղի պիտի ունենայ ամենագեղեցիկ կօշիկներու մրցում: Առաջնութիւնը շահողը Միութեանս կողմէ կը ստանայ գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Տոմսի գին 400 ֆրանք:

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Համա-Զարսան-ճագի Հայր. Միութեան:

Դեկտ. 10ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պօմոնի Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ եւ բեմադրութեամբ դերասան ԹՐԱԳՕՇի:

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի լաւագոյն ուժերու: Պիտի ներկայացուի՝

ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

(Տրամա վեց արարուածով, Յ. Ն. Վասկերտցեանի, Հայ յեղոփախական կեանքէ):

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Պարբերական Գրականութեան եւ Արուեստի (Թիւ 5)

Ֆրանսայի եւ արտասահմանի հայ գրականութեան լաւագոյն էջերը ներկայացուած են խնամքով ու գեղարուեստական տպագրութեամբ: Բազմաթիւ նկարներ հայ արուեստագէտներու գործերէն:

150 էջ: Գին 600 Ֆր.: Հասցէ՝ Տպարան ԱՐԱՔՍ. 46, Բիւ Բիշէ — Փարիզ (9րդ):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռուի Գուրդէն Գորոյեան, Երեւանցի: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի յայտնել «Արմենիա»յին:

El Salvador, 4627, Buenos Aires, Argentine

AU BEAU NOYER

185, Bd JEAN JAURÈS — BOULOGNE-BILLANCOURT

METRO : MARCEL SEMBAT

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ ՎՌԱՄԵԱՆ ենթակոմիտէն՝ կիրակի 4 դեկտ., սովորական տեղը:

Բացականները նկատի կ'առնուին, Ներկայանալ անդամատետրերով:

Այս ժողովին ներկայ կ'ըլլան Կեդր. Կ.ի եւ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները:

ԱՂՕԹԱԺՈՂՈՎ

Պուլվար Օտտոյի Լուսաւորչական Եկեղեցիին մէջ

Պոմոնի Լուսաւորչական հոգեւոր քոյրերը այս կիրակի կէս օրէն վերջ, ժամը 2·30ին աղօթաժողովի կը հրաւիրեն հայ հաւատացեալ ժողովուրդը, Պուլվար Օտտոյի Լուսաւորչական եկեղեցիին մէջ: Պիտի քարոզէ Քոյր Տիգրանուհի Մեսրոբեան:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՏԻԿԱՆԷՆ

Այս կիրակի, ժամը 10ին Վատիկանի ձայնասփիւռէն հայածէս քառաձայն պատարագ մը հետեւեալ կարճ ալիքներով, 19·84, 25·67, 31·10, 41·21:

ՍԱԿԱՒԱԹԻԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ ՄՆԱՑԱԾ ԵՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ «ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐ»ԷՆ

(Գրի առած է Վահան Միհախորեան)

ԹՂԹԱԿԱԶՄ՝ դին 1000 Ֆրանք

Դիմել «Յառաջ»ի:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌ

Մանուկներու համար կազմակերպուած վարժարանին Ծնողներու Միութեան կողմէ, կիրակի, 18 Դեկտեմբեր, ժամը 16·30էն 23:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Ծիծաղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն, երգ, հայկական պար: Կաղանդ Պապայի ժամանում օգտակար նուէրներով: Շքասեղան եւ ընթրիք ժողովրդական գիներով:

24, Rue Troyon
Métro : Pont de Sèvres

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

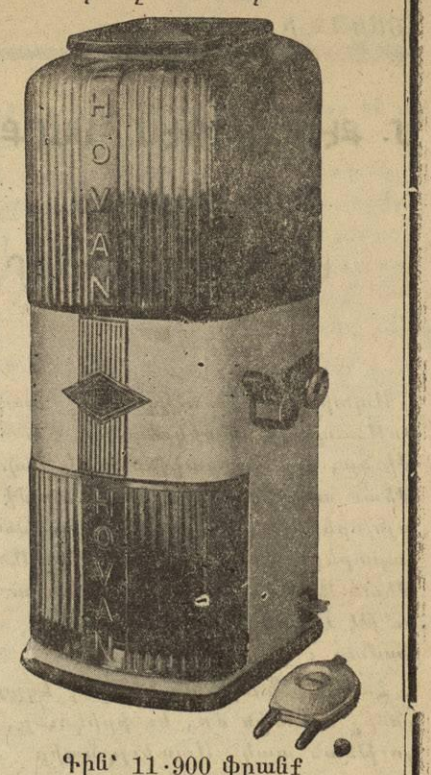

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris.

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՇԱԲԱԹ 3 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

SAMEDI 3 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7842 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻԱԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3253

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԳԱՒԱՌ»Ն ԱԼ ՅՈԳՆԱԾ

Կարգ մը խորհրդածութիւններ հարաւային եւ միջին Ֆրանսայի հայաշատ կեդրոններու մասին, կարճատեւ այցելութեան մը առթիւ :

Տասնօրեայ պտոյտ մը բաւական չէ, ամբողջական գաղափար մը կազմելու համար :

Եւ սակայն, կան երեւոյթներ որոնք ուսումնասիրութեան չեն կարօտիր :

Յոգնութեան ախտանշաններ կ'երեւան ամէն տեղ, ազգային գործունէութեան տեսակէտով: Տեսակ մը թմրութիւն, որ հետզհետէ կը վարակէ միջավայրը, ինչպէս Փարիզի մէջ :

Բազմաթիւ կենդանի ուժեր անհետացած են, տարիներու ընթացքին :

Ուրիշներ իրենց «յաւելեալ» եռանդն է որ կը տրամադրեն, կքելով տարիքի բեռան տակ :

Իսկ մեծամասնութիւն կը կազմեն անոնք որ վճռած են միայն կարծիք յայտնել, առանց մատը մոխիրը թաթխելու :

Այս պարագան աչքի կը զարնէ ոչ միայն հանրային, այլ մանաւանդ կրթական ճակտին վրայ :

Հարցումներ ուղղեցէք եւ պիտի ստանաք չափազանց տժգոյն պատասխաններ, սկսելով Մարսէյլէն :

Այս հայաշատ ոստանը շատ բան կորուսած է իր երբեմնի եռանդէն, ամէն հոգ ձգելով ափ մը «վաստակեալներու» վրայ :

Հին պահակները ելք մը կը փնտռեն, վերակազմելու համար ազգային իշխանութիւնը, աջակցութեամբ ազգանուէր եւ գործօն տարրերու :

Եթէ յաջողին եւ ազգ. առաջնորդարանի վայել դրասենեակ մըն ալ ճարեն, անշուշտ գործունէութեան նոր շրջան մը կը բացուի, աշխուժացնելով հանրային կեանքը :

Այն ատեն, հարկաւ առաջին հոգերէն մին պիտի կազմէ նոր սերունդին փրկութեան հարցը,—սովորական բառով՝ կըրթական գործը :

Որքան կրցանք ստուգել, Մարսէյլը պարծենալիք բան մը չունի, այս ճակատին վրայ: Պարզապէս իբրեւ հետեւանք նոյն համատարած թմրութեան :

Դժուար չէ նոր եւ աւելի արդիւնաւոր շրջան մը բանալ ամէն ուղղութեամբ, կը բաւէ որ մէկդի դրուին կանխակալ կարծիքները, նկատի առնելով իրական արժէքներն ու արժանիքները :

Եղածը պահելու կամ եղածով գոհանալու սովորամոլութիւնը վարակած է, նաեւ, միւս շրջանները, բացի Լիոնէն, որ կարելին կը փորձէ, գլուխ հանելու համար բազմածախս գործ մը, — Ազգ. Տուն եւ եկեղեցի :

Կրթական տեսակէտով, տեղ – տեղ դասընթացքները միացուցած են (Վալանս): Այլուր ամբողջ հոգը կ'իյնայ Կապոյտ Խաչին (Տէսին, Վիէն) կամ Ազգ. Միութեան վրայ (Սէնթ Էթիէն):

Դժբախտաբար կը պակսի մղիչ ուժ մը, աւելի զարկ տալու համար այս կենսական գործին :

Յոգնութեան, վհատութեան երեւոյթներէն զատ, աչքի կը զարնէ ուրիշ իրողութիւն մը, — ամէնուն աչքը դուրսն է, դէպի Փարիզ :

Կը կարծեն թէ ամպերը կը փարատին եւ արեւ կը ծագի, եթէ կեդրոնը բարեհաճի ներկայացուցիչ մը ղրկել, վեղարաւոր կամ աշխարհական :

Կը մոռնան որ «դրսեցին» — կամ վեղարաւոր մը — պարզապէս էրած սրտի մխիթարանք պիտի դառնայ, եթէ իրենք չսորվին իրենց տունը կարգի դնել եւ տիրաբար վարել ամէն գործ :

Ամէն տեղ ալ առաջին հոգը պիտի ըլլայ նոր ուժեր փնտռել կամ հասցնել :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐԸ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԻՆ ԿԱՄ 8ԻՆ

Պաշտօնաթերթը երէկ առտու հրատարակեց Ազգ. Ժողովին լուծման հրամանագիրը: Շատեր կը կարծեն թէ հրատարակութիւնը պիտի յետաձգուի քանի մը օր, որպէսզի Ազգ. Ժողովը կարենայ վերաքննել ընտրական օրէնքը : Արմատականները եւ ընկերվարականներն ալ այդ պահանջը դրած էին. բայց կառավարութիւնը աւելի յարմար գտաւ փութացնել, լուծման հրամանագրին թուականը դնելով Դեկտեմբեր մէկ :

Ահաւասիկ թարգմանութիւնը .—

Հանրապետութեան նախագահը նկատի առնելով Ֆրանսական հանրապետութեան սահմանադրութեան 51րդ յօդուածը,

«Նկատելով որ Ազգ. Ժողովին 1955 Փետրուար 5ի եւ Նոյեմբեր 29ի քուէարկութիւններով որոնք կը մերժէին վստահութիւն յայտնել համաձայն սահմանադրութեան 49րդ յօդուածին տրամադրութեանց, վերոյիշեալ 51րդ յօդուածով նախատեսուած պայմանները լրացած են, 1955 Նոյեմբեր 30ի նախարարական խորհուրդին կողմէ տրուած որոշումով և Ազգ. Ժողովի նախագահին համամտութեամբ, կը հրամանագրէ .—

Յօդ. 1.— Ազգ. Ժողովը լուծուած է :

Յօդ. 2.— Ներկայ հրամանագիրը պիտի հրատարակուի պաշտօնաթերթին մէջ:

Հրամանագիրը ստորագրած են Հանրապետութեան նախագահը, վարչապետը՝ Էտ. Ֆոր եւ դատական նախարարը՝ Ռոպէռ Շուման :

Աւելորդ է ըսել թէ այս որոշումը մեծ յուզում պատճառեց ընդդիմադիրներուն, որոնք անմիջապէս բողոքագիրներ հրատարակեցին :

ԷՏ. ՖՈՐ ԿԸ ՎՏԱՐՈՒԻ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵՆԷՆ

Առաջին բողոքը յայտնեց արմատական կուսակցութիւնը, իր շարքերէն վտարելով վարչապետը, Էտ. Ֆոր, իբրեւ անկարգապահ: Այս վտարումը իրական արժէք չունի, քանի որ լուծման հրամանագիրը հրատարակուած է արդէն: Ընտրութեանց թուականը պիտի որոշուէր երէկ, նախարարական խորհուրդին կողմէ: Կը կարծուի թէ ընտրութիւնները պիտի կատարուին յունուար 1ին, կամ աւելի ճիշդ՝ 8ին, տարեգլուխին չհանդիպելու համար: Այդ պարագային թեկնածուները ութ օր ժամանակ պիտի ունենան, ցանկերը պատրաստելու եւ խնամութիւններ (միացեալ ցանկեր) կազմելու համար, համաձայն 1951ի օրէնքին :

Առջի օր ընկերվարականները պահանջած էին Ազգ. Ժողովի նախագահէն նիստի հրաւիրել ժողովը, հետեւեալ օրակարգով . — Ջնջել խնամութիւնները եւ քուէարկել ընտրական լրացուցիչ օրէնքը, որ կարգ մը բարեփոխումներ կ'առաջարկէ, մասնաւորապէս աւելցնելով գաղթավայրերու ներկայացուցիչներուն թիւը: Այս առաջարկը կրկնեցին արմատականները եւ Ազգ. Ժողովին նախագահը որոշեց նիստի հրաւիրել դիւանը, մինչ վարչապետը վճռած էր վերջնական ձեւ տալ Ազգ. Ժողովին դադարման, հրատարակելով լուծման հրամանագիրը :

Նոյն օրը երկու անդամ նիստի հրաւիրուած էր արմատական կուսակցութեան դիւանը : Առտուան նիստին բանաձեւ մը ներկայացուցին քանի մը անդամներ, պահանջելով կուսակցութենէն արտաքսել վարչապետը : Որոշումը անմիջապէս տր-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

ԱՅՍՔԱՆ ՇՈՒՏ ՊԻՏԻ ՄՈՌՆԱՑԻՆՔ

Քսան տարի առաջ իր աչքերը փակեց մեր անմման վարդապետը, Վիլժրիֆի յիմարանոցին մութ մէկ անկիւնը: Ներգաղթի առաջին կարաւանով Հայաստան փոխադրուեցաւ իր անիւնը : Բացառիկ շնորհ մը մեր ժողովրդական երաժիշտին, որ եթէ հոս, Փեռ Լաշէզ ալ թաղուէր, իր գերեզմանը հազիւ թէ պիտի ծաղկազարդուէր Մեռելոցի օր մը:

Չէ՞ որ սա քսանամեակին չանդրադարձանք, գոնէ պարզ յիշատակութեամբ մը, — իր մահուան տարեդարձին :

Ժամանակը ամէն բան կը մաշեցնէ, կ'ըսեն, բայց կրանիթներն ալ պիտի չդիմանային ....

Երբ 150 տարի վերջ ուրիշ կրանիթ մը, Խ. Աբովեան կ'ունենայ իր յիշատակի հանդէսները, ինչո՞ւ մոռացութեան կը մատնուի Կոմիտասը, քսան տարի ետք:

Անվերջ կը խօսինք մեր մշակոյթի մասին որ մեր տեւականութեան հիմքն է, գաղտնիքը, եթէ կ'ուզէք :

Ի՞նչ է սակայն Մշակոյթը: Միայն ոսկեդարեան Մատենագիրները չեն որ անոր փառքը կը կազմեն: Մեր ժամանակակից պատմութիւնն ալ ունի փառքեր որոնք մեր գանձարանը կրնան նոխացնել նոր հրաշապատումներով: Անոնց վերջինը չէ Կոմիտաս որուն անմահ անունը իր երգերուն նման դեռ երկար պիտի արձագանգէ հայ սիրտերուն խորը :

Վարդապետը արժանի է իր այդ կոչումին, ոչ թէ իր կրօնական աստիճանին համար, այլ իբրեւ «վարդապետ դպրութեանց»:

Հայաստան ունի Աբովեան պողոտայ մը: Կը յուսանք թէ շուտով կ'ունենայ նաեւ «Կոմիտաս» երաժշտանոցը եւ «Սպենդարեան Օփերային» քովիկը փառքի կոթող մը եւս կ'անմահացնէ մեր անզուգական վարդապետին անունը, իր վերջին տարիներու տառապանքովը սրբագործուած :

ՍՕՍԻ

ՊԵՐԼԻՆԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

*

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԲՈՂՈՔԱԳԻՐ ՄԸ ՈՒՂՂԵՑԻՆ

Արեւմտեան երեք պետութիւնները խորհրդակցելէ վերջ նոյնիմաստ ծանուցագիրներ ուղղեցին արեւելեան Գերմանիոյ խորհրդային դեսպանին, բողոքելով Պերլինի կարգուսարքին բռնաբարման դէմ :

Ինչպէս կը յիշուի, Խ. Միութիւնը մերժած էր ամերիկեան բողոք մը, ըսելով թէ արեւելեան Պերլինը այլեւս կը պատկանի արեւելեան Գերմանիոյ որ գերիշխան պետութիւն մըն է. հետեւաբար կը մերժեն որեւէ պատասխանատուութիւն այդ շրջանին մէջ :

Ծանուցագիրները խմբագրուած են արեւմտեան Գերմանիոյ Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան ներկայացուցիչներուն կողմէ: Երեքն ալ կը յիշեցնեն թէ խորհրդային զօր. Դեբրովայի յայտարարութիւնը երբեք չի համապատասխաներ շորս պետութեանց կողմէ Պերլինի մասին հաստատուած կարգուսարքին :

Ֆրանսական եւ անգլիական դեսպանները այս առթիւ կը յայտնեն թէ բոլորովին համաձայն են ամերիկեան դեսպանին կողմէ ուղղուած բողոքին : Ամերիկեան ծանուցագիրը մասնաւորապէս կը յիշեցնէ թէ Մ. Նահանգները խորհրդային իշխանութիւնը պատասխանատու պիտի նկատեն արեւելեան Պերլինի անցուդարձին :

× Արեւմտեան Գերմանիոյ երեսփ. ժողովին մէջ արտաքին նախարարը կարդաց կառավարութեան յայտարարութիւնը, որ կը պարզէ Ժընեւի 2 խորհրդաժողովներուն ձախողումը, միեւնոյն ատեն ճշդելով հանրապետութեան դիրքը: Արեւմտեան Գերմանիան չուզեր «Արեւմուտքի վստահութիւնը սակարկել խորհրդային կարծեցեալ բարեացակամութեան մը հետ. կ'ուզէ արեւելեան Գերմանիան մի-ացնել ազատօրէն եւ կը մերժէ համայնավարութիւնը : Գերման ժողովուրդը պիտի հաշտուի երբ ազատօրէն միանայ, վրէժ պիտի չլուծէ, այլ պիտի ներէ : Կառավարութիւնը պիտի շարունակէ իր սերտ գործակցութիւնը արեւմտեան դաշնակիցներուն հետ: Խ. Միութեան հետ յարաբերութիւնները բնականոն վիճակ մը կրնան ստանալ միայն վերամիացումէն վերջ» :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ կառավարական պաշտօնաթերթը, «Իզվեստիա», կը պահանջէ Արեւմտեան Գերմանիայէն Խ. Միութեան յանձնել առ նուազն հարիւր հազար սովետական քաղաքացիներ, որպէսզի կարենան շարունակել գերման գերիներու արձակումը :

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ՎԻԺՈՒՄԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Արհեստական վիժումը որ քսան տարիէ ի վեր արգիլուած էր Խ. Միութեան մէջ, կրկին արտօնուեցաւ, ինչպէս կը ծանուցանեն Մոսկուայէն :

1936էն ի վեր երկրորդ անգամն է որ այս օրէնքը կը փոխուի: 1954ին մասնաւոր հրամանագրով մը, կիները իրաւունք ունէին արհեստական վիժման դիմելու՝ որոշ պարագաներու մէջ: Նոր օրէնքին տրամադրութեամբ, վիժումները կրսան կատարուիլ միայն պետական հիւանդասոցներու մէջ :

Կառավարական պաշտօնաթերթը, «Իզվեստիա», յոյս կը յայտնէ թէ վիժումներու թիւը պիտի չբարձրանայ, շնորհիւ ժողովուրդին կրթական մակարդակին բարձրացման եւ բազմանդամ ընտանիքներու վայելած քաջալերանքին :

Այս օրէնքը կը զուգադիպի Խրուշչեւի մէկ յայտարարութեան, որուն համաձայն կառավարութիւնը կ'ուզէ որ երկրին բնակչութիւնը մէկ միլիոն աւելնայ, Խ. Միութեան ընդհ. բնակչութեան թիւը բարձրացնելով երեք հարիւր միլիոնի :

1936 Յունիս 27ի հրամանագիրը կ'արգիլէր արհեստական վիժումները որոնք չափազանց բազմացած էին: Այն ատեն բուռն պայքար մը բացուեցաւ քաջալերելու համար բազմածնութիւնը: Այժմ կառավարութիւնը այն կարծիքն ունի թէ ընտանիքներու կազմութեան քաղաքականութիւնը յաջողած է :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ վարչապետը, Բուլկանին եւ Կեդր. Կոմիտէին Ա. քարտուղարը՝ Խրուշչեւ, Բանկուն հասան (Պիրմանիա): Այնտեղ ալ ճառեր խօսելով, պահանջեցին արգիլել հիւլէական զէնքերը եւ կրճատել սովորական սպառազինութիւնները: Պիրմանիոյ համայնավար կուսակցութիւնը, որ զինեալ ըմբոստութիւն մը սարքած էր կառավարութեան դէմ, թըռուցիկներ բաժնեց, ըսելով թէ անձնատուր կ'ըլլայ այժմ երբ խորհրդային վարիչները հասած են :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Ատնան Մենտերէսի : Տնտեսական տագնապը հետզհետէ կը սաստկանայ: Կառավարութիւնը չի կրնար վճարել արտաքին պարտքերը եւ ներածումներ կատարել:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ տոլարի պահեստը այնքան բարձրացած է որ, կառավարութիւնը որոշեց ժամանակէն առաջ վճարել Մ. Նահանգներուն, Միջազգային Դրամատան եւն. պարտքերը, 136·500·000 տոլար :

ՆՈՐ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐ պատահեցան Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի սահմանապահ զինուորներուն միջեւ, Կազայի շրջանին մէջ,

ՂՎԱՍՈՒՆ ՀԱՅՓ

(Ի. Եր. վերջը դաս)

Ցաշտ տասուն դասատու էր իր իմանալիքներուն մեջ, ան որ ամբողջ կեանքը անցուցած էր գիրքերու մեջ, ոչ մէկ ուրիշ բան գիտնալով եթէ ոչ գրքերը։ Ան կը սիրէր իր աշակերտները, կ՚ուզէր որ անոնք ալ սիրեն գիրքերը, ինչպէս ինք կը սիրէր զանոնք։ Ան կ՚ուզէր որ անոնք ալ ապրին գրքերուն մէջ, ինչպէս ինք կ՚ապրէր։

Ա. ՓՈՓՈՒԼԻ ՆԵՐ ՍԱՐՈՅԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՑ ԵՒ ՍԱՀԱԿՅԱՆՑԻ ՀՈՂ

Ամերիկահայ ոտանաւորի մեծ ներկայացուցիչներէն մին՝ Ա. Փոփուլի, Հայաստան եկած է ամառը անցընելու համար։ Ան ինքզինքը կը զգայ հոն ինչպէս իր տան մէջ։ Ամէն օր կը հանդիպի իր հին բարեկամներուն հետ, որոնք ամէնքն ալ գրողներ են։ Ան կը շրջի Հայաստանի գեղեցիկ վայրերուն մէջ, կը հիանայ անոնց գեղատեսիլ տեսարաններով, կը հաճոյանայ հայ գիւղացիներու հիւրասիրութենէն։

Ա. Փոփուլի ներկայիս կը գրէ իր նոր գիրքը, որ պիտի կոչուի «Հայաստանի ճամբորդութիւն»։ Ան կը պատրաստուի նաև հրատարակել իր ամբողջ ստեղծագործութիւնները, որոնք պիտի կազմեն 10 հատորներ։

Ա. Փոփուլի կը ծրագրէ նաև Հայաստանի մասին ամերիկեան պարբերականներու մէջ յօդուածներ գրել։

Ան կը պատրաստուի մեկնիլ Հայաստանէն սեպտեմբեր 15-ին։

Ա. Փոփուլի ներկայիս կը գրէ իր նոր գիրքը, որ պիտի կոչուի «Հայաստանի ճամբորդութիւն»։ Ան կը պատրաստուի նաև հրատարակել իր ամբողջ ստեղծագործութիւնները, որոնք պիտի կազմեն 10 հատորներ։

Ա. Փոփուլի կը ծրագրէ նաև Հայաստանի մասին ամերիկեան պարբերականներու մէջ յօդուածներ գրել։

Ան կը պատրաստուի մեկնիլ Հայաստանէն սեպտեմբեր 15-ին։

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԱՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂԱՐԸ

(Հատուած Ղազար Բագրատեանի յուշերէն)

Մեր ուսուցիչները ընդհանուր հայ եւ հայկական գաղութներու նման, Պոլսոյ մէջ ալ ունէին իրենց ուրոյն կեանքը, իրենց ուրոյն հոգերը, ցաւերը, ուրախութիւնները։ Ուսուցչական կեանքը ինքնին ծանր է, ինչպէս ամէն մտաւորական աշխատանք։ Ուսուցիչը ամէն օր կը դիմագրաւէ նոր դժուարութիւններ, նոր խնդիրներ։ Ան կը ստիպուի ամէն օր նոր ուժեր գտնել, նոր ոգի ներշնչել իր աշակերտներուն։ Ուսուցչական կեանքը ինքնին ծանր է, ինչպէս ամէն մտաւորական աշխատանք։ Ուսուցիչը ամէն օր կը դիմագրաւէ նոր դժուարութիւններ, նոր խնդիրներ։ Ան կը ստիպուի ամէն օր նոր ուժեր գտնել, նոր ոգի ներշնչել իր աշակերտներուն։

Ուսուցչական կեանքի ամենամեծ դժուարութիւններէն մին է ուսումնական նիւթերու ընտրութիւնը։ Ինչպէ՞ս ընտրել այն նիւթերը, որոնք հետաքրքրական ըլլան աշակերտներուն համար, միաժամանակ ալ օգտակար։ Ինչպէ՞ս ընտրել այն նիւթերը, որոնք կրնան զարգացնել աշակերտներուն մտածողութիւնը, ոգեւորել զանոնք։ Ինչպէ՞ս ընտրել այն նիւթերը, որոնք կրնան զարգացնել աշակերտներուն մտածողութիւնը, ոգեւորել զանոնք։

Ուսուցչական կեանքի ամենամեծ դժուարութիւններէն մին է ուսումնական նիւթերու ընտրութիւնը։ Ինչպէ՞ս ընտրել այն նիւթերը, որոնք կրնան զարգացնել աշակերտներուն մտածողութիւնը, ոգեւորել զանոնք։ Ինչպէ՞ս ընտրել այն նիւթերը, որոնք կրնան զարգացնել աշակերտներուն մտածողութիւնը, ոգեւորել զանոնք։

Ուսուցչական կեանքի ամենամեծ դժուարութիւններէն մին է ուսումնական նիւթերու ընտրութիւնը։ Ինչպէ՞ս ընտրել այն նիւթերը, որոնք կրնան զարգացնել աշակերտներուն մտածողութիւնը, ոգեւորել զանոնք։ Ինչպէ՞ս ընտրել այն նիւթերը, որոնք կրնան զարգացնել աշակերտներուն մտածողութիւնը, ոգեւորել զանոնք։

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԱՆԻ ՎԱՅԵԼՔԱՐԸ

Մարտիրոս Սարեանի վայելքարը, 1631թ., տախտակի վրայ իւղաներկ, 17 × 13 սմ։ Պատկերուած է Ս. Աստուածամայրը Մանուկ Յիսուսի հետ։ Ներքեւի մասին կը գտնուի «Ծաղկեայ Պարտէզ»ը, որ Մարտիրոս Սարեանի ամենանշանաւոր գործերէն մին է։ Ան ներկայիս կը գտնուի Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան մատենադարանին մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Ֆրանսերէն գրքերէն)

ՄԱՆՈ – ՆՈՒԱՐ (Նկարչի մեկնաբանութիւն) տիտղոսը կրող ֆրանսերէն գրքերէն առաջինը «Մանո – Նուար» պարտիզպանի վրիպումն է։ Հոդուածագիրը նկարչի ընտանիքի հետ ունեցած իր հանդիպումներուն մասին կը պատմէ։ Ան կը նկարագրէ նաև Մանո Նուարի ընտանեկան կեանքը, որուն մասին կը խօսի նաև նկարչի կինը՝ Մարի Մանո։ Ան կը նկարագրէ նաև Մանո Նուարի ընտանեկան կեանքը, որուն մասին կը խօսի նաև նկարչի կինը՝ Մարի Մանո։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ (Ֆրանսերէն գրքերէն) ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ (Ֆրանսերէն գրքերէն)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ (Ֆրանսերէն գրքերէն)

ուեցաւ. սակայն կը կարծուի թէ գործադրելէ առաջ պիտի լսեն ամբաստանեալը, որպէս զի ապացուցանէ թէ քաղաքական տեսակէտով անխուսափելի էր լուծումը: Վտարման որոշումը տրուեցաւ 19 ձայնով: Վեց անդամներ կ'առաջարկէին միայն պարսաւանքի բանաձեւ մը քուէարկել, իսկ երկու հոգի հակառակ էին որեւէ պատժական տնօրինութեան:

Այս ժողովին կը նախագահէր Պ. Էռիօ: Բանաձեւը կը շնորհաւորէ հինգ նախարարներ որոնք ընդդիմացած էին կառավարութեան տեսակէտին եւ կը հրաւիրէ **միւս նախարարները որ հետեւին այս օրինակին**: Յետոյ միութեան կոչ մը կ'ուղղէ բոլոր հանրապետականներուն, որոնք վեց շաբաթէ ի վեր կ'ընդդիմանան մթին եւ անժողովրդական քուէարկութեան մը վրայ հիմնուած ընտրութեանց: Եւ վերջապէս, նկատելով որ վարչապետը « այդ խաղերը կը վարէ տեւականօրէն, հակառակ համագումարին տուած որոշումներուն եւ նախագահ Էռիոյի եւ կուսակցութեան երեսփոխաններու մեծ մասին կրկնակի կոչերուն, նկատի առնելով վարչապետին տեւական անկարգապահութիւնը, կ'որոշէ կուսակցութենէն վտարել զայն, համաձայն կազմական կանոնագրի 32րդ յօդուածին 4րդ հատուածին տրամադրութեան»:

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ

Ֆրանսական անթելը առջի օր հաղորդեց Պ. Էտ. Ֆորի տեսակցութիւնը՝ իր աշխատակիցներէն մէկուն հետ: Ակնարկելով իր վտարման, Պ. Էտ. Ֆոր կը յայտարարէ.

— Թերեւս այդ որոշումը կանխամտածուած էր ոմանց կողմէ: Ասիկա գործելու եղանակ մըն է որուն վարժուած չեմ ես, իբրեւ վաղեմի փաստաբան մը: Կը թուի թէ կանխակալ կարծիք մը գոյացած է, զիս լսելէ առաջ: Ես կ'ուղէի ներկայ ըլլալ կուսակցութեան դիւանի նիստին եւ պատասխանել ինծի ուղղուած հարցումներուն: Յետոյ ետ կեցայ: Կը զարմանամ տրուած որոշման համար որուն դէմ պիտի բողոքեմ օրինական միջոցներով: Քանի մը ամիսէ ի վեր նշանաւոր ձգտում մը կը տիրէ կուսակցութեան մէջ, — ծայրայեղ վճռականութիւն, չափազանց արագութիւն եւ բրտութիւն որոշումներու մէջ, չէզոքացնելու համար հակառակորդները: Ինչ որ ըլլայ, ես պարտաւոր եմ զանազանել կուսակցականը եւ հանրայինը՝ իբրեւ վարչապետ: Չեմ դիտեր թէ նախընթաց ունի՞ այսքան խիստ վճիռ մը. — քաղաքական կուսակցութեան մը ատեանին յանձնել վարչապետ մը էապէս կառավարական խնդրի մը համար: Ես կը կարծեմ թէ վարչապետ մը չի կրնար կուսակցութեան մարդն ըլլալ երբ իրաւարարութիւն մը պիտի կատարուի կամ որոշումներ պիտի տրուին: Այդ պարագային, ան չի կրնար բացատրութիւն պահանջել կամ կուսակցական ատեանի մը նախավճիռին սպասել: Ուստի, հաստատ կը մնամ իմ տեսակէտիս վրայ եւ ինծի կը վերապահեմ բողոքել տրուած որոշման դէմ »:

× Արտասահմանի մէջ անձկութեամբ կը հետեւին Ֆրանսայի ներքին տագնապին: Տեղական մամուլն ալ մտահոգութիւն կը յայտնէ:

.....

ԿԻՊՐՈՍԻ մետրոպոլիտը, Մակարիոս արք. իմացած ըլլալով որ Մ. Նահանգները պիտի միջամտեն, յայտարարեց թէ ժողովուրդը ինքնօրինութիւն պիտի ստանայ հինգ տարիէն, 1961ին: Մետրոպոլիտը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցած է ամերիկեան հիւպատոսին հետ, բայց մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահէ. — Ահաբեկիչները Դեկտ. 1ին ռումբ մը նետեցին Նիկոսիոյ օդանաւային գրասենեակին մէջ: Ոտքէն վիրաւորուեցաւ հայ պաշտօնեայ մը:

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ Հնդկաստանի ներկայացուցիչը, Ք. Մենոն, բանաձեւ մը ներկայացուց, պահանջելով որ 1. Բոլոր պետութիւնները դադրեցնեն հիւլէական փորձերը: 2.— Զինաթափութեան յանձնախումբը ծրագիր մը ներկայացնէ, զինարշաւը դադրեցնելու համար, միջազգային համաձայնութեամբ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

15 – 16 տարեկան աշկերտ մը, գործի սկսելու համար շաբաթական 4000 ֆր.ով:
Դիմել՝ Թաթուլեան,
14-21, Rue Julien Lacroix, Paris (20)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՏԻԿ. ՌԸՆԷ ՔՈԹԻԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մարսէյլի Փրատոյի Մայր Եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկերակցութիւնը, կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին նորոգ հանգուցեալ տիկնոջ՝

GERMAINE COTYի

յիշատակին: Հրաւիրուած են մասնաւորաբար կառավարական շրջանակները:

***

Նոյն օրը պիտի կարդացուի նաեւ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսին մասնաւոր հեռագիրը:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ֆրանս. համալսարանի ամփիթատրոնը (40, Ալէ Լէօն Կամպէթա): Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐՍԷԼ ՊԱԼԱՐԻ:
Կը խօսի Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ (Ֆրանսերէն)
Կ'արտասանէ Օր. Անիթա Սարգսեան:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի, ժամը 21·15ին, Քատէ սրճարանին վերնայարկը: Նիւթը «Հայկական վանքերը եւ անոնց ներկայ վիճակը Խ. Հայաստանի մէջ»: Դասախօսը՝ ՎԱՂԱՐՇ ՄԵԼԻՔԵԱՆ:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
3 Դեկտ. շաբաթ գիշեր
ժամը 2էն մինչեւ լոյս, Սալոն «Գլիւպ»ի շքեղ սրահին մէջ (ռիւ Կրինեան):
Նուագախումբ համբաւաւոր
ԷՏՏԻ ԹՈՒՐՆԷԼ
իր ինը հոգինոց ամբողջական կազմով:
Գեղարուեստական խնամեալ բաժին, անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ:
Ոչ հանքանակութիւն եւ ոչ ալ վիճակահանութիւն:
Մուտք 500 Ֆրանք: Տոմսերը ապահովել վարչութեան անդամներէն:
Կը յանձնարարուի նախապէս ապահովել սեղանները:
Դիմելով Տիկին Չրբաշեանի,
Bd. de la Tuvière, Tél. GA. 50-52
Պ. Արամ Շէխիկեանի,
Pharmacie Centrale, 1, Bd. d'Athènes
Tél. CO. 33-80

ՊԷԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ քանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ
Complet deux piéces
2000էն — 4500 ՖՐԱՆՔ
Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ
Մեծաքանակի եւ դպրոցական աշակերտներու
ԱՌԱՆՁԻՆ ՁԵՂՉ
Անվարան դիմել՝
97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél. RIC, 57-57

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Շաբաթ 10 Դեկտ., ժամը 21էն մինչեւ լոյս, «Ալհամպրա»ի շքեղ սրահներուն մէջ
340 Պուլվ. Շավ
Եւրոպական պարեր՝
Կը նուագէ նշանաւոր
Orchestre ROGER GOMEZ et son ensemble
Գեղարուեստական բաժին, սիրուած երգիչ Պ. Գէորգ Մամասեան, Ժօրժ Մաս (Լիոնի ձայնասփիւռէն):
Սիրայօժար մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի Օր. ՍԻՒԶԱՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆի, (Ա. մրցանակ Մարսէյլի երաժշտանոցէն)
Մէջ ընդ մէջ հանելի անակնկալներ:
Տեղի պիտի ունենայ ամենագեղեցիկ կօշիկներու մրցում: Առաջնութիւնը շահողը Միութեանս կողմէ կը ստանայ գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը:
Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:
Տոմսի գին 400 ֆրանք:
Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է:

ԿԸ ԿՐԿՆՈՒԻ ՔԱՆԻ ՄԸ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

11 Դեկտ. Կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 4ին, Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ սրահին մէջ:
Սարգիս Պօղոսեան կը ներկայացնէ
ՊՏՈՅՏ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ
Արտասանութիւն արձակ եւ բանաստեղծական կտորներու:
Կարեւոր.— Երեկոյթը մէկուկէս ժամ կը տեւէ: Ճիշդ որոշեալ ժամուն սկսելէ վերջ, սրահին դռները կը փակուին, որեւէ խանգարման առիթ չտալու համար:
Ծախսերու մասնակցութիւն:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Ակտարան

Պարբերական Գրականութեան
եւ Արուեստի (Թիւ 5)
Ֆրանսայի եւ արտասահմանի հայ գրականութեան լաւագոյն էջերը ներկայացուած են խնամքով ու գեղարուեստական տպագրութեամբ: Բազմաթիւ նկարներ հայ արուեստագէտներու գործերէն:
150 էջ: Գին 600 ֆր.: Հասցէ՝ Տպարան ԱՐԱՔՍ. 46, Ռիւ Ռիշէ – Փարիզ (9րդ):

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻՒ ԵՒ ՄՈՐԹԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է
Տ Ի Ր Ա Ն
Արագ սպասարկութիւն
Վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (Xe)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

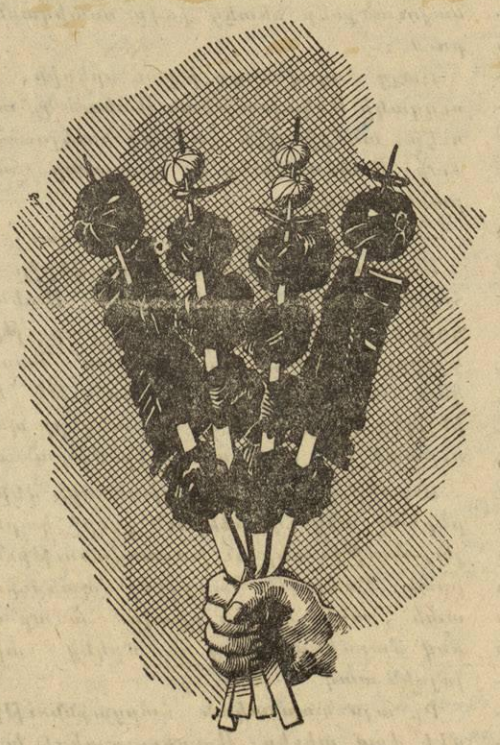

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր-տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
★
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
Téléphone BAL. 31 - 21
(Métro: F. D. Roosevelt)
★
Հանելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորովածներ, «շաշլիք», «քարսքի»
★
BAR AMERICAIN

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ ՎՌԱՄԵԱՆ ենթակոմիտէն՝ կիրակի 4 դեկտ., սովորական տեղը:
Բացականները նկատի կ'առնուին, Ներկայանալ անդամատետրերով:
Այս ժողովին ներկայ կ'ըլլան Կեդր. Կ.ի եւ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները:

ՎԻԷՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը շուտափոյթ ապաքինում կը մաղթէ ընկերուհի Նուարդ Անտոնեանի, իր կրած գործողութեան առթիւ:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՏԻԿԱՆԷՆ

Այս կիրակի, ժամը 10ին Վատիկանի ձայնասփիւռէն հայածէս քառաձայն պատարագ մը հետեւեալ կարճ ալիքներով, 19·84, 25·67, 31·10, 41·21:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Այս կիրակի ախոյենական մրցում Փօնթուազի դաշտին վրայ, Հայ Մարզական – Փօնթուազ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Ընկ. Գուլաքսըզեանի մահուան առթիւ Սէն Շամոնի Նոր Սերունդը հազար Ֆր. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան Ֆոնտին:

ՍԱԿԱՒԱԹԻՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ ՄՆԱՑԱԾ ԵՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ «ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐ»ԷՆ

(Գրի առած է Վահան Մինախորեան)
ԹՂԹԱԿԱԶՄ՝ գին 1000 Ֆրանք
Դիմել «Յառաջ»ի:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի, խնամուած խմբագրութեամբ, պատկերազարդ եւ օգտակար դիտելիքներով: Կը խնդրուի փութացնել ապսպրանքները:
Ստանալու համար դիմել՝
Մարտիրոսեանի
6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille
Դրամական առաքումները կատարել՝
Agopian Barsam, 10, Rue Colbert, Marseille

Կ'ՈՒԶԷՔ
ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝
ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

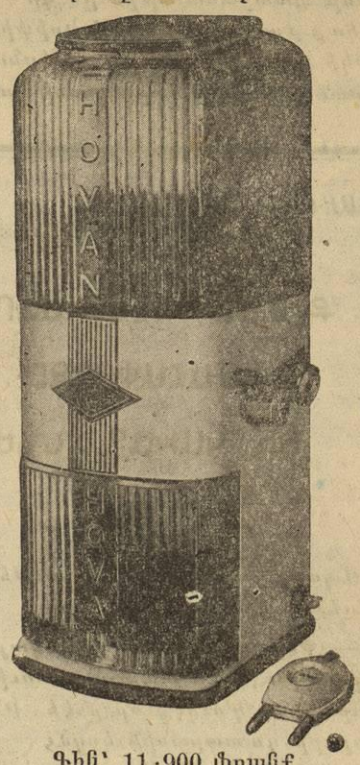

Գին՝ 11·900 ֆրանք
Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝
APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)
Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ԿԻՐԱԿԻ 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

DIMANCHE 4 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7843 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3254

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՃՐԱԳ ՄԱՐՈՂՆԵՐԸ

Ամէնէն անճարակն ալ ճառ կը խօսի, իբրեւ նշանաբան առնելով հետեւեալ խօսքերը.

— Մշակոյթը կը փրկէ: Մշակոյթն է մեր ապաւէնը օտար ափերու վրայ: Զարկ տանք մշակոյթին:

Եւ բազմութիւնը կը ծափահարէ.

— Կեցցէ՛ մշակոյթը, փառք եւ պարծանք հայութեան:

Եթէ ծափահարողներէն իւրաքանչիւրը հայերէն հրատարակութիւն մը գնէր ամէն ամիս, կրնայինք ասպարէզ կարդալ ամբողջ աշխարհի: Ոչ միայն իբրեւ «ընթերցասէր հասարակութիւն», այլ եւ իբրեւ յառաջապահ յարատեւ զարգացման:

Մինչդեռ, հազարաւոր ընտանիքներ կան որոնց տունը երեք հայերէն գիրք մտած չէ, երեսուն տարուան մէջ:

Եւ կան ուրիշ հազարաւոր ընտանիքներ ալ ուր հայերէն թերթ անգամ չեն դներ կամ չեն կարդար, աւելի «սիվիլիզէ» երեւալու համար:

Հազարաւորներու երրորդ շարք մըն ալ արդահատելի կը գտնէ անոնք որ հայերէն կը կարդան, փոխանակ օտարալեզու շողշողուն հրատարակութեանց:

Ամէնքն ալ ողբ ու կոծ կ'արձակեն, ի տես նոր սերունդին օտարացման:

Կեղծիք չէ՞, երբ զաւակները ամէն օր կը տեսնեն իրենց իսկ օտարացման օրինակը:

Երբ հայրիկն ու մայրիկը, կամ քուրիկն ու աղբարիկը կ'արհամարհեն հայկական հրատարակութիւնները, հայերէն գիտնալով հանդերձ, ի՞նչպէս կ'ուզէք որ նորահասները սիրեն մայրենի լեզուն:

Արդարեւ. համրանք չունին այն չափահաս եւ տարեց «մոլորեալները», որոնք անզգալաբար կը մարեն մշակոյթի ճրագը, գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ:

Ամէնքն ալ բաւական պաշար ունին, հայկական դպրոց աւարտած ըլլալով իրենց նախկին բնակավայրին մէջ:

Կան շրջանաւարտներ միջնակարգ վարժարաններէ: Բոլորն ալ ի վիճակի են հարերէնի դասեր տալու:

Եւ սակայն, տեսակ մը թմրութիւն կամ չտեսութիւն վարակած է շատերը:

Կարծէք բեռ մը շալկած կ'ըլլան, եթէ հայերէն գիրք մը ձեռք առնեն, նոյն իսկ փոխ տրուած: Կամ օրը կորսուած կ'ըլլայ, եթէ ներկայ ըլլան հայկական հանդէսի մը:

Թող չափազանցութիւն չհամարուի, եթէ ըսենք թէ վարակիչ դեր մը կատարէ այս դասակարգը, իբրեւ կենդանի օրինակ այլասերման:

Այդ չափահաս «նոր սերունդը» նոյնքան աւեր կը գործէ որքան այստեղ հասակ նետած երիտասարդութիւնը:

Անոնք են որ յամրաբար կը ցամքեցնեն խանդավառութեան աղբիւրները, սառեցնելով շրջապատը:

Այս պայմաններուն մէջ, ինչո՞ւ զարմանալ որ ազգային մշակոյթը հետզհետէ կը ծիւրի օտար ափերու վրայ, եւ հայ գրավաճառը կը ստիպուի օտարալեզու գիրքեր ցուցադրել, իր ծախքերը հանելու համար:

Մարսէյլի հայ գրավաճառը կը պատմէր թէ արաբերէն գիրքերը ջուրի պէս կը սպառին, իսկ հայերէն հրատարակութիւնները ազգասիրական կոչերու կը սպասեն.

Հեգնութիւն չէ՞ խօսիլ մշակոյթի զարգացման մասին, երբ տարուէ տարի կ'աճին ճրագ մարողները, անցեալ յիշատակի մը վերածելով ամէն բան:

Ինչպէս կեանքի ամէն երեւոյթ, մշակոյթն ալ տեւական շարժում կը պահանջէ — մատուցում եւ սպառում: Այլապէս կը դառնայ թանգարան պիտանի եւ անպիտան գիտելեաց:

Այն ատեն ոչ գրող կ'ունենաք, ոչ ալ գիրք:

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2ԻՆ

ՕՐԻՆԱՒՈ՞Ր ԷՐ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

Նախարարական խորհուրդը առջի դիշեր նիստ գումարելով, նոր ընտրութեանց համար թուական որոշեց 1956 Յունուար 2ը, Պետական Խորհուրդին կարծիքը առնելէ վերջ:

Նշանակուած թուականը երկուշաբթի է, մինչդեռ Ֆրանսական ընտրութիւնները մեծ մասով տեղի կ'ունենան կիրակի օր մը, որպէսզի կարելի եղածին չափ շատ ընտրողներ մասնակցին: Պետական խորհուրդը եւ կարգ մը իրաւագէտներ քննելով խնդիրը, յայտնեցին թէ կառավարութիւնը կրնայ մէկ օր յետաձգել ընտրութիւնները: Յունուար 2ի երկուշաբթին պիտի համարուի տօնական օր մը: Ընտրութիւնները պիտի կատարուին 1951ի օրէնքով, քանի որ կարելի չեղաւ բարեփոխել զայն: Կուսակցութիւնները կրնան միացեալ ցանկեր կազմել մինչեւ Դեկտ. 5, կատարելով բոլոր ձեւակերպութիւնները:

Վարչապետը լրագրական ասուլիս մը սարքեց առջի օր, կարգ մը լուսաբանութիւններ տալու համար: Բացատրեց թէ կառավարութիւնը կը պահէ իր բոլոր օրինաւոր իրաւասութիւնները մինչեւ նոր Ազգ. ժողովին գումարումը: Այս առթիւ ըսաւ թէ իրաւապէս ամէն որոշում տալու իրաւունք ունենալով հանդերձ, վերապահ պիտի մնայ քաղաքական խնդիրներու մէջ: Յետոյ հերքեց այն մեղադրանքը թէ բռնութիւն կատարուած է: «Ազգ. ժողովին լուծումը մաս կը կազմէ Ֆրանսայի ժողովրդավար սահմանադրութեան: Մնաց որ, Ազգ. ժողովն ալ Նոյ. 3ին հաւանութիւն յայտնած էր իր պաշտօնը վերջացած համարելու Յունուարի սկիզբը. հետեւաբար լուծումը անուղղակի եզրակացութիւնն է խորհրդարանին տուած որոշման»:

Գալով այն առարկութեան թէ լուծումը կը խափանէ ընտրական օրէնքին բարեփոխումը, Պ. Էտ. Ֆոր դիտել տուաւ թէ Ազգ. ժողովը լայն ժամանակ ունէր այդ բարեփոխումը կատարելու եւ թէ վերջին վեց շաբաթներու ընթացքին մերժեց 17 առաջարկներ եւ հինգ հակասական քուէարկութիւններ կատարեց: Այս առթիւ ըսաւ թէ չէ ընդունած հինգ արմատական նախարարներու հրաժարականը եւ խնդիրը պիտի քննէ անոնց հետ: Կը թուի թէ չէ կրցած համոզել այդ հինգ նախարարները որոնք հանրապետութեան նախագահին այցելած էին առջի օր, բայց մերժեցին որեւէ յայտարարութիւն ընել:

Իր զեկուցումէն վերջ, վարչապետը պատասխանեց զանազան հարցումներու: Երբ հարցուցին թէ ինչ պիտի ըլլան ընտրական պայքարին գլխաւոր նշանախօսքերը, վարչապետը պատասխանեց.

— Ես չուզեցի խմբակցութիւն մը ուրիշ խմբակցութեան մը կամ Ազգ. ժողովին մէկ մասը միւս մասին դէմ հանել: Պայքարը էապէս կապ ունէր Ազգ. ժողովին վերանորոգման հետ: Կառավարութեան գլխաւոր հոգն եղաւ Ֆրանսան այնպիսի դիրքի մը մէջ դնել որ կարենայ պաշտպանել իր հիմնական շահերը: Նոր Ազգ. ժողով մը աջակցելով նոր կառավարութեան մը կրնայ ապահովել այդ կացութիւնը: Գալով ինծի, պիտի պաշտպանեմ հետեւեալ տեսակէտները. — 1. Եմտական, տնտեսական եւ ընկերային քաղաքականութիւն մը որ ապահովէ երկրին տնտեսական վերելքը եւ ծաւալումը: — 2. Արտաքին քաղաքականութեան մէջ՝ հաւատարմութիւն մեր զինակցութեանց, արեւմտեան համերաշխութեամբ եւ յարատեւ ճիգ՝ մերձեցում հաստատելու համար Արեւելքի եւ Արեւմուսքի միջեւ: Պէտք է ներդաշնակել միջազգային յարաբերութիւնները, զօրացնել Ժընեւի ոգին եւ գործնական ու իրատես ձեւով մը քննել զինաթափութեան խնդիրը, ընդունելով Ֆրանսական ծրագիրը:

Վարչապետը լուսաբանութիւններ հաղորդեց նաեւ Հիւս. Ափրիկէի խնդիրներու մասին, ընդունելով դաշնակցային դրութիւնը՝ կարգ մը պարագաներու մէջ:

Երեսփ. թեկնածուներու ցանկերը պիտի հրատարակուին Դեկտ. 17ին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ՀԱՊԱ ՄԵՐ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐՆԵ՞ՐԸ

Անցեալ շաբթու գիտական համագումար մը տեղի ունեցաւ Փարիզի մէջ, մասնակցութեամբ 500 հոգեբոյժներու:

Պատուիրակներ եկած էին աշխարհի բոլոր մասերէն:

Օրակարգի գլխաւոր հարցերէն մին էր շարժանկարին ազդեցութիւնը, մասնաւորապէս անչափահասներու վրայ:

Տեղեկագրի մը համաձայն, 16 տարեկանէն վար տղաքը 30 առ հարիւր համեմատութիւն մը կը ներկայացնեն շարժանկարի հանդիսատեսներուն մէջ:

Յետոյ կը բացատրէր թէ չափահասներ ալ յանախ «մանկական հոգեբանութեան մը կը մատնուին», սինեմա յանախելով:

Ուրիշ տեղեկագրի մը համաձայն, անմեղ համարուած շարժանկարներ իսկ ջղային վինակ մը կը ստեղծեն:

Կարգ մը հոգեբոյժներու կարծիքով, «Պլանչ Նէժ եւ Եօթը դաճաճները» կամ «Պամպի» կոչուած շարժանկարին հրդեհը անձկութեան մատնած են բազմաթիւ մանուկներ:

Անոնք երկու շարժանկարներն ալ շատ աւելի վնասակար կը գտնեն անչափահասներուն համար քան ամէնէն մերկանդամ ցնծուհին:

Եւ վերջապէս, այն շարժանկարները որոնք տաժանելի կացութիւններ կը ստեղծեն առանց լուծումի մը յանգելու, անձնասպանութեան կամ քրէական յանցանքներու կ'առաջնորդեն ջղային եւ զգայուն մանուկները:

Ինչպէս միշտ, այս հաամգումարն ալ բանաձեւեր քուէարկեց, թելադրելով որ շարժանկարներու գրաքննիչները աւելի ուշադրութեամբ հետեւին շարժանկարներուն, ծնողները զանազանեն չարն ու բարին, իրենց զաւակները սինեմա ղրկած ատեն, եւայլն:

«Գաղափարներու զուգորդութեամբ», ինչպէս պիտի ըսէր մեր վարժապետը, յիշեցի թէ մեր հանրային կեանքն ալ ունի շարժանկարներ որոնք լուրջ քննութեան եւ զգուշութեան կը կարօտին:

Օրինակ, շատ մը թերթեր դարձած են ապականութեան եւ անբարոյականութեան բոյներ, իրենց բովանդակութեամբ, լեզուով եւ բարքերով:

Անոնք իրար կը գերազանցեն Պալքաններէն եւ Միջին Արեւելքէն մինչեւ Ամերիկա, մէկ ափէն միւսը փոխադրելով ամէն գարշահոտութիւն, ինչպէս Պէյրութի հնչակեան օրկանին մէջ թխուած կեղծ, շինծու եւ գարշելի «շրջաբերականը»:

Եթէ հայ գիտնական մը եւս մասնակցած ըլլար հոգեբոյժներու համագումարին, կրնար շատ աւելի պերճախօս տեղեկագիր մը ներկայացնել, դարմաններ ալ առաջարկելով:

ՎԱՀԷ

ԽՐՈՒՇՉԵՒ ԿԸ ԾԱՂՐԷ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԸ

«ԱՊՈՒՇՆԵՐ, ՎԱՐՁԿԱՆ ԳՐԻՉՆԵՐ» ԵՒԱՅԼՆ

Հազիւ Ռանկուն (Պիրմանիա) հասած, Խ. Միութեան »եդր. Կոմիտէին Ա. քարտուղարը, Ն. Խրուշչեւ կծու բառեր գործածեց արեւմտեան պետութեանց դէմ, ծաղրելով եւ ձաղկելով մասնաւորապէս Մեծն Բրիտանիան եւ Մ. Նահանգները: Բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ պուտտայական մեհեանի մը մէջ որ երկու հազար տարուան հնութիւն ունի: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Խրուշչեւ կարմրած էր զայրոյթէն եւ մատը կը ցցէր խօսած ատեն: Երկու հարիւր աստիճան բարձրացած էր հասնելու համար պատմական մեհեանը որ կը կոչուի «Ոսկի Մեհեան» Խրուշչեւ նախ սկսաւ խօսակցիլ Մոսկուայի պիրմանական դեսպանին հետ, ապա բուռն հակաճառութեան մը բռնուեցաւ օտար թղթակիցներու հետ, աւելի զայրանալով: Առաջին անգամ պոռթկաց, երբ կը վիճէր փայտէ փորագրութեան մը մասին, որ հիացում պատճառած էր իրեն: Եւ սկսաւ պատմութեան դաս մը տալ, խօսքը ուղղելով բնիկներուն.

— «Անգլիան գոյութիւն չունէր Ուիլեամ Աշխարհակալէն առաջ: Ձեր մեհեանները երկու հազար տարեկան են, իսկ անոնց տաճարները՝ հազար տարուան, եւ սակայն վայրենի ու բարբարոս կը կոչեն ձեզ: Ո՛րքան դժուար է փոխել պատմութիւնը, որովհետեւ մարդիկ կան որոնք չեն ուզեր փոխել զայն»:

Յետոյ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ ճարտարապետ Վլասովի մասին, որ Ամերիկայէն Մոսկուա վերադարձած էր Փարիզի ճամբով: Խրուշչեւ յանկարծ բացագանչեց. — «Կարգ մը ապուշներ կան Ամերիկայի մէջ: Երբ մենք Վլասովը քննադատեցինք, անոնք փորձեցին որ Ամերիկա մնայ: Ֆրանսացիներն ալ կրկնեցին այս տխմարութիւնը»: Եւ թարգմանի մը միջոցաւ հարցուց. — «Ո՞րն է Ֆրանսացի թղթակիցը այստեղ: Պէտք է ամօթէն կարմրի»: Ֆրանսական գործակալութեան թղթակիցը, Ռոժէ Փիէռար, պատասխանեց. — «Ես կ'ուզեմ ճերմակ մնալ»: Խրուշչեւ շարունակեց.

— «Կրնաք նոյն իսկ սեւ մնալ, համաձայն ձեր քաղաքական գոյնին. բայց երբ մէկը հաւատք եւ ամօթի զգացում ունենայ, պէտք է կարմրի»:

Խրուշչեւ ինքն ալ կարմրած էր, երբ կը մոլտար, ցուցամատը ունկնդիրներուն ուղղելով:

Այդ պահուն Բուլկանին նստած էր լուռ ու մունջ: Խրուշչեւ կը խօսէր:

— Հապա արեւելեան Գերմանի՞ան, հարցուց ամերիկացի թղթակից մը:

— Իսկ Լատվիան եւ Էսթոնիա՞ն, կրկնեց ուրիշ մը:

— Դուք չէք գիտեր թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ արեւելեան Գերմանիոյ մէջ: Ինչ որ կը կատարեն արեւելեան Գերմանները չէք կրնար բարձրել, վասնզի դուք վխարեալ եւ դերի գրիչներն էք դրամատիրութեան: Եթէ ուզէք նպաստաւոր բան մը գրել Խ. Միութեան մասին, անօթի կը մնաք, վասնզի դրամատիրական մամուլը պիտի մերժէ հրատարակել»:

Յետոյ պնդեց թէ Խ. Միութիւնը միշտ ճշմարտութիւնը կը խօսի, մինչ գաղթաբարներ չեն սիրեր մերկ ճշմարտութիւնը: Եւ պատմութիւն մը յիշեց Փրակայէն, ծիծաղելի դարձնելու համար Ամերիկացիները:

Այս անցուդարձին վրայ, Պիրմանիոյ ապահովութեան տեսչութիւնը կարգ մը միջոցներ ձեռք առաւ, որպէս զի օտար թղթակիցները հեռու պահուին «յարգելի հիւրերէն»: Բացառութիւն կը կը համարուին Ռուսերը:

Աւելորդ է ըսել թէ Խրուշչեւի ելոյթը խոր զայրոյթ պատճառեց Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՁԻՆ ՆԱԻՈՒՆ ՎՐԱՅ

Մէկ օրուան ծովային ուղեւորութիւն մը կատարեցի, վերջերս: Ինծի համար այս կարճատեւ ու գրեթէ երազային ժամանակը բացառիկ հրապոյր մը ունեցաւ, ոչ թէ որովհետեւ ես անոր ընթացքին ծանօթացայ սիրելի անձերու հետ ու կապուեցայ անոնց բարեկամութեամբ, այլ որովհետեւ զիս մէկ նաւահանգիստէն միւսը տանող նաւին վրայ ձի մը կար: Ձի մը Լիբանանէն Եգիպտոս կ'երթար, ինծի պէս:

Անոր ներկայութիւնը կախարդական մթնոլորտ մը ստեղծած էր իր շուրջը: Անիկա ճերմակ էր, ճակտին վրայ սեւ մասով մը: Արիւն նստած էր աչքերուն մէջ, եւ շարունակաբար գետինը կը ծեծէր իր պայտերով եւ բերնին երկու կողմերը պարաւանդող չուանը կը կրծէր մոլեգնութեամբ:

Զայն բանտարկած էին փայտաշէն խուցի մը մէջ՝ որ խոշոր սնտուկի մը կը նմանէր: Բայց գլուխը եւ ամբողջ պարանոցը դուրսն էին բանտին սահմանէն, այնպէս որ նժոյգը դիւրաւ կրնար առջեւը դրուած մսուրին մէջէն կերակրուիլ թարմ խոտի խուրձերով: Բայց ան կը մերժէր խոտը: Կատաղութեան նշաններ ցոյց կու տար. կը խրխնջէր եւ ամբողջ մարմինը թօթուելով կը փորձէր խուցին ամրաշէն պատերէն դուրս նետուիլ:

Իր բանտին մէջէն ան կը տեսնէր ծովը եւ կարծես կը զարմանար կանանչ արօտավայրերուն վարժուած իր աչքերուն առջեւ գտնելով կապոյտ, անսահման եւ յարաշարժ տարածութիւն մը:

Փոքրիկ տղոց եւ աղջիկներու խումբ մը դիմացն էր միշտ: Ես ալ անբաժան էի անոնցմէ: Ձիաղարմանը սեւամորթ եգիպտացի մըն էր: Հաւանաբար, մտածեցի, արշաւի յատկացուած ձի մըն էր անիկա:

Հարցումներուս պատասխանելով՝ սեւամորթը կարգ մը տեղեկութիւններ տուաւ կենդանիին մասին:

Անունը Սեթի էր. մասնակցած էր Պէյրութի ձիարշաւներուն եւ անգամ մըն ալ առաջին մրցանակ շահած է:

— Գահիրէի մէջ ալ շատ ծանօթ է ան, ըսաւ ինծի:

Բայց ես, ստանալէ ետք այս տեղեկութիւնները՝ հեռացայ եւ հոգիիս վրայ իջաւ ծանր, մռայլ տխրութիւն մը: Յիշեցի մանկութիւնս:

Արդէն հիմա, տարիներէ ի վեր, անցեալին մոխիրները եւ աճիւնները խառնելով միայն կ'ապրիմ: Կը փորձեմ, այս կերպով, քանի մը պլպլուն շողիկներ գտնել անոնց մէջ եւ լուսաւորել այն գեղեցկութիւններով՝ որոնք ծածկուած են վաղուց թանձր, անթափանցելի մառախուղով:

Յիշեցի Գառնիկին նժոյգները՝ որոնց հանդէպ Երան մօրքուրիս պարզամիտ տղան պաշտումի մօտեցող սէր մը ունէր միշտ:

Ինծի թուեցաւ լսել, երբ ականջներս պահ մը խլացած էին ծովին յաւիտենական մրմունջներուն դէմ, սրտայոյզ վրնջիւնը Ասլանին ձիուն՝ երբ Մարգրիտ մօրքուրիս անդրանիկը լեռներէն կ'իջնէր լուսնալոյս գիշերով:

Կորսուած աշխարհի մը տեսիլքը աչքերուս ծիրը դրաւեց յանկարծ: Համոզուիլ թէ միայն յուշագրութեամբ կարելի է այսօր վերստեղծել զայն, ցաւագին անշէջ կրակ մը՝ է սրտիս մէջ:

Ձի մը նաւուն վրայ:

Ինչ եղան միւսները: Թշնամին՝ որ յափշտակեց մեզմէ ամէն ինչ, մեր բոլոր ունեցածը մեր կեանքին հետ, կը խորհիմ թէ թերեւս չյաջողեցաւ Ասլանին եւ Գառնիկին նժոյգները սանձել եւ անոնք արիւնոտ կիրճերէն քառասմբակ սլացան դէպի լեռները եւ անդունդն ի վար դահավիժեցան մոլեգին վրնջիւններով ...

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

ԳՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

ԱՆՏՐԷ ՏՈԹԵԼ

Վահէ Քաչային պատահած անհամ պատմութեան առթիւ գրած էինք թէ ինչ անհրապոյր երեւոյթ մը ստացած են գրական մրցանակները: Որ եւ է անակնկալ ա՛լ չէ մնացած եւ անցեալ երկուշաբթիէն առաջ ամէն մարդ գիտէր թէ առաջին քուէարկութեամբ իսկ Անտրէ Տոթէլ պիտի շահէր Ֆեմինայի մրցանակը, « Երկիրը ուր մարդ չի հասնիր » հատորին եւ գրական միւս գործերուն ամբողջութեան համար:

Մամուլը այնքան վստահ էր այդ ընտրութեան համար որ կարծես «ժիւրի»ին անդամներն ալ թերթերէն կ'իմանան թէ որո՞ւ պիտի քուէարկեն:

Ա. Տոթել փիլիսոփայութեան դասախօս է Քուլոմիէի վարժարանին մէջ:

Ծնած է 1900ին արտենցի ծնողքէ եւ ուսած դաւառի մէջ, յետոյ անցած Փարիզ ուր կատարած է նաեւ զինուորական ծառայութիւնը: 1924էն վերջ Ֆրանսերէնի ուսուցիչ նշանակուած է Աթէնք, եւ սորված է նաեւ նոր յունարէն: Աթէնքի մէջ գրած է իր առաջին բանաստեղծութիւնները, ինչպէս նաեւ առաջին վէպը:

Բացի Ռեմպոյի նուիրուած ուսումնասիրութենէ մը Տոթել ոչ մէկ բան հրատարակած է մինչեւ 1943: Շնորհիւ Փոլանի որ, «Նուվէլ Ռըվիւ Ֆրանսէզ»ի ընդունիլ տուած է «Լը Վիլաժ Փաթեթիք»ը, Տոթել աւելի կանոնաւոր հրատարակութիւններ լոյս ընծայած է եւ գրած տարին մէկ –երկու վէպ: Այս տարի մրցանակի արժանացած վէպէն զատ գրած է նաեւ « Սեպասթիէնի յիշատակները»: Աշխատակցած է բազմաթիւ գրական պարբերաթերթերու: Հպարտ էր նաեւ որ մաս կազմած է Մարսել Պիզիոյի եւ Անրի Թոմայի «Ռըվիւ 84»ին, ներկայիս՝ Քայիէ տէ Սէզօն: Կ'աշխատակցի նաեւ այս վերջինին: Իբրեւ թատերագիր ալ ունի մէկ արարնոց կտոր մը՝ «Կեռասենիներու երկիրը» որ բնաւ յաջողութիւն չէ գտած: Ուրիշ թատերախաղեր ալ ունի բայց չեն ներկայացուած: Հեռաւոր ազգական Ռէնպոյի, հատոր մը նուիրուած է անոր՝ Ռենպօ կամ արդի ըմբոստութիւնը զոր Կալիմար հրատարակեց 1952ին:

Ունի բազմաթիւ պատրաստ վէպեր, որոնց առաջինը՝ «Լը Սիէլ տիւ Ֆոպուռ» պիտի հրատարակուի մօտերս, յետոյ «Երկաթէ թռչուններու կղզին» եւ վերջապէս երկար խորագիրով վէպ մը՝ «Տան լա Վալէ տիւ Շըմէն տը ֆէր ու լէ Մեզաւանթիւր տը Պալթազար»:

Ամուսնացած է եւ ունի մէկ զաւակ որ ուսանող է Փարիզ:

Մրցանակի արժանացած վէպը ունի միամիտ եւ թարմ բանաստեղծական շունչ մը: Կը յիշեցնէ Ալէն Ֆուռնիէի նշանաւոր «Լը Կրան Մոնը» առանց ունենալու անոր բացարձակ արժէքը: Առտէններու մէկ գիւղին մէջ պատանի մը կը հանդիպի ուրիշ տղու մը որ փախած է իր տունէն փնտռելու համար «Իր երկիրը»: Փախստականը կը բռնուի իր խնամակալին կողմէ եւ գիրքին հերոսն ալ մինչեւ Պելժիա, յետոյ Պերմուտեան կղզիները կ'երթայ ետեւէն: Նպատակն է օգնել որ այդ պատանին «գտնէ իր երկիրը»: Գիրքին գլխաւոր տկարութիւնը այն է որ չէ յաջողած իր նպատակին մէջ: Լաւ սկսած, հազիւ շահեկան մթնոլորտ մը ստեղծած, ուր պատանեկան գրաւիչ միջավայր մը կը տիրէ, հեղինակը, կարծես ինք ալ հաւատքը կը կորսնցնէ իր գրածին վրայ եւ անհամ ձեւով կը շարունակէ իր պատմութիւնը: Հազիւ 80–100 էջ շահեկան, յետոյ դժուար թէ գիրքին մինչեւ ծայրը հասնիլ ուզէք:

ՄԻՆՈՒ ՏՐՈՒԷԻ ՊԱՐԱԳԱՆ

Այս ալ ուրիշ գրական հանելուկ մը: Ութ տարեկան աղջիկ մը երկու ամիս է կը զբաղեցնէ Ֆրանսական բոլոր մտաւորական շրջանակները: Այս աղջնակը նշանաւոր բանաստեղծութիւններ կը գրէ եղեր, եւ այս առաջին բանաստեղծութիւնները հրատարակուած են «Առեւտուրէ դուրս » (հոռ – քոմէրս) Ժիւալար հրատարակչական Տան կողմէ «Ժամանակ սահմանելու համար»: Այս «Prendre date» բացատրութիւնը կը նշանակէ թէ հրատարակիչը այս ձեւով կ'ապահովէ բանաստեղծ աղջկան ապագայ գրելիքներուն մենաշնորհը: Մարդ չմնաց որ չըզբաղի այս խնդրով: Պատուարժան ակադեմական եւ «Լը Մոնտ»ի աշխատակից Էմիլ Անրիոյէն մինչեւ երգիծական « Քանառ Անշէնէն», չմոռնալով կիներու յատուկ « Էլ» շաբաթաթերթը որ այս խնդրին համար քննութիւն բացաւ եւ երկու թղթակից զրկեց աղջնակին տունը, ներքին դաւառ մը, հարցը լուսաբանելու համար:

« Էլ »ին եզրակացութիւնը այն է թէ Տիկին Տրուէն, որ որդեգրած է երախան (բուն ծնողները մեռած են), առնուազն կը «ներշնչէ» պզտիկը եւ նոյնիսկ կրնայ հաւանական ըլլալ որ ինք իսկ գրէ: Ասոր համար իբրեւ կարեւոր կէտ մը, թերթը կը շեշտէ թէ աղջնակը ինքնաբերաբար բան չըսեր, այլ կը վերջացնէ (ան ալ եթէ յիշէ...) մօրը սկսած նախատեսութիւնները: Այս վերջինը, խելացի եւ զարգացած, երբեք մինակ չի ձգեր պզտիկը: Մնաց որ աղջնակին գրածները, — եթէ ինք գրած է անշուշտ — բացառիկ ստեղծագործութիւններ են: Դժբախտաբար թարգմանութիւնը չի տար ինչ որ ինքնատիպ է Ֆրանսերէնի մէջ, թէ միտքով եւ թէ երաժշտութեամբ: Օրինակ.—

«Ծառ բարեկամս — ինծի նման — այնքան ծանր երաժշտութեամբ հովին մատներուն տակ — ինչպէս հեքեաթ մը — Ծառ — որ ինձ նման — գիտէ լռութեան ձայնը — ... եւայլն:

Կամ իր մէկ նամակին մէջ.—

« Հա, վարդապետը եկաւ, գիտես սէրս, վարդապետ մը, արարած մըն է որ չէ կրցած որոշել՝ արականի՞ն տայ քուէն թէ իգականին: Հագուստով իգական է, ոտքերով արական ...:

Աղջնակին գլխաւոր պաշտպանն է նաեւ գիտնական Փասթէօր Վալեռի Ռատօ, որուն համար նոր Մոցարթ մըն է ծնած:

Էմիլ Անրիօ լուրջ վերլուծում մը կատարելով, մասնաւորաբար շեշտուած տարբերութիւն մը կը տեսնէ Մինուի արձակին եւ բանաստեղծութեան մէջ: Մինչ այս վերջինը կրնայ կանխահաս հանճարի մը անկեղծ եւ բնական արտայայտութիւնը ըլլալ, արձակին մէջ կան բաց միտքեր, յանդուգն տեսակէտներ («Ապուշ բան է թիւեր տալ համանուագներու ինչպէս կը տրուի հանրապետութիւններու » կամ «Կ'ուզէի աշխատիլ այդ մարդուն հետ, չեմ կրնար բացատրել, մատները կը խաղան ինչպէս երաժշտական տուփ մը որ լաւ մեքենայ մը ունի, բայց մատներ չեն որ փորի ցաւ ունեցած են ...» եւն.): Այս արձակ կտորներուն մէջ շատ աւելի միտքի աշխատանք կայ, հասուն գաղափարներ, արուեստի ձեւեր որոնք վարժ թեքնիք մը կ'արտայայտեն:

Քանի մը օրէ ի վեր փոքրիկը Փարիզ է առանց մօրը եւ հանելուկը չէ լուծուած տակաւին: Բացառիկ հանճա՞ր մը կամ պարզապէս անխիղճ տարեցի մը շահագործո՞ւմը: Երկու պարագային մէջ ալ կը մնայ մեղքնալ աղջնակին որ անշուշտ կը նախընտրէ մանկութիւն ունենալ եւ ոչ թէ վաղը թեկնածութիւնը դնել Ֆրանսական Ակադեմիային ... ԱՐՓԻԿ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Պանդոկապետը.— Անունդ ի՞նչ է:

Նոր սպասուհին. — Մարգարիտ:

Պանդոկապետը. — Ուրեմն պէտք է քեզ կոչենք «աղուոր Մարգարիտ »:

Սպասուհին.— Օ՛հ, այդքանը շատ է ինծի համար. ես հազիւ արժանի եմ կոչուելու «խոզերու առջեւ նետուած Մարգարիտ »...

ՄՈՌՅՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ՅԱԿՈԲԻԿ

Ա.

Երաժշտութեան եղանակներ կան, տարիներէ ի վեր մոռցուած, որոնք յանկարծ միտքդ կ'իյնան: Եղանակներ՝ զորս անօգուտ ջանքեր ընելէ ետքը մտքէդ վանելու եւ հեռացնելու համար մէկէն ի մէկ բարձրաձայն երգելու կ'ելլես: Իմ Յակոբիկը յիշելու ելլելս այդ տեսակ բան մըն է: Ի՞նչպէս, մտքի ի՞նչ անդիտակից ջանքով յիշողութեանս առջեւ եկաւ կանգնեցաւ այս տղուն դէմքը. պիտի չկրնամ բացատրել. սա գիտեմ միայն որ ութ օրէ ի վեր, վայրկեան մը աչքիս առջեւէն չեմ կրնար վտարել զայն:

Դպրոցին մէջ նախ կը տեսնեմ զինքը, ճիշդ իմ քովս նստած, զմելիովը դրասեղանին վրայ իր անունը քանդակելու կամ շատ անգամ ալ պարզապէս զայն տաշելու զբաղած, իր սիրական զբաղումը, յետոյ, դպրոցէն ելլելնուս, իրարմէ բաժնուելնէս վերջը, հոս ու հոն, միշտ աղուոր հագուած երիտասարդ՝ որուն կենցաղասէր մարդու համբաւը, յարափոփոխ սէրերուն պատմութիւնը ամէնուն բերանն էր: Աւելի հեռուն՝ երեսունին մօտերը՝ միեւնոյն մարդը, յոգնած քիչ մը սակայն, եւ դրամական անձկութենէն՝ արդուզարդի ծախքերուն հետ իրաւախոհութեան գալու ստիպուած: Ու քիչ մը վերջն ալ բոլորովին չքաւորութեան մէջ ինկած, խաւերը թափած ռըտէնկոթ մը կռնակը, որուն մաշած կողմերը չցուցնելու համար իր ջանքերը կը նշմարեմ: Յետոյ աներեւութացումը, ծովին մէջ սուզող լուղորդին պէս որ իր գոյութենէն նշան չտար. եւ չսպասուած վայրկեանին վերերեւումը, ամուսնութեան մը շնորհիւ, անհնարին ամուսնութիւն մը այս տղուն համար, ուռած տիկի պէս բան մը որ ծովին յատակը սուզած նաւը ջուրին երեսը կը հանէ:

Եւ շատ չանցած՝ լայն, սեւ շրջանակով պարուրուած թուղթը, վրան՝ ծունկ չոքած անշնորհք հրեշտակով մը, որ անոր մահը եկաւ օր մը ինծի ծանուցանել: Ուրիշ ոչինչ:

Մասնաւոր պատճառ մը որոնելու չելայ ատոր համար. հիւանդացեր ու մեռեր էր Յակոբիկ, որ սիրուն տղայ մը ըլլալուն համար մահկանացու ըլլալէ դադրած չէր ու թերեւս ճիշդ ատոր համար ուրիշէ մը աւելի մահկանացու ըլլալու էր:

Հիմա սակայն կը վերակազմեմ այս կեանքը: Օդաչու գնացք մը քան թէ տոտիկ տոտիկ քալել մը հաստատ հողի մը վրայ: Ընդհանուրէն տարբեր ապրիլ մը՝ ընդհանուրէն տարբեր մեռնելով մը իր թողութիւնը գտած: Ութ օրուան մէջ իր վրայ հաւաքած պզտիկ պատմութիւններէս, չնչին դէպքերէս առաջնորդուած՝ քայլ առ քայլ կը հետեւիմ իրեն: Այս կեանքին բոլոր յօրինուածքները կը քայքայեմ մէկիկ մէկիկ, ջիղերը կը զննեմ, երակները կը բանամ ու, ինչ որ անհնար կը թուի ձեզի, իր հոգին կը գտնեմ ու կը վերլուծեմ: Տեսակ մը յետադարձիկ վիրահատութիւն անգոյին, որ զիս կը հետաքրքրէ, կեանքի ու մահուան հարց՝ իրարու խառնուած՝ որ քուն չի քնացներ ինծի մինչեւ որ լուծում մը չգտնեմ ու ճիշդ եզրակացութեան մը չհասնիմ՝ տըխուր, ամէն ճշդութեանց պէս:

Բ.

Հայր ու մայր չունէր անիկա, այլ ծերունի մեծ հայր մը, Ակնէն եկած կարծեմ ու հացագործութեամբ հարստացածոր մինչեւ վերջը վրան գուրգուրաց եւ որուն մէկ հատիկն էր: Այս երկու անչափահասութիւնները, մէկը՝ տարիքի անբաւականութենէն առաջ եկած՝ Յակոբիկինը, միւսը՝ տարիքին սահմանազանցութենէն բխած՝ իր հաւինը, զիրար գտեր ու հասկցեր էին միշտ: Իրենց Պէշիկթաշի տանը մէջ՝ քսան սենեակով, ընդարձակ պարտէզով տուն մը՝ մերինին դրացի, միս մինակ երկուքն էին: Հոն ամէն բան իրմէ կախում ունէր միայն, իր մանկական դատաստանէն: Եթէ իրաւ է որ զբօսանքը շռայլուելով կը դադրի զբօսանք ըլլալէ, Յակոբիկ իր տղայութեան ատենէն ճանչցաւ ձանձրոյթը, յագուրդէ եկող ձանձրոյթ, աշխարհիկ յաջողութիւնները արհամարհելու մերձաւոր: Իր տարիքին յատուկ խաղերը շատոնց վայելած ու մէկդի նետած էր կոտրած խաղալիկներու պէս, երբ մենք ամէն մէկս ատոնց մէջ դերագոյն երջանկութիւնը կը տեսնէինք:

Յակոբիկ անոր համար միայն վարժարան եկաւ, որովհետեւ սովորութիւն մըն էր ասիկա եւ որովհետեւ տունը մինակ մնալով սիրտը պիտի նեղանար:

Աչքիս առջեւն է իր նիհար բայց աղուորիկ դէմքը լուսնկայի կլորութիւնով ու բերնին, թուշին, ճակտին գրեթէ կնոջական գիծերը, այնքան նուրբ, այնքան փափուկ: Խարտեաշ մազերը միշտ սանտրած ու երկուքի բաժնուած գլխուն վրայ: Հիւանդագին շնորհ մը վրան սրփռուած որ պահպանութեան կոչում մըն էր կարծես: Տասնըչորս տարու էր այդ միջոցին: Անհնարին ծուլութիւնով ծոյլ մը սակայն իր դասերուն մէջ: Բացի գծագրութենէն, որուն մէջ նորէն զարտուղի կերպով՝ բայց իրական ձիրքով օժտուած էր, յետինն էր ամէն ուսումներու մէջ:

Գ. ԶՕՀՐԱՊ

(1) (Շար.)

ԳԷՈՐԳ ԲԱՇԻՆՋԱՂԵԱՆ

(Մահուան 30րդ տարեդարձին առթիւ)

●

Բաշինջաղեան հայ գեղանկարչութեան ամէնէն մեծ վարպետներէն մէկն է: Հիմնադիրը հայկական դաշտանկարչութեան: Բաշինջաղեան մեր մշակոյթի այն գործիչներէն է որոնք իրենց ստեղծագործական ուժերը նուիրած են հայ ժողովուրդին եւ արժանացած անոր սիրոյն եւ յարգանքին:

Բաշինջաղեան ծնած է 1857ին Վրաստանի Սղնախ քաղաքը: Միջնակարգ կրթութիւնը ստացած է Թիֆլիս, իսկ բարձրագոյն մասնագիտականը Փեթերսպուրկի Գեղարուեստներու ակադեմիային մէջ: 1883ին իր առաջին ցուցահանդէսը բոլորին ուշադրութիւնը գրաւեց: Ընտրելով դաշտանկարի սեռը՝ Բաշինջաղեան կը տաւի վրայ վերարտադրեց Հայաստանի գեղատեսիլ բնութեան գրեթէ ամէն մէկ անկիւնը: Այս նիւթի շուրջ իր գործերը ունին մասնայատուկ հմայք, կատարուած են նոր յոյզով, բնութեան գեղեցկութեանց նոր ընկալումով: Հազուագիւտ վարպետութեամբ կը պատկերացնէ ջուրի թափանցիկութիւնը, ամպերու թեթեւութիւնը, հողին շօշափելիութիւնը:

Բաշինջաղեանի նկարները լի են օդով եւ լոյսով եւ կ'ընդգրկեն առարկան ամբողջութեամբ: Դիտողը կը զգայ տեսարանին տարածականութիւնը, խորութիւնը: Արուեստի մեծ ուժով նկարիչը կը վերարտադրէ գիշերային տեսարանները, որոնք կը պահանջեն բարձր եւ նուրբ արուեստ: Հայ եւ ռուս մասնագէտներ գովեստով խօսած են այդ նկարներու մասին, բացատրելով թէ անոնք վար չեն մնար վրձինի մեծ վարպետներու նոյն կարգի գործերէն: Բաշինջաղեանի նկարները պարզապէս գեղեցիկ դաշտանկարներ չեն, այլեւ ջերմ հայրենասիրութիւն ունին: Այդ տեսարանները դիտողը կը համակուի սիրով դէպի հայրենիքի սքանչելի բնութիւնը: Հայրենասիրական խոր զգացումով տոգորուած են Խ. Աբովեանի եւ Մ. Նալբանդեանի նկարները:

Խ. Աբովեան իբրև նիւթ՝ հայկ. գեղանկարչութեան մէջ առաջին անգամ շօշափած է Գ. Բաշինջաղեան, քանի մը անգամ նկարելով անոր տնակը Քանաքեռի մէջ: 1884ին նկարուած է «Խ. Աբովեանի տնակը լուսնի դուրս ելած ատեն»: Մ. Նալբանդեանի համեստ տնակը Նոր Նախիջեւանի մէջ նկարը կը ցուցադրէ 1888ին Բագուի մէջ իր կազմակերպած ցուցահանդէսին:

Բաշինջաղեան գեղարուեստական մեծ ընդհանրացումներ ընելու կարողութիւն ունի: 1888ին կը գծէ «Հայերու գաղթը Պարսկաստանէն դէպի Ռուսաստան 1828ին»: Թուրք ջարդարարներու մասին նկարիչը իր բուռն ցասումը արտայայտեց «Հայ Գաղթականներու ուղին» եւ «Հրդեհ հայկական գիւղին մէջ» գործերով, երկուքն ալ տպաւորիչ:

Նկարիչը մեծ սիրով պատկերացուցած է նաեւ Վրաստանի գեղեցիկ բնութիւնը («Ալազանի հովիտը», «Գիշերը Թիֆլիսի մէջ», «Բորժոմի անտառը», «Լուսնակ գիշերը Պաթումի ծովափին»): Ադրբէջանի բնութենէն (Գեոյ գէօլ լիճը», «Լուսնակ գիշերը Կասպից ծովուն մէջ», «Անկիւն մը Լենքորանիի մէջ» եւն.): Նկարիչը բազմաթիւ գործեր նուիրած է ռուսական բնութեան պատկերացման («Կեչու անտառ», «Պետերսբուրգի շրջակայքը», «Զմեռնային տեսարան Հիւսիսի մէջ»): Սակայն իր վրձինը ուժ կը ստանայ Կովկասեան տեսարանները նկարած ատեն: Իր գլուխ գործոցն է «Զիւնհալքը Կովկասի մէջ» (1890):

Բաշինջաղեան իր նկարչական գործունէութեան առաջին շրջանին իրատես արուեստագէտ էր: Ընտրուելով «Պեթերսպուրկի նկարիչներու ընկերութեան» անդամ, ան կը մասնակցի այդ քաղաքի, Մոսկուայի, Օտեսայի եւ ուրիշ քաղաքներուն մէջ կազմակերպած ռուս նկարիչներու ստեղծագործութեանց ցուցահանդէսներուն:

Քառասուն տարուան իր բեղնաւոր գործունէութեան ընթացքին Բաշինջաղեան ստեղծած է երկու հազարէ աւելի նկարներ, որոնց մէկ փոքր մասը միայն կը պահուի Հայաստանի պատկերասրահին մէջ, իսկ մնացեալը ցրուած է զանազան թանգարաններուն մէջ եւ մասնաւոր մարդոց մօտ՝ Թիֆլիս, Բագու, Մոսկուա, Լենինկրատ, Երեւան, ինչպէս եւ արտասահման:

Բաշինջաղեան ծանօթ է նաեւ իբրեւ տաղանդաւոր գրող եւ հրապարակագիր: Գրած է ճանապարհորդական նօթեր, բազմաթիւ յօդուածներ ընդդէմ ձեւապաշտական արուեստին:

1950 – 1951ին Մոսկուայի եւ Երեւանի մէջ կազմակերպեցին անոր ստեղծագործութեանց ցուցահանդէսներ:

Հայրենի բնաշխարհի ոգեշունչ երգչի՝ Գէորգ Բաշինջաղեանի աճիւնը կը հանգչի Թիֆլիս, Սայաթ Նովայի գերեզմանի մօտ:

(Ս. Հ.) Զ. ԲԱՇԻՆՋԱՂԵԱՆ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՇԱԲԱԹԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

●

Անցեալ երկուշաբթի օր Փարիզ հասաւ 17 հոգինոց խորհրդային պատուիրակութիւն մը, մեծ մասով բաղկացած՝ արուեստագէտներէ: Տեսակ մը «փոխադարձ այցելութիւն», պատասխանելու համար վերջերս Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցած Ֆրանսական շարժանկարի հանդիսութեանց:

Երեւութապէս, «Ժընեւի ոգի»ն մեծապէս կը շահագրգռէ Խորհրդային աշխարհը, մանաւանդ երբ արուեստներու անվընաս սահմաններուն մէջ կը կատարուի:

Անցեալները Խորհրդային «պալէ»ներն էին որ քարոզչական կենդանի գործ մը կը կատարէին Փարիզի մէջ, իսկ այս շաբաթ եւ հաւանաբար բաւական ժամանակ եւս՝ այդ դերը յանձնուած է խորհրդային շարժանկարին:

Տեղական թերթերը կը հաստատեն թէ այս անգամ ներկայացուած նիւթերը շատ աւելի շահեկան են ու հաճելի, քան «Պերլինի Անկումը» կամ զուտ քարոզչական այն բոլոր շարժանկարները, որոնք մինչեւ հիմա կ'արտադրուէին Խ. Միութեան աշխատանոցներուն մէջ:

Ամէնէն ուշադրաւ երեւոյթը այն է որ «խորհրդային շարժանկարի շաբաթ»ի յայտագրին մաս կազմող ժապաւէններէն եւ ոչ մէկուն մէջ ժողովուրդներու հանգուցեալ «Հայր Սթալինն» ու անոր յաջորդները ուղղակի մեր աչքերուն մէջ չեն նայիր.— հետեւաբար հասարակութիւնը ստիպուած չէ ծափերով ընդմիջել ցուցադրուած պատմութիւնները:

Իրականին մէջ, խորհրդային անցեալ կամ ներկայ վարիչներուն յիշատակութիւնն իսկ չկայ: Կը նշանակէ թէ խորհրդային շարժանկարի արուեստին մէջ ալ, ինչպէս գրականութեան ու փիլիսոփայութեան մէջ, որոշ ձեւափոխումներ եւ յառաջդիմութիւններ կատարուելու վրայ են: Գրական շրջանակները կ'ուզեն թօթափել Սթալինի «սոցիալիստական ռէալիզմ»ը, իսկ շարժանկարի բեմադրիչները՝ Սթալինի շուքը:

Հրամցուած շարժանկարները թիւով եօթը հատ են նիւթերը՝ այլազան, պատմականէն մինչեւ զուտ կատակերգականը, պարախաղէն մինչեւ թատերականը, ոգերգականէն մինչեւ փաստանկարը (տակիւմանթէր):

Առաջին շարժանկարը Զեխովի «Ճպուռ»ին վրայ շինուած պատմութիւն մըն է: Նիւթը՝ ԺԹ. դարու վերջաւորութեան, երիտասարդ ազնուական տիկին մը, «մեծ մարդոց» հաւաքածոյ կազմելու տենդէն բռնուած, ջութակահարի մը բազուկներէն կ'իյնայ ուրիշ հռչակաւոր մարդոց բազուկներուն մէջ, ի վերջոյ անդրադառնալու համար, որ այդ բոլորին մէջ իրապէս «մեծ մարդ»ը իր բժիշկ ամուսինն է, որ զոհ կը դառնայ իր պարտականութեան: Ցորչափ բեմադրիչը հաւատարիմ մնացած է Զեխովի վիպակին, պատկերացնելով ԺԹ. դարավերջին շրջանի ռուսական մտաւորականութիւնը, շատ լաւ է: Այդ ժամանակուան ռուս մուժիկներուն խղճալի վիճակը ներկայացնող «յաւելեալ» մասը բարեբախտաբար կը կորսուի բուն նիւթին մէջ:

Կեանքի դասը երիտասարդ զոյգի մը պատմութիւնն է:

Կիսաւարտ վէպը պատմութիւնն է Լենինկրատի բժշկուհիի մը որ կը սիրահարի իր խնամած մէկ հիւանդին. բայց չուզեր իր սէրը յայտնել, անոր արդէն իսկ քայքայուած առողջութիւնը աւելի եւս չվտանգելու համար:

Ռոմէօ եւ Ժիւլիէթը Շէյքսփիրի թատերգութեան եւ Սերժ Պրոկոֆիյեւի երաժշտութեան վրայ շինուած «պալէ» մըն է, որ Մոսկուայի Մեծ Թատրոնին պարացանկին ամէնէն կարեւոր կտորներէն մին կը կազմէ:

Մոսկուայի թատրոնը շարժանկարին մէջ Փարիզցիները հաճոյքով տեսած էին այս պարախումբին անդամները, որոնք ի հարկէ ռուսական «պալէ»ի լաւագոյն արտայայտիչներն են:

Սալթանան Ուրալի շրջանին մէջ ապրող Պաշկիրներու կողմէ պատրաստուած շարժանկար մըն է:

Իսքէնտէր Բեկը Ալպանիոյ մէջ պատրաստուած է, և ալպանական դիւցազնավէպը կը պատկերացնէ: Նախնական պատերազմներու, լեռնային տպաւորիչ տեսարաններու եւ ժողովրդական պարերու շարահիւսութիւն մը:

Այս շարժանկարին հետ կը ցուցադրուին նաեւ երեք փաստանկարներ,— Աշխարհի մէջ առաջինը (Մոսկուայի հիւլէական գործարանը), Ոսկէ Յամոյրը, եւ Պալատներու Քաղաքը (հողագործական ցուցահանդէսի մասին):

Եւ վերջապէս, Երեք մարդիկ լաստի մը վրայ կատակերգութիւնը, որ կը յիշեցնէ Ժերոմ Ք. Ժերոմի «Երեք մարդիկ նաւակի մը մէջ» հանրածանօթ վէպը: Երեք բարեկամներ ինքնակամ «կ'աքսորուին» լաստի մը վրայ, տեղի տալով ծիծաղաշարժ կացութիւններու եւ կարգ մը բարձրաստիճան մեծամիտ պաշտօնատարներու քննադատութեան:

Շ. Ս.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵԾՈՒԹԻՒՆ

***

Առուն մինչեւ ծովը հասաւ՝
— Շունչս կտրեց, — ծովին ասաւ,
— Մինչեւ հասայ շնչակտուր,
Տե՛ս, մնացի հազիւ մի բուռ.
Արեւն ընկաւ իմ ետեւից՝
Կ'ուզէր կուլ տար հուր ծարաւից:
Դու ինչի՞ց է, որ չես վախում,
Արեւիտակ չես նուազում:
Այս ինչի՞ց է, մայր իմ ծովակ,
Չես ցամաքում արեւի տակ:
— Այդ նրանից որ բիւր եմ ես,
Որ մենակ չեմ, նման չեմ քեզ,
Հազար ու բիւր քեզ պէս առուակ
Ունեմ իմ մէջ, իմ կրծքի տակ,
Անթիւ ջրեր՝ մենք միացել
Անյաղթելի ծով ենք դարձել:

ՅՈՎՀ. ՇԻՐԱԶ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (88)

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

Ապտիւլգատիր մանուածապատ եւ երկարապատում պատասխաններ կուտար, իր դատավրութիւնը խառնակելու եւ ժամանակ շահելու համար:

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ԱԼԻ ՊԷՅ

Ապտիւլգատիրի ձերբակալման առիթով Անկախութեան Ատեանի նախագահ Ալի պէյ հետեւեալ կարեւոր յայտարարութիւնները կ'ընէր մամուլին.

— Քանի մը օր առաջ, դատարկապորտի կերպարանոքվ, մօրուսաւոր մէկը երեւցած է Օրմանլըի եւ շրջակայ ագարակներու կողմերը, զինքը հարցաքննողներուն ըսած է թէ անտառային քննիչ է, գիւղացիներէն ձի մը հայթայթած եւ քովի մարդը հեռացնելով, շարունակած է իր ճամբան: Այդտեղի բնակիչները կասկածած են սակայն այս անծանօթ մարդէն, եւ իրեն ձի հայթայթող մարդը հարցաքննած են խստիւ: Լրացուցիչ տեղեկութեանց վրայ յենելով, ճշդած են որ անծանօթը հեռացած է Սթրանճայի ուղղութեամբ, լեռներու ստորոտէն հասած է Տէմիրքէօյ, եւ աւելի վերջ սահմանամերձճամբայմը՝ Իյնէատա, ուր ոստիկան զօրացկասկածըիրաւիրած է իր վրայ եւ պահականոց առաջնորդուած: Հոնկէ զրկուած է Քըրքլարէլի, ուր քննութիւն բացուած է իր մասին, անծանօթը սապէս բացատրած է իր ինքնութիւնը.— Հանգստեան կոչուած հարիւրապետ Նազիֆ, վաճառականութեան համար Պուլկարիա կ'ուզեմ երթալ:

Կասկածելի մարդը ճնշումի առարկայ եղած է եւ այս անգամ ըսած է թէ 1315ին վկայուած է Հարպիյէէն, նոյն տարին ընթացաւարտ զինուորականներ բերուած եւ իրեն ցոյց տրուած են: Այդ զինուորականները հաստատած են թէ իրենց տարին Նազիֆ անունով մէկը չկար, այդպիսի դասընկեր մը չեն ունեցած: Կանչուած են ոստիկաններ եւ պաշտօնեաներ, որոնք ի ձեռին ունեցած լուսանկարներով ճանչցած են Ապտիւլգատիրը, որ սակայն դարձեալ ուրացած է իր ինքնութիւնը եւ պնդած է թէ ինք Նազիֆն է: Ու երբ կառախումբով Իսթանպուլ պիտի զրկուէր, ստիպուած է խոստովանիլ թէ՝ Ապտիւլգատիրը ինքն է և թէ կը փորձէրՊուլկարիա փախչիլ: Փախըստականը ձերբակալուած է սահմանագլխէն տասը քիլոմեթր հեռու: Մէկուկէս, երկու ժամ վերջ արդէն իսկ պիտի յաջողէր անցնիլ սահմանը եւ փրկուիլ արդարութեան ձեռքէն: Որոշեցինք ի բացակայութեան մահուան դատապարտուած Ապտիւլգատիրը վերստին դատել, զինքը պահող եւ իրեն օգնող մեղսակիցներն ալ միասին:

Ու վերջապէս Ապտիւլգատիրի դատավարութիւնը սկսաւ 20 օգոստոսին, Անկախութեան Ատեանին առջեւ, խուռն բազմութեան մը ներկայութեան:

Առաջին կախաղանները սկսած էին բարձրանալ Անգարայի մէջ եւ փախստական մահապարտը այս մթնոլորտին մէջ կը բերուէր դատարան: Նստաւ գլխիկոր ամբաստանեալի աթոռին վրայ: Ո՞վ կըրնար ըսել թէ Անգարայի նախկին հրամայող կուսակալն էր եւ զինուորական վարժարանի մէկ յարգուած ուսուցիչը:

Նախագահը քրքրեց Ապտիւլգատիրի անցեալը եւ հարցուց.— Անգարայի կուսակալութենէն հեռանալէ ետք ի՞նչպիսի զբաղումներ ունեցար, ի՞նչ գործեր ըրիր:

— Նախ աղիքի վաճառականութիւն ըրի, յանձնակատարութեամբ զբաղեցայ եւ ապրուստս հոգացի: Յետոյ Մէսատէթ խանի մէջ պայմանագրութիւն կնքեցի եւ Գերմանի մը հետ ընկերովի գործ ըրի:

— Շիւքրիւ պէյի ձերբակալումը ուրկէ՞ իմացար:

— Թերթերէն կարդացի:

— Իր ձերբակալումէն որքա՞ն յետոյ աներեւոյթ եղար:

— Իր ձերբակալման թուականը չեմ յիշեր: Ես կը բնակէի եղբօրս տունը, որուն շուրջ երբ տեսայ թէ ոստիկաններ կը պըտըտին, յարմար նկատեցի փախչիլ:

— Երբ ոստիկանները տեսար, ո՞ւր գացիր:

— Նախ Սուլթան Ահմէտ Կիւլհանէի բարքը պատեցայ, յետոյ լրագիր մը առնելով մտայ Այա Սօֆիայի մզկիթը: Հոն թերթ կարդալով ժամանակ անցուցի: Իրիկուան դէմ բաղնիք գացի, լուացուեցայ: Առտուն թափառեցայ Ենիգափու, նաւամատոյցին շրջակայքը:

— Վրադ ինչե՞ր կային:

— Զէնք չունէի: 120 ոսկիի չափ դրամ կար: Այդ գիշեր Պէյօղլու անցայ, պանդոկը մնացի: Յաջորդ օր գացի Քասըմ փաշայի, Խասգիւղի կողմերը: Միւս օր փորձուեցայ տուն հանդիպիլ, տեսայ որ նորէն ոստիկան կայ:

«Ետ դարձայ, Նախլ պէյի տունը գացի: Քանի մը ժամ հոն մնացի: Հոնկէ Ֆաթիհ անցայ, գացի Էտիրնէգաբու, քալելով ու քալելով հասայ մինչեւ Պագըրքէօյ եւ հոնկէ ալ Հալքալըի շրջակայքը, Էնվէր փաշայի ագարակը գացի: Տէրվիշ պէյ հոն էր առտուան դէմ հոն հասայ:

— Ճամբան մէկու մը չչհանդիպեցա՞ր:

— Երկու ժանտարմայի հանդիպեցայ: «Ո՞վ ես» հարցուցին, կանգ առի եւ պատասխանեցի թէ արջառի կը սպասեմ: Առարկութիւն մը չըրին եւ թողուցին զիս:

— Ագարակին մէջ քեզ ո՞վ դիմաւորեց:

— Տէրվիշ պէյ հոն էր, իրեն խնդիրը պարզեցի: Ըսի թէ կը հետապնդուիմ եւ պէտք է պահուըտիմ: Ագարակը թոյլատու չէր և Տէրվիշ պէյի միջոցաւ խորհեցանք տուն մը վարձել:

— Տունը որո՞ւն անունին վարձուած էր:

(Շար.)

«ՊԵՐԼԻՆ ՊԻՏԻ ՄՆԱՆՔ ՄԻՆՉԵՒ ՄԻԱՑՈՒՄ»

Արեւմտեան Գերմանիոյ ամերիկեան դեսպանը լրագրական ասուլիսի մը առթիւ յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը պիտի պահէ իր բոլոր իրաւասութիւնները՝ Պերլինի արեւելեան շրջանին մէջ: Ցետոյ աւելցուց.— «Մենք Պերլին պիտի մնանք մինչեւ Գերմանիոյ միացման օրը եւ պիտի շարունակենք օգնել արեւմտեան շրջանին, ինչպէս ըրած ենք մինչեւ հիմա»: Ակնարկելով երկու ամերիկացի երեսփոխաններու արդելափակման, դեսպանը յայտարարեց.— Երբեք չէի կրնար երեւակայել թէ խորհրդային իշխանութիւնները թոյլ պիտի տան որ իր գործակալները — ոստիկանները — այդքան կամայակա եւանկիրթ եղանակով մը պիտի վարուին Պերլինի ամերիկեան հրամա ատարութեան մէկ անդամին հետ:

Արեւմտեան պետութիւնները միշտ կը յիշեցնեն թէ անփոփոխ կը մնայ Պերլինի մասին կազմուած կանոնագիրը, որ հաստատուած է Զորս Մեծերու կողմէ: Համայնավար թերթերը դիտել կուտան թէ այդ կանոնագիրը գոյութիւն չունի այլ եւս:

× Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ. Ատընաուրը ճառ մը խօսելով երեսփ. ժողովին մէջ, յայտարարեց թէ աշխարհ այլ եւս չի կրնար հանդուրժել Գերմանիոյ բաժանեալ վիճակին:

ԱՂԵՏԱԼԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն (Նոյ. 27) կ'իմանանք թէ վերջին ողողումները մեծ աւերներ գործած են, դժուարացնելով երթեւեկը: Պոլսոյ ծովեզերքի մօտակայ թաղամասերուն մէջ, (Գուզկունճուք,, Եշիլքէօյ, Զէյթինպուրնու, Օրթագիւղ, եւայլն), ողողուած են տուներուն ստորնայարկերը: Գաղլը Զէշմէ կատարեալ ծով մը դարձած է: Բազմաթիւ տուներ, դպրոցներ, մզկիթներ պարպուած են, մօտ երեք հարիւր տուներ ողողուած են: Ելեկտրականութիւնը վտանգուած է, ջուրը կէս մեթր բարձրացած ըլլալով: Էլմալըի ամբարտակը ալ վտանգուած է:

Թարապիոյ կողմը 1500 թոննոց նաւ մը խրեցաւ: Սեւ Ծովու եւ Մարմարայի վրայ նաւերը չեն կրնար շարժիլ: Պուրսայի մէջ կամուրջ մը քանդուեցաւ: Հարիւրաւոր ձիթենիներ տապալեցան: Իզմիրի շրջանին մէջ վեց գիւղերու հաղորդակցութիւնը խզուեցաւ: Ծովամրրիկը կը շարունակուի, քամին ժամական հարիւր քիլոմեթր արագութեամբ կը փչէ: Ամէնէն շատ վնասուած քաղաքներն են Պոլիս, Իզմիր, Մանիսա, Իզմիթ, Ատանա, Պալըքէսիր, Անգարա:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդը բացառիկ նիստի հրաւիրուած էԴեկտ.23-ին: Վերջին անգամ գումարուած էր Օգոստոս 4ին, լսելու համար մառեշալ Բուլկանինի զեկուցումը Ժընեւի ժողովի մասին: Այս տարի երրորդ անգամն է որ նիստի կը հրաւիրուի Գերագոյն Խորհուրդը: Կը կարծուի թէ կարեւոր յայտարարութիւններ պիտի ըլլան:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ նախագահը, մառեշալ Թիթօ, Եգիպտոս մեկնեցաւ: Պիտի այցելէ նաեւ Եթովպիա:

ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ամենամեծ միութիւնը կազմուեցաւ Մ. Նահանգներուն մէջ, երկու սենտիքաներու ձուլումով: Անդամներուն թիւն է 15·400·000: Տարակոյս չկայ թէ այս վիթխարի կազմակերպութիւնը մեծ ազդեցութիւն պիտի գործէ Մ. Նահանգներու քաղաքականութեան վրայ:

ԼՈՆՏՈՆԻ փապուղին (մեթրօ) շատ ծանր արկած մը անցուց առջի օր: Քսան հազար ուղեւորներ պաշարուեցան գետնին տակ? Երկու կառախումբեր իրարու բախած ըլլալով, 17 հոգի վիրաւորուեցան:

ՉԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ յանձնախումբին անգլիական, Ֆրանսական եւ ամերիկեան պատուիրակութիւնները առաջարկեցին սահմանափակ եւ անմիջապէս գործադրելի ծրագիր մը մշակել Բանաձեւը կը պահանջէ որ Ազգաժողովը կոչ մը ուղղէ, արագ համաձայնութեան մը յանգելու համար Այզընհաուրի եւ Բուլկանինի թելադրութեանց վրայ:

ԵՐԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ համար պարտաւորիչ է արձանագրուիլ իբրեւ ընտրող: Պայմանաժամ տրուած է մինչեւ Դեկտեմբեր 10:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ջերմապէս կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ իրենց բոլոր առկախ հաշիւները փակեն մինչեւ տարեվերջ:

Փարիզի եւ շրջանի այն բաժանորդները որ չեն պատասխաներ իրենց ղրկուած մանտա – քարթերուն, թերթ պիտի չըստանան Յունուար մէկէն սկսեալ:

Արտասահմանի բաժանորդները կրնան իրենց վճարումները կատարել ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՆՏԱ – ՔԱՐԹՈՎ:

Շնորհակալութիւն մեր բոլոր պարտաճանաչ բաժանորդներուն որոնք իրենց կանոնաւոր վճարումներով կը դիւրացնեն վարչութեան գործը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ֆրանս. համալսարանի ամփիթատրոնը (40, Ալէ Լէօն Կամպէթա): Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐՍԷԼ ՊԱԼԱՐԻ:

Կը խօսի Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ (Ֆրանսերէն)

Կ'արտասանէ Օր. Անիթա Սարգսեան:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի, ժամը 21·15ին, Քատէ սրճարանին վերնայարկը: Նիւթը «Հայկական վանքերը եւ անոնց ներկայ վիճակը Խ. Հայաստանի մէջ»: Դասախօսը՝ ՎԱՂԱՐՇ ՄԵԼԻՔԵԱՆ:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌ

Մանուկներու համար կազմակերպու վարժարանին Ծնողներու Միութեան կողմէ, կիրակի, 18 Դեկտեմբեր, ժամը 16·30էն 23:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Ծիծաղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն, երգ, հայկական պար: Կաղանդ Պապայի ժամանում օգտակար նուէրներով: Շքասեղան եւ ընթրիք ժողովրդական գիներով:

24, Rue Troyon
Métro : Pont de Sèvres

ԱՄԷՆ ՀԱՅՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

Հայերէնէ – հայերէն պատկերազարդ բառարանը, 1406 էջ: Գին՝ 3500 Ֆրանք:

Մասնաւոր զեղչ, մեծաքանակ գնումներու համար:

Ֆրանսայի կեդրոնատեղի՝
Camer Capamadjian, 44, Rue du Commerce
Colombes (Seine)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Աղքատախնամի պարահանդէսին

ՄԱՆԿԵՆ տունի տոմսը շահողէն

(Bon pour une robe de Manguin)

կը խնդրուի ստիպողաբար ներկայանալ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ վարչութեան ամէն օր ժամը 14·30էն 18, 32 ռիւ տը Թրէվիզ:

Վերջին պայմանաժամ Դեկտ. 10:

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շաբաթ 10 Դեկտ., ժամը 21էն մինչեւ լոյս, «Ալհամպրա»ի շքեղ սրահներուն մէջ

340 Պուլվ. Շավ

Եւրոպական պարեր՝

Կը նուագէ նշանաւոր

Orchestre ROGER GOMEZ et son ensemble

Գեղարուեստական բաժին, սիրուած երգիչ Պ. Գէորգ Մամասեան, Ժօրժ Մաս (Լիոնի ձայնասփիւռէն):

Սիրայօժար մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի Օր. ՍԻՒԶԱՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆի, (Ա. մրցանակ Մարսէյլի երաժշտանոցէն)

Մէջ ընդ մէջ հաճելի անակնկալներ:

Տեղի պիտի ունենայ ամենագեղեցիկ կօշիկներու մրցում: Առաջնութիւնը շահողը Միութեանս կողմէ կը ստանայ գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Տոմսի գին 400 ֆրանք:

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Համա–Զարսան – ճագի Հայր. Միութեան:

Դեկտ. 10ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պօմոնի Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ եւ բեմադրութեամբ դերասան ԹՐԱԳՕՇի:

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի լաւագոյն ուժերու: Պիտի ներկայացուի՝

ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

(Տրամա վեց արարուածով, Յ. Ն. Վասկերտցեանի, Հայ յեղոփախական կեանքէ):

PAVILLONS

M. ALFORT PAV. à vendre. LIBRE compr. S.S. local cimenté 80 m2 4 fenêt.E.G.E. force 1e Etg : W. C. lavabo ent. Gde C. S. à M. 2 chamb. pend. S'ad. G. SANCHEZ 31bis r. St. Mandé CHARENTON.

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ:

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ԿԱՐՈՒՁԵՒԻ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

45 տարուան փորձառութեամբ

եւ լաւագոյն վկայականներով

Académie DAYDOU

12, RUE LAFAYETTE, Paris (9)
Métro CHAUSSE D'ANTIN

եւ թղթակցութեամբ

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Ալֆորվիլէն ընկեր Խաչիկ Գալուստեան մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ Եղիշէ քհնյ. Մխիթարեանի (Քալիֆորնիա):

Ընկեր Յ. Աւետիկեան վեցամսեայ «Ցառաջ» կը նուիրէ Համպուրկ Պ. Թիւրքեանի, Հ. Յ. Դաշնակցութեան 65ամեակին առթիւ:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱՏԻԿԱՆԷՆ

Այս կիրակի, ժամը 10ին Վատիկանի ձայնասփիւռէն հայածէս քառաձայն պատարագ մը հետեւեալ կարճ ալիքներով, 19·84, 25·67, 31·10, 41·21:

ՍԱԿԱՒԱԹԻՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ ՄՆԱՑԱԾ ԵՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ «ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐ»ԷՆ

(Գրի առած է Վահան Միճախորեան)

ԹՂԹԱԿԱԶՄ՝ գին 1000 Ֆրանք

Դիմել «Ցառաջ»ի:

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Այս նոր գիրքը

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Նուիրուած է 1915ի քառասնամեակին: Ընդարձակ Պոէմա մը, ուր ինքնատիպ ձեւով մը տրուած է մեր ազգային ահաւոր տռամը:

Կարելի է գտնել բոլոր հայ դրավաճառներու մօտ: Գին՝ 500 ֆրանք: Ընտիր տպագրութիւն, 150 էջ: Հեղինակին հասցէն՝

G. POLADIAN,
53, Chemin de St. Julien
Marseille (B. du R.) France

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

15 – 16 տարեկան աշկերտ մը, գործի սկսելու համար շաբաթական 4000 ֆր.ով:

Դիմել՝ Թաթուլեան,

COUVERTURE - PLOMBERIE
14-21, Rue Julien Lacroix, Paris (20)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի, խնամուած խմբագրութեամբ, պատկերազարդ եւ օգտակար դիտելիքներով: Կը խնդրուի փութացնել ապսպրանքները:

Ստանալու համար դիմել՝

Մարտիրոսեանի

6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille

Դրամական առաքումները կատարել՝

Agopian Barsam, 10, Rue Colbert. Marseille

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

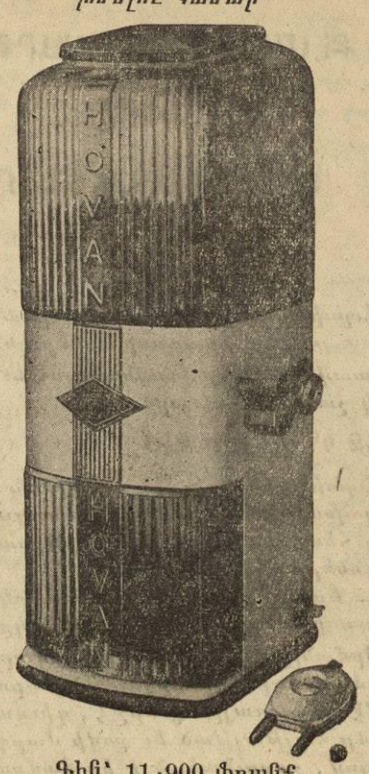

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի

Contre Remboursement

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՔՈՒՄԸ, բժիշկներու կարծիքով հէլվան եւ լոքումը կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (քալորի):

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ՝ մանուկներու անումին.

ՕԳՏԱԿԱՐ՝ չափահասներու եւ ծերերու, որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ:

ՊՈՍՖՈՐԻ արդիական պատրաստութիւնը կը դերազանցէ Արեւելքի մէջ իսկ պատրաստուածները:

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ:

2, RUE LOUIS ASTOIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : **32, Rue de Trévise, Paris-9e**

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

MARDI 6 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7844 — 31e ANNEE — ԽՄԲագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3255

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՊՂՏՈՐ ԱԼԻՔՆԵՐ

●

Առենէ մը ի վեր Միջին Արեւելքի եւ առհասարակ Ասիոյ կացութեան ելեւէջները չատ աւելի մտահոգութիւն կը պատճառեն քան բուն Եւրոպայի ղէպքերը :

Եւ իրաւամբ : Արեւմտեան Եւրոպան բաղդատաբար կայուն վիճակ մը ունի , հակառակ զանազան ձախողանքներու :

Մինչդեռ անդին , Ասիոյ մէջ ամէն օր անակնկալ մը կը պատահի , մէկը միւսէն վրդովիչ :

Այլեւս իրողութիւն է խորհրդային թափանցումը Միջին Արեւելքի մէջ , սրբեն – թաց սպառազինութեամբ , որ կը համարուի «առեւտրական գործառնութիւն » :

Շարժումը սկսաւ Եգիպտոսէն եւ ղժուարաւ է նախատեսել թէ ո՛ւր պիտի յանգի :

Արաբական միւս երկիրներն ալ տարմադիր են օգտուելու Ն. Մխիթեան բացակամութենէն , մանաւանդ որ «առեւտուրը» պիտի կատարուի ապրանքի փոխանակութեամբ :

Այս պարագան իրարանցումի մատնեց արեւմտեան երեք Մեծերը , որոնք դաղմական հատասարակչռութեան մասին յայտարարութիւն մը ստորագրած էին :

Անոնք ալ սկսան կամ խոստացան ղէնք ճարել ոչ միայն արաբական երկիրներն – րուն , այլ եւ Իսրայէլի :

Եւ ահաւասիկ ղինարշաւ մը որ չատ աւելի վտանգաւոր է , կարդ մը տեսակէտ – ներով :

Կարելի վրայ իւղ կը լեցնէ Պաղտատի ուխտը , որուն հինդ ղինակիցները իրենց առաջին ժողովը դումարեցին անցեալ շաբթու , Իրաքի մայրաքաղաքին մէջ :

Տրուած որոշումները դաղանի կը պահուին : Եւ սակայն , դաղանիք չէ որ Իրաք յամառօրէն կապուած կը մնայ Մեծն Սուրիոյ ծրադրին , հովանաւորութեամբ Անդլիոյ :

Ամէն պարադայի մէջ , առ այժմ պիտի փորձեն Սուրիան եւ Լիբանանն ալ միացնել Պաղտատի ուխտին :

Դիտէք որ Սուրիա դեռ նոր դինակցութիւն մը կնքեց Եգիպտոսի հետ , միայն – եալ հրամանատարութեամբ :

Ուրեմն , անհաւանական չէ որ «Պաղտատցիները» փորձեն ճնշում բանեցնել , իրենց նպատակը իրագործելու համար :

Այդ պարագային , Իսրայէլն ալ կրնայ փորձութեան մատնուիլ :

Անհրաժեշտ չէ մանրամասնութեանց մէջ մտնել , նախատեսելու համար այս անցուդարձին հետեւանքները :

Այդ հետաքրքրին առջեւ , կ'ուղէինք անդամ մը եւս յիշեցնել թէ ժամանակն է կարճ կապելու մեր ներքին ժխորը :

Դաս մը թերթեր ու խմբակցութիւններ ամէն չափ ու սահման անցուցին այս տրուան ընթացքին , «ճիհատ»ի վերա – ծելով սովորական խնդիրներ :

Անոնք զրգռիչ «ժուռնալ»ներ կազմին , պղտորելու համար հիւրընկալ իշ – խանութեանց միտքը :

Այդ դարձան քրէական յանցաւոր , սդայօդ եւ շինծու «ընջաբերական» մը թիթեղով եւ թերթէ թերթ փոխանցելով :

Այս բոլոր լրբութիւնները եւ քաու – թիւնները չեն կրնար վնասել Դաշնակցութեան , բայց կրնան կեր ճարել ամբոխային արամադրութեանց :

Աւելի ճիշդ , կը ստեղծեն չափազանց վտանգաւոր մթնոլորտ մը , թէ ներքին եւ թէ արտաքին ճակատի վրայ :

Երբ հիւրընկալ երկիրները ընջապատուած են պղտոր ալիքներով , տարբերական արամադրութիւնը կը թելադրէ մտածել մեր ալ ինքնապաշտպանութեան մասին , փոխանակ ճակատ ճեղքելու :

Այդ ո՞ր ուժն է որ պիտի ապահովէ տարագիր բազմութեանց ինքնապաշտպանութիւնը , դուրս ձդելով Դաշնակցութիւնը կամ ժանդռուած սլաքներ արձակելով անոր դէմ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻ ԴԵԿՏ. 13ԻՆ

●

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿԵՐ ՇԱՏ ՄԸ ՎԱՅՐԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ընտրական պայքարը պաշտօնապէս կը սկսի Դեկտ. 13ին , բայց արդէն իսկ տեղի ղործունէութիւն մը կը ցուցնէն բոլոր հոսանքները : Շարաթ եւ կիրակի ղէմաւոր կուսակցութիւնները թեկնածուներու ցանկեր կազմած էին չատ մը վայրերու մէջ , ղլուխը դնելով Լուծեալ Ազդ. Ժողովին անդամները : Աւելորդ է յիշեցնել թէ ընտրութիւնները պիտի կատարուին նահանդային կուսակցական ցանկերու վրայ , համեմատական ղրու – թեամբ : Այն կուսակցութիւնները որ կ'ուղեն խնամութիւններ կազմել (միացեալ ցանկ) , պէտք է իրենց թեկնածուները ար – ձանագրեն մինչեւ Դեկտ. 10 , իսկ անոնք որ չեն ուղեր համաձայնութիւն կնքել ուրիշ կուսակցութեանց հետ պէտք է ար – ձանագրուին մինչեւ Դեկտ. 12 : Այն հա – սանքները որ արտօնուած են խնամու – թիւններ հաստատելու , պէտք է ապացուցանեն թէ թեկնածուները կը ներկայացնեն առ նուազն 30 նահանդներու մէջ , մինչեւ Բ. կէս գիշեր :

ԱՂՆ ՈՒ ՁԱՒԸ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն , աչերը աւելի սերտ կապեր կը հաստատեն իրարու հետ , ձախերն ալ իրենց կարգին , այսպէս աւելի բազ անջը պետ մը բանալով աջին ու ձախին միջեւ : Անհատական տեսակէտով ալ , ղէմ դի – մաց կանգնած են վարչապետ էտ . Ֆոր եւ իր հակառակորդը նախորդ վարչապետ Մենդէս Ֆրանս :

Կը կարծուի թէ էտ . Ֆոր ազակողմեան մը չքլլալով հանդերձ պիտի դործակցի ազակողմեան կուսակցութեանց հետ , որոնց ղլուխը կը պահուի արտաքին նախարարը , Պ. Փինէ (անկախ) : Ձախագան կուսակցութիւններ կրնան միացեալ ճակատ կազմել Ժողովրդական Շարժումին հետ (կաթոլիկ) :

Միւս ճակատին վրայ կը դտնուին արմատական կուսակցութիւնը , որուն վարիչն է Մենդէս Ֆրանս , ընկերվարական – ները եւ համայնավարները :

Շատ կը խօսուի Ժողովրդական նոր ճակատի մը մասին : Համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն մամուլին յանձնեց նամակ մը ուրով դործակցութիւն կ'առաջարկէ ընկերվարականներ – րուն , «յետադիմութիւնը պարտութեան մատնելու եւ ձախակողմեան հասանքնե – րուն յաղթանակը ապահովելու համար » :

Այս նամակին հրատարակութենէն առաջ ընկերվարական կուսակցութեան Ա. – ռաջ մասնաճիւղը ժողով մը դումարած էր կեդր. կոմիտէի քարտուղարին նա – խադահութեամբ եւ բանաձեւ մը քուէարկած էր որով կը մերժէ դործակցիլ համայնավար կուսակցութեան հետ :

Միւս կողմէ ձախակողմեան նոր հոսանք մը կը հրաւիրէ բոլոր ձախերը , մասնաւորապէս համայնավարները , ընկերվարականները եւ արմատական կուսակցութեան ձախ թեւը միացեալ ցանկեր կազմել : Կոչը կ'ըսէ թէ ժողովրդականն ճակատի դաղափարը լաւագոյն է – րաշխիքն է ժողովրդապետութեան եւ յառաջդիմութեան համար : Մենդէս Ֆրանս համաձայն է ձախակողմեան դաչնակցութեան մը , առանց համայնավարներու :

Վարչապետ Ֆոր , որ իշխանութեան դլուխ կը մնայ մինչեւ նոր Ազդ. Ժողովին դումարումը յունուար 19ին , միշտ կը մերժէ ընդունիլ հինդ նախարարներու

(Շար.ը կարդայ Դ. էջ)

▪▪ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ▪▪

*

ՆԵՐԵԼԻ ԶԻ ԱՆՃԱԿԻԼ

Շաբաթ օր սրտցաւ հայրենակից մը կը պարգեր Շաւիլի մատուռին ազբալի կացութիւնը , հանգանակութեան կոչ մը ուղղելով :

Շաբաթներ առաջ ալ ուրիշ կոչով մը , Արեւուվիլի հոգեւոր հովիւը անհրաժեշտ կը գտնէր համեստ սրահի մը կառուցու – մը , եկեղեցւոյ բակին մէջ :

Երկու նամակագիրներն ալ իրենց յոյսը դրած են հանրային աջակցութեան վրայ , որ միշտ օգնութեան կը հասնի , զանա – զան պարագաներու մէջ :

Անշուշտ վերի կամ վարի արտ պիտի չփնտռենք , երբ օգնութեան ձայն մը կը բարձրանայ որեւէ անկիւնէ :

Բայց , տարբական պայման է որ իւրաքանչիւր շրջան իր կարելին փորձելէ վերջը միայն օգնութիւն խնդրէ ուրիշներէն :

Արդ , Առնուվիլ – Սարսելի գաղութը իսկապէս անկարո՞ղ է , ծրագրուած սրահին ծախքերը հոգալու համար :

Եւ կամ , չունի՞ ներկայ իր բացակայ բնակիչ մը , բիչ – շատ ունեւոր , որ յանձն առնէ գլուխ հանել այդ ձեռնարկը , ի յիշատակ հոգեհատորի մը :

Նոյնպէս , Շաւիլի գաղութը կարօ՞տ է արտաքին օգնութեան , գլուխ հանելու համար մատուռին ներքոգումը , «չափաւոր պայմաններով» , ինչպէս կ'ըսէ սրտցաւ նամակագիրը :

Եւ դարձեալ , Շաւիլը չունի՞ հին կամ նոր բնակիչ մը , գօտին լայն եւ ձեռքը բաց , որ ստանձնէ մատուռին վերաշինութիւնը :

Ներկայ ժամանակներուն մէջ անհրաժեշտ չէ միլիոններ դիզած ըլալ , «բարեբար»ի դափնի մը շահելու համար :

Ոսկի սիրտ մը աւելի մեծ արժէք ունի քան կէս միլիոն ծոյլ ոսկին :

Որքան կը յիշեմ , հանի մը տարի առաջ ժողովներ ալ գումարուեցան Շաւիլի մէջ , հողը գնելու եւ յարմար ադօթատեղի մը շինելու համար :

Նորէ՞ն «ես ու դուն»ի խնդի՞ր ծագեցաւ , թէ ձեռնարկուները իրենք հաւատք չունէին գործին վրայ :

Իմ կարծիքով , Արեւուվիլը իր սրահը կ'ունենայ եւ Շաւիլն ալ վայելուչ մատուռ մը , եթէ ամփոփուին իրենք իրենց մէջ , փոխադարձ բարեացակամութեամբ եւ ազգային գիտակցութեամբ :

Երկուքին համար ալ , ներելի չէ ան – երկիղ , ափ առնելով «ազգ»ին դուռը , որ հանդիսաւոր կամ բացառիկ առիթներու մէջ միայն կը բացուի .... ՎԱՀԷ

ԽՐՈՒՇՉԵՒԻ ՆՈՐ ՍԼԱՔՆԵՐԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԷՄ

●

Ն. Մխիթեան վարչապետը , Բուլկանին ու Կեդր. Կոմիտէի քարտուղարը , Խրուշչեւ , կը չարունակեն քաղաքական ելոյթները կատարել Պիրմանիոյ մէջ : Կիրակի օր , օգտուելով ի պատիւ իրենց սարքած ճաշէ մը , Խրուշչեւ նոր յարձակումներ կատարեց Անդլիոյ դէմ : Խօսելէ առաջ , ճաշարան հրաւիրեց լրագրողները որոնք դուրսը կը սպասէին եւ յայտարարեց .

— « Ձեր մէջ կան կարդ մը թղթակիցներ որոնք չատ դոհ մնացած չեն Հնդկաստանի մէջ ըրած յայտարարութիւններէս , ոչ ալ այն խօսքերէս զոր արտասանեցի երէկ : Բայց մենք տարբեր կարծիք ունինք : Անդլիացիները այս երկրին մէջ հաստատուած են կողոպտելու համար ժողովուրդին հացի վերջին փշրանքը : Կարդ մը թղթակիցներ չեն ուզեր լսել այս խօսքերս , վասն դի ճշմարտութիւնը հաճելի չէ իրենց համար : Օդնեցէք մեղի եւ մենք պիտի օդնենք ձեղի : Ձեր երկիրը չատ երիտասարդ է : Դուք չունիք ճարտարադէտներ եւ մասնադէտներ : Եթէ որ եւ է բանի պէտք ունիք , ըսէք մեղի եւ մենք պիտի օդնենք ձեղի : Խնդիրը այն է , սակայն , որ ունենաք ձեր սեփական ճարտարադէտները , ծնած՝ ձեր իսկ ժողովուրդէն » :

× Լոնտոնի Թերթերը դիտել կուտան թէ Ռաամիօ – Մոսկուա բարեփոխած էր Խրուշչեւի վերջին յայտարարութիւնը , ջնջելով այն ակնարկը թէ Անդլիացիները «վայրենի եւ բարբարոս» կը նկատուին Պիրմանիոյ ժողովուրդը ևն . :

ՋԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԵՐԼԻՆԻ խնդիրը հետզհետէ կը բարդանայ : Վերջին լուրերու համաձայն , Ն. Մխիթեանը կը քաջալերէ արեւելեան Գերմանիան , որպէսզի 1956 Յունուար 1ին սկսեալ արտօնագիր չտայ արեւմտեան շրջանի մակոյկներուն , առանց բանակցելու արեւմտեան Գերմանիոյ հետ : Ուրիշ խօսքով , կը սպառնայ պաշարել դետային նաւարկութիւնը : Մոսկուայի նպատակն է ընդունիլ տալ արեւելեան Գերմանիոյ դոյութիւնը :

ՄԱԿի ընդհ. ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը որ կը տրամադրէ միջազգային կազմակերպութիւն մը ստեղծել յառաջիկայ տարի , հիւլէական ուժի խաղաղասիրական դործածութեան համար : Խորհրդային պատուիրակութիւնն ալ թեր քուէարկեց , նախապէս ցուցնելով որ ծրագրուած կազմակերպութեան պիտի մասնակցին միայն Ազդ. ժողովին անդամները :

ՍՈՒՏԱՆԻ մասին նոր համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ Անդլիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ : Այս համաձայնութեամբ Սուէզի ճակատագիրը — կցում Եգիպտոսի կամ անկախութիւն — պիտի որոշուի հանրաքուէի մը կատարելով , եւ ոչ թէ սահմանադիր ժողովին միջոցաւ , ինչպէս որոշուած էր 1953ին : Միջազգային յանձնաժողով մը պիտի կազմուի , հսկողութիւն կատարելու համար հանրաքուէի դործողութեանց վրայ :

ԿԻՊՐՈՍԻ ԽՆԴԻՐԸ ՊԻՏԻ ԼՈՒԾՈՒԻ՞

Կը հաստատուի թէ Յունաստանի կառավարութիւնը որոշած է Ազդ. ժողովին ներկայացնել Կիպրոսի խնդիրը : Միւս կողմէ , կաթուղիկոսական վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենան Անդլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ : Այս երկու պարագաները յոյս կը ներշնչեն թէ կարելի պիտի ըլլայ լուծել խնդիրը :

*Աթէնքի անդլիական դեսպանը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Յունաստանի վարչապետին հետ : Անդլիոյ դաղթային նախարարը խոստացաւ խնդիրը ներկայացնել Երեսփ. ժողովին , հաղորդելով Լոնտոնի եւ Աթէնքի , ինչպէս եւ Կիպրոսի հրամանատարին եւ Մակարիոս արք. իր միջեւ կատարուած դաղտնի բանակցութիւնները : Կարդ մը շրջանակներ կը կարծեն թէ սկզբունքով համաձայնութիւն մը կրնայ դոյանալ այսօր – վաղը , Նիկոսիոյ մէջ : Կ'ըսուի թէ անդլիացի հրամանատարը , որ միեւնոյն ատեն Կիպրոսի կուսակալն է , միջին բանաձեւ մը առաջարկած է Մակարիոս արք.ի , ճանչնալով ինքնորոշման իրաւունքը որոշ Թուականէ մը վերջը որ պիտի ճշդուի բանակցութիւններով : Մակարիոս արք. մերժած է այս տարտամ բանաձեւը , բայց կ'ըսուի թէ վերջին պահուն նոր առաջարկներ եղած են : Ահաբեկչական պայքարը սաստկացած ըլլալով , Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ ժամանակը եկած է յայտնելու իրենց վերջնական դիրքը : Արտաքին նախարարը արտադրը կ'ներեւայ կարդ մը դիջումներ կատարելու , իսկ վարչապետը , Իդըն , կ'ուզէ վճռական դիրք մը բռնել , նկատելով որ դժդոհութիւն կը տիրէ իր կուսակցութեան

ՁԿԱՆԱՑՈՒՄ ՆՈՒՅՆ ՊԱՏԺԱՌՈՒ ՄԵՔԵՆԱՆ

ՄՈՒՏ — «Լե Մատ»-ի արտաքին աշխատակից Ժան Նոսլիք, իր նոր հետաքրքրական հոդվածում կը գրէ հետեւեալը։

Ֆրանսիոյ մէջ ամէն տարի 300 մարդ կը մահանայ, որովհետեւ ժամանակին չեն կրնար հասնիլ հիւանդանոց։ Այդ մարդիկը կրնային ազատուիլ մահէն, եթէ ճանապարհին վրայ ունենային հեռաձայնի խցիկ մը, որ կրնայ կանչել շտապ օգնութեան մեքենան։

Ահա այդ նպատակին համար է, որ Ֆրանսայի Ազգային Ընկերութիւնը հեռաձայնի խցիկներ կը տեղադրէ ամբողջ երկրին մէջ։ Մինչեւ հիմա 2500 այդպիսի խցիկներ տեղադրուած են։ Պէտք է ըսել, որ անոնք շատ օգտակար են։ Ամէն տարի անոնց միջոցով 2500 մարդ կը փրկուի։

Ֆրանսայի մէջ, այս բոլորէն յետոյ, դեռ շատ մեքենաներ կան, որոնք կը պատկանին մասնաւոր անձերու։ Ասոնք ալ կրնան հեռաձայնի խցիկներ ունենալ, եթէ կ՚ուզեն։ Ասոնք ալ կրնան օգտակար ըլլալ, եթէ ճանապարհին վրայ պատահի դժբախտ պատահար մը։

Ի՞նչ պէտք է ընել, որպէսզի ասոնք ալ հետաքրքրուին այս գործով։ Ընկերութիւնը կը պատասխանէ, որ ինք պատրաստ է ամէն մեքենայի վրայ տեղադրել հեռաձայնի խցիկ մը, միայն թէ մեքենան ունենայ հեռաձայնի սարք։ Ընկերութիւնը կը վճարէ ամբողջ ծախսը։ Ան կը պահանջէ միայն, որ մեքենան ունենայ հեռաձայնի սարք։

Ընկերութիւնը կը յուսայ, որ ասիկա շատ մեծ օգտակարութիւն պիտի ըլլայ։ Ան կը հաւատայ, որ ամէն մեքենայ, որ հեռաձայնի սարք ունի, պիտի ուզէ նաեւ հեռաձայնի խցիկ մը ունենալ։ Ան կը հաւատայ, որ ամէն մեքենայ, որ հեռաձայնի սարք ունի, պիտի ուզէ նաեւ հեռաձայնի խցիկ մը ունենալ։

Ընկերութիւնը կը յուսայ, որ ասիկա շատ մեծ օգտակարութիւն պիտի ըլլայ

Ս. ՔԱՐԱԼԵՒ ՆԱԻ ՍԱՐԳՍՅԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷ ԵՒ ԱԽՈՍՔԸ

— Չեմ գիտեր, ուրիշներ ինչ որ տեղեր կրնան ըլլալ, բայց ես Ամերիկայի մէջ ոչ մէկ տեղ կրնամ ըսել թէ հայրենիքի մէջ եմ։ Ամերիկա ինծի համար միայն ապրուստի տեղ մըն է, ուր կրնամ աշխատիլ եւ ապրիլ։ Ես ինծի համար ոչ մէկ տեղ ունիմ, ոչ մէկ տեղ կայ, որ ըսեմ թէ հայրենիքս է

հրաժարումը, սահմանադրական պա-
ճառներով: Անոնք պիտի շարունակեն վա-
րել ընթացիկ գործերը, իսկ ներքին նա-
խարարութիւնը փոխանորդաբար պիտի
վարէ վարչապետը ինք: Ուրեմն, ինք պի-
տի ստանձնէ ընտրութեանց ղեկավարու-
թիւնը: Այդ պաշտօնը իրեն իրաւասու-
թիւն կուտայ ուղղակի վարելու նաեւ ոս-
տիկանութիւնը եւ բոլոր նահանգապե-
տութիւնները ·

Վարչապետը ինք բացած եղաւ ընտրա-
կան պայքարը, երկու անդամ ճառ խօսե-
լով Ժիւռայի շրջանին մէջ: Առաջին ճա-
ռով հեղնութեամբ դիտել տուաւ, թէ
«տխուր առանձնաշնորհ մը կը վայելէ,
քանի որ պարտուեցաւ իբրեւ վարչա-
պետ, լուծարքի ենթարկուեցաւ իբրեւ ե-
բեսփոխան եւ արտաքսուեցաւ իբրեւ ան-
դամ արմատական կուսակցութեան »:
Ցետոյ պաշտպանեց Ազգային ժո-
ղովին լուծումը, բացատրելով թէ
կարելի պիտի ըլլայ աւելի հաս-
տատուն վիճակ մը ապահովել կառավա-
րութեանց համար: « Լուծման խնդիրը
արդէն յուզուած էր ինձմէ առաջ, բայց
պատասխանատուները կը վախնային ձա-
խողանքէ: Անշուշտ ցաւալի նախընթաց
մը կար: Եթէ ոմանք կը վախնան Մ. Մա-
հոնի հետ բաղդատուելէ, ես այդ վախը
չունիմ, վասն զի պարագաները բոլորո-
վին տարբեր են այսօր: Ես պարզապէս
գործադրեցի Ազգ. ժողովին որոշումը,
քանի որ ան երկու անդամ քուէարկեց
կանխահաս ընտրութեանց բանաձեւը »:

Ակնարկելով իր վտարման եւ իրեն դէմ
կատարուած յարձակումներուն, Պ. Ֆոր
յայտարարեց ·

— Վարչապետ մը կրնա՞յ կուսակցու-
թեան մը մարդն ըլլալ: Բոլոր անոնք որ
կը ճանչնան զիս, դիտեն թէ երբեք նա-
խատած կամ զրպարտած չեմ տեւէ մէկը.
Իմ խօսքերուս կամ գրութիւններուս մէջ
պիտի չգտնէք որեւէ զայրալից, դառն կամ
չար ոգի, իմ ամէնէն դէշ հակառակորդ-
ներուս հանդէպ: Ես միայն երկրիս եւ ա-
նոր հաստատութեանց բարիքը նկատի ու-
նեցայ: Եւ ջանացի, ամէն բանէ առաջ,
վեր մնալ բոլոր կուսակցութիւններէն »:

Ցետոյ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ ո-
րով արմատական կուսակցութեան Տոլի
շրջանը կը բողոքէ Էտ. Ֆորի վտարման
դէմ:

× Հազարաւոր ընտրողներ պոչ կը կազ-
մեն քաղաքապետութեանց առջեւ, արձա-
նագրուելու համար:

ԱԼԺԵՐԻՈՅ մէջ բացառիկ վիճակը ջըն-
ջուեցաւ, որպէսզի ժողովուրդը կարենայ
մասնակցիլ Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին
ընտրութեանց:

ԼՈՆՏՈՆԻ կառախումբերէն մին ուրիշ
կառախումբի մը զարնուեցաւ թանձր մը-
շուշին հետեւանքով, 15 քիլոմեթր ան-
դին: Փայտէ վակոնները բռնկեցան, ած-
խացնելով 14 ուղեւորներ: Վիրաւորնե-
րուն թիւն է 32:

ՊՈԼՍԷՆ հասած վերջին լուրերու հա-
մաձայն անձրեւները կը շարունակուին
թէ քաղաքին եւ թէ դաւառի մէջ: Արդէն
իսկ երեք հարիւր տուներ պարպուած են
եւ երկու հազար հոգի անպատսպար կը
մնան քաղաքին մէջ:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ.— Ֆրանս. Ֆութպոլի ա-
խոյենական հանդիպումներու կարգին
Բասինկ յաղթեց Նիսի 2–4ով: Այսպէս
Նիս կորսնցուց իր առաջնորդի տեղը եւ
առաջին բաժանումին գլուխը անցաւ Բէնս
22 կէտով, իրեն հետ ունենալով Լանս,
նոյնպէս 22 կէտով: Փալէ տէ Սփորի մէջ
ի ներկայութեան 12·000 հանդիսատեսնե-
րու Ռուսերը մէկի դէմ երկուքով յաղթե-
ցին Քանատացիներուն hofէ սիւր կլասի
մրցումին մէջ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Աղաւնի Կ. Ուշագլեանի մահ-
ուան առթիւ Տէր եւ Տիկին Արմենակ Խը-
բիմեան հազար Ֆր. կը նուիրեն «Ցառա-
ջ»ի բարդաւաճման: Նոյն տխուր առթիւ,
Այրի Տիկին Թագուհի Տէօքմէճեան 500
Ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ին:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը այս չո-
բեքշաբթի, ժամը 21·15ին, Քատէ սրճա-
բանին վերնայարկը: Նիւթը «Հայկա-
կան վանքերը եւ անոնց ներկայ վիճակը
Խ. Հայաստանի մէջ»: Դասախօսը՝ ՎԱ-
ՂԱՐՇ ՄԵԼԻՔԵԱՆ:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ջերմապէս կը խնդրենք մեր բաժա-
նորդներէն որ իրենց բոլոր առկախ հա-
շիւները փակեն մինչեւ տարեվերջ:

Փարիզի եւ շրջանի այն բաժանորդները
որ չեն պատասխաներ իրենց ղրկուած
մանտա – քարթերուն, թերթ պիտի չըս-
տանան Յունուար մէկէն սկսեալ:

Արտասահմանի բաժանորդները կրնան
իրենց վճարումները կատարել ՄԻՋԱԶ-
ԳԱՅԻՆ ՄԱՆՏԱ – ՔԱՐԹՈՎ:

Շնորհակալութիւն մեր բոլոր պարտա-
ճանաչ բաժանորդներուն որոնք իրենց
կանոնաւոր վճարումներով կը դիւրա-
ցնեն վարչութեան գործը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չո-
բեքշաբթի, ժամը 21ին, Ֆրանս. համա-
լսարանի ամփիթատրոնը (40, Ալէ Լէօն
Կամպէթա): Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ
ՄԱՐՍԷԼ ՊԱԼԱՐԻ:
Կը խօսի Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ (Ֆրանսերէն)
Կ՚արտասանէ Օր. Անիթա Սարգսեան:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Նիկոլա Արզումանով – Արզուման-
եանցը իր ամբողջ ընտանիքով սրտի ան-
հուն կսկիծով յայտնում է որ Երեւանում
վախճանել է իւր սիրեցեալ հօրեղբօր որդի

ԱՐՇԱԿ ԱՐԶՈՒՄԱՆՈՎ – ԱՐԶՈՒՄԱՆ-
ԵԱՆՑԸ

որի դառնալից մահուան առթիւ, այս կի-
րակի Դեկտ. 11ին, Փարիզի Ս. Յովհան-
նէս – Մկրտիչ եկեղեցում (15 ռիւ Ժան
Կուժօն), Սուրբ պատարագից յետոյ,
հոգեհանդիստ պիտի կատարուի հան-
գուցեալին յիշատակին համար:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը
յարգողները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Համա-Զարսան-
ճագի Հայր. Միութեան:

Դեկտ. 10ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին,
Պօմոնի Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ եւ բեմադրութեամբ
դերասան ԹՐԱԳՕՇի:

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի լաւագոյն
ուժերու: Պիտի ներկայացուի՝

ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

(Տրամա վեց արարուածով, Յ. Ն. Վաս-
կերտցեանի, Հայ յեղոփախական կեան-
քէ):

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

11 Դեկտ. Կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը
նիշդ 4ին, Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւո-
րիչ եկեղեցւոյ սրահին մէջ:

Սարգիս Պօղոսեան կը ներկայացնէ

ՊՏՈՅՏ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Արտասանութիւն արձակ եւ բանաս-
տեղծական կտորներու:

Կարեւոր.— Երեկոյթը մէկուկէս ժամ
կը տեւէ: Ճիշդ որոշեալ ժամուն սկսելէ
վերջ, սրահին դռները կը փակուին,
որեւէ խանգարման առիթ չտալու համար:
Ծախսերու մասնակցութիւն:

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շաբաթ 10 Դեկտ., ժամը 21էն մինչեւ
լոյս, «Ալհամպրա»ի շքեղ սրահներուն մէջ
340 Պուլվ. Շավ

Եւրոպական պարեր՝
Կը նուագէ նշանաւոր
Orchestre ROGER GOMEZ et son ensemble

Գեղարուեստական բաժին, սիրուած եր-
գիչ Պ. Գէորգ Մամասեան, Ժօրժ Մաս
(Լիոնի ձայնասփիւռէն):

Սիրայօժար մասնակցութեամբ դաշնա-
կահարուհի Օր. ՍԻՒԶԱՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆի,
(Ա. մրցանակ Մարսէյլի երաժշտանոցէն)

Մէջ ընդ մէջ հանելի անակնկալներ:

Տեղի պիտի ունենայ ամենագեղեցիկ
կօշիկներու մրցում: Առաջնութիւնը շա-
հողը Միութեանս կողմէ կը ստանայ դե-
ղեցիկ ծաղկեփունջ մը:
Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:
Տոմսի գին 400 ֆրանք:

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է:

Տէր եւ Տիկին Օննիկ Միանեան (Փա-
րիզ), Զաւէն, Մարգարիտ, Սուրէն
եւ Արշալոյս Միանեան (Պո-
լիս), Տէր եւ Տիկին Գ. Լորէնեան (Տրա-
կինեան), Տէր եւ Տիկին Վահէ Լորէնեան,
Տէր եւ Տիկին Օննիկ Լորէնեան, Տէր եւ
Տիկին Ժան Ճէվիզեան (Անթիպ), Պ. Յա-
րութիւն Միանեան, Եսայի Միանեան,
Տէր եւ Տիկին Տիգրան Լորէնեան, Տէր եւ
Տիկին Սըզբրճեան (Իսի), Պ. Մելքոն
Սուքիասեան, Այրի Տիկ. Պալապանեան
(Պոլիս) եւ բոլոր պարագաները խոր ցա-
ւով կը ծանուցանեն իրենց հօր, եղբօր,
մօրեղբօր եւ ազգականին

ԱՐԱՄ ՄԻԱՆԵԱՆի

մահը որ տեղի ունեցաւ Լառիպուազիէռի
հիւանդանոցը:

Յուղարկաւորութիւնը այսօր, երեք-
շաբթի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ժամը
14ին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի
Փանթէնի գերեզմանատունը:
Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով,
կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՎԻԷՆ. — Պ. Կարապետ Անտոնեան եւ
զաւակները, ինչպէս նաեւ բոլոր ազգա-
կանները կը ծանուցանեն իրենց կնոջ,
մօր եւ ազգականին՝

ՆՈՒԱՐԴ ԱՆՏՈՆԵԱՆի

մահը, որ տեղի ունեցաւ Դեկտ. 2ին,
Վիէն:

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ
երկուշաբթի առտու, 4 Դեկտեմբեր:

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻՒ ԵՒ ՄՈՐԹԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է
Տ Ի Ր Ա Ն

Արագ սպասարկութիւն
Վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (Xe)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

Օր. ԱԶԱՏՈՒՀԻ ՃԱՆԱՎԱՐԵԱՆ
Պ. ՆԱԶԱՐ ՍԻՒՆՊԻՒԼԵԱՆ
Նշանուած
Պոլիս 26 Նոյ. 1955 Պրէսթ

***

Mlle JACQUELINE LANGLAIS
Պ. ՎԱՐՈՒԺ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Նշանուած
Վիլժիւիֆ 4 Դեկտ. 1955 Ժանթիյի
Կնքահայրութեամբ Տէր եւ Տիկին Ժի-
րայր Էլմասեանի:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Կարօ Ուշագլեան, Պ. Գէորգ Ու-
շագլեան, Տէր եւ Տիկին Արտաշէս Ու-
շագլեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Յա-
րութիւն Ուշագլեան եւ զաւակը եւ բոլոր
պարագաները իրենց խորին շնորհակալու-
թիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք
անձամբ, նամակով կամ բարենպատակ
նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին ի-
րենց կնոջ եւ հարսին՝

ԱՂԱՒՆԻ Կ. ՈՒՇԱԳԼԵԱՆի

մ. հուան առթիւ:

★

Տէր եւ Տիկ. Պետրոս Ալաշայեան եւ
զաւակները, Տէր եւ Տիկին Քորգսեան եւ
զաւակները, իրենց խորին շնորհակալու-
թիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց ո-
րոնք նամակով, ծաղկեպսակով կամ հե-
ռագրով իրենց ցաւակցութիւնները յայտ-
նեցին ողբացեալ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԱԼԱՇԱՅ-
ԵԱՆի (19 տարեկան) կսկծալի մահուան
առթիւ:

Կ՚ՈՒԶԷՔ
ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ
Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն
եւ կատարելագործուած սուրճի
ելեկտրական աղօրիք մը՝
ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ
խմելու համար՝

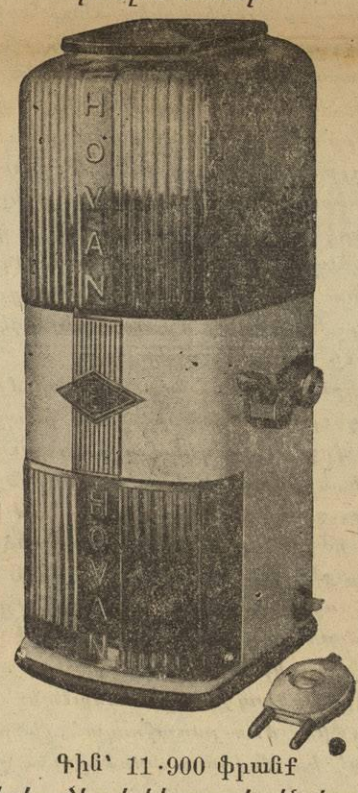

Գին՝ 11·900 ֆրանք
Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝
APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)
Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՍԿԱՒԱՌԱԿԸ

CONTREPOINT 33⅓ MICROSILLON

Chants Liturgiques de l'Eglise Arménienne Apostolique
Disque Microsillon 33 Tours 1/3 Contrepoint - Vogue No. 20.114
ՊԱՏԱՐԱԳ, ՏԱՂԵՐ ԵՒ ՇԱՐԱԿԱՆՆԵՐ
Մասնակցութեամբ՝ Փարիզի Եկեղեցւոյ Դպրաց Դասու երկսեռ երգչախումբին
Ղեկավարութեամբ՝ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

46 վայրկեանի տեւողութեամբ այս սկաւառակին վրայ արձանագրուած են 20 կտորներ, Պատարագէն հատուածներ. — (Ով գերահրաշ ծաղիկ, Գովիա՛ Երուսաղէմ զՏէր, Սուրբ Աստուած, Փառք, Մարմին Տէրունական, Հրեշտակ ային, Սուրբ, Յամենայնի, Հոգի Աստուծոյ, Ամէն եւ ընդ Հոգւոյդ քում, Միայն Սուրբ, Օրհնութիւն, Տէր Ողորմիա, Հայր Մեր, Եղիցի): Շարական եւ Տաղեր՝ (Արծաթսիրութեամբ, Սարսափելի Հողմոյ նման, Ով զարմանալի, Աչքն ծով, Այսօր ձայնն Հայրական):

Մեներգած են Օր. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ, Պ. ԽԱՉԻԿ ՆՇԱՆԵԱՆ

Կողքը ունի երկար բացատրական մը Հայ Եկեղեցւոյ ծագման, իր երաժշտութեան, Հայկ. նօթագրութեան մասին, ինչպէս նաեւ Ֆրանս. թարգմանութիւնը բոլոր կտորներուն:

Գին 2600 Ֆրանք: Ստանալու համար Դիմեցէք The Record Shop, 36 Rue de Moscou, LAB. 85-23
14, Rue Petit (BOt. 99-22) Բոլոր երաժշտ. մեծ վաճառատունները. կամ եկեղեցւոյ դիւանատունը
4, Rue du Dragon, boutique oux disques Փնտռել նաեւ Հայ ժողովրդ. երաժշտութեան սկաւառակը որ մեծ յաջողութիւն ունեցաւ միջազգային հրապարակին վրայ: Թիւ 20·103 (16 կտոր):

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86-60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C.Seine376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI 7 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7845 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3256

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՑՆԴԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այսպէս, ուրեմն, Պայան Խալիտէ Էտիպ, որ երբեմն «օնպաշի» ալ կը կոչուէր, մնացեր է նոյն մոլեռանդ եւ քինախնդիր Թրքուհին :

Իր ստացած ամերիկեան կրթութիւնը, Ամերիկա կատարած ճամբորդութիւնը եւ դրագէտի համբաւը բան չեն կրցած փոխել իր նկարագրէն եւ հոգեբանութենէն :

Աւելի քան տասը տարի առաջ ալ, երբ Կոմիտասի մասին կը խօսէր անգլերէն դրքի մը մէջ, ճիշդ նոյն ձեւով կ'արտայայտուէր :

Կը փորձէր ոչ միայն Թրքական արտադրութիւն համարիլ հայ ժողովրդական երգերը, այլ եւ Թրքական ծագում վերագրել վարդապետին :

Այս անգամ աւելի ընդլայնած է նոյն ցաւագար տեսութիւնը, ինչպէս կարդացիք երէկ :

Ո՞ր մէկ ցնդաբանութիւնը ամփոփել :

Զառանցելու տարիքին հասնելէ առաջ ալ, երբեմնի «Օնպաշի»ն կը ճգնէր համոզել թէ « վարդապետին եղանակները կը յիշեցնէին Անատոլուի մէջ լսած երգերը. բայց ան միշտ հայերէն կ'երգէր զանոնք » :

Խալիտէ Էտիպ ոչ միայն տեսած է Թուրքիոյ հայութեան բնաջնջումը, այլ եւ ինքն ալ անձամբ մասնակցած է երախաներու թունաւորման, Սուրիոյ մէջ :

Եւ սակայն կը դրէ, քառասուն տարի վերջը, առանց կարմրելու .

— « Կոմիտաս տունս ալ կուգար : Այս այցելութիւնները շարունակուեցան նոյն իսկ այն տարին երբ Հայերն ու Թուրքերը իրար կը խողխողէին » :

Կը հասկնաք անշուշտ. ոչ թէ Թուրք պետութիւնը եւ ժողովուրդը ձեռք ձեռքի տալով բնաջնջած են աւելի քան մէկ միլիոն Հայեր, այլ Հայերն ու Թուրքերը իրար ջարդած են :

Պարզապէս փոխադարձ սպանութիւն, Թուրքերէն բառով՝ մուգաթելէ, ինչպէս կը դրէին Թուրք թերթերը, զինադադարի տարին :

Եւ նորէն դառնալով Կոմիտասի, Խալիտէ Էտիպ կը փորձէ ծնունդով ալ տաճկըցնել զայն, պատմակա՛ն տեսութիւն մը պարզելով, բիւզանդական շրջանէն :

Իբրեւ թէ այն ատեն բռնի քրիստոնեայ դարձած են ցեղախումբերու զաւակները, եւ ցրուած՝ Անատոլուի զանազան վայրերը : Հետեւաբար, Կոմիտասի «ընտանիքն ալ թերեւս ծագումով Թուրք էր, քանի որ մայրենի լեզուն Թուրքերէն էր եւ հայերէնը սորված էր մեծնալէ վերջը» :

Ուրեմն, երբեմնի «Օնպաշի»ն չի դիտեր թէ ինչո՛ւ Թուրքերէն կը խօսէին Քէօթահիայի, Կեսարիոյ եւ ուրիշ քաղաքներու Հայերը ...

Ամերիկեան կրթութիւն ստացած ատեն շիմացա՞ւ թէ ինչո՛ւ Թուրքերէնի կը թարգմանէին Աւետարանը կամ Թուրքերէն քարոզներ կուտային, զանազան վայրերու մէջ :

Օսմանեան պատմութի՞ւն ալ չէ կարդացած, յիշելու համար թէ իր նախահայրերը ոչ միայն արդիլած էին հայերէնը, այլ եւ խօսողին լեզուն կը կտրէին, շատ մը վայրերու մէջ :

Այս կամաւոր տգիտութիւնը իր հիմնական մեղքն է, թանձր եւ թունաւոր :

Հասարակ տգիտութեան ապացոյցներ ալ չեն պակսիր իր նենգամիտ եւ քնաբեր յուշերուն մէջ :

Այսպէս, Կոմիտասը Հռոմ կը դրկէ փոխանակ Էջմիածինի : Յետոյ կը դրէ թէ Կոմիտաս «երկար տարիներ Փարիզի Նոթր Տամ եկեղեցիին երգէոնահարն էր» :

Առանձին կը խօսինք իր տան մէջ պատահած միջադէպի մը մասին, ուր Կոմիտաս կ'երեւայ իր ամբողջ վեհութեամբ .

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԴԷՊՔԵՐ

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԵՒ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Առջի օր ծանր դէպք մը պատահեցաւ Ալժերիոյ Լամի քաղաքին մէջ, Թունուզի սահմանագլուխին մօտ : Խումբ մը ապըստամբներ յանկարծ յարձակեցան ապահովութեան ուժերուն վրայ : Բուռն ընդհարում մը տեղի ունեցաւ : Ապահովութեան ուժերը կրակ բացին, սպաննելով 40 ըմբոստներ : Վիրաւորներուն թիւը շատ աւելի է : Հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները խզուած ըլլալով, մանրամասնութիւններ կը պակսին :

Դէպքը պատահեցաւ առտուան ժամը 10·30ին : Խումբ մը ապստամբներ կրակ բացին շուկայ իջնելով եւ բազմութեան խառնուելով : Արաբները խուճապի մատնուեցան : Ընդհարումները անմիջապէս ծաւալեցան : Հրացանաձգութեան ձայներուն վրայ օգնական ուժեր հասնելով կրակ բացին : Ֆրանսական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ ուրիշ 24 Ալժերիացիներ ալ սպաննուած են տարբեր վայրերու մէջ : Այդ օրուան զոհերուն թիւը կը հաշուեն առ նուազն 71 հոգի :

Լամի ունի տասը հազար բնակիչ : Այդ օրը շուկան խճողուած էր արտակարգ բազմութեամբ, երբ ըմբոստները կրակ բացին : Ֆրանսական տեղեկագրին համաձայն ապահովութեան ուժերը զրահապատ կառքեր բերելով պաշարեցին քաղաքը : Ալժերիական հանրակառքէ մը զնդակներ արձակուեցան ոստիկանութեան վրայ, աւելի ծանրացնելով կացութիւնը :

Ամէնէն արիւնալի դէպքն է այս, անցեալ Օգոստոսէն ի վեր :

Նոյն օրը ընդհարումներ տեղի ունեցան նաեւ Մարոքի եւ Թունուզի մէջ : Այս վերջին քաղաքին մէջ դէմ դիմաց ելած են երկու տարբեր կուսակցութեանց անդամները, եւ սպանութիւններ կը կատարեն : Մարոքի մէջ ալ ընդհարումներ պատահեցան երկու կուսակցութեանց միջեւ : Մարաքէշի մէջ իսլամ կառավար մը սպաննուեցաւ երբ արդիլուած զարեջուր կը փոխադրէր : Հազարաւոր բնիկներ բողոքի ցոյց մը սարքեցին այս առթիւ, սպանութիւնը վերագրելով Եւրոպացիներ : Յարձակում գործուեցաւ եւրոպական տասը խանութներու եւ բնակարաններու վրայ : Երկու հոգի սպաննուեցան եւ եօթը հոգի վիրաւորուեցան :

Հակառակ այս դէպքերուն, վարչապետ Սի Պէքայի կը յուսայ կազմել նոր դահլիճը :

× Մարոքի «Անկախութիւն» (Իսթիքլալ) կուսակցութիւնը վերջացուց իր համագումարը, շարք մը հիմնական որոշումներ տալով : Գլխաւորներն են.— Միութիւն եւ անկախութիւն Մարոքի, ջնջում 1912ի թեւարկութեան դաշինքի, «Իսթիքլալ»ի վերապահել կարեւոր պաշտօնները նոր կառավարութեան մէջ եւն. : Մասնաւոր բանաձեւ մը քուէարկուած է Ֆրանքեւմարոքեան յարաբերութեանց եւ կիներու աղատագրութեան մասին :

ԽՐՈՒՇՉԵՒԻ ՆՈՐ ՃԱՌԵՐԸ

Խ. Միութեան Կեդր. Կոմիտէին Ա. քարտուղարը, Խրուշչեւ, նոր ճառ մը խօսելով Պիրմանիոյ մէջ, «կեցցէ՛ խաղաղութիւնը, անկցի՛ն պատերազմի հրձիգները» աղաղակեց : Այս առթիւ ըսաւ. — «Զափազանց բազմածախս գործ է բանակ մը պահել, բայց մենք հարկադրուած ենք այդպէս ընելու, վասն զի տակաւին կան քանի մը երկիրներ որոնք համաձայն չեն զինաթափութիւն կատարելու » :

Պիրմանիոյ պաշտօնական ներկայացուցիչներէն մէկն ալ ըսած էր.— Մենք մեր դրամը կը ծախսենք բանակ մը պահելու համար. բայց ամէն բան կը վատնուի պայքարելով ապստամբներուն դէմ, մէջն ըլլալով համայնավարները, որոնք կը փորձեն կործանել մեր ժողովրդապետութիւնը» :

× Ռատիօ – Մոսկուա կը դանդատի թէ Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարարութիւնը անարգած է Խ. Միութիւնը, « ծիծաղելի» անուանելով Խրուշչեւի մէկ յայտարարութիւնը, իր խօսնակին միջոցաւ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՄԱՌՇԷ»

— « Մառշէ»ի՞ն ալ հայկականը ...

— Այո, եթէ լուր չունիք, իմացէք : Լուառի նահանգին մէջ կը գտնուին երկու հայաշատ քաղաքներ, Սէնթ Էթիէն եւ Սէն Շամոն : Երկուքն ալ, մանաւանդ վերջինը, նշանաւոր են իրենց հայկական «մառշէ»ներով :

Սխալ չհասկնաք. «մառշէ»ն ֆրանսական է, ինչպէս ամէն տեղ. բայց հայ վանառորդները մեծամասնութիւն կը կազմեն :

Քսան տարի առաջ տեսած էի, բայց այս անգամ շատ աւելի խոր տպաւորութիւն կրեցի Սէն Շամոնի մէջ, որու «մառշէ»ն կը գտնուի Հայերու ձեռքը, 85–90 առ հարիւր :

Կը բաւէ հեռուէն դիտել կամ կարճ պտոյտ մը կատարել, հաստատելու համար այս պարագան :

Զարքաշ երիտասարդներ եւ տարեցներ՝ ներմակ մազերով, սեւաչ ու հրաչ պարմանուհիներ եւ տանտիկին հայուհիներ բռնած են հրապարակը եւ յանախորդներուն գոհացում կուտան իբրեւ եփուն առեւտրականներ :

Ապրանքները շարուած կ'ըլլան առտուն ժամը 4–5, տարուան բոլոր եղանակներուն : Եթէ ցուրտը սաստկանայ, կրակ ալ կը վառեն, շրջուն վաճառատան մէկ անկիւնը :

Ապրանքնե՞րը, — ինչ որ կրնաք երեւակայել, կերպասի լեռնակուտակ դէզերէն մինչեւ կոճակ եւ փողկապ, կօշիկ եւ մանաւանդ գուլպայ : Նաեւ բանջարեղէն եւ պտուղ :

Առեւտուրը կը տեւէ մինչեւ կէս օր, երբ կը սկսին ժողվել, կապել եւ մթերանոց փոխադրել ապրանքները :

Այսպէս շաբաթը չորս օր քաղաքին մէջ, երկու օր ալ շրջականները :

Կը զարմանաք, դիտելով հաւաքելու, կապելու եւ փոխադրելու գործողութիւնները :

Կատարեալ զօրաշարժ՝ առանց տարիքի եւ սեռի խտրութեան : Ամէնքն ալ դարձած են վարպետ՝ կոտրելով արագութեան, ճարտարութեան եւ չարքաշութեան մրցանիշը : Մանաւանդ այստեղ հասակ նետած աղջիկները :

Հրապարակը յանկարծ կ'ամայանայ, նորէն բանուկ շուկայի մը վերածուելու համար, յաջորդ առտու կանուխ :

Եւ այսպէս տարիներէ ի վեր :

Երէկ արտ պիտի վարէին այս տոկուն աշխատաւորները : Այժմ տաժանակիր աշխատանք մը կը կատարեն օտար ափերու վրայ, զարմանք պատճառելով տեղացիներուն :

Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներուն մէջ ալ ունինք շրջուն վաճառորդներ, ցիրուցան :

Այս մէկը՝ բոլորին խտացումը կը կազմէ :

Գրոց – բրոցներ իսկ փայլուն դիրքեր գրաւած են այս ասպարէզին մէջ :

Եթէ մէկն ու մէկը յանձն առնէր գրել հայկական «մառշէ»ին պատմութիւնը ...

ՎԱՀԷ

« ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ Է ՁԳԵԼ ԿԻՊՐՈՍԸ »

Անգլիոյ արտաքին նախարարը Բշ. օր շատ կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ երեսփ. ժողովին մէջ, պարզելով իր տեսակէտները Կիպրոսի հարցին կարգադրութեան մասին : Յայտարարեց թէ պատերազմի վտանգ մը կրնայ ծագիլ արեւելեան Միջերկրականի մէջ, եթէ Մեծն Բրիտանիա քաշուի Կիպրոսէն : «Այն ատեն կղզին համայնավարներու թակարդը կ'իյնայ : Մենք հրաժարած պիտի ըլլանք ոչ միայն մեզի հանդէպ, այլ եւ յոյն եւ Թուրք ժողովուրդներուն հանդէպ ունեցած պարտականութեանց մէջ » :

Իրազեկներ այս յայտարարութենէն կը հետեւցնեն թէ պատերազմ պիտի ծագի Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ, եթէ Անգլիա յանկարծ քաշուի Կիպրոսէն : Արդէն այս խնդիրը պղտորած է երեք պետութեանց յարաբերութիւնները, քանի որ երեքն ալ անդամ են Ատլանտեան դաշինքին :

Նախարարը նոր կոչ մը ուղղեց Կիպրոսի ժողովուրդին, ինչպէս եւ յունական եւ Թրքական կառավարութեանց որպէս զի գործակցին, ներքին ինքնավարութիւն մը հաստատելու համար : «Այժմ չարաղէտ ուժեր կ'ընդդիմանան որեւէ կարգադրութեան, փորձելով աւելի ծանրացնել կացութիւնը : Այս ուժերուն կ'աջակցին համայնավարները : Տարօրինակ է որ համայնավարները կ'օգտուին խօսքի եւ գործի ազատութենէն որոնք պիտի չարտօնուէին եթէ Կիպրոսը Յունաստանի մաս կազմէր այսօր» :

× Ահաբեկիչները կը շարունակեն ծուղակներ լարել անգլիական ուժերուն դէմ, Նիկոսիոյ շրջանին մէջ :

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԱՄԵՐԻԿԱ Կ'ԵՐԹԱՅ

Անգլիոյ վարչապետը, Սըր Էէթ. Իտըն, երեսփ. ժողովին Բշ. օրուան նիստին մէջ յայտարարեց թէ ընդունած է Այզընհաուրի հրաւէրը եւ Ուոշինկթըն պիտի երթայ յառաջիկայ յունուար 30ին, արտաքին գործերու նախարարին հետ :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս այցելութեան : Պիտի քննուին մասնաւորապէս Միջին Արեւելքի խնդիրը, Խ. Միութեան հետ եղած յարաբերութիւնները, Ջրածին ռումբի վերաբերեալ հարցեր եւ ուրիշ ինչ որ կը շահադրգռէ երկու երկիրները : Երկու կողմերն ալ անհրաժեշտ կը գտնեն այս տեսակցութիւնը, նկատելով որ «Ժընեւի ոգին» հետզհետէ կը տկարանայ :

Օրակարգի խնդիրներէն մին պիտի կազմէ օգնութիւն տնտեսապէս յետամընաց երկիրներու :

Այս առթիւ անգլիական մամուլը նորէն կ'առաջարկէ չեղեալ նկատել Խ. Միութեան վարիչներուն ուղղուած հրաւէրը, նկատի առնելով Խրուշչեւի բուռն յարձակումները Անգլիոյ դէմ : Կառավարութիւնը տրամադիր չէ ետ առնելու իր հրաւէրը :

Նախորդ վարչապետը, Զըրչիլ եւս խօսելով այս հարցի մասին, դիտել տուաւ թէ «Հնդկաստանի մէջ պարզուած տարօրինակ տեսարանը պէտք չէ կրկնուի Մեծն Բրիտանիոյ մէջ, նոյն իսկ տարբեր փոփոխակներով» : Յետոյ յիշեցուց թէ Խ. Միութեան ուժը միշտ կ'աճի, թէ արհեստագիտութեան մէջ «Ռուսիան մեզ գերազանցած է այնպիսի համեմատութեամբ որ գրեթէ երկիւղալի է : Վերջին տասը տարիներու ընթացքին արհեստագիտական ուսումը եւ մեքենագիտութիւնը այնքան զարգացած են որ կը գերազանցեն մեր իրագործումները » :

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ յանձնաժողովին մէջ, ամերիկեան պատուիրակը առաջարկեց Խ. Միութեան ընդունիլ օդանաւային փոխադարձ զննութեան ծրագիրը : «Վանելով անակնկալ յարձակման վտանգը, թերեւս անկարելի կը դարձնենք պատերազմը » :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՏԻԳՐԱՆ ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ

(1873 — 1942)

●

Հայաստանի Հանրապետութեան Բա–զուի եւ Թիֆլիսի դեսպան եւ վաստակա–ւոր հանրային գործիչ Տիգրան Բէգզադե–եան, որուն յիշատակը յարգուեցաւ Նոյ. վեցին, Փէռ – Լաշէզի գերեզմանատան մէջ, Գր. Օտեանի, Ա. Ահարոնեանի, Ա. Ծատիսեանի, Անդրանիկի եւ Ռուբէնի չիբուխներին այլեւ առթիւ, ծնած է Ղարա–բաղի մայրաքաղաքը, Շուշի:

Իր սկզբնական կրթութիւնը ստացել է Շուշւոյ թեմական դպրոցում: Ապա ա–ւարտել է ռուսական միջնակարգ դպրոցը եւ Ռաբկովի «տեխնոլոգիական ինստի–տուտ»ը, 1898ին:

Անցնելով Բաքու, Տ. Բէգզադեան պաշ–տօն է ստանձնում նաւթային հաստատու–թեան մէջ: Այդ տարիներին է որ, զըլ–խաւորաբար, Հայերի ձեռներէցութեամբ, Բաքուն համաշխարհային համբաւ ստա–նալով, նաւթաշխարհի գլխաւոր դէմքե–րէն Ղարաբաղցի Պաւել (Պօղոս) Ղուկաս–եանի նախաձեռնութեամբ, կազմուում է Նաւթարդիւնաբերողների Ընդհանուր Մի–ութիւն:

Այս Միութիւնը իր ծախքով Բաքուի չուրջը կառուցանում է ճանապարհներ եւ Ջրանցքներ, իր պաշտօնեաների ու բան–ուորների համար հիւանդանոցներ, դպրա–ցականներ եւ նրանց զաւակների համար էլ դպրոցներ: Բոլոր ծախքերը նոյնպէս Միութեան հաշուին:

Այս հսկայական աշխատանքը վարելու համար, նշանակւում է մի վարչութիւն, նախագահութեամբ Աբր. Դաստակեանի, որ տարիներ առաջ մահացաւ Փարիզում: Ճանապարհների եւ շինութիւնների վա–րիչն էր Յովհ. Քաջազնունին: Հիւանդա–նոցների՝ Բժ. Յակոբ Զաւրիեւը, իսկ Միութեան դպրոցների՝ Տիգր. Բէգզադ–եան, որ ամբողջովին կ'անուում է կրթա–կան գործով:

Նաւթաշխարհում շինարարական գոր–ծը լայն թափ է ստանում: Կառուցանում են առաջնակարգ հիւանդանոցներ եւ գե–ղօպական չէնքեր, օժտուած բոլորյարմա–րութիւններով:

1905ի Օգոստոսին, երբ ցարական կա–ռավարութիւնը արտօնում էր հայկական դպրոցների վերաբացումը, Բաքուի Հա–յերը ընտրում են դպրոցական հոգաբար–ձութիւն, Տիգ. Բէգզադեանին էլ նախա–գահ, որ այս պարտականութիւնն էլ կա–տարում է սիրով եւ յաջողութեամբ:

Հոգաբարձութիւնը որոշելով բանալ Օ–րիորդաց «Հռիփսիմեան» միջնակարգ եւ տղոց «Մեսրոպեան» նախակրթարանները, Տ. Բէգզադեան մեկնում է Էջմիածին եւ առնում Իմիրլեան կաթողիկոսին հա–ւանութիւնը:

Հայկական այս երկու դպրոցների ծախքը հոգացում է ժողովրդի օժանդա–կութեամբ:

1920 Փետր. 23ին Բաքուի հայկ. երկու դպրոցների ուսուցիչները եւ բարձր դա–սարանի աշակերտները, մի զեղեցիկ ու–զերձ են ներկայացրել հոգաբարձութեան նախագահ Պ. Տիգ. Բէգզադեանին:

1917ի Փետրուարեան յեղաշրջումից ետք, կազմուած Ռուս. ժաման. կառավարու–թիւնը, Անդրկովկասը կառավարելու հա–մար նշանակեց «Օզակոմ» անունով մի իշ–խանութիւն, պետական Դումայի (խոր – հրդարանի) բաղկացած Անդրկովկասցի հինգ պատգամաւորներից: Այդ կոմիտէի անդամ Միք. Պապաջանեանի հրաւէրով Տ. Բէգզադեանը Բաքուից տեղափոխուե–ցաւ Թիֆլիզ եւ ստանձնեց մի շարք կա–րեւոր պաշտօններ:

1917 Սեպտ. 29ին, Թիֆլիսի Արտիստ. Թատրոնի սրահում բացուեցաւ Հայոց ազ–գային համագումարը, մասնակցութեամբ 203 պատգամաւորների, 113 Դաշնակցա–կան, 43 ժողովրդական, 23 Սոց. յեղափ. 9 սոց. դեմոկ. եւ եօթը անկուսակցական–ներ, որոնցից մէկն էր Տ. Բէգզադեան: Արեւմտահայ Խորհուրդն էլ ունէր իր յա–տուկ ներկայացուցչութիւնը: Համագու–մարը տեւեց երկու շաբաթ:

Համագումարից նշանակուած Ազգ. խորհուրդը ունեցաւ հետեւեալ կազմը.— Արամ, Ա. Ահարոնեան, Ն. Ազբալեան, Մ. Կարճիկեան, Ռ. Տէր Մինասեան, Բժ. Ա. Բաբալեան (Դաշն.), Ա. Ստամբոլ–եան, Յ. Տէր Օհանեան (սոց. յեղ.), Մ. Ղարաբէգեան, Ղ. Տ. Ղազարեան (սոց. դեմ.), Ս. Յարութիւնեան, Մ. Պապա–ջանեան (ժող.), Ս. Մամիկոնեան, Պ. Զաքարեան եւ Տիգ. Բէգզադեան (ան–կուս.): Նախագահ ընտրուեցաւ Ա. Ա–հարոնեան: Դէպքերի բերումով, Թիֆլի–զի Ազգ. Խորհուրդը զարձաւ ազգա–յին վերադոյն մարմին, եւ մի տեսակ հայկական, կամ ռուսահայկական կա–ռավարութիւն: Արեւմտահայերի համար նոյն դերը կատարում էր Ազգահովութեան խորհուրդը: Ընդհանուր կարեւոր հարցե–րում Ազգ. խորհուրդը եւ արեւմտահայ Խորհուրդը զործում էին միասնաբար մանաւանդ համախորհուրդ վարելով ճա–կատի պաշտպանութեան գործում:

Սարըղամիշի անկումից եւ Թուրքական վերջնագիրը ստացուելուց յետոյ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան արեւելեան Բիւրոյի նա–խաձեռնութեամբ, Ալեքսանդրապոլում դումարուեցաւ, մի տեսակ համազգային խորհրդաժողով, որին մասնակցեցան ազգ. խորհրդի եւ ազգահով. խորհրդի ան–դամները, Սէյմի եւ Տրապիզոնի պատ–ուիրակութեան հայ պատգամաւորները, քաղաք. կուսակցութիւնների եւ դաշնա–կան կազմակերպութիւնների ներկայա–ցուցիչները եւ մեր բանակի վերին հրա–մանատարները:

Տիգր. Բէգզադեանն էլ մասնակցեցաւ՝ 1917 Սեպտեմբերի ազգ. խորհրդաժողո–վից յետոյ, հայկական ամենազգատակուռ–լի եւ պատասխանատու այս հաւաքոյ–թին, ուր պիտի որոշուէր Հայերի ուղեգի–ծը պատերազմի եւ խաղաղութեան հար–ցում:

1919 Մարտից սկսած Հայաստանի հա–մար բացուեցաւ Եւրոպայի եւ Ռուսաս–տանի ճանապարհը Թիֆլիս – Բաթումի վրայով:

Հետզհետէ Երեւանում հաստատուեցան Անգլիայի, Ֆրանսայի, Իտալիայի, Վը–րաստանի, Ամերիկայի եւ այլ երկրների ներկայացուցիչները:

Իր հերթին, Հայաստանի կառավարու–թիւնն էլ դիւանագիտական ներկայացու–ցիչներ նշանակեց օտար կառավարու–թիւնների մօտ:

Մարտին (1919 թ.) Բաքուում դիւանա–գիտական ներկայացուցիչ նշանակուեցաւ Տիգ. Բէգզադեանը, Թիֆլիսում՝ Լ. Ե–ւանգիւլեանը:

«Եւրոպայում արտաք քայլերին զու–գընթաց՝ Հայաստանի կառավարութիւ–նը աշխատում էր հարեւանների հետ էլ համակեցութեան եթէ ոչ լաւագոյն, դէթ տանելի ձեւեր գտնել... Այս ուղղու–թեամբ մանաւանդ առանձին գոր–ծունէութիւն էին ցոյց տալիս Հայաստա–նի Հանրապետութեան Բաքուի դիւանագ. ներկայացուցիչ Տ. Բէգզադեանը եւ Թիֆ–լիսի ներկայացուցիչ Լ. Եւանգիւլեան, երկուքն էլ յարգուած, ձեռնհաս եւ ազ–դեցիկ դործիչներ, որոնց ներկայութիւնը Թիֆլիսում եւ Բաքուում, մանաւանդ Տիգր. Բէգզադեանի հմուտ ներկայացուց–չութիւնը խոշոր օգուտներ էին բերում Հայաստանին: (Ս. Վրացեան «Հայաստ. Հանր.»):

1919ի վերջերին Լ. Եւանգիւլեանը, հիւանդութեան պատճառով, հրաժարե–ցաւ, եւ չատ չանցած մահացաւ: Իրեն յաջորդեց Տ. Բէգզադեան, իսկ վերջինիս փոխարինեց Հ. Խորհրդարանի անդամ ընկեր Մարտ. Յարութիւնեանը: Վրաս–տանի խորհրդայնացումից յետոյ, 1921 թ. Փետրուարի Տ. Բէգզադեան ընտանի–քով եկաւ հաստատուեցաւ Փարիզ, ուր եւ մահացաւ 1942 թ. Օգոստոսին, երբ պատերազմական գործողութիւնների պատճառով, փարիզահայ մամուլն էլ ամ–լութեան էր դատապարտուած: Իր մար–մինը այրուեց եւ պահ արուեց Փեր – Լա–շէզի գերեզմանատունը, ապագայում հայ–րենիք տեղափոխելու որոշումով:

Ողբացեալ Տիգրան Բէգզադեան մի պատուական մարդ էր, խոր դիտակցու–թեամբ, միշտ պատրաստ իր պարտակա–նութիւնները կատարելու հանդէպ՝ հայ–րենիքի, ժողովրդի եւ իր հարազատների:

ԲԵՆՕ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՊԱՂ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Բ.

Պաղատաի Ուխտին ստեղծած բարդու–թիւններն ու դժուարութիւնները չեն սահմանափակուիր միայն Արաբական աշ–խարհով: Պալքանեան, եւրոպական, Ատ–լանտեան եւ համաշխարհային քաղաքա–կանութիւնները ալ կը կրեն այդ Ուխտին անմիջական հետեւանքները:

Օրինակի համար Անգլիան, որպէսզի արգելացնէ Միջին Արեւելեան պետու–թիւն մը ըլլալու իր հանդամանքը, կը ձգձգէ Կիպրոսի խնդիրը:

Ասոր որպէս անմիջական հետեւանք, նշենք Պալքանեան Ուխտի գաշնակիցնե–րուն յարաբերութեանց ձգտումը: Սեպ–տեմբեր վեցին Պոլսոյ, Անգարայի եւ Իզ–միրի մէջ ծագած տխրահռչակ դէպքերը առիթ մը ստեղծեցին Թուրքիոյ–նական յարաբերութեանց մէջ:

Բայց Անգլիա, Ամերիկա, եւ պարտա–դրաբար նաեւ Ֆրանսա, ստիպուեցան խեղդել հարցը. սկզբաշահելու համար ի–րենց թուրք գաշնակիցը, զոհեցին յոյն գաշնակիցը:

Յունաստան իր ընդվզումը յայտնեց ՄԱԿի մէջ՝ Ալժերիոյ հարցին առթիւ: Ուրեմն, Աթլանտեան Ուխտին միասնա–կանութիւնն ալ որոշ հարուած մը կրեց:

Միւս կողմէ, Պաղատաի Ուխտին, Փա–քիստանի ալ մասնակցութիւնը, մեծ դժ–գոհութիւն յառաջ բերաւ Աֆղանիստանի եւ Հնդկաստանի մէջ: Աֆղանիստան սկը–սաւ Փաքիստանին զանազան պահանջներ դնել: Հնդկաստան, մասնոյ՝ Փաքիս–տանի վնասուորական զօրացումէն, խորհր–դային վարիչներուն համար վերապահեց ծանօթ փառահեղ ընդունելութիւնը:

Ի վերջոյ, Պաղատաի, Ուխտէն չհա–ւոր ելաւ Յ. Միութիւնը:

Արդարեւ, բոլոր անոնք որ ստեղծուած կացութիւնէն դժգոհ են, իրենց դէմքերը դարձուցած են դէպի Յ. Ռուսաստան եւ իր արբանեակ երկիրները:

Եգիպտոս դէնք կը գնէ Չեխոսլովաքիա–յէն:

Արաբիան, Լիբիան, Եմէնը, Սուտանը, դիւանագիտական կապեր կը հաստատեն Յ. Միութեան հետ:

Սուրիան անմիջական յարաբերութեան մէջ է Մոսկուայի հետ:

Եգիպտոսի վարչապետը կամալ նասր, չուտով պիտի այցելէ Մոսկուա, Փրա–կա, Վարշաւիա եւ Սոֆիա:

Ի հարկէ, մահմետականներուն մեծա–

ՄՈՌՅՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ՅԱԿՈԲԻԿ

●

(Գ. եւ վերջին մաս)

Անհրաժեշտ բարեւներն անգամ պզտիկ–ցան, տարտամ, խուսափողական ձեւեր առին՝ իր բալթօին դոյնին պէս: Այս ընդ–հանուր սառնութիւնը քիչ մը չփոթեցուց դինքը ու ամէն արիւթիւն մեռցուց իր մէջը: Ընդհանուր լռութեան մէջ՝ ձեռք մը միայն կարկառեցաւ իրեն, իր սիրած աղ–ջկան ձեռքը: Բայց հիմա՝ իր անկումին մէջ՝ ինքզինքը անարժան զգաց անոր ու խոյս տուաւ անկէ:

Հոս հոն չրջեցաւ, դեռ նոր ոտք դնելով միւս կեանքին սեմէն ներս, դժնդակ ու ի–րական կեանքին:

Որչափ առեն աղքատ ապրեցաւ, պա–տերու տակէն սպրդելով քալեց, զրկանք–ներու ահագին աշխարհքին մէջ թափառե–ցաւ:

Այդ միջոցին էր կարծեմ որ պատահե–ցաւ իրեն ու կեցուցի դինքը փողոցին մէջ:

Տեսնենք, հարցուցի իրեն, ինչո՞վ կը զբաղիս հիմա:

— Մեռնելով, պատասխանեց ինծի:

Դ.

Շաբաթ մը վերջը իր ամուսնութեան լուրը առի: Տունը մնացած, ստակի տէր, անհրապոյր աղջիկ մը՝ երիտասարդ էրիկ մը՝ փնտռելու ելեր էր, ու Յակոբիկը համոզեր էին որ այս պաշտօնը ստանձնէ:

Առանց ընդդիմութեան, առանց խորհր–դածելու հետեւեր էր իրեն տրուած խը–րատին, հիւանդի մը պէս որ ամէն կամք կորսնցուցած՝ յանձն կ'առնէ ամէնէն դառնահամ դեղը խմել: Ու օրին մէկը տուն – փեսայ գացեր էր Բանկալթի, փայտաշէն, հին օրերէ մնացած տուն մը, Պետրոսեաններուն տունը, առանց աղէկ մը գիտնալու թէ ի՞նչ ընելու համար:

Կարգի կանոնի մարդիկ էին հոն եղող–ները, հարսին հօրմէն մօրէն սկսելով մինչեւ տան ծառաները. առտուն երեքին՝ սեղանատունը նախաճաշ. վեցին՝ ցերեկ–ուան ճաշը. իրիկուան դէմ աներհայր ու դոքանչ հինգ բառթի պզտիկ իրարու հետ. իր կինը՝ դէմը անկիւն մը նստած, դրա–ցի տուներուն մէջ պատահած եղելու–թիւնները մանրամասն պատմելով:

Ամէնուն դէմքին վրայ լուրջ ու հանդի–սաւոր բան մը կար, որուն մէջ նոր փե–սան իր անառակ տղու անցեալին դէմ լուռ կշտամբանք մը կարդար:

Իսկ կիրակի օրերը եկեղեցի պիտի եր–թային անխափան: Յակոբիկ ընդդիմու–թիւն չըրաւ այս ամէնուն, այնքան նոր, այնքան անհնարին, այնքան անիմաստ էր իրեն այս ամէնը: Իր կինը, ամէն պչրան–քէ զուրկ, կարծես քրիստոնէական պար–տականութիւն մը կատարելու համար կը մօտենար իրեն ու պարզապէս զղուանք կ'ազդէր անոր: Իրենց յարաբերութիւն–ները անհրաժեշտէն անդին չանցան:

Ամէն անհատականութիւն կորսնցու–ցած՝ Յակոբիկ ինքզինքը վերստին զըտ–նելու ջանք մը չըրաւ, դիչեր մը մինակ դուրս ելլել մտքէն անգամ չանցուց:

Աչխարհի առջեւ սակայն՝ Յակոբիկ նոր բախտի մը տիրացած էր Պետրոսեաննե–րուն փեսայ ըլլալովը. բարեւները սկսեր էին նորէն տրուիլ: Անոնք ըրաւ չըրաւ զործի դրաւ զինքը իր կնոջ ազգականնե–րէն մէկուն քով, որուն կալուածներուն հասոյթը պիտի հաւաքէր ու վարձու պայ–մանագիրները պիտի նորոգէր. բաւական առեն կանոնաւոր ու զոհացուցիչ կերպով վարեց իր նոր փեսի եւ զործակատարի դերը:

Եկեղեցի յաճախելը տեսնելով՝ քանի մը հոգի առաջարկեցին Յակոբիկը թա–ղական ընտրել:

Մելքը դլուխը եկաւ, կ'ըսէին չատերը: Հանգստութիւնը ու երջանկութիւնը հիմա դտաւ, ըսին ամէն տեղ: Աներհօրը հարս–տութիւնը ուշ կամ կանուխ իրն էր եւ ի–րագէկ անձեր տասը հազար ոսկիի մօտ կը հաշուէին այդ հարստութիւնը: Նախան–ձողներ ունեցաւ:

Թաքսիմ, Պարտէզին մօտ բռնեցի զին–քը:

— Ինչ ըրիր, Յակոբիկ:

— Ինչ որ ըսեր էի քեզի արդէն, մե–ռայ:

— Ինչ կատակասէր մարդ ես:

Տրաում ժպիտ մը դծագրուեցաւ ու անհետացաւ իսկոյն երեսին վրայ:

— Ճաշի առեն է, պատասխանեց ինծի, պէտք է որ տունը ըլլամ:

Հեռացաւ փութկոտ քայլերով, ա–ռանց գիս ողջունելու:

Ե.

Ու մեռաւ իրօք, չափաւոր հիւանդու–թենէ մը վերջը, ոչ շատ երկար՝ ոչ չատ կարճ, կարգ կանոնով, ինչպէս որ պատ–շաւը մարդ մը պէտք է մեռնի: Ոչ յան–կարծակի, ոչ դիպուածական մահով, ո–րոնք զղջումի առեն չեն ձգեր ու գերա–զոյն պատրաստութեանց չեն յորմարիր, այլ երեք ամիս անկողնին ծառայելէն վերջը ու Ս. Եկեղեցւոյ խորհուրդները առնելէ զինի, ինչպէս Մահաղդը ծանոյց:

Բժիշկները, որոնք զինքը դարմանելու եկան, ճշդիւ չկրցան ճանչնալ հիւանդու–թիւնը որ զինքը սպառեց. նուաղում մըն էր տակաւ, անխօսիկ, առանց ցաւի, որ այս չէնքով ու չնորհքով լեցուն տանը մէջ միակ նեղելին էր արդէն:

Անոր մեռնելովը ոչ ոք ցաւ մը զգաց, թէեւ միշտ միեւնոյն Մահաղդը մեղի ի–մացուց թէ այս կորուստը ի խոր սուզ համակեց անեցիները:

Իր այրին տարի մը սեւեր հագաւ, առ–ջի երեք ամիսը թանձր քողք մը դրած ե–րես՝ ի վար, որ մինչեւ առքը կը հասնէր. յետոյ քողը կռնակին վրայ իջաւ ու քիչ քիչ վերցաւ բոլորովին. ընդունուած սո–վորութիւնները ամէնքն ալ յարդուեցան ու պահպանուեցան: Նոյն իսկ քառասուն–քին, Յակոբիկին հոգուն պատարագ մը ընել տուին:

Այսպէս գլխիվայր բան մը եղաւ այս տղուն ճակատագիրը: Ճիշդ անկէ մեռաւ–ուրկէ չատ մը մարդիկ այնքան հանգիստ կ'ապրին աչխարհս առջեւ: Ցաւը որ դին–քը տարաւ, բորոտութիւն էր տարածուած այնքան մեր մէջ եւ որուն իր առողջ նը–կարագիրը չտոկաց: Այդ հիւանդութիւնը կը կոչուի՝ պայմանագրական կեղծիքը ընկերութեան:

Գ. ՋՕՀՐԱՊ

մասնութիւնը ոչ մէկ համակրանք ունի համայնավարներուն հանդէպ : Ան պիտի նախընտրէր կապուած ըլլալ Արեւմտեան աշխարհին :

Սակայն Արեւմտեան ճակատը բաժան – բաժան եղած է. չի կրնար հետեւիլ դէպքերու թաւալգլորը ընթացքին : Անգլիա – ւ երիկեան անտեսական մրցակցութիւնը Ֆրանքեւանգլիական քաղաքական մրցակցութիւնը, աւելի եւս անլուծելի կը դարձընեն կացութիւնը :

Պատերազմի մը պարագային, Իրանեան վամ Իրաքեան բանակները ի՞նչքան պիտի կրնան արդելք հանդիսանալ կարմիր բանակին :

Յապաղութեան ժամանակ, Ս. Միու – թիւնը այնքան հանդիստ ձեւով թափան – ցած չէր արաբական աշխարհէն ու Միջին Արեւելքէն ներս՝ որքան Պաղտատի Ուխտէն ի վեր :

Արդարեւ, տարիներ տեւող ճիգերէ ետքը Ս. Միութիւնը հասիւ թէ յաջողած էր փոքրիկ տեղ մը ապահովել Միջին Արեւելքի մէջ, այն ալ շնորհիւ անգլիական աջակցութեան : 1942ին էր, պատերազմին ամէնէն դժուար օրերուն, երբ Մեծն Բրիտանիան Ս. Միութեան առջեւ բացաւ արաբական աշխարհին դռները՝ զերմանական ազդեցութեան դիմադրելու համար :

Իրրեւ հետեւանք, արաբական մեծ քաղաքներուն մէջ սկսան ծաղկիլ խորհրդային «մշակութային կեդրոնները», որոնք իրենց չուրջը համախմբեցին ոչ միայն համայնավարամիտ տարրերը, այլեւ այն բոլոր ազգայնական հոսանքները, որոնց համար ազգայնականութիւնը կը չիմքն – ուէր «օտար աշխարհակալութեան» դէմ պայքար մղելուն հետ :

Այն բոլորը արդելք չէին որ արաբական դրեթէ բոլոր երկիրներուն մէջ համայնավարութիւնը հռչակուէր «օրէնքէ դուրս», իրրեւ կրօնքի (քրիստոնեայ թէ մահմետական) եւ Պետութեան թշնամի : Մինչեւ իսկ հակակառավարական բոլոր ձգտումները նկատուեցան համայնավարական : Իրրեւ անմիջական հետեւանք այս ծուռ ըմբռնումին, շատ մը անձեր ու խմբաւորումներ, որոնք մինչ այդ համայնավարամիտ ոչինչ ունէին, մէկ օրէն միւսը դարձան համակիր, եթէ ոչ գործակից :

Ինչպէս ամէն տեղ, Եգիպտոսի մէջ ալ համայնավարները կը նկատուէին վտանգաւոր եւ անբաղձալի տարր, եւ այս՝ ոչ միայն մխալեստութեան օրով, այլ եւ 1952ի պետական հարուածէն ետքը : Երբ 1952 հոկտ. 12ին ընդհանուր ներում կը շնորհուէր քաղաքական բոլոր յանցաւորներուն, համայնավարները դուրս կը մնային :

Սակայն Պանտունկի արաբեւասիական համաժողովը նոր հորիզոն մը բացաւ Եգիպտոսի վարչապետ Նասըրի առջեւ : Շատ աւելի շահաբեր էր չեզոքի սպառնալից դիրքին մէջ մնալ եւ մեծ Պետութիւնները պարտադրել իր երկրին շահերը նկատի առնելու, քան առանց վերապահութեան յանձնուիլ արեւմտեան ճակատին : Չնորհակալութեան պատգամաւորութիւն մը Պաղտատ ղրկելով, Նասըր ցոյց տուաւ թէ ինչպէս կրնայ ինքզինքը ազատագրել Արեւմուտքի ազդեցութենէն :

Ներկայ պահուն, Եգիպտոսի եւ Իրաքի յարաբերութիւնները կը գտնուին ամենէն ցածր մակարդակի վրայ : Ամէն օր Պաղտատի Ռատիոն կը յարձակի Նասըրի վրայ, իսկ Գահիրէի Ռատիոն կը պատասխանէ նոյն ոճով : Ամէն օր Պաղտատ կը հրաւիրէ Եգիպտոսի դեսպանը, որպէսզի ան ներկայանայ արտաքին գործոց նախարարութեան եւ բողոքագիր մը յանձնէ : Ամէն օր Գահիրէ կը կանչէ Իրաքի դեսպանը, որպէսզի ան ներկայանայ արտաքին գործոց նախարարութեան եւ բողոքագիր մը յանձնէ : Ամէն օր Պաղտատ կը յայտնէ թէ Եգիպտոսի դեսպանը ետ կանչուած է, իսկ Գահիրէ կը յայտնէ թէ Իրաքի դեսպանը ետ կանչուած է

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Երեսփ. ընտրութեանց առթիւ կառավարութիւնը ապսպրած է չորս հազար թոն թուղթ եւ 90 միլիոն պահարան: Ծախքերու պետական բաժինը կը հաշուեն մէկ միլիառ վեց հարիւր միլիոն ֆր: Թեկնածուները պարտաւոր են քսան հազար ֆրանքի երաշխաւորութիւն մը ձգել, եւ շատերը կը մխիթարուին իրենց խօսած ճառերով, երբ ձախողին: — Համայնավար կուսակցութեան նախկին ընդհ. քարտուղարը, Օկիւստ Լըքէօր, որ Թորէզի յաջորդը կը համարուէր եւ սակայն արտաքսուեցաւ, նոր շարժում մը ստեղծած է, «Համայնավար ազգային եւ ժողովրդավար հոսանք», ընտրութեանց մասնակցելու համար: Իր գրքոյկը, «Սպասուած ինքնաքննադատութիւնը, որ մերկացումներ կը կատարէ Կեդր. Կոմիտէին մենատիրութեան մասին, 15·000 օրինակ տպուած էր առաջին տպագրութեամբ եւ սպառած է: Կ'ըսէ թէ հրատարակիչէն կը ստանար տասը առ հարիւր, հետեւաբար գանձած է 225·000 ֆրանք: (Գրքին գինն է 150 ֆրանք):

× Ընկերվարական կուսակցութիւնը երէկ բացառիկ ժողով մը դումարեց, քննելու համար համայնավարներուն հետ միացեալ ցանկեր կազմելու խնդիրը: Ընդհ. կարծիքը այն է թէ պիտի մերժեն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ բացառիկ ժողով մը պիտի դումարեն Փարիզի մէջ, Դեկտ. 14ին: Օրակարգի գլխաւոր նիւթն է Պերլինի խնդիրը: Խ. Միութիւնը ամէն օր դժուարութիւններ կը յարուցանէ, ստիպելու համար որ արեւմտեան պետութիւնները ճանչնան արեւելեան Գերմանիոյ բոլշեւիկեան իշխանութիւնը:

ԿԻՊՐՈՍԻ հրամանատարը երկու հարիւր հազար սթերլին տուգանքի դատապարտեց դիւղի մը բնակիչները, Նիկոսիայէն 40քիլոմեթր հեռու, նամակատուն մը հրկիզուած ըլլալով

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ճարտարապետներու ընդհանուր ժողովը բանաձեւ մը քուէարկեց, խոստովանելով իր սխալները: Անխնայ պայքար պիտի մղուի շինութեանց ձեւապաշտութեան եւ շռայլութեան դէմ:

ՏԱՍԸ ՀԱԶԱՐ նոր բնակարաններ պիտի շինուին Փարիզի մէջ, 1956ին: Երկու նոր ընկերութիւններ կազմուած են, շինութեանց զարկ տալու համար:

ՆՈՊԷԼԻ խաղաղութեան 1954ի մրցանակը, 35·000 տոլար, պիտի գործածուի տեւական բնակութիւն ապահովելու համար արեւելեան Եւրոպայի 125 տարադիրներու որոնք տարիներէ ի վեր արգելափակուած են Յունաստանի Թենոս կղզին:

ԿՈՆՔՈՒՌԻ մրցանակը երկուշաբթի տրուեցաւ Ռոժէ Իքորի «Լէ զ'Օ Մելէ» (Իրար խառնուած ջուրերը) գիրքին համար որ կը ներկայացնէ հրեայ գաղթական ընտանիքի մը կեանքը Ֆրանսայի մէջ: Քանի մը վայրկեան վերջը գրագէտ Ժորժ Կովի արժանացաւ Ռընոտոյի մրցանակին, «Լը Մուասոնէօր տ'Էփին» (Փուշ հնձողը) գիրքին համար: Այս վերջին գիրքն ալ օտարականի, գաղթականի մը ոդիսականն է երկրէ երկիր, մինչեւ Խ. Միութիւն եւ Լեհաստան:

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ նոր ոստան մը բացուեցաւ Անթոնիի մէջ, գերարդիական յարմարութիւններով: Արդէն իսկ տեղաւորուած են վաթսուն ուսանողներ:

ԹԱՆՁՐ ՄՇՈՒՇ ՄԸ կը տիրէ Ֆրանսայի մէջ, երկու օրէ ի վեր, խանդարելով հաղորդակցութիւնները: Օդանաւային երթեւեկը աւելի դժուարացած է, եւ գործադուլն ալ կը շարունակուի:

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Այս նոր գիրքը

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Նուիրուած է 1915ի քառասնամեակին: Ընդարձակ Պոէմա մը, ուր ինքնատիպ ձեւով մը տրուած է մեր ազգային ահաւոր տռամը:

Կարելի է գտնել բոլոր հայ գրավաճառներու մօտ: Գին՝ 500 ֆրանք: Ընտիր տպագրութիւն, 150 էջ: Հեղինակին հասցէն՝ G. POLADIAN,
53, Chemin de St. Julien
Marseille (B. du R.) France

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ջերմապէս կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ իրենց բոլոր առկախ հաշիւները փակեն մինչեւ տարեվերջ:

Փարիզի եւ շրջանի այն բաժանորդները որ չեն պատասխաներ իրենց ղրկուած մանտա – քարթերուն, թերթ պիտի չըստանան Յունուար մէկէն սկսեալ:

Արտասահմանի բաժանորդները կրնան իրենց վճարումները կատարել ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՆՏԱ – ՔԱՐԹՈՎ:

Շնորհակալութիւն մեր բոլոր պարտաճանաչ բաժանորդներուն որոնք իրենց կանոնաւոր վճարումներով կը դիւրացնեն վարչութեան գործը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Հերթական դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի, ժամը 21ին, Ֆրանս. համալսարանի ամփիթատրոնը (40, Ալէ Լէօն Կամպէթա): Նախագահութեամբ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐՍԷԼ ՊԱԼԱՐԻ:

Կը խօսի Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ (Ֆրանսերէն)

Կ'արտասանէ Օր. Անիթա Սարգսեան:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Համա-Զարսան – ճադի Հայր. Միութեան:

Դեկտ. 10ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պօմոնի Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ եւ բեմադրութեամբ դերասան ԹՐԱԳՕՇի:

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի լաւագոյն ուժերու: Պիտի ներկայացուի՝

ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

(Տրամա վեց արարուածով, Յ. Ն. Վասկերտցեանի, Հայ յեղոփախական կեանքէ):

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կը բեմադրուի առաջին անգամ ըլլալով Ա. Յ. Երէցեանի ԽՂՃԻ ԶՈՀԵՐԸ (ողբերգութիւն, 5 արար):

Ղեկավարութեամբ Ս. Քէփէնէկեանի:

17 Դեկտ. ժամը 9ին, Վալանսի պետական թատերասրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌ

Մանուկներու համար կազմակերպո. վարժարանին Ծնողներու Միութեան կողմէ, կիրակի, 18 Դեկտեմբեր, ժամը 16·30էն 23:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Ծիծաղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն, երգ, հայկական պար: Կաղանդ Պապայի ժամանում օգտակար նուէրներով: Շքասեղան եւ ընթրիք ժողովրդական դիներով:

26, Rue Troyon
Métro : Pont de Sèvres

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը այս չորեքշաբթի, ժամը 21·15ին, Քատէ սրճարանին վերնայարկը: Նիւթը «Հայկական վանքերը եւ անոնց ներկայ վիճակը Խ. Հայաստանի մէջ»: Դասախօսը՝ ՎԱՂԱՐՇ ՄԵԼԻՔԵԱՆ:

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շաբաթ 10 Դեկտ., ժամը 21էն մինչեւ լոյս, «Ալհամպրա»ի շքեղ սրահներուն մէջ
340 Պուլվ. Շավ

Եւրոպական պարեր՝
Կը նուագէ նշանաւոր
Orchestre ROGER GOMEZ et son ensemble

Գեղարուեստական բաժին, սիրուած երգիչ Պ. Գէորգ Մամասեան, Ժորժ Մաս (Լիոնի ձայնասփիւռէն):

Սիրայօժար մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի Օր. ՍԻՒԶԱՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆի, (Ա. մրցանակ Մարսէյլի երաժշտանոցէն)

Մէջ ընդ մէջ հանելի անակնկալներ:

Տեղի պիտի ունենայ ամենագեղեցիկ կօշիկներու մրցում: Առաջնութիւնը շահողը Միութեանս կողմէ կը ստանայ գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:
Տոմսի գին 400 ֆրանք:

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շաւիլի թաղապետարանի սրահին մէջ
Ռիւ Սթալինկրատ

Այս Կիրակի ժամը 4էն կէս դիշեր:

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն կողմէ:

Կը նախագահէ ընկերուհի ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԷՐ ԴԱՒԹԵԱՆ:

Կը խօսի՝ ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Խօսնակ ընկեր Գրիգոր Ամիրայեան:

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն հայկական նուագ Պ. Պ. Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԲԵՆՕ:

Կ'երգեն Տիկին Լուիզ Պետեան, Օրիորդներ Աստղիկ Քէօսէեան, Սրբուհի Եղիազարեան, Պ. Պ. Աւետիս Քիւփէլեան եւ Մարտիրոս Գարակէօզեան, կ'արտասանէ Յարութիւն Տէր Գալուստեան:

Օրիորդներ Ալիս Մեծատուրեան եւ Արմենուհի Պետեան (դաշնակ):

Հայկական պարեր Պանեէոյի Նոր Սերունդի ընկեր – ընկերուհիներու կողմէ:

Անիէռի Նոր Սերունդի թատերախումբը կը ներկայացնէ կատակերգութիւն մը
« ԴԴՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ»

Ժամը 8էն վերջ պարահանդէս:

Մատչելի պիւֆէ:

Մուտք 200 ֆրանք:

Կառախումբը Մոնբարնասէն եւ Սէն Լազարէն, օթօպիւս Փօն տը Սէվրէն, 171 թիւ, իջնել Փիւի սան Վէն:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Ողբացեալ Աղաւնի Կ. Ուշագլեանի մահուան առթիւ Օր. Սաթենիկ Սուճեան հազար ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարգաւաճման, փոխան ծաղկեպսակի:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Մանուկներու Օրուան առթիւ: Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի «Ազգային» դըպրոցի հոգաբարձութեան եւ աշակերտներու կողմէ, 7 Յունուար 1956, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30էն սկսեալ:

Սիրուն անակնկալներ: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր:

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՔՈՒՄԸ, բժիշկներու կարծիքով հէլվան եւ լոքումը կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (քալորի):

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ՝ մանուկներու անումին.

ՕԳՏԱԿԱՐ՝ չափահասներու եւ ծերերու, որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ:

ՊՈՍՖՈՐԻ արդիական պատրաստութիւնը կը դերազանցէ Արեւելքի մէջ իսկ պատրաստուածները:

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ:

2, RUE LOUIS ASTOIN, MARSEILLE

Mlle JACQUELINE LANGLAIS

Պ. ՊԱՐՈՅՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Նշանուած

Վիլժիւիֆ 4 Դեկտ. 1955 Ժանթիյի

Կնքահայրութեամբ Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Էլմասեանի:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Արեւմտեան Եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէն նիստի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու ներկայացուցչական ժողովը, այս կիրակի ժամը 15ին, Քաֆէ Պարպոթի վերնայարկը:

Մարմինները պէտք է ներկայանան լրիւ կազմով:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ, ժամը 9ին, Ահարոնեան ակումբը: Միասին բերել անդամատետրերը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Հ. Յ. Դ. ՓՈԹՈՐԻԿ խումբի դասախօսական ժողովը՝ երեքշաբթի, 13 Դեկտ. ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 9ին, Խրիմեան դպրոցը: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Անիէռ – Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 14·30ին, 10 ռիւ Ռ. Փ. Ժիլպէռ, Անիէռ, ընկերուհի Կոթողեանի բնակարանը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Մուրատ Ուս. Միութեան անդամական ժողովը այս կիրակի ժամը 4·30ին, Իսիի Խրիմեան վարժարանը: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի հայրենակիցներէն անխտիր ներկայ ըլլալ:

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ

ՅԱՌԱՋի մօտ կրնաք գտնել՝

ՆՈՐ ՔՆԱՐ ԵՐԳԱՐԱՆ, ԿարօԳէորգեանի, լաթակազմ, գին 1650 ֆրանք:

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐի «Նահանջը Առանց Երգի» եւ «Յարալէզներու Դաւանանութիւնը (սակաւաթիւ օրինակներ): Գին՝ իւրաքանչիւրը 750 ֆրանք:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ եւ Փալանճեան Ճեմարանի քսանըհինգամեակին նուիրուած գիրքը, 700 ֆրանք:

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆի «Վերադարձը» (Տպաւորութիւններ Տէր Զօրէն): Գին 500 ֆր:

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ (Ֆրանսերէն) շքեղ տպագրութիւն: գին 1000 ֆրանք:

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝
ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

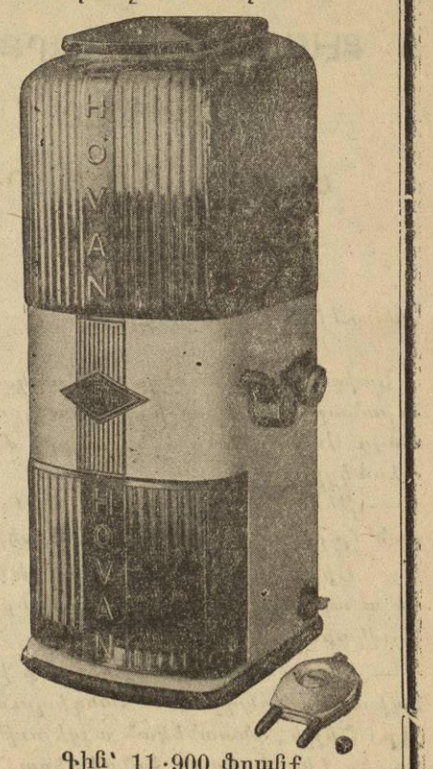

Գին՝ 11·900 ֆրանք
Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝
APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)
Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 8 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7846 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3257

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ԱՆԷԾՔԸ

Հազուադէպ է որ Պոլսոյ հայերէն թերթերը թուրքերէնէ թարգմանութիւններ կատարեն հարազատօրէն :

Աւելի ճիշդ, ընդհանրապէս ստրկօրէն կը կառչին բնագրին, բառեր ու խօսքեր կապելով իրարու հետ, առանց թափանցելու իմաստին : Այնպէս որ, յաճախ կը հարկադրուիք հանելուկ լուծել :

Այդպէս եղած էր Խալիտէ Էտիպի յուշերուն թարգմանութեան մէջ ալ : Ամբողջ նախադասութիւններ մնացած են անիմաստ կամ երկիմաստ :

Խալիտէ Էտիպի Յուշերը առաջին անգամ լոյս տեսած են 1925ին, Ամերիկայի մէջ, անգլերէն :

Երկրորդ Աշխարհամարտի շրջանին (1942 – 43) այդ գրքէն օրինակ մը անցած ըլլալով մեր ձեռքը, թարգմանեցինք վարդապետին վերաբերեալ մասը «Հայկաշէն»ի Բ. հատորին մէջ :

Արդ, բազդատելով թուրքերէնէ կատարուած թարգմանութիւնը «Հայկաշէն»ի հրատարակութեան հետ, տեսանք որ կարգ մը պարագաներ աւելի բացորոշ են այս վերջին թարգմանութեան մէջ :

Այսպէս, Եուսուֆ Աքչուրայի մասին խօսած ատեն, Խալիտէ Էտիպ կ'ըսէ, թուրքերէն թարգմանութեան մէջ.

— « Հակառակ անոր որ Եուսուֆ Աքչուրա այս երաժշտութենէն հանոյք կը զգար, կ'առարկէր Անատոլուի ուսուցիչները հայ ըլլալուն դէմ» :

Մինչդեռ անգլերէնէ կատարուած թարգմանութեան մէջ կը կարդանք .

— « Եուսուֆ Աքչուրա եւս կուգար, մղուած՝ երաժշտասիրութենէն, բայց կը յայտարարէր թէ Կոմիտաս մեծ վնաս պատճառած է Թուրքին, գողնալով անոր ժողովրդական մշակոյթը երաժշտութեամբ եւ երգով» :

Յետոյ, Խալիտէ ինք բացորոշապէս կ'ըսէ, անգլերէն հրատարակութեան մէջ, քրքրելով ազգութեան խնդիրը .

— « Իր ծագումը թրքական ըլլայ թէ հայկական, խառնուածքով ու սրտով իսկ եւ իսկ Անատոլուցի թուրք մըն էր» :

Եւ վերջապէս, անգլերէնէ կատարուած թարգմանութեան մէջ շատ աւելի խօսուն է Կոմիտասի ըմբոստացման պատմութիւնը :

Կոմիտաս օր մը «Տէր Ողորմեա» կամ Ավէ Մառիա կ'երգէ հայերէն : Խալիտէ Էտիպ այնքան կ'ազդուի որ, կը հարցնէ թէ երաժշտութեան վերածա՞ծ է որեւէ Սաղմոս :

Վարդապետը «այո» կը պատասխանէ, յիշելով 101րդ Սաղմոսը :

Յետոյ դաշնակին առջեւ անցնելով կը սկսի երգել, առանց աթոռէն շարժելու :

— « Ան սկսաւ իբրեւ շչուն անէծք մը. դառն, ըմբոստ եւ զայրալի. ու մինչ կը շարունակէր, յամրաբար ոտքի ելաւ, երեւալով այնպէս ինչպէս Մեֆիստոն «Ֆաուստ»ի մէջ եւ հասնելով իր կատարեալ բարձրութեան, երբ կ'արտասանէր վերջին բառերը : Յետոյ թեւերը բարձրացնելով, դէմքը իբրեւ ներմակ բոց մը եւ աչքերը իբրեւ երկու սեւ շանթեր, եղանակը վերջացաւ ինչպէս թնդիւն մը արձագանգող որոտումի : Վախցայ եւ տարօրինակ զգացում մը ունեցայ » :

«Օնպաշի»ն նոյն պահուն գրակալէն հանելով Աստուածաշունչը, կը կարդայ 101րդ Սաղմոսին վերջին տունը.

— « Ընդ առաւօտս սպանանէի զամենայն մեղաւորս երկրի. զի սատակեցից ի քաղաքի Տեառն զամենեսեան՝ ոյք գործեն զանօրէնութիւնս» :

Թրքուհին կը հասկնայ :

— « *Իր ատելութեան եւ վրէժխնդրութեան աղաղակն էր իմ ժողովուրդիս համար... Գիտէր որ մէկզմէկու հոգիներուն մէջ նայած էինք* » :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆԿԵՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ ԳՈՐԾԱԿՑԻԼ ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Ընկերվարական կուսակցութեան Ազգ. Խորհուրդը, որ բացառիկ նիստ մը դումարած էր Փիւթոյի մէջ, որոշեց մերժել համայնավարներու հետ միացեալ ճակատ կազմելու առաջարկը : Բանաձեւը ներշնչած էր ընդհ. քարտուղարը, Կի Մոլէ : Շատ մը մասնաճիւղեր արդէն յայտնած էին իրենց ընդդիմութիւնը : Այս որոշման վրայ, տեղական համաձայնութիւնները արժէք չունին այլեւս : Բանաձեւը միեւնոյն ատեն կը մերժէ միացեալ ճակատ կազմել Ազգ. ժողովի ներկայ մեծամասնութեան հետ, մէջն ըլլալով անկախները եւ Ժողովրդական Շարժումը : Ձախակողմեան հոսանքներու հետ կարելի է գործակցիլ որոշ ծրագրի մը վրայ : Համայնավարներուն հետ միացեալ ցանկեր կազմելու առաջարկը մերժուեցաւ 1243ի դէմ 1979 ձայնով :

Ընկերվարական կուսակցութիւնը շաբաթներէ ի վեր կը պայքարէր Ազգ. ժողովին մէջ, ընտրական օրէնքի բարեփոխման համար, մասնաւորապէս պահանջելով ջնջել համեմատական դրութիւնը եւ խնամութիւնները : Կ'ուզէր վերահաստատել շրջանային ընտրութեան եղանակը : Ազգ. ժողովին լուծումէն ի վեր, համայնավարները կը ճնշեն ընկերվարականներուն վրայ, որպէսզի միացեալ ցանկեր կազմեն, խափանելու համար աջակողմեան հոսանքներուն յաղթանակը : Քուէարկուած բանաձեւը կը տրամադրէ . —

1. Գործակցութիւն հաստատել նախապէս համաձայնելով ժողովրդավար ազատութեանց մասին : 2.— Պայքարիլ խաղաղութեան եւ ընդհանուր զինաթափութեան համար, պաշտպանել Ատլանտեան դաշինքը եւ միացեալ Եւրոպայի ծրագիրը,— 3. Համաձայնիլ ընկերային յառաջդիմութեան, տնտեսական բարգաւաճման եւ բոլորովին աշխարհական ուսուցման համար : Վերահաստատել խաղաղութիւնը Հիւս. Ափրիկէի մէջ :

Վիճաբանութեանց ընթացքին շատ մը կարեւոր շրջաններու ներկայացուցիչները պաշտպանեցին համայնավարներուն հետ միացեալ ցանկեր կազմելու ծրագիրը, բայց ընդհ. քարտուղարը ուժգնօրէն ընդդիմացաւ :

Միւս գլխաւոր կուսակցութիւններէն Ժողովրդական Շարժումը (կաթոլիկ) եւս որոշած է միացեալ ցանկեր կազմել ճըշգրիտ ծրագրի մը վրայ :

Ընտրական պայքարը սկսած է արդէն եւ թեկնածուներու ցանկեր կը ներկայացուին ամէն օր :

× *Վարչապետ Էտ. Ֆոր, որ վտարուած էր արմատական կուսակցութենէն, Ազգ. ժողովին լուծման առթիւ, մերժեց ներկայանալ կարգապահական յանձնախումբին, բողոքելով որ վճիռը արձակուած է առանց զինքը լսելու : Այս առթիւ նամակ մը ուղղած է յանձնախումբին, պարսաւելով անոր բռնած դիրքը : Միեւնոյն ատեն կը գանգատի որ իր շրջանին կարծիքն ալ չէ առնուած :*

× *Համայնավար կուսակցութիւնը լարած է իր բոլոր ուժերը, փայլուն յաղթանակ մը շահելու համար : Այս առթիւ կը դատապարտէ ընկերվարական կուսակցութեան ժխտական դիրքը միացեալ ճակատի մասին :*

.....

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ նախագահը, Թիթօ, Սուէզի ջրանցքէն անցաւ առջի օր, Եթովպիա երթալու համար : Պիտի մնայ երկու շաբաթ, շարք մը տեսակցութիւններ ունենալով Հայիլէ Սելասիէ կայսեր հետ :

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

ԱՆՏԵՂԻ ՎԵՐԱԳՐՈՒՄՆԵՐ

Զարմանքով կարդացի այսօրուան Գ. էջին մէջ հրատարակուած բողոքը :

Նամակագիրը կը խնդրէր նոյնութեամբ հրատարակել իր գրութիւնը : Այդպէս ալ եղած է, բաց ի լեզուական սրբագրութիւններէ :

Երէկ նորէն կարդացի Նոյ. 19ի «Օրը Օրին»ը, եւ չգտայ տող մը որ արդարացնէր նամակագրին անտեղի եզրակացութիւնը :

Յիշողութիւնս բաւական սուր է, եւ չեմ գիտեր թէ երբէ՞ն ի վեր «միշտ պատրաստ եմ» եղեր «բողոքականին կրօնական զգացումները վիրաւորելու» :

Կրնամ տարբեր տեսակէտ ունենալ այս կամ այն կրօնական դաւանանքի մասին :

Բայց, ե՞րբ ըստ էութեան զբաղած եմ բողոքականութեամբ եւ բողոքականով, որպէսզի «աչքի փուշ» դարձած ըլլայ :

Նոյեմբեր 19ի *Օրը Օրինը* ինչո՞վ կը հակասէ միաբանութեան եւ գործակցութեան սկզբունքին :

Խնդիրը շատ պարզ է :

Աթէնքի Ազգ. վարչութիւնը իր տարեկան տեղեկագրին մէջ կը գանգատէր թէ «մինչեւ այսօր ալ կարելի չէ եղած համոզել մեր աւետարանական հայրենակիցները միացնելու իրենց դպրոցները ազգ. վարժարաններուն » :

Բայց կ'աւելցնէր.— « Կը յուսանք թէ ի վերջոյ անոնք եւս պիտի հետեւին կաթողիկէ արենակիցներուն, որոնք ոչ միայն յարեցան միացման գաղափարին, այլ եւ տրամադրեցին իրենց վարժարանին շէնքը » :

Ի՞նչ կ'ըսէի, հիմնուելով այս տարօրինակ երեւոյթին վրայ : Մանաւանդ որ, բողոքականները աւելի լայնամիտ կը համարուին քան կաթողիկէները :

Քանի մը հարցումներ ուղղած էի Եւրոպայի եւ Ամերիկայի հայ աւետարանական հովիւներուն :

Այս առթիւ կարգ մը ծանօթ երգեր ալ յիշեր էի, որպէսզի դպրոցներու միացման հակառակորդները ներշնչուին, տրամաբանելու փորձ մը կատարեն եւ դարձի գան :

Ո եւ է ողջամիտ մարդ չի կրնար չքմեղացնել Աթէնքի պատուելիներուն բացասական դիրքը՝ այս հարցին մէջ :

Ես երբեք յաւակնութիւն չունիմ Փարիզի մէջ լուծելու խնդիր մը որ տարիներէ ի վեր կը զբաղեցնէ Աթէնքի ազգ. իշխանութիւնները :

Բայց, խորապէս վրդովիչ կը գտնեմ որ Փարիզ հաստատուած հայրենակից մը անուղղակի կ'արդարացնէ եղածը, փոխանակ վրդովում յայտնելու :

Ես փորձեր էի յօնք շինել, իսկ մեր բարեկամը ինք աչք հանելու կը ձգտի, անտեղի վերագրումներով :

Ան ի զուր կը շեղի նիւթէն, եզրակացնելու համար թէ բողոքականութիւնը ծաղրած կամ այդ համայնքին ազգասիրութիւնը ժխտած եմ :

Բարեկամաբար կը թելադրեմ անգամ մը եւս կարդալ Նոյեմբեր 19ի *Օրը Օրինը*, ուր ամէն բառ եւ խօսք յստակօրէն կ'ապացուցանէ թէ ինչ ըսել կ'ուզեմ :

Գալով յիշուած հոգեւոր երգերուն, աւելորդ է դիւրազգածութեան խնդիր յարուցանել, քանի որ անոնք ոչ թէ հայ բողոքականութեան հարազատ արտադրութիւններն են, այլ բառական թարգմանութիւն անգլերէնէ :

Ո՛վ որ կը սիրէ զանոնք, թող ուզածին պէս երգէ, առանց մոռնալու երկրային պարտականութիւնները եւ անոնց ամէնէն նուիրականը, — միացեալ ճակատ՝ յանուն սերունդի փրկութեան : ՎԱՀԷ

ԽՐՈՒՇՉԵՒ Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆԷ

ՖՐԱՆՍԱՆ, ԱՆԳԼԻԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՆ

Խ. Միութեան Կեդր. Կոմիտէին Ա. քարտուղարը Գշ. օր ճառ մը խօսելով Ռանկունի մէջ (Պիրմանիա), հարիւր հազար ունկնդիրներու առջեւ, նորէն մեղադրանքներ ուղղեց արեւմտեան պետութեանց դէմ : Ըսաւ թէ անոնք իբրեւ որսի շուն գործածեցին Հիթլէրը, Խ. Միութեան դէմ գործելու համար եւ թէ նորէն կը փորձեն նոյն դերը կատարել արեւմտեան Գերմանիոյ բանակին միջոցաւ : Ահաւասիկ իր խօսքերը .

— *Նախապատերազմեան տարիներու պատմութիւնը կ'ապացուցանէ թէ արեւմտեան ազգերը զիջում զիջումի վրայ կատարեցին Հիթլէրի, զայն մղելով արեւելքի, մեր երկրին դէմ : Այս առթիւ հետեւեալ խնդիրը կը ծագի — Չե՞նք տեսներ տեսակ մը նմանութիւն նախապատերազմեան շրջանին հետ, եթէ քննենք այն բոլոր միջոցները որ ձեռք առնուած են այս պահուն արեւմտեան Գերմանիոյ հանդէպ : Նոյն երկիրները միեւնոյն մեթոտները չե՞ն գործածեր այսօր, փորձելով արեւմտեան Գերմանիան մղել պատերազմի եւ նոր արկածախնդրութեանց ճամբուն վրայ : Անոնք արեւմտեան Գերմանիան քաշեցին Ատլանտեան դաշինքին մէջ : Անոնք դրամ կը տրամադրեն արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինման համար : Անոնք զէնքեր կը ճարեն արեւմտեան Գերմանիոյ : Արեւմտեան երկիրներու շատ մը վարիչները նոյն իսկ անհրաժեշտ չեն գտներ քողարկել թէ արեւմտեան դերման բանակ մը կը կազմեն Խ. Միութեան դէմ : Լաւ ուրեմն, շարունակեց խօսքը ուղղելով արեւմտեան թերթերու թղթակիցներուն, ինչո՞ւ կը վիրաւորուինք, երբ ձեզի կը յիշեցնենք անցեալի կարգ մը դէպքերը» :*

Յետոյ ակնարկելով այն անձնաւորութեանց որոնց հաճելի չեն եղած իր նախընթաց յայտարարութիւնները. աւելցուց .

— *Անոնք չախորժեցան իմ սրտաբաց եւ անկեղծ յայտարարութիւններէս : Յետոյ յիշեց ռուսական առած մը.— «Ճշմարտութիւնը կ'այրէ եւ կը խայթէ աչքերը » : Եւ բացագանչեց .*

— *Գաղթապետութեան դրութիւնը կը փլի : Յուսահատ գաղթարարները չեն յա-*

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԱԼ

ԿԸ ՄԵՂԱԴՐԷ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Մ. Նահանգներուն արտաքին նախարարը, Ֆ. Տըլըս լրագրական ասուլիսի մը ընթացքին յայտարարեց թէ կը յուսայ որ Խ. Միութիւնը պիտի յարգէ 1949ի փարիզեան համաձայնութիւնը արեւմտեան Պերլինի մասին : Այս առթիւ դիտել տըւաւ թէ անցեալ հոկտեմբերէն ի վեր դժուարութիւններ կը յարուցանեն դետային նաւարկութեան համար : Յետոյ յիշելով Հնդկաստանի վարչապետին խօսքերը միջազգային խնդիրներու խաղաղ կարգադրութեան համար, գանգատեցաւ որ խորհրդային վարիչները բուռն յարձակումներ կատարեցին արեւմտ. պետութեանց դէմ :«Այդ յարձակումները կրնան մթնոլորտ մը ստեղծել բռնի ուժի համար : Խորհրդային վարիչներու խօսքերուն մէջ ոչինչ կը գտնուի որ ապացուցանէ թէ տրամադիր են աշխատելու ի նպաստ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի յարաբերութեանց մեղմացման » :

Յետոյ անցնելով չինական հարցին, նախարարը բացատրեց թէ ռազմական մեծ գործունէութիւն մը կը տիրէ համայնավարական ճակատին վրայ, թէեւ մօտալուտ չի համարուիր յարձակում մը : « Բայց խոհեմութիւն է զուշակութիւններ չկատարել, հասկնալու համար թէ չինացի համայնավարները ինչ պիտի ընեն յառաջիկայ գարնան » :

(Շար.ը կարդալ Դ. 'չ)

ՀԱՅ ԳԻՐՆ ՈՒ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Մեր հայրենիքին մէջ, լեզուական ու գրական դաշտերուն վրայ, օտարաբանութեան հեղեղը՝ պղտոր, անհասկնալի ու անճաշակ, տաժանքի կը վերածէ որեւէ գրութեան ընթերցումը, աղարտելով ազգային ինքնատպութիւնը:

Հայ լեզուին ոգիին ու օրէնքներուն հակառակ, աղաղուած ու այլանդակ, ռուսական, եւրոպական ու թուրք-թաթարական բառերը կը վխտան Խ. Հայաստանի թերթերուն, վէպերուն եւ նոյնիսկ գրական ու բանաստեղծական գրուածքներուն մէջ: Հին սովորամոլութեան մը աճումն է ան. որ աւելի վտանգաւոր, աղետալի դարձած է մեր օրերուն, անոր համար՝ որ կը քաջալերուի պետութեան կողմէ: Անցեալին մէջ, անգիտութեան, անփութութեան կամ ցուցամոլութեան այս մեղքերը անհատական, պատահական դրոշմ ունէին. այսօր պաշտօնական վաւերացում ունին անոնք, պետական կնիքով եւ այն պատճառաբանութեամբ՝ թէ հայ լեզուին համար անհրաժեշտ են այս «փոխառութիւնները»...

Այս համոզումով, անհիմն ու անմիտ անշուշտ, մեր բառարաններէն սկսած մինչեւ գրական, պատմական ու բանասիրական հատորները կը զարդարուին անհարազատ տարրերով, կը ճոխանայ մեր լեզուն՝ նոր ու խորթ բառերով ու ասոյթներով, զորս կարելի է ափերով ժողվել: Բացէք Խ. Հայաստանի թերթերէն ու ամսագրերէն որեւէ մէկը. բացէք բառարանները, որոնց կարգին Ստ. Մալխասեանի քառահատոր բառարանը, եւ անոնց մէջ պիտի գտնէք տուն տեղ եղած հարիւրաւոր «ցուցանք»ներ, ողբ. հայր Արսէն Ղազիկեանի բացատրութեամբ. — պարտիա, ինֆորմացիա, ռեսպուբլիքա, լիքվիտացիա, տենդենց, գեներալ, դեմագոգ եւայլն, կամ ռուսական բառակազմութեամբ՝ «ձմերուկիկ», «մօրուքիկ», «պեխիկ» եւն...

Դժբախտութիւն մըն է այս բառերուն գոյութիւնը, սակայն աւելի մեծ դժբախտութիւնը այն է, որ «Փիլիոլոգիական գիտութիւնների թեկնածուները» այս ոգիով կ'աշխատին, վճիռներ ալ արձակելով, թէ ռուսական լեզուն «հսկայական բարերար ազդեցութիւն է թողնում» մեր լեզուին զարգացման համար եւ «հարստացման անսպառ աղբիւր է ...»:

Չէ՞ որ, կ'ըսեն անոնք, հինգերորդ դարուն ալ, նման փոխառութիւններ եղած են յունարէնէն:

Սովիէթ «գիտութեան» սոփեստ թեկնածուները չեն անդրադառնար, որ հինգերորդ դարուն առնուած են միայն այն բառերն ու մասնիկները, որոնք գոյութիւն ունէին հայերէնին մէջ. փոխառնողները խորապէս ծանօթ էին թէ՛ յունարէնին եւ թէ հայերէնին. եւ յետոյ՝ փոխառութիւնները եղած են գիտութեամբ, հայերէնի օրէնքներուն պատշաճեցումով եւ մանաւանդ ճաշակով ու վայելչութեամբ:

Իսկ այսօ՞ր: Հայերէնի ու լեզուաբանութեան այս «պարտիզան»ները նկատի ունի՞ն հայերէնի օրէնքները, եւ նաեւ այն շատ կարեւոր պարագան, թէ այդ բառերուն համապատասխան հայերէն բառերը կան, ունինք, շատ աւելի ճաշակաւոր, ճշգրիտ ու յստակ, քան օրինակի համար, «դեպուդատ»ը (երեսփոխան), «ռենեգադ» (ուրացող), կամ «գլաւնոկոմանդույուշչի»ն (վերին հրամանատար)...

Ի՞նչ ըսենք յետոյ, երբ գրական կամ բանաստեղծական գրութեան մը մէջ, ջերմ զգացումներու եւ պատկերներու կարգին, յանկարծ, իրենց գլուխը կը ցցեն թուրքթաթարական բառեր, «ջահել»ներէն մինչեւ «գեոզալ»ները եւ մինչեւ աչքերու «քորանալ»ը եւ «հոնքուր հոնքուր» լացերը՝ յանուն «ժողովրդակա՞» գրականութեան, որ կեղծ է ու անտեղի, որովհետեւ այդ բառերը գործածողները «ժողովուրդ» չեն իրենք, այլ գրագէտներ են ու բանաստեղծներ:

Եւ երեւակայել, որ հակառակ այս բոլորին, Սփիւռքի մէջ կան փանջունիներ, որոնք Ռումանիայէն մինչեւ Նիւ Եորք ու Շիքակօ նոյն բառերով և բացատրութիւններով կը գրեն, անշուշտ, «Հայաստանեան» ըլլալու համար՝ ոգիին հետ լեզուով ալ, եւ «պետական լեզուի» պիտակը փակցնելու համար իրենց մշակած գրականութեան...

Սփիւռքը, իր կարգին, եւ Սփիւռքի որոշ տարրերը մանաւանդ, զերծ չեն անշուշտ, այս մեղքերէն, որոնք երթալով կը թանձրանան, քանի աւելի սաստկօրէն կը փչեն Երեւանի հովերը: Սփիւռքի գրողներն ալ, իրենց ապրած շրջաններուն լեզուներէն ազդուած, չարիքներ կը գործեն ոչ միայն իրենց բառերուն ու բացատրութիւններուն մէջ, այլեւ ոգիին ու ներշնչումին մէջ: Երկու պարագային ալ, թէ Խ. Հայաստանի եւ թէ չափով մը արտասահմանի գրականութեան մէջ, կան այդ խորթ տարրերը, եւ անհարազատ, ապազգային բառն ու մտածումը, որոնք կը խաթարեն ազգային դրոշմը, որ գրականութեան մը էական յատկանիշը կը հանդիսանայ, մանաւանդ մեզի համար:

Սակայն, խաթարումի, ապազգայնութեան և եղծումի շունչը միայն լեզուին ու գրականութեան վրայ չէ որ կը փչէ: Հայոց եկեղեցին, իր կարգին ենթակայ է նոյն շունչին ու ոգիին, որոնք կ'այլասերեն դարաւոր այդ Հաստատութեան ազգային ու հոգեւոր դերը, վերածելով զայն քաղաքական եւ խմբակցական պայքարներու կրկէսի մը. դարձնելով շահագործման առարկայ Խ. Միութեան համար եւ բախտախնդրութիւններու սակարան՝ Սփիւռքի «հայաստանեան» երկրպագուներուն համար:

Հայոց եկեղեցին, իր եկեղեցականներու գորշ բազմութեամբ, կորսնցուցած է դժբախտաբար, կամ կորսնցնելու վրայ է իր հինաւուրց ու ազգային կերպարանքը:

Ան, յանձին իր բարձրաստիճան եկեղեցականութեան մասնաւորաբար, դադրած է այլեւս հայ հոգեւոր մշակոյթի կեդրոն ըլլալէ: Աչք մը նետեցէք մեր եկեղեցիներուն ու վանքերուն վրայ. քանի՞ եկեղեցական պիտի գտնէք հոն, գրագէտ ու գիտուն, որոնք հայ մտքին ու մշակոյթին նուիրուած ըլլան, հայ հոգեւոր կեանքը արծարծեն, ազգային զգացումներով տոգորուն: Մէկ երկու անուններ միայն կը մնան դեռ հին օրերէն, իսկ մնացեալները, մեծ մասով, անձնատուր եղած են քաղաքական ու դիւանագիտական հաշիւներու ու խաղերու, դիրքեր գրաւելու մրցակցութեամբ: Չի բաւեր էջմիածին հոլովելը, եթէ այդ բացատրութեան տակ Հայ. Եկեղեցին, ազատ աշխարհի մէջ իսկ, պիտի երկրպագէ հեռաւոր սուրբերու, մոռնալով իր դերը եւ անցեալի իր փառաւոր դէմքերն ու անոնց ստեղծած փառքերը:

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՊԱՂ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Եգիպտոս սկիզբէն ի վեր հակառակ էր Պաղտատի Ուխտին: 1953էն ի վեր երբ առաջին անգամ յայտնուեցաւ թէ Անգլիան իր ետեւէն քաշել կ'ուզէ Իրաքը, արաբական եւ մահմետական երկիրներու ներկայացուցիչները, Եգիպտոսի առաջնորդութեամբ, համագումար մը կազմակերպեցին Պէյրութի մէջ՝ «Մերձաւոր Արեւելքի ժողովուրդներու իրաւունքներուն պաշտպանութեան համար»:

Շարժման շուրջը համախմբուած էին ոչ միայն համայնավարամիտ հոսանքները, այլ եւ մտաւորական, զինուորական եւ պետական բարձր պաշտօնատարներ:

Խորհրդային դիւանագիտութիւնը մեծապէս շահագործեց ստեղծուած այս կացութիւնը: Երբ եգիպտական մամուլը բողոք բարձրացուց Պաղտատի մէջ ծրագրուած Ուխտին դէմ, «Իզվեստիա»ն պաշտօնապէս յայտարարեց թէ Խ. Միութիւնը անվերապահօրէն պիտի օժանդակէ Եգիպտոսի՝ «զինուորական խմբակցութիւններու կազմութեան դէմ» մղած իր պայքարին մէջ:

Նոյնիմաստ շփումներ տեղի ունեցան Սուրիոյ մէջ ալ: Մոսկուա հրաւիրուած սուրիացի երեսփոխանները Բուլկանինէն հաւաստիքներ ստացան թէ Խ. Միութիւնը «նեցուկ պիտի հանդիսանայ արաբական ժողովուրդներու օրինաւոր պահանջներուն»:

Միւս կողմէ, Խ. Միութիւնը անպաշտօն կերպով կը հասկցնէր թէ Իսրայէլի դէմ մղուած պատերազմի մը պարագային, Խ. Միութեան մահմետական հանրապետութիւններէն եկած «կամաւորներ» իրենց եղբայրական աջակցութիւնը պիտի բերեն արաբական երկիրներուն:

Խ. Միութիւնը բացորոշապէս չհրաւիրեց արաբական աշխարհը որ միանայ խորհրդային խմբակցութեան, այլ միայն պարզեց այն առաւելութիւնները զոր պիտի շահէին չէզոքութիւն պահելով:

Խ. Միութեան այս քարոզութիւնը շատ աւելի մեծ ընդունելութիւն գտաւ տնտեսական քան թէ քաղաքական դետնի վրայ:

Իրականութիւն է որ Միջին Արեւելքի երկիրները տնտեսապէս բարգաւաճ վիճակ մը չունին. արդիւնաբերութիւնը տակաւին սաղմնային վիճակի մէջ է. հողամշակութիւնը (որ արաբական երկիրներէն շատերուն ապրուստի միակ միջոցն է), կը կատարուի նախնական միջոցներով. ապրուստի ընդհանուր մակարդակը յաճախ շատ ցած է:

Ամերիկեան Չորրորդ Կէտը թէեւ նիւթական եւ ռազմական օգնութիւն կը հասցընէ, բայց այդ օգնութիւնը ողորմութեան հանդամանք ստացած է, իսկ ռազմական օժանդակութիւնը ժամանակաւոր բան մը ըլլալով, միայն պատեհութիւն կուտայ կառավարութիւններուն՝ ներքին դժգոհութիւնները զսպելու:

Խ. Միութիւնը, շահագործելով այս կացութիւնը, իր առեւտրական դրասենեակի պետին՝ Նեստերովի միջոցաւ ըրաւ հետեւեալ յայտարարութիւնը.

— «Մենք պատրաստ ենք օգնելու այն յետամնաց երկիրներուն որոնք կ'ուզեն նոր ճարտարապետներ ստեղծել: Մեր նըպատակը գրամագլուխներտրամադրել չէ, ոչ ալ այդ ճարտարարուեստներու ներքին վարչութեան խառնուիլ է: Չենք ուզեր նաեւ շահաբաժին ունենալ, շահը այդ պետութիւններուն օրինաւոր իրաւունքն է... Մեր օգնութիւնը պիտի սահմանափակուի մեքենաներ եւ մասնագէտներ տրամադրելով, առեւտրական փոխադարձ շահերու հիման վրայ»:

Երբ մէկ կողմէ այսպիսի հաւաստիքներ կը տրուին եւ միւս կողմէ Անգլեւամերիկեան մրցակից արտադրիչները կը գոցեն, օրինակի համար, Եգիպտոսի բամպակի շուկան, (որ երկրին միակ արտածումն է), բնական է որ Եգիպտոս հակի դէպի արեւելք:

Անցեալները Մ. Նահանգները հաւանած էին զէնք ծախել Եգիպտոսի, բայց պահանջած էին 27 միլիոն տոլարի կանխիկ վճարում մը, որ կը համապատասխանէ Եգիպտոսի օտար տրվիզներու ամբողջութեան: Քանի մը օր վերջ, Եգիպտոս իր զէնքերը ապսպրեց Չեխոսլովաքիոյ, որ փոխարէնը կ'ուզէր եգիպտական բամպակ եւ բրինձ:

Այս պայմաններուն տակ, բնական է որ Եգիպտոս նախընտրէ իր առեւտրական

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Մալթայի աքսորավայրէն իրենց օձիքը փրկելէ ետք, Իթթիհատական պարագլուխները խլրդային գործունէութեան մը լծուած էին, վերախմբուելու եւ իրենց նախկին դիրքերը վերադրաւելու ակնկալութեամբ:

Մարդկային տարրական զգացումներէ զուրկ այդ կաւէ հերոսները, — որոնք ամբողջ ժողովուրդ մը բնաջնջելու ելած էին խղճի կատարեալ անդորրութեամբ, — նոյնքան պաղարիւնութեամբ հետամուտ եղած էին մէջտեղէն վերցնելու Մուսթաֆա Քեմալը, որ այսպէս կամ այնպէս երկիրը դուրս բերած էր ծանր տագնապէ մը:

Այն իրողութիւնն իսկ, որ օսմանեան մեծատարած կայսրութիւնը անճիտելէ եւ մնացեալ հողամասերը անապատի վերածելէ ետք (քրիստոնեայ եւ մանաւանդ հայ ժողովուրդի բնաջնջումով), այդ տխրահռչակ Իթթիհատականները կը ձգտէին անդունդին եղերքը հասած երկիրը քարուքանդ ընել իրենց դաւադրական եւ ապստամբական ձեռնարկներով, բացայայտօրէն ցոյց կուտայ թէ ինչքան հեռու էին հայրենասիրական զգացումներէ...

Շատ մը պատճառներ ունինք կարծելու թէ իթթիհատական ղեկավարները Մալթա զրկուած էին «բարեխնամ» հոգածութեամբը դաշնակից պետութեան մը, իբրեւ պղատոնական հատուցում Մեծ Սպանդին, բայց իրականին մէջ զանոնք փրկելու համար վրէժխնդիր հայ ֆետայիին գնդակէն, որ այդ շրջանին հրաշքներ կը գործէր եւրոպական ցամաքամասէն մինչեւ Կովկաս:

Ճակատագիրը այնպէս տնօրինած էր, սակայն, որ այդ արիւնարբու մարդիկը իրենց պատիժը գտնեն Մուսթաֆա Քեմալի ձեռքով: Թրքական յեղաշրջման ղեկավարը շատ ալ չէր հաւատար անոնց... հայրենասիրական ծառայութեանց, ու հակառակ իրենց «բարեյուսութեան վկայագրին», հայ ժողովուրդին դահիճները ծուղակն ինկան իրենց աթոռամոլութեամբ, եղեռնական դաւերով եւ տխմար մոլեռանդութեամբ:

Տարակոյս չկայ թէ «փաշա»ները աւելի բախտաւոր եղան, իրենց պարանոցը փրկելով խեղդկապէն: Քեազիմ Գարապէքիրը, օրինակի համար, բոլորովին անտեղեակ չէր մահափորձին, բայց «Հայաստանի յաղթանակ»ի վարկը մեծ դեր խաղաց իր անպարտութեան վճիռին մէջ..

Իզմիրի մէջ կախաղան հանուածներուն մեծագոյն մասը, — ուղղակի կամ անուղղակի պատասխանատու Մեծ Եղեռնին եւ Զէյթունի, Եդեսիոյ եւ Կեսարիոյ հայկական կախաղաններուն եւ ցիցահանումներուն, — զարմանալի չէ որ կառափնատին առջեւ երեւան բերաւ վատոդի մարդոց երկչոտութիւնը: Ինչ հակապատկեր, ազատութեան երգը շրթներուն՝ դէպի կախաղան դիմող հայ ֆետայիին եւ Իթթիհատական պարագլուխներուն, որոնք բոլորովին զուրկ իտէալի մը նուիրական մտասեւեռումէն, արիւնռուշտ փառասիրութեան մը մեղքը կը քաւէին լալահառաչ եւ սարսափէն դողահար: Ոմանք նոյնիսկ չէին վարանած սուր խայթոցներ արձակել նահատակ ժողովուրդի մը, անշուշտ քաջալերուած ամբարտաւան Գլըճ Ալիէն, որ երդուեալ հայատեաց մըն էր:

Երեւակայեցէք խեղճուկրակ վիճակը Հաֆըզ Մէհմէտի, որ իբրեւ նախկին Շէյխ իւլ Իսլամ, մահմետական զանգուածներուն մոլեռանդութիւնը գրգռած եւ զանոնք առաջնորդած էր կոտորածի իր ֆէթվաներով...

Դաւադրապետ Շիւքրին, — որուն խիղճը երբեք մաքուր չէր եղած հայկական սպանդի՝ մէջ, — միակ Հայու մը օգտակար եղած էր, — Պետրոս Ատրունիին: Ընդհանուր պատերազմի ահաւոր օրերուն, բացարձակապէս պատուիրած էր անոր որ դուրս չելլէ վարժարանէն, որպէս զի օձիքը ձեռք չտայ: Իթթիհատական կրթական նախարարին արգելքը անշուշտ բարեկամեցողութենէ չէր ներշընչուած. բարձրագոյն վարժարաններու թուրք աշակերտութիւնը պէտք ունէր համբաւաւոր մաթեմաթիկոսին գիտութեան...: Այս իրողութիւնը հաստատած է ինձ ողբացեալ Ա. Չաքրեան:

Գնդապետ Արիֆ, Կազիին ամենամտերիմ ընկերը, փորձած էր Լորտ Էսէքսի մեթոտը: Մուսթաֆա Քեմալի զրկած էր իրեն նուիրած մատանին, սրտաշարժ երկտողով մը, ինչպէս կը ծանուցանէին օրուան թերթերը: Բայց եթէ Էլիզապէթի ընծայած մատանին ձեռքը չէր անցած թագուհիին, նախանձորդ թշնամիներու մեքենայութեամբ, թուրք դիկտատորը պատեհութիւնը ունեցած էր զայն ընդունելու: Քար լռութիւն պահած էր, թերեւս անոր համար որ կողմնակցութիւն չէր կրնար ըլլալ վճիռներուն մէջ, այլ մանաւանդ կացութեան բանալին աւելի Գլըճ Ալիին ձեռքն էր, քան Թուրքիոյ յեղաշրջման առաջնորդին:

Դաւադիրներու ամէնէն ուշադրաւ տիպարն էր Զիա Խուրշիտ, որ դեռ շատ երիտասարդ, որեւէ դեր չէր կատարած անցեալի դէպքերուն մէջ: Լազիստանի նախկին երեսփոխանը, խիստ տաքարիւն, անխորհրդաբար նետուած էր այդ արկածախնդրութեան մէջ, որ բնականաբար կը համապատասխանէր իր կրակոտ խառնուածքին: Մահափորձի ընթացքին՝ միտքը դրած էր ռումբը ծրարել ծաղիկներու մէջ եւ Դիկտատորին վրայ արձակել «Քոնֆէթթի»ի ձեւով...

ԱՐԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

Ս. ԹԱՐԱԼԱՆՑԻ ՍԻՐԱԾ ՀԱՅՐԸ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇԻՆ

ԵՎ ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ

— Ալլահ, Ալլահ, ձեր Հայրը ո՞ւր է, տատ ջան։ Ա՛ն գալիս է նա։ Ես ո՞ւր գնամ։ Ես էլ ուզում եմ տեսնել Հայրիկին, ինչպե՞ս է նա։ Ես էլ ուզում եմ գնալ նրա հետ։ Ես էլ ուզում եմ տեսնել Հայրիկին, ինչպե՞ս է նա։ Ես էլ ուզում եմ գնալ նրա հետ։

Եվ Ջեմալ-Հանումը, որ ամբողջ գիշեր չէր կարողացել աչքերը փակել, որ ամբողջ գիշեր լսում էր Ջեմալի ձայնը, որ ամբողջ գիշեր տեսնում էր նրա սարսափահար դեմքը, որ ամբողջ գիշեր զգում էր նրա ձեռքերի դողը, որ ամբողջ գիշեր ականջ էր դնում, թե ինչ է ասում Ջեմալ

ջողիր հաշտուիլ իրենց դիրքերուն կորուստին հետ հարաւ – արեւելեան Ասիոյ եւ Խաղաղական ովկիանոսի շրջանին մէջ: Ճափոնը այդ շրջանին ամէնէն սուր խնդիրներէն մին կը ներկայացնէ : Խ. Միութիւնը համաձայն է հարցը կարգադրելու այնպէս որ անկարելի դառնայ ճափոնական զինապաշտութեան վերահաստատումը »:

Բազմութեան մէջ ձայներ կը լսուէին— « Կեցցէ՛ սովետեւպիրմանեան բարեկամութիւնը » : Խ. Միութեան վարչապետը, մառեշալ Բուլկանին լուռումունջ նստած էր աթոռի մը վրայ, ինչպէս կ՚ընէր վերջերս, ամէն անգամ որ Խրուշչեւ սլաքներ կ՚արձակէր Արեւմուտքի դէմ :

Նոյն օրը մառեշալը յայտարարութիւն մը ստորագրեց Պիրմանիոյ վարչապետին հետ: Այդ յայտարարութեամբ, երկու երկիրները յանձն կ՚առնեն փոխադարձաբար յարգել իրենց հողային ամբողջութիւնը եւ անկախութիւնը, · չմիջամտել ներքին գործերուն, խաղաղ համակեցութիւն եւ գործակցութիւն հաստատել : Յայտարարութիւնը կը բաղկանայ հազար բառերէ եւ կը շօշափէ ուրիշ միջազգային խնդիրներ: Կ՚առաջարկէ նաեւ ստիպողաբար լուծել Քորէայի խնդիրը, Չինաստանի վերադարձնել Ֆորմոզան, Ազգաժողովին մէջ ընդունիլ չինական հանրապետութիւնը, արգիլել հիւլէական զէնքերը եւայլն:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ մէջ ահաբեկումները կը շարունակուին անդադար: Գշ. օր ռումբ մը նետուեցաւ Քարվունայի ելեկտրական կայանին վրայ: Նոյն օրը դժխային մեքենայ մը դրուած էր Նիկոսիոյ ոստիկանական դրասենեակին մէջ: Ռումբը պայթելով ջարդուփշուր ըրաւ պատուհանները եւ սարսեց ամբողջ շէնքը: Ամէնէն յանդուգն եղեռնափորձը կը համարուի այս ձեռնարկը: Ժամանակը ուշ ըլլալով, մարդկային կորուստներ տեղի չունեցան :

ԻՐԱՆԻ կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղեց Խ. Միութեան, իբրեւ պատասխան անոր վերջին բողոքագրին : Այս առթիւ ալ կը բացատրէ թէ Պաղտատի Ուխտը միայն պաշտպանողական հանդամանք ունի, թէ Խ. Միութիւնը իրաւունք չունի խառնուելու Իրանի ներքին գործերուն: Ծանուցագիրը խմբագրուած է վճռական լեզուով մը եւ առաջին անգամ ըլլալով ուղղակի կը շօշափէ 1927ի դաշնագիրը: Կէտ առ կէտ կը հերքէ Խ. Միութեան առարկութիւնները եւ մեղադրանքները :

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Խորհուրդին նոր անդամը ընտրելու համար39անդամ քուէարկութիւն կատարուեցաւ, առանց արդիւնքի մը յանդելու: Երկու գլխաւոր թեկնածուներն են Եուկոսլաւիա եւ Փիլիպպեան կղզիները, որոնց մէկը պիտի դրաւէ Թուրքիոյ աթոռը: Գշ. օր ութ քուէարկութիւն կատարուեցաւ, միշտ ապարդիւն: Ընդհ. ժողովին նախագահը սրբատառուչ կոչ մը ուղղեց, որպէսզի ելք մը դտնեն :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մամուլի վերատեսչութիւնը ազդարարութիւն մը ուղղեց երկու ամերիկացի թղթակիցներու, մեղադրելով թէ «կոպտօրէն խեղաթիւրուած» լուրեր հաղորդած են իրենց թերթերուն :

ՀԱՅՈՒՀԻ ՄԸ, Մատլէն Էմիրխանեան, 28 տարեկան, ձերբակալուեցաւ իր բարեկամին, Ալժերիացի Պեն Հաճի հետ, դողութեան ամբաստանութեամբ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Աղքատախնամ Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Իսկուհի Փափազեանէ վեց հազար Ֆրանք: Եկեղեցաշէն Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Նազելի Պէրպէրեանէ հազար Ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի հանդուցեալ Տիկին Կիւրճի Շամլեանի մահուան առթիւ:

●

ՎԻԷՆ.— Ֆ. Կ. Խաչը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Ուզունեանէ հազար Ֆր., ընկերուհի Նուարդ Անտոնեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի :

ՆՈՒԷՐՆԵՐ.— Պ. Նուրհան Փափազեան հազար Ֆր. կը նուիրէ Ալֆորվիլի եկեղեցիին, Տէր Գէորգ քհնյ. Դաւիթեանի մահուան տարելիցին առթիւ:

Ստանալ «Յառաջ»էն :

ԱՐԾԻՒ ՄԱՐՋԱԿԱՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՅՈՒՆՈՒԱՐ 7ԻՆ
Շաբաթ ժամը 20էն մինչեւ առաւօտ
SALON ALHAMBRA
340, Bld. Chave, Marseille

Պ. Մկրտիչ Յովհաննէսեան, Տէր եւ Տիկին Մերկեր Յովհաննէսեան, Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Սէմէրճեան, Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Սէմէրճեան, Օր. Եպրուհի Սէմէրճեան, փոքրիկն Սիմօն Սէմէրճեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Փափազեան, եւ զաւակները, Տիկին Քնարիկ Թէրզեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Ովսաննա Փափազեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Ծնունդ Խաչատուրեան եւ զաւակները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր եւ ազգականին՝

ԶԱՐՈՒՀԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի
(Ծնեալ Փափազեան)

մահը, որ տեղի ունեցաւ 87 տարեկանին: Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր հինգշաբթի ժամը 10·30ին Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Նիկոլա Արզումանով – Արզումանեանցը իր ամբողջ ընտանիքով սրտի անհուն կսկիծով յայտնում է որ Երեւանում վախճանել է իւր սիրեցեալ հօրեղբօր որդի

ԱՐՇԱԿ ԱՐԶՈՒՄԱՆՈՎ – ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆՑԸ

որի դառնալից մահուան առթիւ, այս կիրակի Դեկտ. 11ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցում (15 ռիւ Ժան Կուժօն), Սուրբ պատարագից յետոյ, հոգեհանգիստ պիտի կատարուի հանդուցեալին յիշատակին համար :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

***

Տէր եւ Տիկին Յովակիմ Պէնլեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ժանօ Պէնլեան, Տէր եւ Տիկին Փարաւոն Պէնլեան, Տէր եւ Տիկին Արսէն Պէնլեան (Քան), Տէր եւ Տիկին Զաքար Գասպարեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Պուլվար Օտտոյի Ս. Յակոբ մատրան մէջ, իրենց շատ սիրելի մօր

ՏԻԿԻՆ ԱԳԱՊԻ ՊԷՆԼԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազգականները եւ բարեկամները :

***

Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Արա Հօտաղեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, այս կիրակի Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ԽՆՋՈՅՔ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Համախարբ. Միութեան Վալանսի մասնաճիւղի խնջոյքը այս շաբաթ, ժամը 21ին, Պ. Գ. Սիմոնեանի սրճարանին մէջ, 25 ռիւ Պէլ Իմաժ: Նախագահութեամբ Պ. Ս. Ճերանեանի: Վարչութիւնը սիրով կը հրաւիրէ հասարակութիւնը անխտիր, մանաւանդ անդամները իրենց ընտանիքներով :

Կը խօսի Պ. Գ. Սիմոնեան :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Համա–Զարսանճագի Հայր. Միութեան :

Դեկտ. 10ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պօմոնի Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ եւ բեմադրութեամբ դերասան ԹՐԱԳՕՇի:

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի լաւագոյն ուժերու : Պիտի ներկայացուի՝

ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

(Տրամա վեց արարուածով, Յ. Ն. Վասկերտցեանի, Հայ յեղոփախական կեանքէ) :

Կ՚ՈՒԶՈՒԻ

Տան աշխատանքներու համար 45–50 տարեկան կին մը, լաւ պայմաններ, բնակութիւնն ալ միասին :

Դիմել անձամբ Յառաջի վարչութեան:

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շաբաթ 10 Դեկտ., ժամը 21էն մինչեւ լոյս, «Ալհամպրա»ի շքեղ սրահներուն մէջ
340 Պուլվ. Շավ

Եւրոպական պարեր՝
Կը նուագէ նշանաւոր
Orchestre ROGER GOMEZ et son ensemble

Գեղարուեստական բաժին, սիրուած երգիչ Պ. Գէորգ Մամասեան, Ժօրժ Մաս (Լիոնի ձայնասփիւռէն):

Սիրայօժար մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի Օր. ՍԻՒԶԱՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆի, (Ա. մրցանակ Մարսէյլի երաժշտանոցէն)

Մէջ ընդ մէջ հանելի անակնկալներ :

Տեղի պիտի ունենայ ամենագեղեցիկ կօշիկներու մրցում : Առաջնութիւնը շահողը Միութեանս կողմէ կը ստանայ գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Ոչ հանգանակութիւն, ոչ ալ վիճակախաղ :

Ուրբաթ, 9 Դեկտ. Ռատիօ – Փրովանսէն պիտի երգէ Տիկին Սիւզան Սիմոնէ Քիպրիթճեան, իսկ շաբաթ նոյն ժամուն ռատիօն տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ Ֆ. Կ. Խաչի մասին :

Տոմսի գին 400 ֆրանք :

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է :

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շաւիլի թաղապետարանի սրահին մէջ
Ռիւ Սթալինկրատ

Այս Կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր :

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն կողմէ :

Կը նախագահէ ընկերուհի ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԷՐ ԴԱՒԹԵԱՆ :

Կը խօսի՝ ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն հայկական նուագ Պ. Պ. Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԲԵՆՕ :

Կ՚երգեն Տիկին Լուիզ Պետեան, Օրիորդներ Աստղիկ Քէօսէեան, Սրբուհի Եղիազարեան, Պ. Պ. Աւետիս Քիւփէլեան եւ Մարտիրոս Գարակէօզեան, կ՚արտասանէ Յարութիւն Տէր Գալուստեան :

Օրիորդներ Ալիս Մեծատուրեան եւ Արմենուհի Պետեան (դաշնակ) :

Հայկական պարեր Պանեէոյի Նոր Սերունդի ընկեր – ընկերուհիներու կողմէ :

Անիէռի Նոր Սերունդի թատերախումբը կը ներկայացնէ կատակերգութիւն մը

« ԴԴՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ»

Խօսնակ ընկեր Գրիգոր Ամիրայեան:

Ժամը 8էն վերջ պարահանդէս :

Մատչելի պիւֆէ :

Մուտք 200 Ֆրանք :

Կառախումբը Մոնբարնասէն եւ Սէն Լազարէն, օթօպիւս Փօն տը Սէվրէն, 171 թիւ, իջնել Փիւի սան Վէն :

ԶՐՈՅՑ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Կապ. Խաչի մասնաճիւղին: Այս շաբաթ ժամը 21ին, 19 ռիւ տէ զ՚Ալուէթ, (Տիկին Պազիկեանի բնակարանը):

Կը խօսի Տիկ. Հռիփսիկ Խոնդկարեան:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՎԻԷՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ, ողբացեալ ընկերուհի Նուարդ Անտոնեանի կսկծալի մահուան առթիւ, իր ամուսնոյն, զաւակներուն եւ բոլոր ընտանեկան պարագաներուն :

ՍՏԱՑԱՆՔ

WILLIAM SAROYANի «Mon Cœur est sur les monts d'Ecosse»

28 նորավէպեր Ֆրանսերէնի թարգմանեց՝ H. Bayan, Հրատարակութիւն՝ Del Duca
(Les Editions Mondiales, 2, Rue des Italiens, Paris).

PAVILLONS
Vds dirct. Pav. LIBRE. S.-S. ent. cuis. S. à m. cab. toil. - 3 ch. jard. 200m. Dèpend. Buand. S/Place Samedi 10 Déc. 14 à 17 h. 26, Av. G. Clémenceau Maisons Alfort .

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Արեւմտեան Եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէն նիստի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու ներկայացուցչական ժողովը, այս կիրակի ժամը 15ին, Քաֆէ Պարպոթի վերնայարկը :

Մարմինները պէտք է ներկայանան լրիւ կազմով :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ, ժամը 9ին, Ահարոնեան ակումբը: Միասին բերել անդամատետրերը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Հ. Յ. Դ. ՓՈԹՈՐԻԿ խումբի դասախօսական ժողովը՝ երեքշաբթի, 13 Դեկտ. ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 9ին, Խրիմեան դպրոցը: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Անիէռ – Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 14·30ին, 10 ռիւ Ռ. Փ. Ժիլպէռ, Անիէռ, ընկերուհի Կոթողեանի բնակարանը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Մանուկներու օրուան յանձնախումբի ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 15ին, Քաֆէ Ռէժան :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Մուրատ Ուս. Միութեան անդամական ժողովը այս կիրակի ժամը 4·30ին, Իսիի Խրիմեան վարժարանը : Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի հայրենակիցներէն անխտիր ներկայ ըլլալ :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Գեղեցիկ կաղանդչէք մը եւ օգտակար նուէր մը
ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ
ՄԱՐԵՄԵԱՆ ԺՊԻՏՆԵՐ
568 էջնոց հետաքրքրական գիրքը
Գեղեցիկ տպագրութեամբ, բազմաթիւ պատկերներով: Աստուածածնի շարականներուն վրայ խորհրդածութիւններով, վաւերական պատմութիւններով ու բանաստեղծութիւններով :
Գինն է 1000 Ֆրանք :
Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝ Միքայէլ Վ. Մոմճեանի,
78, Rue Rabelais, Lyon (Rhône)
Նոյն հեղինակէն՝ Լուրտի հրաշալի տեսիլքներուն պատմութիւնը :
Գին 300 Ֆրանք :

Կ՚ՈՒԶԷՔ
ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ
Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝
ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

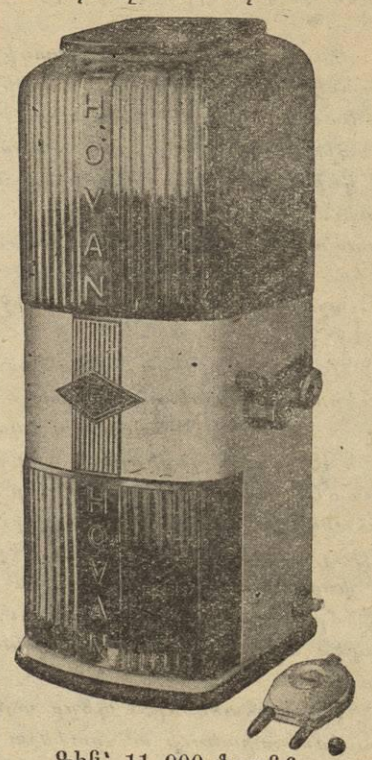

Գին՝ 11·900 ֆրանք
Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝
APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)
Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՈՒՐԲԱԹ 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

VENDREDI 9 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7847 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3258

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՁՈՒՆԻՆ, Կ'ԻՒՐԱՑՆԵՆ

Իր անգլերէն թէ թուրքերէն Յուշերուն մէջ, թուրանաշունչ Խալիտէն մէկը միւսէն ձախաւեր փորձեր կը կատարէ, ապացուցանելու համար ոչ միայն Կոմիտաս վարդապետի, այլեւ Անատոլուի Հայերուն թրքութիւնը :

Այս տեսակէտէն շատ բացորոշ են անգլերէն բնագրին խօսքերը Կոմիտասի երգերու մասին :

— « Եղանակները անոնք էին զորս յաճախ կ'երգէին մեր Քեմախցի և Էրզրումցի սպասաւորները : Ան պարզապէս հայերէնի վերածած էր բառերը » :

Սորվեցէք ուրեմն, — թուրքերէն են «Կուժն առայ ելայ սարը», «Էսօր ուրբաթ է : պաս է», «Շօրօրա»ն, «Երկինքն ամպել ա»ն, « Սոնա եար»ը, «Քէլէր ցոլէր»ը, « Կանչէ', կռունկ»ը եւ միւս հայաշունչ երգերը զոր վարդապետը հաւաքած ու դաշնաւորած էր տարիներու տքնութեամբ :

Նախկին «օնպաշի»ն կը մոռնայ որ իր ցեղակիցները այս երգերն ու եղանակներն ալ յափշտակեցին քսան տարի առաջ, Կոմիտասեան երգարան մը հրատարակելով, թուրքերէն :

Նոյն ցնդաբանութիւնը, Անատոլուի բնակիչներու մասին խօսած ատեն :

Ոչ Հայաստան մը գոյութիւն ունեցած է, ոչ Փոքր Ասիա, ոչ ալ Կիլիկիա :

— « *Բիւզանդական վեհապետները թուրք ցեղեր հրաւիրած էին, պատուար մը կազմելու համար Սարակինոսեան արշաւանքներուն դէմ* » :

Յետոյ քրիստոնեայ դարձուցած են այս Թուրքերուն զաւակները, տեղաւորելով հարաւային սահմաններուն վրայ :

« *Տէօնմէ*» *Խալիտէն այնքան հաւատացած է իր այս զառանցանքին որ, քաղաքական տեսութիւն մըն ալ կը պարզէ, առանց կարմրելու .*

— « Եթէ քրիստոնեայ Թուրքերը անջատ Եկեղեցի մը ունենային եւ ազգայնականութեան դատը չխառնուէր կրօնքին, անկասկած մեր երկիրը բազմաթիւ արժէքաւոր տարրեր կը շահէր : Վասն զի անոնք բառին իսկական նշանակութեամբ թուրք էին, նոյնիսկ այն շրջանին երբ հայկական կամ յունական Եկեղեցիներու քաղաքական ազդեցութեան կ'ենթարկուէին » :

Ուրեմն եթէ Հայերը ազատութիւն եւ արդարութիւն չպահանջէին եւ զոհանային իրենց կրօնական փարախով, իբրեւ «քրիստոնեայ Թուրքեր», ողջ մնացած կ'ըլլային եւ Թուրքիան ալ « բազմաթիւ արժէքաւոր տարրեր կը շահէր » : Նոյնպէս Յոյները :

Եւ ըսե՛լ որ արդի թուրք մտաւորականութեան ամէնէն ականաւոր ներկայացուցիչներէն մէկն է այս խուժանավարութեան հեղինակը, լեզուագէտ եւ գրագիտուհի :

Ուշադրաւ է նաեւ սա պարագան որ այս ցնդաբանութիւնները թուրքերէն թերթի մէջ կ'երեւան ճիշդ այն պահուն, երբ ահաբեկ փոքրամասնութիւնները դեռ կը հեւան 1955 Սեպտ. 6ի բարբարոսութեանց մղձաւանջին տակ :

Այսպէ՛ս է թուրք մտաւորականութիւնը, ջախջախիչ մեծամասնութեամբ :

Ան երբեք չկրցաւ բարձրանալ ամբոխային տրամաբանութեան եւ տգիտութեան ճախճախուտքէն վեր :

Խեղաթիւրեց ոչ միայն դարաւոր պատմութիւնները, այլեւ ժամանակակից դէպքեր : Չհամարձակեցաւ դատապարտել օրը ցերեկով կատարուած բարբարոսութիւնները, ջարդն ու աւարը, նորագոյն բառով՝ Յեղասպանութիւնը :

Եւ միշտ կը ճգնի հպատակ ազգերու կամ փոքրամասնութեանց մշակոյթի դանձերն ալ իւրացնել, թրքացնելով զանոնք :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՁԱԽԱԿՈՂՄԵԱՆ ՃԱԿԱՏ ԿԸ ԿԱԶՄՈՒԻ

Նոր ընտրութեանց առթիւ անգամ մը եւս կը յիշեցնենք թէ բոլոր քաղաքացիները պարտաւոր են արձանագրուիլ, Հայաշատ շրջաններու քաղաքապետները մեզի դիտել կուտան թէ շատ մը Ֆրանսահպատակ Հայեր չեն ներկայացած, արձանագրուելու համար : Աններելի է թերանալ այսքան տարրական պարտականութեան մը մէջ : Արձանագրութենէն վերջ, պարտաւորիչ է նաեւ մասնակցիլ քուէարկութեան, ինչպէս ճշդուած է յատուկ օրէնքով :

× *Նախորդ վարչապետ Մենտէս – Ֆրանս, որ քանի մը ամիսէ ի վեր օրաթերթ մըն ալ կը հրատարակէ (Էքսփրէս), եռանդով գործի փարած է, երեսփ. ընտրութեանց առթիւ : Իր կոչը մասնաւորապէս կը շեշտէ .— Ձեր քուէներով կա՛մ պիտի վերադառնանք լուծեալ Ազգ. ժողովի «անշարժութեան», կամ պիտի կազմէք ուժեղ եւ գործօն մեծամասնութիւն մը : Այս առթիւ կ'ըսէ թէ նախորդ Ազգ. ժողովին մեծամասնութիւնը որ գործերը վարեց մօտ չորս տարի, հաստատեց թէ չի կրնար համաձայնիլ դրական ծրագրի մը վրայ : Յետոյ կը ծանուցանէ թէ չորս ձախակողմեան կուսակցութիւններ գրեթէ համաձայնած են գործունէութեան ծրագրի մը վրայ :*

Իր ծրագրած համախմբումը կը կոչուի « Հանրապետական ճակատ» : Այս ճակատին պիտի միանան կարգ մը արմատականներ եւ ուրիշ ձխակողմեան հոսանքներ, բացի ընկերվարականներէն եւ համայնավարներէն :

Մենտէս Ֆրանս լրագրական ասուլիսի մը մէջ պարզելով իրենց դիրքը, յայտնեց թէ մերժած են համայնավարներուն առաջարկը՝ միացեալ ճակատ կազմելու մասին, վասն զի այդ պարագային կարելի պիտի չըլլայ գործօն մեծամասնութիւն մը կազմել Ազգ. ժողովին մէջ : Բացատրեց թէ որեւէ կապ համայնավարներուն հետ կրնայ տեղի տալ թիւրիմացութեանց եւ յուսախաբութեանց :

Ընտրական օրէնքին համաձայն, որուն բարեփոխումը կը պահանջէր նաեւ նախորդ վարչապետը, կուսակցութիւնները կրնան միացեալ ցանկեր կազմել նահանգային հիման վրայ : Եթէ այս կարգի խնամութիւն մը չահի քուէներուն կէսէն աւելին, չահած կ'ըլլայ նահանգին բոլոր երեսփոխանական աթոռները : Այս դրութիւնը հաստատուած էր 1951ին, կրճատելու համար համայնավարներուն եւ կոլեաններուն ուժը : Համայնավարները այժմ կը յուսան օգտագործել այս օրէնքը, աւելի շատ աթոռներ շահելու համար : Արմատականները պիտի ջանան համաձայնութիւններ կնքել թեկնածուներու եւ կուսակցութեանց հետ, որոշ ծրագրի մը վրայ :

× *Բոլոր կուսակցութիւններն ալ պիտի օգտուին պետական անթելէն, իրենց տեսակէտները պարզելու համար : Առաջին անգամ ըլլալով պիտի կրնան գործածել նաեւ հեռատեսիլը (թելեվիզիօն) :*

× *Ընտրութեանց մասնակցելու համար կրնան արձանագրուիլ նաեւ այն երիտասարդները որ 21 տարեկան կ'ըլլան Յունուար մէկին : Նամակներով քուէարկութիւն պիտի կատարեն զինուորները եւ հիւանդանոցի մէջ պառկած հիւանդները : Ամէն միջոց ձեռք առնուած է ընտրական ցանկերու արձանագրութեան համար : Պաշտօնեաները աւելցած են եւ արձանագրութիւնները պիտի փակուին Դեկտ. 10ի կէս գիշերին :*

ԱՆԳԼԻԱ որոշեց շարունակել ջրածին ռումբի շինութիւնը, «վհատեցնելու համար հաւանական նախայարձակ մը » :

:: ՕՐԸ ՕՐԻՆ ::

*

ԳԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր քանի մը բարեկամներ եկեր էին գրադարանս կարգի դնելու : Աւելի նիշդ՝ յարմարցնելու նոր գրադարանի մը :

Գիրքերը շարուած ատեն, դիտեցի որ միայն մէկ աչք — դարան — գրաւած էին բանաստեղծութիւնները, թիւով 155 հատ, առանց հաշուելու խմբագրատան մէջ դիզուած հատորները :

Բոլորն ալ հրատարակուած են տարագրութեան շրջանին. ուրեմն վերջին երեսուն տարիներու ընթացքին :

Շատ քիչ են այն հատորները որ իրարու կը յարմարին ծաւալով կամ ձեւով :

Ամէն հեղինակ իրեն յատուկ ձեւ մը ընտրած է,— լայն, քառակուսի, հասակը երկար, լայնքը նեղ (կամ հակառակը) : Հաստափոր կամ վտիտ : Ընտիր թուղթով եւ խնամեալ տպագրութեամբ կամ թափթփած եւ կամ Ֆանթէզի, արդիական արդուզարդով :

Այնպէս որ, դժուար է միեւնոյն աչքին մէջ շարել կանոնաւոր եւ ներդաշնակ դասաւորումով :

Ամէն մէկը գրքին ձեւ մը տուած է համաձայն իր ներշնչումին կամ ճաշակին :

Յետոյ համրեցինք ու շարեցինք արձակները, այսինքն զուտ գրական կտորները :

Զարմա՛նք : Տարբերութիւնը այնքան ալ մեծ չէր, իբրեւ համրանք :

(Երկու պարագաներուն մէջ ալ, նկատի կ'առնենք մեր ունեցածը : Անշուշտ կան ուրիշ բազմաթիւ հրատարակութիւններ որոնք մեր ձեռքը չեն հասած) :

Ի՞նչ կը հետեւի այս «գրադարանային» զեկուցումէն :

— Ազգերնիս կը յառաջդիմէ բանաստեղծօրէն, հակառակ չափազանց արձակ համակեցութեան մը :

— Ոտանաւոր հատորներէն հարիւրին քանի՞ն կրնան դիմանալ պարզ քննադատութեան մը կամ ժամանակի պահանջներուն :

= Ամբարիշտ հարցումներ մի՛ ուղղեր : Անգիր աւանդութեան մը համաձայն, ամէն հայ գրող իր ասպարէզը կը սկսի ոտանաւորով : Շատեր կէս ճամբան կը մնան, հասարակ շարադրութիւնն իսկ մոռնալով : Ուրիշներ կը յարատեւեն, բայց շատ քիչերը կրնան տեւել :

— Շատերը եթէ արձակի վրայ յոգնէին, կրնային դիրք մը գրաւել, այնպէս չէ՞ :

= Անշուշտ. բայց արձակը աշխատանք եւ տքնութիւն կը պահանջէ, մինչդեռ դիւրին է ոտանաւորներ թխել քիչ մը երեւակայութիւն խառնելով եւ յանգերը յարմարցնելով : Անշուշտ խօսքս օժտուած բանաստեղծներու համար չէ : Ամէնքս ալ կարօտով կը փնտռենք այդ շարքը որ հետզհետէ կը նօսրանայ : Դժբախտաբար այս գերարտադրութիւնը կը վնասէ արձակին, որ անտէր այգի մը դարձած է մեր գրողներուն համար : Ո՛ւր էր որ արձակով սուրային, նոր թռիչքներ կատարէին, փոխանակ ոտանաւորով կաղալու, թոթովելու կամ իրար կապկելու ...

ՎԱՀԷ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎԵՐԱՋԻՆՈՒՄԸ ԿԸ ՍԿՍԻ

Ատլանտեան Խորհուրդը նիստի հրաւիրուած է յառաջիկայ շաբթու, քննելու համար կազմակերպութեան տարեկան ելեւմուտքը : Առաջին անգամ ըլլալով պիտի քննուի արեւմտեան Գերմանիոյ զինուորական մասնակցութեան խնդիրը : Փարիզի պայմանագիրներով կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է Գերմանիոյ ցամաքային եւ օդանաւային ուժերու մասնակցութեան մասին : Այս անգամ զանազան զրոյցներ կը շրջին : Կ'ըսուի թէ Գերմանիա կ'ուզէ փութացնել վերազինումը, թէ կը փորձէ նախատեսուած թիւէն աւելի զինուորներ հաւաքել եւն : Զինուորական մասնագէտները նորէն պիտի քննեն կարգ մը կէտեր որոնք թիւրիմացութեան տեղի տուած են : Ֆրանսայի ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, այս ըսիրսաւներուն առթիւ :

Ուրիշ տեղեկութեանց համաձայն, արեւմտեան Գերմանիոյ զին. իշխանութիւնը արդէն գործի ձեռնարկած է եւ բանակը պիտի կազմակերպէ հետեւեալ ձեւով, — 1956 Ապրիլ 1ին երեք զօրաբաժին 15·000 սահմանապահ զինուորներով եւ նորագիրներով : Հոկտ. մէկին ուրիշ երեք զօրաբաժին, 1957 Յունուարին երեք զրահապատ զօրաբաժին, 1957 Ապրիլ մէկին դարձեալ երեք զրահապատ զօրաբաժին եւն. : Մասնագէտներ շատ սրընթաց կը գտնեն այս գործողութիւնը, ինչ որ կրնայ դժգոհութիւն պատճառել մասնաւորապէս Ֆրանսայի :

× *Արեւմտեան Գերմանիոյ երեսփ. ժողովը վաւերացուց պայմանագիր մը որուն համաձայն Մ. Նահանգները արդիական զէնքեր պիտի հայթայթեն : Առաջին բեռները պիտի հասնին յունուար 2ին : Զինամթերքին մեծագոյն մասը կը գտնուի Եւրոպայի մէջ :*

ԿԻՊՐՈՍԻ ներքին ինքնավարութեան մասին համաձայնութիւն մը գոյացած է, կ'ըսեն Լոնտոնի թերթերը, աւելցնելով թէ պաշտօնապէս պիտի հաղորդուի քանի մը օրէն

ՆՈՐ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Փարիզի Կրօն. Ընկերակցութեան վարչութիւնը Դեկտ. 7ին նիստ գումարեց նախագահութեամբ Առաջնորդ Սերովբէ եպիսկ.ի եւ զբաղեցաւ օրակարգի հարցերով : Ընտրեց նոր հոգաբարձութիւն մը Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցւոյ համար :

Վարչութիւնը խնդրեց Ազգ. Տան համար կազմուած յանձնախումբէն շարունակել իր աշխատանքները, արագ եւ բարւոք լուծում մը ապահովելու համար :

ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ամերիկեան թերթերը կը հաստատեն թէ նոր վերջացան աննախընթաց ռազմափորձեր որոնց մէջ գլխաւոր տեղը կը գրաւէին հիւլէական զէնքերը : Ռազմափորձերուն մասնակցած են 1200 օդանաւեր, երկու հազար հրասայլեր եւ 150·000 զինուորներ : Գործողութիւնները տեղի ունեցած են Լուիզիանայի կէս ճահճային հողին վրայ, ուր տասնըհինգ տարի առաջ ուրիշ ռազմափորձեր տեսած են Այզընհաուրը եւ ծանօթ սպաներ :

Գործողութեանց ատեն օգտագործած են 275 հիւլէական պայթուցիկներ, ամէնէն տկարները՝ երկու հազար թոն, ամէնէն զօրաւորները 40·000 թոն ուժով, այսինքն Հիրոշիմայի մէջ պայթած ռումբին կրկնապատիկը : Կը հաւաստեն թէ փորձի ենթարկուած են բոլոր հիւլէական զէնքերը : Արդիւնքը պիտի ուսումնասիրուի քանի մը ամիս : Շատ մը բաներ դաղտնի պիտի պահուին : Բայց միացեալ սպայակոյտը արդէն իսկ յանգած է քանի մը եզրակացութեանց. — Գործողութիւնը եղած է տեսակ մը «միջին պատերազմ», այսինքն սովորական փոքր պատերազմէ մը աւելին, ինչպէս Հնդկաչինի, Քորէայի պատերազմները : Բայց հիւլէական բուն պատերազմէն պակաս եղած է, որովհետեւ հիւլէական «բացարձակ» զէնքերը չեն փորձուած :

Գլխաւոր եզրակացութիւնը այն է թէ կարելի չէ սահմանափակել հիւլէական միջին պատերազմ մը :

(Շար.ը կարդալ Դ. 'ը)

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

●

Աշխարհի բոլոր քաղաքակիրթ երկիրը – ներսուն մէջ, բնակչութեան ընդհանուր մարդահամարը կը կատարուի նուազա – գոյնը քառնեւհինգ տարին անգամ մը :

Այս մարդահամարները կ'ըլլան ամէնէն արդիական մեթոտներով, առաւելագոյն ճշդրտութիւնը ձեռք բերելու համար : Մէյմանկեալ տարիներուն, ծնունդներու եւ մահերու համեմատութենէն կը հետեւ – ցուի բնակչութեան ճշմ քանակը :

Երբ այս է ընդունուած կանոնը գրեթէ բոլոր երկիրներու մէջ, Թուրքիա 28 տա – րիէ ի վեր բան գործ դարձուցած է, մի – ջին հաշուով ամէն եօթը տարին անգամ մը մարդահամարներ կազմակերպել :

Վերջին 28 տարիներու ընթացքին, Թուրքիոյ մէջ կատարուեցան ՉՈՐՍ մար – դահամարներ եւ ի ձայն փողոց ու թմբկի աշխարհի ծանուցուեցաւ՝ որ Թուրքիոյ բնակչութիւնը անհամեմատօրէն կ'աճի :

1927ի առաջին մարդահամարին, Անգա – րա յոխորտաց 13 միլիոն բնակչութեամբ :

13 տարի ետք, երկրորդ մարդահամա – րին այս թիւը հասցուց 17 միլիոնի :

Հազիւ հինգ տարի անցած, 1945ին, Անգարա ձեռնարկեց նոր մարդահամարի մը ու այս անգամ միլիոն մը եւս բար – ձուեցաւ Թուրքիոյ բնակչութեան թիւին վրայ :

Մարդիկ խնդացին ու անցան, մինչեւ որ վերջերս կատարուեցաւ չորրորդ մարդահամարը, ու այս անգամ, Թուրքերը ամէն մրցանիչ կոտրեցին, ի – րենց թիւը հասցնելով 24 միլիոնի :

Այսպէս ուրեմն, 1927 — 1940 Թուր – քիոյ բնակչութիւնը աճած է չորս միլիոն, մօտ 25 առ հարիւր յաւելումով, տարին 307·700 բնակիչ :

1940 – 45, աճում մէկ միլիոն, տարին 200·000 յաւելումով :

1945 – 55, աճում վեց միլիոն, մօտ 25 առ հարիւր յաւելում, տարին վեց հա – րիւր հազար բնակիչ :

Այլ խօսքով, 28 տարուան մէջ Թուր – քիոյ բնակչութիւնը 13 միլիոնէն բարձ – րացած է 24 միլիոնի, գրեթէ կրկնապատ – կուած :

Աշխարհի որեւէ երկրի մէջ, նոյնիսկ ճափոնի, ուր աճումը, բոլոր մասնագէտ – ներու վկայութեամբ, առաւելագոյն հա – մեմատութիւնն ունի, 28 տարուան մէջ բնակչութիւնը չէ կրկնապատկուած : Այն – պիսի երկիրներու մէջ, ուր առողջապա – հական լաւագոյն պայմաններ կը տիրեն՝ աճումի համեմատութիւնը որեւէ առեն այսքան բարձր չէ եղած :

Կարելի՞ է հաւատալ Անգարայի տուած թիւերուն, երբ արար աշխարհ դիտէ՝ թէ Թուրքիոյ արեւելեան գաւառներուն մէջ, Անատոլուի խորերը, ամայութիւն կը տի – րէ, կան անմարդաբնակ անծայրածիր ընդարձակներ : Թուրքերը, իրենց իսկ խոստո – վանութեամբ տարիներէ ի վեր կը կրկնեն այդ չորրորդ մարդահամարի մէջ տիրող ողբալի կա – ցութիւնը, խօսելով դիւղերու եւ քաղաք – ներու մասին, որոնց աւերակներուն վրայ բուեր կը վայնէ :

Թուրքերը երեսնէ կը խոստովանին նա – եւ՝ թէ այդ շրջաններուն մէջ առողջա – պահական յոռետես պայմաններ գոյու – թիւն ունին. հիւանդութիւնները, մանա – ւանդ թոքախտն ու վէներական ախտերը աւերներ կը գործեն : Մինչ այս կացու – թեան դարման մը գտնելու համար չէ՞ր որ Անգարայի կառավարութիւնը տակա – ւին վերջերս կը ծրագրէր երկրորդական վարժարաններ ու նախակրթարաններ հաստատել այդ շրջաններուն մէջ, բնակ – չութիւնը արդիական կեանքի պայմաննե – րուն ընտելացնելու համար :

Իրականութիւնն այս ըլլալով հանդերձ, երբ Անգարա յաճախակի մարդահամար – ներով կ'ուզէ բարձր ցոյց տալ Թուրքիոյ բնակչութեան թիւը, կասկած չկայ թէ քաղաքական նպատակներ կը հետապնդէ :

Որովհետեւ, որքան բարձր ըլլայ երկրի մը բնակչութեան թիւը, այդ երկիրը այն – քան մեծ կշիռ կը ստանայ քաղաքական բեմին վրայ : Թուրքիա, որ դեկավարի ու դերակայութեան յաւակնութիւններ ունի Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, կ'ուզէ իր ակն – կալութիւններուն հիմք ծառայեցնել իր բնակչութեան թիւը եւ անկէ բխած պին – ուորական հնարաւորութիւնները :

Յաճախակի այս մարդահամարները եւ անոնց իբր արդիւնք տրուած չափազանց – եալ թիւերը ուրիշ բացատրութիւն չու – նին :

(Խմբագրական ԱՋԴԱԿ)

ՀՐԱՇՔ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ

●

Անցնող ամբողջ շաբթուան ընթացքին, Ֆրանսական մամուլը զբաղեցաւ ութնամ – եայ աղջնակի մը՝ Մինու Տրուէով, որուն մասին լսուեցաւ նաեւ թէ հրաշք մանուկ մըն է, քանի որ իր կողմէ գրուած կարգ մը բանաստեղծութիւններ հրատարակ – ուած էին Ժուլիան հրատարակչական տան կողմէ :

« Էքսփրէս » եւ « Ֆիկառօ » հանճար յայտարարեցին Մինուն, « Քոմպա » սա – կայն դայն նկատեց «կանխահաս չափ – ցած» մը, իր բանաստեղծութիւնները վե – րագրելով աղջնակը որդեգրող՝ տիկին Տրուէի :

Դարերու ընթացքին հրաշք մանուկներ անպակաս եղած են :

Ամէնէն նշանաւորը հանդիսացած է Ժան Փիք անուն տղեկ մը, որ ծնած էր 1463ին Մոտէնի մէջ : Այս տղեկը իր ա – մենափոքր տարիքէն իսկ կը նուիրուի ծանր ուսումնասիրութիւններու : Փելի – սոփայութիւն, բանաստեղծութիւն, մա – թեմաթիք եւ ուրիշ շարք մը գիտութիւն – ներ կը կազմեն իր տղայութեան զբօսան – քը, եւ տասը տարեկանին արդէն կը հըս – չակուի իր ժամանակին լաւագոյն դի – տուն ու բանաստեղծը :

Իրեն ժամանակակից կենսագիրները կը հաւաստեն թէ Ժան Փիք տասը տարեկա – նին կը վաղէր մէկ համալսարանէն միւսը նե՛րու մասին, որոնց աւերակներուն վրայ բուեր կը վայնէ :

Թուրքերը երեսնէ կը խոստովանին նա – եւ՝ թէ այդ շրջաններուն մէջ առողջա – պահական յոռետես պայմաններ գոյու – թիւն ունին. հիւանդութիւնները, մանա – ւանդ թոքախտն ու վէներական ախտերը աւերներ կը գործեն : Մինչ այս կացու – թեան դարման մը գտնելու համար չէ՞ր որ Անգարայի կառավարութիւնը տակա – ւին վերջերս կը ծրագրէր երկրորդական վարժարաններ ու նախակրթարաններ հաստատել այդ շրջաններուն մէջ, բնակ – չութիւնը արդիական կեանքի պայմաննե – րուն ընտելացնելու համար :

Իրականութիւնն այս ըլլալով հանդերձ, երբ Անգարա յաճախակի մարդահամար – ներով կ'ուզէ բարձր ցոյց տալ Թուրքիոյ բնակչութեան թիւը, կասկած չկայ թէ քաղաքական նպատակներ կը հետապնդէ :

Որովհետեւ, որքան բարձր ըլլայ երկրի մը բնակչութեան թիւը, այդ երկիրը այն – քան մեծ կշիռ կը ստանայ քաղաքական բեմին վրայ : Թուրքիա, որ դեկավարի ու դերակայութեան յաւակնութիւններ ունի Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, կ'ուզէ իր ակն – կալութիւններուն հիմք ծառայեցնել իր բնակչութեան թիւը եւ անկէ բխած պին – ուորական հնարաւորութիւնները :

Յաճախակի այս մարդահամարները եւ անոնց իբր արդիւնք տրուած չափազանց – եալ թիւերը ուրիշ բացատրութիւն չու – նին :

(Խմբագրական ԱՋԴԱԿ)

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ Ս· ԼՕՐԵԼԼԻԻ

●

• Ականաւոր բոլշեւիկ մըն է, ձեր խոկ խոստովանութեամբ, վարած է Կոմկու – սի անդրկովկասեան պաշտօնաթերթի՝ « Արեւելքի Արշալոյս »ի խմբագրութիւնը եւ անդրկովկասեան «Թաս»ի տնօրէնու – թիւնը · այս զոյգ պաշտօնները ապացոյց են, որ դուք, պատուաւորապէս արիւնոտ ճամբաներէ անցնելով, կրցած էք հեղի – նակաւոր դիրք գրաւել Կոմկուսի մէջ : Մօտաւորապէս 1930էն այս կողմ դուք մէկէն չքացաք Կոմկուսի հորիզոններէն. այդ չքացումէն առաջ, եթէ չենք սխա – լիր, կը պտուտիք Հելսինկիորս՝ Ֆին – լանտիոյ մայրաքաղաքը՝ ուր կամ կը զբ – խաւորէիք եւ կամ վարիչներէն մէկին հետ Խորհրդային Առեւտրական ներկայացու – չութեան : Եարքն պարզուեցաւ, որ դուք, անակնկալաբար Խորհրդային Աչխարհէն չոգիանալով, ծուարած էք Ուպպսալա, Սքանտինաւիոյ խաղաղ եւ ապահով ան – կիւններէն մէկը : Ձեր այդ խորհրդաւոր տեղափոխութեան սկզբնական շրջանին լուռ էիք, եւ լուռ ալ մնացիք երկար տա – րիներ : Բայց ահա մէկէն, ասկէ քանի մը տարի առաջ, գործեալ հրապարակ եկաք, միաժամանակ երկու գործ կատարելու համար.

Ա.— Ամէնէն ոմարդի, ամէնէն անպա – տիւ ու անազնիւ պայքարը մղելու Հ· Յ· Դաշնակցութեան դէմ :

Բ.— Ամէնէն անվերապահ, ամէնէն ջերմ ու համոզիչ բառերով պաշտպանելու եւ փառաբանելու խորհրդային իշխանու – թիւնն ու խորհրդային կարգերը :

Մենք քանիցս հարցում ուղղեցինք ձեզի դիտնալու համար, թէ ե՞րբ, ինչո՞ւ եւ ի՞նչ պայմաններու տակ ձգած էք ձեր փառաբանած համայնավար աշխարհը եւ եկած եւ հաստատուած էք ձեզի այնքան աւելի դրամատիրական աշխարհի մէկ համեստ անկիւնը :

Մանկամիտ ու յիմարական առարկում – ներով դուք մինչեւ այսօր խուսափեցաք մեր հարցումներէն եւ մինչեւ այսօր դուք կը (որ ներկայիս երկրորդական թատ – րոնի դերասան մըն է) ձեռք զարկաւ Շէյ – քսփիրեան տիպարներուն, ընտրեց «Համ – լէթ»ը, սակայն չարաչար ձախողեցաւ :

Երկրորդը՝ Շիլլիթմփըլն էր, զարձեալ հրաշք մանուկ մը, որ նոյնպէս տարիներ – լա հոլովոյթին խառնուելով անյիշատակ կորուսեցաւ :

Երրորդը՝ Ռօպէրթօ Պէնզի, համբաւա – ւոր խմբավարը, որ Գոլէժի իր դասերը վերջացնելէն ետք կը վազէ նուագահան – դէսի սրահները իր ճպոտով ամբոխներ հիացնելու եւ հմայելու համար :

Երանի՛ թէ, տարիները երբեմն խելա – զար արշաւին մէջ չբզեն չտանին այս մէ – կը ալ ...

Գրեց՝ Ա· Գ·

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

●

(Բ· եւ վերջին մաս)

Երէց եղբայրը՝ Ֆայիք պէյ, ինքն ալ ապրած էր կախաղանի մղձաւանջը եւ լրագրողներուն կը յայտարարէր· — Պըղ – տիկ եղբայրս է, սիրտս կը ցաւի, բայց ի՞նչ կրնամ ընել : Իրեն ըսի·— Կորսուէ դնա, մեր ընտանիքին մէջէն դաւաճան չելլեր, դուն ո՞ւրկէ բուսար ··· : Խօսքս մտիկ չըրաւ, գլուխը վառեց, քիչ մնաց մեզն ալ պիտի վառէր :

1926ի ամրան օրերուն, պատեհութիւնը ունեցած եմ տեսնելու դաւադիրներուն նկարները, պոլսահայ օրաթերթի մը մէջ : Իթթիհատական արիւնարբու ոճրագործ – ները, խիստ արտում եւ քնկճուած, եղ – կելի վիճակ մը կը պարզէին կախաղանին վրայ : Միայն Շիւքրին էր որ կը պահէր իր հպարտանքը, ճանպզլաթ՝ իր խիստ եւ ամբարտաւան կերպարանքը, իսկ Զիա Խուրչիտ իր նուրբ ժպիտը, զոր Թուրք մամուլը կը մեկնաբանէր եղեռնական ի – մաստով :

Դաւադրութեան վաւերագիրներուն դի – մաց, չահեկանութենէ զուրկ պիտի չըլ – լար անշուշտ մէջ բերել կարծիքը Սինան Թէքէլիօղլուի : Սիհունի երեսփոխանը, վերջին տարիներուն համբաւաւոր դար – ձած իր չանդալից մերկացումներով, ի միջի այլոց երեւան հանած էր Հալքի ան – հասանում դեղծումները, պալատներէն թոցուած հարստութիւնները եւ անկա – խութեան պայքարի օրերուն «Հնդկաս – տանի Խալիֆայական Միութեան» գրկած 11 միլիոն ոսկիի ու հինգ զոհարտզարդ ժամացոյցներու կողոպուտը, այն ատեն – ճան որ կաշին քերծելու սպառնալիք ըս · տացած էր ոխերիմ հակառակորդներէն : Արդ, 1951 Օգոստոս ութի ազմկալից նիս – տին, յանդուգն երեսփոխանը կ'որոտար Ազգ· Մեծ ժողովի ամպիոնէն .

— Իմմիրի մահափորձի տաեն կախ – ուղները անմեղ էին : Այդ մահափորձին հէքեաթն ու խաղը Իսմէթ Ինէօնիւի մէջ· տեղ նետեց : Այդ մահափորձը կազմակեր – պելով, Իսմէթ Ինէօնիւ կախել տուաւ Ա – թաթիւրքի վերջին ասպիճան կազմած մարդիկը, մէջտեղէն վերցնելով բոլոր ա · նոնք, որ յետագային կրնային իրեն մըր – ցակից ըլլալ : Այս խնդրին լաւատեղեակ է նաեւ Ազգ· ժողովի նախորդ նախագահ Ալի Ֆուատ Ճեպէսոյ :

Անշուշտ կարելի է հաւատք ընծայել բոլորովին այս հրապարակային մերկա – ցումին : Սակայն, իրողութիւն է թէ Թուրքիոյ նախկին միհեճան վարիչը , որ խօսքի տակ մնալու սովորութիւնը չունի բնաւ, նախընտրեց քար լռութիւն պահել ···

Քեմալի դէմ սարքուած դաւադրութեան այս էջը փակելէ առաջ, անհրաժեշտ կը նկատեմ զուարճալի դրուագ մը պատմել Մենեմէնի ըմբոստական չարժումէն : Սքանչելի դաս մըն է այն ոխմար դա · տարկապորաններուն համար, որոնք կը համարձակին լեզու երկարել մեր անձ – նուէր մուսուլբականներուն, որոնց խոչա – լը եղած է խորտակել հայ ժողովուրդին կապանքները :

Մեր ընթերցողներէն ոմանք հաւանա · բար կը յիշեն,— որովհետեւ դէպքերը օրը օրին արձանագրուած են այս սիւնակնե – րուն մէջ, — ափ մը մոլեռանդներու չար – ժումը Իզմիրի մօտերը : Ծոմ, աղօթք եւ օրական քանի մը արմատ իրրեւ անուղղ , ու քառասուներորդ օրը Մենեմէնի մղկի – թէն հրացանաձգութիւն, յետոյ մոլեգին դրոհ դէպի կեւսակալութիւն .— կրօնքը ձեռքէ կ'ելլէ կոր, Քեաֆիր Մուսթաֆա Քեմալի երեսէն», վայրի աղաղակներով : Ճամբան կը հանդիպին Գուլպա պէյի , որ ի զուր կը ճիչնի խօսք հասկցնել իրենց .

— Եահու, ամօթ֊է, կը վայլէ՞ որ լեզու երկարէք մեր աղատարար Կազի փաշա – յին ···» :

Գիւժացած խուժանը ճիտը կը կոտրէ մի – ամիտ սպայէն, արիւնը կը խմէ եւ գլուխը կը տնկէ հեռադրաճողի մը վրայ : Բա – լորն ալ ձեռք կուտան իրենց օճիքը, ընդ որս եւ իրենց դերասան՝ պէտք՝ Շէյխ Ի – սատ : Ի՞մտնամեայ այս ծերունին, մեծ համբաւի տիրացած իր առասպելական հրաշագործութիւններով, իբր թէ կարող էր անձրեւ բերել, օդանաւերը երկինքէն վար առնել եւ ··· մեռելները յարուցա – նել, եկու տես որ ո՛չ տգան, ա՛չ գործա – կիցները եւ ոչ ալ ինքզինքը կրցաւ փրկել կախաղանէն : Քեմալական դատաւորը հետեւեալ հարցումը կ'ուղղէր դատապր – ներէն մէկուն :

— Օսման աղա, դուն հասարակ լէկլէ – պիտի մըն ես, բայց կը համարձակիս մեր ազատարար Կազի փաշան մեղադրել ետք, Սատրազամի աթոռը դրաւել : Է՛հ, ըսէ տեսնեմ, այդ պաշտօնը վարելու կարո – ղութիւնը ունի՞ս :

— Նախագահ էֆէնտի, քեղի չիտակը զրուցեմ, այս ամէնը տալավերայի վրայ հիմնուած էր : Տիէիճի Իսմայիլը հանրա – պետութեան նախագահ ըլլալէն ետք, ես հայտէ հայտէ Սատրազամ կ'ըլլամ ···

ԱՐԱՄ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

— Ընկերնե՛ր, ես ձեզ հետ չեմ համաձայնիր, — ասաց Ալեքսանդրը, — ես կարծում եմ, որ մեր ամենամեծ թշնամին ոչ թե ցարն է, այլ ինքնագոհությունը, որ մեզ պատել է: Ինչո՞ւ ենք մենք ուրախանում, որ մի քանի հարյուր հոգի ենք հավաքվել: Ինչո՞ւ ենք մենք կարծում, որ մեր գործը արդեն կատարված է, երբ մենք միայն սկսել ենք: Ես ասում եմ, որ մենք պետք է ամենից առաջ մտածենք մեր ուժերի ամրապնդման մասին

× կը հաստատուի թէ Ա. Մխիթեան Ջրածին ռումբի վերջին պայթիւնը տեղի ունեցած է Պայքալ լիճի չրջանին մէջ, ձափոնէն 2800 քիլոմեթր դէպի հիւսիս արեւմուտք :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԵԹՐՈՑԻՆ ներքին էլեկտրական կայարաններու պաշտօնեաները յանկարծ հոսանքը կտրեցին չորեքշաբթի ժամը 13·30էն 14·42, անտանելի կացութեան մը մատնելով ուղեւորները : Հաղարաւոր քաղաքացիներ կառախումբերուն մէջ մնացին : Շատերը դուրս ելան քալելով, ու – րիշներ կառախումբերուն մէջ մնացին մինչեւ հոսանքին վերահաստատումը :

ԱՆԳԼԻՈՑ աշխատաւորական կուսակցութեան առաջնորդը, նախորդ վարչապետ էթլի հանդստեան կոչուեցաւ : Թաղուհին կոմսութեան տիտղոս չնորհեց, իրեն ձգելով ընտրել անունը իրեւ լորտ : Ուրեմն այսուհետեւ երկրին պիտի ծառայէ մասնակցելով Լորտերու ժողովին : Քան տարիէ ի վեր կը վարէր աշխատաւորական կուսակցութիւնը եւ մեծ համբաւ կը վայելէր իր չափաւորութեամբ :

ՄԱԿի ընդհ. ժողովը վաւերացուց Քանատայի բանաձեւը որ կը թելադրէ Ատլանտեան խորհուրդին, խմբովին անդամ ընդունիլ 18 թեկնածուները : Առնոց 13ը արեւմտեան պետութեանց կողմէ առաջարկուած են, հինգը խորհրդային ճակատէն : Քուէարկութիւնը կատարուեցաւ երկուքի դէմ 52 ձայնով :

ՄԱՐՈՔԻ Սուլթանը վաւերացուց ան – կախութեան առաջին դահլիճը : Սուլթանը այս առթիւ ալ չէշտեց թէ Մարոքը պիտի ըլլայ սահմանադրական միապետութիւն : Վարչապետը, Մր Պեքայլ, յայտարարեց.— « Սուլթանը կը մնայ խորհրդանշանը երկրին եւ անոր միութեան » :

ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ ԵՒ ԽՐՈՒՇՉեւի Պիրամայնիայէն վերադարձան Հնդկաստան, իրենց ճամբան չարունակելու համար դէպ Քաշմիր եւ Աֆղանիստան : Իրաղեկ ազբիւրէ կը հաւաստեն թէ Պիրմինիա պիտի չարունակէ չէզոքութիւնը, հակառակ Խրուշչեւի այն յայտարարութեան թէ պիտի միանայ յառաջդիմական ուժերուն :

ԻՍՐԱՅԷԼի արտաքին նախարարը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Ֆ. Տըլըսի հետ, Ուաշինկթընի մէջ : Ծրագրած էր խաղաղօրէն կարգադրել արաբական երկիրներու հետ եղած վէճը, առանց եղբայակցութեան մը յանդելու : Զինադադարի յանձնախումբին նախագահը, զօր. Պըրնս եւս կ'ըսէ թէ երկու կողմերն ալ հաչտութիւն կ'ուզեն, բայց չեն կրնար ճշդել պայմանները :

ՄՈՐԻՍ ԱՐՇԱՄԲՕ, ծանօթ հեծելանուրդը յանկարծամահ եղաւ առջի օր, Փարիզ, ուղեղային արիւնահոսութենէ : Ծրանասցի ախոյեանը որ 47 տարեկան էր, մարզական փառաւոր անցեալ մը ունէր : 1937ին յաղթած էր աշխարհի ժամական մրցանիշը կոտրելէ 45 քիլ· 840ով : Քանի մը անգամ Ծրանասյի Շրջանին Դեղին Շապիկը ստացած է : Շահած է Փարիզ–Նիս մրցումը 1936ին : Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի ուրբաթ առաւտ (այսօր) :

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

կաթող· ընտրութեան մասին

ՎԻՆ.— Այս կիրակի, 4 հոկտ. վերջ ժամը չորսին, Վիէնի մէջ, Սէրքելը Քաթոլիկի սրահը, Լիոնի եւ չրջանի կաթող· ընտրութեան պատուիրակ Պ. Ա. Կիւլպէնկեան զեկուցում պիտի տայ Վիէնի մէջ, կաթող· ընտրութեան, միւռոնօրհնէքի արարողութեան եւ հայրենիքի կացութեան մասին :

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը :

ՓԱՐԻԶԻ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐԸ ՑԵՏԱՋԳԱԾ ԵՆ ԻՐԵՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱԾ «ԷՕՃԷՆԻ ԿՐԱՆՑԷ»Ի ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄԸ եւ ՆՈՑՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՓԱՓԱՒԻՆ ԳՈՀԱՑՈՒՄ

ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

17 Դեկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Սալ Իէնայի մէջ

Երկրորդ անգամ ըլլով կը բեմադրեն

ՄՆԿԼԶԱԿՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գրիգոր Վահանի *Փարիզի հայ կեանքի* Ծաղրանկարը երեք արար :

Առաջին ներկայացման դերակատարներու ամբողջական կազմով :

Տոմսերը նախօրօք ապահովել, դիմե – լով Գրատուն Բալուեան, 43 ռիւ Ռիշէ :

ԱՐԾԻՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՑՈՒՆՈՒԱՐ 7ին

Շաբաթ ժամը 20էն մինչեւ առաւօտ

SALON ALHAMBRA

340, Bld. Chave, Marseille

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Յովակիմ Պէնլեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ժանօ Պէնլեան, Տէր եւ Տիկին Փարաւան Պէնլեան, Տէր եւ Տիկին Արսէն Պէնլեան (Քան), Տէր եւ Տիկին Զաքար Գասպարեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի Պուլվար Օտտոյի Ս. Յակոբ մատրան մէջ, իրենց չատ սիրելի մօր

ՏԻԿԻՆ ԱԳԱՊի ՊԷՆԼԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազգականները եւ բարեկամները :

ԽՆԶՈՑՔ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Համախոբբ· Մխիթեան Վալանսի մասնաճիւղի խնջոյքը այս չաբաթ, ժամը 21–ին, Պ. Գ. Սիմոնեանի սրճարանին մէջ, 25 ռիւ Պէլ Իմաժ : Նախագահութեամբ Պ. Ս. Ձերանեանի : Վարչութիւնը սիրով կը հրաւիրէ հասարակութիւնը անխտիր, մանաւանդ անդամները իրենց ընտանիք – ներով :

Կը խօսի Պ. Գ. Սիմոնեան :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Համա–Զարսան – ճաղի Հայր· Մխիթեան :

Դեկտ· 10ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պօմոնի Ս· Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ :

Ղեկավարութեամբ եւ բեմադրութեամբ դերասան ԹՐԱԳՕՇի :

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի լաւագոյն ուժերու : Պիտի ներկայացուի՝

ԵՐԵՔ ԿԱԶԵՐ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

(Տրամա վեց արարուածով, Յ· Ն· Վասկերտցեանի, Հայ յեղափոխական կեանքէ) :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԿԱՐՏԱՆ – ՊԻՎԷՌ·—Այրի Տիկին Աստղիկ Պետրոսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մանուկ Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկ· Պետրոս Պատմաճեան չնորհակալութիւն կը յայտնեն Հ· Յ· Դ· «Նիկոլ Դուման» խումբի բոլոր ընկերներուն, Տիգրանա – կերտցի հայրենակիցներուն, Պիվէռի եւ Կարտանի հայ գաղութին եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ թէ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին եւ մխիթարեցին իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ քեռայրին մահուան առթիւ :

Այս տխուր առթիւ Տիկին Աստղիկ Պետրոսեան հազար ֆրանք կը նուիրէ Հ· Յ· Դ· Վէթ· Ֆոնտին, հազար ֆր· ալ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար :

●

ԼԻՈՆ· — Եկեղեցաչէն եւ Տիկնանց յանձնախումբը, Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան է նպաստ տրուած պարահանդէսի առթիւ, չնորհակալութեամբ առացաւ հետեւեալ նուէրները.— Փարիզէն Տիկին Վահանոյշ Զրբաչեան 15·000 ֆր· : Փարիզէն Նուպար Յովհաննէսեան 25·000 : Պ· Շարլ Ագնուսւր քսան հազար, Սկզ Ժրնի Լավալէն Պ· Գրիգորեան քսան հազար, Պ· Ատտա տասը հազար, ամն հազար, Պ· Նափոլէոն Պըլըգեան իննը հազար, Պ· Սիրական Թօփալեան 500 ֆր· :

ՉՐՈՑՑ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԵՆի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ կաթ· Խաչի մասնաճիւղին : Այս չաբաթ ժամը 21ին, 19 ռիւ տէ զ'Ալուէթ, (Տիկին Պապիկեանի բնակարանը) :

Կը խօսի Տիկ· Հռիփսիկ Խոնդկարեան :

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès

Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊ· ԽԱՉի ՄԱՐՍԷՅԼի ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շաբաթ 10 Դեկտ·, ժամը 21էն մինչեւ լոյս, «Ալհամպրա»ի չքեղ սրահներուն մէջ

340 Պուլվ· Շավ

Եւրոպական պարեր՝

Կը նուագէ նչանաւոր

Orchestre ROGER GOMEZ et son ensemble

Դեղարուեստական բաժին, սիրուած երգչուհի Պ· Գէորգ Մամասեան, Ժօրժ Մաս (Լիոնի ձայնասփիւռէն) :

Սիրայօժար մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի Օր· ՍԻՒԶԱՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆի, (Ա· Մրցանակ Մարսէյլի երաժշտանոցէն)

Մէջ ընդ մէջ հաճելի անակնկալներ :

Տեղի պիտի ունենայ ամենագեղեցիկ կօշիկներու մրցում : Առաջնութիւնը չահողը Մխիթեանս կողմէ կը տառնայ դեղեցիկ ծաղկեփունջ մը :

Ձոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

●

Ուրբաթ, 9 Դեկտ· Ռատիօ – Փրովան – աէն պիտի երգէ Տիկին Սիւզան Սիմոնի Քիպըրիեճեան, իսկ չաբաթ նոյն ժամուն ռատիօն տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ Ֆ· Կ· Խաչի մասին :

Տոմսի գին 400 ֆրանք :

Սրահին ջեռմութիւնը ապահովուած է :

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Շաւիլի թաղապետարանի սրահին մէջ
Ռիւ Սթալինկրատ

Այս կիրակի ժամը 4էն 4էս դիշեր :

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի եւ Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն կողմէ :

Կը նախագահէ ընկերուհի ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԷՒ ԴԱՒԹԵԱՆ :

Կը խօսի՝ ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Դեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն հայկական նուագ Պ· Պ· Թառխան ԴԱՐԵԳԻՆ եւ ԲԵՆՕ :

Նուագախումբ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ

Կ'երգեն Տիկին Լուիզ Պետեան, Օրիորդներ Ալիս Մեճասուրեան եւ Արմենուհի Պետեան (դաշնակ) :

Հայկական պարեր Պանէէոյի Նոր Սերունդի ընկեր – ընկերուհիներու կողմէ :

Անիէռի Նոր Սերունդի Թատերախումբը կը ներկայացնէ կատակերգութիւն մը

« ԴՈՒՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ»

Խօսնակ ընկեր Գրիգոր Ամիրայեան :

Ժամը 8էն վերջ պարահանդէս :

Մատչելի պիւֆէ :

Մուտք 200 ֆրանք :

Կառախումբը Մոնթարնասէն եւ Սէն Լազարէն, օթօպիւս Փօ՛ տը Սէվրէն, 171 թիւ, իջնել Փիւի սան Վէնն :

ՏՕԿԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՒԻՐԵՑ�էՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, RUE RICHER - PARIS (9e)

Tél.: PROvence 64-90

C. C. P. Paris 3630-66

Մանկութիւն չունեցող մարդիկ, *Ա· Ծառուկեան, մատենաչար «Համազգային» Պէյրութ, 1955, գինը 700 ֆրանք :*

Դանիէլ Վարուժան, *Դ· Ճիզմէճեան, (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակները, Գրականութիւնը), մատենաչար «Ցուսաբեր», Գահիրէ, 1955 գինը՝ 700 :*

Ընտանիքին բարեկամը եւ ընդարձակ երազահան, *կազմեց՝ Կ· Կիլիկեան, տպ· Կ· Տօնիկեան, Պէյրութ, գին 1000 :*

Նոր Քնար երգարան, *կազմեց՝ Կարօ Գէորգեան, Պէյրութ, 1954, կազմուած՝ 1650 ֆր· Թղթակազմ՝ 1400 ֆրանք :*

Քաջն Նաղար եւ ուրիշ 13 պատմուածքներ, *Համաստեղ, Գահիրէ 1955: Գինը՝ կազմուած 1000, Թղթակազմ 700 ֆր· :*

Սիամանթոյի ամբողջական գործը, *Գահիրէ, կազմուածը՝ 1800 ֆրանք :*

Վերադարձ, *Կ· Փօլատեան, Գահիրէ 1955, գինը 500 ֆրանք :*

Զրոյց, *Կ· Փօլատեան, (Ահարոնի, Լիլիթարի, Շ· Նարդունիի, Օ· Պէրպէրեան, Հ· Ս· Տէր Մովսէսեանի եւ Լիւֆ Անտրէ Մարսէլի հետ) Փարիզ, 400 ֆր· : Վէրֆ Հայաստանի, Խ· Աբովեան (Նոր տպագրութիւն), Պէյրութ 1954, (կազմուած) 700 ֆրանք :*

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՆԵՐԿԱՑՑԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Արեւմտեան Եւրոպայի Կեդր· Կոմիտէն նիստի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուար – ձաններու ներկայացուցչական ժողովը, այս կիրակի ժամը 15ին, Քաֆէ Պարպո – թի վերնայարկը :

Մարմինները պէտք է ներկայանան լրիւ կազմով :

ՎԱՒԱՆՍ.— Հ· Յ· Դ· Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ, ժամը 9ին, Ահարոնեան ակումբը : Միասին բերել անդամատեարները : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Հ· Յ· Դ· ՓՈՒՐԻԿ խումբի դասախոսական ժողովը՝ երեքշաբթի, 13 Դեկտ· ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԻՍԻ·— Հ· Յ· Դ· Զաւարեան կոմիտէի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 9ին, Արիմեան դպրոցը : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Ֆ· Կ· ԽԱՉի Անիէռ – Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 14·30ին, 10 ռիւ Ռ· Փ· Փիլպէռ, Անիէռ, ընկերուհի Կոթաղեանի բնակարանը : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Կարեւոր օրակարգ :

Ֆ· Կ· ԽԱՉի Մանուկներու օրուան յանձնախումբի ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 15ին, Քաֆէ Ռէժան :

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ուս· Մխիթեան անդամական ժողովը այս կիրակի ժամը 4·30ին, Իսիի Արիմեան վարժարանը : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի հայրենակիցներէն անխտիր ներկայ ըլլալ :

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վեսինէն Տէր եւ Տիկին Սողոմոնեան հազար ֆրանք կը նուիրեն «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար :

ԱՂՕԹԱԺՈՂՈՎ ԿԱՐՏԱՆ ՊԻՎԷՌի ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

Պօմոնի Լուսաւորչական հոգեւոր քոյրերը այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2·30ին աղօթաժողովի կը հրաւիրեն հայ հաւատացեալ ժողովուրդը Կարտան Պիվէռի վէռ ակումբին մէջ : Պիտի քարոզէ քոյր Տիգրանուհի Մեսրոբեան :

Affaire. Livry. Près bus, car, gare. Boutique, 4 pièces, cuisine, WC., Salle d'eau, jardin. Entièrement remis à neuf. Bien situé. Le tout libre. PRI 21-66.

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԻԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի էլեկտրական աղօրիէ մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ *թէ* Ֆրանսական սուրճ *խմելու համար՝*

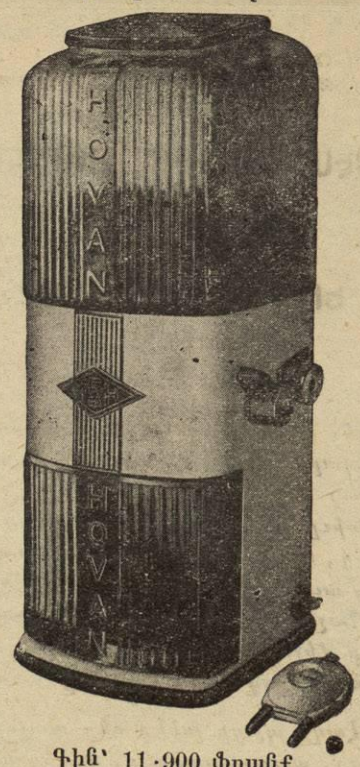

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր էլեկտրադէտին կամ՝

APPAREIL'AGE ELECTRO-MECANIQUE

14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի

Contre Remboursement

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՇԱԲԱԹ 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

SAMEDI 10 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7848 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ԱԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3259

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՎԱՐԱԳՈՅՐԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Ամէնքդ ալ դիտէք թէ Կիլիկիոյ կաթողիկոսին ընտրութիւնը պիտի կատարուէր Հոկտեմբեր 14ին:

Վերջին պահուն նախորդ տեղապահը, Խաղ. արք. նորէն յետաձգեց ընտրութիւնը, փոթորիկ մը յարուցանելով:

Երրորդ յետաձգումն էր այս, եւ իրաւամբ տեղի տուաւ բուռն դժգոհութեանց:

Խաղ. արք. զեկոյց մը հրատարակեց այն ատեն, իբրեւ թէ հանրային կարծիքը լուսաբանելու համար: Բայց աւելի պըղտորեց միտքերը, իր հակասական բացատրութիւններով:

Այս առթիւ կ'ըսէր.

— « Անձնապէս եկած ենք այն եզրակացութեան թէ այս պայմաններուն տակ կաթող. ընտրութեան ձեռնարկելը աղէտ եւ ողբերգութիւն պիտի բերէր մեր Աթոռին եւ մեր ժողովուրդին »:

Այս վայրերան բացատրութիւնը կարկտան մըն էր, պարտկելու համար ուրիշ դաղտնիք մը:

Հետեւանքը այն եղաւ որ Լիբանանի առաջնորդը հրաժարեցաւ, Ազգ. վարչութեան հետ: Գաւառ. ժողովը մերժեց հրաժարականը, եւ այս անդամ կաթող. տեղապահը ինք հրաժարեցաւ, տեղը տալով Խորէն եպիսկ.ի:

Այս առթիւ Միաբանական ժողովը որոշեց ընտրութիւնը կատարել յառաջիկայ Փետրուար 14ին:

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան պաշտօնաթերթը, «Էջմիածին », մասամբ կը բանայ վարագոյրը:

Թերթին Սեպտեմբերի թիւին մէջ հրատարակուած են շարք մը հեռագիրներ՝ կաթող. ընտրութեան առթիւ:

Առաջին հեռագրով (10 Օգոստ.) Էջմիածնի Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը կը խնդրէ Կիլիկիոյ կաթող. ընտրութիւնը «յետաձգել աւելի ուշ ժամանակ», «նկատի ունենալով որ Սեպտեմբերի վերջերին նախատեսւում է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութիւնը »:

Խաղ. արք. կը պատասխանէ թէ ընտրութիւնը պիտի կատարուի Հոկտ. 14ին, ինչպէս հաղորդած են Գերագոյն Խորհուրդին, Յուլիս 8 թուականով: Եւ կ'աւելցնէ թէ թուականը ծանուցուած ըլլալով բոլոր թեմերուն, չի կրնար յետաձգել: Ուրեմն, «խոնարհաբար խնդրում ենք յետաձգել Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութիւնը »:

Այս անդամ երկրորդ հեռագիր մը կ'ուղղէ Հոգեւոր Խորհուրդը, յիշեցնելով թէ միւռոնօրհնութիւն ալ պիտի կատարուի, թէ «ոչ մի դէպքում հնարաւոր չի համարում յետաձգել Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութիւնը»: Ուստի խնդրում ենք զիջող լինել այս հարցում»:

Այս հեռագիրը թուական չունի: Երրորդ հեռագիրը (1 Սեպտ.) աւելի վճռական հանգամանք ունի.

— « Մեզ յայտնի դարձաւ, որ Դուք չէք ցանկանում յետաձգել Կիլիկիոյ կաթող. ընտրութիւնները, որ հաւասար է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հրաւիրած ազգային – եկեղեցական ժողովի գումարման խանգարմանը: Բարեկամաբար խորհուրդ ենք տալիս ընդառաջել մեր խնդրանքին եւ յետաձգել Կիլիկիոյ կաթող. ընտրութիւնները»:

Չորրորդ հեռագիր մը (6 Սեպտ.) որուն տակ ստորագրած են երկու եպիսկոպոսներ եւ երկու աշխահականներ, Էջմիածին կը հրաւիրէ Խաղ. արք.ը, մասնակցելու համար «Համազգային կեդրոնական յանձնաժողովի աշխատանքներին»:

Սեպտ. 23 թուակիր հեռագիր մը կը կրկնէ հրաւէրը, խնդրելով յետաձգել Կիլիկեան ընտրութիւնը:

Դեռ պիտի խօսինք:

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏ ԿԸ ԿԱԶՄԵՆ

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, աւելի քան 25·300·000 քաղաքացիներ արձանագրուած են երեսփ. ընտրութեանց համար: Թեկնածուներու թիւը կը հաշուեն հինգ հազար, բուն Ֆրանսայի 547 աթոռներուն համար: Հակառակ ձեռք առնուած միջոցներու, անհամար պոչեր կը կազմուին քաղաքապետութեանց առջեւ: Միացեալ ցանկեր կազմելու եւ իբրեւ ընտրող արձանագրուելու պայմանաժամը կը լրանայ այսօր, շաբաթ, կէս դիշերին:

Ընկերվարական եւ արմատական կուսակցութեանց վարիչները, Պ. Կի Մոլէ եւ Մենտէս – Ֆրանս որոշեցին միասին ներկայանալ, համաձայն նուազագոյն ծրագրի մը: Երկու ներկայացուցիչները այս համաձայնութիւնը հաստատեցին լրագրական ասուլիսի մը մէջ: Կը կարծուի թէ Կոլեան խմբակցութեան ձախ թեւը եւ ուրիշ ձախակողմեան հոսանք մը եւս պիտի միանան այս շարժումին որ կը կոչուի «Հանրապետական ճակատ »: Պ. Պ. Կի Մոլէ եւ Մենտէս Ֆրանս յայտարարեցին թէ չեն մերժեր ուրիշ խնամութիւններ, պայմանաւ որ ընդունին իրենց հաւաքական ծրագիրը: Երկու վարիչները ժողով մը գումարեցին Պ. Մոլէի դրասենեակին մէջ: Ընկերվարականները 104 անդամներ ունէին լուծեալ Ազգ. ժողովին մէջ, արմատականները՝ 70 որոնց կէսը կը հետեւէր Մենտէս Ֆրանսի:

Երկու օրէ ի վեր բոլոր կուսակցութիւնները զբաղած են միացեալ ցանկեր կազմելով:

Պ. Մենտէս Ֆրանս յայտարարեց թէ նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Պ. Մոլէի հետ, կարգադրելու համար տեղական խնդիրները: Ընկերվարական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը գոհունակութեամբ հաստատեց թէ երիտասարդութիւնը խանդավառութեամբ կ'արձանագրուի քաղաքապետութեանց մէջ: « Ձախակողմեան հոսանքները կը սխալին, համախմբումներ փորձելով 1951ի թիւերուն վրայ: Կը սխալին, վասն զի փոփոխութիւն մը տեղի ունեցած է հանրային կարծիքին մէջ որ կ'ուզէ վերաքննել ներկայ քաղաքականութիւնը»: Այս առթիւ հաստատեց թէ Կոլեան հոսանքէն ալ որոշ անդամներ հաւանութիւն յայտնած են միանալու Հանրապետական ճակատին: «Մենք կ'ուզենք որ Ազգ. ժողովը իր ընտրութենէն անմիջապէս վերջ զբաղի ընտրական օրէնքի բարեփոխումով, բայց չենք պահանջեր որ լուծուի եւ նորէն ընտրութիւն կատարուի »:

Աւելորդ է ըսել թէ չափաւոր եւ աջակողմեան հոսանքներն ալ կ'աշխատին միացեալ ճակատ կազմել: Շատ մը նահանգներու մէջ ձեռնարկներ կը կատարուին հակաբոլշեւիկ ճակատ մը կազմելու համար: Ժողովրդական Շարժումը (կաթոլիկ) բարեացակամ դիրք մը բռնած է ընկերվարականներուն հանդէպ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ծովային նախարարութեան պաշտօնատունը, որ 350 տարուան հնութիւն ունի, հրդեհի մը հետեւանքով կ'սնցուց վերի երկու յարկերը: Քսան հրշէջ մեքենաներ անդադար ջուր կը հոսեցնէին աւելի քան երկու ժամ, բոցերը սահմանափակելու համար: Բարեբախտաբար մարդ չկար բռնկած մասերուն մէջ:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը յայտարարեց թէ զէնք եւ ուրիշ ռազմական պիտոյքներ պիտի դնեն Ատլանտեան զինակիցներէն, ծրագրուած բանակին կազմակերպութեան համար:

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԾԱԽԵՆ

Խ. Միութեան Կոմկուսը — այժմ Կոմպարտիա — անշուշտ շքանշան մը պիտի պարգեւէ Ն. Խրուշչեւի որ այնքան խիզախ ճառեր խօսեցաւ Հնդկաստանի եւ Պիրմանիոյ մէջ, հովանաւորութեամբ մառեշալ Բուլկանինի:

Մառեշալը կը նախընտրէր լռութիւն պահել «կրիտիկական մոմենտում », կատարելապէս վստահ ըլլալով անոր ամբոխավարական ձիրքերուն վրայ:

Մնաց որ, թէեւ մառեշալ եւ վարչապետ — «պրըմյեր մինիստր » — կրնա՞ր միջամտել: Կեդր. Կոմիտէն ամէն բան է Խ. Միութեան մէջ, իր Ապահովութեան տեսչութեամբ որ նախապէս կը կոչուէր Չեկա:

Անոնք որ օրը օրին հետեւած են Խրուշչեւի ելոյթներուն, գոյնզգոյն ածականներ կը բաշխեն:

Անգլիական թերթերը սկսած են «Կրեմլինի խեւ երկուորեակը» կոչել երկու ուղեւորները, որոնք Լոնտոն ալ հրաւիրուած են:

Անշուշտ ամէնէն սուր սլաքները ուղղուած են Խրուշչեւի դէմ: Թերթ մը, «Տէյլի Սքէչ» կ'ըսէ թէ Կեդր. Կոմիտէին Ա. քարտուղարը «աղտեղութեանց մասնագէտ մըն է որ իր աղբամանը կը պարպէ մեր գլուխներուն վրայ »:

Ուրիշ մը, Տէյլի Մէյլ, դիտել կուտայ.

— «Խ. Միութեան վարիչները կը թունաւորեն ազգերու ոգին, թունաւորելով ճշմարտութեան աղբիւրները »:

Կը յիշէք թէ Խրուշչեւ միշտ ճշմարտութեան մասին կը խօսէր, ձաղկելով բրիտանական աշխարհակալութիւնը, նոյնիսկ բրտօրէն յանդիմանելով փրանսացի թղթակից մը, Ռանկունի մէջ:

Գիտնալով հանդերձ որ նոյն կոպտութեամբ լուտանքներ պիտի արձակէ «ժողովրդի ոխերիմ թշնամի Դաշնակներուն » դէմ, քանի մը ճշմարտութիւններ ալ ես կ'արձանագրեմ. —

Ի՞նչ է տարբերութիւնը Խ. Միութեան աշխարհակալութեան եւ միւսներուն գաղթապետութեան:

Դուք չէի՞ք որ Լոզանի ճամբան հարթեցիք, Թուրքիոյ ձգելով արեւմտեան Հայաստանը, Սեւ Ծովու ափերէն մինչեւ Տարօն – Վասպուրական:

Դուք չէի՞ք որ պարպել տուիք Փոքր Ասիան ու Կիլիկիան, ծափահարելով թուրք ասկեարները:

Ո՞վ դրացիներուն բաժնեց Արարատեան Հայաստանի պատմական հողերը, — Ախալքալաք, Ղարաբաղ, լեռնային Գանձակ եւ Սուրմալու:

Ո՞վ Թուրքիոյ հետ կնքուած գաղտնի դաշնագրով մը հեռաւոր Ադրբէջանի կապեց Նախիջեւանի շրջանը, որ միայն չորս ժամ հեռու է Հայաստանէն եւ անոր բնական մասը կը կազմէ աշխարհագրութեամբ եւ ռազմական պաշտպանութեամբ:

Ո՞վ ստորագրեց Մոսկուայի եւ Կարսի դաշնագիրները, իսկ վերջին անգամ 1953 Մայիս 30ի յայտարարութիւնը, անգամ մը եւս կրկնելով թէ Հայաստան հողային պահանջներ չունի Թուրքիայէն:

Ինչո՞ւ չէք յարգեր մինուճար Հայաստանի ներքին ինքնավարութիւնը, թոյլ տալով որ վերահաստատեն մեր հարազատ ուղղագրութիւնը եւ ազատօրէն գործածուին Հայկազնեան բառարանին բառերը՝:

Եթէ օր մը Երեւան հանդիպիք, անշուշտ ուրիշ ճշմարտութիւններ ալ կը յիշեցնեն ձեզի, պայմանաւ որ թոյլ տաք ազատօրէն արտայայտուելու:

ՎԱՀԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Անգլիական պատուիրակութիւն մը գացած է Յորդանան, նախագահութեամբ սպարապետ Թէփլըրի, համոզելու համար որ արդ երկիրն ալ միանայ Պաղտատի Ուխտին: Միեւնոյն ատեն պիտի վերաքննուի 1948ի դաշինքը: Քանի մը ամիսէ ի վեր Յորդանանի խորհրդարանը կը քննադատէ այս դաշնագիրը, որուն համաձայն Մեծն Բրիտանիա ինը միլիոն սթերլինի նպաստ մը կը վճարէ Յորդանանի, իբրեւ փոխարինութիւն օգտագործելով Ամմանի օդակայանը: Ընդդիմադիրները կը պահանջեն աւելցնել այս գումարը, որ կը գործածուի Յորդանանի վերազինման համար: Անգլիա տրամադիր է վերաքննելու 1948ի դաշնագիրը, տընտեսական եւ քաղաքական լայն աջակցութիւն խոստանալով, որպէսզի Յորդանան միանայ Պաղտատի Ուխտին: Ամման շատ ալ համաձայն չէ այդ զինակցութեան, բայց կրնայ ազդուիլ Անգլիոյ հրապուրիչ առաջարկներէն:

× Միջազգային հարցերու ամերիկացի մասնագէտը, Ուոլթըր Լիփմըն, մոնաւոր թղթակցութեամբ մը կը հաստատէ թէ վերջին աշխարհամարտէն ի վեր երկրորդ անդամ ըլլալով Խ. Միութիւնը կը խախտէ ինչ որ Արեւմուտքի մենաշնորհը կը համարուէր: Առաջին անդամ 1949ին խախտեց հիւլէական զէնքերու ամերիկեան մենաշնորհը: Այժմ յաջողած է ճամբայ բանալ դէպի երկրագունդի այն շրջանը որուն զէնքի եւ դրամագլուխի միակ հայթայթիչներն էին Ատլանտեան պետութիւնները, տակաւին քանի մը ամիս առաջ: Այժմ Մոսկուան կ'իւրացնէ Մարշըլի ծրագիրը եւ փոխադարձ օգնութեան դրութիւնը: « Ծանր սխալ մը պիտի ըլլար ենթադրել թէ Ռուսիան բաւարար աղբիւրներ չունի իր ծրագրին պահանջա՞ դրամագլուխը ճարելու համար: Խորհրդային զեկավարեալ տնտեսութեամբ ամէն վայրկեան կրնայ տարբեր նպատակներու յատկացնել դրամագլուխները, համաձայն իր բարձր քաղաքականութեան պահանջներուն: Քաղաքական տեսակէտով Մոսկուա շատ մը զօրաւոր միջոցներ ունի. հետեւաբար կրնայ սա լեզուն գործածել. — « Ձեր զինակցութիւնները չեն պաշտպաներ ձեզ: Միւս կողմէ կը դրդռեն մեզ: Չէզոքութիւն պահեցէք եւ մենք չենք յարձակիր: Այլեւս վախնալիք բան չէք ունենար »:

× Ուոշինկթընի մէջ բանակցութիւններ կը կատարուին Եգիպտոսի, Միջազգային Դրամատան եւ ամերիկեան կառավարութեան միջեւ, Ասուանի ամբարտակին շինութեան համար: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց կը հաստատուի թէ նախագահ Այզընհաուըր պիտի պահանջէ խորհրդարանէն որ գումար մը տրամադրէ եգիպտական ամբարտակին շինութեան համար:

ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ

Մ. Նահանդներու արտաքին նախարարը ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ խաղաղութիւնը կը պահանջէ թէ պաշտպանողական զինակցութիւնները զօրացնել եւ թէ զանգուածային ուժեր պահել, հարկին փոխադարձ միջոցներ ձեռք առնելու համար Խ. Միութեան սպառնալիքներուն դէմ: «Խոհեմութիւնը կը պահանջէ գործել այն ենթադրութեամբ թէ Խ. Միութեան ներկայ քաղաքականութիւնը նպատակի փոփոխութիւն մը չի նշանակեր, այլ գործելակերպի փոփոխութիւն մը կը մատնէ: Մենք մեր զինակցութիւններով կազմած ենք հաւաքական ուժեղ ցանց մը որ կրնայ գործածուիլ որեւէ աստիճանի վրայ, չափազանց բազմածախս դարձնելու համար նախայարձակումը: Փոխադարձ միջոցներ ձեռք առնելու մեր կարողութիւնը պէտք է ըլլայ հսկայական, որ-

(Շար.ը կարդալ Դ. 'չ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Տարիներ առաջ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում հրատարակվող «Ամերիկահայ» շաբաթաթերթի խմբագրությունը ուղարկեց հայ գրողներին հետևյալ հարցերը.

1. Ինչպե՞ս եք դուք սկսել գրել։
2. Ինչպե՞ս եք աշխատում։
3. Ինչպե՞ս եք ստեղծագործում։
4. Ինչպե՞ս եք ընտրում ձեր նյութերը։
5. Ինչպե՞ս եք ընտրում ձեր հերոսներին։
6. Ինչպե՞ս եք ընտրում ձեր անունները։
7. Ինչպե՞ս եք ընտրում ձեր վայրերը։
8. Ինչպե՞ս եք ընտրում ձեր ժամանակները։
9. Ինչպե՞ս եք ընտրում ձեր ոճը։
10. Ինչպե՞ս եք ընտրում ձեր լեզուն։

Ստորև տպագրում ենք այդ հարցերին տրված պատասխանները։

ՎԱՀԱՆ ՏԵՔԵՅԱՆ

1. Ես սկսել եմ գրել շատ վաղ տարիքից։ Դեռ դպրոցական էի, երբ սկսեցի գրել։ Առաջին գրվածքս եղել է մի պատմվածք, որ ես ինքս էլ չեմ հիշում, թե ինչ է եղել նրա նյութը։ Հիշում եմ միայն, որ ես այդ պատմվածքը գրել եմ ռուսերեն լեզվով։ Ես ծնվել եմ Ռուսաստանում, Ռոստովում, և ռուսերեն եմ սովորել ավելի շուտ, քան հայերեն։ Ռուսերեն եմ սովորել ռուս դայակի միջոցով։ Ես ինձ հիշում եմ դեռ երեք տարեկան, երբ դայակս ինձ տանում էր զբոսանքի։ Ես ինձ հիշում եմ նաև հինգ տարեկան, երբ ես արդեն ռուսերեն գրքեր էի կարդում։ Ես ինձ հիշում եմ նաև հինգ տարեկան, երբ ես արդեն ռուսերեն գրքեր էի կարդում։ Ես ինձ հիշում եմ նաև հինգ տարեկան, երբ ես արդեն ռուսերեն գրքեր էի կարդում։

2. Ես աշխատում եմ շատ դանդաղ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

3. Ես ստեղծագործում եմ շատ դանդաղ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

4. Ես ընտրում եմ իմ նյութերը կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

5. Ես ընտրում եմ իմ հերոսներին կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

6. Ես ընտրում եմ իմ անունները կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

7. Ես ընտրում եմ իմ վայրերը կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

8. Ես ընտրում եմ իմ ժամանակները կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

9. Ես ընտրում եմ իմ ոճը կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

10. Ես ընտրում եմ իմ լեզուն կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

ՎԱՀԱՆ ՏԵՔԵՅԱՆ

1. Ես սկսել եմ գրել շատ վաղ տարիքից։ Դեռ դպրոցական էի, երբ սկսեցի գրել։ Առաջին գրվածքս եղել է մի պատմվածք, որ ես ինքս էլ չեմ հիշում, թե ինչ է եղել նրա նյութը։ Հիշում եմ միայն, որ ես այդ պատմվածքը գրել եմ ռուսերեն լեզվով։ Ես ծնվել եմ Ռուսաստանում, Ռոստովում, և ռուսերեն եմ սովորել ավելի շուտ, քան հայերեն։ Ռուսերեն եմ սովորել ռուս դայակի միջոցով։ Ես ինձ հիշում եմ դեռ երեք տարեկան, երբ դայակս ինձ տանում էր զբոսանքի։ Ես ինձ հիշում եմ նաև հինգ տարեկան, երբ ես արդեն ռուսերեն գրքեր էի կարդում։ Ես ինձ հիշում եմ նաև հինգ տարեկան, երբ ես արդեն ռուսերեն գրքեր էի կարդում։ Ես ինձ հիշում եմ նաև հինգ տարեկան, երբ ես արդեն ռուսերեն գրքեր էի կարդում։

2. Ես աշխատում եմ շատ դանդաղ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

3. Ես ստեղծագործում եմ շատ դանդաղ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

4. Ես ընտրում եմ իմ նյութերը կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

5. Ես ընտրում եմ իմ հերոսներին կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

6. Ես ընտրում եմ իմ անունները կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

7. Ես ընտրում եմ իմ վայրերը կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

8. Ես ընտրում եմ իմ ժամանակները կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

9. Ես ընտրում եմ իմ ոճը կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

10. Ես ընտրում եմ իմ լեզուն կյանքից։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։ Ես միշտ ուզում եմ, որ իմ գրվածքները լինեն հնարավորին չափ կատարյալ։

ՄԵՐ ԿԵՐԱԾՆ ՈՒ ԽՄԱԾԸ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԵՆ

•

Առողջապահական նախարարութեան մասնագէտ խորհրդականը՝ Փրոֆ. Դր – լոր լրագրողներու ասուլիսի մը մէջ բա – ցատրեց թէ «Փորձը ցոյց տուաւ որ անձ – նական ազդակը աւելի կարեւոր է առող – ջաբանական տեսակէտով քան բնակարա – նը: Արդի կեանքի մէջ մեր անձնական դրութեան որակը քանակի փոխուած է:

Երկրագործէն կը պահանջուի որ չատ եւ չուտ արտադրէ: Այս տարի տանձը քիլօն մինչեւ տասը ֆրանքի ծախուեցաւ:

Գնորդը ուշադրութիւն կը դարձնէ ծանրութեան, մեծութեան եւ գոյնին, առանց նկատի առնելու որակը: Իսկ որա – կին իյնալուն վրիսաւոր պատճառներն են նուազ արդասաբեր հողը, այլասերած կենդանիները, զէշ խնամուած բանջարե – ղէնները եւ վերջապէս խարդախուած ու – աելիքները:

Հողը կենդանի միջավայր մըն է, որ կենսունակութիւն կ'առնէ չնորհիւ մի – լիառաւոր փոքր մարմիններու: Հողին հանգիստը նկատի չեն առներ, ծառերը կը կտրեն, բուսահողին անհետացումը կ'ա – րագանայ. Ալժերիոյ մէջ ամէն օր հա – րիւր հեկտար հող կը մաշի:

Անտարակոյս, համաշրջական պարար – տանիութիւը կը բարելաւէ հողը, սակայն ա – տիկա ի վերջոյ առողջութեան չի՛ վնա – սեր: Նախախնամութիւնը որ այնքան կը փո – տուի հասուն պտուղին կամ բանջարեղէ – նին կենսաբանական յատկութիւնները չունի:

Մեծաքանակ արտադրութիւն ստանալու համար մարդիկ սկսած են խանգարել բը – նութեան հաւասարակշռութիւնը: Օրի – նակ, հաւաբոյծը երկարելու համար ա – ծելու ժամանակը, առուտուն կանուխ կ'ար – թընցնէ հաւերը: Թռչուններու թիւն ալ սկսած է պակսիլ: Մեղուները փեթակնե – րուն մէջ կը մեռնին, որովհետեւ միջա – տասպան դեղեր շատ կը գործածուին ներ – կայիս:

Ուրիշ վտանգ մըն է «ճերմակին ճաշա – կը»: «Մենք կենսունակութենէ կը զրկենք

զային հարցերը: Կայսրը սիրով ընդու – նեց եւ խոստացաւ անմիջապէս հետեւանք տալ այդ խնդրանքին:

Կայսրը Տեղապահին նուիրեց իր լու – սանկարը եւ յոբելենական պատուանշա – նը:

Եղիշէ արք. Չերկայ ըլլալով Գէորգով վարժարանի դասերուն, իր զոհունակու – թիւնը յայտնեց տնօրէն Գ. Թօփալեանի:

Եթովպահայերը տեղեկանալով Երու – սաղէմի նուիթական կացութեան, իրենց համեստ բաժինը բերին Վանքին պատրա – պարեալներուն: Բարեկեցիկ ազգայիննե – րը վեց սան որդեդրեցին, եօթը տարուան համար, տրամադրելով 42·000 տոլար:

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՈՒԽ ՈՒԽՏԵԱԼ երիտասարդներ մտած են Հ. Ց. Դաշնակցութեան շարքերը Գա – րանթինայի մէջ (Պէյրութ), կնքահայ – րութեամբ ընկեր Շաւարշ Մակարեանի, որ ողջունէ խօսքերով բացատրած է Հ. Ց. Դաշնակցութեան հիմնական նպա – տակները, ներկայիս, ինչպէս եւ 65 տա – րիներ առաջ երբ ծնունդ առաւ:

ԼԻԲԱՆԱՆի Թեմի եկեղեցական համա – դումարը տեղի ունեցած է Դեկտեմբեր 2-ին մասնակցութեամբ 18 քահանաներու, եւ նախագահութեամբ առաջնորդ Խորէն եպիսկոպոսի: Առաջնորդը քան վայր – կեան տեւող դասախօսութիւն մը տալէ ետք քահանաներուն, բաղմապրուած թերթիկներ ցրուած են, ուր ամփոփուած են կարեւոր դիտելիքներ եկեղեցւոյ, խորհուրդներու, ծէսերու եւ արարողու – թեանց մասին: Եկեղեց. համագումարը ձեռնարկելով Ազգ. Գաւառ. ժողովի վի – ճակով դադրած երկու քահանայ անդամ – ները ընտրութեան, միաձայնութեամբ վերընտրեց Յարութիւն Ա. քհնյ. Կէպէն – լեան եւ Յովհաննէս քհնյ. Պօղոսեան:

ԳԱՀԻՐԷի Ազգ. Առաջնորդարանը 250 եզ. ոսկիի չէք մը ղրկած է վարչական կամալ Ասթէլ Նասըրի «Սպառազինու – թեանց չաքճուան» հանգանակութեան համար: Նոյն առթիւ վարչապետին ղրր – կուեցաւ նաեւ բարեմաղթական նամակ մը: Ազնքսանդրիոյ Քալաք. ժողովի որո – շումով հարիւր եզ. ոսկիի չէք մը յանձ – նուած է Ազնքսանդրիոյ կառավարիչին Գէորգ քհնյ. Սէմէրճեանի ձեռքով:

ՏՈՐՈՒՆԻ.— Նոյեմբեր 9ին Կրեմէի Ի – րաքլիոն քաղաքին մէջ մեռած է Տոքթ. Միհրան Փէչիմալճեան: Ծնած էր Պոլիս: Զգած է բաւական թիւով ձեռագիրներ, ինչպէս եւ հայերէնէ – յունարէն ձեռա – գիր բառարան մը:

× Նիակարա Ֆոլսի մէջ մեռած է Սա – հակ Պաղտասարեան, 70 տարեկանին: Ծնած է Վան՝ Ռշտունիք: Կանուխէն մը – ատ է Հ. Ց. Դ. շարքերը: Համեստ աշ – խատաւոր մըն էր, սակայն առատաձեռ – նօրէն կ'օգնէր բարեգործական հաստատու – թեանց:

ՔՂԻի ՅՈՒԻՓՍ պիւղի Հայր. Միութեան 39րդ պատմ. ժողովը գումարուած է Տիգրոյթի մէջ: Անոնք այս տարի որոշե – ցին երկու Յուսիսեցի տաներ արդիպրել բարձրագոյն կրթութեան համար, ըս – տանձնելով անոնց զպրոցական ծախքերը մինչեւ աւարտելը:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ՎԻԵՆ.— Այս շաբաթ երկուշն Նոր Սե – րունդի վարչութիւնը թէյասեղանի մը հրաւիրած էր մեզ մեր ակումբին մէջ: Կսկծալի մահուան մը առթիւ շատեր չէին եկած:

Ժամը 9ին Աւետիս Քղելեան հանդէսը բանալով, նախ ներողութիւն խնդրեց որ էէին կրցած յետաձգել թէյասեղանը, վասն զի ուշ իմացած էին ցաւալի լուրը: Ցետոյ պարզեց հանդէսին նպատակը: «Սիրելի ծնողներ ձեզ հրաւիրեցինք այստեղ, որպէսզի տեսնէք մեր յառաջդի – մութիւնը ազգային տեսակէտով: Շատ զեղեցիկ նպատակներով կ'առաջնոր – դուինք: Երիտասարդութիւնը հայ պա – հելու համար լաւագոյն միջոցն է արձա – նագրութիւն Նոր Սերունդին մէջ: Սիրելի ծնողներ, ուղարկեցէք ձեր զաւակները, անդամագրուեցէք մեր միութեան»: Քա – նի մը տարի առաջ մեր տղաքը թոթով կ'արտայայտուէին, իսկ այժմ, պիտի տեսնէք թէ որքան համարձակ են: Պիտի աշխատինք այսուհետեւ յաճախ հաւաք – ուիլ այս սրահին մէջ: Մեր նչանաբանն է երգել, խօսիլ, զուարճանալ, մի միայն մայրենի լեզուով»:

Ցետոյ բեմ հրաւիրեց Օր. Մարգրիտ Զրպարտութիւն է՞ եւ ձրի վերագրում: Ինդրեմ, ըսէք ինծի, մահափորձի վերա – բերեալ խնդիրներու մէջ ինծի հետ ի՞նչ կապ, ինչպիսի՞ կապակցութիւն մը կը – ցած գտնել: Ձիշդ է, Զիա Յուրչիսի հետ կը տեսակցէի, կը տեսնուէի, բայց գայն կը նկատէի միմիայն թէյարբքըփէրվէրնե – րուն մէկ մարդը: Ինչպէ՞ս կրնամ մահա – փորձի գործին մէջ կապ ունենալ մարդու մը հետ, որուն որեւէ արժէք չեմ ընծա – յած:

Ապաիւզատիր չորցած շրթունքը վերս – տին բացաւ եւ արտասանեց իր հուսկ բանքը, աղերսարկու եւ դիմաչարժ:

— Ցարգելի դատաւորները, այսօր, այս պահուս, կեանքս եւ մահս խնդրոյ ա – ռարկայ են: 45 տարեկան եմ, մինչեւ այս տարիքս մահափորձի նման ձեռնարկներու հետ որեւէ առնչութիւն չեմ ունեցած, այսուհետեւ ալ պիտի չունենամ, այս է վերջին խօսքս:

Նախագահ Ալի պէյ ծանոյց.

— Դատավարութիւնը վերջացած է, վճիռը պիտի հաղորդուի քեզի: Ամբաս – տանեալը տարէք:

ԱՊՏԻԻԼԴԱՏԻՐ ԻՆՔՊԷՍ ԿԱԽԱՂԱՆ ՀԱՆՈՒԵՑԱՒ

Ապաիւզատիրի մահավճիռը դրծա – դրուեցաւ նոյն պիչերն իսկ, ժամը ճիշդ 23ին, Անգարայի բանտի դրան առջեւ:

(Շար.)

ՄԵՐ ԿԵՐԱԾՆ ՈՒ ԽՄԱԾԸ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԵՆ

•

Առողջապահական նախարարութեան մասնագէտ խորհրդականը՝ Փրոֆ. Դր – լոր լրագրողներու ասուլիսի մը մէջ բա – ցատրեց թէ «Փորձը ցոյց տուաւ որ անձ – նական ազդակը աւելի կարեւոր է առող – ջաբանական տեսակէտով քան բնակարա – նը: Արդի կեանքի մէջ մեր անձնական դրութեան որակը քանակի փոխուած է:

Երկրագործէն կը պահանջուի որ չատ եւ չուտ արտադրէ: Այս տարի տանձը քիլօն մինչեւ տասը ֆրանքի ծախուեցաւ:

Գնորդը ուշադրութիւն կը դարձնէ ծանրութեան, մեծութեան եւ գոյնին, առանց նկատի առնելու որակը: Իսկ որա – կին իյնալուն վրիսաւոր պատճառներն են նուազ արդասաբեր հողը, այլասերած կենդանիները, զէշ խնամուած բանջարե – ղէնները եւ վերջապէս խարդախուած ու – աելիքները:

Հողը կենդանի միջավայր մըն է, որ կենսունակութիւն կ'առնէ չնորհիւ մի – լիառաւոր փոքր մարմիններու: Հողին հանգիստը նկատի չեն առներ, ծառերը կը կտրեն, բուսահողին անհետացումը կ'ա – րագանայ. Ալժերիոյ մէջ ամէն օր հա – րիւր հեկտար հող կը մաշի:

Անտարակոյս, համաշրջական պարար – տանիութիւը կը բարելաւէ հողը, սակայն ա – տիկա ի վերջոյ առողջութեան չի՛ վնա – սեր: Նախախնամութիւնը որ այնքան կը փո – տուի հասուն պտուղին կամ բանջարեղէ – նին կենսաբանական յատկութիւնները չունի:

Մեծաքանակ արտադրութիւն ստանալու համար մարդիկ սկսած են խանգարել բը – նութեան հաւասարակշռութիւնը: Օրի – նակ, հաւաբոյծը երկարելու համար ա – ծելու ժամանակը, առուտուն կանուխ կ'ար – թընցնէ հաւերը: Թռչուններու թիւն ալ սկսած է պակսիլ: Մեղուները փեթակնե – րուն մէջ կը մեռնին, որովհետեւ միջա – տասպան դեղեր շատ կը գործածուին ներ – կայիս:

Ուրիշ վտանգ մըն է «ճերմակին ճաշա – կը»: «Մենք կենսունակութենէ կը զրկենք

ՅԱՌԱՋԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (83)

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

•

ԵԹԷ այդպիսի բան մը գտնուէր, թէ – բեւս իրաւունք ունենայիք զիս անոնց մեղադիր նկատելու: ԵԹԷ կապ մը ունե – նայի Պուրսայի, Անգարայի, Իզմիրի մէջ ծրագրուած մահափորձերուն հետ, հար – կաւ այդ մասին փաստ մը, ապացոյց մը երեւան պիտի ելլէր: Մինչդեռ այդպիսի փաստի մը նշոյլն անգամ չկայ. այս ալ ապացոյց է իմ անմեղութեանս: Այս երկ – րին քանըհինգ տարի ծառայեցի, 12 տարին՝ զինուորական կեանքի մէջ եւ միշտ պարկեշտութեամբ աշխատեցայ: Ամէն ինչ կը թողում ձեր խղճմտանքին եւ արդարադատութեան: Միակ յանցանքս այն է որ փախուստ տուած եմ, պատճա – ռը յայտնեցի եւ կը յուսամ որ պիտի նե – ղէք այս թերացումս»:

Երբ Ապաիւզատիր վերջացուց պաշ – պանողականը, ընդհ. դատախազը առար – կեց.

— Ամբաստանեալ Ապաիւզատիր պէյ չէրցաւ ինքզինքը օրէզապէս պաշտպա – նել: «Ես անմեղ եմ» կ'ըսէ, մեր ալ ան – կեղծ փափաքը այդ է, բայց դժբախտա – բար իրողութիւնը բոլորովին տարբեր է: Զիա Յուրչիսի յայտարարութիւնները զրոյ ինք կը մերժէ, բոլորովին ճիշդ է – լան եւ այդ յայտարարութեանց համա – ձայն գաղը լուսաբանուած է: Ուշադրաւ է նաեւ իր ունեցած յարաբերութիւնը Րիւշթիւ փաշայի նման խորամանկ մար – դու մը հետ: Մէկ խօսքով, Ապաիւզա – տիր պէյ չէ կրցած ինքզինքը պաշտպա – նել:

Ընդհ. դատախազին այս առարկու – թեան առջեւ, Ապաիւզատիր խորունկ յուզումով մը ազաղակեց.

— Աղճիս ձայնին անսալով է որ կ'ըսեմ ձեզի, խօսքերուս մէջ բացարձակապէս սուտ եւ կեղծիք չկայ: Ես Րիւշթիւ փա – շայի կարեւորութիւն եւ արժէք չեմ ըն – ծայեր եւ անոր հետ մտերմութիւն ալ մը – չակած չեմ: Քառասուն տարին անգամ մը իրեն հանդիպած պահուս քանի մը խօսք փոխանակած եմ պատահաբար: Ահա թէ ինչու կարեւորութիւն չեմ ըն – ծայած Րիւշթիւ փաշայի այն խորհրդա – ւոր խօսքերուն, որոնք թերեւս մահափոր – ձի խնդրին կը վերաբերէին: Գալով Զիա Յուրչիսի յայտարարութիւններուն, կը կրկնեմ, անոնք ալ սխալ են եւ սուտ:

Ցետոյ դատախազը առաջարկեց որ Ապաիւզատիր դատապարտուի մահուան, ինչպէս նաեւ Զիա Յուրչիսի եւ Ռիֆաթ Սամիի ներկայութեամբ:

Ապաիւզատիր ոտքի ելաւ եւ ըսաւ.

*— Ես անմեղ եմ, ինչպէս ըսի ամբաստանեալ ատեանին, ինչպէս ըսի դատախազին

պէս զի խափանէ նախայարձակման որեւէ ձեւ »:

× Խրուշչեւ եւ Բուլկանին Պենկալ հասան առջի օր: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ երկուքն ալ հնդկական փաթթոցներ դրին հանդիսութեան մը պահուն: Գործարան մը այցելած ատեն, Խրուշչեւ ըսաւ թ' «ձեր վայրաշարժները մաշած են»: Կեդր. Կոմիտէէն Ա. քարտուղարը աւելի խոհեմ էր այս անգամ: Ճաշի մը պահուն մէկդի դնելով միջազգային քաղաքականութիւնը, բացատրեց թէ Ռուսերը առ հասարակ չեն ծխեր, առողջապահական պատճառներով:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԻ մետրոպոլիտը, Մակարիոս արք. հերքեց այն լուրը թէ համաձայնութիւն գոյացած է ինքնավարութեան մասին: — Անգլիոյ օդանաւային նախարարը յայտարարեց թէ պէտք է խարիսխներ հաստատել Կիպրոսի մէջ, այն ռմբաձիգներուն համար որոնք կրնան հիւլէական զէնքեր փոխադրել:— Յունաստանի վարչապետն ալ հերքեց համաձայնութեան լուրը:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ վարչապետը, Ատնան Մենտերէս յաջողեցաւ առժամեայ դահլիճ մը կազմել, ինը օր տքնելէ վերջ: Անդամներէն հինգը կը մասնակցէին հրաժարեալ կառավարութեան: Արտաքին գործերու նախարարն է Ֆուատ Քէօփրիւլիւ: Ամէն դժուարութիւն հարթուած չէ տակաւին: Քանի մը նախարարներ եւ երեսփոխաններ պատուոյ ատեան պահանջած են, ուրիշներ ալ ամբաստանութեան տակ առնուեցան:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ յատկացուած ամերիկեան օգնութիւնը, որ 36 միլիոն տոլար էր, բարձրացաւ 76·6 միլիոնի: Այս յաւելումը մեծ յաջողութիւն մը կը համարուի կառավարութեան համար, որ պիտի կըրնայ ելեւմուտքը հաւասարակշռել, հանրօգուտ շինութիւններ կատարել եւ պահել դրամին գինը: Կը կարծուի թէ Կիպրոսի խնդրին կարգադրութիւնն ալ պիտի դիւրանայ ամերիկեան միջամտութեամբ:

ԹԱՒՐԻԶՑԻ շարժավար մը, Գրիգոր Աղրեանց, 62 տարեկան, ծանրապէս վիրաւորուեցաւ 30 տարեկան յաճախորդի մը կողմէ, Ժիւլ Սեզար փողոցին մէջ: Հիւանդանոց փոխադրուած ատեն հազիւ կրցաւ տեղեկութիւններ տալ չարագործի մասին: Ոստիկանները չուն մը արձակեցին որ մինչեւ Պասթիյի հրապարակը առաջնորդեց զիրենք, բայց ոճրագործը չգտնուեցաւ, ոչ ալ վիրաւորին դրամը:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Քատէ սրճարանին վերնայարկը: Նիւթն է «Աւանդական դպրոց եւ նոր դպրոց»: Դասախօսը՝ Տիկին Էլիզ Այվազեան:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՍՐԱՀԻՆ շինութեան համար Յակոբ Սէմէրճեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 1500 ֆր. կը նուիրեն Պ. Եդուարդ Եաղըճեան եւ Օր. Ալիս եւ Հիլտա Տէր Մարտիրոսեան քոյրեր:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՍԷՆ-ՇԱՄՈՆ.— Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Մանուկեան եւ իր զաւակները իրենց շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին իրենց հօր, մեծհօր, ողբացեալ Յ. ՏՕՆԻԿԵԱՆի մահուան առթիւ:

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Կաթող. ընտրութեան մասին

ՎԻԷՆ.— Այս կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը չորսին, Վիէնի մէջ, Սէրքլը Քաթոլիկի սրահը, Լիոնի եւ շրջանի կաթող. ընտրութեան պատուիրակ Պ. Ա. Կիւլպէնկեան զեկուցում պիտի տայ Վիէնի մէջ, կաթող. ընտրութեան, միւռօնօրհնէքի արարողութեան եւ հայրենիքի կացութեան մասին:

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը:

ԽՆՋՈՅՔ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Համախարբ. Միութեան Վալանսի մասնաճիւղի խնջոյքը այս շաբաթ, ժամը 21ին, Պ. Գ. Սիմոնեանի սրճարանին մէջ, 25 ռիւ Պէլ Իմաժ: Նախագահութեամբ Պ. Ս. Ճերանեանի: Վարչութիւնը սիրով կը հրաւիրէ հասարակութիւնը անխտիր, մանաւանդ անդամները իրենց ընտանիքներով:

Կը խօսի Պ. Գ. Սիմոնեան:

ԱՐԾԻՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՅՈՒՆՈՒԱՐ 7ԻՆ
Շաբաթ ժամը 20էն մինչեւ առաւօտ
SALON ALHAMBRA
340, Bld. Chave, Marseille

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Նիկոլա Արզումանով – Արզումանեանցը իր ամբողջ ընտանիքով սրտի անհուն կսկիծով յայտնում է որ Երեւանում վախճանել է իւր սիրեցեալ հօրեղբօր որդի

ԱՐՇԱԿ ԱՐԶՈՒՄԱՆՈՎ – ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆՑԸ

որի դառնալից մահուան առթիւ, այս կիրակի Դեկտ. 11ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցում (15 ռիւ Ժան Կուժօն), Սուրբ պատարագից յետոյ, հոգեհանդիստ պիտի կատարուի հանգուցեալին յիշատակին համար:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

●

Այրի Տիկին Եղիսաբէթ Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Արա Հօտաղեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ ՊԵՏՐՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ, այս կիրակի Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

●

Տէր եւ Տիկին Հրանդ Յակոբեան, Յարութիւն Գոչունեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, Ալֆորվիլի Ս. Պ. Պ. Եկեղեցւոյ մէջ, իրենց մայրիկին, մեծ մայրիկին՝

ՏԻԿԻՆ ՆԵԿՏԱՐ ԳՈՉՈՒՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգող ազգականները եւ բարեկամները:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ԹՈՔԱՏԻ ԵՒ ԴԱՒՐԱՅԻ շրջանի Հայր. Միութեան: Կիրակի 18 Դեկտ. ժամը 3էն կէս գիշեր, Իսի, 45 ռիւ տը լա Տեֆանս:

Սիրայօժար մասնակցութեամբ տեղական ուժերու.— Մարտիրոս Գարակէօզեան եւ Օր. Սրբուհի Շահինեան (երգ): Հաճելի անակնկալներ: Արեւելեան նուագ Պ. Պ. Միրինան Շիրվանեանի եւ Շմաւոն Պալեանի կողմէ:

Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ Համա-Զարսանճագի Հայր. Միութեան:

Դեկտ. 10ին, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պօմոնի Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ:

Ղեկավարութեամբ եւ բեմադրութեամբ դերասան ԹՐԱԳՕՇի:

Մասնակցութեամբ Մարսէյլի լաւագոյն ուժերու: Պիտի ներկայացուի՝

ԵՐԵՔ ՔԱՋԵՐ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

(Տրամա վեց արարուածով, Յ. Ն. Վասկերտցեանի, Հայ յեղոփախական կեանքէ):

ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շաբաթ 10 Դեկտ., ժամը 21էն մինչեւ լոյս, «Ալհամպրա»ի շքեղ սրահներուն մէջ
340 Պուլվ. Շավ

Եւրոպական պարեր՝
Կը նուագէ նշանաւոր
Orchestre ROGER GOMEZ et son ensemble

Գեղարուեստական բաժին, սիրուած երգիչ Պ. Գէորգ Մամասեան, Ժօրժ Մաս (Լիոնի ձայնասփիւռէն):

Սիրայօժար մասնակցութեամբ դաշնակահարուհի Օր. ՍԻԻԶԱՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆի, (Ա. մրցանակ Մարսէյլի երաժշտանոցէն)

Մէջ ընդ մէջ հաճելի անակնկալներ:

Տեղի պիտի ունենայ ամենագեղեցիկ կօշիկներու մրցում: Առաջնութիւնը շահողը Միութեանս կողմէ կը ստանայ գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Տոմսի գին 400 ֆրանք:

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շաւիլի թաղապետարանի սրահին մէջ
Ռիւ Սթալինկրատ

Այս կիրակի ժամը 4էն կէս գիշեր:

Կազմակերպուած Կապոյտ Խաչի եւ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի մասնաճիւղերուն կողմէ:

Կը նախագահէ ընկերուհի ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԷՐ ԴԱՒԹԵԱՆ:

Կը խօսի՝ ընկեր ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն հայկական նուագ Պ. Պ. թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ եւ ԲԵՆՕ:

Նուագախումբ ԿԱՐՕ ՍԱՐԵԱՆ

Կ'երգեն Տիկին Լուիզ Պետեան, Օրիորդներ Աստղիկ Քէօսէեան, Սրբուհի Եղիազարեան, Պ. Պ. Աւետիս Քիւփէլեան եւ Մարտիրոս Գարակէօզեան, կ'արտասանէ Յարութիւն Տէր Գալուստեան:

Օրիորդներ Ալիս Մեծատուրեան եւ Արմենուհի Պետեան (դաշնակ):

Հայկական պարեր Պանեէոյի Նոր Սերունդի ընկեր – ընկերուհիներու կողմէ:

Անիէռի Նոր Սերունդի թատերախումբը կը ներկայացնէ կատակերգութիւն մը

« ԴԴՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ»

Խօսնակ ընկեր Գրիգոր Ամիրայեան:

Ժամը 8էն վերջ պարահանդէս:

Մատչելի պիւֆէ:

Մուտք 200 ֆրանք:

Կառախումբը Մոնբարնասէն եւ Սէն Լազարէն, օթօպիւս Փօն տը Սէվրէն, 171 թիւ, իջնել Փիւի սան Վէն:

ԶՐՈՅՑ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Կապ. Խաչի մասնաճիւղին: Այս շաբաթ ժամը 21ին, 19 ռիւ տէ զԱլուէթ, (Տիկին Պաղիկեանի բնակարանը):

Կը խօսի Տիկ. Հռիփսիկ Խոնդկարեան:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ

Մեր բաժանորդները կրնան իրենց վճարումները կատարել «Յառաջ»ի գործակալ սրճարանապետ Զատիկեանի միջոցաւ:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Արեւմտեան Եւրոպայի Կեդր. Կոմիտէն նիստի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու ներկայացուցչական ժողովը, այս կիրակի ժամը 15ին, Քաֆէ Պարպոթի վերնայարկը:

Մարմինները պէտք է ներկայանան լըրիւ կազմով:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ, ժամը 9ին, Ահարոնեան ակումբը: Միասին բերել անդամատետրերը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Հ. Յ. Դ. ՓՈԹՈՐԻԿ խումբի դասախօսական ժողովը՝ երեքշաբթի, 13 Դեկտ. ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 9ին, Խրիմեան դպրոցը: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Անիէռ – Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 14·30ին, 10 ռիւ Ռ. Փ. Ժիլպէռ, Անիէռ, ընկերուհի Կոթողեանի բնակարանը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Մանուկներու օրուան յանձնախումբի ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 15ին, Քաֆէ Ռէժան:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Մուրատ Ուս. Միութեան անդամական ժողովը այս կիրակի ժամը 4·30ին, Իսիի Խրիմեան վարժարանը: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի հայրենակիցներէն անխտիր ներկայ ըլլալ:

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

11 Դեկտ. Կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 4ին, Պոմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ սրահին մէջ:

Սարգիս Պօղոսեան կը ներկայացնէ

ՊՏՈՅՏ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Արտասանութիւն արձակ եւ բանաստեղծական կտորներու:

Կարեւոր.— Երեկոյթը մէկուկէս ժամ կը տեւէ: Ճիշդ որոշեալ ժամուն սկսելէ վերջ, սրահին դռները կը փակուին, որեւէ խանգարման առիթ չտալու համար:

Ծախսերու մասնակցութիւն:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ, ՄԱՏԵՄԵԱՆ ԺՊԻՏՆԵՐ, գրեց՝ Միքայէլ Վրդ. Մոմճեան, միաբան Զմմառու: Հայ կաթողիկէ տպարան, Պէյրութ, 1955: էջ 568· գին հազար ֆրանք:

Affaire. Livry. Près bus, car, gare.
Boutique, 4 pièces, cuisine, WC., Salle d'eau, jardin. Entièrement remis à neuf. Bien situé. Le tout libre. PRI 21-66.

ՊԷԱԹՐԻՍ
Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ քանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ
Complet deux piéces
2000էն — 4500 ՖՐԱՆՔ
Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ
Մեծաքանակի եւ դպրոցական աշակերտներու
ԱՌԱՆՁԻՆ ԶԵՂՉ
Անվարան դիմել՝
97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél. RIC, 57-57

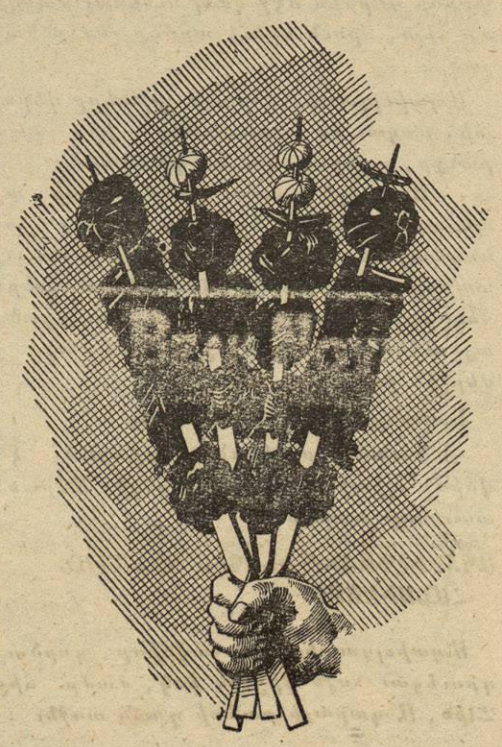

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
★
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
Téléphone BAL. 31 - 21
(Métro: F. D. Roosevelt)
★
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորովածներ, «շաշլիք», «քարսքի»
★
BAR AMERICAIN

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻՒ ԵՒ ՄՈՐԹԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է
ՏԻՐԱՆ
Արագ սպասարկութիւն
Վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (Xe)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C. Seine. 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 — Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ● DIMANCHE 11 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7849 — 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3260

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ԲՈՍՏԱՆԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ»

●

Բառը կ'առնենք Երեւանի թերթերէն : « Բոստանաբուծութիւն» կամ «բոստանամշակութիւն» — այսինքն բոստան մշակել, բուծանել :

«Բոստան»ը մեր գիտցած բանջարանոցն է : Ուրիշ հոմանիշներ ալ չեն պակսիր :

Բայց, աւանդութիւնը կը չարունակուի Աբովեանի օրերէն ի վեր, վարակելով ամբողջ սերունդները :

Այնպէս որ, մինչեւ այսօր ալ ջուրի պէս կը հոսին ուրիչ հարիւրաւոր թուրք-թաթարական բառեր, — էքեն, փոշմա - ական, բողչա, խգիտ, ճահանդամ, բախկալ, մուլֆ, չոբան, բորանամ, հոմֆուր – հոմֆուր եւայլն :

Ի զուր դիտել կուտաք թէ բոլորին ալ հարազատ հայերէնը ունինք, չատ աւելի դեղեցիկ եւ խօսուն :

Գրագէտներ անդամ դժուար կը համոզուին, կամ կը փորձեն ձեղ համոզել թէ ժողովրդական բարբառ է :

Փոխաբերական իմաստով, «բոստանայնուծութիւն»ը աւերներ կը գործէ նաեւ արտասահմանի մէջ :

Թերթեր ունինք որոնք իրենց սիւնակները կը լեցնեն դոյզնդոյն «բոստանճի» – ներով :

Իմաստակ եւ քարացած, մոլեռանդ եւ անկիրթ, այս վերջինները վճիռներ կ'արձակեն սանձարձակ, ապացուցանելու համար թէ իսկապէս «պետական լեզու» կը մշակուի Երեւանի մէջ :

Անոնց մէջ կան ախպարներ որոնք հաւատակ ուղղագրութիւն անդամ չեն գիտեր, եւ սակայն կը յաւակնին դաս տալ՝ իրենց կարկտան, խեցբեկ հայերէնով :

Մի եւնոյն ատեն ամբարտաւան են անոնք եւ լրբենի լեզու մը կը գործածեն, երբ քննադատութիւններ կարդան «պետական լեզուս» կոչուած խեղկատակութեան, բուն բառով՝ մայրենի լեզուի աղճատման եւ աղքատացման դէմ :

Անդին ամէն ինչ լոյս է եւ գիտութիւն, ուղին՝ ծխական զպրոցի կամ բանկալի գիտելիք :

Անդին լեզուն կը գարգանա՞յ, երբ մէկ տողի վրայ կը գրէն «վուլգար եւ նիւթլեստական թէորիաներ»· իսկ ուղին կը դառնայ ծխական – ծխական բացատրութիւն, եթէ գրէք — «գոհիկ (կամ ռամիկ) եւ ոչնչական տեսութիւններ » :

Անդին բանաստեղծ Ա.· Իսահակեանը աստիճան մը եւս կը բարձրանայ, կը կոչուի լաւրիատ, երբ իր 80ամեակին առթիւ խօսած ճառին մէջ իրարու հետեւ կը չարչ կուտուրա, տրադիցիա, սիմվոլ եւ գենոսիդիզմ :

Իսկ ուղին մեր հայերէնը կը դառնայ ծխական, եթէ գործածենք հարազատ հոմանիշները,— Մշակոյթ, աւանդութիւն, խորհրդանիշ եւ ցեղասպանութիւն :

Ամէնէն վրդովիչը այն է որ, «բոստանաբուծութեան » արտասահմանի «չոբան »ները դիտու վրայ տեղ ունին ուղղափառ հայ – քրիստոնեայ համարուած թերթերու մէջ :

Ուրիշ խօսքով, այս թերթերն ալ — մեծ մասով համակամար — անձնուիրաբար կը քաջալերեն «բոստանաբուծութիւնը», խաթարելով իրենց ընթերցողներուն ճաշակը եւ աղճատելով տարրական դիտելիքներ :

Նիւթի պակա՞ս թէ «Հայաստանասիրութեան » ուրիշ մարզանք մը, որ կը յիշեցնէ հինաւուրց առակը.— Աղբը իր ճաշը սիրած առեն խեղդեր է ...

Ազատ արտասահմանի զորշ մամուլը եւ ծեքծեքուն մտաւորականութիւնը նոյն – քան աւերներ կը գործեն իրենց կրաւորական դիրքով, որքան վտարանդի «բոստանաբոյծ»ները իրենց անյատակ տգիտութեամբ եւ ապերասան մոլեգնութեամբ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

●

ԵՕՔԸ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԵՐԻԻԼԻՆԵՐ ԵԻՍ ՎՏԱՐՈՒԵՑԱՆ

Նախորդ վարչապետը, Մենդէս Ֆրանս, որ տիրաբար կը վարէ արմատական կուսակցութիւնը, պաշտօնապէս հաստատեց թէ վտարուած են եօթը կարեւոր դէմքեր : Աւելի առաջ արտաքսուած էր Պ. Էմ. Ֆոր : Դահլիճին արմատական անդամներէն երկուքը, որոնք հրաժարած էին կուսակցութեան ճնշումով, բայց բոլորովին միացած չէին Մենդէս Ֆրանսի տեսակէտին, կարգապահական տաեանին յանձնուեցան : Վտարեալներէն մէկն է ազդջապահական նախարարը, Պ. Պերնար Լաֆէ, որ մերժած էր դահլիճէն հրաժարելու հրամանը : Նախկին ռազմիկներու նախարարը, Վէննան Պատէ, որ նոյնպէս մերժած էր հրաժարիլ, կարգապահական տաեանին պիտի ներկայանայ, բացատրութիւններ տալու համար : Նոյն հրամանն ստացած է ճարտարապետութեան եւ առեւտուրի նախարարը, Անտրէ Մորիս :

Միւս վտարեալներն են նախկին վարչապետ Ռընէ Մայէր, որ անցեալ փետրուարին տապալեց Մենդէս Ֆրանսի դահլիճը եւ այժմ նախագահն է Եւրոպայի ածուխի եւ պողպատի կազմակերպութեան վարիչ մարմնին, Էմն Մարթինօ – Տեփլա, արմատական կուսակցութեան վարիչ մարմնի նախագահը , որ երկրորդական դէրքի մը վրայ նետուած էր Մենդէս Ֆրանսի կողմէ եւ Ժան–Փոլ Դաւիթ, ձախակողմեան հանրապետականներու միութեան ընդհ. քարտուղարը :

ԻՆՉՈ՞Ւ ՄԵՐԺԵՑԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ՁԵՌԲԸ

Ընկերվարական կուսակցութիւնը կոչ մը հրատարակեց, որով կը բացատրէ թէ ինչու մերժեց միացնել ճակատ կազմել համայնավար կուսակցութեան հետ : Ահաւասիկ բովանդակութիւնը .

— « Ի՞նչպէս կրնանք լուրջ նկատել մարդիկ որոնք երէկ կը նախատէին մեզ , իսկ այսօր ձեռք կ'երկարեն ձեղի , վասն զի այդպէս կը պահանջէ Ռուսիոյ չահը : Մարզիկ որոնք վաղը նորէն պիտի անարգեն մեզ, վասնզի այդպէս պիտի պահանջէ Ռուսիոյ չահը :

« Եթէ ընդունէինք երկարած ձեռքը , մերժութիւնը պիտի տեւէր այնքան որքան Խրուչչեւի եւ Բուլկանինի ժպիտը։ Եւ հետեւանքը պիտի ըլլար զարձեալ յուսախաբութիւն, յանգելով յուսահատութեան եւ յետադիմական չարժումը պիտի ապահովէր վերջնական յաղթանակ մը :

« Ոչ, համայնավար ընկերներ , մենք չենք կրնար նուազագոյն համաձայնութիւնը կնքել այնպիսի վարիչներու հետ որոնց քաղաքականութիւնը կը վարէ օտար ազդի մը դիւանագիտութիւնը , նոյն իսկ եթէ ընկերվարական ըլլայ այդ ազդը, ինչ որ իրականութիւնը չէ Ռուսիոյ համար, — աչխարհակալ ազդ մը որուն ծոցին մէջ զոյութիւն չունի որեւէ ազատութիւն վիճաբանութեան, քննադատութեան, տեղեկատուութեան եւ ուր բանուորները կը չահագործուին այնպէս ինչպէս աչխարհի ոչ մէկ մասին մէջ, ուր զործադուլը կը պատժուի աքսորով եւ նոյն իսկ մահով » :

Կոչը կ'ըսէ կը բացատրէ թէ միութեան համար անհրաժեչտ է որ համայնավար կուսակցութիւնը դառնայ ժողովրդավար կուսակցութիւն մը, ամէն տարի ընդհ. ժողով գումարելով եւ արտօնելով ազատ վիճաբանութիւնները, պէտք է որ այդ համագումարներուն մէջ ընտրուին իր վարիչները եւ մչակուի զործունէութեան ուղեգիծը, պէտք է որ համայնավար կուսակցութիւնը դադարեցնէ բոլոր բռնութիւնները, բռնի աչխատանքի կայանները, բանտարկութիւնները եւ զնդակահարութիւնները, միակ կուսակցութեան դրութիւնը եւն. :

ԱՑԼ ԱՌԱԿ ԼՈՒՐԲՈՒԲ

Ազդջապահական նախարարը , Պ. Պերնար Լաֆէ , իր վտարման առթիւ նամակ մը ուղղելով Պ. Մենդէս – Ֆրանսի, դիտել կուտայ թէ «տանէն մը ի վեր արմատական կուսակցութիւնը դէպի համաձիրութիւն կը ձգտի կարգ մը վարիչներ ունենալ : Կամայականութիւնը ուղիղ է զարձեր կուսակցութեան մէջ : [illegible] ունեցաւ քանի մը օր առաջ նախագահ էր. Ֆորի վտարումով : Վարչապետին հանդէպ եղած անօրինութիւնը, ճիշդ այն պահուն երբ ան չախչախիչ պատասխանատուութիւններ ստանձնած է, կը վարկաբեկէ միասին այն մարզիկը որոնք զարձած են զործիք հալածելու արզարադատութեան մը » :

Նախարարը յիշոյ իր կատարեալ հաւատարմութիւնը կը յայտնէ վարչապետին հետ եւ կը մերժէ բաժնուիլ անկէ , ինչպէս պահանջած են :

× Վերջին տեղեկութեանց համաձայն արձանագրուած ընտրողներու թիւը մէկ միլիոնի յաւելում մը կը ցուցնէ 1951ի վրայ : Ցաւելումը մասնաւորապէս աչքի կը զարնէ Փարիզի մէջ, ուր կեդրոնի եւ արուարձաններու քաղաքապետութիւնները արձանագրութիւնները չարունակեցին մինչեւ չարաթ կէս գիշեր :

× Քաղաքական կուսակցութիւնները արտօնուած են քարոզութիւններ կատարելու երկու անդամ անթելով, 15 վայրկեան, մէկ անդամ ալ հեռատեսիլով, հինգ վայրկեան : Այս արտօնութենէն պիտի օգտուին միայն այն կուսակցութիւնները որ թեկնածուներ կը ներկայացնեն առնուազն երեսուն նահանգներու մէջ :

.....

*ԿԻՊՐՈՍԻ ահաբեկիչները կը չարունակեն ռումբեր նետել զանազան քաղաքներու մէջ : Նոր կազմակերպութիւն մը ստեղծուած է, համախմբելու համար ուսանողական միութիւնները ի խնդիր ազատագրութեան : Կառավարութիւնը հրամայեց որ ամէն

ԳԱՂԱՓԱՐԸ ՀԱՅԿԱՍՈՒՆ Է

(ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ)

Նիկոլ Դուրյան Ցուցիանցին

Ալեւ ահագին տասը հազար տարի առաջ, երբ մարդ – իմաստուն էակը դեռ չէր ստեղծել գրականութիւն, գրքեր, թերթեր, ամսագրեր, ուսումնական հաստատութիւններ, գիտութիւններ, ինքնաշարժներ, ռադիօներ, ինքնաթիռներ, ռումբեր, գազեր, ատրճանակներ, գնդացիրներ, թնդանօթներ, տանկեր, ռազմանաւեր, սուզանաւեր, ականներ, ականակիր նաւեր, ականաբաց նաւեր, ականորսիչ նաւեր, հրթիռներ, հրթիռակիր նաւեր, հրթիռորսիչ նաւեր, հրթռիռակիր սուզանաւեր, հրթռիռորսիչ սուզանաւեր, հրթռիռակիր ինքնաթիռներ, հրթռիռորսիչ ինքնաթիռներ, ռադիոլոկատորներ, ռադիոլոկատորակիր նաւեր, ռադիոլոկատորորսիչ նաւեր, ռադիոլոկատորակիր սուզանաւեր, ռադիոլոկատորորսիչ սուզանաւեր, ռադիոլոկատորակիր ինքնաթիռներ, ռադիոլոկատորորսիչ ինքնաթիռներ, ռադիոլոկատորակիր հրթռիռներ, ռադիոլոկատորորսիչ հրթռիռներ, ռադիոլոկատորակիր հրթռիռակիր նաւեր, ռադիոլոկատորորսիչ հրթռիռակիր նաւեր, ռադիոլոկատորակիր հրթռիռակիր սուզանաւեր, ռադիոլոկատորորսիչ հրթռիռակիր սուզանաւեր, ռադիոլոկատորակիր հրթռիռակիր ինքնաթիռներ, ռադիոլոկատորորսիչ հրթռիռակիր ինքնաթիռներ, ռադիոլոկատորակիր ականներ, ռադիոլոկատորորսիչ ականներ, ռադիոլոկատորակիր ականակիր նաւեր, ռադիոլոկատորորսիչ ականակիր նաւեր, ռադիոլոկատորակիր ականակիր սուզանաւեր, ռադիոլոկատորորսիչ ականակիր սուզանաւեր, ռադիոլոկատորակիր ականակիր ինքնաթիռներ, ռադիոլոկատորորսիչ ական

Ս. ՓԻՐԱԼԻ ՊԱՐՈՒՆԱՑ

ՇՈՒՇՓՈՒՇԱՑ

ԵՎ ՍՈՒՆԱՐԱՑ

•

Ընկերասիրական ընթրիքներ, որոնց ներկայանում էր ամբողջ գյուղը, ուրախությամբ էին ընդունվում գյուղացիների կողմից։ Ամենքն էլ գիտեին, որ այդ ընթրիքների ժամանակ ոչ միայն կերուխում ու գինարբուք է լինելու, այլև ամենքն էլ կարող էին ազատորեն խոսել իրենց ցավերի ու կարիքների մասին։

Ընթրիքի ժամանակ ամենքն էլ ուրախ էին, ամենքն էլ ծիծաղում էին, միայն Ալի Ռեզան էր տխուր։ Նա ոչ միայն չէր ծիծաղում, այլև ոչ մի կերպ չէր կարողանում իր վիշտը թաքցնել։ Նրա տխրությունը ամենքի աչքին էր զարնվում։

— Ռեզա՛, ինչո՞ւ ես տխրել, — հարցրեց նրանից Ղազարը։

— Ես տխրել չեմ, — պատասխանեց Ռեզան։

— Ինչո՞ւ ես ուրեմն այդպես...

— Ես ինչո՞ւ եմ տխրել, — ասաց Ռեզան, — ես տխրել չեմ, ես ուրախ եմ, ես ուրախ եմ, որ ձեզ տեսնում եմ։

Ռեզան ուզում էր ինչ-որ բան ասել, բայց ոչ ոք չհասկացավ նրա խոսքերի իմաստը։

Ընթրիքի ժամանակ Ռեզան ոտքի կանգնեց և ասաց.

— Ես ուզում եմ ձեզ մի բան ասել։

Ամենքն էլ լռեցին։

— Ես ուզում եմ ձեզ ասել, որ ես ձեզ շատ եմ սիրում, ձեզ բոլորիդ, ամենքիդ, ամենքիդ։ Ես ուզում եմ ձեզ ասել, որ ես ձեզ շատ եմ սիրում, ձեզ բոլորիդ, ամենքիդ, ամենքիդ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ նոր դահլիճը Ազգ. ժողովին ներկայացաւ Դեկտ. 9ին: Մեծ դըժուարութեամբ գտնուած են տնտեսական եւ ելմտական նախարարները, որոնք նոր դէմքեր են:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ կառավարութիւնը շատ ծանրը կը գտնէ Միջին Արեւելքի կացութիւնը, իբրեւ հետեւանք Եղիպտոսի վերազինման: Ուոշինկթընի դեսպանը, Եբան, ճառ մը խօսելով Ազգաժողովին Քաղաքական Յանձնախումբին առջեւ, մեղադրեց Խ. Միութիւնը թէ կը խախտէ իր իսկ յայտարարութիւնները յարաբերութեանց բարւոքման մասին: Մեղադրեց նաեւ Արեւմուտքը որ արդարութեամբ չի շարժիր սպառազինութեանց քաղաքականութեան մէջ: «Նոր զինարշաւ մը սկսած է եւ Մ. Արեւելքը այժմ կը մտնէ սուր եւ վտանգաւոր տագնապի մը մէջ»:

ՀՐԷԱԿԱՆ գործակալութիւնը համաշխարհային հանդանակութեան մը ձեռնարկած է: Գոյացած գումարը պիտի յատկացուի վերազինման եւ ներգաղթի: Վարչապետը կոչ մը հրատարակեց, մասնաւորապէս յիշեցնելով «Իսրայէլի տագնապալի կացութիւնը»: Այս առթիւ կ'ըսէ թէ անհրաժեշտ է փութացնել ներգաղթը, «որ անհրաժեշտ է երկրին պաշտպանութեան համար»: Գործակալութիւնը բանախօսութիւններ պիտի սարքէ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ: Գործակալութեան Ամերիկայի կեդրոնը հինգ միլիոն անդամ ունի:

ԱԼԺԵՐԻՈՅ Ազգ. ժողովը մերժեց դրամ տրամադրել, ընտրելու համար Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին ներկայացուցիչները: Ալժերիոյ ընդհ. ժողովը խորհրդակցական մարմին մըն է, սակայն ձայն ունի վարկերու քուէարկութեան մէջ: Ժողովին մեծամասնութիւնը եւ ազգայնականները համաձայն չեն որ Ալժերիւ մասնակցի Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին ընտրութեանց: Թռուցիկներ բաշխուած են գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, սպառնալիքներ ուղղելով անոնց որ կը մասնակցին յունուար 2ի ընտրութեանց: Ալժերիա 30 աթոռ ունի Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին մէջ, բաժնուած՝ ութ միլիոն բնիկներու եւ մէկ միլիոն Ֆրանսացիներու միջեւ:— Ահաբեկումները կը շարունակուին Կոստանդինի շրջանին մէջ:

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ զինակցութեան զինուորական սպայակոյտին գլխաւոր անդամները տեղեկագիր մը կազմած են որուն համաձայն Խ. Միութեան սուզանաւերու հզօր տորմիղը մեծ վտանգ մը կը ներկայացնէ արեւմտեան պետութեանց համար: Ռուսական սուզանաւերու թիւը կը հաշուեն առ նուազն չորս հարիւր, մէջն ըլլալով անոնք որ կրնան հեռաւոր եւ երկարատեւ արշաւներ կատարել ովկիանոսներու մէջ:

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ եղաւ Ռընոյի հաստատութեան Ս.Ժ.Թ. սենտիքային քարտուղարը, Մ. Լաքազ, 42 տարեկան, իր բնակարանի կազին ծորակները բանալով եւ պատուհանները փակելով: Կ'ըսուի թէ պաշտօնը ձգելու հրաման ստացած էր եւ գործ կը փնտռէր:

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ մասնագէտներու գործադուլը կը շարունակուի հինգ շաբաթէ ի վեր: Առջի օր սենտիքաներէն մէկը հաւանեցաւ դադրեցնել գործադուլը, որոշ գոհացում ստանալով երկու հազար բանթողներու համար: Կառավարութիւնը դեռ չէ ընդունած ամսական տասը հազար Ֆրանք պարգեւի առաջարկը: Գործադուլը ծանրապէս ջլատած է Ֆրանսայի օդանաւային հաղորդակցութիւնները:

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ վարչապետը եւ Խրուշչեւ Քաշմիր այցելելով, ճառեր խօսեցան եւ անուղղակի հասկցուցին թէ այդ շրջանը Հնդկաստանի կը պատկանի: Այս արտայայտութիւնը տհաճութիւն պատճառեց Փաքիստանի:— Քանատայի վարչապետը ճառ մը խօսելով, «հանրային վտանգ» անուանեց Խրուշչեւը եւ զարմանք յայտնեց որ անոր պէս մարդէ մը կախում ունի 175 միլիոն ժողովուրդի եւ աստիճան մըն ալ Արեւմուտքի ճակատագիրը ...

ՄԻՋԻՆ ԾԱՆՐՈՒԹԵԱՆՑ աշխարհի նախկին ախոյեանը, Բոպինսըն առջի դիշեր Շիքակոյի մէջ վերստացաւ իր տիտղոսը, երկրորդ շրջանին զգետնելով Օլսընը: Այս յաղթանակը աննախընթաց կը համարուի կռփամարտի պատմութեան մէջ: Առաջին անդամն է որ նախկին ախոյեան մը կրկին կը ստանայ իր տիտղոսը, երկու տարի խաղը լքելէ վերջ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նիւթ՝ Հայ գրողը եւ ընթերցողը դէմ դիմաց:

Այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Ֆրանս. Համալսարանի ամփիթատրոնին մէջ (40, Ալէ Լէօն Կամպէթա)::

«Ինչո՞ւ Հայ գիրքը չի կարդացուիր ... Ո՞վ է յանցաւորը, ընթերցո՞ղը թէ գրողը»: Այս կենսական խնդրին մասին ժամանակ պիտի տրուի ներկաներուն՝ պարզելու իրենց տեսակէտները:

Մուտքը զատ է:

ԱՐԾԻՒ ՄԱՐՋԱԿԱՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 7ԻՆ

Շաբաթ ժամը 20էն մինչեւ առաւօտ

SALON ALHAMBRA

340, Bld. Chave, Marseille

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կը բեմադրուի առաջին անդամ ըլլալով Ա. Յ. Երէցեանի ԽՂՃԻ ԶՈՀԵՐԸ (ողբերգութիւն, 5 արար):

Ղեկավարութեամբ Ս. Քէփէնէկեանի:

17 Դեկտ. ժամը 9ին, Վալանսի պետական թատերասրահին մէջ:

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌ

Մանուկներու համար կազմակերպուած վարժարանին Ծնողներու Միութեան կողմէ, կիրակի, 18 Դեկտեմբեր, ժամը 16·30էն 23:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Ծիծաղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն, երգ, հայկական պար: Կաղանդ Պապայի ժամանում օգտակար նուէրներով: Շքասեղան եւ ընթրիք ժողովրդական գիներով:

26, Rue Troyon

Métro : Pont de Sèvres

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Մանուկներու Օրուան առթիւ: Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի «Ազգային» դպրոցի հոգաբարձութեան եւ աշակերտներու կողմէ, 7 Յունուար 1956, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30էն սկսեալ:

Սիրուն անակնկալներ: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր:

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Ուոշինկթընէն Պ. Երուանդ Ղազարեան այս տարի եւս մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ Պէյրութի Փալանճեան ճեմարանին:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ

Մեր բաժանորդները կրնան իրենց վճարումները կատարել «Յառաջ»ի գործակալ սրճարանապետ Զատիկեանի միջոցաւ:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Քատէ սրճարանին վերնայարկը: Նիւթն է «Աւանդական դպրոց եւ նոր դպրոց»: Դասախօսը՝ Տիկին Էլիզ Այվազեան:

ԵԹԷ ՏԱԿԱՒԻՆ ՉԷՔ ԿԱՐԴԱՑԱԾ

ՕԳՏՈՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ

Սակաւաթիւ օրինակներ կան միայն

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐԻ

երկու վէպերէն՝

«ՆԱՀԱՆՋԸ ԱՌԱՆՑ ԵՐԳԻ» ԵՒ

«ՅԱՐԱԼԷՋՆԵՐՈՒ ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆԸ»

Երկու հատորը միասին 1500 Ֆր.:

Դիմել՝ «Յառաջ»ի:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի, խնամուած խմբագրութեամբ, պատկերազարդ եւ օգտակար դիտելիքներով: Կը խնդրուի փութացնել ապսպրանքները:

Ստանալու համար դիմել՝

Մարտիրոսեանի

6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille

Դրամական առաքումները կատարել՝

Agopian Barsam, 10, Rue Colbert, Marseille

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻԱՅՆ ՆՈՐ ԶԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաշուեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ:

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐԸ ՅԵՏԱՁԳԱԾ ԵՆ ԻՐԵՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱԾ «ԷՕԺԷՆԻ ԿՐԱՆՏԷ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ եւ ՆՈՅՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

17 Դեկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Սալ Իէնայի մէջ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՓԱՓԱՔԻՆ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երկրորդ անդամ ըլալով կը բեմադրեն

ՄՆԿԼԶԱԿՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գրիգոր Վահանի Փարիզի հայ կեանքի ծաղրանկարը երեք արար:

Առաջին ներկայացման դերակատարներու ամբողջական կազմով:

Տոմսերը նախօրօք ապահովել, դիմել լով Գրատուն Բալուեան, 43 ռիւ Ռիշէ:

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՔՈՒՄԸ, բժիշկներու կարծիքով հէլվան եւ լոքումը կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (քալորի):

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ՝ մանուկներու անումին.

ՕԳՏԱԿԱՐ՝ չափահասներու եւ ծերերու, որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ:

ՊՈՍՖՈՐԻ արդիական պատրաստութիւնը կը դերազանցէ Արեւելքի մէջ իսկ պատրաստուածները:

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ:

2, RUE LOUIS ASTOIN, MARSEILLE

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Յ. Դ. ՓՈԹՈՐԻԿ խումբի դասախօսական ժողովը՝ երեքշաբթի, 13 Դեկտ. ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Անիէռ – Պուա Քոլոմպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 14·30ին, 10 ռիւ Ռ. Փ. Ժիլպէռ, Անիէռ, ընկերուհի Կոթողեանի բնակարանը: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Մանուկներու օրուան յանձնախումբի ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 15ին, Քաֆէ Ռէժան:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Յակոբ Սէմէրճեան եւ զաւակը՝ Արամ, ինչպէս նաեւ Սէմէրճեան, Հոգտանեան, Խաչիկեան, Պախթիարեան, եւ Տամլամեան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, նուէրներով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամոսնոյն, հօր, եւ ազգականին՝

ՅԱԿՈԲ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆի (Ֆօթօ Ֆէպիւս) մահուան առթիւ:

***

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ամասիոյ Հայր. Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները իր պարահանդէսին առթիւ.— Պ. Հ. Մակարեան իր աղջկան ամուսնութեան առթիւ 5000 Ֆրանք: Պ. Սող. Նիկողոսեան (Փարիզ) երկու հազար, Տէր եւ Տիկին Ինճէարապեան (Փարիզ) ծրար մը Ամասիոյ խնձորէն եւ հազար Ֆրանք, Պ. Նշան Կիւրճեան չորս հազար, Պ. Յովհ. Խարմանեան 1250, Օր. Մատլէն Պուճատեան հազար, Պ. Արմ. Զորիկեան հազար, Պ. Տիգ. Եղիազարեան 500, Կ. Գայլքեան եւ Տիկին Լ. Նիկսարլեան (Կափ) 500 Ֆրանք:

Կ. ԽԱՉԻ ՕԳՆ. ՄԱՐՄԻՆԸ ստացած է Տէր եւ Տիկին Վահրամ Մոստիչեանէ հազար Ֆրանք, Տօքթ. Մութաֆեանի մահուան առթիւ (Պոլիս):

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ ՍԿԱՒԱՌԱԿԿ՝ (տիսք միքրօսիյօն 33 1/3, փրօտիւքսիօն Վօկ), մասնակցութեամբ Փարիզի եկեղեցւոյ դպրաց դասուն, ղեկավարութեամբ՝ Արա Պարթեւեանի: Մեներգող՝ Իրիս Պիւլպիւլեան եւ Խաչիկ Նշանեան, (հրատարակող ընկերութիւնը կը տեղեկացնէ թէ 15 օրուան ընթացքին 500 օրինակ ծախուած են այս երգապնակէն Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի մէջ):

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

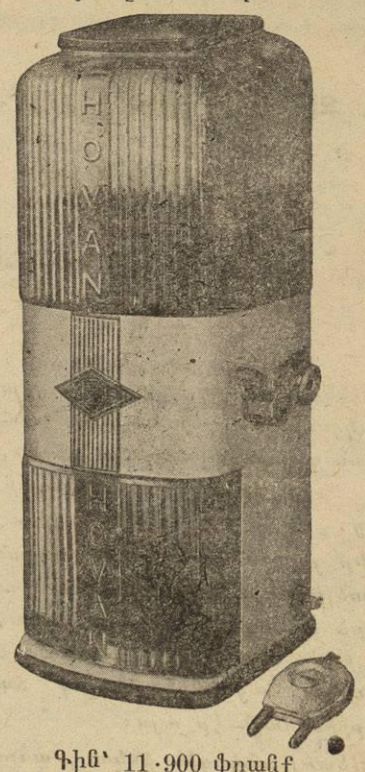

Գին՝ 11·900 Ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE

14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի

Contre Remboursement

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

MARDI 13 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7850 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3261

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՆՁՕՐ ԿԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆ

●

Դաս մը զգմայլինք կը չարունակեն ծափ ու ծնծղայ զարնել Միջին Արեւելքէն մինչեւ Ամերիկա, հիմնուելով չոշորթա-պատում կեղծիքի մը վրայ :

Անցեալ հոկտ. 12ին Պէյրութի հնչակեան Թերթը, Արարատ, ահաւոր «պաղտնիք» մը կը յայտնէր, հրատարակելով իբրեւ թէ Փարիզէն զրկուած կարկտան եւ չինծու «ՀԸՋաբերական» մը, թուականն ալ 1955 Յունիս 7 :

Կ'ըսէր թէ պայն ատեան «ականա-ւոր» Դաշնակցական մը, մանաւանդ նա-մակի մը հետ :

Միջին Արեւելքի մեր պաշտօնակիցները եւ մանաւանդաքէս «Յուսարեր» անմիջա-պէս երեւան հանեցին զարշելի կեղծիքը, բուն իսկ ատեանդ «ՀԸՋաբերական»էն քա-ղելով փաստերը :

Աղդարեւ, կը բաւէ հարեւանցի ակնարկ մը նետել, հասկնալու համար խարդա-խութիւնը, որ պիտի մնայ պատմական ոչ միայն իր անբարոյականութեամբ, այլ եւ անյատակ տգիտութեամբ :

Այնտեղ ոչ միայն կը վխտան լեզուական եւ ուղղագրական սխալները, այլ եւ կան բացատրութիւններ, որոնք հեռաւոր կապ անգամ չունին Դաշնակցութեան յատկա-բանութեանդ հետ :

Կան բառեր զոր երբեք պիտի չգործա-դէր ոչ թէ «ականաւոր» Դաշնակցական մը, այլեւ յատին խումբի մը ամէնէն համբակ անդամը :

«ՀԸՋաբերական»ին ձախ անկիւնը դըր-ուած է բառ մը, «Փետափ», չակերտով · իսկ աջ կողմը՝ գործավար :

Ցետին տգէտը պիտի կարմրէր, այսքան ականաւոր տխմարութիւն մը զրծերու համար :

Կեղծ փաստաթուղթերը որոշ բառեր ալ «կը բացատրէ», կոտրելով խուժանավա-րութեան մրցանիշը :

Այսպէս, «Փետափ»ը կը դառնայ «Ֆրանսայի ՀԸՋանային պիւրօ» :

« Հարսնեւորներ» բառ մըն ալ հոլովե-լով, կը բացատրէ .— « Օտար լրտեսներ որոնք ներկայ եղած են Դահլրէյի Դաշնակ համագումարին» :

Լրտեսութիւնը մասնագիտութեան վե-րածած թշուառականը ե՞րբ է տեսեր որ նոյն իսկ մէկ հատիկ օտարական մտած ըլլայ Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովնե-րուն մէջ :

Այդ նոյն ծուռբերան կեղծարարը կը զործածէ հետեւեալ բացատրութիւնը ,— «Պատգամաւորական ընդհանուր համա-գումար » :

Համագումար՝ արդէն կը նշանակէ ընդհ. ժողով, որ կը կազմուի յատկապէս ընտրուած պատգամաւորներէ : Ի՞նչ կը նշանակէ «պատգամաւորական ընդհանուր համագումար» :

Գլուխ – զործոց ապուշութիւն մը եւս , — « Ամէնս մեր չորս տասնամեակներէ ի վեր թափած վաստակի պտուղն է», ակ – նարկելով Ֆրանսայի ՀԸՋանին զործու-նէութեան :

Մեր ՀԸՋանին վերջին նորընծան ալ գի-տէ որ Դաշնակցութիւնը գեռ չէ լրացու-ցած իր քառասնամեակը Ֆրանսայի մէջ , իսկ «վաստակին պտուղը» զանազանելու չափ հայերէն կրնայ սորվեցնել :

Եւ գեռ որքան ճգճիմ գիւտեր և լրտեսա-կան հնարքներ, մթնոլորտ ստեղծելու , իբրեւ տաճկացած հովին Դաշնակցութեան վերապրելու համար :

Այս ամբողջ անցուդարձին մէջ, ամէ-նէն յատկանշական պարագան այն է որ , հակադաշնակցական խառնիճաղանճին աչ եւ ձախ թեւերը, «Սոցիալ – Դեմոկրատ»ն ու «Ռակ»ը մրցումի ելած են իրարու հետ, եւ չարան – չարան տեսութիւններ կը թխեն կամ կ'արտատպեն իրարմէ ...

Ախտանիշ՝ անզօր կատաղութեան, որ կը կարօտի հոգեբուժական քննութեանդը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

●

30 ՄԻԼԻՈՆ ԸՆՏՐՈՂ, 5000 ԹԵԿՆԱԾՈՒ

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն , ընտրողներու թիւը մօտ չորս միլիոն ա-ւելցած է այս անգամ, բաղդատելով 1951ի հետ : Ամբողջ Ֆրանսայի մէջ ընդ-հանուր թիւը կը հաշուեն երեսուն միլիոն : Նոր ընտրողներու խուժումը անհանգըս-թաց կը համարուի Ֆրանսայի քաղաքա-կան պատմութեան մէջ : Միայն փարիզ-եան շրջանը 500·000 նոր ընտրողներ ար-ձանագրած է : Ամբողջ Ֆրանսայի մէջ արձանագրութեան դրասենեակները բաց մնացին մինչեւ չորեքշաբթի կէս գիշեր եւ կարգ մը շրջաններու մէջ որոշուած ժամ-կէտէն վերջն ալ արձանագրութիւններ կատարուեցան :

Միեւնոյն ատեն, աւելի այլազան խնա-մութիւններ կազմուեցան : Թերթերը 163 միացեալ ցանկեր կը հաշուեն ընտրա-կան շրջաններու մէջ, առանց տուրքերու բաբենորոգման ախոյեանին՝ Փուժատի կուսակիցներուն : Թեկնածուներու թիւը կ'անցնի 5000ը, մինչդեռ 3962 էր 1951ին : Ինամութեանց եւ թեկնածուներու թիւին յաւելումը կ'ապացուցանէ թէ ընտրողնե-րը բուռն պայքար մը պիտի մղեն :

Արդէն իսկ հրապարակ իջած են չորս միացեալ ճակատներ . —

1· Հանրապետական ճակատ, որ կը բաղկանայ նախորդ վարչապետ Մենդէս-Ֆրանսի կուսակիցներէն, ընկերվարական կուսակցութենէն, մաս մը կողեաններէ եւ ուրիշ ձախակողմեան խմբակցութիւննե-րէ : Քաղաքական տեսակէտով այս ճակա-տը պիտի կազմէ ձախակողմեան թեւ մը, առանց համաձայնավարներու :

2· Միջին ճակատ մը որ կը ներկայա-գընէ ժողովրդական Շարժումը (կաթո-լիկ), անկախները եւ վարչապետ Էտ· Ֆո-րի բարեկամները :

3· Համաձայնավար կուսակցութիւնը, բո-լորովին առանձին :

4· Ծայրագոյն աջերը եւ Փուժատի կու-սակիցները :

Կառավարութիւնը վերջին պահուն ո-րոշեց յետաձգել Ալժերիոյ ընտրութիւն-ները, նկատի առնելով կարգ մը դժուա-րութիւններ : Այս որոշումը արուեցաւ մաս-նաւորապէս անոր համար որ խռովայոյզ վիճակ մը կը տիրէ Հիւս· Ափրիկէի մէջ եւ նոր անկարգութիւններ կրնան ծագիլ : Նկատի առնուած է նաեւ Ալժերիոյ Ազգ· ժողովին բանաձեւը ,որ կը մերժէ վար-կեր քուէարկել, մասնակցելու համար Ֆրանսայի Ազգ· ժողովին ընտրութեանց : Ալժերիոյ կուսակալը, Պ· Սուսթէլ, ան-հրաժեշտ հրահանգները տուաւ չորս նա-հանգապետներուն, որպէսզի զազրեցնեն բոլոր ընտրական զործողութիւնները :

Տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ համաձայնավարները մեկուսացուած են եւ չկայ մէկ հատիկ ընտրական շրջան ուր միացեալ ցանկեր կազմած ըլլան : Ոչ ըն-կերվարական մը, ոչ արմատական մը , ոչ ալ հանրապետական ճակատի թեկնա-ծու մը հաւանած է պայմանաւորուիլ համաձայնավար կուսակցութեան հետ , հակառակ բոլոր կոչերուն : Փուժատի կուսակիցներն ալ չեն կրցած համաձայ-նութիւն կնքել որեւէ քաղաքական հո-սանքի հետ :

×Ցարդ արձանագրուած են 291 համա-սեռ ցանկեր, որոնց 42ը ընկերվարական, նաեւ այլազան միացեալ ցանկեր :

× Ինչպէս յայտնի է, ընտրութիւնները պիտի կատարուին յունուար 2ին : Այդ օ-րը պիտի համարուի ոտնական օր, բայց վճարեալ :

× Շատ մը նախկին երեսփոխաններ թեկնածու չեն այս անգամ :

(Շար·ը կ ա ր դ ա լ Դ· էջ)

❖ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ❖

*

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԴԻՐՔԸ (1956)

Ահաւասիկ երրորդ տարին, յօրինուած՝ նոյն տեսնագաւ մշակումով : Ընտիր հատոր մը, 616 մեծադիր էջ :

Դիրքը այլեւս գտած է իր տեղը, ոչ միայն իբրեւ անհրաժեշտ պահանջ մը, այլ եւ իբրեւ լաւագոյնը իր տեսակին մէջ :

Մանաւանդ որ հրատարակիչը, կարօ Գէորգեան, միշտ կը ձգտի կատարելա-գործել զայն : Հոսանուն եւ արդիական մա-կարդակի մը վրայ պահել, յարատեւ պրպտումներով :

Ակնբերեւ է յառաջդիմութիւնը, մէկ տարիէն միւսը :

Այս հատորն ալ ունի ծրագրուած բոլոր բաժինները , — Գրական Աշխարհ, Հայ կեանքը երէկ եւ այսօր, Արուեստի Աշ-խարհ, Հայաստան, Արաբական Աշխարհ, Մեր զաղութները, Կէս – բժշկական, Սա-րէն – Զորէն, Երկրագործական, Մարզաշ-խարհ , Անցեալ տարեշրջանի ազգային եւ քաղաքական անցքերը , Մահագրու-թիւն, եւայլն :

Լուսանկարներու եւ ծաղրանկարներու ճոխ շարք մը կ'աշխուժացնէ նիւթերուն դասաւորումը :

Օրացոյց – Տօնացոյցի բաժինն ալ, իր կարգին :

Այս անգամ գրական բաժինը առաւել-պէս յատկացուած է Հայաստանեան գրա-կանութեան, արձակ եւ ոտանաւոր :

Ճոխ է նաեւ արտասահմանեան գրակա-նութեան բաժինը, եւ կարեւոր տեղ մը կը բռնեն թարգմանութիւնները :

Ուշագրաւ գլուխներ կը կազմեն «Նու-կսալա ոգին ժողովրդական բանահիւսու-թեան մէջ» եւ ուրիշ նորութիւններ :

Կարելի չէ առանց խոր յուզումի կարդալ Պարտիզակի Ամերիկեան բարձ – րագոյն վարժարանին նուիրուած գլուխը, ուր վաթսուն էջերու վրայ կը սպասուայ ոչ միայն կրթական բեղուն սերունդի մը շունչը, այլ եւ երբեմնի շէնշող գիւղը , իր ցնծալի Զուրով եւ Դեղնքան ապրիւ-րով :

Նորութիւն մը եւս .— Ողբացեալ նկա – րիչ եւ թատերագիր Եղիա Փասպարեանի կիսաւարտ ուսումնասիրութիւնը «Հայոց աշխարհի աստուածներու» մասին զոր տրամադրած է Համաստեղ :

Հայաստանի բաժինը կը պարունակէ տեղեկութիւններ եւ նկարներ մեր հայրե-նիքի բնական տեսարաններու, ջուրերու , ոսկերչութեան եւ տնտեսական եւն· կեանքի մասին :

Անցեալ տարի արաբական աշխարհի գլուխը յատկացուած էր Լիբանանի եւ Սուրիոյ : Այս անգամ հին ու նոր եգիպ – տոսն է որ կը պատկերանայ մեր առջեւ, — բուռն եգիպտական կեանքը եւ հայկա – կանը — փաստացի եւ մանրամասն տեղե-կութիւններով :

Այս գլուխին շնորհիւ , որ շարունակելի է, պիտի ունենանք լրիւ պատկերը Միջին Արեւելքի հայկական գաղութներուն , պատմական եւ վիճակագրական գիտելիք-ներով :

Այս կուռ եւ բազմակողմանի հրատա – րակութիւնը միեւնոյն ատեն ճշմարիտ սփոփանք մըն է անոնց համար որ կը կար-ծէին թէ Թէոդիկին գործը կէս մնաց կամ ահեռացաւ հեղինակին մահով :

Ժառանգութիւնը կը շարունակուի նոյն յարատեւութեամբ :

Այցին գասն է իր այգեպանը, ընդու – նակ՝ այլապէս տաժանելի եւ արդիւնա – ւոր պեղումներու : Վ.Ա.Հէ

ԽՐՈՒՇՁԻՒ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԾԱՂՐԵԼ ԵՒ ՁԱՂԿԵԼ

Ն· Մ·ուլթիան վարչապետը, մասնաշրջ Բուլկանին, եւ կեդր· կոմիտէին Ա· քար-տուղարը, Ն· Խրուշչեւ, որոնք հանդըս-տած կ'երեւային քանի մը օրէ ի վեր , նորէն բուռն ճառեր խօսեցան Քաշմիրի մէջ: Բուլկանին ուժգնօրէն յարձակեցաւ Փաքիստանը թէ «ոչ – բարեկամական ա – րեւմտեան պետութեանց դէմ: Խրուշչեւ աւելի յառաջ երթալով, յայտարարեց թէ արեւմտեան պետութիւնները «բաժանեա դի տիրեսցես»ի քաղաքականութեան կը հետեւին Հնդկաստանի մէջ, բաժան – բա-ժան ընելով երկիրը, որպէսզի եսասիրա-բար գոհացնեն իրենց քաղաքական եւ տնտեսական չահերը: Ցետոյ մեղադրեց Փաքիստանը թէ «ոչ բարեկամական ա – րաբք մը զործած է Ն· Մուլթեան հան – դէպ, միանալով Պաղտատի ուխտին եւ արտօնելով որ Ամերիկան ռազմական խարիսխներ հաստատ իր հողին վրայ » : Ակնարկելով Փաքիստանի արտաքին գոր-ծերու նախարարին մէկ ծանուցագրին ո – րով կը թելադրէր խորհրդային վարիչնե-րուն Քաշմիր եւ Աֆղանիստան չերթալ , Խրուշչեւ ըսաւ թէ «բարեկամութեան հակառակ է այս արարքը եւ կը կազմէ անհանգըստութիւն մը Ն· Մի-ութեան զործերուն մէջ: Ցարդ ոչ մէկ ուրիշ պետութիւն համարձակած է մեղի ըսել թէ ինչ պիտի ընենք եւ ո՛ր բարե – կամները պիտի ընտրենք» : Ապա յիշելով Քաշմիրի խնդիրը, կեդր· Կոմիտէին քարտուղարը դիտել տուաւ թէ կարգ մը պետութիւններ պիտակօրէն առելութիւն սերմանած են Հնդկաստանի ժողովուրդին մէջ եւ բաժնած են երկիրը չահագործելով կրօնական տարբերութիւնները, թէ կ'ու – զեն անդամ մը եւս չահագործել կրօնա – կան խնդիրը Քաշմիրի մէջ : « Քաշմիրը հնդկական պետութիւն մըն է : Ն· Միու – թիւնը միշտ այն տեսակէտն ունեցած է թէ Քաշմիրի ճակատագիրը պէտք է վճ – ռուի բուն ժողովուրդին կողմէ :

× Փաքիստանի վարչապետը նոյն օրն իսկ պատասխանելով այս ճառին, զար – մանք յայտնեց որ խորհրդային վարիչ – ները կ'ուզեն միջազգային խաղալիկի մը վերածել Քաշմիրի հարցը : Բացատրեց թէ այդ խնդիրը պիտի վճռուի ընդհ· քուէարկութեամբ, ինչպէս որոշած է Ա – պահովութեան Խորհուրդը որուն անդամ է Ն· Մ·իութիւնը: Պատասխանեց նաեւ Խրուշչեւի այն ակնարկին թէ «Պաղտատի ուխտը պիտի ցնդի, ինչպէս օճառի պըղ – պջակ մը» եւ պնդեց թէ զաշինքը միայն և միայն պաշտպանողական հանդամանք ունի :

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Անդլիոյ երեսփ· ժողովը երէկ սկսաւ քննել Միջին Արեւելքի խնդիրը, որ նե – ղասուցիչ հանգամանք մը ունի կառավա-րութեան համար: Խորհրդային դիւանա – պետութեան ազդու միջամտութիւնը Ե – գիպտոսի, Սուրիոյ եւ Եմէնի մէջ, Բուլ – կանինի եւ Խրուշչեւի ճամբորդութիւնը դէպի Հնդկաստան, Պիրմանիա եւ Աֆղա-նիստան, Ն· Մ·իութեան ճնշումը Իրանի վրայ մեծ հոգեր կը պատճառեն Անգլիոյ, որ միեւնոյն ատեն տհաճութեամբ կը դի-տէ Ամերիկայի անտեսական մրցակցու – թիւնը Միջին Արեւելքի մէջ :

× Բուլկանին եւ Խրուշչեւ նոր Տելհի վերադառնալով, նոր տեսակցութիւն մը ունեցան Հնդկաստանի վարչապետին հետ: Կ'ըսուի թէ միացեալ յայտարարու – թիւն մը պիտի հրատարակեն :

.....

ԻՍՐԱՑԻԼ 50 միլիոն տոլարի զէնք եւ ռազմանիւթ պահանջեց Մ· Նահանգներէն մասնաւոր ցանկ մը ներկայացնելով : Ար-տաքին զործերու պաշտօնատան կամ նա-խապահին կը վերաբերի որոշել — տա՞լ թէ չտալ: Իսրայէլի արտաքին զործերու փոխ – նախարարն ալ Նիւ Եորք մեկնեցաւ օդանաւով, օգնութիւն խնդրելու համար:

ԱՑՁՐՆՀԱՒՈՒՐԻ բժիշկները պատուի – րեցին նախագահին որ չափաւորէ իր աշ – խատանքները, նկատելով որ յոգնութիւնը կը վնասէ իր սրտի տկարութեան: Ցետոյ ըսին թէ պէտք է սպասել մինչեւ Փետր – ուարի կէսը, որպէսզի նախագահը կա – րենայ որոշել թէ երկրորդ անգամ թեկ – նածու պիտի ներկայանա՞յ:

ԿԸ ԽՕՍԻՆ, ԲԱՅՑ ՉԵՆ ԳՈՐԾԵՐ

●

... Ճիշդ է որ Խ. Հայաստանի մէջ կը հրատարակուին արտասահմանեան ժամանակակից գրողներու գործերը, բայց կը հրատարակուին «պրոգրեսիւ», «պրոսովետ» գրողներու գործերը միայն :

Այդպէս չենք ըներ մենք. ընդհակառակն, պատուոյ տեղը կուտանք միշտ խորհրդային եւ խորհրդահայ գրողներուն, առանց իսկ խտրութիւն դնելու «կարմիր»ին եւ «խստօրէն կարմիր»ին միջեւ: Մեր դասագիրքերուն մէջ, մեր թերթերուն մէջ, մեր բեմերուն վրայ միահեծան կ'իշխեն Խ. Հայաստանի գրողները եւ Խ. Հայաստանի գրականութիւնը, Եղիշէ Չարենցէն մինչեւ չնչինն Գէորգ Աբով :

Արտասահմանի ժամանակակից, բայց ոչ – «պրոգրեսիւ» գրողներէն որուն գործերը հրատարակուած են, դասագիրքերու մէջ մտած կամ բեմերու վրայ ծաղապատիկ նստած են հոն՝ Խ. Հայաստանի մէջ: Ոչ ոքի: Բայց մեծարուած են ու կը մեծարուին միշտ Խրիզիստանի, Զինաստանի, Քորէայի եւ արբանեակ երկիրներու ամենայետին գրողներն իսկ :

Փոխադարձ յարգա՞նք է ասիկա: Փոխադարձ գնահատա՞նք է ասիկա:

Կը հարցնենք դարձեալ — Երկրի ժողովուրդը, վարժարաններու կամ համալսարանի ուսանողները ծանօ՞թ են, օրինակ, Լեւոն Շանթի, Նիկոլ Աղբալեանի, Կոստան Զարեանի, Համաստեղի, Շաւարշ Նարդունիի, Նիկողոս Սարաֆեանի, Նշան Պէշիկթաշլեանի, Արամ Հայկազի եւ բազմաթիւ ուրիշներու գործերուն : Ոչ, ծանօթ չեն: Ապա ուրեմն ինչո՞ւ այս խտրութիւնը. անո՞ր համար, որ խորհրդային գրողը յարգանք ունի արտասահմանեան ոչ «պրոգրեսիւ» գրողներուն հանդէպ, թէ՞ անոր համար, որ այս է իր ըմբռնումը գործակցութիւն ստեղծելու, մշակութային յարաբերութիւնները «ակտիւացնելու», «ստեղծագործական լայն փոխանակում կատարելու» մասին :

Պարզ է. կը խօսին, բայց չեն գործեր: Սակայն քիչ մը աւելի ետ երթանք :

Երկրորդ Աշխարհամարտի ընթացքին, զոր «հայրենական պատերազմ» կը կոչեն Երկաթէ Վարագոյրէն անդին, հրատարակութեան տրուեցաւ Բաֆֆիի «Կայծեր»ը, պարզապէս հրահրելու համար հայրենասիրական ոգին նաեւ Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդին մէջ :

«Հայրենական պատերազմ»ը վերջանալէն չորս կամ հինգ տարի ետք, Բաֆֆիի գործերուն հրատարակութիւնը նը կատուեցաւ «մի կոպիտ սխալ»:

Այս տարի, 1955ին, կրկին գործուեցաւ այդ «կոպիտ սխալ»ը: Վերհրատարակուեցան կամ վերհրատարակուելու վրայ են փայաջուկցի «գեղջուկ»ին բոլոր գործերը տասը ստուար հատորներով :

Արդ, ո՞րն է խորհրդային վարչաձեւին իրական վերաբերումը մեր մեծ վիպասանին հանդէպ, եւ ե՞րբ անկեղծ էր ան իր վերաբերումին մէջ, — 1942ի՞ն, 1950ի՞ն թէ 1955ի՞ն:

Երկու անգամ, 1946ին եւ 1954ին, խորհրդահայ գրողներու Համագումար տեղի ունեցաւ Երեւանի մէջ: Արտասահմանէն եւս հրաւիրուեցան մէկ քանի «պրոգրեսիւ» գրողներ, աւելի շատ լսելու, քան խօսելու համար: Բացակայ էին ոչ – «պրոգրեսիւ»ները: Ինչո՞ւ :

Զոյգ Համագումարներուն մէջ «մտքերու փոխանակութիւն» տեղի չունեցաւ ոչ նոր ուղղագրութեան, ոչ օտար բառերու անխնայ գործածութեան, ոչ ալ նման «ազնիւ խնդիրներ»ու մասին: Ինչո՞ւ :

Դարձեալ, զոյգ Համագումարներուն մէջ խօսք չեղաւ նաեւ արտասահմանեան գրողները մտահոգող հարցերու մասին, — ազատ երթեւեկ, «ստեղծագործական փորձի լայն փոխանակում», ուղղակի կապ Երկրի եւ Արտերկրի գրողներուն միջեւ, խօսակցութիւններ «կլոր սեղան»ի մը շուրջ, մանաւանդ փոխադարձ յարգանք, չենք ըսեր՝ փոխադարձ գնահատանք: Ինչո՞ւ :

Այս «ինչու»ներուն պատասխան չկայ:

Ներկայ պարագային մեզ կը շահագրգռէ գրականութիւնը, որ քաղաքականութենէն տարբեր եւ վեր բան մըն է : «Դիւցազուն անո՛նք պիտի կոչուին, որք ընթանան ջահ ի ձեռին, եւ ոչ անոնք, որ արշաւեն սուր ի ձեռին» կ'ըսէր տարաբախտ Եղիան (Տէմիրճիպաշեան):

Մենք կ'ուզենք «ջահ ի ձեռին» ընթանալ :

Նոյնը չէ պարագան խորհրդային գրողներու եւ խորհրդային իշխանութեան համար, որոնք կ'ուզեն «սուր ի ձեռին» արշաւել եւ որոնց համար գրականութիւնը քաղաքականութեան մէկ թեւն է պարզապէս :

Յովհաննէս Շիրազը կրնայ համայնավար ըլլալ :

Սիլվա Կապուտիկեանը կրնայ բոլշեւիկ ըլլալ:

Վախտանգ Անանեանը կրնայ Մոսկուայի գործակալ ըլլալ :

Մեզի համար, սակայն, երեքն ալ նախ գրող են եւ ապա միայն ուրիշ բան :

Մենք կը գնահատենք, նոյնիսկ կը յարգենք գրողը, բայց կը պայքարինք համայնավարին, բոլշեւիկին եւ Մոսկուայի գործակալին դէմ :

Այսպէս կ'ընե՞ն իրենք՝ խորհրդային եւ խորհրդահայ գրողները. ոչ: Ընդհակառակն, «հայ ժողովուրդի ոխերիմ թշնամի» կը տեսնեն ամէն Դաշնակցականի մէջ:

Հետեւելով Գորկիի հրաւէրին եւ Շոլոխովի կոչին, մենք կը գնահատենք խորհրդային գրողներու գործը, անկախ անկէ, թէ քաղաքական ինչ «հայեացք»ներ ունին գրողները իրենք :

Նոյնը կ'ընե՞ն խորհրդային գրողները մեր վերաբերմամբ. ոչ, չեն ըներ: Իրենց համար մենք պարզապէս «դաշնակ բանդիտ»ներ ենք :

Ամէն օր փոխադարձ յարգանք եւ փոխադարձ գնահատանք կը պահանջեն եւ սակայն ամէն օր լուտանք ու հայհոյանք կը տեղացնեն անոնց դէմ, որոնք տարբեր «հայեացք»ներ ունին:

Ամէն օր խաղաղութիւն կը քարոզեն, բայց ամէն օր հով ու փոթորիկ կը ցանեն :

Կը խօսին մէկ տեսակ, կը գործեն ուրիշ տեսակ :

Դառն է իրենց խօսքը, աւելի դառն է իրենց գործը :

Այս ձեւով չէ, որ մենք պիտի կրնանք յարաբերութիւններ սերտացնել, մշակութային գործակցութիւն ստեղծել, «կլոր սեղան»ի մը շուրջ միախմբել բոլոր գրողները եւ մանաւանդ «յարգել ու գնահատել միմեանց»:

(ՅՈՒՍԱԲԵՐ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՀՍԿԱՅԱԿԱՆ ՈՒԺ ՄԸ

●

Անցեալ շաբթու ձուլուեցան Մ. Նահանգներուն Արհեստակցական երկու մեծ Միութիւնները, աւելի քան տասնըհինգ միլիոն անդամներով :

Տակաւին կանուխ է, նախատեսելու համար տարողութիւնը այս պատմական դէպքին: Ինչպէս դիտել կուտայ միջազգային մամուլը, նոր կազմակերպութեան շնորհիւ Աշխատանքը պիտի կրնայ միաց. ճակատ մը ներկայացնել : Պիտի դառնայ վերաշինութեան զօրաւոր միջոց մը՝ քան թէ մրցակցութեան քանդիչ գործիք մը : Այս մեծ սենտիքան պիտի կրնայ աւելի բարձր աշխատավարձք ապահովել եւ ըստեղծել աւելի նպաստաւոր պայմաններ, ինչպէս եւ բարեկեցութիւն: Շնորհիւ կազմակերպութեան ազդեցութեան, աւելի շատ անդամներ պիտի ուզեն յարիլ անոր :

Ոչ միայն ներքին, այլեւ արտաքին ու միջազգային տեսակէտով ալ մեծ է ձեռնարկին նշանակութիւնը: Այն օտար ոչ համայնավար երկիրները որ նախկին երկու անջատ կազմակերպութիւններէն դըրամական եւ բարոյական օժանդակութիւն կը սպասէին, բարձրացնելու համար իրենց ապրուստի մակարդակը, հիմա աւելի եւս կախում պիտի ունենան այս վիթխարի կազմակերպութենէն: Մեծ է նաեւ նշանակութիւնը քաղաքական տեսակէտով :

Անոնք որ հակառակ են այս ձուլումին, կ'ըսեն թէ «վտանգաւոր մենաշնորհ մըն է» որ օրէնքէ դուրս պէտք է հռչակուի :

Այս մեծ աշխատաւորական կազմակերպութիւնը մօտաւորապէս 65 միլիոն աշխատաւորական ուժին 25 առ հարիւրը կը ներկայացնէ :

Նիւթական տեսակէտով նոյնքան մեծ է նշանակութիւնը: Միացեալ ճակատը 600 միլիառ տոլար պիտի կրնայ ունենալ իր տրամադրութեան տակ :

Մօտ քսան տարի հարկ եղաւ հասկնալու համար թէ միութիւնը ուժ է: Մինչ այդ, այս երկու կազմակերպութեանց միջեւ պայքարները այնքան սաստիկ էին որ, մահացու հարուածներ կուտային իրարու :

«Աշխատանքի Ամերիկեան Դաշնակցութիւնը հիմնուեցաւ 1886ին Սամուէլ Կոմփըրսի կողմէ: Բոզվէլթ եւ իր թերթը կ'օգնէին անոր յառաջդիմութեան : Սակայն հետզհետէ տեսնուեցաւ թէ այս աշխատաւորական դաշնակցութիւնը, որուն կրնային անդամակցիլ միայն արհեստաւոր կամ մասնագէտ բանուորները, կ'անտեսէր աշխատաւորներու այն զանգուածը որ պարզապէս մեքենային վրայ կ'աշխատէր, իբրեւ պարզ բանուոր: Որով հիմնուեցաւ միւս մեծ կազմակերպութիւնը «ճարտարարուեստական Բանուորներու Միութիւնը», իր մէջ առնելով մետաղագործական եւ ինքնաշարժերու շինութեան բանուորները :

Աշխատաւորական Դաշնակցութիւնները յաջողեցան ընդունիլ տալ շաբաթական 40 – 44 ժամուան աշխատանքը, ինչպէս եւ ուրիշ առաւելութիւններ բանուորներու համար :

1947ին, հակառակ նախագահ Թրումընի վեթոյին, խորհրդարանը կը քուէարկէր Թէֆթ – Հարթլիի օրէնքը, որ կը սահմանափակէ սենտիքաներու գործունէութեան ազատութիւնը: Օրէնքը կը տրամադրէր որ ապօրինի է «գոց խանութի» սկզբունքը, այսինքն գործատէր մը կրնայ միայն սենտիքայի մը արձանագրուած բանուոր մը վարձել, մինչդեռ 1945ին, ամերիկեան սենտիքաներու անդամներուն երեսուն առ հարիւրը այս առաւելութիւնները ձեռք ձգած էին իրենց գործատէրերէն: Օրէնքը կը պահանջէ նաեւ որ ամէն գործադուլ յայտարարուի վաթսուն օր առաջ, կ'արգիլէ սենտիքայի անդամներուն դրամ ծախսել քաղաքական նպատակներու համար, կ'արգիլէ նաեւ պաշտօնատարներուն գործադուլ ընել, բռնի ուժ գործածել եւայլն:

Թէֆթ – Հարթլիի օրէնքն էր որ իրարու մօտեցուց այս երկու մեծ կազմակերպութիւնները, մանաւանդ շնորհիւ այն յօդուածին, որու համաձայն սենտիքայի անդամ մը չի կրնար համայնավար կուսակցութեան պատկանիլ :

Ճիշդ է որ համայնավարական ձգտումներ ունէին բանուորական այն կազմակերպութիւնները, որոնք մօտ են կամ խնամութիւն ունին «Ճարտարարուեստական Կազմակերպութեան Սենտիքային» հետ, ինչպէս Քալիֆորնիոյ նաւահանդիստի բանուորները, ելեկտրականութեան եւ փոխադրութեան բանուորները, սակայն անոնց վարիչը՝ Ուոլթըր Բէոյթըր «մաքրագործման» ձեռնարկեց: 1941էն ի վեր ան կը պարզէր արդէն համայնավարութեան վտանգները ինքնաշարժի սենտիքային մէջ :

Այսօր Ամերիկացիները վախ չունին թէ իրենց սենտիքաները զիրենք դէպի յեղափոխութիւն պիտի առաջնորդեն, այլ դիտեն որ իրենց վարիչները կ'աշխատին ներկայ պայմաններուն համաձայն շարժիլ, եւ ատով է որ ամերիկացի բանուորը աշխարհի ամէնէն լաւ վճարուածն է:

Տարօրինակ դիպուածով մը այս երկու անջատ կազմակերպութեանց վարիչները, Պ. Կրին եւ Պ. Մըրի, որոնք քսան տարի շարունակ պայքար մղած էին իրարու դէմ, մեռան մէկ շաբթուան մէջ, Այզընհաուըրի գահակալութեան օրերուն :

Ազգային տեսակէտով՝ այս միացեալ սենտիքան կրնայ իր 1956ի քուէները կեդրոնացնել դեմոկրատներուն վրայ, սակայն տեղական տեսակէտով քուէ պիտի տան անոնց որ կը պաշտպանեն բանուորներու իրաւունքները :

Սենտիքաները տակաւին շատ ընելիքներ ունին, նախքան շաբաթական աշխատանքը 30 ժամուան իջեցնելը, ինչպէս ծրա-

ՅՈՒՇԵՐ

ՍՈՒՐԷՆ ՊԱՐԹԾԻԵԱՆԷՆ

★

(Գ. եւ վերջին մաս)

— Ուրեմն, ըսի իմ մէջս ալ վաղը մեծապատիւ մուրացկան մը պիտի տեսնես:

— Ոչ, ըսաւ ան, ճշմարիտ գրագէտ մը պէտք է միշտ իր բարձրութեան վրայ մընայ: Ժողովուրդը զայն պէտք է շարունակ տեսնէ պատուանդանի վրայ կանգնած, որպէսզի չզլանայ անոր իր սէրը եւ յարգանքը :

Պարթեւեան շատ տուժած է նկարագրի պակասէն: Ես, իբրեւ Կարմիր Խաչի գործօն անդամ, չէի կրնար ընդունիլ եղած առաջարկը: Բայց եթէ խիստ էր արտայայտութիւնս, կը բխէր սոսկ Կարմիր Խաչի հանդէպ ունեցած ծառայութեանս ուղղամիտ ընթացքէն :

Հօրս խօսքերը համոզիչ գտնելով մէկտեղ կը զգայի, թէ դառնապէս վիրաւորուած էր Պարթեւեանի զգայուն սիրտը : Տղայ մը կար միշտ, մեծ տղայ մը՝ այդ մարդուն հոգիին մէջ: Տղայական չէ՞ր այն վերաբերումը, զոր ունեցաւ ինծի հանդէպ այս պատահարէն ետք :

Քանի մը օր հաղիւ անցած էր, երբ ցրուիչը ինծի յանձնեց ապահովագրեալ պահարան մը, որուն մէջ ներփակուած էին Պարթեւեանի մօտ գտնուած մէկքանի ձեռագիրներս: Պահարանը զրկողին անունը արձանագրուած էր այսպէս՝ Ֆըրանսերէն տառերով՝ «Մեծապատիւ Մուրացկան»: Իր կողմէն ոչ մէկ տող կար ներփակուած: Բաւական էր այսքանը, ապացուցանելու համար, որ իրապէս մեծ տղայ մըն էր Պարթեւեան :

Տարիներ անցան: Ես Բոր Սայիտ մեկնեցայ, սուետիացի գաղթականներու վերանաքաղաքը՝ իբրեւ ուսուցիչ :

Օր մը, Գահիրէ վերադարձիս, առաւօտ մը Օփերայի հրապարակը հանդիպեցայ իրեն: Նայեցաւ ինծի եւ արագացուց քայլերը: Յանդիմանական արտայայտութիւն չկար աչքերուն մէջ, բայց կար միշտ այն քաղցրաշող թախիծը, որուն վարժուած էր հոգիս եւ զոր կարծես կարօտցած էի այնքան: Գամուած մնացի կեցած տեղս, մինչդեռ ան կը հեռանար եւ կ'անհետանար փողոցին անկիւնը դառնալով: Պահ մը ուզեցի վազել ետեւէն, կանչել զինքը եւ ներողութիւն խնդրել հօրս պատճառած վիրաւորանքին համար: Բայց չեմ դիտեր, կ'երեւի թէ ես ալ իր ընթացքէն կըրած էի անբուժելի վիրաւորանք մը:

Ժամանակը թաւալեցաւ գնաց այնուհետեւ դահավիժօրէն: Իմ վերջին հանդիպումս եղաւ ասիկա: Փարիզ կը գտնուէի, Սորպոնի ուսանող, երազներով, ցնորքներով խենթեցած էր հոգիս, երբ իմացայ անոր մահը: Անշուք թաղում մը Աղեքսանդրիոյ գերեզմաննոցը. եւ յետոյ մոռացութեան թանձր, մռայլ վարագոյրը իջաւ այս գրագէտին վրայ, որ գրեթէ անծանօթ մնացած է նոր սերունդին: Մեղանչեցինք անոր յիշատակին, թողած ժառանգութեան հանդէպ: Մահը՝ որ կը փայլեցնէ իր ցրտասարսուռ շունչով ամէնէն ժանգոտած մետաղն իսկ, դեռ կը յամենայ ընելու իր արդարադատ միջամտութիւնը: Պէտք է մոռնալ ամէն ինչ որ կը մթագնէ այս ճարտար նորավիպագրին դիմագիծը: Առնել զինքը միայն եւ միայն իր գրականութեան մէջ եւ ցոյց տալ մեր ժողովուրդին, որ Պարթեւեանն ալ իր արժանաւոր զաւակներէն մէկը հանդիսացաւ իր դրիչով, իր մրրկաշունչ պերճախօսութեամբ :

Դեռ ականջներուս մէջ կը հնչէ կարծես իր այնքան տպաւորիչ ձայնը, երբ կը խօսէր Կիլիկիոյ ջարդին առթիւ, յոգնախուռն բազմութեան մը առջեւ: Անոր իւրաքանչիւր խօսքը հրաշէկ դաշոյնի մը պէս կը մխուէր ունկնդիրին սրտին մէջ, կը ճմլէր զայն դառնակսկիծ կերպով :

Հիմա որ այլեւս քէն չենք կրնար ընել իրարու հետ, ես այնքան մօտեցած ըլլալով իրեն, սա մզմզուկի բաժակը առաջուան համը չունի, երբ միասին կը խմէինք զայն: Կարծես լեղի է, որ կ'ըմպեմ, երբ նայուածքիս դէմ կուգան իր լայնածիր, արցունքոտ թաց աչքերը :

— Եթէ սա «մզմզուկ»ն ալ չըլլար ...

Ես ի՞նչ ըսեմ հիմա, երբ բոլոր բաժակները լեցուն են դառնութեամբ ...

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱԹ

Ս. ՓԻՍԱԼԻ ԳԻՇ ՍՈՓԻԱՅԻ ՄԱՀՎԱՆԸ

ԵՒ ԿԱԽԱՐԱՆՔԸ

Ձիրգիսիասարեղբոր մէջ տասլին գեր վիրաւորուած ինքնաշարժ մը կայնած էր, ինչ որ տասնհինգ վայրկեան ետք ուրիշ ինքնաշարժներէ ալ աւելցաւ։ Ամէն կողմ, նոյնիսկ տանիքները, ոստիկաններով էին լեցուն։ Ամէն կողմ կը լսուէր ոստիկանական սուլիչներու ճռռիւնը։ Ինչ որ պատահած էր՝ շատ լուրջ էր։

Ես ալ ուզեցի մօտենալ, բայց ոստիկանները չթողուցին զիս։ Ես ալ ուզեցի մօտենալ, բայց ոստիկանները չթողուցին զիս։ Ես ալ ուզեցի մօտենալ, բայց ոստիկանները չթողուցին զիս։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ Ապահովութեան Խորհուրդը երկու անգամ նիստ գումարեց շաբաթ օր եւ երկարօրէն վիճաբանեցաւ, խմբովին ընդունելու համար 18 նոր անդամներ որոնց հինգը արբանեակ երկիրներ են : Կարելի չեղաւ եզրակացութեան մը յանգիլ եւ նիստը յետաձգուեցաւ Գշ. օրուան (այսօր) : Թեկնածուներէն մէկը Իտալիան է որ դուրս ձգուած կը մնայ տասը տարիէ ի վեր :

ՊԱՊԸ դժգոհութիւն յայտնեց, տեսնելով որ թերթերը մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն Քրիստոսի հետ ունեցած տեսիլքի մը մասին : Ցարդ ժողովրդական շաբաթաթերթ մը հրատարակած էր այս պատմութիւնը : Այժմ Վատիկանի պաշտօնաթերթն ալ, «Օսսերվաթորէ Ռոմանօ» 2000 բառերով կը նկարագրէ անցքը, իբրեւ «հրաշալի» դէպք մը :

ՀԱՐԱՒ. ՔՈՐԷԱՅԻ յունական զօրագունդը, 180 սպայ եւ զինուոր, մեկնեցաւ այդ երկրէն, իբրեւ բողոքի ցոյց մը Կիպրոսի հարցին առթիւ :

ՍԵՒԱՄՈՐԹՆԵՐՈՒ դէմ պայքարը կը շարունակուի Մ. Նահանգներուն կարգ մը մասերուն մէջ, հակառակ այն որոշման որ կը տրամադրէր դադրեցնել խտրութիւնները : Սեւամորթներու ամենամեծ օրաթերթերէն մէկը բաց նամակ մը ուղղելով նախագահ Այզընհաուրի, կը պահանջէ զօրք զրկել Միսիսիփիի նահանգը, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար : Այս առթիւ դիտել կուտայ թէ Սեւամորթները հարկադրուած են ինքնապաշտպանութեան դիմել : Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ ահուսարսափ կը տիրէ նոյն շրջանին մէջ :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը հեռագրեն թէ Իսրայէլեան զօրամասեր յարձակեցան Տիբերիա լիճին սուրիական ափերուն վրայ, պաշտպանելու համար իսրայէլեան ձրկնորսանաւերը : 54 Սուրիացիներ սպաննուեցան եւ 42 հոգի վիրաւորուեցան ընդհարումներու ընթացքին :

ԱՆԳԼԻՈՅ նախորդ վարչապետը, Էթլի, որ հրաժարեցաւ աշխատաւորական կուսակցութեան նախագահութենէն, այսուհետեւ պիտի կոչուի Կոմս Էթլի, բազմելով Լորտերու ժողովին մէջ :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ տնտեսական տագնապին առթիւ խմբագրական մը հրատարակելով, « Լը Մոնտ» դիտել կուտայ թէ Մ. Նահանգները պիտի չկրնան նոր վարկեր տրամադրել անմիջապէս : «Այս պայմաններուն մէջ Թուրքիա մէկ ճար կրնայ գտնել,— վերադառնալ քեմալական յեղափոխութեան սկզբունքներուն, հետեւելով առածին, — «Դուն քեզի օգնէ որ Աստուած ալ օգնէ » :

ՊԵՐԼԻՆԻ Ֆրանսական շրջանին ոստիկանութիւնը Դեկտ. 6ին ձերբակալեց լեհական զին. պատուիրակութեան մէկ անդամը, երբ լրտեսութիւն կը կատարէր : Որոշուեցաւ արտաքսել յանցապարտը :

ԹՈՒՆՈՒԶԷՆ կը հեռագրեն թէ նոր խռովութիւններ ծագեցան ազգայնական երկու հոսանքներուն միջեւ : Երկու-երեք հարիւր ցուցարարներ աւարի տուին այն սրահը ուր ճառ մը պիտի խօսէր Նոր Տեսթուրի վարիչը, Պուրկիպա :

ՍԱՐԻ շրջանին նոր խորհրդարանը պիտի ընտրուի կիրակի օր : Կարծողներ կան թէ Գերմանիոյ կուսակիցները պիտի շահին քուէներու 80 առ հարիւրը :

ՄԱՐԶԱԿԱՆ.— Շաբաթ գիշեր Ալժերիացի Շէրիֆ Համիա յաղթեց Քոհէնի (փետուր ծանրութիւն) : 10րդ խաղաշրջանին դատախազը կեցուց մրցումը, Քոհէն վիրաւորուած ըլլալով : Ոմանք անիրաւ կը գտնեն այս միջամտութիւնը որ Համիան զրկեց կէտերով փայլուն յաղթանակը : Կիրակի օր Ֆրանսա յաղթեց Անգլիոյ (ըլկպի 13) 5ի դէմ 17 կէտով, Փարք տէ Փրէնսի մէջ : Խութպոլի ախոյենական հանդիպումներու 17րդ օրը, առաջին բաժանման գլուխը կը գտնուին Բէնս եւ Նիս 23 կէտով :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Կարապետ Անտոնեան եւ զաւակները՝ Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Անտոնեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Զոհրապ Անտոնեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սիմոն Ուզունեան եւ զաւակները, եւ բոլոր պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով կամ նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց կնոջ, մօր եւ մեծ մօր ՏԻԿԻՆ ՆՈՒԱՐԴ ԱՆՏՈՆԵԱՆի մահուան առթիւ (Վիէն) :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նիւթ՝ Հայ գրողը եւ ընթերցողը դէմ դիմաց :

Այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Ֆրանս. Համալսարանի ամփիթատրոնին մէջ (40, Ալէ Լէօն Կամպէթա) : :

«Ինչո՞ւ Հայ գիրքը չի կարդացուիր ... Ո՞վ է յանցաւորը, ընթերցո՞ղը թէ գրողը» : Այս կենսական խնդրին մասին ժամանակ պիտի տրուի ներկաներուն՝ պարզելու իրենց տեսակէտները :

Մուտքը զատ է :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կը բեմադրուի առաջին անգամ ըլլալով Ա. Յ. Երէցեանի ԽՂՃԻ ԶՈՀԵՐԸ (ողբերգութիւն, 5 արար) :

Ղեկավարութեամբ Ս. Քէփէնէկեանի :

17 Դեկտ. ժամը 9ին, Վալանսի պետական թատերասրահին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌ

Մանուկներու համար կազմակերպու վարժարանին Ծնողներու Միութեան կողմէ, կիրակի, 18 Դեկտեմբեր, ժամը 16·30էն 23 :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Ծիծաղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն, երգ, հայկական պար : Կաղանդ Պապայի ժամանում օգտակար նուէրներով : Շքասեղան եւ ընթրիք ժողովրդական գիներով :

26, Rue Troyon
Métro : Pont de Sèvres

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Համաչարսանճագի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղին : 8 Յունուար կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2ին, Յոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնֆուա : Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

Սիրով կը հրաւիրուին բարեկամներ եւ հայրենակիցներ անխտիր :

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՏԷՍԻՆ

Մանուկներու Օրուան առթիւ : Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի «Ազգային» դպրոցի հոգաբարձութեան եւ աշակերտներու կողմէ, 7 Յունուար 1956, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30էն սկսեալ :

Սիրուն անակնկալներ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր :

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

Թրիքոյի մեքենաներ,

Rectiligne (stholl) 1m20 avec carton g. 10
Rectiligne (schaffouse) 1m moteur g. 7 & 8
Bobinoire 8 broches.

պանտի եւ ուրիշ մեքենաներ : Դիմել՝

Mme. Azarian, 72, rue de l'Abbé Glatz
Bois-Colombes, Tél. CHA. 05-04

ՎԱԼԱՆՍ.— Այրի Տիկին Զարուհի Նշանեան, Այրի Տիկին Մ. Պաղտատլեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Կ. Զօրթեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ս. Սիւմպիւլեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Ծերունեան եւ զաւակները (Պէյրութ), Տոքթ. Ա. Սահակեան եւ զաւակները (Ռումանիա), Այրի Տիկին Կ. Հերլիեան եւ զաւակները (Պուքրէշ), Տէր եւ Տիկին Կիւմիւշեան եւ զաւակը (Պուքրէշ), Տէր եւ Տիկին Յ. Էթմէքճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գ. Աբսէնեան, Վահանեան ընտանիք եւ զաւակները Յ. եւ Մ. Նշանեան (Կ. Պոլիս) խորին ցաւով կը ծանուցանեն կսկծալի մահը իրենց ամուսնոյն, եղբօր, մօրեղբօր, քեռայրին եւ հօրեղբօրորդւոյն,

ՅԱԿՈԲ ՆՇԱՆԵԱՆի (62 տարեկան)

Յուղարակաւորութիւնը կատարուեցաւ երկուշաբթի, 12 Դեկտ. ժամը 2·15ին :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՏՕԿԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, RUE RICHER - PARIS (9e)
Tél.: PROvence 64-90
C. C. P. Paris 3630-66

Մանկութիւն չունեցող մարդիկ, Ա. Ծառուկեան, մատենաշար «Համազգային» Պէյրութ, 1955, գինը 700 Ֆրանք :

Դանիէլ Վարուճան, Դ. Ճիզմէճեան, (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակները, Գրականութիւնը), մատենաշար «Յուսաբեր», Գահիրէ, 1955 գինը՝ 700 :

Ընտանիքին բարեկամը եւ ընդարձակ երազահան, կազմեց՝ Կ. Կիլիկեցի, տպ. Կ. Տօնիկեան, Պէյրութ, գին 1000 :

Նոր Քնար երգարան, կազմեց՝ Կարօ Գէորգեան, Պէյրութ, 1954, կազմուած՝ 1650 Ֆր. թղթակազմ՝ 1400 Ֆրանք :

Քաջն Նազար եւ ուրիշ 13 պատմուածքներ, Համաստեղ, Գահիրէ 1955 : Գինը՝ կազմուած 1000, թղթակազմ 700 Ֆր. :

Սիամանթոյի ամբողջական գործը, Գահիրէ, կազմուածը՝ 1800 Ֆրանք :

Վերադարձ, Կ. Փօլատեան, Գահիրէ 1955, գինը 500 Ֆրանք :

Զրոյց, Կ. Փօլատեան, (Ահարոնի, Էլիւարի, Շ. Նարդունիի, Օ. Պէրպէրեանի, Հ. Ս. Տէր Մովսէսեանի եւ Լիւք Անտրէ Մարսէլի հետ) Փարիզ, 400 Ֆր. : Վէրք Հայաստանի, Խ. Աբովեան (նոր տպագրութիւն), Պէյրութ 1954, (կազմուած) 700 Ֆրանք :

Ամէնուն տարեգիրքը, Կարօ Գէորգեան, Գ. տարի, 1956, պատկերազարդ, 616 էջ, գինը՝ 1200 Ֆրանք :

Գիւղը,, Համաստեղ, Բ. տպ. Ազգակի, Պէյրութ, 1955 : Գինը՝ 500 Ֆրանք :

Պատմութիւն Հայ Գաղթականութեան, Բ. հատոր, 722 էջ, Գահիրէ, 1955 : Գինը՝ 1500 Ֆրանք :

ՆՈՒԷՐՆԵՐ.— Տէր եւ Տիկին Ստեփան Պալեան տօնական օրերու առթիւ իրենց չորս թոռնիկներուն կողմէ կը նուիրէ հազար Ֆրանք «Յառաջ»ին, 500 Ֆր. Պէյրութի ճեմարանին, 500 Ֆրանք Հ. Յ. Դ. Թանգարանին, 500 Ֆրանք Մանուկներու Օրուան պտղագին, 500 Ֆր. Ֆ. Կ. Խաչի օգափոխութեան կայանին :

Ստանալ «Յառաջ»էն :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

Հ. Յ. Դ. ՓՈԹՈՐԻԿ խումբի դասախօսական ժողովը՝ երեքշաբթի, 13 Դեկտ. ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, 101 Ավընիւ տը Սաքսի սրահը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՊԱՆԵԷՕ - ՔԱՇԱՆ.— Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Քատէ սրճարանին վերնայարկը : Նիւթն է «Աւանդական դպրոց եւ նոր դպրոց» : Դասախօսը՝ Տիկին Էլիզ Այվազեան :

Հրապարակ ելաւ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ

1956

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

616 էջ

Եւ հարիւրաւոր նկարներ անհամար նիւթերով :

Գինը 1200 ֆրանք
(Թղթատարի ծախք 100 ֆրանք)

Դիմել ՅԱՌԱՋի եւ Փարիզի հայ գրավաճառներուն :

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻՒ ԵՒ ՄՈՐԹԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է

Տ Ի Ր Ա Ն

Արագ սպասարկութիւն
Վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (Xe)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

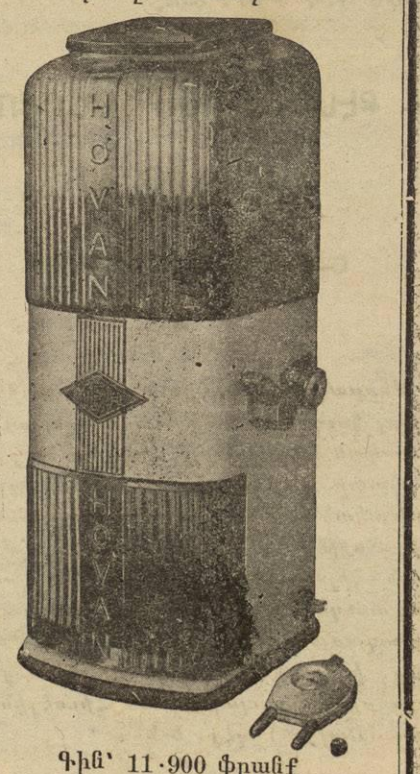

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը զրկուի
Contre Remboursement

DISTILLERIE RAKI DUZE Ի

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆ ՈՒ ԽԱՆՈՒԹԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ ԵՆ

2. RUE SCARAMELLI, MARSEILLE, Tél. GA. 09 - 51

ՏԱԼԱՔԻՒՓԷԵԱՆ Որդի կը շարունակէ ընդունիլ իր յաճախորդները այս նոր հասցէին :

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐԸ ՅԵՏԱՁԳԱԾ ԵՆ ԻՐԵՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱԾ «ԷՕԺԷՆԻ ԿՐԱՆՏԷ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ եւ ՆՈՅՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

17 Դեկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Սալ Իէնայի մէջ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՓԱՓԱՔԻՆ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երկրորդ անգամ ըլալով կը բեմադրեն

ՄՆԿԼԶԱԿՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գրիգոր Վահանի Փարիզի հայ կեանքի ծաղրանկարը երեք արար :

Առաջին ներկայացման դերակատարներու ամբողջական կազմով :

Տոմսերը նախօրօք ապահովել, դիմելով Գրատուն Բալուեան, 43 ռիւ Ռիշէ :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI 14 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7851 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3262

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

Այս միջոցին կատարեալ քաոսի մը վերածուած է Թուրքիոյ ներքին կեանքը :

Պոլսոյ եւ Անգարայի թերթերը ամէն օր շռնդալից մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն կուսակցական պայքարներու, տնտեսական տագնապի եւ ապրուստի սղութեան մասին :

Քանի մը շաբաթ առաջ, լայն ճեղք մը բացուեցաւ կառավարական կուսակցութեան՝ Դեմոկրատի ծոցին մէջ: Եւ դեղնած տերեւներու պէս թափեցան դահլիճին անդամները:

Վստահութիւն շահեցաւ միայն վարչապետը, Ատնան Մենտերէս :

Այս առթիւ, Թուրք ականաւոր իրաւագէտ մը դիտել կուտար, սուր հեգնութեամբ .

— Նաւ մը կ'ընկղմի նաւապետին սխալ ղեկավարութեան հետեւանքով : Նաւապետը լքելով իր օգնականները, միայն իր կեանքը փրկելու կ'աշխատի ...

Մենտերէս լման տասը օր տքնեցաւ, նոր դահլիճ մը կազմելու համար: Պահ մը յուսահատած էր եւ կ'ուզէր հրաժարիլ, բայց հանրապետութեան նախագահը մերժեց :

Ի վերջոյ կազմեց դահլիճ մը որուն տեւականութեան շատ քիչեր կը հաւատան :

Արդարեւ, բուն տագնապը շատ աւելի խոր է քան կ'ենթադրուի: Կուսակցութեան գլխաւոր դէմքերը, երեսփոխաններ եւ նախարարներ լարուած են իրարու դէմ եւ ծանրակշիռ մեղադրանքներ կ'ուղղեն, փոխադարձաբար :

Ներքին պառակտումին հետեւանքով բաժնուած 19 երեսփոխանները որոշած են նոր կուսակցութիւն մը կազմել, «Հիւրիյէթ» (Ազատութիւն), որուն պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի Դեկտեմբեր 20ին:

Միւս կողմէ, որոշուած է քննութիւն բանալ չորս նախկին նախարարներու եւ երկու երեսփոխաններու դէմ :

Այդ չորս նախարարներէն մէկը առեւտրականն է, միւսը՝ ելմտականը :

Մասնաւորապէս ծանր ամբաստանութիւններ կ'ուղղուին պետական նախարար Ֆաթին Զորլուի դէմ, որ փոխանորդաբար կը վարէր արտաքին գործերը :

Արդէն իսկ հարցապնդում եղած է այս նախարարին կարգ մը գործառնութեանց մասին :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Ֆաթին Զորլու Փարիզ գալու համար իրեն տրամադրուած օդանաւը չորս օր վար դրած է Ֆրանսայի մայրաքաղաքին մէջ :

Յետոյ օդանաւը վերադարձած է «բերնէ բերան պայուսակներով լեցուն : Զորլու այդ պայուսակները իր տունը փոխադրել տուած է զինուորական բեռնակառքերով»:

Այս առթիւ զրոյցներ կը շրջին փտած «լաստիկ»ներու, պանիրի թիթեղներու, անագի, ձէթի եւ ուրիշ չարաշահութեանց մասին:

Զորրորդ ամբաստանեալ մը, դարձեալ նախկին պետական նախարար Տոքթ. Սարոլ կուսակցութեան կարգապահական խորհուրդին յանձնուած է :

Ամբաստանեալը կը սպառնայ շռնդալից մերկացումներ կատարել, եթէ զինքը վտարեն կուսակցութենէն : Կ'ըսուի թէ Տոքթ. Սարոլ իր ձեռքին տակ ունի դաղտնի թղթածրարներ որոնց յայտնութիւնը կրնայ վտանգել շատ մը երեսփոխաններ, դիւանապետներ եւ մեծ առեւտրականներ :

Կարճ խօսքով՝ կատարեալ քաոս : Բուն պատճառը տնտեսական է, բայց նաեւ ընկերային: «Տակաւին տիրաբար կը գործէ միջնադարեան քաղաքական դրութիւն մը», կ'ըսեն Թուրքերը իրենք :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՅԱՐՁԱԿՄԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, իսրայէլեան ջոկատ մը կիրակի գիշեր յարձակած է սուրիական դիրքերուն վրայ, Գալիլիոյ լիճին մօտերը, ծանր կորուստներ պատճառելով: Իսրայէլի զեկոյցը կ'ըսէ թէ 29 Սուրիացիներ գերի բռնուած, 55 հոգի սպաննուած եւ ուրիշներ ալ վիրաւորուած են: Իրենց կորուստը կը հաշուեն 12 վիրաւր եւ վեց սպանեալ : Յարձակողները գրաւած են սուրիական չորս պահականոցներ :

Աւելորդ է ըսել թէ այս դէպքը մեծ յուզում պատճառեց արեւմտեան շրջանակներու մէջ: Ազգաժողովին ներկայացուցիչները քննութիւն կը կատարեն : Դամասկոսի անթելը կը ծանուցանէ թէ Իսրայէլեան յարձակման հետեւանքով մեռած են 25 սուրիացի զինուորներ, իսկ ուրիշ 28 հոգի ալ անհետացած են: Իսրայէլի արտաքին գործերու նախարարութեան զեկոյցը կ'ըսէ թէ «ոչ ոք անպատիժ կրնայ մնալ երբ կրակ կը բանայ Իսրայէլի քաղաքացիներուն վրայ : Դեկտեմբեր 10ին յարձակում մը կատարուեցաւ Սուրիոյ զէինեալ ուժերուն կողմէ, Գալիլիոյ լիճին վրայ, մեր ձկնորսանաւերուն եւ անոնց հետեւորդներուն դէմ, հակառակ զինադադարի յանձնախումբի կոչերուն : Նոր նախայարձակումներէ խուսափելու եւ Իսրայէլի քաղաքացիներուն պաշտպանութիւնը ապահովելու համար էր որ տեղի ունեցաւ Տիբերիոյ յարձակումը: Իսրայէլ վճռած է խափանել նոր յարձակումներ »:

Իրազեկներ ուշադրաւ կը գտնեն որ իսրայէլեան զօրամասին յարձակումը տեղի ունեցաւ Ազգաժողովին հրէական պատուիրակին բանախօսութեան յաջորդ օրը:

Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միացեալ հրամանատարութիւնը կը մերժէ որեւէ կարծիք յայտնել կատարուած յարձակման հետեւանքներու մասին: Իսկ Արաբական Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Պելլամա, հետեւեալ յայտարարութիւնն ուղղեց մամուլին .

— Արաբական երկիրները երբեմն սովորութիւն ըրած էին բերանացի բողոքներով պատասխանել յարձակումներուն : Այսօր Եգիպտոս եւ միւս արաբական երկիրները զինուած եւ զինուորական դաշինքներ կնքած են իրենց միջեւ : Անոնք նախայարձակումներուն պիտի պատասխանեն աւելի ուժգին յարձակումներով : Այն ամպերը որ երբեմն պղտորեցին մթնոլորտը արաբական երկիրներու միջեւ արգելք չեն միաձայն ընդդիմանալու Իսրայէլի : Ներկայ պարագային որեւէ տարակարծութիւն չկայ Սուրիոյ եւ արաբական միւս երկիրներուն միջեւ : Արաբական Դաշնակցութեան անդամներէն մէկուն դէմ կատարուած յարձակում մը կը համարուի բոլորին դէմ ուղղուած :»

Իրազեկներ կը կարծեն թէ Արաբները կրնան գործողութեան մը ձեռնարկել այսօր – վաղը :

× Կիրակի օրուան յարձակման մասնակցող հրեայ զինուորներէն մին կը պատմէ .

— Բոլորովին յանկարծակիի բերինք Սուրիացիները ճիշդ այն կողմէն ուրկէ չէին սպասեր: Նախ ծանր խուճապի մը մատնուեցան, բայց յետոյ ուժգնօրէն դիմադրեցին: Անոնք որ չինկան կռիւի պահուն կամ գերի չբռնուեցան, փախան դէպի Սուրիոյ լեռները »:

Վերջին պահուն հրատարակուած պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ առ այժմ հանդարտութիւնը կը տիրէ Գալիլիոյ լիճին վրայ, թէ հրեայ ձկնորսները ցանցերը լարած են սովորականին պէս եւ թէ լռութեան դատապարտուած են սուրիական մարտկոցները որոնք այնքան յաճախ կը յարձակէին հանդարտ ձկնորսներուն վրայ: «Եթէ Սուրիացիները հանդարտ կենան, Գալիլիոյ լիճն ալ հանդարտ կը մնայ »:

Հրէական աղբիւրէ կը գրեն թէ հրեայ ձկնորսները հարիւր հազար տոլարի վնաս կրած են վերջերս, իբրեւ հետեւանք Սուրիացիներու կատարած ռմբակոծութեանց :

× Եգիպտոսի պաշտօնական շրջանակները անձկութեամբ կը հետեւին անցուդարձին, զայն համարելով առաջին փորձ մը՝ նկատի առնելու Սուրիոյ հետ կընքուած դաշինքը :

ՍՈՒՐԻՈՅ բոլոր քաղաքներուն մէջ ըսպառազինութեանց շաբաթ մը բացուեցաւ, հանգանակութիւն կատարելու եւ նոր զէնքեր գնելու համար:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

« ՄԵՆՔ ԱԼ ԱԶԳ ԵՆՔ» ...

Զարմանալի երեւոյթ մը .—

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի ընտրութեան պատգամաւորները շատոնց վերադարձած են, ամէն տեղ :

Անշուշտ իրենց առաջին պարտականութիւնը պիտի ըլլար զեկուցում տալ կատարուած գործողութեանց, այլ մանաւանդ հայրենիքէն կրած տպաւորութեանց մասին:

Ի՞նչ կը տեսնենք, իրականին մէջ :

Պատահաբար կը յիշեմ քանի մը օրինակներ, սկսելով մեր գաղութէն :

Մարսէյլի պատգամաւորը գրաւոր զեկուցում մը պատրաստած ըլլալով, կարդաց քաղաքին մէջ եւ կը շրջի թաղէ թաղ, որպէսզի խտրութիւն կատարուած չըլլայ:

Լիոնի պատգամաւորը նոյնպէս քաղաքէն անցած է շրջանները, եւ կարծեմ կը զեկուցանէ բերանացի :

Փարիզի երկու պատգամաւորներէն մէկը խօսեցաւ լսարանի մը մէջ, որ կը բաղկանայ իրեն յատուկ հասարակութենէ մը, 90 – 100 հոգի :

Կ'իմանամ թէ երկուքը միասին գրաւոր տեղեկագիր մը կը պատրաստեն Ներկայացուցչական ժողովին համար:

Ուրեմն, դարձեալ սահմանափակ :

Որքան կրցած եմ հետեւիլ, ուրիշ գաղութներու մէջ ալ զեկուցումները կատարուած են առանց մասնաւոր ծրագրի: Տեղ – տեղ հատընտիր հասարակութեան մը առջեւ, այլուր՝ հրապարակաւ : Տեղ մը բերանացի, ուրիշ տեղ՝ գրաւոր :

Կը թուի թէ վերադարձողները մեծ մասով տրամադիր չեն նակատ նակտի երեւալու լայն հասարակութեան առջեւ: Կը վախնան որ նեղ կացութեան մը կը մատնուին, երբ հարցումներ ուղղուին :

Եթէ միայն Հայաստանի բնական գեղեցկութիւնները պիտի նկարագրեն, կամ էջմիածնի պատարագը եւ եպիսկոպոսներու ձեռնադրութիւնը, կամ իրենց կերած – խմածն ու վայելած հիւրընկալութիւնները, աւելի շռայլաբան մասնագէտները կան :

Այս առթիւ ձայն մը Պրիւսէլէն .

— Պատգամաւորները ինչո՞ւ մամուլով չեն յայտներ իրենց տպաւորութիւնները: Պ. Վ. Սարգսեան մեզի երգել սորվեցուց 1913ին եւ «Ո՛վ Մեծասքանչ»ը երգեցինք իր դեկավարութեամբ, Գրերու գիւտին 1500ամեակին առթիւ: Ծաղկոցներու մէջ Հայաստան երգել սորվեցանք, պատանի՝ անոր պատմութիւնը եւ աշխարհագրութիւնը սերտեցինք, տարեց՝ անոր համար աքսորի ճամբան բռնեցինք, եւ այժմ ականատեսի տպաւորութիւնները կարդալու մխիթարանքէն ալ զրկուած ենք ..

Այս ի՞նչ խորախորհուրդ դիւանագիտութիւն է ...

Յառաջ, գոնէ դուն յիշեցուր թէ մենք ալ ազգ ենք »...

ՎԱՀԷ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Զորս ճակատները գործի ձեռնարկած են արդէն, կարելի եղածին չափ շատ քուէներ շահելու համար: Ընտրական պայքարը պաշտօնապէս սկսաւ երէկ առտու (երեքշաբթի), եւ կը ներկայացնէ շատ աւելի խառնակ պատկեր մը քան 1951ին, ինչպէս դիտել կուտան տեղական թերթերը: Թեկնածուներու ցանկերուն պաշտօնական հրատարակութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի :

Քարոզչական ճառերը տեղի կ'ունենան արտակարգ ոգեւորութեամբ, թերթերով, թռուցիկներով եւ անթելով: Զորս գլխաւոր ճակատներէն զատ, 665 ցանկեր հրատարակուած են զանազան պիտակներով: Ընտրական նշանախօսքերուն մէջ կարեւոր տեղ մը կը բռնէ միացեալ Եւրոպայի ծրագիրը: Համայնավար կուսակցութիւնը մինակ մնացած ըլլալով, լարած է իր բոլոր ուժերը եւ կը յուսայ շատ մը աթոռներ շահիլ: Իր գլխաւոր նշանախօսքերն են.— յաւելում աշխատավարձքի, թոշակներու, ընտան. նպաստներու, անմիջական դադարում Ալժերիոյ եւ Մարոքի զինուորական գործողութեանց, ընդհ. զինաթափութիւն, խափանում հիւլէական զէնքերու եւ նոր փորձերու եւն.:

ԱՆԳԼԻՈՅ ՎՐԴՈՎՈՒՄԸ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԴԷՄ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը կը շարունակէ վիճաբանութիւնները արտաքին քաղաքականութեան մասին: Երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարարը, Մըքմիլլն, բացատրութիւններ տուաւ Պաղտատի Ուխտի մասին: Ըսաւ թէ խորհրդային դիւանագիտութեան թափանցումը Եգիպտոսի մէջ այդ ուխտին պատասխանը չէ. թէ դաշինքը ճիշդ ժամանակին կընքուեցաւ եւ սպառնալիք մը չէ ոչ Խ. Միութեան եւ ոչ ալ Եգիպտոսի համար, թէ չի ձգտիր պառակտել արաբական աշխարհը, այլ ընդհակառակն կը միտի անոր միացման :

Գալով Իսրայէլի եւ արաբական աշխարհի վէճին, նախարարը արդար կը գտնէ երեք մեծ պետութեանց 1950ի յայտարարութիւնը: «Կարելի չէ մեղադրել Եգիպտոսը որ գործառնութիւններ կը կատարէ համայնավարներուն հետ: Յիմարութիւն պիտի ըլլար զինարշաւ մը կատարել Մոսկուայի հետ: Պէտք է միջին ճամբայ մը գտնել »:

Ի պատասխան հարցումի մը, վարչապետը, Իտըն, յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա, ինչպէս եւ Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները պատրաստ են միջամտելու Միջին Արեւելքի մէջ, խուսափելու համար որեւէ նախայարձակում: Իր ճառին ամէնէն կարեւոր մասն էր ուժգին պատասխան մը Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի կողմէ արեւմտեան պետութեանց դէմ ուղղուած մեղադրանքներուն: Այս առթիւ բացատրեց թէ համակեցութիւնը կը պահանջէ դիջում երկու կողմէն ալ : «Մենք պատրաստ ենք բանակցելու. բայց թող գիտնան թէ մեր բարեկամներուն դէմ ուղղուած նախատինքները աւելի կը զօրացնեն մեր բարեկամութիւնը անոնց համար, իսկ մեզի դէմ ուղղուած նախատինքները պարզապէս կ'ամրապնդեն մեր վճռականութիւնը »:

Արտաքին նախարարը դիտել տուաւ թէ « բացորոշ եւ աղմկալի ճիգերը վառ պահելու համար ատելութիւնները, թոյլ չտալով որ վէրքերը բուժուին Արաբներու եւ Իսրայէլացիներու միջեւ, ի վերջոյ բոլորովին տարբեր ելքի մը պիտի յանգին: Խ. Միութիւնը կ'ուզէ ձուկ որ –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՂՏԱՏԻ ՈՒԽՏԸ
ԻՐ ՆԵՐՔԻՆ ԾԱԼՔԵՐՈՎ

ԻՆՉՈՒ ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ԵՒ ՈՉ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Մօտաւորապէս մէկ տարի առաջ, երբ կը ստորագրուէր Պաղտատի դաշինքը, Թուրքիոյ եւ Իրաքի միջեւ, քաղաքական դիտողներ անոր մէջ կը տեսնէին ամերիկեան դիւանագիտութեան յաղթանակը, ոչ միայն Ռուսիոյ, այլ եւ իր դաշնակից՝ Մեծն Բրիտանիոյ դէմ:

Շատեր, արդէն իսկ կատարուած իրողութիւն մը կը կարծէին Մեծն Բրիտանիոյ «մեկուսացումը» Միջին Արեւելքէն, ուր խրոխտ Ալպիոնը տիրաբար իշխած էր աւելի քան կէս դար:

Եւ իրաւամբ, Անդարա – Քարաշի զինակցութիւնը, որ իրագործուած էր Մ. Նահանգներու ուղղակի հովանաւորութեամբ, կը ձգտէր պաշտպանողական ուժեղ գօտի մը ստեղծել Թուրքիայէն մինչեւ Հնդկաց ովկիանոս:

Բայց պաշտպանողական այս օղակը, ռազմական ոչ մէկ արժէք պիտի ներկայացնէր, եթէ Իրաքը եւ Իրանը դուրս մնային:

Անհրաժեշտ էր ուրեմն ամէն գնով գլուխ հանել այս ծրագրին իրագործումը Իրաքի եւ Իրանի միացումով: Մէկ խօսքով հիմը դնել պաշտպանողական ուժեղ կազմակերպութեան մը, յար եւ նման Ատլանտեան Ուխտին:

Այս ուղղութեամբ, Մ. Նահանգներու դիւանագիտական մեքենան, անդադար կը բանէր եւ մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտար ամիսներէ ի վեր, զօրացնելու համար Արեւմտեան աշխարհի ամէնէն տկար այս շրջանը: Անոնք մեծ քանակութեամբ զինամթերք եւ արդիական զէնքեր ցամաք կը հանէին Փաքիստան, Անդարա Քարաշի դաշինքին ստորագրումէն հազիւ քանի մը օր վերջ:

Դիւանագիտական այս եռուզեռի մէջ, երբ Պաղտատի դաշինքը ծնունդ կ'առնէր, ընդհանուր էր այն համոզումը, թէ Անդարա – Քարաշի առանցքին ամբողջացումն է որ կ'իրագործուի շնորհիւ Մ. Նահանգներու հետապնդած քաղաքականութեան: Եւ օրերու խնդիր կը նկատուէր Ուոշինկթընի յարումը այս դաշինքին:

Բայց ճիշդ հակառակը պատահեցաւ:

Փոխանակ Մ. Նահանգներու, Մ. Բրիտանիան էր, որ կը յարէր այս դաշինքին, Փաքիստանէն անմիջապէս վերջ:

Անակնկալը այնքան շշմեցուցիչ էր, որ Մոսկուայի ձայնասփիւռին խօսնակը եւ մամուլը, որոնք շարունակ կը քննադատէին Մ. Նահանգները, իբրեւ հեղինակ այս «յարձակողական զինակցութեան», պահ մը շփոթութեան կը մատնուին:

Իսկ արաբական դաշնակցութեան վարիչները ու մասնաւորապէս եգիպտական մամուլը, որոնք ուժգնօրէն կ'ընդդիմանային այս դաշինքին, քննադատելով Իրաքի անջատողական դիրքը, «զարմանք կը յայտնէին Մեծն Բրիտանիոյ այս հապճեպ քայլին համար», ինչպէս կը յայտարարէր Սալահ Սալէմ, վարչապետ Կամալ Նասըրի նախկին աջ բազուկը:

Մեծն Բրիտանիոյ յարումով, պաշտպանողական այս դաշինքը, անմիջապէս անուն կը փոխէր: Այլեւս «Անդարա–Քարաշի առանցք» հոլովումը մոռացութեան կը մատնուէր ու կը վերածուէր «Պաղտատի Ուխտ»ին:

Այս անուանումով կարծես միջազգային քաղաքական մեկնիչներ, կ'ուզէին աւելի շեշտել Մեծն Բրիտանիոյ զեկավարի դերը:

Հետաքրքրական է սակայն դիտնալ, թէ ինչպէ՞ս եւ ինչո՞ւ տեղի ունեցած էր դերակատարներու այս փոփոխումը:

Այս հարցումներէն առաջինին մասամբ մը պատասխանած կ'ըլլանք, եթէ վերյիշենք անցեալ երկու կարեւոր դէպքեր, որոնք գրեթէ աննշմար անցած էին շատ մը քաղաքական մասնագէտներու ուշադրութենէն:

Առաջին դէպքը, Իրաքի նախկին վարչապետ՝ Տոքթ. Ֆատըլ Ճամալիի հրաժարումն էր, այս դաշինքին կնքումէն մօտաւորապէս երկու ամիս առաջ:

Ֆատըլ Ճամալիին կը յաջորդէր նշանաւոր Նուրի Սաիտ փաշան, հաւատարիմ եւ ջերմ բարեկամ մը Անգլիոյ: Բազմիցս վարչապետ, ան միշտ հրապարակ եկած է, ամէն անգամ որ Անգլիա հետամուտ եղած է քաղաքական մեծ ձեռնարկի մը իրագործման: Ի զուր չէ որ ան կը նկատուի Մեծն Բրիտանիոյ Մօտաւոր Արեւելքի «անպաշտօն փոխարքան»: Աւելցնենք, որ Գնդ. Լօրէնսի այս նախկին պաշտպանեալը այժմ «Պաղտատի Ուխտ»ին նախագահն է:

Երկրորդ դէպքը, նոր վարչապետ՝ Նուրի Սաիտ փաշայի ճամբորդութիւնն էր դէպի Թուրքիա, դահլիճին կազմութիւնէն կարճ ժամանակ մը վերջ:

Ուշադրաւ էր, որ Անդարայի մէջ, Թուրք եւ Իրաք քաղաքական խօսակցութիւններու շուրջ, շատ աղմուկ չէր բարձրացած: Թուրք մամուլը «ողջունելով հանդերձ դրացի եղբայր երկրի վարիչներուն բարեկամական այցելութիւնը դէպի Թուրքիա», կարճ կը կապէր իր գրութիւնները եւ չէր աղմկեր հրապարակը:

Կառավարական շրջանակներն իսկ լակոնական էին իրենց յայտարարութիւններուն մէջ: Այն տպաւորութիւնը կը տիրէր թէ Նուրի Սայիտ փաշայի այս ճամբորդութիւնը «պարզ բարեկամական այցելութեան մը հանգամանքն ունի միայն», ինչպէս կը ձգտէր ցոյց տալ պաշտօնական զեկոյց մը:

Բայց բարեկամական այս պարզ այցելութիւնը տարբեր նշանակութիւն կը ստանար վարչապետ Նուրի Սաիտ փաշայի բերնին մէջ, երբ այս վերջինս, հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընէր իր վերադարձին, Իրաքի խորհրդարանին մէջ.

— «Անդարայի մէջ, քննեցինք մեր երկու երկիրներու հաւաքական պաշտպանութեան հարցը հասարակած վտանգին դէմ: Երկար խորհրդակցութիւններ ունեցանք ՄԵՐ եւ ընդհանրապէս ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆԸ կազմակերպելու եւ զօրաւոր հիմերու վրայ դնելու ծրագրին շուրջ: Այս առթիւ երկու երկիրներու միջեւ տիրող տեսակէտներու կատարեալ նոյնութիւնը, մեզի իրաւունք կուտայ յուսալու թէ շուտով մեր այս շփումները պիտի յանգին լաւագոյն արդիւնքներու»:

Այս յայտարարութիւնէն վերջ, կը հաղորդէր, որ Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագահը եւ վարչապետը, ընդունած են Իրաքի կառավարութեան հրաւէրը, այցելելու Պաղտատ:

Եւ իրապէս, շատ չէր ուշանար այս այցելութիւնը:

Նախագահ Ճէլալ Պայար, վարչապետ Մենտերէս եւ արտաքին նախարար Ֆուատ Քէօփրիւլիւ, կ'այցելէին Պաղտատ, արժանալով շքեղ ընդունելութեան մը:

Քանի մը օր վերջ, երկու երկիրներուն միջեւ կը ստորագրուէր զինակցութեան դաշինք մը, որ ինչպէս ըսինք, պիտի կոչուէր «Պաղտատի Ուխտ»:

Քաջալերուած այս արդիւնքէն, Թուրքիա, որ շատ մը լուրջ պատճառներ ունէր շահագրգռուելու այս դաշինքով, եւ կարծելով որ ժամանակը հասած է ըստանձնելու զեկավարի դերը արաբական աշխարհին մէջ, դիւանագիտական մեծ գործունէութեան մը կը լծուի: Մասնաւոր կոչեր կ'ուղղէ բոլոր արաբական երկիրներու, մանաւանդ Լիբանանի, Սուրիոյ եւ Յորդանանի յարիլ այս ուխտին:

Արաբական երկիրներու հակազդեցութիւնը, ոչ միայն արագ եւ բուռն կ'ըլլայ, այլ եւ Իրաքի քաղաքականութիւնը խստիւ կը քննադատուի արաբական դաշնակցութեան կողմէ:

Գահիրէի մէջ, Արաբական Դաշնակցութիւնը, Յունուար 26ին իր գումարած բացառիկ ժողովի առաջին իսկ նիստին, պարսաւանքի կ'ենթարկէ Իրաքը:

Յետագային, դիւանագիտական ամէն ճնշում ապարդիւն կը մնայ, արաբական երկիրներու յարումը ապահովելու համար Պաղտատի Ուխտին: Այս ուղղութեամբ, Թուրքիոյ եւ Իրաքի պետական անձնաւորութեանց մասնաւոր առաքելութիւնները դէպի Սուրիա, Լիբանան եւ Եգիպտոս կը վերջանան կատարեալ ձախողումով:

Այսպէս, Յունուար 12ին, Թուրքիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը կ'այցելեն նախ Սուրիա, ուր հազիւ մէկ օր կը մնան, պաղ եւ անտարբեր ընդունելութեան մը հանդիպելով: Յետոյ կ'անցնին Լիբանան, ուր հինգ օր տեւող բանակցութիւնները դրական ոչ մէկ արդիւնք կ'ունենան: Լիբանան դաղջ ընդունելութիւն մը վերապահելով հանդերձ, հաւատարիմ կը մնար Արաբ. Դաշնակցութեան հետապնդած քաղաքականութեան, որ կը թելադրէ հեռու մնալ ռեւէ խմբակցութենէ եւ չմասնակցիլ, պաշտպանողական ռեւէ ուխտի կամ խմբաւորման:

Մէկ խօսքով, հետեւիլ Հնդկաստանի եւ Եուկոսլաւիոյ քաղաքականութեան, դիրք չբռնել ոչ Արեւմտեան, եւ ոչ ալ Արեւելեան խմբակցութեան մը դէմ:

Պաղտատի ճակատը սակայն, չէր վհատեր այս ձախողանքներէն:

Թուրքիոյ կրած դիւանագիտական այս ծանր պարտութիւնէն վերջ, Նուրի Սայիտ փաշա, ճամբայ կը հանէ նախկին վարչապետ Ֆատըլ Ճամալը եւ արտաքին նախարար՝ Մուխթար Պապանէն, որոնք Արաբական Դաշնակցութեան Գահիրէի ժողովին մասնակցելու իրենց ճամբուն վրայ, կ'այցելեն Պէյրութ եւ Դամասկոս:

Հակամարտ երկու կողմերը դարձեալ կը ճակատին, եւ Իրաքի պատուիրակները ամէն ջանք ի գործ կը դնեն համոզելու համար Սուրիան ու Լիբանանը, որ յարին Պաղտատի Ուխտին:

Բայց Սուրիոյ ու Լիբանանի բացարձակ ընդդիմութիւնը, եւ Արաբական Դաշնակցութեան կորովի դիրքը «Ուխտերու» քաղաքականութեան դէմ, անգամ մը եւս պարտութեան կը մատնեն Թուրքեւիրաքեան ճակատը:

Ահա այս շփոթ եւ խառնակ կացութեան մէջ, յանկարծ Անդլիա հրապարակ կ'իջնէ եւ կը յարի Պաղտատի Ուխտին:

Այս յարումը ինչպէս ըսինք, թէեւ անակնկալ մըն էր, բայց հետեւանք՝ կանխորոշ ծրագրի մը:

Այժմ հարց է դիտնալ, թէ ինչո՞ւ Մ. Նահանգներու փոխարէն, Մեծն Բրիտանիան է որ կը յարի այս Ուխտին:

Յաջորդ յօդուածով, պիտի անդրադառնանք այդ հարցին:

ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ

ԽՄԲ.— Աթէնքի «Աթինայիք»ի թերթը հետեւեալ տեսութիւնը նուիրած է մեծատաղանդ հայ երաժշտագէտին.—

Խ. Միութեան մեծ երգահաններէն մէկը ալ Արամ Խաչատրեանն է, որ ծնած է 1903 Յունիսին, Թիֆլիզի մէջ: Հայրը կազմարար էր:

Խաչատրեան երաժշտութեան չհետեւեցաւ փոքր տարիքէն, հակառակ անոր որ մեծ հակում ունէր եւ մեծ ծարաւով ու խանդով կը հաւաքէր Վրացիներու ու Հայերու ժողովրդական երգերը: Եւ կ'երգէր ընկերակցութեամբ դափի՝ որ իր տան մէջ եղած երաժշտական միակ գործիքն էր: Օր մը ըսաւ.

— «Մեր տան մէջ դաշնակ չունէինք, եւ երբ բարեկամ տուներու մէջ դաշնակ մը գտնէի՝ առանց դաս առած ըլլալու, միայն ականջէս առաջնորդուած՝ կը նուագէի: Մինչեւ 19 տարեկան՝ օփերայի մասին գաղափար չունէի եւ նուագահան-

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

... Բանտի խցիկից ներս մտնելս եւ Վահան Թոթովենցին տեսնելս մէկ եղաւ:

Գրկախառնուեցինք, լացինք, նորից գրկախառնուեցինք, նորից լացինք ...

Վահանը մօտս՝ թանգարանում յաճախ էր լինում: Սիրով ես լսում էի նրա գրական հետաքրքրական մտքերը: Որպէս արտասահմանեան հայ գրականութեան տեղեակ մէկը, նա յաճախ էր պատմում արտասահմանի մեր գրողների մասին: Առանձնապէս նա հիացած էր Օշականի եւ Համաստեղի գիւղական պատկերներով: Հայաստանի գրողներից նա պաշտում էր Չարենցին եւ Բակունցին:

Գալով Սովետական Հայաստանում իր գրած գործերին՝ «Բաղու» եւայլն, իրեն դիւր չէին գալիս: Նա ասում էր յաճախ.

— Չեմ կրնար մարսել ձեր «ուտում եմ, խմում եմ»ները: Եթէ սրա վրայ աւելացնենք վերուստ պարտադրուած «սոցիալիստական» պատուէրները, ապա բոլորովին պարզ կը դառնայ երկրի իմ գործերի գրական գեղարուեստական արժէքը ...

Բայց իր այդ կեղծ գրական տուրքն էլ բաւական չեղաւ, որպէսզի Թոթովենցը ազատ մնար Ինկավետէի հետապնդումներից: Նրան մեղադրեցին Չարենց – Բակունց ազգայնական գաղտնի կազմակերպութեան մասնակցելու մէջ:

Պատմեցի նրան Վանանդեցիի մասին: Ինքն էլ հաղորդեց ինձ մի շատ տխուր նորութիւն: Կինը եւ միակ տղան եկել էին քննիչի մօտ եւ յայտնել, որ հրաժարւում են հակայեղափոխական ամուսնուց ու հօրից: Երբ պատմում էր, գլխի մազերն էր փետում: Եւ դեռ իր պատմութիւնը չաւարտած, ուշաթափ ընկաւ յատակի վրայ:

Սաստիկ վախեցայ: Սկսեցի դուռը զարնել: Հսկիչը իսկոյն ներս մտաւ եւ տեսաւ Վահանին յատակի վրայ փռուած: Մի երկու վայրկեան յետոյ ներս մտան բժիշկն ու մի չեկիստ, ապա երկու ուրիշ չեկիստներ եւ պատգարակով Վահանին դուրս տարան:

Վահանի լաց ու կոծը լսելուց եւ դետնի վրայ փռուած վիճակը տեսնելուց յետոյ, ես մենակ մնացի նեղլիկ նոր խցիկում

Տասնեւհինգ օրուան մէջ ինչեր ապրեցի ես այդ դժբախտ մենութեան մէջ, միայն Աստուած գիտէ: Այսքանը կը բաւէ ասել, որ այդ 15 օրերը իմ բանտարկութեան ողջ շրջանի ամենածանր օրերն եղան ...

Ամէն ժամ յատակի վրայ Վահանի փռուած մարմինն էի տեսնում: Նա մերթ խօսում էր ինձ հետ, մերթ լաց էր լինում գլխի մազերը փետելով: Աչքիս առաջ էր գալիս իր ընտանիքից բաժանուելու տխուր տեսարանը, եւ սիրտս կտոր–կտոր էր լինում:

***

Տասնեւհինգ օրից յետոյ, դիշերը ինձ նորից կանչեցին:

... Երբ ինձ կրկին իմ խուցը տարան, առջեւս կանգնած տեսայ Թոթովենցին: Մի քանի վայրկեան չհաւատացի աչքիս: Խեղճի դէմքը մոմի գոյն ունէր, մազերը դզգզուած էին, կարծես դագաղից նոր փախած լինէր: Տեսարանը մահասարսուռ էր, կարծես այլեւս Վահանը չէր իմ առջեւ, այլ Վահանի կերպարանքով յարութիւն առած էր մէկը...

Տասնեւհինգ հոգեմաշ օրեր ես մեռած էի համարում Վահանին, բայց ինձ համար մեռած Վահանը այլանդակ տեսքով այժմ աչքիս առջեւ կեցած էր եւ ապուշի նման ինձ էր նայում:

— Վահան, այդ դո՞ւ ես:

— Այո, ես եմ, ի՞նչ կայ, անբնական ձայնով պատասխանեց Վահանը:

Կասկածս աւելի ուժեղացաւ որ սա ինք՝ իսկապէս Վահանը չէր, այլ նրա շարժուն ստուերն էր:

Այս սարսռացուցիչ ապրումների մէջ նորից հարցրի.

— Վահան, դու դեռ չե՞ս մեռել:

— Ի՞նչպէս թէ մեռել:

— Բայց դու չմեռա՞ր:

— Ե՞րբ:

— Տասնեւհինգ օր առաջ, այս յատակի վրայ:

Վահանը տեսաւ, որ ես գնալով աւելի եմ վախենում, սկսեց շատ սիրալիր շեշտով ինձ համոզել, որ ինքը դեռ մեռած չէր. ապրում էր եւ միայն ուշաթափուած էր եղել:

— Բայց դու ո՞ր հիւանդանոցումն էիր:

— Ոչ մէկ հիւանդանոցում: Հէնց այս միջանցքի մի փոքրիկ սենեակումն էի, մեռելային ժպիտով պատասխանեց Վահանը, որ ինձ այլեւս նախկին Վահան Թոթովենցը չթուաց, այլ մի ինչ որ Յարութիւն Յարութիւնեանը:

— Բայց դէմքդ դեռ առողջ չէ:

— Լաւ է, որ չեմ տեսնում: Իսկ եթէ դու տեսնում ես, մի վախեցնիր ինձ: Ես շատ եմ վախենում, բայց հաւատա, որ դեռ կենդանի եմ: Երեւի միասին ենք մեռնելու այս նեղլիկ դագաղին մէջ: Ուրեմն, ես մեռայ այն ատեն, երբ առաջին անգամ ոտք դրի Հայաստան... Կնոջս հասցրած վէրքերը, տղայիս լացը ինձ գերեզման են իջեցնելու, ասաց նա եւ նորից սկսեց փետել գլխի մազերը:

— Վահան, վերջապէս խօսեցի ես, քո կինն ու տղան քեզնից կեղծ կերպով են բաժնուել: Նրանք, երեւի, ստիպուած են եղել քեզնից «բաժնուելու»:

Ս. ՍԱՀԱՌՈՒՆԻ

(1) (Շար.)

դէսի չէի հետեւած: Ռամիկ երգիչներու կողմէ երգուած ժողովրդական երաժշտութիւնը, մինչեւ 19 տարեկանս երաժշտական հորիզոնս էր ...»:

1921ին, Խաչատրեան Մոսկուա գնաց եւ արձանագրուեցաւ համալսարանի բնագիտական ու մաթեմաթիկական ճիւղին մէջ, իսկ աւելի վերջ մտաւ «Կնեսին»երաժշտական դպրոցը, ուր սկսաւ թաւջութակ սորվիլ:

Երաժշտութեան տեսաբանութիւնը սորվելու համար Խաչատրեանի ցոյց տուած եռանդը դրաւեց ուշադրութիւնը իր ուսուցչին՝ Կնեսինի, որ իրեն առաջարկեց մտնել յօրինումի ճիւղին մէջ, որովհետեւ, անոր մէջ կը տեսնէր ապագայ մեծ երգահանը:

Իր ուսման սկիզբի շրջանէն երեւան եկան իր ստեղծագործական կարողութիւնները եւ յայտնուեցան իր յաջողութիւնները: Երաժշտանոցի մէջ ուսանած շրջանին իր յօրինած առաջին գործերը՝ անմիջապէս սիրուեցան ժողովուրդէն, ջութակի եւ դաշնակի համար գրած իր «Պարը» (1926) եւ միայն դաշնակի համար գրած »Պոէմ»ը (1927) յաջորդական հրատարակութիւններով լոյս տեսան եւ մինչեւ այսօր կը նուագուին:

Երաժշտական վարժարանը աւարտելէ վերջ, Խաչատրեան արձանագրուեցաւ Մոսկուայի Երաժշտանոցը, ուր յօրինումի դաս առաւ Միասքովսկիէն եւ օրքեսթրասիոն՝ Վասիլենքոյէն:

Երաժշտանոցի մէջ իր ուսումը աւարտեց 1934ին: Իր աւարտական գործը երեք մասերէ բաղկացած Համանուագ մըն էր, նուիրուած՝ Խ. Հայաստանի 15րդ տարեդարձին:

Այս գործին մէջ, որ աչքի կը զարնէ իր փայլուն գոյնով եւ ժողովրդական դիւցազներգական յատկանիշով՝ Խաչատրեան ունի ինքնատիպ ոճ, որ հիմնուած է Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի ժողովրդական երաժշտութեան, «արմոնի»ին հնչականութեան եւ ինքնատպութեան վրայ:

Համաշխարհային պատերազմի ընթացքին, Խաչատրեան իր ստեղծագործ տաղանդը եւ իր կազմակերպչական մեծ կարողութիւնները ի սպաս դրաւ խորհրդային ժողովուրդի պայքարին: Տենդագին կ'աշխատէր վարելով երգահաններու կազմակերպութիւնը եւ գրելով մարտաշունչ հայրենասիրական երգեր, որոնցմէ հարիւրապետ Կասթելոյի մասին գրուած երգը՝ երգուեցաւ բոլոր զինուորներուն կողմէ եւ բոլոր ճակատներուն վրայ:

1943ին, Խաչատրեան համայնավար կուսակցութեան անդամ եղաւ: Նոյն տարին, Օփերայի եւ Պալէի թատրոնը բեմադրեց Խաչատրեանի «Գայիանէ» պալէն, որ կը պատմէ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի ժողովուրդներու քաջագործութիւնները եւ եղբայրական բարեկամութիւնը: «Գայիանէ»ի համար Խաչատրեանին տրուեցաւ Սթալինեան առաջին մրցանակը:

1944ին, Խաչատրեան յօրինեց իր հրաշակաւոր երկրորդ համանուագը, որուն համար ալ Սթալինեան առաջին մրցանակը ստացաւ: Հոյակապ գործ մըն է ասիկա, բաղկացած չորս մասերէ, նուիրուած Նացիներու դէմ խորհրդային ժողովուրդի հերոսական պայքարին: Այդ գործը դրաւեց ոչ միայն ռուս՝ այլ եւ միջազգային երաժշտասէր հասարակութիւնը

Շոսթաքովիչի նման, Խաչատրեան ալ, պատերազմէն ետք «ձեւապաշտական հակումներ» ցոյց տուաւ: Ժողովրդական երաժշտութեան տարրերու ազդեցութիւնը տկարացաւ իր գործին մէջ, իրատեսութիւնը նահանջեց եւ հեղինակի ուշադրութիւնը աւելի դարձաւ դէպի ձեւի կատարելագործումը եւ դէպի ձայնական ներկայացման բռնազբօսիկ ձեւերը:

Համայնավար կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէն 1948ին, որոշումով մը դատապարտեց խորհրդային երաժշտութեան ձեւապաշտական հակումները եւ մասնաւորաբար, Խաչատրեանի սխալները:

Այս որոշումէն վերջ, Խաչատրեան վերադարձաւ արտայայտութեան իր հին կերպին եւ դարձեալ Սթալինեան առաջին մրցանակը առաւ «Սթալինկրատի ճակատամարտը» շարժանկարին երաժշտութեան համար:

Խաչատրեան՝ արտասահմանի մէջ բազմաթիւ անդամներ ներկայացուց խորհրդային երաժշտութիւնը: 1947ին, մասնակցեցաւ հանրապետական երիտասարդութեան Փրակայի միջազգային փառատօնին: 1950ին Իտալիա այցելեց եւ 1951ին Իսլանտա: Անցեալ տարի այցելեց Անգլիա, ուր տեսակցութեան մը ընթացքին, իր պատասխաններով զարմացուց անգլիացի լրագրողները:

Երբ իրեն հարցուցին՝ թէ ո՞ւր կը սիրէ յօրինել, Խաչատրեան պատասխանեց.

— Ամառը կը նախընտրեմ Մոսկուայէն դուրս ունեցած ամարանոցս: Աշնան՝ կ'աշխատիմ Մոսկուայի տանս մէջ: Իսկ ձմրան՝ աւելի հանդիստ կ'աշխատիմ Խ. Հայաստանի ամարանոցիս մէջ:

— Բայց այդքան շա՞տ կը շահիք որ երեք հատ սեփական տուն ունիք, հարցուցին.

— Կրնայի տասը տուն ալ ունենալ, պատասխանեց Խաչատրեան: Սակայն, ունիմ բազմաթիւ ազգականներ, որոնց կ'օգնեմ եւ շահերէս մեծ մաս մըն ալ կը տրամադրեմ հանրօգուտ նպատակներու:

Թարգմ. ՎԱԶՐԻԿ

ԵԳԻՊՏԵԻՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՀԻՆ ԴԱՇԻՆՔ ՄԸ

Եգիպտացի հնագէտներ վերջերս պեղումներէ մէջտեղ հանեցին Ռահ Հութոպի մէկ արձանը, որ Ռամսէս Բ.ի պալատին նախարարն էր: Արձանագրութենէն կ'երեւայ որ սուրիական ցեղախումբերու հետ ալ երեք հազար տարի առաջ պաշտպանողական դաշինք մը կնքուած էր, ինչպէս այսօր:

Ռահ Հութոպ նախ բանակցութիւններ կատարեց հաշտութեան դաշինք մը կնքելու Սուրիացիներուն հետ, ուրկէ ետք փոխադարձ պաշտպանութեան դաշնագիր մը կնքուեցաւ:

Արձանը մէջտեղ ելաւ Սաքքարայի շրջանին մէջ: Կարմիր կրանիտէ շինուած է, ծնրագիր, արեւու աստուածին աղօթելու վիճակի մէջ:

Համաձայն հնագէտներուն՝ Ռահ Հութոպ կ'ապրէր 1225ին Քրիստոսէ առաջ, այն շրջանին երբ եգիպտական կայսրութիւնը կը տարածուէր Միջին Արեւելքի մէջ: Կը կարծուի թէ 90 տարի ապրեցաւ եւ 70 տարի իշխեց:

Սուրիացիներու կամ Ասորեստանի հետ խաղաղութեան դաշինքը ստորագրուած է իր թագաւորութեան 21րդ տարին, կ'ըսեն հնագէտները:

ՁԻՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԱՅԲՈՒԲԵՆԸ

3500 տարուան հնութիւն ունեցող չինական այբուբենը պիտի փոխուի լատինական տառերու:

Լեզուի բարենորոգման ազգային ժողովը, որ գումարուեցաւ Հոկտեմբերին, Փեքինի մէջ, որոշեց այս մեծ ծրագրին իրագործման առաջին քայլը առնել ժողովրդականացնելով Փեքինի մէջ խօսուած մանտարին բարբառը: Երկրորդ քայլը պիտի ըլլայ խօսուած լեզուն յարմարցնել լատինական տառերու հնչականութեան:

Այս կարեւոր բարենորոգման գլխաւոր նպատակն է պայքարիլ անգրագիտութեան դէմ, որովհետեւ Չինացիներուն հազիւ թէ քսան առ հարիւրը կարդալ գրել գիտէ: Չինարէն գրական լեզուն աշխարհի ամէնէն դժուար լեզուն է սորվելու համար:

Չինաստան մօտ քսան գլխաւոր բարբառներ ունի եւ երկու հարիւր ալ տեղական բարբառներ:

Եթէ հասարակաց միակ գրաւոր լեզու մը գրուի, բոլոր տարբեր բարբառներ խօսողները իրար պիտի հասկնան: Օրինակ այն գիրը կամ նշանը որ՝ «մարդ» կը նշանակէ Փեքինի մէջ «Ժէն» կ'արտասանուի, Շանկայի մէջ «նինկ» եւ «եան» Քանթոնի մէջ եւայլն: Այս է պատճառը որ պիտի աշխատին ամէնէն առաջ ընդհանուր միակ լեզու մը տարածել:

Չինացիները երբ օտար համալսարան մը կը յաճախեն, կը զարմանան որ տասներկու տարեկան տղայ մը կրնայ գրել իր լեզուն: Չինացի դպրոցականը պէտք է իր ժամերուն ութսուն առ հարիւրը տրամադրէ, սերտելու իր լեզուին տառերը: Չինական հին բառարան մը 47·000 տառ կը պարունակէ:

Աշակերտը պէտք է իր յիշողութեանմէջ դրոշմէ ամէն մէկ տառ եւ այն որ առ նուազն այդ գիրերուն կէսին ծանօթ է, ականաւոր գրոց բրոց է: Որեւէ գրող միայն տասը հազար տառ կը գործածէ: Գրոց բրոց Չինացիները միայն 5000 գիր կամ նշան կը գործածեն:

Լեզուին բարենորոգման հարցը նոր չէ: Հանրապետութեան հռչակումէն ի վեր, 1911ին, չինական գրական եւ համալսարանական շրջանակները պարբերաբար կ'արծարծեն հարցը:

Ա.— Ցուցահանդէսի գացի, եւ կէս ժամ ձեր նկարը դիտեցի:

ՆԿԱՐԻՉԸ.— Շատ ուրախ եմ ձեր ազնիւ ճաշակին համար:

Ա.— Միւսներուն առջեւ այնքան մարդ խճողուած էր՝ որ կարելի չէր դիտել ...

«ՍԻՐՏ ԻՄ Ի ԲԱՐՁՈՒՆՍ»

Ուիլեըմ Սարոյեանի գիրքը «Սիրտս սկովտիական լեռներուն մէջ», անգլերէնէ թարգմանած է Հելլէն Պայեան:

Այս առթիւ «Ֆիկառօ Լիթէռէռ» կը գրէ թէ Ուիլեըմ Սարոյեան ծագումով Հայ է: Նախ քան գրագէտ դառնալը, ան բազմաթիւ արհեստներ փորձած է, իբրեւ ագարակի մէջ աշխատող, հեռագրական պաշտօնեայ եւայլն: Սարոյեան Քալիֆորնիոյ Ֆրէզնօ փոքրիկ քաղաքը կը բնակի: Մեծ վարպետութեամբ կը նկարագրէ իր գաղթական հայրենակիցներուն կեանքը Մ. Նահանգներուն մէջ:

«Մուկերը» գեղեցիկ նորավէպ մըն է ՀելլէնՊայեանի թարգմանած հաւաքածոյի մէջ: Տուն մը լեցուած է մուկերով: Ընտանիքին մայրը թակարդ կը լարէ պանիրով, ամէն առաւօտ թակարդին պանիրը անհետացած է, առանց մուկ իյնալու անոր մէջ, որովհետեւ ընտանիքին փոքր տղան, գթալով մուկերուն, պանիրները կը հանէ թակարդէն եւ դետինը կը դնէ, պատրաստ ուտելու:

Գրքին ամէնէն զուարճալի պատմութիւնը հեղինակին կեանքէն քաղուածն է: Խորագիրը «Իմ նկարս լրագրին մէջ»: Հեղինակը կը պատմէ թէ Մ. Նահանգներու ամէնէն շատ տարածուած պարբերականին մէջ պատմութիւն մը գրած էր որ մեծ տպաւորութիւն գործեց, դարձնելով զինք համբաւաւոր մէկ օրէն միւսը: Լրագրողներ եւ պատկերահաններ ետեւէն կը պըտըտին, մինչեւ անդամ հանրակառքին վարիչը կը ճանչնայ զինք եւ կը մեղադրէ որ սիրոյ մասին գիրքեր չի գրեր:

Սարոյեանի նորավէպերու շեշտը պարզունակ է, չարաճճի, ունի ինքնաբուխ շաղակրատութիւն մը, եւ լաւ տրամադրութիւն առանց պատրանքի: Ասիկա ո՞ր աստիճանի հայկական է, որ աստիճանի ամերիկեան, հարց կուտայ «Ֆիկառօ»:

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՊՈԼՍՈՅ քաղաքապետական նորընտիր ժողովին անդամ ընտրուած են Պատրիարքարանի Կեդր. վարչութեան ատենապետ Մկրտիչ Շէլլէֆեան եւ ճարտարապետ Սարգիս Քիւրքճեան:

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅ ճարտարապետներ, Նշան Եաղուպեան եւ Յարութիւն Վաբորեան առաջնութիւն շահած են այն մրցումին մէջ որ բացուած էր Ատափազարի մէջ շինուելիք կառավարական մեծ պաշտօնատուններու յատակագիծերու պատրաստութեան համար: Այս մրցման համար Պոլսէն, Իզմիրէն եւ Անդարայէն 32 յատակագիծեր ներկայացուած էին:

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ Գուրգէն Բիւզկէրեան դարձեալ գնահատանքի արժանացած է Քալիֆորնիոյ նահանգին մասնագէտ լուսանկարիչներուն տարեկան ցուցահանդէսին մէջ: Երկու հազար ցուցադրուած լուսանկարներուն մէջէն, Գուրգէնի լուսանկարներուն տրուած են առաջին մրցանակ եւ ուրիշ երկու առաջնակարգ մրցանակներ: Ա. մրցանակը տրուած է Պալէի պարուհիի մը նկարին, Գուրգէն բնիկ Երզնկացի է:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

Բ. ՄԱՍ

ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆ ՊԵՏԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

Անկախութեան Ատեանը գտած էր նաեւ Իթթիհատէն Թէճտիւտ կուսակցութեան փոխանցուած հաշիւներն ու տոմարները, որոնք պահուած էին Սուլթան Ահմէտի կողմերը, տունի մը մէջ:

Եւ վերջապէս ամբաստանեալներու դատավարութիւնը սկսաւ 2 օգոստ. 1926 երկուշաբթի, հետաքրքիրներու խուռն բազմութեան մը ներկայութեան: Ժամը երկուքին, դատարանին դռները բացուեցան, ոստիկան - զինուորներու սուինները շողացին, զանգակը հնչեց քանիցս, եւ ամբաստանեալները յաջորդաբար ներս բերուեցան: Ճավիտ, Տոքթ. Նազըմ, Հիլմի, Նախլ, Քիւչիւք Թալէաթ, Միտհաթ Շիւքրիւ, Իհսան, Սալահ Ճիմճօզ Բիֆաթ Ճէվատ, Գարա Վասըֆ, Ահմէտ Նէսիմի, Էյուպ Սապրի, Տոքթ. Բասուհի, Զօլաք Սալահէտտին, Հիւսէյին Ավնի, եւն.:

Հիւսէյին Ճավիտ պէյ դեռ բերուած չէր Զորումի իր աքսորավայրէն:

Դատական մարմնի յատկացուած ամպիոնին ետին բազմաթիւ երեսփոխաններ նստած էին: Տոքթ. Նազըմ աղեբեկ մօրուսիկ մը ձգած էր, Ճավիտ պէյ, որ նախ Իզմիրի մէջ դատուելով Անգարա բերուած էր, երբեմն ակնոցը կը հանէր ու կը սրբէր թաշկինակով:

Այս յուզումնալից մթնոլորտի մէջ դատական մարմինը եկաւ ու բազմեցաւ իր տեղը: Նախագահ Ալի պէյ ակնարկովը չափչփեց ամբաստանեալներն ու բազմութիւնը եւ յետոյ խօսքը ամբաստանեալ Իթթիհատականներուն ուղղեց.

— Հիմա ընդհ. դատախազը պիտի կարդայ իր ամբաստանագիրը: Ուշադիր մտիկ ըրէք:

ԾԱՆՐ ԱՄԲԱՍՏԱՆԱԳԻՐԸ

Ընդհ. դատախազ Նէճիպ Ալի ոտքի ելաւ եւ հանդիսաւոր ձայնով մը սկսաւ կարդալ իր ծանր ամբաստանագիրը, որ կ'ըսէր ի միջի այլոց.

— Իզմիրի եպերելի մահափորձին եւ դարբնուած արիւնոտ դաւադրութեան առիթով, փաստերու եւ ապացոյցներու վրայ յենլով, կը փութանք ճշդել թէ՝ կառավարութիւնը տապալելու զզուելի նպատակով կազմուած գաղտնի կոմիտէն դրդած է եւ քաջալերած այդ նողկալի ոճիրը: Կազմակերպիչներուն եւ դրդիչներուն մէջ կան ոչ միայն Թէրաքքըփէրվէրականներ, այլեւ Իթթիհատի ղեկավարներէն ոմանք, որոնք թէ մեղսակից են ոճրափորձին եւ թէ պատասխանատու՝ քաղաքական ճիւղաւորեալ եւ ծածուկ գործերու: Ահա թէ ինչո՞ւ յարմար դատեցինք այս ամբաստանեալներուն դատավարութիւնը անջատապէս կատարել եւ այս կերպով քրքրել քաղաքական գաղտնիքներու բոլոր ներքին ծալքերը:

Մանրակրկիտ քննութենէ ետք ստուգեցինք թէ այս գաղտնի միութեան գլուխը եւ պաշտպանը Գարա Քեմալն է, որուն հետ կապեր եւ մեղսակցութեան բաժիններ ունեցած են դաւադիրներն ու ամբաստանեալները:

Նախ յիշեցնեմ թէ այս մարդիկը ահարկու պատուհաս մը բերին երկրին գլխուն, բոլորովին քմածին որոշումով մը թուրք ազգը նետելով համաշխարհային պատերազմի բոցերուն մէջ եւ զարհուրելի վախճան մը վերապահելով երկրին: Երբ անդրադարձան այս զարհուրանքին, Թալէաթ փաշայի ստիպումով՝ քաշուեցան վերջապէս իշխանութենէ: Իթթիհատը վերջին համաժողով մը գումարեց եւ դահլիճին հետ միասին լուծուեցաւ ու ցրուեցաւ:

ԻԹԹԻՀԱՏԻ ՋՆՋՈՒՄԸ

Ամբաստանեալներուն մէջ կան անձեր, որոնք մաս կազմած են Իթթիհատի կեդրոնի կոմիտէին: Անոնց յայտարարութիւններէն կը հասկցուի որ դահլիճին անկումէն վերջ, ամէնէն աւելի Գարա Քեմալն է որ պահանջած է Թալէաթ, Էնվէր եւ Ճեմալ փաշաներու նման կուսակցապետերէ՝ փութով հեռանալ երկրէն:

(Շար.)

սալ պղտոր ջուրերու մէջ, զարկ տալով զինարշաւին »:

Նախարարը «նոր եւ վտանգաւոր կացութիւն մը» կը նկատէ Խ. Միութեան թափանցումը արաբական աշխարհին մէջ: «Բոլոր թուղթերը մէջտեղ հանուած չեն տակաւին: Ցարդ Խ. Միութիւնը դիւրին դտաւ իր ուժը աստիճանաբար տարածել հարեւան երկիրներու մէջ: Այժմ խնդիրը տարբեր է եւ նոյնքան դժուարութիւններ կը ներկայացնէ իրենց ինչպէս եւ մեզի համար: Կրնան դերազանցել իրենք զիրենք, կրնան եւ իրենց լարած թակարդը իյնալ »:

× Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը ունկնդրութեան ընդունելով արաբական երկիրներու դեսպանները, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պիտի շարունակէ անկողմնակալ քաղաքականութիւն մը վարել Միջին Արեւելքի մէջ, Արաբներուն եւ միւսներուն հանդէպ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՆԻ ծերակոյտը վաւերացուց այն օրէնքը որով կառավարութեան իրաւունք ունի կախելու պատասխանատուները, եթէ վնասներ պատճառեն նաւթահորերուն:

ՕԴԱՆԱԻԱՅԻՆ մասնագէտները մերժեցին կառավարութեան առաջարկները թոշակի յաւելման մասին: Գործադուլը կը շարունակուի 33 օրէ ի վեր: Բանթողները կը պահանջեն ամսական տասը հազար Ֆրանք յաւելում : Կառավարութիւնը կ'առաջարկէր 2300 Ֆրանք, մասնաւոր նամակներ ուղղելով իւրաքանչիւրին:

ԿԻՊՐՈՍԻ մէջ խուզարկութիւնները կը շարունակուին, զէնքեր դտնելու համար: Դժոխային մեքենայ մը դտնուեցաւ Ֆամակոսթոյի մէջ: Լեռնային շրջանի մը մէջ ալ ձերբակալուեցաւ քահանայ մը որ պայթուցիկներ պահած էր: Հաւաքական պատիժի ենթարկուած գիւղի մը դպրոցը փակուեցաւ եւ գոց պիտի մնայ, մինչեւ որ յունական դրօշը վար առնեն :

ՊԵՐԼԻՆԻ արեւմտեան շրջանին մէջ 1500 համայնավարներ ցոյց մը սարքեցին Պողպատեայ սաղաւարտներ կոչուած զինուորական կազմակերպութեան դէմ : Ոստիկանութիւնը ցուցարարները ցրուեց ջուր հոսեցնելով եւ բիրեր գործածելով :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ բանակէն արձակուած են 640·000 զինուորներ, ինչպէս խոստացուած էր անցեալ օգոստոսին: — Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ տագնապ մը ծագած է վարչական շրջանակներու մէջ, ուր երեք հոսանքներ կը պայքարին իրարու դէմ :

ԱԼԺԵՐԻՈՅ Կուէլմա քաղաքին մէջ կարաւան մը յարձակում կրեց: Սպաննուեցան 16 Ֆրանսացիներ, Ալժէի երկու սինեմաներուն մէջ ռումբեր պայթեցան միաժամանակ :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ.— Ազգ. ժողովի ընտրութեանց համար ցարդ պաշտօնապէս արձանագրուած են 1200 ցանկեր: Թեկնածուներու թիւն է վեց հազար, 537 աթոռի դիմաց :

ՍԱՐԻ մասին երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Փինէ՝ արեւմտեան Գերմանիոյ արտաքին նախարարին հետ: Այս առթիւ քննուեցան երկու երկիրներուն միջեւ եղած բոլոր խնդիրները: Ֆրանսա մասնաւոր երաշխիքներ կը պահանջէ Գերմանիայէն, կնքուած համաձայնութեան գործադրութիւնը ապահովելու համար :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ հիւլէական նոր ռումբը միակն է իր տեսակին մէջ, համաձայն ամերիկեան թերթերու քաղած տեղեկութեանց :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Գեղեցիկ կաղանդչէք մը եւ օգտակար նուէր մը

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ

ՄԱՐԵՄԵԱՆ ԺՊԻՏՆԵՐ

568 էջնոց հետաքրքրական գիրքը

Գեղեցիկ տպագրութեամբ, բազմաթիւ պատկերներով: Աստուածածնի չարականներուն վրայ խորհրդածութիւններով, վաւերական պատմութիւններով ու բանաստեղծութիւններով :

Գինն է 1000 Ֆրանք :

Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝ Միքայէլ Վ. Մոմճեանի,

78, Rue Rabelais, Lyon (Rhône)

Նոյն հեղինակէն՝ Լուրտի հրաշալի տեսիլքներուն պատմութիւնը :

Գին 300 Ֆրանք :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ջերմապէս կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն որ իրենց բոլոր առկախ հաշիւները փակեն մինչեւ տարեվերջ :

Փարիզի եւ շրջանի այն բաժանորդները որ չեն պատասխաներ իրենց ղրկուած մանտա – քարթերուն, թերթ պիտի չըստանան Յունուար մէկէն սկսեալ :

Արտասահմանի բաժանորդները կրնան իրենց վճարումները կատարել ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՆՏԱ – ՔԱՐԹՈՎ :

Շնորհակալութիւն մեր բոլոր պարտաճանաչ բաժանորդներուն որոնք իրենց կանոնաւոր վճարումներով կը դիւրացնեն վարչութեան գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նիւթ՝ Հայ գրողը եւ ընթերցողը դէմ դիմաց :

Այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Ֆրանս. Համալսարանի ամփիթատրոնին մէջ (40, Ալէ Լէօն Կամպէթա)::

«Ինչո՞ւ Հայ գիրքը չի կարդացուիր ... Ո՞վ է յանցաւորը, ընթերցո՞ղը թէ գրողը»: Այս կենսական խնդրին մասին ժամանակ պիտի տրուի ներկաներուն՝ պարզելու իրենց տեսակէտները:

Մուտքը զատ է :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կը բեմադրուի առաջին անդամ ըլլալով Ա. Յ. Երէցեանի ԽՂՃԻ ԶՈՀԵՐԸ (ողբերգութիւն, 5 արար) :

Ղեկավարութեամբ Ս. Քէփէնէկեանի :

17 Դեկտ. ժամը 9ին, Վալանսի պետական թատերասրահին մէջ :

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌ

Մանուկներու համար կազմակերպու վարժարանին Ծնողներու Միութեան կողմէ, կիրակի, 18 Դեկտեմբեր, ժամը 16·30էն 23:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Ծիծաղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն, երգ, հայկական պար: Կաղանդ Պապայի ժամանում օգտակար նուէրներով: Շքասեղան եւ ընթրիք ժողովրդական գիներով :

Մուտքը ազատ է :

26, Rue Troyon

Métro : Pont de Sèvres

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Շ. Միսաքեան երկու հազար Ֆր. կը նուիրեն Փարիզի Մշակոյթի Տան, փոխան ծաղկեպսակի, ողբացեալ ՅԱԿՈԲ ՆՇԱՆԵԱՆի կսկծալի կորուստին առթիւ: Ստանալ «Յառաջ»էն :

× Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Գրիգորեան փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար Ֆրանք կը նուիրեն «Հայ-Բոյժ»ին, ողբացեալ Յակոբ Սէմէրճեանի (Ֆէպիւս) մահուան առթիւ : Ստանալ «Յառաջ»էն :

ՇԱՒԻԼ

Շաւիլի եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկ. վարչութիւնը կազմակերպած է թէյասեղան մը դպրոցի սրահին մէջ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3·30ին :

Գեղարուեստական բաժին աշակերտներու կողմէ :

Խօսք պիտի առնէ Փարիզի Կրօն. Ընկ. Կրթ. յանձնախումբի ներկայացուցիչը :

Սիրով կը հրաւիրուին Շաւիլի եւ շրջանի հասարակութիւնը իր ներկայութեամբ քաջալերելու համար այս ազգօգուտ ձեռնարկը :

Մուտքը ազատ է :

Լոյս տեսաւ առաջին հատորը

ՄԻՆԱՍ ԹԷՕԼԷՕԼԵԱՆԻ

ԴԱՐ ՄԸ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ 1850—1950

ԳՈՐԾԻՆ

736 մեծադիր էջ, տպագրութիւն տողաշարով «Յուսաբեր»ի:

Կ'ընդգրկէ 1850 – 1920 թուականներու գրականութիւնը, հետեւեալ բաժանումներով :

1.— ԶԱՐԹՕՆՔԻ ՍԵՐՈՒՆԴ (1850–1885)
2.— ԻՐԱՊԱՇՏ ՇԱՐԺՈՒՄ (1885 – 1900)
3.— ԳԵՂԱՊԱՇՏ ՍԵՐՈՒՆԴ (1900–1920)

Գինը Ֆրանսայի համար 750 Ֆրանք :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐԸ, որ կ'ընդգրկէ 1950 1955 թուականը, Սփիւռքի եւ խորհրդահայ գրականութեան պատմութեամբ, լոյս կը տեսնէ 1956 Յունուարի վերջը :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ԹՈՔԱՏԻ ԵՒ ԴԱՒՐԱՅԻ շրջանի Հայր. Միութեան: Կիրակի 18 Դեկտ. ժամը 3էն կէս գիշեր, Իսի, 45 ռիւ տը լա Տեֆանս:

Սիրայօժար մասնակցութեամբ տեղական ուժերու.— Մարտիրոս Գարակէօզեան եւ Օր. Սրբուհի Շահինեան (երգ): Հաճելի անակնկալներ: Արեւելեան նուագ Պ. Պ. Միրիճան Շիրվանեանի եւ Շմաւոն Պալեանի կողմէ:

Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ է:

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Աղբիւր – Սերոբ Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատետրով : Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմիտէ՝ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, 101 Ավընիւ տը Սաքսի սրահը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՊԱՆԵԷՕ – ՔԱՇԱՆ.— Հ. Յ. Դ. «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ.— ՏԷՍԻՆ, Գ. Պ. — Կրնաք ղրկել :

ԷՔՍ ԼԷ ՊԷՆ, Ն. Պ.— Անհրաժեշտ է փոքր լուսանկար մը :

ԱՐԾԻՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 7ԻՆ

Շաբաթ ժամը 20էն մինչեւ առաւօտ

SALON ALHAMBRA

340, Bld. Chave, Marseille

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական հաւաքոյթը այս չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Քատէ սրճարանին վերնայարկը: Նիւթն է «Աւանդական դպրոց եւ նոր դպրոց »: Դասախօսը՝ Տիկին Էլիզ Այվազեան :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի, խնամուած խմբագրութեամբ, պատկերազարդ եւ օգտակար գիտելիքներով: Կը խնդրուի փութացնել ապսպրանքները :

Ստանալու համար դիմել՝

Մարտիրոսեանի

6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille

Դրամական առաքումները կատարել՝

Agopian Barsam, 10, Rue Colbert, Marseille

ԿՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

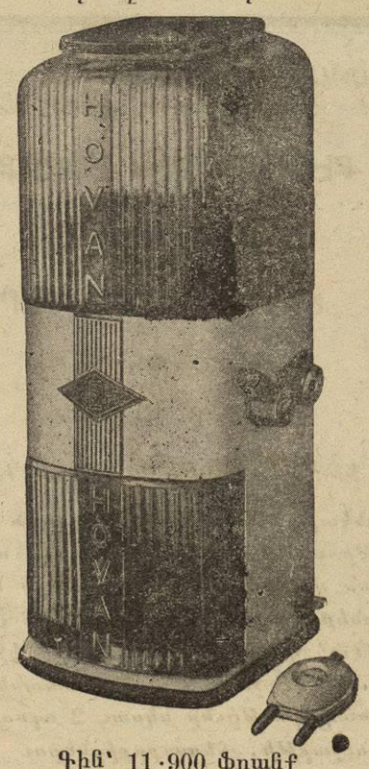

Գին՝ 11·900 Ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE

14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի

Contre Remboursement

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐԸ ՅԵՏԱՁԳԱԾ ԵՆ ԻՐԵՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱԾ «ԷՕԺԷՆԻ ԿՐԱՆՏԷ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ եւ ՆՈՅՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

17 Դեկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Սալ Իէնայի մէջ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՓԱՓԱՔԻՆ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երկրորդ անդամ ըլալով կը բեմադրեն

ՄՆԿԼԶԱԿՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գրիգոր Վահանի Փարիզի հայ կեանքի ծաղրանկարը երեք արար :

Առաջին ներկայացման դերակատարներու ամբողջական կազմով :

Տոմսերը նախօրօք ապահովել, դիմելով Գրատուն Բալուեան, 43 ռիւ Ռիշէ :

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՔՈՒՄԸ, բժիշկներու կարծիքով հէլվան եւ լոքումը կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (քալորի):

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ՝ մանուկներու անումին.

ՕԳՏԱԿԱՐ՝ չափահասներու եւ ծերերու, որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ:

ՊՈՍՖՈՐԻ արդիական պատրաստութիւնը կը դերազանցէ Արեւելքի մէջ իսկ պատրաստուածները :

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ :

2, RUE LOUIS ASTOIN, MARSEILLE

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 15 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7852 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3267

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀՈԳԵՐ ԵՒ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

•

Շատ կարճ պատասխան մը ունինք, ամէն անդամ որ կը հարցնեն թէ ի՞նչ կ՚ըսէ Դաշնակցութիւնը, երբ յայտնապէս աննպաստ են պարագաները, Հայկական Դատ հետապնդելու համար,—Կ՚աշխատի:

Այո, կ՚աշխատի վառ պահել ազգային դիտակցութիւնը, որպէսզի սիրտերն ու միտքերը չթմրին, օտարութեան փորձութեանց մէջ:

Կ՚աշխատի հաւատք եւ ինքնավստահութիւն, կորով ներշնչել ցիրուցան բազմութեանց:

Կ՚աշխատի լարել անոնց կենդանի ուժերը, զօրացնելու համար ինքնապաշտպանութեան ճակատը:

Կ՚աշխատի ազատարար զօտիներ ստեղծել, նոր սերունդին փրկութեան համար:

Կ՚աշխատի ապահովել Հայկական Արտասահմանի ազատ ինքնավարութիւնը եւ ինքնագործունէութիւնը:

Քաղաքական դետնի վրայ եւս աշխատանքի տենդն է որ կանգուն կը պահէ կազմակերպութիւնը:

Աշխատանք ամէն ուղղութեամբ, որպէսզի բարեկամն ու թշնամին, դրացին թէ հեռաւորը նոր խաղեր չսարքեն մեր հայրենիքին եւ տարագիր բազմութեանց գլխուն:

— Բայց բարեկամն ու թշնամին միացեալ ճակատ կազմած են արդէն, դրացիներն ալ անոնց կը հետեւին, ի՞նչ արժէք ունի ձեր աշխատանքը:

= Այդ իսկ է բուն հարցը: Կարելին եւ անկարելին պիտի փորձէք, որպէս զի այդ միացեալ ճակատը չգործէ ի վնաս մեր հայրենիքին կամ տարագիր բազմութեանց ապահովութեան: Պիտի հետեւիք անցուդարձին, ելքեր գտնելու համար, ճակատագրական պահուն:

Մեր դրացիները լարած են իրենց բոլոր ուժերը, բան մը աւելի շահելու համար: Անդարան դարձած է աչքի լոյս ոչ միայն Արեւմուտքի Մեծերուն, այլ եւ աշխարհի «ամէնէն դեմոկրատիկ» պետութեան համար: Կը ժպտի երկուքին ալ, նորանոր շնորհներ շահելու համար:

Մոսկուայէն տրուած ազդանշանին հետեւելով, դեռ վերջերս Հայաստանի նախագահն ալ, Առուշանեան, բարձրաձայն կը յայտարարէր թէ կ՚ուզեն բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատել Թուրքիոյ հետ:

Երբ այսքան թանձր ամպեր կուտակուած են հայկական հորիզոնին վրայ, ի՞նչ կը թելադրէ տարրական տրամաբանութիւնը:

Ի՞նչ պէտք է ըլլայ քաղաքական կազմակերպութեան մը պարտականութիւնը:

Տունը նստիլ եւ իմաստութեան գոհարնե՞ր թափել թղթախաղի սեղանին առջեւ:

Օրը իրիկո՞ւն ընել, «ա՛խ Հայաստան, վա՛խ Հայաստան» մրմնջելով:

Ճեղքե՞ր բանալ տարագիր բազմութեանց մէջ, փոխանակ համախմբելու եւ բազմապատկելու անոնց կենդանի ու պիտանի ուժերը:

Խուժանավարութեան մրցումնե՞ր փորձել, խեղաթիւրելով հայրենասիրութեան զգացումը:

Կեղծ «փաստաթուղթեր» շինել եւ շարան – շարան խմբագրականնե՞ր թխել, գործի վրայ երեւալու համար:

Եւ կամ, Թուրքին առջեւ անդամ արդահատելի՞ դառնալ, վայրերան կանչեր արձակելով եւ ներքին դաւեր սարքելով:

Վա՛յ անոնց որ չարաչար կը շահագործեն քաղաքական կամ ընկերային դաւանանքի տարբերութիւնները, ջուր եւ արիւն պղտորելով օրն ի բուն եւ կեր ճարելով ամբոխին:

Անշուշտ առտու մը պիտի սթափին. բայց կը վախնանք որ ուշ մնացած ըլլան:

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆՈՐՈՇ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

•

ՍՈՒՐԻԱՑԻՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔԻ ՑՈՅՑԸ

Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ քաղաքացիները բողոքի ցոյց մը սարքեցին Դեկտեմբեր 13ին, Իսրայէլի վերջին յարձակման դէմ, սեւ դրօշներ պարզելով եւ վրէժ պահանջելով: Ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնը կոչ մը ուղղած էր, ցոյցերէ խուսափելու համար, բայց ամէն բան տեղի ունեցաւ հանդարտօրէն: Ցուցարարները կ՚աղաղակէին. — «Վրէժ կը պահանջենք Սուրիոյ նահատակներուն համար, որոնք զոհ դացին Իսրայէլի դաւաճանութեան»:

Ոստիկանական շրջուն խումբեր որոնք նախապէս ցրուած էին ուսանողական ցոյց մը, կը հսկէին բարեկարգութեան: Ցուցարարները թափօր մը կազմելով դերեզմանատուն դացին, թաղելու համար Գալիլիոյ շրջանին մէջ սպաննուած երեք սպաներ:

Միեւնոյն ատեն 75·000 ուսանողներ փողոց իջան, մասնակցելու համար բողոքի ցոյցերուն: Հարիւրաւոր կիներ պատշգամներէն կը դիտէին, երբ յուղարկաւորութեան թափօրը կ՚անցնէր Դամասկոսի փողոցներէն՝ երկու մղոն երկայնութեամբ, դերեզմանատուն տանելով հրէական յարձակման զոհերէն վեցը: Յիսուն հազար Սուրիացիներ հանդիսաւոր թափօր մը կազմած էին չորսական շարքով, մինչ զրահապատ եւ բաց կառքեր կը փոխադրէին վեց զոհերուն մարմինները որոնք ծածկուած էին բազմաթիւ ծաղիկներով եւ դրօշներով: Ուրիշ հարիւր հազար Սուրիացիներ շարուած էին փողոցներու երկայնքը, դիտելու համար թափօրը որուն առջեւէն կը քալէին կառավարական պաշտօնեաներ, երեսփոխաններ եւ բարձրաստիճան սպաներ: Գերեզմանատան դրան առջեւ հազարաւոր ուսանողներ բարձրացուցին սեւ դրօշները որոնց վրայ արձանագրուած էր, — «Վրէժ կը պահանջենք»:

Ցուղարկաւորութիւններ կատարուեցան նաեւ միւս նահատակներու ծնած քաղաքներուն եւ գիւղերուն մէջ: Թերթերը զոհերուն լուսանկարները տպեցին սեւ շրջանակներով եւ նոյն բոցավառ վրէժխնդրութեամբ:

× Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն արտաքին նախարարները ժողով պիտի դումարեն այսօր, հինգշաբթի, Փարիզի մէջ, քննելու համար Միջին Արեւելքի խնդիրը: Օրակարգի գլխաւոր խնդիրներն են արաբ – իսրայէլեան պայքարը եւ Պաղտատի Ուխտը: Ֆրանսայի արտաքին գործերու պաշտօնատան Արեւելքի բաժնին վարիչը ցաւ յայտնեց իսրայէլեան դեսպանին, Գալիլիոյ լիճին շուրջ կատարուած յարձակման առթիւ: Կը նշանակէ թէ Ֆրանսա վճռած է շատ մօտէն հետեւիլ այս դէպքին դիւանագիտական հետեւանքներուն: Իսրայէլի դեսպանը ունկնդրութեան պիտի ընդունուի երեք պետութեանց արտաքին նախարարներուն կողմէ:

× Ամմանէն կը հեռագրեն թէ Յորդանան եւս միացած է Պաղտատի Ուխտին: Այս անդամակցութեան հետեւանքով պիտի ջնջուի Անգլիոյ հետ կնքուած դաշինքը եւ նոր դաշնագիր մը պիտի կնքուի, հինգ տարուան համար: Այդ ժամանակամիջոցին Անգլիա պիտի աւելցնէ իր դրամական օգնութիւնը, զարկ տալու համար Յորդանանի սպառազինութեան եւ տնտեսական զարգացման: Անգլիա յանձն կ՚առնէ աւելցնել Արաբական Լեգէոնի զինուորներուն թիւը, անհրաժեշտ զէնքերը եւ պիտոյքները ճարելով:

× Սուրիա պահանջեց նիստի հրաւիրել Ապահովութեան Խորհուրդը, քննելու համար Իսրայէլի կողմէ կատարուած յարձակումը: Զինագադարի յանձնախումբին նախագահը, զօր. Պըրնս Դամասկոս պիտի երթայ օդանաւով, կացութիւնը քննելու համար: Կ՚ըսուի թէ Սուրիացիները ետ առած են Գալիլիոյ մէջ քանդուած դիրքերը:

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

ԱՀԱ ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ԲԱԺՆԵՆ

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ Ֆորտ Հաստատութիւնը մէկ անգամէն 500 միլիոն տոլարի գումար մը տրամադրեց ամերիկեան նեմարաններու եւ հիւանդանոցներու:

Ամենամեծ գումարն է այս մարդասիրական պատմութեան մէջ, ինչպէս կը հաստատեն իրազեկներ, աւելցնելով թէ մօտաւորապէս երեք տոլար կ՚իյնայ իւրաքանչիւր Ամերիկացիի,— այր, կին թէ մանուկ:

Ուրիշ իրազեկներ ալ դիտել կուտան թէ այս գումարը 150 միլիոն տոլար աւելի մեծ է քան այն նուէրները զոր տուած էր Հաստատութիւնը իր 19 տարուան գոյութեան ընթացքին:

Տրամադրուած գումարէն 210 միլիոն տոլար պիտի յատկացուի 615 անհատական նեմարաններու եւ համալսարաններու, անոնց ուսուցչութեան թոշակները աւելցնելու համար:

Հաստատութիւնը անցեալ գարնան ալ 50 միլիոն տոլար յատկացուցած էր միեւնոյն նպատակին:

Երկու հարիւր միլիոն տոլարի գումար մը յատկացուած է 3500 անհատական հիւանդանոցներու բարւոքման համար: Իսկ մնացեալ 90 միլիոն տոլարը պիտի բաժնուի բժշկական վարժարաններու:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, տրամադրուած վարկէն ամենամեծ գումարը, հինգ միլիոն տոլար, յանձնուած է Նիւ Եորքի համալսարանին, 4·510·000 տոլար Հարվըրտի, 4·000·900 տոլար Եէյլի, 4·324·000 տոլար ալ Շիքակոյի համալսարաններուն:

Կարդալով այս տողերը, անշուշտ պիտի յիշէք թէ մենք ալ ունինք մարդասիրական Հաստատութիւն մը, ընդ հովանեաւ Փորթուկալի, միլիոնաւոր սթերլին դրամագլուխով. — Ֆոնտասիոն Գ. Կիւլպէնկեան:

Քարիւղի թագաւորը «Ահա մօտեցան մահուան ժամերս» մրմնջած ատեն, խնամակալութեան մը յանձնեց իր գանձը, իբրեւ անդամ նշանակելով փորթուկալցի իրաւագէտ մը, անգլիացի լորտ մը եւ Հայ մը, իր տղան:

Անշուշտ կրնար իր ձեռքով բաժնել զայն, կատարելով անմիջական եւ անմոռանալի բարիքներ:

Կամ կրնար, օրինակ, պատուիրել որ մարդավարի թաղամասի մը վերածեն Պէյրութի թիթեղեայ խառնակոյտը, կամ հարիւր դպրոցական շէնքեր կառուցանեն Միջին Արեւելքի մէջ, նեմարան մը հաստատեն արեւմտեան Եւրոպայի մէջ եւն.: Մինչդեռ, պատահական փշրանքներ պիտի մնան Հայոց ազգին, երբ կտակը գործադրուի:

—Խելքդ չի հասնիր ասանկ բարակ բաներու: Քարիւղը պայթուցիկ նիւթ մը ըլլալով, Պ. Գ. Կիւլպէնկեան վախցեր է որ անով դիզուած դրամը կրնայ բռնկիլ, եթէ հայկական թշուառութեանց յատկացուի ....

ՎԱՀԷ

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԵՒ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԵՒ

Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ տնտեսական համաձայնութիւն մը կնքուած է Հնդկաստանի եւ Խ. Միութեան միջեւ, իբրեւ անմիջական արդիւնք Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի կատարած այցելութեան:

Այդ համաձայնութեամբ, Խ. Միութիւնը յառաջիկայ երեք տարիներու ընթաքին Հնդկաստանի պիտի հայթայթէ մէկ միլիոն թոն կոփուած պողպատ, անհրաժեշտ պիտոյքներ՝ քարիւղի արտադրութեան եւ հանքային ճարտարարուեստի համար, ինչպէս եւ ուրիշ արտադրութիւններ: Յետոյ զգալապէս պիտի աւելցընէ հում նիւթերու եւ բանուած ապրանքներու գնումը Հնդկաստանէն: Այս ապրանքներուն փոխադրութիւնը դիւրացնելու համար ծովային դիծ մը պիտի հաստատուի Հնդկաստանի եւ Խ. Միութեան միջեւ: Երկու կառավարութիւնները առեւտրական պատուիրակութիւններ պիտի փոխանակեն կարելի եղածին չափ շուտ, այս համաձայնութիւնը գործադրելու համար:

Իրազեկ աղբիւրէ դիտել կուտան թէ Հնդկաստան մերժած է դիւանագիտական համաձայնութիւն մը եւս կնքել Խ. Միութեան հետ, ինչպէս կը թելադրէր Մոսկուա:

× Պ. Խրուշչեւ նոր ճառ մը խօսելով Նոր Տելհիի մէջ, պնդեց թէ Փորթուկալ պէտք է Հնդկաստանի յանձնէ Կօան, քանի որ բռնութեամբ դրաւած է: Մառեշալ Բուլկանին ալ խօսք առնելով ըսաւ. — «Եթէ այսպէս կոչուած մեծ պետութիւնները, մէջն ըլլալով Խ. Միութիւնը, Ամերիկան, Ֆրանսան, Մեծն Բրիտանիան եւ Չինաստանը, մէկ կողմ դրուին եւ Հնդկաստանը առանձին առնուի, ձեր երկիրը գերակշիռ դիրք մը պիտի ունենայ շատ մը տեսակէտներով: Հնդկաստան դարերով բրիտանական տիրապետութեան տակ մնաց: Աշխարհակալները իշխեցին անոր վրայ զայն յետամնաց վիճակի մը մէջ պահելու համար: Հարստահարեցին անոր ժողովուրդը խափանելով անոր յառաջդիմութիւնը: Առաջին անդամ ըլլալով Հնդկաստանի ժողովուրդը իրաւունք ունի տիրաբար վարելու իր ճակատագիրը: Այժմ Հնդկաստան դեր մը կը կատարէ միջազգային խնդիրներու լուծման մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՆՈՐ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Եկեղեցւոյ վարչութեան դիւանէն մեզի կը հաղորդեն թէ Փարիզի նորընտիր հոգաբարձութիւնը իր առաջին նիստը գումարեց երեքշաբթի օր, 13 Դեկտ., ժամը 7ին, նախագահութեամբ առաջնորդ Սերովբէ եպիսկ.ի: Նախնական խորհրդակցութիւններէ ետք դիւանի ընտրութիւն կատարուելով առաջին ատենապետ ընտրուեցաւ Պ. Վահէ Թոսունեան, Բ. ատենապետ Պ. Արտաշէս Բամպուքճեան, ատենադպիր Պ. Պարէտ Բամպուքճեան, դանձապահ՝ Պ. Գառնիկ Պախթիարեան:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն 995 ցանկեր պատրաստուած են երեսփ. ընտրութեան առթիւ: Թեկնածուներուն թիւը կը հաշուեն 5381: Միացեալ ցանկերու թիւն է 82 (1951ին 178): Համասեռ ցանկերու թիւն է 913 (1951ին 544): Ալժերիոյ ընտրութիւնները յետաձգուած ըլլալով, միայն Ֆրանսայի մէջ ընտրելի երեսփոխաններու թիւն է 537:

Պայքարը հետզհետէ կը սատկանայ զանազան հոսանքներու միջեւ: Արտաքին նախարարը, Փինէ խօսքը երիտասարդութեան եւ մասնաւորապէս ուսանողներուն ուղղելով, բացատրեց թէ դժուար չէ ընտանեկան նպաստները շարունակել մինչեւ 25 տարեկանը, բոլոր անոնց համար որ կ՚ուսանին, կրթական թոշակներ հաստատել, վճարովի աշխատանք ճարել ուսանողներուն, ազատ ժամերուն, բնակարանի եւ ճաշարանի դիւրութիւններ ընծայել, կրճատել զինուորութեան շրջանը եւն.:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱՂՏԱՏԻ ՈՒԽՏԸ
ԻՐ ՆԵՐՔԻՆ ԾԱԼՔԵՐՈՎ

ԱՆԳԼԻԱ ԿԸ ՎԵՐԱԳՐԱՒԷ ԻՐ ՆԱԽԿԻՆ ԴԻՐՔԵՐԸ

Մեր նախորդ յօդուածով, հարց կուտայինք թէ ինչո՞ւ Մ. Նահանգներու փոխարէն, նախ Անգլիան է որ կը յարի Պաղտատի Ուխտին :

Ինչպէս տեսաք, թուրքեւիրաք ճակատին բոլոր փորձերը ապարդիւն մնացեր էին, յաջողցնելու համար Սուրիոյ, Լիբանանի կամ Յորդանանի անդամկցութիւնը այդ Ուխտին:

Իսկ դաշնագրին 6րդ յօդուածին առաջին հատուածին համաձայն պէտք էր, որ անդամներուն թիւը, նուազագոյնը ՉՈՐՍ ըլլայ, որպէսզի կազմակերպութիւնը իրաւունք ունենայ գործի ձեռնարկելու :

Արդ, բացի Փաքիստանէ, որ կը կազմէր Ուխտին ԵՐՐՈՐԴ անդամը, արաբական կամ իսլամական ուրիշ ոեւէ պետութիւն չէր հաւանած միանալ այդ Ուխտին:

Ուրեմն հարկ էր, որ Ուխտը գործադրուէր անյապաղ, չորրորդ անդամի մը մուտքով :

Այդ չորրորդ անդամը կ'ըլլար Անգլիան :

Բայց Անգլիոյ բեմ դալը դիւանագիտական այս մրցադաշտին վրայ, կ'արդարանա՞ր միայն դաշնագրին 6րդ յօդուածին գործադրութեամբ :

Եթէ այս էր միակ գլխաւոր պատճառը, ուրեմն ինչո՞ւ Մ. Նահանգները, որոնք բուն յղացողն են այս ծրագրին, պիտի չկազմէին այդ չորրորդ թիւը :

Ինչպէս ըսինք մեր նախորդ յօդուածով, Անգլիոյ մուտքը Պաղտատի Ուխտին, հետեւանք էր երկու դաշնակիցներու միջեւ մշակուած կանխորոշ ծրագրի մը:

Այս եզրակացութեան կը մղուինք, եթէ նկատի առնենք այն պարագան, որ Մ. Նահանգները մաս չկազմելով հանդերձ Պաղտատի Ուխտին, կը մասնակցէին վերջին ժողովին, իբրեւ ԴԻՏՈՂ :

Այս իրողութեան վրայ յենլով, կրնանք հետեւցնել թէ կարեւոր փոփոխութիւն մը կրած է անգլեւամերիկեան Միջին Արեւելքի դիւանագիտական ղեկավարութիւնը, զոր Մ. Նահանգները ստանձներ էին Բ. Աշխարհամարտէն ի վեր :

Արդարեւ, Ամերիկա շնորհիւ իր տնտեսական բարգաւաճ վիճակին, ոչ միայն ձեռք առած էր Արեւմտեան Եւրոպայի դիւանագիտութեան ղեկը, համաձայն «Մարշըլի ծրագրին» եւ «Ատլանտեան Ուխտին», այլ եւ տիրաբար կը վարէր Միջին Արեւելքի քաղաքականութիւնը այստեղ եւս հիմնուելով «Թրումընի վարդապետութեան» եւ «Չորրորդ կէտին» վրայ :

Իսկ յոգնած եւ ուժասպառ Ալպիոնը կծկուած էր մայր կղզիներուն մէջ, լըծուելով հսկայ աշխատանքի մը: Ան ի վիճակի չէր բոլորովին առանձին, անվթար պահելու իր գաղթային դիրքերը աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ, առանց Հիւս. Ամերիկայի գործօն օժանդակութեան :

Այս վերջինս փոխարինելով դաշնակից Անգլիան, Միջին Արեւելքի զինուորական եւ տնտեսական ինքնապաշտպանութեան գործերուն մէջ, հրապարակը ազատ դըտած էր կատարելու կարգ մը թափանցումներ, ի վնաս Մեծն Բրիտանիոյ :

Այն բնական եւ հսկայ հարստութիւնները, որոնք կը տարածուէին Սէուտի Արաբիոյ քարիւղաշատ անապատներէն մինչեւ Իրաքի արմաւենիները, ախորժաբեր շրջաններ էին Ամերիկայի ճարտարարուեստական վիթխարի մեքենային համար :

Եւ իբրեւ ի ծնէ առեւտրական ազգ, Ամերիկա գործի կ'անցնէր տիրանալով Սէուտի Արաբիոյ քարիւղին, իրեն վերապահելով անոր շահագործման մենաշնորհը :

Այս միակողմանի մենաշնորհը, բնականաբար դուռ կը բանար Անգլեւամերիկեան խուլ բայց բուռն մրցակցութեան մը, որ ինչպէս պիտի տեսնենք, պիտի ունենար իր խոր անդրադարձումները Միջին Արեւելքի քաղաքական կառոյցին վրայ, հիմնովին յեղաշրջելով զայն :

Այսպէս, Ամերիկա ապահոված ըլլալու համար հազարաւոր քիլոմեթր երկայնութեամբ իր նաւթուղիներուն (Փայփ-Լայն) պաշտպանութիւնը բարեկամ պետութեան մը կողմէ, կ'օգտուէր Պաղեստինի հարցէն, ուղղակի օժանդակելով Իսրայէլի ստեղծման :

Միւս կողմէ, իր քարիւղաբարձ նաւերուն ազատ երթեւեկը Միջերկրականէն մինչեւ Հնդկաց Ովկիանոս զերծ պահելու համար օտար ոեւէ մրցակից պետութեան մը հաւանական խանգարումներէն, համակրանքով կը հետեւէր Եգիպտոսի մըղած պայքարին, ի խնդիր անդլիական զօրքին հեռացման Սուէզի ջրանցքէն :

Նոյնպէս, Մոսատեղի խիզախ ելոյթը Անգլիոյ դէմ, անգլեւիրանեան քարիւղի ընկերութիւնը ազգայնացնելու համար, հիւանդ եւ ծերունի վարչապետի մը կախարդական ձիրքերուն միակ արդիւնքը չէր անշուշտ :

Յետագային, տեսանք թէ ինչպէս Ամերիկա գրկաբաց եւ խանդավառ ընդունելութիւն մը կը վերապահէր այս ծերունի վարչապետին, որուն այցը տեղի կ'ունենար Անգլիոյ եւ Իրանի յարաբերութեանց խզումէն քիչ վերջ :

Իսկ փոքրիկն Լիբանանի ընտրութիւնը, իբրեւ «Չորրորդ Կէտի» կեդրոն, պարզ զուգադիպութեան մը արդիւնք չէր անշուշտ: Պէտք չէ մոռնալ թէ այս երկրին մէկ նաւահանգիստին վրայ կը յանգի Սէուտի Արաբիոյ նաւթուղին: Այնտեղ կը բարձրանայ մեծ զտարան մը, որուն արտադրութիւնը արդէն իսկ սկսած է մըրցիլ, շատ մը ընկերութիւններու դէմ :

Եւ վերջապէս, Սէուտի Արաբիոյ Արքունի հնամեայ խորհրդական՝ անգլիացի Ճոն Ֆիլպիի վտարումը այնքան ալ սովորական դէպք մը չէր :

Արդարեւ, հանգուցեալ վեհապետ՝ Ապտէլ Ազիզի այս մտերիմ եւ «անկեղծ» գործակիցը, որ գնդ. Լորէնսի անմիջական օգնականն էր, մեծ դեր մը կատարած է արաբական աշխարհին մէջ: Իբրեւ հետաքրքրական պարագայ, յիշենք թէ ան ընդունած էր իսլամական կրօնքը, անունն ալ փոխելով Ապտուլլահի :

Բացորոշ էր ուրեմն, որ երկու դաշնակիցներու միջեւ մղուած այս խուլ պայքարը, քարիւղի տիրապետութեան համար, կը յանգէր քաղաքական հակամարտ ձեռնարկներու, ուղղուած կողմերէն մէկուն դէմ :

Անգլիա, սպասողական դիրքի մը վրայ, անզօր էր հակազդելու Ամերիկայի այս թափանցումներուն, իր ամբողջ ճիգերը կեդրոնացուցած ըլլալով մայր հայրենիքի տնտեսական եւ զինուորական վերականգնումին: Ան, ծանր նահանջներ կ'արձանագրէր իր կայսրութեան այն շրջանին մէջ, որ միշտ նկատած է իր սեփական եւ անպղծելի կալուածը:

Եւ իսկապէս, Միջին Արեւելքի քաղաքական եւ աշխարհագրական կառոյցը կարելի է նկատել իբրեւ Անգլիոյ դիւանագիտութեան ճարտարապետական գործը :

Արդարեւ, Օսմանեան կայսրութեան փլուզումէն վերջ, արաբական կարգ մը թագաւորութիւններ, ինչպէս Իրաք, Յորդանան, Եմէն, իրենց ծնունդն ու գոյութիւնը կը պարտին Անգլիոյ:

Այս կալուածէն ներս, Իսրայէլի ծնունդը եւ հաստատումը իբրեւ պետութիւն, ոչ միայն կը փոխէր Միջին Արեւելքի արաբական դիմագիծը, այլ եւ կը խանգարէր Մեծն Բրիտանիոյ կարգ մը ծրագիրներուն իրագործումը :

Այդ ծրագիրներէն գլխաւորը, Մեծն Սուրիոյ հարցը, որ սեղանի վրայ կուգար Ֆրանսայի հեռացումէն վերջ, ձախողութեան կը մատնուէր, ոչ միայն հանրապետական Սուրիոյ բուռն ընդդիմութեան հանդիպելով, այլ եւ Իսրայէլի եւ Ամերիկայի կողմէ Անգլիոյ մօտ կատարած ուղղակի միջամտութիւններուն հետեւանքով :

Այսպիսի միութիւն մը հաշեմական դահին տակ, բաղձալի չէր ոչ Մ. Նահանգներու, ոչ ալ Իսրայէլի, որուն համար մահացու վտանգ մըն էր, զինուորական տեսակէտով, ուժեղ եւ միաձոյլ պետութեան մը գոյութիւնը իր սահմաններուն մօտ :

Բայց աւելի երկար չէր կրնար տեւել Մեծն Բրիտանիոյ կամաւոր բացակայութիւնը Միջին Արեւելքէն: Հարկ էր հակազդել :

Ութ տարուան գերմարդկային ճիգերէ վերջ, Անգլիա վերականգնած էր իր տնտեսական եւ ռազմական ուժը :

Ան, տիրացած էր նաեւ հիւլէական եւ ջրածին ռումբերու, որոնց պայթումը, պարզ փորձերու ձեռնարկէն աւելի, զինուորական ուժի ցուցադրութեան մը նշանակութիւն ունէին, թէ Խ. Միութեան եւ թէ Մ. Նահանգներու հանդէպ : Լծուած էր նաեւ դիւանագիտական մեծ գործունէութեան մը: Իսկ Իրանի մէջ, Մոսատեղի կառավարութիւնը տապալած, եւ տեղը Անգլիոյ բարեկամ կառավարութիւն մը հաստատուած էր:

Հետզհետէ, քաղաքական բոլոր կնճիռներու լուծման մէջ, նկատելի էր անոր միջազգային դիւանագիտութեան աշխուժութիւնը :

Մինչ անդին, Մ. Նահանգները, սկսեր էին յոգնութեան նշաններ ցոյց տալ : Անոնց դիւանագիտութիւնը, որ միշտ ամէն տեղ էր, կիսատ եւ անկատար արդիւնք մը միայն կը թողուր: Իսկ Ամերիկացի ժողովուրդն ալ սկսած էր, տեղ տեղ, բացայայտ ընդդիմութեան նշաններ ցոյց տալ, իր կառավարութեան դրամաբաշխ քաղաքականութեան դէմ :

Երբ կը ստորագրուէր Անգարա-Քարաշի զինակցութիւնը, որ նախաքայլն էր Պաղտատի Ուխտին, Ամերիկա չէր անդիտանար թէ իր ուժերէն վեր էր անոր իրագործումը :

Մանաւանդ, որ ոտք կը դնէր շրջանէ մը ներս, որուն ոչ քաղաքական, ոչ ալ հոգեբանական ազդակներու քաջածանօթ էր :

Փաքիստան մաս կը կազմէր բրիտանական հասարակապետութեան :

Իրան, միշտ եղած էր Անգլիոյ քարիւղի շտեմարանը :

Իրաք, ծնունդ անգլիական դիւանագիտութեան, մասնաւոր դաշինքով մը կապուած էր Մեծն Բրիտանիոյ :

Իսկ միւս արաբական երկիրներուն քաղաքական դաստիարակութիւնը աւելի անգլիական է եղած քան ամերիկեան :

Այս պայմաններուն տակ, Մեծն Բրիտանիոյ վերակոչումը Միջին արեւելեան գործերու ղեկավարութեան, բնական անհրաժեշտութիւն մը կը դառնար :

Ամերիկա, արդէն ապահոված իր տնտեսական դիրքերուն պաշտպանութիւնը մտահոգութեան անմիջական պատճառներ չունէր:

Անոր համար, էականը Մերձաւոր Արեւելքի ինքնապաշտպանութեան արագ կազմակերպութիւնն էր:

Իսկ Անգլիոյ համար, ստիպողական անհրաժեշտութիւն մըն էր նախ՝ կարգի դնել տունը, ուրկից բացակայ եղած է երկար ատեն :

Մանաւանդ որ տաք ու պաղ քամիներ հետզհետէ աւելի ուժգնութեամբ կը փչեն հիւսիսէն հարաւ :

Կ'ըսուի թէ Պաղտատի վերջին ժողովը յատկապէս քննած է հիւսիսէն փչած հովերը կասեցնելու խնդիրը :

Այդ ժողովին որոշումներուն արագ գործադրութիւնը կրնայ շատ մը անակընկալներ պարզել :

Կ'արժէ անդրադառնալ :

ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Ուշադրաւ է այն իրողութիւնը, որ հայերէն ամենահին արձանագրութիւնը նոյն իսկ Ե. դարէն մնացած, այսինքն՝ Ոսկեդարէն, Տիկորի եկեղեցիին արեւմտեան դրան վրայի արձանագրութիւնն է, որուն մէջ նշուած են Յովհաննէս Մանդակունի կաթողիկոսը (478 – 490) եւ Սահակ Կամսարականը, որ շինած է եկեղեցին :

Սակայն կը հաստատենք իբրեւ սքանչելի գործ մը այն իրողութիւնը, թէ պատառիկի ձեւով պահուած հայկ. ամենահին ձեռագիրը հաւանականօրէն դարձեալ Ե. դարէն է, այսինքն այն դարը երբ ստեղծագործուեցան հայ ազգային այբուբենը: Մասնաւոր իրողութիւն մըն է հընագրութեան մէջ որ կարենան գրանցել արձանագրութիւններ կամ ձեռագրեր, որոնք պահուած են այբուբենի մը ստեղծման դարաշրջանէն իսկ:

Այն ձեռագիրը, որ մինչեւ վերջերս ծանօթ է իբրեւ ամենահինը եւ որուն մասին շատ գրուեցաւ, Մոսկուայի Լազարեան հաստատութեան քառաւետարանն է, գրուած 887ին Սահակ Վանանդեցիին կողմէ: Այս ձեռագիրը կը գտնուի այսօր Երեւանի Մատենադարանին մէջ, արձանագրուած 102 թիւին տակ եւ կը պարունակէ 229 հաստ թերթեր, ամէն մէկ էջի վրայ գրուած երկու սիւնակներով: Փրօֆ. Գ. Խազութեանց զայն հրատարակեց 1899ին Ֆօթօտիպ հրատարակութեան մը մէջ :

Վերջերս մէջտեղ ելան հայկական ձեռագիրներու կարգ մը պատառիկներ գրուած 887 տարուան քառաւետարանէն առաջ :

Ամենահին ձեռագիրը կը ներկայացնէ պատառիկ մը գրուած մագաղաթի վրայ: Այս մագաղաթին մէջ կապուած էր 1283ի ուրիշ ձեռագրի մը կողքը, որ կը գտնուի մատենադարանին մէջ: Ճիշդ այս պատառիկն է օգտագործուած իբրեւ կողք ուրիշ գրքի մը, գրուած հաւանաբար Ե. դարուն, ինչպէս ցոյց կուտան իր հնագրական մասնայատկութիւնները :

Վեցերորդ դարէն ունինք ուրիշ ձեռա-

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Նրանք դարձեալ քեզ սիրում են, բայց ստիպուած են եղել դիմելու այդ քայլին, ձերբակալութիւնից ազատ մնալու համար: Ոչ քո տղան եւ ոչ էլ իմ «աղջիկ»ը կարող են մեզ մոռանալ եւ ուրանալ : Հանդիստ մնա, երբ ազատուես, նրանք դարձեալ քեզ հետ պիտի լինեն :

Նա ուշադրութեամբ լսեց իմ մխիթարական խօսքերը եւ ասաց.

— Սուրէն, սիրելիս, ինձ համար այլեւս փրկութիւն չկայ այս աշխարհում

Ասաց եւ լուռ ու տխուր նայեց առաստաղին, կարծես թէ աղօթում էր, բայց ո՞ւմ ...

Զարմանալի եւ անմեկնելի է մարդ կոչուած առեղծուածը, առաւել եւս բանտի խաւարում : Աստծու մասին երբեք չմտածող կամ մտածելով նրա գոյութիւնը ուրացող բոլշեւիկն անդամ իր նեղ օրին ապաւինում է Ամենակալի ուժին ...

Ակամայ միտք եմ անում, թէ արդեօ՞ք կրօնների ծագումն էլ պատմական մի խոր երկիւղածութեան արդասիք չէ ... Քանի – քանիսին եմ ճանաչել, որոնք իրենց հօրենական «Աստծու բարեւ»ն էլ մոռացել են, բայց բանտում կամ պատերազմի դաշտում, վիրաւոր վիճակում միշտ աչքերը դէպի երկինք են յառել եւ երկիւղածութեամբ յիշել Աստծուն ...

Ի՞նչ է սա: Արդեօք մի բնական զգացում չէ՞, որ ի սկզբանէ անտի մարդը կրում է իր բնութեան մէջ, գերբնականի ազդեցութեամբ ...

— Տէր Աստուած, — կանչում է բանտի մէջ տառապող համայնավարը :

— Տէր Աստուած, — կանչում է դաշտում ընկած համայնավար կոմիսարը :

— Տէր Աստուած, — կանչում էր մեր դժբախտ Թոթովենցը, որ ոչ ուրացել էր եւ ոչ էլ մոռացել էր իր Աստծուն: Նա, որպէս ջերմեռանդ հաւատացեալ, աչքերը առաստաղին յառած, լուռ ու տխուր աղօթում էր, երեւի իր վերջին փրկութիւնը աղերսելով Ամենակալից :

Ես էլ էի տանջուած, եւ հազարաւորներ ինձ պէս, բայց Թոթովենցի տանջանքը ուրիշ էր: Նա, որպէս մի վիրաւոր եղնիկ, մղկտում էր կնոջ եւ երեխայի հասցրած ծանր վէրքերից ...

Արուեստագէտի իր նուրբ սիրտը փշուր փշուր էր եղել, այլեւս Ֆիզիքապէս էլ չկարողանալով տոկալ այդ մահացու վէրքերին ...

Ի զուր անցան մխիթարանքի իմ խօսքերը: Թոթովենցը գնալով աւելի էր նուաղում՝ մերթ ատամները կրճտացնելով եւ մերթ գլխի մազերը փետելով : Եւ մի օր էլ յանկարծ փռուեց կրկին յատակի վրայ :

Դարձեալ զարկի մեր խուցի դուռը, բայց այս անդամ ոչ բժիշկ եկաւ եւ ոչ էլ պատգարակ. միայն մեր միջանցքի հսկիչը փոքր անցքից նայեց եւ գաղտնաբար դոռաց .

— Շան որդի հակայեղափոխականը սուտ սատկել է անում, եւ անցքը խսկոյն փակեց :

Թէ ո՞րքան ժամանակ անցաւ այդ վիճակի մէջ, չգիտեմ. միայն թէ Թոթովենցը հետզհետէ ուշքի եկաւ եւ նստեր յատակի վրայ՝ իր տանջուած հայեացքը առաստաղին ուղղելով :

Ս. ՍԱՀԱՌՈՒՆԻ

(2) (Շար.)

Ս. ՀԱՏԱԼԵԱՆ ՍԽԱԼՈՒԹՅԱՆ ՄԱՇՎՈՒՄ ԵՎ ԱԽԱՐՀԱԿԱՆ ԿՈՒՌՍ

Բ. ՄԱՍ

Ինչպես ամեն տարի, այնպես էլ այս տարի ամռան ժամանակ Ս. Հատալեանի անվան գրականութեան տունը կազմակերպեց ուսանողական գրականագիտական խումբ։ Խումբը ունեցաւ 15 նիստ։ Ներկայ էին միջին հաշուով 20 հոգի։ Ելոյթ ունեցան 10 հոգի։ Ելոյթների նիւթերն էին՝ Ս. Հատալեանի կեանքն ու գործը, նրա ստեղծագործութեան առանձին կողմերը, նրա ազդեցութիւնը մեր գրականութեան վրայ։ Ելոյթներից յետոյ տեղի էին ունենում բանավէճեր։

Ելոյթներն ու բանավէճերը ցոյց տուին, որ ուսանողութիւնը ոչ միայն ծանօթ է Հատալեանի ստեղծագործութեան հետ, այլև ունի ինքնուրոյն կարծիքներ նրա գրական վաստակի մասին։ Ելոյթ ունեցողները ոչ միայն ներկայացրին Հատալեանի գրական ուղին, այլև ներկայացրին նրա ստեղծագործութեան ազդեցութիւնը մեր գրականութեան զարգացման վրայ։ Ելոյթ ունեցողները ցոյց տուին, որ Հատալեանի ստեղծագործութիւնը ունի մեծ դաստիարակչական նշանակութիւն։ Հատալեանի ստեղծագործութեան ազդեցութիւնը մեր գրականութեան վրայ ելոյթ ունեցողները ցոյց տուին, որ Հատալեանի ստեղծագործութիւնը ունի մեծ դաստիարակչական նշանակութիւն։ Հատալեանի ստեղծագործութեան ազդեցութիւնը մեր գրականութեան վրայ ելոյթ ունեցողները ցոյց տուին, որ Հատալեանի ստեղծագործութիւնը ունի մեծ դաստիարակչական նշանակութիւն։

Ելոյթներից յետոյ տեղի էին ունենում բանավէճեր։ Բանավէճերը ցոյց տուին, որ ուսանողութիւնը ոչ միայն ծանօթ է Հատալեանի ստեղծագործութեան հետ, այլև ունի ինքնուրոյն կարծիքներ նրա գրական վաստակի մասին։ Բանավէճերը ցոյց տուին, որ ուսանողութիւնը ոչ միայն ծանօթ է Հատալեանի ստեղծագործութեան հետ, այլև ունի ինքնուրոյն կարծիքներ նրա գրական վաստակի մասին։

Ս. Հատալեանի անունը կապուած է մեր նոր գրականութեան ստեղծման հետ։ Նա մեր գրականութեան մէջ մտաւ 1920-ական թուականների սկզբին։ Այդ ժամանակ նա հրատարակեց իր առաջին գրքերը՝ «Ծիրանի ծառեր» (1922), «Ոսկի ճանապարհ» (1923), «Ծիրանի ծառեր» (1924), «Ոսկի ճանապարհ» (1925), «Ծիրանի ծառեր» (1926), «Ոսկի ճանապարհ» (1927), «Ծիրանի ծառեր» (1928), «Ոսկի ճանապարհ» (1929), «Ծիրանի ծառեր» (1930), «Ոսկի ճանապարհ» (1931), «Ծիրանի ծառեր» (1932), «Ոսկի ճանապարհ» (1933), «Ծիրանի ծառեր»

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

Հրաւիրակ

ՀԱՅՈՑ ԳԵՂԱՑԱՆԱՀ

1956

ԱՍՏՂԱԿ ՏԱՐԵԳԱՐՁ

616 Կ9

Եր հարիւրաւոր նիւթեր ունեցող

Նիւթերով :

գին 1200 ֆրանկ

(Փոստատուփ ձոլոֆ 100 ֆրանկ)

գիրք ՁՄՈՒՆՔ եւ փարիզի հայ գաղութ

Հայ Գրադարանի Տնօրէնութեան

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՀՈՍԻՔՈՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

Կը հրաւիրէ իր ուսանողները եւ ուսանողուհիները, որպէսզի ներկայ գտնուին Համալսարանի Ընդհանուր Ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ Հինգշաբթի, 17 Մայիս 1956-ին, ժամը 9ին, Վալտոլ ու Քուլտրեի հանդիսասրահին մէջ (Amphithéâtre Walter et Curie) 5, Rue Mayran, Paris (9), Tél. TRU. 27-35

Ներկայութիւնը կարեւոր է, քանի որ Ժողովին պիտի քննարկուին Համալսարանի ներքին կարգադրութեան հարցեր :

Ընդհանուր Քարտուղարութիւն

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ

Ծանր հիւանդութենէ մը յետոյ, 21 Մայիս 1956-ին, Փարիզի մէջ, 72 տարեկան հասակին, վախճանեցաւ Տիկին

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ

Ծնունդ Պոլսոյ, Վարդապետեան ընտանիքի մը, ան 1921-ին ամուսնացաւ Պարոն Վահան Վարդապետեանի հետ, որ 1922-ին հաստատուեցաւ Փարիզ, ուր ան ալ կը հանգչի յաւիտենական խաղաղութեան մէջ :

Ամուսնոյն, զաւակներուն, թոռնիկներուն, հարսին եւ փեսային կը յայտնենք մեր խորին ցաւակցութիւնները :

Ընտանեկան Խորհուրդ

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՀՈՍԻՔՈՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

Կը սգայ իր նախկին ուսանող եւ ուսանողուհի, ներկայիս բժիշկ

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆԻ

մահուան առթիւ, եւ կը յայտնէ իր խորին ցաւակցութիւնները ընտանիքին :

Համալսարանի Տնօրէնութիւն

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ

Ծանր հիւանդութենէ մը յետոյ, 21 Մայիս 1956-ին, Փարիզի մէջ, 72 տարեկան հասակին, վախճանեցաւ Տիկին

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ

Ծնունդ Պոլսոյ, Վարդապետեան ընտանիքի մը, ան 1921-ին ամուսնացաւ Պարոն Վահան Վարդապետեանի հետ, որ 1922-ին հաստատուեցաւ Փարիզ, ուր ան ալ կը հանգչի յաւիտենական խաղաղութեան մէջ :

Ամուսնոյն, զաւակներուն, թոռնիկներուն, հարսին եւ փեսային կը յայտնենք մեր խորին ցաւակցութիւնները :

Ընտանեկան Խորհուրդ

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆԻ

մահուան առթիւ, իրենց սիրելի ընկերոջ, կը յայտնեն իրենց խորին ցաւակցութիւնները ընտանիքին :

Ֆրանսահայ Բժիշկներու Միութիւն

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 — R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 — Հատը 12 փր.

ՈՒՐԲԱԹ 16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

VENDREDI 16 DECEMBRE 1955

31e ANNEE — Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3264

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԽՄՈՐՈՒՄՆԵՐ

Դեռ նոր սկսան ընտրական ճառերը, բայց արդէն կը նշմարուին զանազան խմորումներ,— ձգտում՝ թարմացնելու Ֆրանսայի քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական կեանքը :

Անշուշտ, շատ երկար է ճամբան, ճառէն եւ ծրագրէն մինչեւ իրագործումը :

Եւ սակայն, բան մը փորձելու ձգտումն իսկ արժանիք մը կը ներկայացնէ :

Առաջին ճառերէն մին խօսեցաւ արտաքին գործերու նախարարը, Պ. Անթուան Փինէ, երկու – երեք հարիւր երիտասարդներու առջեւ :

Սէն Շամոնի քաղաքապետը Ազգ. ժողովին մէջ արձանագրուած է իբրեւ անկախ եւ կը համարուի չափաւոր : Շատերուն համար ալ՝ պահպանողական :

Արդ, իր ճառին մէջ յայտնեց դաղափարներ որոնք զարմանք պատճառեցին ծայրագոյն ձախերուն անդամ :

Այսպէս, խօսելով զինուորական ծառայութեան մասին, ըսաւ թէ անոր աւանդական ձեւը «այլեւս չի համապատասխաներ օրուան պահանջներուն : Հարկ է քանի մը ամսուան զեղչել զայն եւ լրացնել քաղաքացիական ծառայութեամբ» :

— « Ի՞նչ կը պահանջուէր զինուորական ծառայութենէն : Վարժութիւն զէնք մը գործածելու, հաւաքական մարզանք, պատրաստութիւն քանի մը հարիւր հազար զինուորներու, անմիջապէս գործածելու համար՝ յարձակման մը պարագային » :

— « Այսօր այս դրութիւնը չի համապատասխաներ որեւէ բանի : Զէնքը դարձած է գիտական. կամ պէտք է գայն խորապէս գիտնալ, որ շատ երկար ժամանակ մը կը պահանջէ, եւ կամ կը բաւէ գիտնալ անոր գործածութիւնը, ինչ որ քանի մը շաբաթի գործ է» :

Իր Կարծիքով, «Պատերազմին արդի արհեստագիտութիւնը աւելորդ կը դարձնէ դրօշի տակ համախմբել քանի մը հարիւր հազար երիտասարդներ» :

Արձանագրենք, իբրեւ ժամանակի նշան :

Ուրիշ յատկանշական երեւոյթ մը. — Ընտրական պայքարին կը մասնակցի նոր հոսանք մը, փուժատեան շարժում, որ այժմ ասպարէզ իջած է հետեւեալ անունով.— «Միութիւն եւ Ֆրանսական Եղբայրութիւն » :

Կազմակերպութիւնը համանուն շաբաթաթերթ մըն ալ կը հրատարակէ, իր դաղափարները տարածելու համար :

Վարիչը, Փիէռ Փուժատ, գաւառացի դրավաճառ մըն է որ մեծ իրարանցում պատճառեց, տուրքերու ծանրութեան դէմ բացած պայքարով :

Նոր ախոյեանը բուռն ցոյցեր կազմակերպեց ոչ միայն գաւառի մէջ, այլ եւ Փարիզ ալ եկաւ, հրապարակային ժողովներ սարքելով :

Ամէն տեղ կը պատուիրէր տուրքի թուղթերը ետ զրկել, խանութները փակել, մէկ խօսքով կրաւորական դիմադրութեան փորձեր կատարել, պահանջելով տուրքերու արդար եւ չափաւոր բաշխում :

Նոյն իսկ դատի յանձնուեցաւ, իբրեւ օրինազանց :

Բայց, ահա կը տեսնէք որ ասպարէզ նետուած է իբրեւ ներկայացուցիչ օրինաւոր կազմակերպութեան մը :

Արձանագրենք երրորդ բնորոշ երեւոյթ մը եւս,— Ժողովրդական Հանրապետական Շարժումին տագնապը :

Երկրորդ աշխարհամարտէն վերջ ծնած էր այս շարժումը, նախաձեռնութեամբ կաթոլիկ եւ քիչ – շատ ձախ տարրերու եւ գործօն դեր կատարեց վերջին տասնամեակին, իր վարչապետներով ու նախարարներով (Շուման, Պիտօ եւն.) : Այժմ կ'ըսեն թէ իր «մահազդը ստորագրեց Ազգ. ժողովին լուծումով» :

Ուրիշ խմորումներ ալ կան :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ԱՆԴԱՄՆԵՐ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

*

ՃԱՓՈՆԸ ԴՈՒՐՍ ՄՆԱՑ

Ազգաժողովին Ապահովութեան Խորհուրդը Դեկտեմբեր 14ի նիստ դումարելով, նոր քուէարկութեամբ մը որոշեց անդամ ընդունիլ 18 թեկնածուներէն 16ը : Մերժուեցան Ճափոնը եւ Արտաքին Մոնկոլիան : Այս որոշումը վերջնական ձեւ առնելու համար պէտք է վաւերացուի ընդհ. ժողովին կողմէ : Նոր թեկնածուներով ՄԱԿի անդամներուն թիւը կը բարձրանայ 76ի :

Խ. Միութեան պատուիրակութիւնը մերժեց Ճափոնի թեկնածութիւնը, պայման դնելով որ Արտաքին Մոնկոլիան ալ ընդունուի : Ապահովութեան Խորհուրդին 11 անդամներէն ութը թեր քուէարկեցին, երեքը ձեռնպահ մնացին (Մ. Նահանգներ, ազգայնական Չինաստան եւ Պելժիա) : Տասնըվեց երկիրները խմբովին ընդունելու առաջարկը ներկայացուցած էր Խ. Միութիւնը : Առաջին ընթերցումով Խորհուրդը յաջորդաբար ընդունեցաւ Ալպանիան (ութ թեր, երեք ձեռնպահ), Յորդանանը, Իրլանտան եւ Փորթուկալը (միաձայն), Հունգարիան (ինը թեր, երկու ձեռնպահ) :

Նախապէս յանձնաբարուած էր միաձայնութեամբ ընդունիլ Իտալիան, Աւըստրիան, Ֆինլանտան, Սէյլանը, Նեփալը, Լիբիան, Քամպոճը, Լաոսը : Իսկ Պուլկարիան ընդունուեցաւ ինը ձայնով եւ երկու ձեռնպահութեամբ, Սպանիան՝ տասը ձայնով եւ մէկ ձեռնպահութեամբ :

Քուէարկութենէն անմիջապէս վերջ ամերիկեան պատուիրակը բանաձեւ մը առաջարկեց, խնդրելով ընդհ. ժողովէն որ այժմէն յանձնարարէ Ճափոնի անդամակցութիւնը 1956ի նստաշրջանին : Խ. Միութեան պատուիրակը առաջարկեց կէս ժամ ընդհատել նիստը, քննելու համար այս խնդիրը :

Ապահով կը համարուի ընդհ. ժողովին վաւերացումը՝ ընդունուած անդամներուն համար, քանի որ նախապէս նպաստաւոր քուէ արուած էր, երկուքի դէմ 5 ձայնով եւ հինգ ձեռնպահութեամբ : Ընդհ. ժողովը նիստի հրաւիրուած էր երէկ : Ապահով. Խորհուրդին մէջ խորհրդային պատուիրակը դուրս ձգելով հանդերձ Ճափոնը եւ Արտաքին Մոնկոլիան, ըսաւ թէ պատրաստ է պաշտպանելու երկուքին ալ անդամակցութիւնը, յառաջիկայ նստաշրջանին : Ամէն պարագայի մէջ, հաւանական կը համարուի Ճափոնի ընդունելութիւնը յառաջիկայ տարի :

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Քանի կը մօտենայ երեսփ. ընտրութեանց թուականը — 2 Յունուար — այնքան կը սաստկանայ ընտրական պայքարը :

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ մէկ միլիոն 200·000 նոր ընտրողներ արձանագրուած են. կէս միլիոն երիտասարդներ առաջին անդամ է որ պիտի քուէարկեն : Ընտրողներու ընդհ. թիւը 24ուկէս միլիոնէն բարձրացած է 25 միլիոն 700000ի : Ընտրական ցանկերը 273 աւելի են, բաղդատելով 1951ի հետ, այսինքն 1419 թեկնածու աւելի :

Սուր պայքար մը բացուած է Մենտէս Ֆրանսի եւ Էտ. Ֆորի միջեւ : Համայնավար պաշտօնաթերթը դիտել կուտայ թէ ընկերվարական կուսակցութիւնը կը ծառայէ յետադիմական շարժումին : Ընկերվարական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը կ'ըսէ թէ վերջին համագումարին անդամներուն ոչ իսկ 10 առ հարիւրը համաձայն էր միացեալ ճակատ կազմելու համայնավարներուն հետ, թէ անկարդապահութեան մէկ դէպք միայն պատահած է :

× Ընտրութեանց ընդհ. ծախքերը կը հաշուեն երկու միլիառ Ֆրանք : Թերթերը կը գրեն թէ միայն Սէնի Նահանգին մէջ ցանկի մը ծախքը 1·300·000 Ֆրանք է պետութեան համար : Եւ որովհետեւ 92 ցանկեր կան, դումարը կ'ընէ 120 միլիոն : Թեկնածուները միջին հաշուով իբրեւ երաշխաւորութիւն կը յանձնեն 200·000 Ֆրանք, մէկ ցանկը հաշուելով տասը թեկնածու :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԲԱՂԱՁԱՅՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ

Տարեվերջի առթիւ, նորէն միտքս կ'իյնան երեք հարեւան գաղութներ, որոնք անուն հանած են իրենց լռութեամբ, եւ կամ կրաւորական դիրքով :

Առաջինը՝ Լոնտոնի հայ գաղութն է, ինքնամփոփ եւ բարեկեցիկ հայութեամբ :

Միայն հանդիսաւոր առիթներու մէջ կը լսէք իր անունը : Այն ալ եթէ անցորդ մը հանդիպի կամ հոգեւոր հովիւը ճամբորդութիւն մը կատարէ :

Ունին եկեղեցի եւ առաջնորդարան, որուն ծախքերը կը հոգան Գ. Կիւլպէնկեանի ժառանգորդները :

Ունին զանազան յանձնառութիւններ՝ կարօտ գաղութներու կամ Էջմիածնի հանդէպ :

Յետո՞յ : Ի՞նչ աշխատանքներ կը կատարեն իրենց ազգային գիտակցութիւնը վառ պահելու եւ մանաւանդ նոր սերունդը փրկելու համար :

Նոյն հարցումները՝ իրենց դրացի Մանչեսթըրի համար, որ նոյնպէս կըծկուած է իր պատեանին մէջ, եկեղեցիով եւ տէրտէրով :

Միւսը՝ Պելժիոյ հայ գաղութն է (Պրիւսէլ եւ Անվէրս) :

Այս ճակատէն ալ ձայներ կը հասնին պատահաբար կամ ազգասիրաբար, անհատական միջոցներով :

Երբեմն ձեռնարկներ կը կատարուին զանազան գաղութներէ հասած ուսանողներու միջոցաւ :

Իսկ իբրեւ ծրագրեալ աշխատա՞նք : Տեղացի երիտասարդութիւնը կրնա՞յ արդարանալ, ամէն հոգ ձգելով Գաղթ. Վարչութեան վրայ :

Ի՞նչ կը բանի, ոչ միայն նորահասներուն, այլ եւ իր իսկ փրկութեան համար :

Երրորդը պատմական Զուիցերիան է, իր ժընեւով, Լոզանով եւ մնացեալով : Պատմական՝ ոչ միայն միջազգային, այլ եւ ազգային տեսակէտէն :

Գիտեմ որ մեծ թիւ մը չի կազմեր գաղութը, հազիւ 200–250 հոգի : Մեծ մասով երիտասարդներ :

Ճիշդ այս վերջին պարագան բաւական էր, որպէս զի Զուիցերիոյ հայ գաղութը ձայնաւորներուն կարգը անցնէր, գոնէ մշակոյթի ճակատին վրայ :

Կարծեմ գաղթային կամ ուսանողական Միութիւն ալ ունին, որ ժողովներ կը սարքէ տարին քանի մը անգամ :

Ուրի՞շ : Գոնէ ես բան մը չեմ գիտեր :

Ամէնքն ալ առեւտրակա՞ն դարձան : Որ եւ է հետք մնացած չէ՞ երբեմնի ուսանողական շունչէն :

Եւ կամ հեռաւոր սուրբի՞ մը կը սպասեն, իրենց գոյութիւնը զգացնելու համար :

Զայն տուր, ծովակդ Լեմանի : Հայկազանց սերունդը հարթուեցա՞ւ սառնաշունչ լեռներուդ բարձրութեան տակ :

ՎԱՀԷ

ՍՈՒՐԻԱ

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

Սուրիոյ կառավարութիւնը պահանջեց վերադարձնել այն 29 սպաներն ու զինուորները որոնք դերի բռնուած էին կիրակի օր, Գալիլիոյ շրջանին մէջ կատարուած յարձակման ատեն : Միեւնոյն ատեն մէկ միլիոն սուրիական ոսկի (295–000 տոլար) հատուցում կը պահանջէ Իսրայէլէն : Այս առթիւ ծանուցագիր մը ուղղելով, կ'ըսէ թէ Ապահովութեան Խորհուրդը պատասխանատու պիտի նկատէ, եթէ նոր յարձակումներ կատարուին : Սուրիական մամուլը կ'ազդարարէ թէ երկիրը պատերազմական վիճակի մէջ է Իսրայէլի հետ : Այս առթիւ կը գնահատէ կառավարութեան մէկ որոշումը, որուն համաձայն քաղաքապահ զօրքի (միլիս) դրութիւն մը պիտի հաստատեն եւ պիտի փութացնեն քաղաքային պաշտպանութեան պատրաստութիւնները :

× Հրէական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ սուրիական դիրքերը դեկտեմբեր 14ին կրակ բացին իսրայէլեան դիրքի մը վրայ : Կ'ըսուի նաեւ թէ եգիպտական ուժերը փորձեցին ծուղակը ձգել իսրայէլեան շրջուն պահակախումբ մը :

× Յորդանանի դահլիճը հրաժարեցաւ, նկատելով որ Անգլիա կը ճնշէ՝ որպէս զի երկիրը միանայ Պաղտատի Ուխտին : Թագաւորը ընդունելով այս հրաժարականը, փոխ վարչապետ Մահալի յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը : Մահալ համաձայն է որ Յորդանան միանայ Պաղտատի Ուխտին : Այս առթիւ պայքար մը կը մղուի Անգլիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ : Այս վերջինը հակառակ է միացման եւ զինակցութիւն մը կնքած ըլլալով Սուրիոյ ու Արաբիոյ հետ, կ'աշխատի որ Լիբանան ալ միանայ :

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ

ԺՈՂՈՎԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ ԱԼ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ

Ատլանտեան կազմակերպութեան 15 անդամակից պետութեանց արտաքին գործերու, ազգ. պաշտպանութեան եւ ելմտական նախարարները երէկ ժողով դումարեցին Շայոյի պալատին մէջ, քննելու համար շատ կարեւոր օրակարգ մը, որ կը բաղկանայ հետեւեալ գլուխներէն. —

1. Ընդհ. քարտուղարին տեղեկագիրը (ծրագիր պատերազմի պարագային). — 2. Միջազգային կացութիւնը. — 3. Ատլանտեան ճակատին պաշտպանութեան ծրագիրները. — 4. Նոր զէնքերու գործածութեան մեթոտները :

Այս նստաշրջանին ամէնէն կարեւոր պարագան արեւմտեան Գերմանիոյ ներկայութիւնն է : Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, մասնաւորապէս պիտի քննուի ընդհ. սպարապետին ծրագիրը օդանաւային պաշտպանութեան մասին : Ծրագիրը կը նախատեսէ ռատարի ցանցի մը կառուցումը՝ Նորվեկիայէն մինչեւ Թուրքիա : Պիտի քննուին նաեւ քաղաքական եւ մասնագիտական խնդիրներ, մասնաւորապէս Խ. Միութեան վերջին դիրքը, իբրեւ հետեւանք Ժընեւի երկրորդ խորհրդաժողովին, որ ձախողեցաւ : Այս առթիւ պիտի քննուին հետեւեալ խնդիրները. — Չեխոսլովաքիոյ կողմէ զէնքի հայթայթումը Եգիպտոսի, Իսրայէլի խնդրանքը արեւմտեան պետութիւններէն, զէնքեր ստանալու համար, Պաղտատի Ուխտը եւ Հիւս. Ափրիկէի կացութիւնը եւն. : Երկրորդ անդամ ըլլալով պիտի վաւերացուի արեւմտեան Գերմանիոյ վերազինումը : Թէեւ դաղտնի կը պահուի անոր տալիք զինուորներուն վերջնական թիւը, բայց սկզբունքով ընդունուած է որ տրամադրէ 12 զօրաբաժին (500·000 զինուոր), օդանաւային ուժ մը եւ եղերապահ տորմիղ մը :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ նախագահը, Թիթօ, Աստիս – Ապեպա հասնելով, ջերմապէս ընդունուեցաւ Եթովպիոյ կայսեր կողմէ : Ծովեզերքէն մինչեւ մայրաքաղաք ճամբորդած էր մասնաւոր կառքով մը եւ յաջող որսեր կատարած (ջայլամ եւն.) :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԻԱՅՆ ՄԵՆՔ ՉԵՆՔ ՈՐ ԿԸ ԹՕՇՆԻՆՔ

Միայն մենք չենք՝ որ մտահոգ ենք Մայրենիքի հանդէպ սերունդներու ա-ճուն անտարբերութեան, եւ աստիճանա-կան վայրէջքին ու տեղատուութեան հա-մար :

Գիտենք, ու կը հաստատենք տարուէ տարի, որ հայերէնի ուսուցումը եւ աշա-կերտութեան հետաքրքրութիւնը՝ նոյն համեմատութեամբ կը նուազին մեր նա-խակրթարաններուն մէջ:

Միայն կամքէ անկախ պատճառներ չեն, որ կը խորացնեն տագնապը, ու մեզ կը մղեն եզրակացութիւններու: Այլեւ, կա-մաւոր անփութութիւնն ու անպատասխա-նատու դասաւանդութեան եղանակները:

Վարժարաններ ունինք, եւ վարժա-պետներ ունինք, որոնք ուղղագրութիւնն ու քերականութիւնը անպէտ եւ աւելորդ պերճանք կը համարին, ու կը գոհանան կցկտուր ընթերցումի փորձերով :

Ու արդիւնքը կ՚ըլլայ այն, որ տղան նախակրթարանը ... կ՚աւարտէ, այբու-բենն իսկ նահատակելով: Կամ՝ այլանդա-կելով տարրական բառերու ուղղագրու-թիւնն իսկ:

Չըսենք աւելին: Օր մը առանձնապէս կը խօսինք այդ մասին: Առանց վերապա-հութեան: Ամէն մէկուն պատասխանա-տուութեան բաժինը ճշդելով, անջատա-բար :

Ինչ որ պիտի ուզէինք նիւթ դարձնել խորհրդածութեան, նոյնքան ողբերգական կացութեան մը գոյութիւնն է՝ Մայր Հայրենիքին մէջ,— հոն ուր Մայրենիքը ամէնէն աւելի գուրգուրանքի եւ հոգա-ծութեան առարկայ է — իբրեւ թէ, ընդ հովանեաւ հայկական «ռեսպուբլիկայի»..

Արձագանգ հանդիսանալու համար մը-տահոգիչ այն կացութեան, որ կը տիրէ նախակրթարաններու եւ երկրորդական վարժարաններու մէջ՝ հայերէնի ուսուց-ման եւ համապատասխան արդիւնքի տե-սակէտով, յօդուածագիր մը՝ Ա. Արիս-տակէսեան, Երեւանի «Գրական Թերթ»ի 28 Օդոստոսի թիւին մէջ, խնդրոյ առար-կայ դարձնելով «Մայրենի լեզվի եվ գրա-կանության դասավանդման որակը դպ-րոցներում», կը հաստատէ մասնաւորա-բար.

— « Ամէն տարի, ռեսպուբլիկայի միջ-նակարգ դպրոցներն են աւարտում հազա-րաւոր պատանիներ ու աղջիկներ, որոնց մեծ մասը, սովորելու բուռն ցանկու-թեամբ, դիմում է բարձրագոյն ուսում-նական հաստատութիւնները : Եւ ահա հենց այստեղ էլ երեւում է միջնակարգ դպրոցների շրջանաւարտների ձեռք բե-րած գիտելիքների կայունութիւնը, այս կամ այն առարկայի դասաւանդման որա-կը տուեալ դպրոցում: Ընդունելութեան քննութիւնները՝ բարձրագոյն ուսումնա-կան հաստատութիւններում , ցոյց են տալիս, որ հաստատուն ու հիմնաւոր գի-տելիքներ ձեռք բերած պատանիների ու աղջիկների հետ միասին՝ միջնակարգ դպրոցն աւարտում եւ հասունութեան ա-տեստատ (հաստատագիր) են ստանում բաւական թուով այնպիսի մարդիկ, ո-րոնք չունեն գիտելիքների մինիմում (նուազագոյն) պաշար: Այդպիսիները տարրական գիտելիքներ չունեն ոչ միայն ճշգրիտ ու հասարակական գիտութիւնն-երից, այլեւ այնպիսի մի առարկայից , ինչպիսին մայրենի լեզուն եւ գրականու-թիւնն է: Մարդ ակամայից զարմանում է, երբ տեսնում է, որ տասը տարի մայրենի լեզուով սովորած երիտասարդը չի կարո-ղանում այդ լեզուով մի ճիշդ նախադա-սութիւն կազմել, գրել՝ առանց տառա-սխալի. մի բան, որ պիտի իմանայ չոր-րորդ դասարանի աշակերտը: Զարմանքդ աւելի է մեծանում, երբ իմանում ես, որ նա հասունութեան ատեստատ է ստացել , որի մէջ մայրենի լեզու եւ գրականութիւն առարկայի դիմաց դրուած են չորս կամ հինգ թուաշանները (4ը եւ 5ը՝ մեր երկ-րին մէջ, բարձրագոյն թիւերն են մեր 9ին եւ 10ին պէս, Ա.)»:

Կանգ առնենք վայրկեան մը, աւելի ողբերգականը տեսնելու համար քիչ ետք : Արիստակէսեան չի վարանիր նաեւ նմոյշ-ներ ցոյց տալու՝ ուղղագրական տարրա-կան սխալներու, զորս կը գործեն ոչ թէ նախակրթարաններու ընթացաւարտները , այլ՝ միջնակարգ վարժարաններու շրջ-անաւարտներ :

Խորհրդածենք, ուրեմն, եւ մխիթար-ուինք...: Ուրեմն, ոչ միայն մեր երկընքին, այլեւ Երեւանի աստղերուն տակ՝ երկրորդականի մեր ընթացաւարտները կը գրեն սկիՍբ, փոխանակ սկիՋբի. համար-ձաԳ՝ փոխանակ համարձակի. ունկնդՌել փոխանակ ունկնդՐրելի ..., եւն. եւն. :

Հապա ի՞նչ պիտի ընէին Հայաստանի աշակերտներն ու ուսանողները, եթէ«ռե-ւոլուցիոն» ուղղագրութեան մը տեղ՝ ու-նենային «բուրժուա – քաղքենի – դեկե-տենդական» ուղղագրութիւն մը, այսին-քը, «Հայաստանեան» յորջորջուած այ-լանդակ ուղղագրութեան տեղ՝ ունենային մեր ուղղագրական օրէնքներն ու բծա-խնդրութիւնը: Մարդիկը ջնջեցին անձայն եւ բաղաձայնի արժէքով Յ – ն, վերցու-ցին բաղաձայնի մը յաջորդող եւ ձայնա-ւորով մը յաջորդուող ՈՒն, որ Վի արժէք ունի, սկսան գրել նՎիրական, տՎի, լեզ-Վի, ՍամՎէլ, եւայլն, երկբարբառային հնչիւնները շպրտեցին մէկ կողմ ու սկսան գրել գրականութՅուն, ՀարութՅուն , բարբարոսութՅուն..., ջարդեցին – փշ-րեցին՝ ինչ որ «բեռ» էր Մայրենիքին , պարզացուցին իբրեւ թէ ամէն ինչ, բար-դութիւններէ եւ նրբութիւններէ խոյս տը-ւին միանգամընդմիշտ , եւ սակայն , ա-հաւասիկ, այդ պարզագոյն ձեւերուն մէջ իսկ, միջնակարգ աւարտող ուսանող-ներու գրչին տակ ծաղրանկարի մը կը վե-րածուի հայերէնը ....

Հիմա մեր տղաքն ու աղջիկները քա-ջութիւն պիտի զգան ոտքի ելլելու եւ ը-սելու իրենց ուսուցիչներուն :

— Պարոն, Հայաստանի մէջ աւելի խեղճ ու ողբերգական է կացութիւնը . մենք գոնէ մեր անունները ճիշդ կըգրենք:

Մենք ալ նախակրթարանէ ընթացա-ւարտ տղաք ու աղջիկներ ունինք, որոնք մէկ էջի մէջ երբեմն քառասուն ուղղագ-րական սխալ կը գործեն, սակայն՝ ար-դար պէտք է ըլլանք հաստատելու հա-մար, որ մեր ուսուցիչները 9 կամ 10 չեն տար անոնց: Շատ շատ 7 մը կը շնորհեն, իբրեւ հուսկ նուէր ...

(ԱՐԵՒԵԼՔ)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ·ԹԵՀՐԱՆԻ ՄԷՋ

ԽՄԲ.— Մեր աշխատակիցը, Յովհ. Շահինեան, որ վերջերս Պէյրութէն Թեհ-րան գացած էր Լիբանանի Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբին հետ, գնդախաղի մրցումի մը առթիւ, շահեկան տեղեկութիւններ կը հաղորդէ գաղութին կրթական եւ երի-տասարդական շարժման մասին.—

Մեր այցելութիւններու շարքը փակե-ցինք ներկայ ըլլալով Դաւթեան (Քուշիշ) տարրական եւ միջին մանչերու վարժա-րաններն ու Մարիամեան աղջկանց վար-ժարանը , առաջնորդութեամբ Թեհրանայ դպրոցներու ընդհ. տեսուչ Հախնազար-եանի:

Հաճոյքով ու հպարտութեամբ ականա-տես եղանք հայ դպրոցի հանդէպ ցուցա-դրուած ջանքերուն եւ գուրգուրանքին , ըլլայ տեսչութեան, թաղական մարմին-ներուն ու մանաւանդ հայ ժողովուրդին կողմէ :

Փոքրիկ դաղափար մը տալու համար յիշենք հոս թէ Թեհրան ունի 16 հայ դպ-րոց, իսկ վերը յիշած երեք դպրոցները առանձին ունին մօտ երեք հազար աշա-կերտ: Այս դպրոցներու մէջ աչքի կը զարնէ մասնաւորապէս Մարիամեան աղ-ջկանց միջնակարգ վարժարանի հինգ յարկանի շէնքը, կառուցուած դպրոցա-կան պահանջի բոլոր անհրաժեշտութիւն-ներով: Արդէն շինութեան վրայ է եկեղե-ցիի կողքին մանչերու երկրորդ վարժա-րան մը, որուն համար կէս միլիոն լի-բանանեան զումար մը կը նախատեսուի որպէս ծախք :

Թեհրան իր մօտ մէկուկէս միլիոն բը-նակչութեամբ, արեւելեան քաղաքի մը տպաւորութիւնը կը ձգէ: Եթէ չունի Պէյ-րութի շքեղ ապարանքներն ու եւրոպա-կան առումով դեղեցիկ խանութներն ու որակեալ ապրանքները, խիստ ընդարձակ է, օժտուած լայն ու երկար պողոտանե-րով, երկաթուղիի մեծ կայարանով, դպ-րոցներով, զինուորական «լիսէ»ներով եւ համալսարաններով , որոնք առաւելապէս յղացումն ու կառուցումն են հանդուցեալ վեհապետ՝ Ռիզա Փէհլավիին, որուն դը-րած ծրագիրներուն եւ ստեղծագործ եւ շինարար ուղիներուն վրայ կը քալեն իր ժառանգորդները, ու առ այդ՝ յարդանքի ու երախտագիտութեան արտայայտու-թիւնը՝ գրեթէ բոլոր հրապարակներուն վրայ եւ կառավարական հաստատութիւն-ներուն առջեւ ցցուած կը տեսնես անոր արձանները :

Պարսկաստան իր զարթօնքը առաւելա-բար կը պարտի հանդուցեալ վեհապետին, ու անոր արժանաւոր դահաժառանգ՝ Ն. Վ. Մոհամմէտ Ռիզա Փահլաւի ներկայ Շահին :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ «ԱՐԱՐԱՏ» ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Թեհրանի մեր տասը օրուան կարճ այցի առթիւ գրի առած հարեւանցի տպա-ւորութիւնները մեծ չափով թերի պիտի ըլլային, եթէ չանդրադառնայինք թեհ-րանահայ երկսեռ երիտասարդութեան ա-մէնէն կենսունակ, լուսաշող եւ գաղա-փարական կազմակերպութեան, այն է հայ Մշակութային « Արարատ» Միու-թեան :

Եթէ մեզի համար անսպասելի յայտնու-թիւն մը եղաւ մարմնակրթանքի ասպա-բէզին մէջ Իրանի արձանագրած հսկայա-քայլ նուաճումները, նոյնքան եւ հաճելի խանգավառիչ ու ոգեւորող անակնկալ մը եղաւ հայ Մշակութային «Արարատ» Մի-ութիւնը իր լայնատարած ու խոր կազմա-կերպութեամբ, կատարած մշակութային ու մարզական հոյակապ գործունէու-թեամբ եւ իր գեղեցիկ ակումբով :

Շատ քիչ լսած էինք իր մասին, թերթե-րու մէջ նուազած արձագանգներ միայն հասած էին մեզի, ուրեմն անզուսպ հե-տաքրքրութիւն մը կը մղէր մեզ, մօտէն ճանչնալու եւ լրիւ գաղափար մը կազմե-լու անոր այլազան գործունէութեան մա-սին :

« Արարատ»ը շարունակումն է հայ ե-րիտասարդական մշակութային միու-թեան, հիմնուած 1944ին, որ կազմուած է հինգ այլ Պատանեկան Միութեանց ձու-լումով:

Ուրբաթ առաւօտ, որ մեր կիրակիին հանգամանքն ունի ամբողջ Իրանի մէջ, ընկերներով գացինք իրենց ակումբը , երկյարկանի եւ ութ սենեակներով օժ-տուած «Արարատ» ակումբը, արտաքի-նով անպաճոյճ ու համեստ ներքնապէս շատ հարուստ գրական, երաժշտական , թատերական եւ մարզական բաժանմունք-ներով :

Դրան մուտքին, փոքրիկ սեղանի մը ե-տին նստած զոյգ մը օրիորդներ եւ պա-րոններ ժպտադէմ կ՚ընդունին մեզ: Սե-ղանին վրայ զետեղուած տետրակներն ու միութեան զինանշանները ցոյց կուտան թէ անոնք պարտականութիւն ունին ան-դամավճարներ գանձելու եւ զինանշան տալու անդամներուն: Միութեան ներքին կանոնագիրը կ՚արգիլէ ոեւէ ոչ – անդամի մուտքը ակումբէն ներս: Մենք որպէս

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Այդ պահին էր, որ մեր դուռը յան-կարծ բացուեց ու ներս հրեցին ոչ անծա-նօթ հայրենադարձ Սնար Սնարեանին:

Սնարի երեւալը ուղղակի Աստուծմով էր: Եթէ երկար մենակ մնայինք, Աստ-ուած գիտէ, թէ ինչո՞վ պիտի վերջանար Թոթովենցի վիճակը :

Թոթովենցը Սնար Սնարեանին ճանա-չում էր դեռ արտասահմանից – Ամերի-կայից. իսկ ես միայն երկրից. 1934ին նա իմ տնօրէնն էր պատմութեան թանգա-րանում: Սնարի ներս մտնելն ու Թոթո-վենցին յատակից վեր բարձրացնելը մէկ եղաւ :

— Վահան , այդ ի՞նչ վիճակի մէջ ես: Ինչո՞ւ ես յատակի վրայ նստել: Ինչո՞ւ ես այդպէս գունատ: Չլինի հիւանդ ես : Ինչո՞ւ բժիշկ չես կանչում: Վերջապէս սա ի՞նչ վիճակ է, — այսպէս անվերջ հարցեր էր տեղացնում Սնարը :

Ապա դառնալով ինձ ասաց .

— Դու էլ ես գունատ, Սուրէն, քե՞զ ինչ է պատահել: Չլինի՞ քեզ էլ են չար-չարել :

Բայց ինքն էլ էր գունատ, իր դէմքն էլ չարչարուած տեսք ունէր:

Մարդ ուղղակի ապշում էր, թէ ո՞ր քամին էր քշել բերել այս մարդուն այս դժբախտ երկիրը: Իր եւրոպական գըլ-խարկից մինչեւ օսլացած օձիքը, նա ան-յարիր մէկն էր այս երկրի համար, իսկ իր մտածելու կերպը, իր թերխաշ մարք-սիզմ – լենինիզմը կարելի չէր լսել առանց կուշտ խնդալու :

Յիշում եմ թանգարանում մեր ժողով-ները: Սնարը, նստած տնօրէնի սեղանի ետեւ, որ Ղազարոս Աղայեանի գրասե-զանն էր ներկայացնում , ճառում էր Մարքսից ու Լենինից, եւ ինչպէս էր ճա-ռում, կարծես Լենինի վաղեմի գործա-կիցներից մէկն էր խօսում ...

Արտասահմանից երկիր եկած բոլոր յայտնի եւ անյայտ մտաւորականները, ի բաց առեալ Յովհ. Քաջազնունին, բոլորն էլ խցկուեցին համայնավար շարքերի մէջ: Նրանք նախկին դաշնակցականներ էին կամ ռամկավարներ, յետոյ դարձան Հօկճիներ, իսկ երկրում էլ համայնավար-ներ: Շատերը պաշտօնի եւ բարձր դիրքի արժանացան եւ յետոյ էլ անխուսափելիօ-րէն այդ բարձունքներից գլորուեցին մին-չեւ էնկավէդէի դժոխային անդունդները:

Այսօրուայ հայ երկիրը մտնելը՝ միեւ-նոյնն է թէ բանտ մտնես, իսկ բանտ մտ-նելը՝ միեւնոյնն է թէ դերեզման ես մտ-նում, սակայն առանց պատանքի, առանց դագաղի ...

Սնարին մեղադրում էին որպէս նախ-կին Դաշնակցականի, որպէս Ֆաշիստա-կան լրտեսի : Կարծեմ, այլեւս կարիք չկայ Սնարի դամբանականը մէջ բերելու, քանզի մեղադրանքը ինքնստինքեան մա-հացու էր ...

***

Ահա հայրենադարձներից մէկ ուրիշը , որի հետ բախտ չունեցայ «նստելու» , բայց լսեցի իր ոդիսականը: Դա նուագա-խումբի ղեկավար երաժշտագէտ Եա-ղուպեանն էր, որ Փարիզից եկաւ եւ ինչ մեծ երազներով ...

Իբր առաջին գործ՝ նրան առաջարկել էին Սպենդիարեանի անուան օպերային թատրոնում ղեկավարել «Կարմէն» օպե-րան :

— Քանի՞ փորձից յետոյ կարող ենք բեմադրել , — հարցնում է օպերայի դի-րեկտոր Կիմիկ Յովհաննէսեանը :

— Մէկ :

— Ի՞նչպէս թէ մէկ :

— Ախպար, քեզի կ՚ըսեմ՝ մէկ:

— Բայց դա անկարելի է, ընկեր Եա-ղուպեան :

— Ախպար, անկարելի – մանկարելի չեմ գիտեր. քեզի կ՚ըսեմ՝ մէկ :

Եւ այդ մէկ փորձից յետոյ, նոյն Եա-ղուպեանը ներկայանում է Յովհաննէս-եանին եւ ասում .

— Ախպար, սա էշերուն հետ բեմա-դրութիւնը հարիւր փորձով ալ գլուխ չի գար: Ախպար, ասանկ նուագախո՞ւմբ կ՚ըլլայ :

Եւ ճիշդ այդ «էշերու» համար, էնկա-վէդէն մի գիշեր մի փորձով գործը գլուխ հանեց :

Ճիշդ միեւնոյն պատմութիւնը տեղի ունեցաւ նաեւ հայրենադարձ, ծանօթ դերասան Լեւոն Յարութի հետ: Փարի-զում նստած, երեւի, ինչեր ինչեր էր ե-րազել՝ Երեւանի Սունդուկեանի անուան թատրոնի բեմի համար: Բայց հազիւ Մի-կոյեանի անուան մանկական թատրոնի բեմին արժանացաւ, այն էլ երկրորդա-կան դերերով, եւ յետոյ ...

Միեւնոյն պատմութիւնը տեղի ունեցաւ նաեւ շնորհալի քանդակագործ Երուանդ Քոչարի հետ: Նա էլ մեծ երազներով Եր-կիր վերադարձաւ եւ իր առաջին ոգեւո-րութեան մէջ քանդակեց Բերիայի կի-սանդրին , բայց հազիւ վերջացրած, հա-զիւ ցուցադրած, նոյն Բերիայի հրամա-նով «հողմացրիւ »եղաւ ...

Այսպէս էր նաեւ Գերմանիայից ներ-գաղթած եւ երկրում պրոֆեսոր դարձած Յակոբ Զօրեանը, կամ՝ ինչպէս ընդուն-ուած էր ասել՝ Յակոբ Անզօրը :

Ս. ՍԱՀԱՌՈՒՆԻ

(3) (Շար.)

Ս. ՓԻՇԱԿԼԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԿԸ ԿԱՄ ԱՆՀԱՅՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ռ. ՄԱՍՆ

Ն ա խ ա բ ա ն

Ս. Փիշակլեան Սահմանակը կամ անհայտ Հայաստան

Ա. Ա. Ա.

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ հոգատարձական նախարարը կը ծանուցանէ թէ երկրին յաւելուածական արմաւիքը անմիջապէս տրամադրելի է մարզասիրական ընկերութեանց, բաժնուելու համար արուասահմանի թշուառ ժողովուրդներուն : Զոր լուբիա եւ բրինձ եւս պիտի բաժնուի :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ վարչապետը, Ատնան Մենտերէս, իր կուսակիցներուն ներկայացուց տնտեսական ծրագիրը մը, որ վերազարձաւ անմիջապէս : Կը յուսան այս ծրագրով լուծել տնտեսական տագնապը :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Ապահովութեան նախորդ վերատեսուչը, Օթթօ Ճոն, որ վերազարձած էր արեւելեան շրջանէն, կը հարցաքննուի անդադար : Առայժմ ազատ ձգուած է : Իր փախուստը դիւրացուցած է դանիացի լրագրող մը : Կ'ըսէ թէ լուչեւիկները թմրեցուցիչ մը հրամցնելով, յաջողած էին արեւելեան Գերմանիա փախցնել զինքը : Ամբողջ դաղտնիքը լուսաբանուած չէ տակաւին : Փախստականը Մոսկուա եւ Խրիմ ալտարուած էր եւ միշտ հսկողութեան տակ էր :

ԿԻՊՐՈՍԻ համայնավար կուսակցութիւնը արդիլուեցաւ, ինչպէս ղրած էինք երէկ : Իրրեւ բողոքի ցոյց, հազար բանուորներ ամէն աշխատանք դադրեցուցին դիւղատնտեսական հաստատութեան մը մէջ, նիկոսիոյ պանդոկներուն սպասաւորներն ալ գործադուլ մը սարքեցին : Թերթերու հրատարակիչները կը սպառնան փակել տպարանները : Կ'ըսուի թէ կուսակցութիւնը քանի հազար անդամներ ունի արհեստակցական միութեանց մէջ : Ձերբակալուած են 135 կասկածելիներ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ խորհրդային դեսպանը մերժեց արեւմտեան պետութեանց բողոքագիրը, կրկնելով թէ Պերլինի արեւելեան շրջանին բարեկարգութեան պատասխանատուն է ժողովրդական ոստիկանութիւնը եւ թէ Գերմանիոյ նախկին մայրաքաղաքը մաս կը կազմէ դերիշխան պետութեան մը եւ ոչ թէ դրաւեալ շրջան մըն է :

ԱՆԳԼԻՈՅ աշխատաւորական կուսակցութեան «առաջնորդ» նշանակուեցաւ Պ. Կ. Էթլի, 157 ձայնով : Զախ թեւին թեկնածուն, Պիւրն, չհաւած էր 70 ձայն : Նոր վարիչը նախապէս եմտական նախարար էր եւ արագ բարձրացում ունեցած է : Ինչպէս իր նախորդը, Էթլի, կը պատկանի բարեկեցիկ դասուն եւ վարպետ կազմակերպիչ մըն է, ինչպէս եւ քալ տնտեսագէտ :

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ երկու շրջուն դործակալները, մտերիմ Բուլկանին եւ Ն. Խրուշչեւ, որոնք Հնդկաստանէն ճամբայ ելած էին դէպի Աֆղանիստան, ստիպուեցան կանդ առնել ռուսական Թերմեզ քաղաքին մէջ, օդին սաստկութեան հետեւանքով : Երկուքն ալ կը հաւատան թէ յաջողած են համոդել Հնդկաստանի 370 միլիոն բնակիչները թէ Ֆ. Միութիւնը իրենց ամենամեծ բարեկամն է :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կէտվէցի եւ Խարբերդցի հայրենակից – ներու փափաքով , այս կիրակի մատնաւոր հոգեհանդիստ պիտի կատարուի Խարբերդի նահատակ առաջնորդ Կէտվէցի Տ. Պսակ Ծ. վրդ. Տէր Խորէնեանի և 1920 Յուլիս 8ին Կէտվէցի մէջ նահատակուող – ներու յիշատակին : Անունները պիտի յիշուին, եթէ ընտանիքի անդամներ կանխապէս տեղեկացուցած ըլլան նոյն առտուն :

Այրի Տիկին Հայկանուշ Ղազարոսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Նորայր Տէպժէհեան, Պ. Կ. Սիմոնեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Գասպարեան, Տէր եւ Տիկին Ն. Սիմոնեան, Տէր եւ Տիկին Ծնունդ Սէպէֆճեան, Տէր եւ Տիկին Արմենակ Աւետեան, եւ Առաքել Ղազարոսեան, Տիկ. Վարդանեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Թորանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ներսէս Կարապետեան, եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Աղասի Խաչատուրեան խորունկ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, կնքահօր եւ ազգականին

ՎԱՀՐԱՄ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ

(Կիւրէցի, 56 տարեկան)

մահը որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանը, 1 rue de Siam, Ալֆորվիլ :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, ուրբաթ, ժամը 15·45ին Ալֆորվիլի Մ. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն դերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իրր այդ նկատել :

ՎՐԻՊԱԿ.— Հինդշաբթի (15 Դեկտ.) «Յառաջ»ի նոր շրջանի թիւը պիտի ըլլայ 3263 (սխալմամբ տպուած է 3267) :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր քառաձայն պատարագ եւ հոգեհանդիստ պաշտօն պիտի կատարուին այս կիրակի ժամը 11ին՝

Madame RENÉ COTYի

մահուան քառասունքին առթիւ :

***

Պ. Սարգիս Եղիազարեան եւ զաւակները՝ Տէր եւ Տիկին Ազատ Եղիազարեան եւ զաւակները, Պ. Վռամ Եղիազարեան, Տէր եւ Տիկ. Գէորգ Զիլինկիրեան, Պ. Ֆ. Ե. Ղիազարեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Վարդգէս Եղիազարեան, Տէր եւ Տիկին Աւետիս Մարդարեան եւ Փաչալեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի լրեանց կնոջ, մօր, մեծ մօր, քրոջ եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԵՂՍԱ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, այս կիրակի յետ պատարագի, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարդողները :

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Դեկտեմբեր 17ին, Ֆրանսական ձայնասփիւռի ազգային ռատիոկայանէն (Շէն Նասիոնալ) ժամը 16·40ին պիտի տրուի Լէ Միւզիկրէեի ունկնդրութիւնը, որուն ընթացքին փոքրիկն Անի կազէր —Ղազարեան, պիտի նուագէ դաշնակով :

ԽՆԶՈՑԲ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Վիէնի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Կեդր. Ֆրանսայի մասնաճիւղերուն : Այս կիրակի կէսօրէն վերջ :

ՀԱՃԵԼԻ ԺԱՄԱՆԱԿ ՄԸ

Կը խնդրուի շրջանի ընկերներէն ճշդապահ ըլլալ :

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐԸ ՅԵՏԱԶԳԱՅ ԵՆ ԻՐԵՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱՅ «ԼՕԺԻԷՆԻ ԿՐԱՆՏԷ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԵՒ ՆՈՅՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

17 Դեկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Սալ Իէնայի մէջ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՓԱՓԱՒԻՆ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երկրորդ անգամ ըլլով կը բեմադրեն

ՄՆԿԼԶԱԿՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գրիգոր Վահանի Փարիզի հայ կեանքի ծաղրանկարը երեք արար :
Առաջին ներկայացման դերակատարներու ամբողջական կազմով :

Տոմսերը նախօրօք ապահովել, դիմել լով Գրասուն Բալուեան , 43 rue Rivet :

Վ Ո Տ Կ Ա

ՍՄԻՐՆՈՎ

ՆԱԽԿԻՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՂ

ՑԱՐԱԿԱՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ

ԱՐՔՈՒՆԻՔԻՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՐ՝

SOCIÉTÉ PIERRE SMIRNOFF Fils Inc.

30, Avenue Kléber – Paris (16)

Tél. KLÉ· 15 - 40

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— *Հ. Յ. Դ.* «Րաֆֆի» խումբի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժան :

ՓԱՐԻԶ.— *Հ. Յ. Դ. Ուս.* «Սեւակ» խումբի ժողովը այս ուրբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՓԱՐԻԶ.— *Հ. Յ. Դ.* Ազբիւր – Սերոբ Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— *Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան* ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Ներկայանալ անդամատետրով : Կարեւոր օրակարգ :

ԼԻՈՆ.— *Հ. Յ. Դ.* Վարանդեան կոմիտէ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, 101 Ավրընիւ տը Սաֆսի սրահը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէն իր հիւրերուն կը սպասէ ժամը մէկէն սկսեալ օթոքարներուն կայարանը, չոգեկառքի կայարանին առջեւ :

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— *Հ. Յ. Դ.* «Արամ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆ.— *Հ. Յ. Դ.* «Արծիւ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս ուրբաթ, ժամը 20·30ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Բացակաները նկատի պիտի առնուին :

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— *Ֆ. Կ. Խաչի* մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չորեքշաբթի ժամը 20·30ին, իր զպրոցի սրահին մէջ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Կարեւոր օրակարգ :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԿ

Յ. Պ. Փոն տը Շէրիւի.— Անունը կարեւոր չէ : Ի՞նչ դիտողութիւն ունիք :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Վիէն.— *Ֆ. Կ. Խաչի* անդամներուն այցելութեան առթիւ, Տէնսինցի Պ. Յովհաննէս Մանուկեան 500 ֆրանք կը նուիրէ մասնաճիւղին, իր խորին երախտագիտութիւնը յայտնելով : Մասնաճիւղը ապրանք ապաքինում կը մաղթէ :

ՄԱՐՍԷՅԼ

11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1956

Մ. Ռ. Ն. Ա. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

CLUBի մէջ

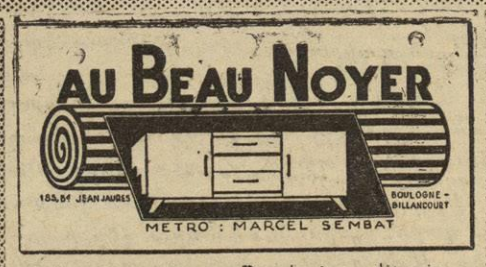

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

Affaire. Livry. Près bus, car, gare.

Boutique, 4 pièces, cuisine, WC., Salle d'eau, jardin. Entièrement remis à neuf. Bien situé. Le tout libre. PRI 21-66.

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի էլեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹՈՒՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ *թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝*

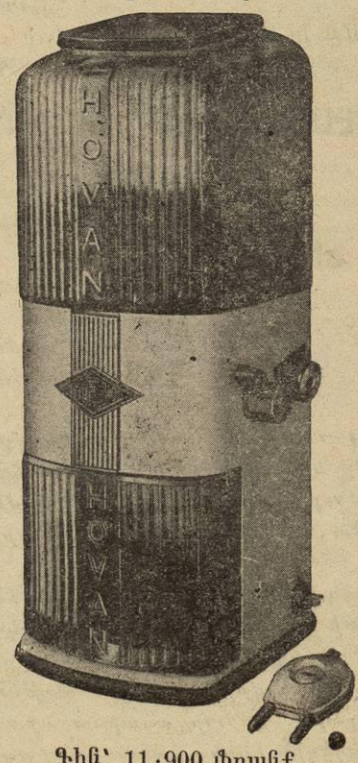

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր էլեկտրապէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris.

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՇԱԲԱԹ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

SAMEDI 17 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7854 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3265

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ՉԵՂՆԻ՛ ՄՈՌՆԱՍ...»

•

Տարօնեան բացատրութիւն մը, — Չըլլա՛յ թէ մոռնաս ...

Բոլոր լեզուներն ալ ունին միեւնոյն կոչականը, աննշան տարբերութեամբ : Անգլիացիները կ՚ըսեն .— «Մի դուցէ մոռնանք» :

Ամէն ժողովուրդ իմաստութեան գոհար մը կը գտնէ այս ազդարարութեան մէջ, որքան ալ բարձր դիրքերու հասած ըլլայ :

Մասնաւորապէս փոքր ժողովուրդներու համար այս պատուէրը կրնայ դառնալ ուղեցոյց, եղերական կամ ճակատագրական պահերու մէջ :

Այդ «փոքր»երէն մէկն ալ մենք : Թերեւս ամէնէն անտէրն ու անճարը :

Մեր այս արտակարգ, աստանդական եւ ցիրուցան վիճակին մէջ, փրկարար դեր մը պիտի կատարէր «Չեղնի՛ մոռնաս»ը :

Եւ սակայն, ամէն բան կ՚ընենք, օր առաջ մոռնալու համար կարգ մը հիմնական դիտելիքներ եւ նուիրական պարտականութիւններ :

Կը մոռնանք թէ տարագիր բազմութիւնները ամէն բանէ առաջ կը կարօտին խաղաղութեան, իրենց ինքնապաշտպանութիւնը զօրացնելու, դիմադրական ճակատ մը կազմելու համար :

Կը մոռնանք թէ արդէն ահաւոր աւերներ գործած է օտարութիւնը, վերջին երեսուն տարիներու ընթացքին եւ այժմ կանգնած ենք զառիթափի մը վրայ :

Կը մոռնանք թէ մտածելու, խօսելու, գրելու ազատութիւնը իրաւունք չի տար գաղափարական պայքարը լեզուագարութեան վերածելու :

Կը մոռնանք մեռելները եւ անոնց եղերական պատմութիւնը :

Կը մոռնանք երէկուան պատմութիւնը :

Միայն լրագրական ժխորը, իր սանձակոտոր մոլեգնութեամբ, կ՚ապացուցանէ թէ մեր կացութեան ողբերգութիւնն ալ մոռցեր ենք :

Լեզուները եւ գրիչները կը բանին ի հաշիւ ասիական խուժանավարութեան մը որ չարախինդ քրքիջներ արձակել կուտայ թշնամիներուն :

Որ եւ է գաղափարական տարբերութիւն անմիջապէս կը վերածուի «ճիհատ»ի մը, գրգռիչ եւ անբարոյական :

Ամէնէն սրտցաւ թելադրութիւնն ալ խեղաթիւրուելով կը դառնայ մարտակոչ, խոր ճեղքեր բանալով այս կամ այն դաղութին մէջ :

Աւելի քան մէկ միլիոն ժողովուրդ ելքեր կը փնտռէ, երկարաձգելու համար իր գոյութիւնը օտարութեան մէջ :

Ելքերէն մէկն է՝ ստեղծել կեդրոնական իշխանութիւն մը, շրջանային բաժանումներով, — Եւրոպա, Ամերիկա եւ Միջին Արեւելք :

Գաղափարը հազիւ ձեւակերպուած, վայնասունը կը սկսի, — Ճակատ կը յարդարեն հայրենիքին դէմ ...

Եղկելիները կը մոռնան որ եթէ դաղութները կազմալուծուին, հայրենիքն ալ չարաչար կը տուժէ, կորսնցնելով թանկագին պահեստ մը :

Այդ ո՞ր ուժն է որ պիտի փրկէ Հայկական Արտասահմանը, եթէ անոր առողջ թեւերն ու գլուխները անճրկին իրենց ինքնապաշտպանութեան պայքարին մէջ : Եթէ օղակները քակուին գիտութեամբ եւ անգիտութեամբ :

Այս նոյն խաչակիրները գիշերը ցերեկին խառնած են, Դաշնակցութիւնը օր առաջ «թաղելու» համար :

Թշուառնե՛ր : Կը մոռնան որ թէ Դաշնակցութիւնը փլի, անոր յետին բուխերիկին մոխիրը բաւական է այրելու իրենց ոտքերն ու ձեռքերը, յիշեցնելով փրկարար պատգամը .

— Չեղնի՛ մոռնաս ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԵՔ ՄԵԾԵՐԸ ԵՒ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

•

ԵԳԻՊՏՈՍ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ ԿՌՈՒԻԼ, ԵԹԷ ...

Վերջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանայ Միջին Արեւելքի մէջ :

Ատլանտեան խորհուրդին գումարման առթիւ, առջի օր մասնաւոր խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն արտաքին նախարարները : Խորհրդակցութիւնը տեւեց աւելի քան մէկ ժամ [illegible] նախարարները քննեցին նաեւ [illegible]. Ափրիկէի խնդիրը եւ Բուլկանինի ու Խրուշչեւի վերջին այցելութիւնները. բայց օրակարգի գլխաւոր հարցը Միջին Արեւելքի կացութիւնն էր :

Երեք նախարարները քննեցին թէ ինչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ Իսրայէլի վերջին յարձակումը սուրիական դիրքերուն վրայ : Եւ որոշեցին ներդաշնակել իրենց քաղաքականութիւնը, համաձայն 1950 յայտարարութեան, որ կը տրամադրէ հաւասարակշռութիւն մը պահել արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի ըսպառազինութեան մէջ : Որոշեցին նաեւ տնտեսական օգնութիւն ընծայել կարգ մը արաբական երկիրներու, հակազդելու համար Խ. Միութեան վերջին ձեռնարկներուն, մասնաւորապէս դրամական եւ արհեստագիտական աջակցութիւն տրամադրել Եգիպտոսի : Այս առթիւ նկատի առին նաեւ Պաղտատի Ուխտին հետեւանքները :

× Եգիպտոսի վարչապետը, գնդ. Կամալ Նասըր հետեւեալ յայտարարութիւնն ուղղեց մամուլին.

— Տեղեկացուցի բրիտանական եւ ամերիկեան դեսպաններուն թէ ազդարարած եմ Ազգաժողովին որ եթէ Եգիպտոս ցարդ խաղաղասիրական դիրք մը բռնած է, այսպէս չի կրնար շարունակուիլ : Յայտարարեցի դեսպաններուն թէ եթէ Իսրայէլի բանակը նոր յարձակում մը կատարէ Եգիպտոսի կամ Սուրիոյ դէմ, անհատական գործողութիւններով պիտի չպատասխանենք, այլ երկու երկիրներուն զինեալ ուժերը հաւաքաբար պիտի գործեն ... Այս խնդիրը քննած եմ երկու միացեալ բանակներու ընդհ. հրամանատարին՝ զօր. Ամիրի հետ : Այժմ որ ամբողջ աշխարհ դիտէ թէ Իսրայէլ միշտ նախայարձակն է, այլ եւս աւելորդ է մեր խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը, վասն զի կարելի չէ խաղաղութիւնը ապահովել միայն մէկ կողմէն : Քանի որ միւս կողմը կը շարունակէ յարձակիլ, իմացուցի նաեւ Ապահովութեան Խորհուրդին թէ ինչ պիտի ըլլայ մեր դիրքը այս յաճախադէպ յարձակումներուն հանդէպ » :

Այս յայտարարութիւնը հաղորդուեցաւ պաշտօնական անթելով ալ : Այս առթիւ անգլիական աղբիւրէ կը հաստատեն թէ Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միջեւ կնքուած դաշինքին Բ. յօդուածը կը տրամադրէ . — «Երկու կողմերէն մէկուն հողին կամ զինեալ ուժերուն դէմ կատարուած որեւէ յարձակում պիտի համարուի երկուքին դէմ գործուած : Եթէ մէկը յարձակում կրէ, երկուքը միասին արագօրէն օգնութեան պիտի հասնին եւ անմիջապէս ձեռք պիտի առնեն ամէն տրամադրելի միջոց : մէջն ըլլալով զինեալ ուժը, յարձակումը ետ մղելու եւ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար » :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ ծանրակշիռ կը գտնեն Եգիպտոսի վարչապետին այս ազդարարութիւնը :

× Անգլիական կառավարութիւնը պաշտօնապէս բողոքեց Իսրայէլի, անցեալ կիրակի օրուան յարձակման առթիւ, Գալիլիոյ շրջանին մէջ : Արտաքին նախարարին օգնականը իր պաշտօնատունը հրաւիրելով Իսրայէլի դեսպանը, խոր վրդովում յայտնեց եւ աւելցուց թէ Անգլիա պիտի պաշտպանէ Սուրիոյ կողմէ Ապահովութեան Խորհուրդին ուղղուած բողոքը : Այս վերջինը նիստի հրաւիրուած էր երէկ, քննելու համար Սուրիոյ ծանուցագիրը որ կը պահանջէ «անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել ծանրակշիռ կացութեան հանդէպ » : Երկու օրուան մէջ երկրորդ ազդարարութիւնն է որ կ՚ուղղուի Անգլիոյ կողմէ : Երեքշաբթի օր կառավարութիւնը ազդարարած էր թէ անցեալ կիրակի օրուան անակնկալ յարձակումը որեւէ արդարացում չունի :

⁞⁞ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁞⁞

*

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԾԱՌԸ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ երեք թրքուհիներ յանցանքի վրայ բռնուած են Իզմիրի մէջ, ամերիկացի սպաներու հետ, մօրէ մերկ :

Երեքն ալ ճեմարան մը կը յաճախեն եղեր :

Երբ ոստիկանութիւնը եւ ծնողները հասեր են, ամէնէն համարձակ մանկամարդուհին հեծկլտալով խոստովաներ է իր գլխուն պատահած փորձանքը :

Առաջին անգամ չէ որ թուրք թերթերը պատմութիւններ կը հրատարակեն այս կարգի արկածներու մասին :

Ամիսներ առաջ աւելի պերճախօս դէպք մը կը հաղորդէին Անգարայէն : Նորէն ամերիկացի պաշտօնեաներ էին ամբաստանեալները :

Այս յաճախադէպ արկածները ինծի կը յիշեցնեն Ա. աշխարհամարտին զինադադարի օրերը, երբ թուրք հանըմներ կարգի կը սպասէին Պոլսոյ բրիտանական դեսպանատան սանդուղներուն վրայ, իրենց ջարդարար ազգականները ազատելու համար :

Իսկապէս շատ մը ջարդարարներ փրկուեցան, ինչպէս աւելի վերջը պիտի արձակուէին Մալթայի 75–80 աքսորականները, մասնաւոր սակարկութեամբ :

Կը յիշեցնէ, նաեւ, ուրիշ պարագայ մը, —

Թրումընի վարդապետութեան հաստատումէն ի վեր (12 Մարտ 1947), հարիւրաւոր ամերիկացի սպաներ եւ մասնագէտներ կը շրջին Թուրքիոյ մէջ, չափելով անոր լայնքն ու երկայնքը, իբրեւ զինակից :

Այդ պտոյտներու եւ ուսումնասիրութեանց ընթացքին, անոնք անշուշտ գիտութեան ծառին հետ, ուրիշ գաղտնիքներ, այլապէս ուշագրաւ իրականութիւններ ալ տեսան :

Օրինակ, տեսան մերկ ու լերկ լեռներ եւ խոպան դաշտեր, որոնց բնական աղբիւրներն անգամ ցամքած են, իբրեւ հետեւանք շինարար ժողովուրդի մը անհիտման :

Այդ առթիւ, գոնէ յիշեցի՞ն թէ տարիներ առաջ նախագահ մը ունէին, Ուիլսըն, որ յանդգնութիւնն ունեցաւ պաշտպանելու այս հալածական ժողովուրդին ապրելու իրաւունքը ...

ՎԱՀԷ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՃԱԿԱՏԸ ՄԻՇՏ ՄՏԱՀՈԳ

Ատլանտեան Խորհուրդը կը շարունակէ իր խորհրդակցութիւնները Փարիզի մէջ : Առջի օրուան նիստը շատ կարեւոր էր ինչպէս կը հաստատեն հրատարակուած տեղեկութիւնները :

Ընդհ քարտուղարը իր զեկուցման մէջ պարզեց անցեալ մայիսէն մինչեւ նոյեմբեր կատարուած աշխատանքները, մասնաւորապէս զինուորական ճակատին վրայ : Յետոյ անդամակից պետութեանց արտաքին գործերու եւ ազդ. պաշտպանութեան նախարարները քննեցին Խ. Միութեան ռազմական ուժը եւ ներկայ քաղաքականութիւնը : Զինուորական յանձնախումբին տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ Խ. Միութիւնը կը շարունակէ աւելցնել իր օդային եւ ծովային ուժերը, միեւնոյն ատեն պնդելով թէ կրճատած է ցամաքային զօրքը : Միւս կողմէ, Խ. Միութեան վերջին հիւլէական փորձերը կը ցուցնեն թէ այդ երկիրը թերեւս ի վիճակի է դարմանելու իր յապաղումը, բաղդատելով Մ. Նահանգներուն հետ : Եւ վերջապէս, ուշագրաւ են Խ. Միութեան ռազմախաղերը Միջին Արեւելքի մէջ, ռուսական կամ չեխական զէնքերու վաճառումը, Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի այցելութիւնը Հնդկաստան, Պիրմանիա եւ Աֆղանիստան : Եզրակացութիւն, — « Խ. Միութիւնը կը շարունակէ նոյն քաղաքականութիւնը .— պառակտել արեւմտեան աշխարհը, ամէն տեղ սողոսկիլ քարոզութեամբ եւ բազմատեսակ ու հանրածանօթ մեթոտներով : Ուրեմն, պէտք չէ թուլնայ Ատլանտեան կազմակերպութեան ճիգը, Արեւմուտքը պէտք չէ քնանայ երազներ հիւսելով «Ժընեւի ոգի»ին վրայ որ չի համապատասխաներ իրականութեան» :

Վիճաբանութեանց ընթացքին Պ. Փինէ բացատրեց թէ անհրաժեշտ է զարկ տալ Ատլանտեան զինակիցներու տնտեսական գործակցութեան, զայն տարածել Ափրիկէի եւ Ասիոյ մէջ, ընդունիլ Խ. Միութեան տնտեսական մարտակոչը, — գնում արեւելեան երկիրներու հում նիւթերուն — Պիրմանիոյ բրինձը, Եգիպտոսի բամպակը եւն., արհեստագիտական օգնութիւն Հնդկաստանի : Կարճ խօսքով, Խ. Միութեան արտակարգ ճիգերը հրապուրելու յետամնաց երկիրները : Յետոյ աւելցուց .— Անշուշտ ասիկա չի նշանակեր թէ պիտի թուլցնենք մեր արթնութիւնը եւ ռազմական ճիգը : Անփոխարինելի պարտականութիւն մըն է ամրապնդել մեր հաւաքական ապահովութիւնը. վասն զի սպառնալիքը չէ անհետացած» :

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարն ալ բացատրեց թէ Ռուսերը նոր պաղ պատերազմ մը բացած են Ժընեւի ժողովներէն ի վեր, սպառնալից կացութիւն մը ստեղծելով Միջին Արեւելքի եւ հարաւ-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԳՆԱՀԱՏԵԼԻ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Լոնտոնէն կը գրեն մեզի (15 դեկտ.).

— Համայնական Խորհուրդը գումարեց իր տարեկան ընդհ. ժողովը, ներկայացնելու համար երկու տարուան գործունէութեան զեկուցումը : Ներկայ էր համայնքին կարեւոր մասը : Համայնական խորհուրդին ատենապետը, Պ. Ս. Քիւրքճեան ժողովը բանալով, բացատրեց թէ օրակարգի գլխաւոր նիւթն է ծրագրուած ազգ. Ակումբին խնդիրը : Գանձապահը, Պ. Ա. Մութաֆեան ներկայացուց երկու տարուան ելեւմուտքը : Պ. Ա. Սաֆրաստեան տեղեկութիւններ հաղորդեց ընկերային եւ կրթական եւն. գործունէութեան մասին :

Յետոյ խօսք առաւ Եդ. Պէնլեան, յայտնելով թէ Համայնական Խորհուրդին անդամները իրենց միջեւ հաւաքած են վեց հազար սթերլին, Ակումբին հաստատման համար : Սեփական վայելուչ տուն մը ունենալու համար անհրաժեշտ է քսան հազար սթերլին : Խորհուրդին չորս անդամները վճարած են չորս հազար ոսկի, բարի օրինակ հանդիսանալու համար. կը մնայ լրացնել պակասը :

Խումբ մը ուսանողներ յանձն առին այցելել տունէ տուն, հաւաքելու համար մնացեալ գումարը : Այժմ Համայնական Խորհուրդը պիտի կազմակերպէ հանգանակութեան գործը :

ՊԱՂՏԱՏԻ ՈՒԽՏԸ
ԻՐ ՆԵՐՔԻՆ ԾԱԼՔԵՐՈՎ

Ի՞ՆՉ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ ՏՐՈՒԱԾ ԵՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ՄԷՋ

●

Պաղտատի Ուխտը, իր առաջին խոր – հրաժողովը գումարեց Պաղտատի մէջ, Նոյեմբեր 19ին, մասնակցութեամբ հինգ պետերու, Թուրքիա, Իրաք, Փաքիստան, Անգլիա եւ Իրան :

Այս վերջինը յարած էր հազիւ երկու ամիս առաջ, Հոկտեմբեր 11ին :

Իայց Իրանի յարումով, Պաղտատի Ուխտը կը ներկայացնէ զօրաւոր պետ մը, իբրեւ զինուորական ուժ :

Կարգ մը մասնագէտներու հաստատ համոզումով, այս Ուխտը, իր ներկայ վիճակով, տակաւին չատ տկար է, դի – մադրելու օտար արշաւանքի մը :

Բացի Թուրքիայէն, որ ունի զօրաւոր բանակ մը, չնորհիւ ամերիկեան սպառա – զինութեան, Պաղտատի Ուխտին մաս կազմող միւս երկիրներու զինուորական ուժը տակաւին մեծ արժէք մը չի ներ – կայացնէր, ռազմական տեսակէտով :

Մինչ կողմէ, այս Ուխտը տկար է նաեւ թիկունքէն, ցորչափ Սուրիա, Լիբանան, Եգիպտոս ու Յորդանան, կը չարունակեն դուրս մնալ :

Որով, անհրաժեչտ կը համարուի ոչ միայն կազմակերպել եւ զօրացնել ներկայ չորս անդամներուն ռազմական ուժը, այլ եւ Պաղտատի Ուխտին միացնել դուրս մը – նացած միւս երկիրները :

Այս բացարձակ անհրաժեչտութեան հիմնովին համոզուած են Անգլիոյ եւ Ա – մերիկայի վարիչները :

Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին նախարա – րին՝ Մըքմիլընի այցը Սուրիա, Լիբանան եւ Յորդանան, ժողովէն անմիջապէս վերջ, տարբեր նպատակ չէր հետապըն – դեր :

Բայց ի՞նչպէս իրագործել, Սուրիոյ, Եգիպտոսի եւ Լիբանանի յարումը այս Ուխտին, երբ անոնք վճռապէս ճակատ յարդարած են, առանձին զինակցութիւն մը կնքելով :

Այլեւս կասկած չկայ որ Պաղտատի Ուխ – տով Միջին Արեւելքի երկիրները բաժ – նուած են երկու խմբակցութեանց :

Առաջինին մաս կը կազմեն Թուրքիա, Իրաք եւ Փաքիստան :

Երկրորդը, հովանաւորուած՝ արաբա – կան դաշնակցութեան կողմէ, կը համա – խմբէ Սուրիան, Լիբանանը, Յորդանանը եւ Սէուտի Արաբիան, դլխաւորութեամբ Եգիպտոսի : (Վերջին լուրի մը համաձայն Յորդանան եւս միացած է Պաղտատի Ուխտին) :

Զինք խօսիր Իսրայէլի մասին, որ ինք – նին, կը կազմէ առանձին պարագայ մը :

Արդ՝ կարելի՞ է հաչտեցնել այս երկու կողմերը եւ կազմել մէկ ճակատ :

Շատ մը հիմնական տարակարծութիւն – ներ եւ քաղաքական սուր հակամարտու – թիւններ, արաբական երկիրներու միջեւ, թերահաւատութեան կը մղեն մեզ :

Արդարեւ, Սուրիա երբէք չէ հրաժա – րած Ալէքսանտրէթի չրջանէն, եւ այս պատճառով չի կրնար մաս կազմել Ուխտի մը, ուր Թուրքիա անկասկած պիտի ըս – տանձնէ զինուորական վերին հրամանա – տարութիւնը :

Նոյնպէս, Սուրիա վարանելու չատ մը լուրջ պատճառներ ունի մասնակցելու համար Ուխտի մը որուն կեդրոնական դէմքը կը կազմէ Իրաք, որ չէ հրաժարած Արգաւանդ Մահիկի իր ծրագրէն :

Անդին, փոքրիկն Լիբանան, նոյն մը – տահոգութիւններով կը վախնայ, որ բո – լորովին կորսնցնէ իր անկախութիւնը խա – լամական ոսկէանոսին մէջ :

Եգիպտոս, որ միչտ ղեկավարի դերը կատարած է, երբէք պիտի չհրաժարի այդ դիրքէն, ի նպաստ Իրաքի կամ Թուր – քիոյ : Միւս կողմէ, Եգիպտոսի յարումը Պաղտատի Ուխտին, ժխտումը պիտի ըլ – լար իր չէզոքութենէն, որ Արաբական Դաշնակցութեան հիմնական ուղեղիծն է :

Գալով Սէուտի Արաբիոյ, ուժգնօրէն կ'ընդդիմանայ այս Ուխտին, անոր մէջ տեսնելով, զօրացումը Հաչիմական ար – քայական տոհմին, որ աւանդական հա – կառակորդն է եղած Վահապիներու տոհմին : Զանց կ'առնենք ուրիչ քաղաք – կան նկատումներ Սէուտի Արաբիոյ այդ ժխտական դիրքին մէջ, ուր քարիւղի քա – ղաքականութիւնն ալ իր հաչիւներն ու – նի :

Այս բոլորէն աւելի, արաբական դաչ – նակցութեան անդամներու երկիրներու մեծամասնութեան ընդդիմութիւնը կը կայանայ մասնաւորաբար այն մտավա – խութեան մէջ, թէ կրնան կորսնցնել ի – րենց անկախութիւնը, կապուելով նախ – կին դաղթապետութեանց քաղաքականու – թեան :

Այս պայմաններու տակ, Պաղտատի Ուխտը մեծ բան կը կորսնցնէ իր արժէ – քէն, մնալով անկատար կազմակերպու – թիւն մը :

Մեծն Բրիտանիա կրնա՞յ համակերպիլ այս վիճակին, հիմա, որ ձեռք առած է Միջին Արեւելեան դիւանագիտութեան դեկը :

Ի՞նչ են իր միջոցները, լուծելու համար այս բոլոր կնճիռները :

Ինչպէ՞ս հաչտեցնել չատ մը հակասա – կան չահեր :

Ահա հարցումները, որոնց պատասխա – նին անձկութեամբ կը սպասէ քաղաքական աչխարհը :

Այսքան բարդ հարցերու դոյութիւնը մեզի կը մղէ ըսելու թէ տակաւին չատ կուր կը վերցնէ Պաղտատի Ուխտը :

Եւ իրաւամբ : Յորչափ Մեծն Բրիտա – նիա հովանաւորէ Մեծն Սուրիոյ ծրա – դիրը, դժուար պիտի ըլլայ ապահովել

ՌԱՓԱՅԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

ՄՄԲ.— Երեւանի մէջ երկար ատեն բուռն պայքար մղեցին Ռափայէլ Պատ – կանեանի դէմ ալ, նոյն իսկ վար առնելով անոր անդրիի : Միկոյեանի սաստէն ի վեր հովերը փոխուած են եւ այժմ այս «նա – ցիոնալիստ»ն ալ կը փառաբանեն, ինչպէս Զարեճյը եւ ուրիշներ : Ահաւասիկ տե – սութիւն մը «*Սով. Հայաստան*» օրաթեր – թէն.—

Ռափայէլ Պատկանեան հայ դրականու – թեան նչանաւոր դէմքերէն մէկն է : Գրա – կանութեան պատմութեան մէջ մտաւ իբ – րեւ ազդային ազատագրական չարժման երդիչ : Անոր ստեղծագործութիւնը հան – դիսացաւ կռուի հրաւէր ընդդէմ սուլթա – նական ռաչմա – աւատապետական կար – գերու ու դարաւոր սորվութեան : Անոր ստեղծագործութիւնը միեւնոյն ատեն մխիթարը արթնցուց քաղքենի դասակար – դի բերած բարքերու այլասերման, անոր ստեղծած ընկերային անարդարութեան դէմ :

Ռափայէլ Պատկանեան (Գամառ Քա – թիպա) ծնած էր 1830 Նոյեմբեր 8ին, Նոր Նախիջեւան, Գաբրիէլ քահանայ Պատ – կանեանի ընտանիքին մէջ : Հօրը ղպրոցին մէջ ուսանած ատեն, անհաչտ ոգիով կը թրծուէր Նոր Նախիջեւանի կղերա – ա – աւատապետական – աղայական դասակար – դին դէմ :

Սուրիոյ մուտքը այդ Ուխտին մէջ :

Արդ՝ հարց է թէ Անգլիա տրամադրո՞ր է թաղելու այդ ծրագիրը :

Այդ պարագային, կրնայ կորսնցնել Հաչեմական ճակատին բարեկամութիւնը : Աւելին,— վտանգել նաեւ իր քարիւղի դիրքերը Իրաքի մէջ :

Եթէ Մեծն Բրիտանիա, յամառօրէն կառչած կը մնայ գնդ. Լորէնսիայդհնամ – եայ ծրագրին, կը նչանակէ թէ կը հե – տեւի մասնաւոր քաղաքականութեան մը հիմնուած տնտեսական չահերու վրայ :

Արդարեւ, Անգլիոյ հիմնական ուղեգի – ծը եղած է միացնել Հաչեմական երկու քոյր ազգերը, Իրաք եւ Յորդանան :

Այս միութիւնը աչխարհագրականօրէն կարելի չէ, առանց Սուրիոյ : Եւ Ֆրան – սայի հովանաւորութիւնը ամբողջ քա – ոորդ դար, յետաձգեց Լորէնոի քաղաքա – կան կտակին դործադրումը :

Այն պահուն, երբ Իսրայէլի դոյութիւ – նը կը համապատասխանէ Ամերիկայի տնտեսական եւ քարիւղի դիրքերուն մի – բացման, Միջին Արեւելքի մէջ, ինչո՞ւ ուրեմն Մեծն Բրիտանիա ձեռք չառներ անհրաժեչտ միջոցները ապահովելու հա – մար իր տնտեսական չահերը :

Կ'արժէ այդ հարցն ալ քննել առանձին :

ՆՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Իսկ Եղիչէ Զարենցը, որին առաջին անդամ Ն. Աղբալեանը տեսաւ ու յայտ – նաբերեց, որպէս մի նոր արեւ, չուռաով մոլորուեց եւ ընկաւ ռուսական յեղափո – խութեան պղտոր հոսանքների մէջ : Ապա, երբ նա դարձեալ փորձեց քայլել իր ծո – ծոք ճամբով, հոդեպառ էնկավեդէն արագ վրայ հասաւ եւ կտրեց բանաստեղծի կեանքի թելը ...

Ես ու Սնարը լուռ լսում էինք Թոթո – վենցին, որ յաճախ բառերը կուլ էր տա – լիս՝ բուլթամաղը խածնելով : Եւ այսպէս 5 օրում չատ նոր մտքեր ու նորութիւն – ներ լսեցի Թոթովենցից :

Եւ մի դիշեր էլ մեր խուցի դուռը բաց – ուեց, ու ես լսեցի հսկիչի հետեւեալ հր – ամանը .

— Ինչ որ ունես, հաւաքիր եւ դուրս եկ :

Ոչինչ ունէի հաւաքելու : Ուստի վերջին անդամ միայն ուժ հաւաքեցի՝ դրկախտա – նուելու եւ համբուրելու Թոթովենցի սէգ ճակատը : Նա էլ ինձ համբուրեց, եւ ես վերջին անդամ լսեցի նրա ձայնը .

— Գնա, Սուրէն ջան, գնա : Եթէ ա – զատուես, չմոռանաս, յիչիր ինձ :

Ուրախ էին, որ վերջապէս ազատւում էի այդ նեղ դպրոցից . բայց սաստիկ ար – խուր էի, որ յատկապէս բաժանւում էի Թոթովենցից ...

Թէեւ չուրջ քսան տարի է անցել, բայց այսօր էլ միեւնոյն զգացումը ունեմ . ու – րախ եմ, որ ազատուել եմ այդ դպրո – ցից, բայց տխուր եմ, որ բաժանուել եմ Թոթովենցից ...

Այս անդամ քննիչի մօտ չատրան ինձ, այլ մի ընդարձակ բաղնիք, ուր ինձնից առաջ չատերին էին հաւաքել :

Ուրախութիւնս մեծ եղաւ, երբ իմ բո – լոր ընկերներիս բաղնիսում տեսայ, բայց, դժբախտաբար, ամէնքին էլ տան – ջուած եւ դունատ դէմքերով :

— Ախպար Սուրէն, դո՞ւն ալ հոս ես, — մի անկիւնից ձայնեց ծանօթ Ակոպ ախպարը :

Եւ իսկոյն պիմբեցի Ազոյի եւ ճուտի – կի հետ չրջապատեցին ինձ :

Ազգօն մի ծանր բառնալք իջեցրեց ու – սից, որպէս սիրոյ արտայայտութիւն : Ակոպ ախպարը վզովս փաթաթուեց, իսկ ճուտիկի ճակատը ես համբուրեցի՝ յիչե – լով տունը թողած իր միակ ճուտիկին ..

— Սուրէն ախպար, բժիչկ ախպարն ալ հոն է :

Բժիչկը չէր երեւում : Ակոպ ախպարը մի կարճ փնտռտուքով դտաւ եւ բերեց բժիչկ Արաքսեանին :

— Ինո՞չ եղաւ քեզի, տղայ, — վրայ վազեց բժիչկը, — դնալուդ յետոյ չատ տխուր բաներ անցան մտքովս : Ո՞ւր կո – րար, ո՞ւր էիր : Դէչ կ'երեւաս : Չլինի՞ ...

Ս. ՍԱՀԱԿՅԱՆԻՆ

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

●

Յակոբ Անզօրը, մինչեւ երկիր մտնելը, իր համայնավարական տուրքը վճարել էր Բերլինում, եւ ապա Վիէննայում հանրա – ծանօթ փոփոխամիտ Սիմոն Յակոբեանի տիրապետական «Արեգ»ում : Բայց 1936 թ. ուխտը Յակոբի դրանն էլ չոքեց ...

Մթի՞ն նոյն ծուղակի մէջ չընկաւ նաեւ ծանօթ դրագէտ Զապէլ Եսայեանը, որ դժբախտութիւնն էր ունեցել մոլորելու իր ազգային ծանօթ ճամբան վրայ :

Այս մի քանի ծանօթ անունների տխուր վախճանն էլ բաւ է ասելու, թէ սովետա – կան անունը կրող մեր այսօրուայ Հայաս – տանը հէքիաթի մութ աչխարհն է . — Հազարան Բլբուլի յետեւից գնացողը այլ եւս յետ չի վերադառնում ...

Այո, խիստ հէքիաթային է խորհրդա – յին մթին աչխարհը : Մեղմ է որակել անդ – լիացին այդ չարագործ աչխարհը՝ ներ – կայացնելով այն ոչ թէ մետաքսէ, այլ « երկաթէ Վարագոյր»ներով, քան զի բանը աւելի չատանի է իր երկաթագամ դռներով ...

Մնարեանի գալու օրից, Թոթովենցի վիճակի մէջ մի քիչ բարելաւում էր նը – կատւում . նա նոյնիսկ կարողանում էր պատմել, վիճել : Մեր վէճերի գլխա – կղզութեան քարը մեր դէը ու դրականու – թիւնն էր :

Թոթովենցի դրական մտքերին որոչ չա – փով ծանօթ էի դրսից : Այնտեղ, դէը – սում, նա ոչ մէկ անդամ յիչել էր Նիկոլ Աղբալեանի անունը : Բայց այստեղ, մեր բանտային վէճերի ժամանակ, նա յաճախ էր յիչում Աղբալեանին, որպէս դեռ չգէ – րաղանցուած դրականագէտի :

— Նա չատ քիչ դրեց, բայց չատ բան ըսաւ :

Թոթովենցի հաստատ համոզումով՝ հայ առաջին դրականական լուրջ գործը, 1852– ին հրատարակուած, Գէորգ Հաճվերտ – եանի »Սայաթ Նովան » է, ապա վերջին կատարեալ գործերը պատկանում են Ն. Աղբալեանի դրչին :

— Ան յայտնաբերեց մեր Զարենցին : Մեր դրական ժամանակը Զարենցեան է կոչուելու : Միւս դրողներս միայն չրջա – պատում ենք Զարենցին եմիսյն այդ չա – փով ենք յայտնի դառնալու ապագային ..

Թոթովենցը իմ սրտից չուր էր խմում : Առանձնապէս հպարտ էի լսելու Ն. Աղ – բալեանի «անմատչելի» անունը : 25 տա – րի մեր երկրի դրականութիւնը դիտմամբ լռութեամբ է անցել այդ մեծ անունի վը – րայից՝ ոչ մէկ նոր անուն կարողանալով ստեղծել :

եանն ու Պատկանեանը, որոնք կը ներկայացնէին ընկերային մտքի եւ ազատագրական շարժման երկու տարբեր հոսանքները :

50 – 60ական եւ 70 – 80ական թուականներուն Պատկանեանը հանդէս եկաւ եւրոպական կեղծ քաղաքակրթութեան , եւրոպական կենցաղի եւ մօտաների այլասերող ազդեցութեան դէմ :Ստեղծեց Ալթմազովներու, մայրաքաղաքի մէջ «կըրթուած » հայ օրիորդի, հայ երիտասարդի կերպարները, դաւառական քաղաքները թափանցած «մասկարադ»ներու եւ ակումբի հերոսներու երգիծական տիպարները: Քաղքենի Եւրոպայի այլասերող ազդեցութեան դէմ գրողի դիրքը յանուն ազգութեան պահպանման, 50–60ական եւ 70–80ական թուականներին , ունէր առաջաւոր բովանդակութիւն, որ սերտօրէն կապուած էր Պատկանեանի ազգային – ազատագրական շարժման ըմբռնումին հետ, հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարին հետ, ընդդէմ սուլթանական ստրկութեան եւ ցարական ճնշման:

Հակասական է, սակայն, Պատկանեանի աշխարհայեացքը եւ պայմանաւորուած է դարաշրջանի հակասութիւններով: Երբեմն կը մերկացնէր կղերական յետաշրջութիւնը («Դեւ մրուս), ուրիշ ատեն ալ տատանումներու մէջ էր: Կը մերկացնէր կղերականութիւնը, բայց եւ կը ստեղծէր հոգեւորականի իտէալական տիպար («Քահանայ»): Երբեմն կը ծառանար ցարականութեան դէմ, դատապարտելով զայն իբրեւ «գայթակղութեան կուռ շըղթայ», կը քարոզէր ազատագրական շարժում, միւս կողմէ կ'ընդդիմանար յեղափոխական – ժողովրդապետութեան , կը դատապարտէր Լուդովիկոս ԺԶ.ը գլխատող յեղափոխականները, կը ձգտէր դէպի բարենորոգում:

Իր հակասութիւնները կը շարունակուին նաեւ 70–80ական թուականներուն եւ կ'արտայայտուին նոր երանգներով : Պատկանեանի ստեղծագործութեան եւ աշխարհայեացքի մէջ, այս բոլորով հանդերձ, տիրապետողը, առաջաւորն ու արժէքաւորը ազգային ազատագրական կըռուի գաղափարն է :

ՍԱՀԱԿ ԲԱԶԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

Փարիզի երեսփոխան եւ ճարտարարուեստի եւ Առեւտուրի նախկին նախարար

HENRI ULVER

հայկական գաղութին համար պիտի ստորագրէ իր գիրքը՝

« Plan de Rénovation économique et financière»

այս երկուշաբթի 19 Դեկտեմբեր , ժամը իրիկուան 7ին

13bis, Rue de Poissy, métro Maubert - Mutualité.

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր Հայերը անխտիր :

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ
Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

●

Վերջին ամիսները Խ. Միութիւն դացին բազմաթիւ բժիշկներ եւ ազատօրէն այցելելով հիւանդանոցները, կրցան գաղափար մը կազմել այդ երկրի արդի բժշկութեան մասին:

Բոլորն ալ առանց վերապահութեան կը գնահատեն անոնց ցոյց տուած ջերմ ընդունելութիւնը,ազնիւ վերաբերումը,ինչպէս եւ ռուս բժիշկներու հետաքրքրութիւնը արեւմտեան պետութեանց իրենց արհեստակիցներու հանդէպ, որոնց մասին, կը թուի թէ, շատ ալ տեղեկութիւն չունին :

Եւ սակայն, կարծիքները կը տարբերին: Քանի մը շաբաթ առաջ, բժիշկ մը՝ Լուի լէ Կիյյան, որ նոյնպէս Խ. Միութենէն կը վերադառնար, «Լը Մոնտ»ի մէջ կը փառաբանէր Խ. Միութեան բժիշկներու ձեռք բերած յաջողութիւնները :

« Լը Մոնտ »ի Դեկտ. 2ի թիւին մէջ ուրիշ բժիշկ մը կը գրէ թէ բոլոր բժիշկներն ալ միեւնոյն խանդավառութիւնը չունին Խ. Միութեան բժշկութեան հանդէպ եւ կը գանգատի թէ կարգ մը բժիշկներ չափազանց գովեստ եւ գնահատանք բերին իրենց հետ :

«Դէպի Սովետներու Երկիրը» գիրքով, Փիէռ Բէչնիքի կը պատմէ հինգ զուիցերիացի բժիշկներու ճամբորդութիւնը 1954ին: Այս գրքոյկը կը պարունակէ ինչ որ կ'ուզէ գիտնալ մարդ բժշկութեան ուսուցման, գիտական հետազօտութեանց , Խ. Միութեան հանրային առողջապահութեան կազմակերպութեան , խորհրդային բժշկական իրականացումներու տեղութեան մասին եւայլն : Մասնաւորապէս ցոյց տրուած է թէ ինչպէս ռուսական ներկայ բժշկութիւնը իր «ուղղութիւնը » կ'առնէ բոլշեւիկեան փիլիսոփայութենէն:

Ֆիզիքական եւ հոգեբանական գործունէութեան մասին, Փաւլովի զուտ նիւթական վարդապետութիւնը դարձած է Խ. Միութեան պաշտօնական վարդապետութիւնը: Փաւլովեան վարդապետութիւնը ռուս գիտուններուն կարելիութիւն կուտայ ուսումնասիրելու այն ամէն երեւոյթները, որ տեղի կ'ունենան մարմնին եւ զինք շրջապատող միջավայրին մէջ : Մարդու մասին այս համադրական ըմբռնումը կը յանգի հետեւեալ էական գաղափարին. — Մարդը ընկերվարական կամ համայնավարական շրջանակին մէջ կը հասնի առաւելագոյն բարօրութեան , մինչդեռ քաղքենի կամ դրամատիրական կեանքի պայմանները անընդունակ կը դարձնեն այդպիսի բարօրութիւն»:

Զուիցերիացի բժիշկները կ'ընդդծեն Խ. Միութեան բժիշկներու տեսութեանց շահեկանութիւնը, անոնց գիտական գործունէութիւնը, ինքնատիպ ըլլալու առաւելութիւնը: Անոնք յայտնապէս կը գնահատեն Խ. Միութեան բժշկական բազմաթիւ իրագործումները ընկերային մեծ աղէտներու դէմ անոնց ձեռք առած նախզգուշական միջոցները, ինչպէս թոքախտին, խլիրդին եւայլն: Գիտական հետազօտութիւնները յառաջդիմած են: Կարգ մը հոգեբանական հաստատութիւնները հիանալի են, սակայն հոն ալ մարքսականութիւնը կը տիրապետէ :

Գրքոյկին մէջ ցոյց տրուած է անոնց բժշկութեան հիմնական տարբերութիւնը արեւմտեան պետութեանց բժշկութեան հետ: Այս վերջինը գրեթէ հրաժարած է տեսական գիտութենէն եւ ատկէ ի վեր սկսած է յառաջդիմել, իսկ սովետները կը պաշտպանեն տեսական մասը :

Բժիշկներու մեծ մասը զարմացած են տեսնելով հիւանդանոցներու պարզութիւնը: Տոքթ. Քարքասոն , դասախօս՝ Մարսիլիոյ բժշկ. համալսարանին, շլացած է կարգ մը շէնքերու շքեղութենէն, մասնաւորաբար համալսարանէն: Եւ այն տըպաւորութիւնը ունի թէ ահագին տարբերութիւն մը կայ քաղաքային շինութեանց շքեղութեան եւ հիւանդանոցներու սարքաւորման խեղճութեան միջեւ : Ուրիշ բժիշկ մը կ'ըսէ. թէ «տրուած խնամքները սխալ չեն եւ մեր ռուս պաշտօնակիցներու կարողութիւնը ակներեւ է, սակայն զարմացանք տեսնելով վայրերու հնութիւնը եւ գործիքներու պակասը :

«Առանց ցաւի ծննդաբերութիւնը » ռուսական մեթոտ մը ըլլալով, Փարիզցի բըժիշկ մը՝ Տոքթ. Միշոն կը պատմէ իր այցելութիւնը Մոսկուայի մէկ մայրանոցին մէջ եւ կ'ըսէ թէ 85 առ հարիւրը առանց ցաւի ծննդաբերութեան կ'ենթարկուին , սակայն 40 առ հարիւրը կը յաջողին : Տոքթ. Միշոն կը գրէ նաեւ թէ մաքրութիւն կը տիրէ, սակայն հիւանդանոցները արդիական չեն, գործիքները հին դրութեամբ են, որոշ չափով տարրական եւ յարմար չեն արդի գործածութեան: Աշխատանքի մեթոտներն ալ հնութիւն կը հոտին: Իսկ առանց ցաւի ծննդաբերութեան մասին ալ դիտել կուտայ թէ նորութիւն չէ Ֆրանսայի մէջ :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՆԿԷՆԻ ՄԷՋ

ԱՆԿԷՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին հերթական դասախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Դեկտ. 10ին :

Ընկերուհի Ֆլորա իր բացման խօսքէն ետք, հրաւիրեց տիկին Հռիփսիկ Խոնդկարեանը, որ կուռ դասախօսութեամբ մը ներկայացուց մեր անմահ աշուղ՝ Սայաթ Նովայի կեանքն ու գործը :

Սայաթ Նովա իբրեւ մարդ, ունէր ազնիւ զգացումներ, անկեղծ կրօնասէր էր եւ պղատոնական սիրով վառուած :

Դասախօսութենէն ետք տեղի ունեցաւ կարծիքներու փոխանակութիւն : Այս առթիւ լայնօրէն բացատրութիւններ տըւաւ տիկինը :

Դասախօսութիւն – թէյասեղանը համեմուեցաւ գեղարուեստական բաժինով մը: Տիկին Հ. Խոնդկարեան ընդառաջ երթալով հանդիսականներու փափաքին , զգացումով երգեց Սայաթ Նովայէն «Քիզ նման»: Մէջ ընդ մէջ հայկական երգեր կը լսուէին երդապնակներու վրայ :

Գիշերուան ժամը մէկուկէսն էր, երբ կը ցրուէինք Սայաթ Նովայի քաղցր երգերը մեր շրթներուն :

Ս. Պազիկեան

ՊՐԵՄՈՆԻ
ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ

*

Չորեքշաբթի, 14 Դեկտ. ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ Պ. Նուրհան Ֆրէնկեանի բնակարանին մէջ: Այդ առթիւ 1955ի Պրէմոն մրցանակը տրուեցաւ Պ. Հրանդ Թորոսեանի, իր Հայ գրականութեան պատմութիւն անունով, Ֆրանսերէն երկասիրութեան համար , որ լոյս տեսած էր քանի մը տարի առաջ :

Ներկայ էին տիկիններու յանձնախումբը ամբողջ կազմով եւ հայ եւ Ֆրանսացի գրագէտներ եւ մտաւորականներ :

Պաշտօնական բացումը կատարեց Պ. Վահէ Ֆրէնկեան Ֆրանսերէն ճառով մը : « Արժանի չեմ զգար ինքզինքս խօսք առնելու այսօր եւ ձեզի ներկայացնելու Պ. Հր. Թորոսեանի. Գրականութեան գիրքը:Մեր բարեկամը ողբ.Ռընէ Կրուսէ, որ յառաջաբանը գրած է, կը հաստատէ արդէն այս գրքին արժէքը: Դուք լաւ գիտէք թէ ինչպէս գնահատած ենք Հայերս Ֆրանսական գրականութիւնը եւ մշակոյթը»: Ապա իր խօսքը ուղղելով Պ. Հ. Թորոսեանի, ըսաւ. — Դուք մեր գրականութեան հետ մեր գաղափարներն ու հինաւուրց քաղաքակրթութիւնը ծանօթացուցիք Ֆրանսացիներուն: Շնորհակալութիւն ձեր աշխատանքին համար, ինչպէս նաեւ մրցանակի յանձնախումբին, որ վարձատրեց ձեզ :

Աւելի հանգամանօրէն խօսեցաւ Պ.Վիքթոր Մասէ, Արեւելեան Լեզուներու Վարժարանին տնօրէնը, անդամ Գիտութեանց Ակադեմիային եւ նախագահ Պրեմոն մրցանակի քննիչ յանձնախումբին: Գնահատեց եւ ոգեկոչեց մասնաւորաբար զօր. Պրեմոնի անցեալ տարուան պսակաւոր, ողբացեալ Հրանդ Փաստրմաճեանը իր՝ Հայոց պատմութիւն գործին համար , զոր լաւագոյնը նկատեց իր տեսակին մէջ: «Քանի մը տարուան ընթացքին Հ. Փաստրմաճեանի եւ Հր. Թորոսեանի գիրքերու հրատարակութիւնը լաւագոյն ապացոյցն է որ հայ ժողովուրդը արժանի է իր համբաւին, իբրեւ քաղաքակիրթ ժողովուրդ մը»: Մէջբերումներ ըրաւ երկու գիրքերէն ալ, շնորհաւորելով օրուան պսակաւորը :

Վերջին խօսքը տրուեցաւ Պ. Հր. Թորոսեանի որ շնորհակալութիւն յայտնեց մրցանակի յանձնախումբին: Ինչպէս նաեւ ոգեկոչեց յիշատակները զօր. Պրեմոնի եւ ակադեմական Ռընէ Կրուսէի: Կը մաղթեմ, ըսաւ, որ յանձնախումբը ապագային, հայագիտութեան վերաբերեալ աւելի բազմաթիւ երկեր քաջալերէ, գիտուն արեւելագէտներուն ուշադրութեան առարկայ դառնալու համար: Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի մէջ հայագիտական ամպիոններու հաստատումը, ապացոյց է այդ հետաքրքրութեան :

Հրաւիրեալները պատուասիրուեցան խմիչքներով ու կարկանդակներով :

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (89)

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

Բ. ՄԱՍ

— Դուք Քօնկրէն կը ներկայացնէք , նիւթական եւ բարոյական պատասխանատուութիւններ եւ պարտականութիւններ ստանձնած էք: Կարելի՞ բան է որ չգիտնաք պատերազմի ընթացքին պատահած խայտառակութիւնները, ժողովուրդին պարտադրուած թշուառութիւնը , պէսպէս գայթակղութիւնները: Ինչո՞ւ կը ծածկէք, բացէ ի բաց չխօսի՞ք :

— Էֆէնտիմ, պարենաւորման խնդիրը կը ծագի Պալքանեան պատերազմէն ետք Իսթանպուլի մէջ կազմուած փոքր foo – փէրաթիվներէն, էսնաֆը պաշտպանող ձեռնարկներէն: Անկէ առաջ պարենաւորման հարց մը գոյութիւն չունէր: Երբ ընդհ. պատերազմի զօրաշարժը հռչակուեցաւ, հացի եւ սննդեղէնի տագնապ մը ծայր տուաւ, Գարա Քեմալ պէյ օժանդակութեան նպատակով գործի լծուեցաւ անմիջապէս ,ասոր դէմ զանազան ըսի ըսաւներ սկսան ,Կեդր.Կոմիտէն կանչեցԳարա Քեմալ պէյը եւ ազդարարեց որ պարենաւորման գործերու միջամուխ չըլլայ: Քեմալ պէյ առարկեց թէ ինք միջամուխ չըլլար այդպիսի գործերու, Էսնաֆն է որ կամայական ընթացքներու մէջ կը գըտնուի եւ այդ խառնակութիւնը կը ստեղծէ: Հակառակ այս խօսքերուն, բամբասանքներն ու ըսի ըսաւները կ'աւելնային, որովհետեւ ապօրինի հասոյթներ սկսած էին գոյանալ: Վերջապէս , խնդիրը յանգեցաւ կուսակցական համաժողովին , հասոյթին քանակը ճշդուեցաւ եւ այդ գումարը «վագֆ» նկատուեցաւ :

Այդ միջոցին է որ ծանր տարակարծութիւն մը ծագեցաւ Քեմալ պէյի և զինուորական պարենաւորման տնօրէն Թօփալ Իսմայիլ Հագգը փաշայի միջեւ: Թալէաթ փաշա այս գործերը առաւ Քեմալ պէյի ձեռքէն եւ զանոնք Թօփալին յանձնեց : Ամէնէն վերջ Գարա Քեմալը պարենաւորման նախարար ըրաւ :

— Խառնիճաղանճ գործեր... Երբ կուսակցութեան մեծամեծները ազգին հացին հետ կը խաղային, պետութիւնը ո՞ւր էր: Գոյութիւն չունէ՞ր: Այդպիսի ատեն մը, պատերազմի ժամանակ, կարելի՞ էր ժողովուրդին պարենաւորումը եւ ապրուստի հոգը վստահիլ Գարա Քեմալի մը ուղեղին: Դուք Կեդր. Կոմիտէի անդամ էիք, պատասխանատու չէի՞ք այս գործերէն: Օրինաւո՞ր էր ձեր այս գործելակերպը :

— Սա իրականութիւն է որ Իթթիհատի Իսթանպուլի կեդրոնը այնքան ալ ազդեցութիւն չունէր Գարա Քեմալ պէյի պէս կարգ մը անդամներու վրայ :

— Այդ ի՞նչ կը նշանակէ :

— Իթթիհատական կառավարութիւն մը կայ, ծերակոյտ մը եւ երեսփ. ժողով մը ունի: Քաղաքապետութիւն եւ Առեւտրական նախարարութիւն մը ունի: Ատոնց հետ, հատ մըն ալ Գարա Քեմալի կազմակերպութիւն մը կայ...: Ուրիշ խօսքով, այդ թուականէն իսկ երկրին մէջ անիշխանութիւն հաստատած էիք, «քօմիթէճի»ական կեանքի մը հիմերը դրած :

— Ես այդպէս չեմ խորհիր: Անոնց նը պատակն էր «էսնաֆ»ին օգնել եւ ազգային ընկերութիւններ հիմնել, ժողովուրդին օգտակար հանդիսանալ :

— Ժողովուրդին օգտակար հանդիսացող պետութիւն չկա՞ր :

— Կար բնականաբար :

— Ո՞ւր էր :

— ....

— Եւ յետոյ, տարբեր բան մը, Քիւչիւք Թալէաթ պէյ: Ըսիք թէ Գարա Քեմալի ապօրինի գործերէն գոյացած գումարները «վագֆ » եղած էին կառավարութեան որոշումով : Կառավարութեան այս կարգադրութիւնն ալ օրինաւո՞ր էր միթէ: Այդ դրամը նենդամիտ միջոցներով՝ նորէն այդ մարդոց փոխանցուեցաւ: Ասո՞ր ինչ պիտի ըսէք, ի՞նչ կը նշանակէ ասիկա:

— Չեմ գիտեր, էֆէնտիմ : Այս խընդիրը Քօնկրէին մէջ որոշուեցաւ: Կեդրոնի կոմիտէին կողմէ չէ քննուած :

— Շատ բարի, դուք գոնէ բարոյապէս պատասխանատուութիւն մը չէ՞ք զգար :

— Կասկած չկայ որ այսօր, այս պահուս, տգեղ կը նկատեմ այս ընթացքը : Բայց այն ատեն ... Բան մը չէի կրնար ընել, չկրցայ ընել :

— Աւելին կայ: Իթթիհատի լուծումէն ետք, դուք ձեր գաղտնի գործունէութեան թափ տուիք օտար երկիրներու մէջ, Իթթիհատի պարագլուխները զանազան ձեռնարկներ կատարեցին ի վնաս երկրին :

(Շար.)

արեւելեան Ասիոյ մէջ: «Մնանք արթուն եւ միացեալ »:

Արեւմտեան Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, Պրենթանօ, առաջարկեց զարկ տալ Արեւմուտքի տնտեսական գործունէութեան, թելադրեց Երեք Մեծերուն շարունակ աչքի տակ պահել Պերլինը: Ուրիշ ճառերէ վերջ, վաւերացուեցաւ 1956ի զինուորական ծրագիրը:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Ընտրական պայքարը կը ծաւալի հետզհետէ: Վարչապետ Պ. Էտ. Ֆոր եւս առջի օր ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ իր գլխաւոր հոգը պիտի ըլլայ բարեփոխել սահմանադրութիւնը, ապահովելու համար կառավարութեան տեւականութիւնը, վերջ տալով վեցամսեայ դահլիճներու դրութեան: Եթէ ինք եւ իր կուսակիցները երեսփոխան ընտրուին, պիտի չհաւանին կառավարութիւն մը կազմել առանց բարեփոխուած օրէնքի մը որ պիտի ապահովէր Ազգ. ժողովին մեքենական լուծումը, եթէ կառավարութիւն մը տապալի երկու տարիէն պակաս ժամանակաշրջանի մը մէջ: Յետոյ ըսաւ թէ պիտի պահանջէ նաեւ ընտրական օրէնքին բարեփոխումը: Անդրադառնալով երկրին տնտեսական կացութեան, բացատրեց թէ կրցան պահել Ֆրանքին արժէքը, 512 հաւաքական պայմանագիրներ կնքել եւն.: Այսուհետեւ պիտի ջանան կրկնապատկել ապրուստի մակարդակին բարձրացումը: Արտաքին քաղաքականութեան մէջ ալ հաւատարիմ պիտի մնան կնքուած զինակցութեանց եւ Ատլանտեան դաշինքին:

Նախորդ վարչապետը, Մենտէս Ֆրանս բուռն պայքար կը մղէ իր յաջորդին դէմ: Հարկային բարեփոխման կուսակիցները (փուժատեան) կը շարունակեն սաստկացնել պայքարը, խանգարելով շատ մը կուսակցական ժողովներ, պոռալ – կանչելով եւ երբեմն ալ բռունցք բարձրացնելով: Կ'ըսեն թէ իրենց Միութիւնը մէկ միլիոն անդամ ունի:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ 16 նոր անդամները մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցան ընդհ. ժողովին կողմէ: Մ. Նահանգներու պատուիրակը առաջարկեց 1956ին վերջացնել Ճափոնի անդամակցութեան խնդիրը: Խ. Միութիւնը մերժեց, միշտ յիշեցնելով Արտաքին Մոնկոլիոյ թեկնածութիւնը: Այս առաջարկն ալ մերժուեցաւ մէկի դէմ տասը ձայնով: Խ. Միութեան վեթօն 77րդ էր, իսկ վերջին երեք օրերու մէջ՝ 17րդը:

ԱԼԺԵՐԻՈՅ մէջ ահաբեկումները կը շարունակուին անընդհատ: Վերջին տեղեկութեանց համաձայն ութսուն հոգի ըսպաննուած են չորս օրուան մէջ, Ֆրանսացի թէ ըմբոստ:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ քարիւղի արտադրութեան գլխաւոր շահակիցը, Խ. Միութիւնը, այդ երկրին ձգեց իր բաժինը զոր կը շահագործէր 1945էն ի վեր:

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ փոթորիկ մը կը տիրէ Ատլանտեանի եւ Մանշի մէջ: Բազմաթիւ նաւեր ընկղմած են: Քամին ժամական 140 քիլոմեթր արագութեամբ կը սուրայ Պրըթանյըի մէջ:

ՕԴԱՆԱԻԱՅԻՆ երկու ճարտարագէտներ ձերբակալուեցան, մեքենայ մը խանդարած ըլլալով էքսի մէջ: Իէռի մէջ ալ անծանօթներ խախտած էր ռատարի գործիք մը:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՀԱՒԱՔԱՏԵՂԻՆ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ՀԱՅԱՍՏԱՆ թերթին համար ամէն շաբաթ ժամը 15էն 18, 17 ռիւ Պլէօ:

Առաջինը՝ այսօր, շաբաթ 17 Դեկտ.:

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻԻ ԵՒ ՄՈՐԹԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է

ՏԻՐԱՆ

Արագ սպասարկութիւն
Վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (Xe)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կէյվէցի եւ Խարբերդցի հայրենակիցներու փափաքով, այս կիրակի մասնաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Խարբերդի նահատակ առաջնորդ Կէյվէցի Տ. Պսակ Ծ. վրդ. Տէր Խորէնեանի և 1920 Յուլիս 8ին Կէյվէի մէջ նահատակուողներու յիշատակին: Անունները պիտի յիշուին, եթէ ընտանիքի անդամներ կանխապէս տեղեկացուցած ըլլան նոյն առտուն:

ԽՆՋՈՅՔ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Վիէնի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Կեդր. Ֆրանսայի մասնաճիւղերուն: Այս կիրակի կէսօրէն վերջ:

ՀԱՃԵԼԻ ԺԱՄԱՆՑ ՄԸ

Կը խնդրուի շրջանի ընկերներէն ճշգապահ ըլլալ:

Հ. Յ. Դ. Վիէնի կոմիտէն իր հիւրերուն կը սպասէ ժամը մէկէն սկսեալ օթօքարներուն կայարանը, շոգեկառքի կայարանին առջեւ:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութեան եւ Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերու կողմէ, Յունուար 2ին, ժամը 15 – 18, Սոսիէթէ Սավանթի թատերասրահին մէջ, 8 ռիւ Տանթօն, մեթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Շարժանկար: Կաղանդ Պապա:

ՇԱՒԻԼ

Շաւիլի եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկ. վարչութիւնը կազմակերպած է թէյասեղան մը դպրոցի սրահին մէջ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին:

Գեղարուեստական բաժին աշակերտներու կողմէ:

Խօսք պիտի առնէ Փարիզի Կրօն. Ընկ. Կրթ. յանձնախումբի ներկայացուցիչը:

Սիրով կը հրաւիրուին Շաւիլի եւ շրջանի հասարակութիւնը իր ներկայութեամբ քաջալերելու համար այս ազգօգուտ ձեռնարկը:

Մուտքը ազատ է:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ (պատի) 1956, ճոխ բովանդակութեամբ եւ պատմական դիտելիքներով: Հրատ. Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի, Մարսէյլ: Գին 200 Ֆրանք: Կը գտնուի նաեւ «Յառաջ»ի խմբագրատունը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր քառաձայն պատարագ եւ հոգեհանգիստեան պաշտօն պիտի կատարուին այս կիրակի ժամը 11ին՝

Madame RENÉ COTYի

մահուան քառասունքին առթիւ:

***

Պ. Սարգիս Եղիազարեան եւ զաւակները՝ Տէր եւ Տիկին Ազատ Եղիազարեան եւ զաւակները, Պ. Վռամ Եղիազարեան, Տէր եւ Տիկ. Գէորգ Չիլինկիրեան, Պ. Խ. Եղիազարեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Վարդգէս Եղիազարեան, Տէր եւ Տիկին Աւետիս Մարդարեան եւ Փաշալեան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց կնոջ, մօր, մեծ մօր, քրոջ եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԵՂՍԱ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, այս կիրակի յետ պատարագի, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

***

Տէր եւ Տիկին Բարսեղ Տամլամեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին, յետ պատարագի, իրենց սիրեցեալ քրոջ՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՆՈՒԷՐ Մ. ԺԱՄԿՈՉԵԱՆԻ

(Ծնեալ Քիթապճեան, մեռած Լոնտոնի մէջ), մահուան քառասունքին առթիւ:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի, կը խօսի փրօֆ. Գ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ:

Նիւթ ունենալով « Քարիւղը եւ իր դերը արդի քաղաքականութեան մէջ»:

Մանրամասնութիւններուն համար պիտի գործածէ մոգական լապտեր:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ
ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Համաչարսանճագի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղին: 8 Յունուար կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2ին, Յոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնֆուա: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

Սիրով կը հրաւիրուին բարեկամներ եւ հայրենակիցներ անխտիր:

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Աղբիւր – Սերոբ Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Յ. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ ժամը 20·30ին, իր դպրոցի սրահին մէջ: Կը խնդրուի ճշգապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հայր. Միութեան անդամները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս հինգշաբթի, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը (մէթրօ Քատէ): Հաշուետուութիւն եւ զեկուցում:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Ա. Ուշագլեանի մահուան առթիւ, Տիկին Մ. Կարապետեան հազար Ֆրանք կը նուիրէ Դպրոցասէրի տօնածառին համար:

*

Պ. Գրիգոր Աղրեանցի եղերական մահուան առթիւ Պ. Ա. վաչեանց հինգ հարիւր Ֆրանք կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչի կայանի շէնքին, փոխան ծաղկեպսակի:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Աթէնքէն Լուսաբեր Սվազլեան (Գարամանցի) և եղբայրը Գրիգոր Աղիզեան կը փնտռեն իրենց ազգականները՝ Վռամշապուհ, Սարգիս եւ Վահէ Թէրզեան եղբայրները: Կը կարծուի թէ Փարիզ կը գտնուին: Տեղեկացնել Տիկին Սվազլեանի,

Rue Hypocratous 2 B, Athénes (Grèce)

ՊԷԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ քանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ

Complet deux piéces

2000էն — 4500 ՖՐԱՆՔ

Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ Մեծաքանակի եւ դպրոցական աշակերտներու

ԱՌԱՆՁԻՆ ԶԵՂՉ

Անվարան դիմել՝

97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél. RIC, 57-57

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐԸ ՅԵՏԱՁԳԱԾ ԵՆ ԻՐԵՆՑ ԾԱՆՈՒՑԱԾ «ԷՕԺԷՆԻ ԿՐԱՆՏԷ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ եւ ՆՈՅՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

17 Դեկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Սալ Իէնայի մէջ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՓԱՓԱՔԻՆ ԳՈՀԱՑՈՒՄ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երկրորդ անդամ ըլլալով կը բեմադրեն

ՄՆԿԼԶԱԿՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գրիգոր Վահանի Փարիզի հայ կեանքի ծաղրանկարը երեք արար:

Առաջին ներկայացման դերակատարներու ամբողջական կազմով:

Տոմսերը նախօրօք ապահովել, դիմելով Գրատուն Բալուեան, 43 ռիւ Ռիշէ:

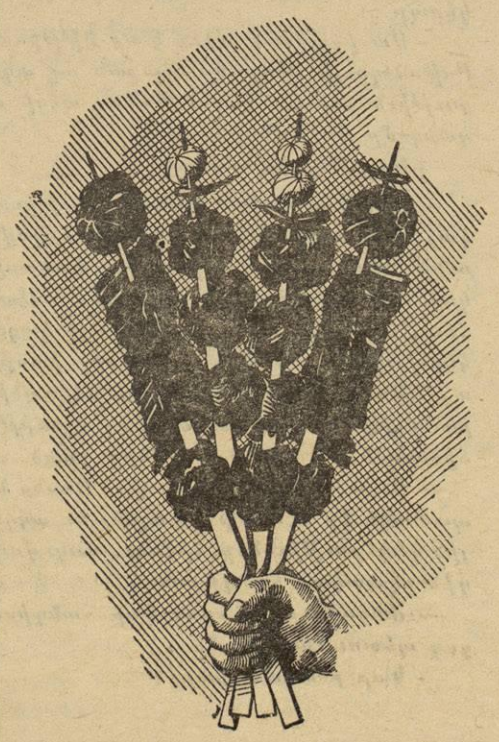

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր էերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
Téléphone BAL. 31 - 21
(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հանելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորովածներ, «շաշլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուրնէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրնի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

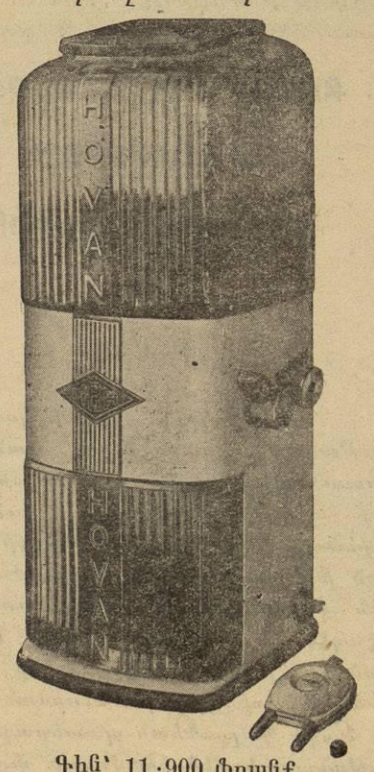

Գին՝ 11·900 Ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը զրկուի

Contre Remboursement

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ԿԻՐԱԿԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

DIMANCHE 18 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7855 31e ANNÉE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3266

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱՐՇԱՒ ՏԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

Կոշկոռ կապած տգիտութեան հետ, կորաքամակ հաճոյակատարութիւն մը եւս աւերներ կը գործէ մեր մամուլին եւ գրականութեան մէջ:

Եւ կը տպուին տեսութիւններ, գրութիւններ կամ «անկախ» կարծիքներ, որոնք պարզապէս թերթին սիւնակները լեցնելու սահմանուած են :

Այսպէս , թերթեր կան որոնց սիւնակները «պազար»ի տպաւորութիւն կը գործեն, լեզուական տեսակէտով :

Կրնաք վստահ ըլլալ թէ ընդհանրապէս խմբագիրը ինքն ալ տեղեկութիւն չունի յօդուածին բովանդակութենէն կամ ձգտումէն :

Եթէ հարցնէք թէ ինչո՛ւ կը տպեն ծթռած տեսակէտներ, նոյնքան ծթռած հայերէնով, պատասխան չունին :

Եւ չոր – գլուխ դպիրներ շփանալով, հետզհետէ աւելի բարձր կը խօսին: Մինչեւ անգամ հրամաններ եւ պատգամներ կ'արձակեն, յանուն լեզուական միութեան :

Այս կարգէն քանի մը տիպարներ լայնօրէն տեղաւորուած են ռամկավար մամուլին մէջ, որ դարձեր է անտէր «բոստան» մը :

Նոյն կոպիտ չարաշահութիւնն է որ կը կատարուի, յանուն «պետական լեզուի»,

Այլեւս չենք խօսիր «յառաջդիմական » կոչուած սոփեստիկներու մասին, որոնք հասարակ մուրացիկներ են ոչ միայն մտքով, այլ եւ շարադրութեամբ :

Ահա թէ ինչո՛ւ խուժանավար կանչեր կ'արձակուին, ամէն անգամ որ կը պաշտպանենք մայրենի լեզուի անկախութեան եւ ազատ զարգացման դատը :

Փաստ է որ Երեւանի մէջ մասնաւոր քաղաքականութեան մը կը հետեւին, լեզուն աղճատելու եւ ռուսական կաղապարին յարմարցնելու համար :

Փաստ է որ եթէ մէկ յաջող բառ հնարեն , տասը ձախաւեր օտարաբանութիւն իրարու կը կապեն, ստրկօրէն հետեւելով ռուսական հնչումին եւ շարահիւսութեան:

Երբեմն միայն բայն է հայերէն, ամբողջ նախադասութեան մը մէջ :

Պատմական գիտութեանց թեկնածու մը, Ելչիբէկեան, իր գրքին մէջ գիտութի՛ւն կը ծախէ հետեւեալ նախադասութեամբ , — մարիոնետային բուրժուա – նացիոնալիստական կոնտրոեւոլուցիոն կառավարութիւն»:

«Սովետական Գրականութիւն» ամսագրին մէջ, ոմն Ս. Սարինեան ուսումնասիրութիւն մը նուիրելով արեւմտահայ գրականութեան, ափերով օտար խիճեր կը ցանէ ,շատերը իրարու կապուած համրիչի պէս. —

«Ռէակցիոն ռոմանտիկական էսթետիկա, ակտուալ պրոբլեմ , փորմալիզմի տենդենցներ, ինտելիգենտական ինդիվիդուալիզմ:

Եւ դեռ տասնեակներով անջատ բառեր, իւրաքանչիւր էջի վրայ: Բոլորն ալ ապացոյց՝ թանձր տգիտութեան կամ «պրոդրեսիւ» կամայականութեան :

Եթէ հարցաքննութիւն մը կատարէք, հարիւր բառէն հազիւ մէկ – երկուքը պիտի կրնան արդարացնել: Այն ալ բծախնդրութեամբ կամ բանգիտութեամբ :

Այս վրդովիչ կացութեան հանդէպ, ի՞նչ պիտի ըլլար ազատ Արտասահմանի հայկ. մամուլին պարտականութիւնը :

Քաջալերե՞լ աղճատումը, գիտութեամբ եւ անդիտութեամբ, թէ ազդարարել միաձայն, առանց դաւանանքի խտրութեան.

— Պարոններ, դուք իրաւունք չունիք ռուս – թաթարական «բոստան»ի մը վերածելու մեր մայրենի այդին :

Կասեցնել արշաւը, փոխանակ ուղտերու կարաւանին առաջքն անցնելու :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՃԱԿԱՏԸ Կ'ՈՐՈՇԷ ՀԱԿԱԶԴԵԼ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐՈՒՆ

Ատլանտեան Խորհուրդը ուրբաթ օր վերջացուց իր աշխատանքները, վճռական յայտարարութիւն մը հրատարակելով: Զինակից երկիրներու արտաքին նախարարները դռնփակ նիստ մը գումարեցին ուրբաթ առտու , յետոյ լիագումար նիստ մը տեղի ունեցաւ : Այս առթիւ 15 զինակիցները քուէարկեցին Իտալիոյ արտաքին գործերու նախարարին առաջարկած բանաձեւը, որ կ'ըսէ.

— « Ատլանտեան Խորհուրդը հաստատելով որ միջազգային կացութեան ընթացքը անհրաժեշտ կը դարձնէ աւելի սերտ գործակցութիւն մը անդամակից պետութեանց միջեւ, նկատի առնելով եղած յայտարարութիւնները, կ'որոշէ յանձնարարել մնայուն Խորհուրդին քննել եւ գործադրել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները »:

Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցն ալ, որուն ոճը անսովոր կը գտնեն իրազեկներ, ցաւով կը յայտարարէ թէ.

1. Խ. Միութիւնը մերժած է բանակցիլ Գերմանիոյ վերամիացման մասին, ազատ ընտրութիւններով, հակառակ Ժընեւի առաջին խորհրդաժողովին մէջ ընդունուած ուղեցոյցին :

2. Խ. Միութիւնը կ'ընդդիմանայ սպառազինութեանց որեւէ ազդու հակակշռի , մէջն ըլլալով նախագահ Այզընհաուըրի ծրագիրը օդանաւային փոխադարձ զննութեանց մասին:

3. Խ. Միութիւնը կը մերժէ տեղեկութեանց ազատ փոխանակութիւնը, Խ. Միութեան եւ ազատ աշխարհին միջեւ, ապացուցանելով իր վախը :

Յետոյ կ'ըսէ թէ Ժընեւի խորհրդաժողովին ժխտական ելքը երբեք չէ կասեցուցած Ատլանտեան Կազմակերպութեան ճիգերը՝ ապահովելու Գերմանիոյ վերամիացումը ազատ քուէարկութեամբ, այդ վերամիացումը համարելով էական պայման արդար եւ տեւական խաղաղութեան մը: Խորհուրդը անգամ մը եւս կը հաստատէ թէ կը ճանչնայ միայն դաշնակցային կառավարութիւնը իբրեւ միակ գերման իշխանութիւնը որ կազմուած է ազատօրէն եւ օրինապէս. հետեւաբար իրաւասու է խօսելու յանուն Գերմանիոյ՝ միջազգային գործերու մէջ: Պերլինի խնդիրն ալ յիշելէ վերջ, զեկոյցը կ'արձանագրէ Խ. Միութեան «վերջին գրգռիչ ձեռնարկները եւ յայտարարութիւնները Միջին Արեւելքի եւ Ասիոյ մասին : Այս ռազմավարութիւնը, միանալով Խ. Միութեան ռազմական կարողութեան տեւական աճման հետ, նոր խնդիրներ կը յարուցանէ եւ կը կազմէ լռելեայն մարտահրաւէր մը ազատ աշխարհին դէմ »: Ուրեմն կ'որոշէ նոր ուղղութեամբ մը զարկ տալ զինակցութեան պաշտպանութեան ապագայ ծրագիրներուն: Այս առթիւ զոհունակութեամբ կը հաստատէ թէ շօշափելի յառաջդիմութիւններ կատարուած են Ատլանտեան դաշինքին բանակները արդիական զէնքերով օժտելու համար , կ'ընդունի նոր կազմակերպութեան եւ աւելի սերտ գործակցութեան ծրագիրը: Ապա, իբրեւ եզրակացութիւն կը յայտարարէ թէ Ատլանտեան Կազմակերպութիւնը կը մնայ անհրաժեշտ հիմքը տասնեւհինգ անդամակից երկիրներու ապահովութեան :

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ճակատին գերման սպաները զինուորական համազգեստ հագան ուրբաթ օր, աւանդական հանդիսաւորութեամբ: Գլխաւորն էր զօր. Շփայտել:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ՍԿՍԱՆ ՍԹԱՓԻԼ

Ամիսներէ ի վեր Թուրքիոյ մէջ անհամբեր կը սպասեն ամերիկեան նոր վարկի մը, 300 միլիոն տոլար :

Բազմաթիւ դիմումներ կատարուեցան : Թուրք նախարարներ Ուոշինկթըն գացին եւ եկան , թերթերն ալ աւետաբեր լուրեր հաղորդեցին, շաբաթէ շաբաթ :

Եւ սակայն վճարումը ուշացաւ :

Եթէ չեմ սխալիր, միայն 70 միլիոն տոլար յանձնեցին, մնացեալը ձգձգելով:

Իրազեկներ կ'ըսէին թէ Ուոշինկթըն կարգ մը պայմաններ դրած է, այդքան մեծ վարկ մը բանալէ առաջ:

Ուրիշ խօսքով, կ'ուզէ իր հակակշռին տակ առնել այդ գումարին գործածութիւնը :

Այս առթիւ թուրք մամուլը աղի – լեղի ակնարկներ հրատարակեց, անվստահութեան ցոյց մը համարելով առաջարկուած պայմանները:

Ամէն պարագայի մէջ, Անգարա չստացաւ իր պահանջած գումարը :

Եւ ահաւասիկ սաստ մը, զոր կ'արտատպեմ թուրք թերթերէն:

Ամերիկացի ականաւոր տնտեսագէտ մը, Ճորն Սփիլմըն, որ Թուրքիա կը գտնուի եօթը ամիսէ ի վեր, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է Իզմիրի մէջ .

— Ինչո՞ւ ամերիկեան օժանդակութեան կը սպասէք, կրկնելով երեք հարիւր միլիոն տոլարի յանկերդը: Առանց այդ օժանդակութեան ալ կրնաք բարելաւել ձեր տնտեսական կացութիւնը : Գերմանիա եւ Ճափոն արագօրէն վերականգնեցին իրենց տնտեսութիւնը, հակառակ անոր որ շատ աւելի ծանր կացութեան մը մատնուած էին :

Դեռ աւելի յառաջ երթալով, ամերիկացի տնտեսագէտը շեշտեր է.

— « Ձեր գլխուն համեմատ գլխարկ դրէք, ձեր ոտքերը ձեր վերմակին համաձայն երկարեցէք : Եւ միանգամ ընդ միշտ համոզուեցէք թէ առանց որոշ ծրագրի տնտեսութիւն չի կրնար ըլլալ »:

Ինչպէս կ'երեւայ, ամերիկացի տնտեսագէտը եօթը ամիս Թուրքիա բնակելով հանդերձ , չէ կրցեր ըմբռնել թէ այդ երկիրը դանայեան կարաս մըն է, որ երբեք չի լեցուիր :

Քանի՛ անգամ երեք հարիւր միլիոններ հոսած են ջուրի պէս, իբրեւ միջազգային օգնութիւն, իբրեւ « լքեալ գոյք », իբրեւ փոխառութիւն կամ աւար:

Աջէն կ'առնեն, ձախէն կը գանձեն, եւ սակայն միշտ կը տրտնջան :

Թրքական վերմակը առաձգական ծածկոց մըն է, որ միշտ կ'երկարի, միշտ ալ դուրս ձգելով ոտքերը :

Կը վախնամ որ ամերիկացի տնտեսագէտը ետ կանչուի կամ իր կարգին սաստ մը լսէ, այս ազդարարութեան համար :

Այդպէս չեղա՞ւ 1909 ապրիլին, երբ անգլիական մարտանաւի մը հրամանատարը կը յանդիմանուէր իր կառավարութեան կողմէ, այն ամբաստանութեամբ թէ ուզած է կասեցնել Կիլիկիոյ առաջին ջարդը ...

ՎԱՀԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Քանի մը օրէ ի վեր դիւանագիտական տենդագին գործունէութիւն մը կը տիրէ Փարիզի մէջ: Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իսրայէլի արտաքին նախարարին հետ : Պ. Տըլըս տեսակցեցաւ Յունաստանի արտաքին նախարարին հետ , վերահաստատելու համար Թուրքեւհելլէն բարւոք յարաբերութիւնները որոնք խանգարուած էին Սեպտեմբեր վեցի դէպքերուն հետեւանքով : Պ. Փինէ ունկնդրութեան ընդունեցաւ նաեւ Լիբանանի, Սուրիոյ, Յորդանանի եւ Արաբիոյ դեսպանները եւ թելադրեց որ ետ կենան բռնի ուժի քաղաքականութենէն :

× Անգլիոյ մէջ մեծ սրտնեղութիւն պատճառեց Եգիպտոսի վարչապետին վերջին ազդարարութիւնը, որով կը սպառնար զինուորական գործողութեան ձեռնարկել Սուրիոյ հետ, եթէ Իսրայէլ նոր յարձակում մը գործէր: Արտաքին գործերու նախարարութիւնը դատապարտելով հանդերձ Իսրայէլի վերջին արարքը, հարկ դատեց յայտարարել թէ նպատակայարմար չի գտներ գնդ. Նասրի կողմէ Իսրայէլի դէմ ուղղուած սպառնալիքները :

× Անգլիական մամուլը խստօրէն կը քննադատէ վարչապետ Իտընի արեւելեան քաղաքականութիւնը :

× Իրաքի վարչապետը, Նուրի Սայիտ փաշա, դահլիճին հրաժարականը ներկայացուց թագաւորին, որ մերժեց, յանձնարարելով նոր դահլիճ մը կազմել : Կարծողներ կան թէ Իրաք փոփոխութիւն մը պիտի կատարէ իր քաղաքականութեան մէջ, փորձելով մօտենալ արաբական պետութեանց: Նուրի Սայիտ փաշա 13 անդամն է որ վարչապետ կը նշանակուի:

× Յորդանանի ներքին գործերու նախկին նախարարը, Մաճալի, յաջողեցաւ կազմել նոր դահլիճը: Նախորդը հրաժարած էր, երբ բրիտանական բանակին ըսպարապետը, Սըր Ճ. Թեմփլըր, Ամման հասնելով սկսաւ բանակցիլ, Յորդանանն ալ Պաղտատի Ուխտին կապելու համար :

Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ Դեկտ. 16ին բացառիկ վիճակ յայտարարուեցաւ Յորդանանի մէջ, իբրեւ հետեւանք Պաղտատի Ուխտին դէմ կատարուած ցոյցի մը: Կ'ըսուի իր 40 ոստիկաններ եւ զինուորներ սպաննուած կամ վիրաւորուած են եւ թէ ցուցարարներն ալ բազմաթիւ կորուստներ ունեցած են :

ՍԱՐԻ երեսփ. ընտրութիւնները պիտի կատարուին այսօր, կիրակի: Տեղական թերթերը ապահով կը նկատեն համագերման հոսանքին յաղթանակը: Այս առթիւ կ'ըսեն թէ Տոքթ. Ատընաուըր եւս կը պաշտպանէ այն հոսանքը որ կը պահանջէ Գերմանիոյ կցել Սարի շրջանը, փոխանակ եւրոպական կարգուսարք մը հաստատելու :

ՄԱՐՈՔԻ Մեքնէս քաղաքին մէջ բացառիկ վիճակ յայտարարուեցաւ , իբրեւ հետեւանք զանազան դէպքերու :Նոր դահլիճը նշանակեց նահանգներու կառավարիչները, որոնց առաջին գործը պիտի ըլլայ ապահովել բարեկարգութիւնը :

ՏԽՐՈՒՆԻ.— ՊՐՈՖ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

Այսօր հրատարակուած մահազդէ մը ցաւով կ'իմանանք պրոֆ. Աղաջանեանի մահը :

Ծնած Թիֆլիս, 1876ին, հանդուցեալը մեծ համբաւ կը վայելէր իբրեւ ջլախտաբոյժ եւ դասախօս ռուսական եւ լեհական համալսարաններու: Հրատարակած է նաեւ կարգ մը գիտական տեսութիւններ :

Յաջորդով լայն տեղեկութիւններ իր կեանքի եւ գործի մասին:

*

Մ. ԵՐԱՆԵԱՆ

Ցաւով կ'իմանանք թէ հինգշաբթի օր իր բնակարանին մէջ յանկարծամահ եղած է Մկրտիչ Երանեան, նախկին կամաւոր :

Մեր ողբացեալ բարեկամը դեռ վերջերս Պատուոյ Լեգէոնի ասպետի աստիճանը ստացած էր, ի վարձ իր քաջագործութեանց՝ առաջին աշխարհամարտին մէջ :

Յուղարկաւորութեան մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Մեր ցաւակցութիւնները ընկեր Կարօ Երանեանի եւ պարագաներուն :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

●

Կրնանք անվարան կերպով հաստատել, թէ պատմութեան ամէնէն խռովայոյզ պահերէն մէկն է մեր ժամանակը:

Աշխարհ բաժնուած է հակամարտ ճամբաներու: Բազմաթիւ երկիրներ, հայրենիքներ՝ կէս եղած են, Քորէային մինչեւ Լեհաստան ու Գերմանիա. ուրիշներ՝ բռնադրաւուած են, կովկասէն մինչեւ Պալթեան երկիրները, կամ բռնի ուժով կրունկներու տակ առնուած, արբանեակ դարձած են, Արեւելեան Եւրոպայի եր-կիրներէն սկսած մինչեւ Պալքանները: Եւ դեռ ուրիշ երկիրներ ու հայրենիքներ, որոնք իրենք իրենց մէջ պատակուած, կը պայքարին իրենց գոյութեան, ճակատագրին համար, որ մութ է ու մառախուղներու մէջ թաղուած:

Այս պատակուած, բազմավտանգ ու կոտորակուած աշխարհին մէջ է որ նետուած է խաղաղութեան դասը, որ անկայուն, երերուն հիմերու վրայ դրուած, երբեմն՝ լոյսին կը բարձրանայ, երբեմն կ'ընկղմի մութին մէջ, մօտենալով արիւնին ու աւերածութեան սահմաններուն:

Մատանջ, իրերամարտ ու իրերամերժ այս աշխարհին ու ժողովուրդներուն մէջ ճգնած են փոքր ժողովուրդներն ալ, առանց ինքնապաշտպանութեան միջոցնե-րու, առանց զէնքի ու զրահի, եւ միշտ սպառնալիքներու տակ, մթին ու արիւնոտ ճամբաներու վրայ:

Այս տխուր կացութեան մէջ է որ նետուած է փոքրերուն մէջ փոքրագոյններէն մէկը, հայ ժողովուրդը, ցիրուցան աշխարհի չորս ծագերուն եւ ենթակայ իր ապրած երկիրներուն վէճերուն, պատակտումներուն ու ճակատագրին:

Ի՞նչ ընել եւ ի՞նչպէս ընել, պահելու համար հազար կտոր եղած այս ժողովուրդը. անոր ազգային դաղափարն ու նկարագիրը. միութիւնը, հայրենիքի ճգնաժամը, ազգային մշակոյթի դրոշմը: Ի՞նչպէս պաշտպանել այս ամէնը, որ «ազգը» կը կազմէ. ի՞նչպէս հոգալ ու խնամել այս բոլորը, որպէսզի ձեռքէ չսանձ այն քիչը, զոր ունինք, դարերէն ժառանգ մը-նացած, իբրեւ գոյութիւն եւ ազգային հոգեկան պոյք:

Անշուշտ, աշխարհի բոլոր ցաւերը, բոլորը հոգերն ու վիշտերը մեզի չեն տրուած, բայց ունինք մեր բաժինը անոնց-մէ, անխուսափելիօրէն. եւ անոնց հետ՝ մեր սեփական ցաւերն ու հոգերը, մեր ներքին պայքարները, պատակտումը, դասն ու դառնաստանները:

Համաշխարհային այս ընդհանուր ալեկոծութեան մէջ, «փոքր նաւի մը նման», Սայաթ Նովայի իսկ բացատրութեամբ, կը ծփայ մեր ժողովուրդը, յաճախ պատռուած առագաստներով:

Անգօր չենք, անշուշտ, փոթորիկներուն դէմ, ոչ ալ յուսահատօրէն անոնց: Ու-նինք մեր ազգային կայմերը, որոնց կը փաթթունք, կուլ չերթալու համար ա-լիքներուն կատաղութեան եւ չար հովե-րու մրրիկներուն:

Ունինք մեր ազգային գարաւոր ու անգին արժէքները, հազարամեակներու ըն-թացքը վրան. անչօշափելի այլ հզօր ար-ժէքներ՝ որոնք պահած են մեզ դարերու մէջէն ու դեռ կրնան պահել: Ունինք, ա-մէնէն առաջ, մեր հրեղէն, հրաշք լեզուն եւ անոր հետ մեր հին ու նոր գրականու-թիւնը, մշակոյթը, իր բազմաճիւղ ու ա-ռատ ծլարձակումներով. յետոյ՝ ունինք մեր ազգային – քաղաքական արդար, արդարացոյն դատը, հայրենիքի ու ազգի ազատութեան դատը, որ կը նոյնանայ Ա.-զատութեան աշնուագոյն եւ ընդհանրա-կան բոլոր դատերուն հետ:

Ունինք մեր գոյութեան վերագոյն, անհատասար պայքարը՝ հզօր ուժեղու-ղէմ, անոնց ցանցերուն մէջ բռնուած, սակայն միշտ յոյսի ու հաւատքի անսպառ զօրութիւններով ոգեւորուած:

Տարակոյս չկայ, որ մեր այս բոլոր արժէքներուն հետ, մեր ազրած ժամա-նակը ներգաշնակութեան մէջ չէ: Արտա-քին աշխարհը, անհարազատ վարդապե-տութիւնները, մեծերու պայքարը, ընդ-հանուր պատակտումը եւ մեզի պարտա-զրուած ճակատագիրն ու պայմանները հայկական ճակատագիրը ...

— Բժիշկ, ուրեմն, Թադէ Սրբազա՞նն էլ է մեռնելու:

— Այո, չատ ծանր հիւանդ է: Իմ չոր բժշկական խորհուրդներս՝ առանց զեղի ու զարմանի՝ օգուտ չունեցան: Խեղճը տառապում է աղիքների հիւանդութիւ-նից: Օրերը հաշուուած են:

Իմ խեղճ Թադէ Սրբազան, ո՞ւր կորան լաւատեսութիւնները ...

« Տղաք, ի՞նչ եմ արել, որ ինձ աքսո-րեն, միայն ասել եմ «ինչ սիրուն է մեր Մասիսը» ...:

Երբ այսպէս հաւաքուած՝ Վանանդեցիի մասին էինք սգում, Սրբազանին էլ ճամ-բու դնելով, մեր բաղնիսը հետզհետէ լըց-ւում էր ծանօթ եւ անծանօթ նոր դէմքե-րով:

Ծանօթ նորեկների մէջ խակոյն աչքիս ընկաւ վաստակաւոր Վահան Մարտեանը, Զարենց – Բակունց զրական զաղանի կազ-մակերպութեան ստոր մատնիչը, Ներսիկ Ստեփանեանի ոխերիմ թշնամին, Մարք-սիզմ – Լենինիզմ Ինստիտուտի զիտական քարտուղարը:

Ինձ թուաց, թէ այդ զարշելի ֆատ-նիչը դիակեր անզղի նման թառած էրվա-նանդեցիի անշնչացած դիակի վրայ: Եթէ էնկավեդէի սարսափը չլինէր, տեղն ու տեղը կը սատկեցնէի այդ անարդ մատ-նիչին՝ մեր դժբախտ ու ողբացեալ զրող-ների վրէժը դէթ մասամբ լուծելու հա-մար:

Մարտեանն էլ Վանեցի էր, բայց չան ծիծ կերած Վանեցի: Ո՞ւր բժիշկ Արաքս-եանը, ո՞ւր Մարտեանը ...

Երբ այդ մարքսիստ զարչելին հայ ազ-գայնականները էր մատուցանում էնկավե-դէի արիւնոտ սեղանին, ինքը, որպէս ե-բեմնի տրոցկիստ, ջուխտ ոտքով էնկա-վեդէի փոսի մէջ էր ընկել:

— Գոնէ բանտում զղջացե՞լ էր արդ-եօք իր ստոր արարքների համար:

Կարծում եմ, որ ոչ, որովհետեւ չու-տով ազատուեց եւ պաշտօնի տիրացաւ:

Զարմանքս մեծ եղաւ, երբ ազատ եւ չսափրուած վայրենի տեսքով բազմու-թեան մէջ տեսայ խղճալի տեսքով ամէ-նուն ծանօթ զրականագէտ պրոֆէսոր Սի-մոն Ցակոբեանը, որ մի անկիւնում կանգնած՝ խօսում էր հանրային զրա-դարանի տնօրէն Սուրէն Մարկոսեանի հետ:

Սիմոն Ցակոբեանի տխուր պատմու-թիւնը չատ – չատ երկար է, ձգւում է երկրից մինչեւ արտասահման, Բագուի «Արեւ»ից մինչեւ Բերլինի «Արեգ»ը, Դաշնակցութիւնից մինչեւ համայնավա-րութիւն, Զաւարեանից մինչեւ Ստալին: Կրկնակի չգանշանակիր Սիմոն Ցակոբ-եանն էր, որ 1935ին Կրեմլի մէջ «մեծ Ստալինին» ներկայացնում էր հայ մտքի եւ մտաւորականութեան «չերմ» զգացում-ները ու հաւատարմութիւնը, իսկ վերա-դարձին էլ մի լորձնաչուրթն յօդուած էր գրել «Խորհրդային Հայաստան» օրա-թերթի մէջ՝ «Ես տեսայ աշխարհի ամե-նամեծ մարդուն» ստայօդ վերտառու-թեամբ:

Բայց 1936ին, մի պիչեր, երկու չէ-կիստներ մտնում են Սիմոն Ցակոբեանի սենեակը: Նա թէ՝

— Ընկերներ, դուք թիւրիմացութեան մէջ էք: Ես կրկնակի չգանշանակիր Սիմոն Ցակոբեանն եմ: Դուք, երեւի, ինձ մի ուրիշի հետ էք չփոթում:

— Ոչ, մենք չենք չփոթում: Մենք եկել ենք ձերբակալելու կրկնակի չգանշանակիր պրոֆ. սրիկայ Սիմոն Ցակոբեանին եւ նրա զերմանուհի փաչիստ կնոջը:

Սիմոն Ցակոբեանի ձերբակալութիւնից ամիսներ յետոյ, ձերբակալում են հա-մալսարանի մի քանի պրոֆէսորներ, ան-շուշտ նրա տուած ցուցակի հիման վրայ:

Ցիշում եմ, երբ մի զրական հաւաքոյ-թում պրոֆ. Արսէն Տէրտէրեանին մեղա-զրում էին զրականագիտութեան մէջ ոչ-մարքսիստական հայեացքներ ունենալուն համար, Սիմոն Ցակոբեանը հետեւեալը ասաց.

— Արսէն, տարօրինակ մարդ ես. ին-չո՞ւ ես յամառում, ինչո՞ւ զործերդ չես « վերակառուցանում »...

Ս. ՍԱՀԱԿԻԱՆԻ

(Շար.)

ՌԱՓԱՅԷԼ ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 125ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

(Բ. եւ վերջին մաս)

Պատկանեանի «Հիմի՞ էլ լռենք», «Ա-զատու մօր երգը», «Հայ պատանին եր-գում է», ինչպէս եւ յետագային զրած «Վանեցի մօր երգը», «Վանեցի զեղջուկի տաղը», օրօրոցի երգերն ու «Ազատ եր-կիր»ու մէկ կարեւոր մասը կ'արտայայ-տեն բանաստեղծին այդ առաջաւոր զա-զափարները:

Իր ազգային ազատագրական չարժման երգերուն մէջ բանաստեղծը կռուի եւ ա-պատմբութեան կը հրաւիրէ ժողովուր-դը՝ ընդդէմ բռնակալութեան ու ստրկու-թեան:

Հիմի՞ էլ լսենք, երբ մեր թշնամին
Խլեց մեր սուրը — պաշտպան մեր անգին,
Մշակին ձեռքիցն էլ խոփը խլեց,
Այդ սուր ու խոփից մեր շղթան կռեց,
Վա՜յ մեզ, շղթայով կապուած գերի ենք,
Հիմի՞ էլ լռենք:

Պարզելով այս ստրկական վիճակը, բանաստեղծը քաղաքական կռուի բարձր հոգեյոյզ խօսքերով կ'աղաղակէ՝ «Եկ ան-վախ ելնենք թշնամու առաջ, գոնէ մեր փառքը մահով եա խլենք, ու այնպէս լռենք»:

Զարգացնելով ազգային – ազատագրա-կան կռուի այս դաղափարը, Պատկանեան «Հայ պատանին երգում է» ոտանաւորով յանդեցաւ «Մանուկ Հայաստանի» դաղա-փարին, բարձրացաւ մինչեւ ազգային չարժման համաժողովրդական հասկացո-ղութիւնը: Թէեւ այդ ոտանաւորը Պատ-կանեանը ստեղծեց համառուսական յե-ղափոխական ու դեմոկրատ. չարժման վերելքի չրջանին, սակայն հետու մնաց յեղափոխական ըմբռնումէ:

70 – 80ական թուականներուն, մանա-ւանդ ռուս – տաճկական պատերազմի չըր-ջանին աւելի մարտական հնչեց Պատկան-եանի քնարը: Իր ազատագրական կռուի երգը ռումբի պէս պայթեցաւ ռազմա-աւատապետական կարգերու դէմ: Ան չա-րունակեց արծարծել նախորդ չրջանի ազ-գային – ազատագրական չարժման դաղա-փարները, չարք մը ոտանաւորներու մէջ չեշտելով գիւղացիներուն դերը՝ համազ-գային – զանգուածային չարժման մէջ: Հսկայական ուժգնութեամբ հնչեցին «Վա-նեցի մօր երգը», «Վանեցի զեղջուկի տա-ղը», թափանցելով ընկերութեան բոլոր խաւերուն մէջ: Իր քնարական հերոսը՝ գիւղացին գայրոյթով համակուած է ազ-գային ճնշման ու հարստահարութեան դէմ եւ ազգային ազատագրութեան մէջ կը փնտռէ նաեւ ընկերային նպատակներ.

Հայի գութաք, Հայի գութաք
Որի՞ համար կը ջանաս,
Ո՞վ բեզիմով կը տանջուի, որի՞ն դու
կուշտ հաց կուտաս:
Արի փշրեմ ես բո խոփը — տանիմ
դարբինին կռելու,
Կռեմ, կոփեմ սուր ու սուսեր
Դուշմանի դէմ կռուելու:

Սակայն Պատկանեանը հաւատարիմ չմնաց այս առաջաւոր ըմբռնումին: Ազ-գային սահմանափակութիւնն ու ազգայ-նականութիւնը, որոնք կ'արտայայտուէին ինչպէս 60ական, նոյնպէս 70–80ական թուականներու ստեղծագործութեան ու աշխարհայեացքի մէջ («Թէ իմ ալեւոր հերքս սեւնային», «Վանեցի կտրիճ», եւայլն), թոյլ չէին տար բանաստեղծին մինչեւ վերջը մնալ ազատագրական չարժ-ման մէջ դիւզացիներու սահմանուած զե-րի դիրքերուն վրայ:

Ապագայ սերունդը մերժելով Պատկա-եանի ստեղծագործութեան այդ ստուե-րոտ կողմերը, կը բարձրացնէ բանաս-տեղծին ստեղծագործութեան մէջ առա-ջաւորը, այն ինչ որ կը հանդիսանայ իր ժառանգութեան ուժեղ կողմը, եւ պատ-մականօրէն կ'արժեւորէ զայն: Այդ ժա-ռանգութեան մէջ կարելի չէ չընդգծել բանաստեղծին մերկացումները, եւրոպա-եան եւրոպական զրամատիրական պետու-թեանց դէմ: Հսկայական ճշմարտու-թեամբ կը հնչէին բանաստեղծին «Բողոք առ Եւրոպա», «Վեհաժողով» ոտանա-ւորները, մերկացնելով «արիւնածարաւ Եւրոպայի» դիւանագիտական խաղերը: Նախ՝ անմեղութիւն մեր խոստովանեց, Ապա չարերուն մեզի խաչ հանեց:

Պատկանեանի զրական ժառանգութեան մէջ արժէքաւորը նաեւ ժողովրդական ա-նաղութեանց մշակումներն են, «Հայրե-նի» աղայութեան, կղերականութեան եւ հայ քաղքենի դասակարգի ընկերային մերկացումները, հարստահարած մար-միրոսներու չահերու պաշտպանութիւնը, իր երգիծական արձակն ու բանաստեղ-ծութիւնը, իր սուր եւ սպանիչ հեգնան-քը, որ ուղղուած էր աւատապետութեան եւ քաղքենի դասակարգի կեղծիքին ու չհամապատութեան դէմ:

Պատկանեանը ստեղծած է զրական մեծ ժառանգութիւն, որուն մարքսեան մեկ-նութիւնը կը զառնայ ընկերային պա-հանջ: Այդ ժառանգութեան գնահատման կը վերաբերի Ա. Ի. Միկոյեան խօսքե-րը:

— « ... Ի հարկէ Պատկանեանի եւ Րաֆֆու որոշ երկերի մէջ ազգայնական երանգներ կան, բայց կարելի՞ է արդեօք դրա հիման վրայ հրաժարուել մշակու-թային այնպիսի ժառանգութիւնից, որն արտացոլել է պարսկական եւ թրքական կեղեքիչների դէմ հայ ժողովրդի հերո-սական պայքարի մի չարք էջեր, որը սի-րով ու բարձր զգացմունքով երգել է ժո-ղովուրդների կեանքն ու աչխատանքը»:

ՍԱՀԱԿ ԲԱԶԵԱՆ

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

●

Առանց բժիշկի հարցերին պատասխա-նելու, ես էլ իրեն հարցրի մեր Վաղոյի, Սրբազանի, Վանանդեցիի եւ այլոց մա-սին:

— Վաղոն չատ լաւ է. քեզ միչտ կա-րօտով կը յիչէ: Սրբազանը ծանր հիւանդ է: Իսկ Վանանդեցին, դու ողջ լինես ...

— Ի՞նչ, Վանանդեցին մեռա՞ւ:

— Այո, տառապանքով մեռաւ:

Բժիշկի աչքերը արցունքով լցուեցին, եւ նա չկարողացաւ մինչեւ վերջը պատ-մել Վանանդեցիի կրած տառապանքները:

— Բժիշկ ախպար, ինչո՞ւ կուլաս, ա-մէնքս ալ հոս մեռնելու ենք: Լաւ է, որ մեռաւ եւ հոգին ազատեց սա տանջանք-ներէն: Ես ալ կ'ուզեմ մեռնիլ եւ ազա-տիլ այս տառապանքէն,— զրեթէ լացով խօսեց Ակոպ ախպարը:

Ծանր ու ճնշիչ տպաւորութիւն թողեց Վանանդեցիի մահուան տխուր լուրը: Խեղճ իմ Գուրգէն, դեռ մի ամիս առաջ էր, որ ազատութիւն էր ծրագրում, իր կնոջ՝ Ասիայի մօտ էր վերադառնում, բայց մեռաւ մուրազը սրտում ...

Ինչ անազորոյն ճակատագիր, բայց

մեզ ալ, որեւէ ժամանակէ աւելի, ձգած են պայքարի ու պատակտումի, ուրացու-մի եւ ատելութեան ցանցերուն մէջ: Մեր ներքին կեանքն ալ, իր չատ մը երեսնե-րուն վրայ, ճեղքուռած ու պատռուած է, վտանգելով դոյութեան մեր պայքա-րը, սարսեցնով մեր ազգային դարաւոր արժէքները:

Ներդաշնակութեան, միութեան այս պակասը, այնքան խորացած մեր օրե-րուն, զղալի է, չօշափելի դառնալու աս-տիճան, մեր ազգային ու ստեղծագործա-կան ճակատներուն վրայ իսկ: Մեր լե-զուն ու զրականութիւնը դրուած են խոր-տուբոտ ճամբաներու վրայ, առանց հա-մազգային, ընդհանրական ձգտումի մը եւ արուեստի ու մտածման խորունկ հաս-կացողութեան: Հայ միտքն ու մշակոյթը « ճակատ »ներու բաժնուած են, դարերու արժէքները ուրանալու եւ խեղաթիւրելու վտանգով: Նոյն իսկ այս ճակատին վրայ, օտար ու անհարազատ բառը, ազգային ձեւն ու ձգտումը կը սպառնան տիրական դառնալ, ազգային դրոշմն ու ինքնա-տպութիւնը աղարտելու, աղաւաղելու սպառնալիքով, մեր հայրենիքէն ներս թէ դուրս: Տարբեր աստիճանով ու չափով, անշուշտ, բայց ըստ էութեան, նոյն ոգ-բերգութեամբ:

(Խմբագրական՝ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ԵՐԿՈՒ բարեկամուհիներ իրարու կը հանդիպին կեդրոնի մը մէջ:

— Ամուսնդ այսօր ուրիչ տեսակ կ'ե-րեւայ: Նոր հագո՞ւստ հագած է, կը հարցնէ առաջինը:

— Ոչ: Նոր հագուստ հագած չէ: Նոր ամուսին է, կը պատասխանէ երկրորդը:

Ս. ՓԻՇԱԼԵՑ ՉԱՐ ԱՍԵԼՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔԻ ՎԱՅՐԵՐԸ

Ֆրինկ, կիսով չափ մեկնելով մեքենայի պատուհանից, ձեռքով ցույց էր տալիս ինչ-որ բան։ Ես, Թամարը և Ռուբենը նայեցինք այդ կողմը։ Ճանապարհի ձախ կողմում, մի քանի հարյուր մետր հեռավորության վրա, ցցվում էին մի քանի ավերակներ։ Ֆրինկը ինչ-որ բան էր բացատրում, բայց մենք չէինք լսում նրան։ Մեր ուշադրությունը գրավել էին ավերակները։ Ինչ-որ հին ամրոց էր, կամ եկեղեցի։

— Ֆրինկ, ինչ է այդ,— հարցրեց Թամարը։

Ֆրինկը ժպտաց։

— Ես գիտեի, որ դուք կհետաքրքրվեք։ Դա Անին է, հին Հայաստանի մայրաքաղաքը։

Մենք ոտքի թռանք։ Ինչպե՞ս չհետաքրքրվեինք։ Անին, որ ժամանակին եղել է մեծ ու հզոր քաղաք, որ ունեցել է հարյուր հազարից ավելի բնակիչ, որ եղել է հայ ժողովրդի մշակույթի կենտրոնը, որ ավերվել է դեռ 13-րդ դարում, և որ այսօր մնացել են միայն նրա ավերակները։

Ֆրինկը ժպտում էր։ Նա հաճույք էր ստանում մեր զարմանքից։

— Ես գիտեի, որ դուք կհետաքրքրվեք,— ասաց նա։— Ես էլ եմ հետաքրքրվում հին քարերով։ Ես ինքս էլ եմ ուզում տեսնել Անին։

— Ֆրինկ, դու ինչպե՞ս ես գիտեի, որ մենք հետաքրքրվում ենք հին քարերով։

— Ես ինչպե՞ս չգիտենայի։ Ես ամեն օր կարդում եմ ձեր թերթը։ Ես գիտեմ, որ դուք ամեն կիրակի գնում եք հին ամրոցներ, հին եկեղեցիներ։ Ես գիտեմ, որ դուք ուզում եք տեսնել Անին։ Ես գիտեմ, որ դուք ուզում եք գրել Անիի մաս

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ամէն օր երեք հազար ընտրական ժողովներ կը դումարուին երկրին մէջ, հոծ բազմութեամբ, ինչպէս կը տեղեկագրեն նահանգապետները :

Թեկնածուները թեր ու դէմ ճառեր կը խօսին ներքին թէ արտաքին խնդիրներու մասին, մեղադրանքներ ուղղելով նախորդ կառավարութեանց դէմ եւ նոր բարիքներ խոստանալով : Նախկին երեսփոխան մը, Պառանժէ, դիտել տուաւ թէ Ֆրանսա մերժելով Եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագիրը, ամէն տարի կը կորսընցնէ 165 միլիառ Ֆրանքի ամերիկեան ապսպրանք, որ այժմ յանձնուած է Գերմանիոյ : Դեսպան Ֆրանսուա Փոնսէ դիտել տուաւ թէ Ֆրանսա մեծ վնասներ պիտի կրէ, եթէ մեկուսանայ մաքսային պատուարներու մէջ :

Բանավէճը հետզհետէ կը սաստկանայ գլխաւոր կուսակցութեանց թեկնածուներուն միջեւ : Համայնավար կուսակցութիւնը կը յուսայ օգտուիլ ազգային խըմբակցութեանց պառակտումներէն :

Ամէնէն փափուկ խնդիրը այն է թէ կարելի պիտի ըլլա՞յ հաստատուն մեծամասնութիւն մը կազմել : Փուժատի կուսակիցները կը շարունակեն աղմկել, հարկային բարենորոգում պահանջելով : Իրենց վարիչը, Փիէռ Փուժատ, առջի օր ճառ մը խօսեցաւ Սալ Վակրամի մէջ : Բանախօսութենէն վերջ մէկը պոռաց. — «Փուժատ ծախուած է» : Թերթերը կը գրեն թէ երկու հարիւր հոգի չարաչար խոշտանգեցին մարդը :

Սէնի շրջանին մէջ ընկերվարական կուսակցութիւնը թեկնածու նշանակած է վեց անդամներ, — Կազիէ, Վերտիէ, Դ. Մայեր, Ժ. Ժաքէ, Էտ. Տէփրէօ (4րդ շրջան) եւ Լը Թրոքէ, որոնք իրենց առաջին ճառերը խօսեցան առջի օր :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԹԷՆՔԷՆ կը հեռագրեն թէ համայնավարները, որոնք ապօրէն հռչակուած են, կը շարունակեն գործել Հիւս. Յունաստանի մէջ : Ոստիկանութեան տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ կարմիր թռուցիկներու բաշխումը մեծապէս աւելցած է Սելանիկի մէջ : « Ժողովուրդի Ձայն» թերթը, որ դադրած էր 1947ին, վերսկսած է իր հրատարակութիւնը :

ԱԼԺԵՐԻՈՅ մէջ ալ շարունակ նոր դէպքեր կը պատահին : Առջի օր սպաննուեցան հինգ հոգի : Հարիւրի մօտ ըմբոստներ գերի բռնուեցան :

ՄԱԿԻ ԸՆԴՀ. ժողովը 35րդ քուէարկութիւնը կատարեց ուրբաթ օր, ընտրելու համար Ապահովութեան Խորհուրդին այն անդամը որ պիտի գրաւէ Թուրքիոյ աթոռը : Նորէն մեծամասնութիւն չշահեցան երկու թեկնածուները, Եուկոսլաւիա եւ Փիլիպպեան կղզիներ : Նստաշրջանը պիտի երկարաձգուի, ելք մը գտնելու համար :

ՊԵՐԼԻՆԻ մասին նոր ծանուցագիր մը ուղղեցին Արեւմուտքի Երեք Մեծերը, պնդելով թէ Խ. Միութիւնը կը մնայ պատասխանատու արեւելեան Գերմանիոյ, հետեւաբար եւ Պերլինի : Երեքն ալ կը մերժեն ճանչնալ արեւելեան Գերմանիոյ կարմիր կառավարութեան գերիշխանութիւնը :

ԹԱՒՐԻԶՑԻ տարաբախտ շարժավարին՝ Ազրեանցի յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ շաբաթ օր, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին, որ լեցուած էր բազմաթիւ տեղացիներով : Այս առթիւ «թաքսի»ները երկու ժամ չբանեցան, Աշխատանքի Դաշնակցութեան որոշումով : Յուղարկաւորութեան ներկաներու թիւը կը հաշուեն չորս հազար : Դամբանական խօսեցաւ սենտիքային ներկայացուցիչը : Շարժավարները զէնք կը պահանջեն ինքնապաշտպանութեան համար, ըսելով թէ 230 յարձակում կատարուած է տասը տարուան մէջ, տասը մահացու :

ԿԻՊՐՈՍԻ մետրոպալիտին՝ Մակարիոս արք.ի մէկ ազգականը սպաննուեցաւ անգլիացի սպայի մը կողմէ, որուն համար ծուղակ մը սարքած էին դաւադիրները : Սպան իր պաղարիւնը պահելով, յաջողեցաւ ի դերեւ հանել դաւը : Հինգ միլիոն Ֆրանք պարգեւ խոստացուած էր սպանեալ դաւադիրին ձերբակալութեան համար :

ՍՈՒՐԻԱ պահանջեց Իսրայէլը արտաքսել Ազգաժոռովէն, իբրեւ հետեւանք անցեալ կիրակի օրուան յարձակման :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՏՕՆԱԾԱՌ

Մանուկներու համար կազմակերպու վարժարանին Ծնողներու Միութեան կողմէ, կիրակի, 18 Դեկտեմբեր, ժամը 16·30էն 23 :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Ծիծաղաշարժ ներկայացում, արտասանութիւն, երգ, հայկական պար : Կաղանդ Պապայի ժամանում օգտակար նուէրներով : Շքասեղան եւ ընթրիք ժողովրդական գիներով :

Մուտքը ազատ է :

26, Rue Troyon
Métro : Pont de Sèvres

Այրի Տիկին Աննա Աղաջանեան, Տէր եւ Տիկին Նիկոլա Աղաջանեան, Տէր եւ Տիկ. Վեպէռ եւ զաւակները, Տէր և Տիկ. Ժորժ Աղաջանեան, Պ. Գագիկ Աղաջանեան խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ եղբօր՝

ՓՐՈՖ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ ուրբաթ գիշեր :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի երկուշաբթի 19 Դեկտ. առտուան ժամը 10·30ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ԹՈՔԱՏԻ ԵՒ ԴԱՒՐԱՅԻ շրջանի Հայր. Միութեան : Կիրակի 18 Դեկտ. ժամը 3էն կէս գիշեր, Իսի, 45 ռիւ տը լա Տեֆանս :

Սիրայօժար մասնակցութեամբ տեղական ուժերու. — Մարտիրոս Գարակէօզեան եւ Օր. Սրբուհի Շահինեան (երգ) : Հաճելի անակնկալներ : Արեւելեան նուագ Պ. Պ. Միրիճան Շիրվանեանի եւ Շմաւոն Պալեանի կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ, դիւրամատչելի գիներով :

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Վասպուրականի Հայր. Միութիւնը, նոր տարուան առթիւ սարքած է ժողովրդական մեծ ներկայացումով բարեկամական խնջոյք – պարահանդէս մը, 25 Դեկտ. Կիրակի, ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր :

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԵԹԷ ՏԱԿԱՒԻՆ ՉԷՔ ԿԱՐԴԱՑԱԾ
ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ
Սակաւաթիւ օրինակներ կան միայն

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐԻ

երկու վէպերէն՝

«ՆԱՀԱՆՋԸ ԱՌԱՆՑ ԵՐԳԻ» ԵՒ
« ՅԱՐԱԼԷՋՆԵՐՈՒ ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆԸ »

Երկու հատորը միասին 1500 Ֆր. :
Դիմել՝ «Յառաջ»ի :

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆԴ ՍԱՄՈՒԷԼ ՆՈՒԷՐԻ ՅԱՐՄԱՐ ԳՐՔԵՐ ԵՒ ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ, 1956, պատկ. 1200 Ֆրանք :

ՆՈՐ ՔՆԱՐ ձայնագր. երգարան, լաթակազմ, 1650 Ֆրանք :

ԱՆԳԼ. ՀԱՅ. ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Զազմազճեան, նոր տպ. 1955, լաթակազմ, 4000 Ֆրանք :

ՀԱՅ ԳՈՂԳՈԹԱՆ, Գ. Վ. Պալաքեան, լաթակազմ 1000 Ֆրանք :

ՍԻԱՄԱՆԹՕ : ամբողջ. գործեր : նոր տպ. 1500 Ֆրանք :

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ, Վերյիշումներ, 1250 Ֆրանք :

ՍՊԻՏԱԿ ՁԻԱՒՈՐԸ, Համաստեղ, 2 հատոր, կազմ. 4000 Ֆրանք :

ԳԻՒՂԸ, Համաստեղ, Պէյրութ, 1955, 700 Ֆրանք :

ԹՇՈՒԱՌՆԵՐ, Վ. Հիւկօ, 3 հատոր, Պէյրութ, 1500 Ֆրանք :

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ, Սէնքիէվիչ, 2 հատոր, 1400 Ֆրանք :

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, Ա. Իսահակեան, 350 Ֆրանք :

ՋՐՈՅՑ, Կ. Փոլատեան, Գահիրէ, 400 Ֆրանք :

ՎԵՐԱԴԱՐՁ, Կ. Փոլատեան, 1955, 500 Ֆրանք :

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ, նոր տպ. 300 Ֆրանք :

ԳԱԶԱՆԸ ԱՍՏՈՒԱԾ ՄԸ Կ'ՈՒԶԷ, Տիրազան, 600 Ֆրանք :

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՁՈՒՆԵՑՈՂ ՄԱՐԴԻԿ, Ա. Ծառուկեան, Պէյրութ, 1955, 700 Ֆր :

ՅՈՒՇԵՐ ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԷՆ, Ս. Տէօվլէթեան, Փարիզ, 1954, 500 Ֆրանք :

Դիմել՝
Librairie H. SAMUELIAN, 51, Rue Mr.-le-Prince, Paris 6e. C.C.P. 1278—35.

Պահանջեցէք Ընդարձակ գրացուցակը, որ կը պարունակէ աւելի քան 5000 գիրք եւ որ ձրի կը ղրկուի փափաքողներուն :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ. — Հ. Յ. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հայր. Միութեան անդամները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս հինգշաբթի, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը (մէթրօ Քատէ) : Հաշուետուութիւն եւ զեկուցում :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի, կը խօսի փրօֆ. Գ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ : (Դասախօս քարիւղի Ֆրանսական Էնսթիթիւին) :

Նիւթ ունենալով « Քարիւղը եւ իր դերը արդի քաղաքականութեան մէջ» :

Մանրամասնութիւններուն համար պիտի գործածէ մոգական լապտեր :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պոմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Տէր Հմայեակ քհնյ. Համբարձումեանի որ հազար Ֆրանք նուիրած է դպրոցին, Օր. Նուրիցա Մէլէմէթճեանի եւ Պ. Կարպիս Սարաֆեանի նշանախօսութեան առթիւ :

*

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Ֆ. Կ. Խաչի եւ Նոր Սերունդի Սէն Լուի վարչութիւնները շնորհակալութեամբ ստացած են հինգ հազար Ֆրանք Փարիզէն, Պ. Խաչիկ Փափազեանէն, փոխան ծաղկեպսակի Պ. Սարգիս Չիլինկիրեանի փոքրիկին մահուան առթիւ :

Նաեւ երկու հազար Ֆրանք Պ. Փիլիկեանէ, Պ. Մկրտիչ Նագաշեանի եւ Օր. Լուսին Նագաշեանի նշանախօսութեան առթիւ :

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Ա. Տէր Կարապետեան ընտանիքին իրենց մօրը Այրի Տիկին Աղաւնի Խաչիկեանի մահուան առթիւ :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԶՈՒԱՐԹՆՈՑ, ամսաթերթ գրականութեան եւ Արուեստներու : Խմբագիր՝ Հ. Բալուեան : Թիւ 3 (15 Դեկտ.), ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ : Տարեկան բաժնեգին հազար Ֆրանք : Հատը 100 Ֆր : Հասցէ. — 43 ռիւ Ռիշէ, Փարիզ (9) :

Etablissements TAKVORIAN
7, Rue L. Balmens, GAP (H. A.)
Fermeture à Glissière « ETEX »
Marque de fabrique déposée

CONFECTIONNEURS: Consultez-nous pour vos besoins de fermetures pour jupes, robes, blousons etc.

ԲԱՑԱՌԻԿ ԳԻՆԵՐ հայ հաստատութիւն ներու համար :

DISTILLERIE RAKI DUZE Ի
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆ ՈՒ ԽԱՆՈՒԹԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ ԵՆ
2. RUE SCARAMELLI, MARSEILLE, Tél. GA. 09 - 51

ՏԱԼԱՔԻՒՓԷԵԱՆ Որդի կը շարունակէ ընդունիլ իր յանախորդները այս նոր հասցէին :

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՔՈՒՄԸ, բժիշկներու կարծիքով հէլվան եւ լոքումը կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (քալորի) :

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ՝ մանուկներու անումին.

ՕԳՏԱԿԱՐ՝ չափահասներու եւ ծերերու, որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ :

ՊՈՍՖՈՐԻ արդիական պատրաստութիւնը կը գերազանցէ Արեւելքի մէջ իսկ պատրաստուածները :

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ :

2, RUE LOUIS ASTOIN, MARSEILLE

Կ'ՈՒԶԷՔ
ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ
Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝
ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

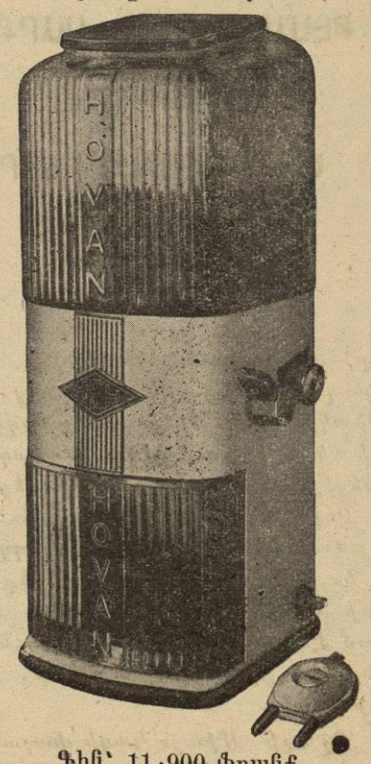

Գին՝ 11·900 Ֆրանք
Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝
APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)
Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

ՅԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

MARDI 20 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7856 31e ANNÉE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3267

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

«ՈԳԻ»Ն ԿԸ ՍԱՌԻ

Սառնաշունչ հովեր կը սպառնան սառեցնել « Ժընեւի ոգին », որ այնքան լաւատեսութիւն ներշնչած էր խաղաղասէր մարդկութեան :

« Ոգին » ծնաւ ամառը (Յուլիս), հովանաւորութեամբ Զորս Մեծերու ջոջ գլուխներուն, — նախագահ կամ վարչապետ :

Աշնան (հոկտեմբեր), երբ խօսքերը գործի պիտի վերածուէին, նոյն պետութեանց արտաքին նախարարներուն միջոցաւ, կծու հով մը սկսաւ փչել, սառեցնելով տրամադրութիւնները :

Կարելի չեղաւ որեւէ խնդիր լուծել, եւ ժողովը փակուեցաւ մռայլ տրամադրութեամբ :

Օրակարգի գլխաւոր հարցը, գերմանական խնդիրը, մնաց նոյն վիճակին մէջ, իբրեւ կռուախնձոր :

Առկախ մնացին միւս խնդիրներն ալ. —ապահովութիւն, զինաթափութիւն եւն : Եւ որոշուեցաւ Զորս վարչապետներու հայեցողութեան ձգել նոր ժողովի մը գումարման խնդիրը :

Խորհրդաժողովը փակուեցաւ Նոյեմբեր 16ին, մեծ սրտնեղութիւն պատճառելով արեւմտեան աշխարհին, որուն վստահութիւնը անգամ մը եւս կը խախտէր իբրեւ հետեւանք Խ. Միութեան բացասական դիրքին :

Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի շռնդալից պտոյտը դէպի Հնդկաստան, Պիրմանիա եւ Քաշմիր, վերջանալու համար Աֆղանիստանի մէջ :

Առաջին օրէն իսկ, ձեռնարկը անցաւ սովորական այցելութեան մը սահմանները, դառնալով քարոզչական արշաւ մը՝ արեւմտեան պետութեանց դէմ :

Մասնաւորապէս Կեդր. Կոմիտէին քարտուղարը այնքան յառաջ գնաց որ, հիւրընկալներն ալ նեղուեցան :

Իր բոլոր ճառերուն մէջ, Խրուշչեւ կը խօսէր այնպէս ինչպէս պիտի ընէր որեւէ կուսակցական ժողովի մը ատեն : Նոյնիսկ չվարանեցաւ անարգել արեւմտեան թերթերու թղթակիցները, զանոնք անուանելով « ապուշներ», «վարձկաններ» եւն. :

Իր սլաքները յատկապէս ուղղուած էին բրիտանական աշխարհակալութեան դէմ, բայց միշտ կ'օգտուէր առիթէն, Ֆրանսան եւ Մ. Նահանգներն ալ հարուածելու համար :

Այս ճամբորդութեան շնորհիւ, Խ. Միութիւնը յաջողեցաւ կարգ մը նոր համաձայնութիւններ կնքել, առաջինը՝ Հնդկաստանի հետ, որուն պիտի հայթայթէ զանազան ապրանքներ, փոխանակութեան հիման վրայ :

Այս գղրդագին պտոյտը, միանալով Միջին Արեւելքի վերազինման ձեռնարկին հետ, ստեղծեց մթնոլորտ մը որ յայտնապէս հեռաւոր յիշատակի մը կը վերածէր « Ժընեւի ոգի »ն :

Միեւնոյն ատեն, Մոսկուա նոր դրժուարութիւններ կը յարուցանէր Պերլինի արեւմտեան շրջանին դէմ, երեւութապէս պաշտպանելու համար արեւելեան Գերմանիոյ «դերիշխանութիւնը» : Ուրիշ խօսքով, կ'ուզէր որ արեւմտեան պետութիւնները ճանչնան այդ շինծու պետութիւնը :

Այսպէս, ամրան շռայլաբան հաւաստիքներէն վերջ, աշնանային մշուշը եւ ձմրան «ձիւնաբեր հողմունքը» աւելի թանձրացուցին մթնոլորտը :

Եւ հիմա շատեր կ'ըսեն. Ժընեւի ոգի՞ : Այո. բայց ափսո՛ս որ երազ էր ...

Մինչ կը յուսային հալեցնել կարգ սառեր, նոր սառնակոյտեր դիզուեցան :

Ե՞լքը,— ուժ ուժի դէմ : Զօրացնել Ատլանտեան ճակատը : Շարունակել հիւլէական փորձերը :

Եւ, կեցցէ՛ խաղաղութիւնը ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲՈՒՌՆ ՑՈՅՑԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

ՊԱՂՏԱՏԻ ՈՒԽՏԸ ԿՌՈՒԱԽՆԶՈՐ

Ամմանէն կը հեռագրեն Դեկտ. 18 թըւականով.—

Այսօր նոր ցոյցեր տեղի ունեցան Ամմանի մէջ, բողոքելու համար այն առաջարկին դէմ որ կը թելադրէ Յորդանանը միացնել Պաղտատի Ուխտին : Երէկ ալ նոյն ուղղութեամբ ցոյցեր տեղի ունեցած էին առնուազն 12 գաւառական քաղաքներու մէջ : Ստիպողական միջոցներ ձեռք առնուեցան պաշտպանելու համար օտար դեսպանատունները : Ճամբորդներու պատմութեան համաձայն պաշարման վիճակ յայտարարուած է ամբողջ երկրին մէջ : Ուսանողական ցոյցերու ընթացքին քաղաքացի մը սպաննուեցաւ եւ եօթը հոգի վիրաւորուեցան : Ընդհանուր գործադուլ սարքուած է ամբողջ երկրին մէջ :

Այս իրիկուն դահլիճը ստիպողական նիստ մը գումարեց, ի ներկայութեան սպարապետ զօր. Կլուպ փաշայի : Կարգ մը մեծ քաղաքներէ պատուիրակութիւններ եկած են Ամման, բողոքելու համար Հիւսէյին թագաւորին, որպէս զի Յորդանան չմիանայ Պաղտատի Ուխտին : Վարչապետը : Հազզա Մահալի, որ իշխանութեան գլուխ կը գտնուի չորս օրէ ի վեր, ունկնդրութեան ընդունեցաւ Անգլիոյ, Եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ Արաբիոյ դեսպանները :

Ցուցարարները յարձակեցան Ազգաժողովին Քեբրոնի օգնութեան գրասենեակներուն վրայ որոնք կ'օգնեն Պաղեստինի տարագիրներուն : Մարդկային կորուստ չկայ : Ցոյցեր տեղի ունեցան նաեւ Նապլուսի, Ռամալլահի եւ Թուլքարեմի մէջ : Դամասկոսէն հասած լուրի մը համաձայն քառասուն հոգի սպաննուած կամ վիրաւորուած, 300 ցուցարարներ ձերբակալուած են : Ա. ցոյցը տեղի ունեցած է Նապլուսի մէջ, մասնակցութեամբ տասը հազար քաղաքացիներու : Կ'ըսուի թէ ծանրապէս վիրաւորուած է Արաբական Լեգէոնի հրամանատարներէն մին, որ ազգական է նոր վարչապետին :

Ներքին գործերու նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ զօրացուցած է ապահովութեան միջոները եւ թէ խռովարարները խստօրէն պիտի պատժուին : Նախապէս ցոյցեր սարքուած էին Երիքովի եւ Բեթղեհէմի, ինչպէս եւ Երուսաղէմի յորդանանեան մասին մէջ (հին քաղաք) : Երէկ դահլիճը քննեց Անգլիոյ դրամական օգնութեան խնդիրը որու մասին բանակցութիւններ կը կատարուին Լոնտոնի մէջ : Կառավարութիւնը յայտարարեց թէ համաձայն է այդ բանակցութեանց եւ կ'արտօնէ որ իր պատուիրակութիւնը նոր պայմանագիր մը ստորագրէ :

× Ամերիկեան գործակալութեան Երուսաղէմի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Արաբական Լեգէոնին հրասայլերն ալ միջամտեցին երկու օրուան խռովութեանց ընթացքին : Ներքին գործերու նախարարութիւնը արգիլեց բոլոր ժողովները եւ ցոյցերը : Այս առթիւ կ'ըսէ թէ խռովարարներ կը շահագործեն ուսանողները եւ տարագիրները :

Թշնամական ալիք մը կը տիրէ ամբողջ երկրին մէջ, արեւմտեան պետութեանց դէմ : Երուսաղէմի ամերիկեան դեսպանատունը եւ հիւպատոսարանը քարկոծուեցան : Ամբոխը վար առաւ Նապլուսի անգլիական հիւպատոսարանին դրօշը : Ուրիշ ցուցարարներ կեցնելով զինադադարի յանձնախումբի նախագահին՝ զօր. Պըրնսի կառքը, վար առին Ազգաժողովին դրօշը եւ խորտակեցին ամերիկեան զինուորական կցորդին կառքին ապակիները :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ՀՈՆ ԱԼ ԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ շաբթու անգամ մը եւս կը մատնանշէի համանարակ մը,— ոտանաւորներու գերարտադրութիւնը Հայկական Արտասահմանի մէջ :

Կը թուի թէ Հայաստանի մէջ ալ կը տառապին այս թունդ հայկական «նարտարարուեստ»էն :

Երեւանի «Գրական Թերթ»ը Նոյ. 16ին հրատարակած էր Գրողներու Միութեան զեկուցումը, անոր կցելով կատարուած քննադատութիւնները :

Զեկուցաբերը, Հ. Մկրտիչեան պարզելով տարեշրջանի ստեղծագործութեանց քանակն ու որակը, դիտել կուտայ.

— « 1954 – 1955 թ. թ. հրատարակուել են բանաստեղծական մի շարք ժողովածուներ ու հատընտիրներ, գրական մամուլում լոյս են տեսել բազմաթիւ բանաստեղծութիւններ, որոնց մէջ շատ կան այնպիսի գործեր որ նոր խօսք են մեր պոէզիայի համար : Սակայն դեռ եւս մեր պոէզիայի մէջ նկատւում են նաեւ որոշ անառողջ տենդենցներ եւ հրապարակ են գալիս ժողովրդի կեանքից կտրուած, անձնական տրամադրութիւններ յայտնող գործեր » :

Շատ աւելի պերճախօս վկայութիւն մը կը ներկայացնէ շաբաթաթերթին ուրիշ մէկ աշխատակիցը, Նոյ. 30ի թիւին մէջ :

Վերջերս լոյս տեսեր է «Երիտասարդ Զայներ» կոչուած ժողովածուի մը երրորդ գիրքը :

Ժողովածուին մէջ գրութիւններ ունին 50է աւելի հեղինակներ, 125 ստեղծագործութիւններով :

« Գրական Թերթ»ին աշխատակիցը, Ա. Արիստակէսեան, մաղելով բովանդակութիւնը, հետեւեալ եզրակացութեան կը յանգի.

— « Պէտք է ասել, որ երիտասարդների մեծագոյն մասը հակուած է դէպի պոէզիան (այս բաժնում տեղաւորուած է 45 հեղինակի 115 բանաստեղծութիւն) : Մեր կարծիքով, այս «առատութեան» պատճառը ոչ թէ այն է, որ բոլոր այդ երիտասարդները կեանքը բանաստեղծական ձեւերով վերարտադրելու ինչ – որ ներքին մղում ունեն, այլ այն, որ նրանցից շատերին թւում է, թէ պոէզիան հեշտ ու հանդիստ գործ է, որ բաւական է մի քանի յանգեր կպցնել իրար, քառատողեր կազմել, եւ ահա բանաստեղծութիւնը պատրաստ է :

«Աւելին, շատերը նոյն իսկ պոէզիային վերաբերւում են ինչպէս մոդայիկ մի բանի եւ մտածում են որ, բանաստեղծութիւն գրելու համար ցանկութիւնից բացի ուրիշ ոչինչ պէտք չէ» :

Այսպէս, ուրեմն, աւանդութիւնը կը շարունակուի հաւատարմօրէն, հայրենիքին թէ օտարութեան մէջ : Եւ իրական բանաստեղծութիւնը կը խեղդուի լեռնակուտակ ոտանաւորներու մացառուտքին մէջ :

Որո՞ւ հոգ, եթէ արձակը անտիրութեան կը մատնուի ծուլութեամբ, տգիտութեամբ կամ չտեսութեամբ :

Երբ կրնաս ոտանաւոր մը թխել ոտքի վրայ, մատներդ համբելով, ինչո՞ւ քանի մը ժամ տքնիլ գրասեղանին առջեւ, արձակին անդաստանը մշակելու համար :

ՎԱՀԷ

ԾՆՈՒՆԴԸ ՊԻՏԻ ՉՏՕՆՈՒԻ՝ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Երէկուան թերթերը ծանրակշիռ լուր մը հրատարակած էին Եգիպտոսէն : Քրիստոնեայ հովուապետները որոշած են դիշերային պատարագը չմատուցանել Ծընունդին, բողոքելու համար կրօնական դատարաններու ջնջումին դէմ որ յայտարարուած է մասնաւոր հրամանագրով մը : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ բոլոր օրթոտոքս եւ բողոքական հասարակութիւնները միացած են կաթողիկէ կղերապետութեան այս որոշումին : Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, այս որոշումը հաւատացեալներուն հաղորդուած է «հովուական թուղթով մը զոր ստորագրած են հռոմէական կաթողիկէ Եկեղեցւոյ իրաւասութեան ենթակայ զանազան դաւանութեանց պետերը » : Կիրակի օր եկեղեցիներուն մէջ կարդացուեցաւ յայտարարութիւնը, «իբրև բողոք 1955 Սեպտ. 21ի օրէնքին կարգ մը տրամադրութեանց դէմ, որոնք կը խախտեն կրօնական ազատութիւնը Եգիպտոսի մէջ» : Յայտարարութիւնը կը բացատրէ թէ նոր օրէնքը «դուռ կը բանայ քրիստոնեաներուն կրօնափոխութեան համար» եւայլն : Քրիստոնեայ հասարակութեանց պետերը քանի մը անգամ բողոքած էին այս օրէնքին դէմ, հրատարակութենէն ի վեր :

ՀԱՄԱԳԵՐՄԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԻ ՄԷՋ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, համագերման հոսանքը մեծամասնութիւն շահեցաւ կիրակի օր, Սարի երեսփ. ժողովին ընտրութեանց մէջ : Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, երեք համագերման կուսակցութիւնները շահած են քուէներու 63·9 առ հարիւրը, մինչ կը յուսային շահիլ 75 առ հարիւր, վերջնապէս Գերմանիոյ կցելով վիճելի շրջանը : Քուէարկուներու թիւն էր 665·000 : Այս յաջողութեամբ գերմանական հոսանքը շահած կ'ըլլայ յիսուն աթոռներէն 33ը, եւրոպական կարգուսարքին հոսանքը՝ 15, համայնավարները՝ երկու աթոռ :

ՏԻԿԻՆ ՌԸՆԷ ՔՈԹԻԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Կիրակի օր հանդիսաւոր հոգեհանդիստ մը կատարուեցաւ Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ի յիշատակ հանրապետութեան նախագահին կնոջ : Օրուան պատարագիչն էր առաջնորդը, Սերովբէ եպիսկ. Մանուկեան որ նախագահեց արարողութեանց :

Ներկայ էին Սէնի նահանգապետին և առողջապահական նախարարութեան ներկայացուցիչները, Գաղթ. գրասենեակին տնօրէնը եւ ուրիշ պաշտօնական անձնաւորութիւններ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍ ծրագրած է շինել աշխարհի ամենամեծ ամբարտակը, Ասուանի մէջ : Ծախքը՝ 1·300·000·000 տոլար : Մ. Նահանգները եւ Անգլիա խոստացան կարեւոր գումարներ տրամադրել այս ձեռնարկին համար : Խ. Միութիւնն ալ խոստացած էր վարկ բանալ : Գահիրէի խորհրդային դեսպանը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը կը պահէ այս խոստումը :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը կ'ուզէ 5 միլիառ տոլարի բարձրացնել արտասահմանի սահմանուած օգնութիւնը, այսինքն 2·200·000·000 տոլար աւելի, բաղդատելով անցեալ տարեշրջանին հետ : Այս յաւելումը անհրաժեշտ կը համարեն, իբրեւ պատասխան Խ. Միութեան հակարեւմտեան քաղաքականութեան : Ծրագրուած գումարին երեք միլիառը պիտի յատկացուի զինուորական օգնութեան, ինչ որ կը նշանակէ անցեալ տարուան եռապատիկը, իսկ տնտեսական օգնութեան գումարը պիտի ըլլայ 1·900·000·000 տոլար : Խնդիր է թէ խորհրդարանը պիտի ընդունի՞ հինգ միլիառի գումարը, որ ամենամեծն է չորս տարուան մէջ :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ Ապու Ալի գետը յորդելով ծանր աղէտ մը պատճառեց որ տեսնուած չէր տասը տարիէ ի վեր : Կ'ըսուի թէ ողողումներուն հետեւանքով 160 հոգի մեռած, երկու հարիւր հոգի անհետացած են : Վիրաւորներն ալ մեծ թիւ մը կը կազմեն :

ՊԱՂՏԱՏԻ ՈՒԽՏԸ
ԻՐ ՆԵՐՔԻՆ ԴԱՒԱԹԵՐՈՎ

ԻՆՉ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ ՏՐՈՒԱԾ ԵՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ՄԷՋ

●

(Ե· եւ վերջին մաս)

Առաջին աշխարհամարտէն ի վեր, պատմութիւնը կը վկայէ, որ Հաշիմական առհաւը, միշտ բարեկամ է եղած Անգլիոյ:

Թերեւս այս է պատճառը, որ Անգլիա, Միջին Արեւելքի իր տնտեսական շահերուն պահպանումը կը վստահի արքայական այս ընտանիքին պաշտպանութեան:

Բայց ինչպէս ըսինք, Մեծն Սուրիոյ հարցը արդէնք կը հանդիսանայ Պաղտատ ու Ուխտին ամբողջացման:

Այս պարագաներու տակ, հարց կը ծագի թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքականութիւնը:

Պիտի հրաժարի՞ Մեծն Սուրիոյ ծրագրէն, ի խնդիր Պաղտատի Ուխտին ամբողջացման, առնուազն Սուրիոյ Լիբանանի եւ Յորդանանի մուտքով:

Եւ կամ:

Պիտի ձեռնարկէ՞ Մեծն Սուրիոյ ծրագրին անմիջական իրագործման, որ կը նշանակէ ինքնաբերաբար ամբողջացնել այդ Ուխտին կազմը:

Այս ուղղութեամբ խիստ յատկանշական եւ ուշագրաւ կը դառնենք այն հեռագրերը, որ Պաղտատի վերջին ժողովէն անմիջապէս վերջ հրատարակուեցաւ «Էքս-փրէս»ի մէջ (24 Նոյ·):

« Մտահոգ Սուրիոյ բաղաբականութեան կրած նոր ուղղութենէն, Մեծն Բրիտանիա, ո՛չ մէկ ջանք պիտի խնայէ այս երկիրը մօտեցնելու Պաղտատի Ուխտին յառաջիկայ շաբաթներու ընթացքին: Սուրիական յառաջիկայ ընտրութիւններ- ուն շատ հաւանական է ընկերվարականներուն յաղթանակը, եւ ժողովրդական ճակատ մը ստեղծումը:

Այս դէպքին առաջքը առնելու համար անհաւանական չէ բռնութեան փորձ մը ներշնչուած Լոնտոնէն, իրաքի միջոցաւ: «Սուրիական վտանգը» կը գրաւէ շատ կարեւոր տեղ մը Պաղտատի ժողովին օրակարգին վրայ:

Կարելի չէ ծածկել այս հեռագրին ծանրակշիռ հանգամանքը:

Եթէ « Լոնտոնէն ներշնչուած բռնի փորձ մը» իրագործէ Մեծն Սուրիոյ ծրագիրը, ի՞նչ պիտի ըլլայ Իսրայէլի հակազդեցութիւնը:

Այս հարցումին պատասխանելու համար կը բաւէ յիշել նախկին վարչապետ եւ ներկայ արտաքին նախարար՝ Մոշէ Շարեթի յայտարարութիւնը Փարիզի « Լը Մոնտ» կիսապաշտօնական օրաթերթին:

— « Կրնայ պատահիլ որ կարգ մը անզգոյշ բաջալերութիւններէ մղուած, Իրաք ձեռնարկէ «կլանելու» Սուրիան: Այն ատեն զինադադարի բերումով ստեղծուած գոյավիճակը պիտի խախտի: Մենք հարկ կը նկատենք յիշեցնել թէ զինադադարը կնքեցինք Սուրիոյ հետ, եւ ոչ թէ Սուրիոյ մասնակցութեամբ ընդարձակուած հաշիմական կայսրութեան մը հետ: (Լը Մոնտ, 2 Նոյեմբեր):

Իսրայէլի նախկին վարչապետին այս աղդարարութիւնը պերճախօս է եւ նոյնքան ծանրակշիռ:

Այժմէն իսկ դիրքերը ճշդուած են: —

Վերջացնելէ առաջ, անհրաժեշտ կը դտնեմ անդրադառնալ այն չշուկներուն որոնց համաձայն, Ամերիկա, յարելու համար Պաղտատի Ուխտին, որպէսզի բերէ իր տնտեսական աջակցութիւնը, պայման դրած է, որ այդ Ուխտին կազմը ամբողջացնայ կարելի եղածին չափ շուտ:

Եւ կ'լսուի թէ Թելաղրած է Անգլիոյ որ այդ, օրինակ եթէ կառավարութեան ուղղութիւնը փոխուի:

Սպանները, պաշտօնէութեան բարձրաղոյն խաւերը եւ մտաւորականութիւնը բոլորն ալ լաւ կ'ապրին խորհրդային պայմաններուն մէջ, — շատ աւելի դոհ են կեանքէն, քան բանուորներն ու գիւղացիները: Այս երկուքն ալ, ինչպէս եւ իրենց ներկայացուցիչները կը դանդատին դըժ-ուարութիւններէն:

Երիտասարդութեան մօտ շատ աւելի խանդավառութիւն կայ, քան թէ տարեց-ներուն: Թէեւ նոյնիսկ երիտասարդու-թեան մէջ ալ նկատելի է տեսակ մը վարանում:

Խարքովի պլխաւոր փողոցին վրայ ամէն իրիկուն կը տեսնէի խուլիկաններու (ստահակ) խումբեր, որոնք նեղութիւն կուտային կիներուն եւ կը հայհոյէին անցորդներուն: Իխտ դատավճիռներ կը կրէին այն երիտասարդ խուլիկանները ո-րոնք պինով վիճակի մէջ կը ծեծէին փո-ղոցի անցորդները:

Բժիշկ մը, որու հետ ծանօթացայ օգա-նատան մէջ, ըսաւ.— « Մենք խորհրդային մարդիկս ստիպեցինք իշխանութիւնը, որպէս զի մեզի համար որոշ դիլումներ կատարէ: Դուք կը կարծէք թէ մեզ չե՞ն զղուեցուցած սուտը եւ մարքսական չա-ղակրատութիւնը, որուն ոչ ոք կը հաւա-տայ, սակայն ես նոյնիսկ իրրեւ բժիշկ պարտաւոր եմ անդիր դիտնալ: Ինչ հեդ-նութիւն, հաւատացնել մեզի թէ միայն քանի մը տնտեսագէտ — դիտնականներ կողմնակից եղած են ընթացիկ ապրանք-ներու արտադրութեան յաւելման: Չէ՞ որ քանի մը տարի առաջ նոյնիսկ Վոզնեսեն-կին կը հաստատէր թէ՝ ժողովուրդի պա-հանջները պէտք է ունենան առաջնու-թիւն: Սթալին զնդակահարեց զայն աւոր համար»:

Ասոր իրրեւ հակադրութիւն ցոյց կու-տան վարչակարգին կողմնակիցներուն մեծ համեմատութիւնը:

Խորհրդային յայտնի թղթակից մը հե-տեւեալ անկեղծ յայտարարութիւնը ը-րաւ. « Ի հարկէ խաղաղութեան համար մեր ցանկութիւնը բոլորովին անկեղծ է: Մենք գիտենք, թէ ինչքան դժուարին է բնակարանի հարցը: Մենք գիտենք, թէ ինչ խայտառակութիւն է, երբ ծեր կիներ կ'ալլեն փողոցները: Այստեղ շատ թերու-թիւններ կան, եւ մեզի խաղաղութիւն պէտք է, որպէսզի վերջ տանք աւտոնց: Մենք չենք ձգտիր ոեւէ մէկուն վրայ փաթթել համայնավարութիւնը: Բնական, ընկերային եւ տնտեսական ուժերը հա-մայնավարութիւնը անխուսափելի կը դարձնեն ամէն երկրի մէջ: Սակայն, մեզի չի վերաբերիր թէ ի՛նչպէս ամէն մէկ եր-կիր կը հասնի համայնավարութեան եւ ե՛րբ:

Ուրիշ մը ըսաւ.— « Ի հարկէ մենք ալ-քատ ենք: Մենք լարուած կերպով կ'աշ-խատինք եւ շատ կ'արտադրենք, իսկ եադն ալ կառավարութիւնը այս ամէնը կը ղըր-կէ Զինաստան, կամ գերմանական դե-մոկրատ հանրապետութիւն (արեւելեան Գերմանիա)»:

Եթէ ես կրցայ հանդիպիլ խորհրդային քաղաքացիներու, որոնք արտայայտուե-ցան այդպէս անկեղծ, չի նշանակեր թէ ոստիկանութիւնը դադրած է գործելէ: Այժմ դաղտնի ոստիկանութիւնը կը կազ-մեն Պետական Ապահովութեան Կոմիտէի գործակիցները, զորս «Կոմիտեաչիկ»ներ կ'անուանեն: Օտարականը բախտ կ'ու-նենայ անոնց հետ երբ կը թափառի զա-ւառական փողոցներուն մէջ եւ կը լու-սանկարէ խորհրդային կեանքի ստուերոտ կողմերը: Այդ միջոցին մէկը կը զարնէ օտարականի ուսին: Կոմիտեաչիկը լու-սանկարելու արտօնութեան թուղթը կը պահանջէ: « Դուք պէտք է նկարէիք միայն պուրակները եւ գեղեցիկ շէնքերը, եւ ոչ թէ ուրիշ բան»:

Մէկ ամիս առաջ, իրիկուն մը Մոս-կուայի փողոցներէն զօրագունդ մը կ'անց-նէր, հոյակապ զինուորական սարքաւո-րումով, փայլուն նոր հրասայլերով: Խորհրդային տնտեսութեան մէջ չեն պակսիր ոչ պողպատը, ոչ ճգախէժը եւ ոչ ալ ու-րիշ հում նիւթեր:

Մոսկուայի ամէնէն դեղեցիկ փողոցնե-րէն մէկն է «Գորկի» փողոցը, ապրանք-ներով լեցուն խանութներով, մեծ տա-ներով, նոյնիսկ նէոնի լոյսով բազմաթիւ դիչերային ծանուցումներով: Սակայն այդ փողոցէն քանի մը քայլ անդին կը սկսի նոր աշխարհ մը, անցեալ հարիւ-րամեակներու խուլ անկիւններու աշ-խարհը:

Այս հակասութիւնները նկատի առնելով այն եզրակացութեան կը յանդիս թէ խորհրդային տնտեսութիւնը իր էու-թեամբ կազմուած է երեք բաժիններէ, նախ, ծանր ճարտարարուեստը, ռազ-մական պաշտպանութեան համար, ասի-կա յաճախ շատ արդիւնաւէտ է, երկ-րորդ, սպառողական ապրանքներու արտադրութիւնը, որ ամէնէն ետ մնացած բաժինն է, եւ երրորդ, գիւղատնտեսութիւնը, որ ամէնէն ետ մնացած բաժինն է:

Ռուսիոյ մէջ ամէն տարի կը կառուցուի 4 միլիոն նոր բնակարան, սակայն ան-կարելի է գոհացնել ամէն ընտանիքի պահանջը: Ամէն տարի 4 միլիոն նոր ընտանիք կը կազմուի, եւ 4 միլիոն նոր բնակարան կը կառուցուի, սակայն 4 միլիոն ընտանիք կը մնայ առանց բնակարանի:

Ռուսիոյ մէջ ամէն տարի կը կառուցուի 4 միլիոն նոր բնակարան, սակայն ան-կարելի է գոհացնել ամէն ընտանիքի պահանջը: Ամէն տարի 4 միլիոն նոր ընտանիք կը կազմուի, եւ 4 միլիոն նոր բնակարան կը կառուցուի, սակայն 4 միլիոն ընտանիք կը մնայ առանց բնակարանի:

ԲԱՆ ՄԸ ՓՈԽՈՒԱ՞Ծ Է Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

●

ՆՄԲ.— Ամերիկեան յայտնի հրապարակագիր Շվարց, որ վերջերս ճամբորդութիւն մը կատարած էր դէպի Խ· Միութիւն, իր տպաւորութիւնները կուտայ « Նիւ Եորք Թայմզ»ի Նոյեմբեր 10 - 12 թիւերուն մէջ: Ստորեւ՝ թարգմանուած թիւնը ·—

Սթալինի մահէն ետք (1953 Մարտ), անոր յաջորդները մեղմացուցին ծայրա-յեղութիւնները: Այս առթիւ խորհրդային քաղաքացի մը ըսաւ թէ « ի հարկ է մթ-նոլորտը այժմ աւելի մեղմ է քան երեք տարի առաջ, սակայն ո՛վ դիտէ թէ ինչ կ'ըլլայ վաղը: Շատեր արդէն տուժեցին չափազանց հեռանալով, եւ մենք բոլորս նկատի առած ենք այդ դասը:

Շնորհիւ նոր կարգադրութեանց, ես կրցայ իրրեւ «Նիւ Եորք Թայմզ»ի թղթակից ճամբորդել մինչեւ քանի մը հա-զար քիլոմեթր եւ առիթ ունենալ խօսիլ հարիւրաւոր խորհրդային քաղաքացիներ-ու հետ, մանաւանդ կրցայ տեսնուիլ այնպիսի մարդոց հետ, որոնք հակառակ են տիրող վարչակարգին եւ չեն վարանիր արտայայտուիլ: Ճիշդ է նաեւ որ այդ մարդիկը դեռ կ"ապրին վախի մթնոլորտի մէջ, կը խօսին կիսաձայն եւ իրենց չուր-ջը կը դիտեն թէ արդեօք մէկը կը հետե-ւի՞ իրենց:

Ամէնէն սովորական երեւոյթը վարչա-կարգի հանդէպ կրաւորական համակերպումն է: Նոյնիսկ վարչակարգի անվե-րապահ հակառակորդները, կառավարու-թիւնը տապալելու հնարաւորութեան մը ուսումնասիրութիւնը կը նկատեն ոչ դոր-ծադրելի, քանի որ կազմակերպուած դի-մադրութիւն չկայ: Անոնք իրենց յոյսը դրած են կեանքի աւելի բարօր վիճակի մը

վրայ, օրինակ եթէ կառավարութեան ուղղութիւնը փոխուի:

Սպանները, պաշտօնէութեան բարձրա-դոյն խաւերը եւ մտաւորականութիւնը բոլորն ալ լաւ կ'ապրին խորհրդային պայմաններուն մէջ, — շատ աւելի դոհ են կեանքէն, քան բանուորներն ու գիւղա-ցիները: Այս երկուքն ալ, ինչպէս եւ իրենց ներկայացուցիչները կը դանդատին դըժ-ուարութիւններէն:

Երիտասարդութեան մօտ շատ աւելի խանդավառութիւն կայ, քան թէ տարեց-ներուն: Թէեւ նոյնիսկ երիտասարդու-թեան մէջ ալ նկատելի է տեսակ մը վարանում:

Խարքովի պլխաւոր փողոցին վրայ ամէն իրիկուն կը տեսնէի խուլիկաններու (ստահակ) խումբեր, որոնք նեղութիւն կուտային կիներուն եւ կը հայհոյէին անց-որդներուն: Իխտ դատավճիռներ կը կրէին այն երիտասարդ խուլիկանները ո-րոնք պինով վիճակի մէջ կը ծեծէին փո-ղոցի անցորդները:

Բժիշկ մը, որու հետ ծանօթացայ օգա-նատան մէջ, ըսաւ.— « Մենք խորհրդային մարդիկս ստիպեցինք իշխանութիւնը, որպէս զի մեզի համար որոշ դիլումներ կատարէ: Դուք կը կարծէք թէ մեզ չե՞ն զղուեցուցած սուտը եւ մարքսական չա-ղակրատութիւնը, որուն ոչ ոք կը հաւա-տայ, սակայն ես նոյնիսկ իրրեւ բժիշկ պարտաւոր եմ անդիր դիտնալ: Ինչ հեդ-նութիւն, հաւատացնել մեզի թէ միայն քանի մը տնտեսագէտ — դիտնականներ կողմնակից եղած են ընթացիկ ապրանք-ներու արտադրութեան յաւելման: Չէ՞ որ քանի մը տարի առաջ նոյնիսկ Վոզնեսեն-կին կը հաստատէր թէ՝ ժողովուրդի պա-հանջները պէտք է ունենան առաջնու-թիւն: Սթալին զնդակահարեց զայն աւոր համար»:

Ասոր իրրեւ հակադրութիւն ցոյց կու-տան վարչակարգին կողմնակիցներուն մեծ համեմատութիւնը:

Խորհրդային յայտնի թղթակից մը հե-տեւեալ անկեղծ յայտարարութիւնը ը-րաւ. « Ի հարկէ խաղաղութեան համար մեր ցանկութիւնը բոլորովին անկեղծ է: Մենք գիտենք, թէ ինչքան դժուարին է բնակարանի հարցը: Մենք գիտենք, թէ ինչ խայտառակութիւն է, երբ ծեր կիներ կ'ալլեն փողոցները: Այստեղ շատ թերու-թիւններ կան, եւ մեզի խաղաղութիւն պէտք է, որպէսզի վերջ տանք աւտոնց: Մենք չենք ձգտիր ոեւէ մէկուն վրայ փաթթել համայնավարութիւնը: Բնական, ընկերային եւ տնտեսական ուժերը հա-մայնավարութիւնը անխուսափելի կը դարձնեն ամէն երկրի մէջ: Սակայն, մեզի չի վերաբերիր թէ ի՛նչպէս ամէն մէկ եր-կիր կը հասնի համայնավարութեան եւ ե՛րբ:

Ուրիշ մը ըսաւ.— « Ի հարկէ մենք ալ-քատ ենք: Մենք լարուած կերպով կ'աշ-խատինք եւ շատ կ'արտադրենք, իսկ եադն ալ կառավարութիւնը այս ամէնը կը ղըր-կէ Զինաստան, կամ գերմանական դե-մոկրատ հանրապետութիւն (արեւելեան Գերմանիա)»:

Եթէ ես կրցայ հանդիպիլ խորհրդային քաղաքացիներու, որոնք արտայայտուե-ցան այդպէս անկեղծ, չի նշանակեր թէ ոստիկանութիւնը դադրած է գործելէ: Այժմ դաղտնի ոստիկանութիւնը կը կազ-մեն Պետական Ապահովութեան Կոմիտէի գործակիցները, զորս «Կոմիտեաչիկ»ներ կ'անուանեն: Օտարականը բախտ կ'ու-նենայ անոնց հետ երբ կը թափառի զա-ւառական փողոցներուն մէջ եւ կը լու-սանկարէ խորհրդային կեանքի ստուերոտ կողմերը: Այդ միջոցին մէկը կը զարնէ օտարականի ուսին: Կոմիտեաչիկը լու-սանկարելու արտօնութեան թուղթը կը պահանջէ: « Դուք պէտք է նկարէիք միայն պուրակները եւ գեղեցիկ շէնքերը, եւ ոչ թէ ուրիշ բան»:

Մէկ ամիս առաջ, իրիկուն մը Մոս-կուայի փողոցներէն զօրագունդ մը կ'անց-նէր, հոյակապ զինուորական սարքաւո-րումով, փայլուն նոր հրասայլերով: Խորհրդային տնտեսութեան մէջ չեն պակսիր ոչ պողպատը, ոչ ճգախէժը եւ ոչ ալ ու-րիշ հում նիւթեր:

Մոսկուայի ամէնէն դեղեցիկ փողոցնե-րէն մէկն է «Գորկի» փողոցը, ապրանք-ներով լեցուն խանութներով, մեծ տա-ներով, նոյնիսկ նէոնի լոյսով բազմաթիւ դիչերային ծանուցումներով: Սակայն այդ փողոցէն քանի մը քայլ անդին կը սկսի նոր աշխարհ մը, անցեալ հարիւ-րամեակներու խուլ անկիւններու աշ-խարհը:

Այս հակասութիւնները նկատի առնելով այն եզրակացութեան կը յանդիս թէ խորհրդային տնտեսութիւնը իր էու-թեամբ կազմուած է երեք բաժիններէ, նախ, ծանր ճարտարարուեստը, ռազ-մական պաշտպանութեան համար, ասի-կա յաճախ շատ արդիւնաւէտ է, երկ-

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

●

— *Սիմոն, Սիմոն, փոխուելը, վերա-կառուցուելը ամէն մարդու յատուկ չէ ··*

Եւ ահա, երբ բազում անգամներ «փոխ-ուած եւ վերակառուցուած» Սիմոն Ցա-կոբեանին էի տեսնում բաղնիքի մի ան-կիւնում ծուարած, յիշեցի Աբսէն Տէր-տէրեանի «Սիմոն, Սիմոն»ը:

Բայց այդ վերջին անգամն էր, որ տե-սայ Սիմոն Ցակոբեանին ···

Երբ բաղնիքը արդէն լցուած էր, իս-կոյն հրամայեցին խումբ – խումբ դուրս գալ, եւ խումբ – խումբ էլ մեզ մացրին ապրանքատար փակ լինքնաշարժների մէջ ու տարան Երեւանի հին բանտը:

Երեւանում երկար էի ապրել: Թանգա-բանային աշխատանքներիս բերումով լաւ ծանօթ էի Երեւանի բոլոր քունջ ու պուճախներին: Բայց երբ բանտի դռներից ներս էի մտնում, կարծես իմ լաւ ծանօթ Երեւանում չլինէի:

Ցաճախ էի եղել այդ հին բանտի շուր-ջը, ուր տարածւում է Երեւանի հին բեր-դը: Տեսել էի բարձր պարիսպները, ե-տեւում թաքնուած նեղլիկ եւ խորհրդա-ւոր պատուհանները, բայց որեւէ նշանա-կելի զգացում չէի ունեցել· միայն յիշել էի մանկութեանս վաղ օրերին իմ մի զա-դրքի մէջ կարդացածս, մի բանտարկ-եալի կեանքի տխուր պատմութիւնը, որ իր բանտային մենակութեան մէջ, իր նեղլիկ պատուհանի վրայ թառած թըռ-չունների միջոցով էր խօսել իր հարա-զատների հետ ···

Մանկութեանս վաղ օրերին կարդացած այս սրտառուչ պատմութիւնը բնաւ նման չէր այն բանտին, որի դռնից նոր ներս մտայ:

Այս բանտը նման չէ եւ այն բանտին, որտեղից հէնց նոր բերին մեզ այստեղ: Էնկավեդէի բանտը դետնի տակ էր, իսկ այս բանտը՝ գետնի երեսին: Էնկավեդէի բանտը չինուած էր «սոցիալիստական» հիմունքներով, իսկ Երեւանի հին բանտը՝ ցարական օրերի ժառանգութիւն էր: Բա երկուսն էլ չինած էին մեր երկիրը զոռով խուժած ռուսական սպիտակ եւ կարմիր բռնապետները՝ հայ ազգային ըմբոստ տարրերը սաստելու համար ····

Վերջապէս, հասնում ենք բանտի քա-ղաքական բաժանմունքի թիւ եօթներորդ որջը, որ լեցուն է գոյնզգոյն ծանօթ եւ անծանօթ բանտարկեալներով:

Որջապետը ծերունազարդ բժիշկ կա-պատ Ղափանցեանն էր, լեզուաբան Գրիգոր Ղափանցեանի աւագ եղբայրը, ծագումով Աչառաբակեցի: Նրան մեղադը-

րում էին որպէս բժշկական դաղտնի ազ-գայնական կազմակերպութեան առաջ-նորդի:

Ուրեմն, մեր որջապետը «հակայեղա-փոխական ոճրապարտ» մէկն էր, որ իր այս վիճակում ամէն առաւօտ – իրիկուն երդում էր իր հայրենի «Միծեռնակը», իսկ բժիշկ Աբաքսեանն էլ, նրանից յետ չմնալու համար, երդում էր «Հայրիկ, Հայրիկ»ը ···, յիշելով Վասպուրականը:

Բայց եօթներորդ որջի արդն ու զարդը Ներքին Ախտայի կոլխոզնիկ Աչոտն էր, միջահասակ, երկար պեխերով եւ միշին տարիքի տէր մէկը:

Իր նորածին տղայի անունը Հիթլեր էր դրել: Եւ ճիշդ դրա համար էլ նրան բանտ էին կոխել:

— Աչոտ, դու ախմա՞ծ ես: Ի՞նչպէս տղայիդ անունը Հիթլեր դրիր:

— Ախմախը դու ես: Ցո՞յի, Հիթլերը մարդ չէ՞:

— Մարդ է, բայց մեզի թշնամի մարդ է:

— Ինձի թշնամութիւն չէ էրել:

— Աչոտ, ո՞վ է Հիթլերը:

— Ձեմ դինաը:

— Բայց ինչո՞ւ ես տղայիդ անունը Հիթլեր դրել:

— Լաւ եմ էրել· չուզողիս աչքն եմ հանել:

— Բայց քո աչքդ կը հանեն այդ մեղ-քիդ համար:

— Հիթլերի ճիւերը կ'ուտեն: Գինա՞ս, ես վեվ եմ· ես Ախտացի Աչոտն եմ: Մէկ-մա տեսար՝ Թիւանք կ'առնեմ, սարը կ'ել-նեմ:

— Աչոտ, տղայիդ անունը հիմա՞ էլ Հիթլեր է:

— Հրամանքդ էս:

— Աչոտ, տղայիդ անունը փոխէ, Ստալին դիր, բանտից քեզ իսկոյն կ'ա-զատեն:

— Հիթլերիս կը մորթեմ, անունը չեմ փոխէ: Ես մատաղ իմ Հիթլերիս:

— Աչոտ, եթէ տղայիդ անունը Ստալին չես դնէ, կարապետ դիր· Հիթլերը դեր-մանացի է:

— Ծօ, դու ո՞ւմ կ'ուսեցնես: Դու ես դերմանացին, Հիթլերը նեմեց է: Գիտե՞ս նեմեցը ի՞նչ մարդ է:

— Աչոտ, Հիթլերիդ էլ կարող են ձեր-բակալել:

— Ձիւերը կ'ուտեն:

Իսկ մեր Ազգն թէ՝

— Ծօ, կ'էնեն, կ'էնեն իսկ իչու ձա-դերը:

— Աչոտ ախպար, Հիթլերդ Հայաստա-նը պիտի ազատէ՞:

— Ես Հիթլերիս հոգին ուտեմ, խի՞ պի-տի չազատէ, մարը պիտի լացանէ:

Ս· ՍԱՀԱԿՈՒՆԻ

(Շար·)

Ա. ՔԵՐԹԻԼԻ ՊԵՏՔ ՍԱՀՄԱՆՔ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼ

ԲՈՒՀԱՍԵՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԻՆ

ԲՈՒՀԱՍԻՆ, 9 Դեկտ. (Ցարգ). — Ջորձաձեի, Դ Դեկտեմբերի, երեկոյեան ժամը 7ին, խորհրդարանի վերոնշեալ նիստին, Ա. Քերթիլի պետք սահմանափակել ելոյթները մինչեւ 30 վայրկեան։ Հոն ներկայացուցիչները «Ժողովուրդ Օր»ը։ Հոն ներկայ չէին Ա. Քերթիլ եւ Ա. Ռիզա։ Ա. Քերթիլ ներկայացուցած էր հետեւեալ առաջարկը։ Ներկայացուցիչները կրնան ելոյթ ունենալ մինչեւ 30 վայրկեան։ Ելոյթի ժամանակ չի կրնար ընդհատուիլ։ Ելոյթի աւարտին կրնայ հարցումներ ուղղուիլ

Ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ ցուցարարներուն դէմ, Յորդանան դետին երկու ափերուն վրայ: Քանի մը սպաներ վիրաւորուեցան :

75·000 ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՑՈՅՑԸ

Դամասկոսի մէջ ալ ցոյցեր սարքուեցան, երբ թերթերը կը ծանուցանէին թէ Յորդանանի վարչապետը որոշած է միանալ Պաղտատի Ուխտին: Ուսանողները դասադուլ յայտարարեցին եւ թափօր մը կազմելով Դամասկոսի փողոցներուն մէջ պահանջեցին որ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առնէ, որպէսզի Յորդանան չմիանայ Պաղտատի Ուխտին : Ցուցարարները բողոքեցին նաեւ Իրաքի վարչապետ Սայիտ Նուրի փաշայի արեւմտեան քաղաքականութեան դէմ: Ցետոյ հեռագիր մը ուղղեցին Յորդանանի Հիւսէյին թագաւորին, պահանջելով ճամբել Մահալիի դահլիճը, զոր «հայրենադաւ» կը նկատեն: Ցուցարարները փառաբանեցին Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի միջեւ կնքուած դաշինքը եւ Եգիպտոսի վարչապետը, գնդապետ Կամալ Նասըր, իր «իսկապէս արաբական» քաղաքականութեան համար: Դամասկոսի համալսարանին յորդանանցի եւ իրաքցի ուսանողները տեղաւորուեցան յորդանանեան դեսպանատան մեծ սրահին մէջ եւ յայտարարեցին թէ հոն պիտի մնան, մինչեւ որ Յորդանանի նոր դահլիճը հրաժարի: Դեսպանատունը հարկադրուեցաւ ոստիկանութեան դիմել, զանոնք ցրուելու համար :

Շաբաթ օր 75·000 ուսանողներ բուռն ցոյց մը սարքելով, պահանջեցին ի հարկին Սուրիոյ կցել Յորդանանը, որպէս զի այդ երկիրը չմիանայ Պաղտատի զինակցութեան: Սուրիոյ խորհրդարանն ալ պահանջեց որ կառավարութիւնը միջամտէ, «որպէս զի Յորդանանը չիյնայ Արեւմուտքի գաղթային դաշինքներու ճանկին մէջ»:

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ մասնագէտներու գործադուլը կը շարունակուի 40 օրէ ի վեր, անապատի մը վերածելով Օրլիի եւ Պուրժէի օդակայանները: Երեք սենտիքաները յայտարարութիւն մը հրատարակեցին, իրենց յուսախաբութիւնը յայտնելով եւ կառավարութիւնը պատասխանատու համարելով գործադուլին երկարաձգման համար: Աւելորդ է ըսել թէ օտար ընկերութիւնները կ'օգտուին այս տագնապէն:

ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԸՐԻ անձնական բժիշկը նոր քննութիւն մը կատարելով, վտանգէ ազատ գտաւ անոր առողջական վիճակը : Նախագահը դէպի հարաւ պիտի երթայ հանգստանալու համար, Ուոշինկթըն վերադառնալով յառաջիկայ յունուարին :

ԿԻՊՐՈՍԻ մետրապոլիտը, Մակարիոս արք. բողոքագիր մը ուղղեց անգլիացի հրամանատարին, պահանջելով դադրեցնել արտասուաբեր կազերու, ինչպէս եւ բիրերու գործածութիւնը :

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը 100 միլիոն տոլարի օգնութիւն մը պիտի ստանայ Խ. Միութենէն, ինչպէս կը ծանուցանէ Մոսկուայի անթելը, Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի այցելութեան առթիւ: Աֆղանիստան յայտարարեց թէ պիտի շարունակէ չէզոքութիւն պահել բոլոր պետութեանց հանդէպ :

ԸՆՏՐԱԿԱՆ պայքարը կը շարունակուի նոյն սաստկութեամբ: Արմատականները եւ ընկերվարականները միացեալ ճակատ կազմեցին Լիոնի մէջ, հակազդելու համար համայնավարներուն :

ՊՈԼՍՈՅ վերջին թղթաբերէն կ'իմանանք թէ պաշարման վիճակի հրամանատարութիւնը փակած է «Վաթան», «Տիւնեա» եւ «Իսթանպուլ Էքսփրէս» թերթերը, «գրգռիչ» համարելով կարգ մը գրութիւններ :

ՋԷՆՔ փոխադրող կարաւան մը բռնուեցաւ Թունուզի մէջ :

ՄԱՐՋԱԿԱՆ.— Կիրակի օրուան հանդիպումներէն վերջ (Ֆութպոլ) Նիս կրկին անգամ անցաւ առաջին բաժանման գլուխը 25 կէտով: Բենս Լիոնի մէջ պարտուեցաւ այս վերջինէն մէկի դէմ երկուքով:

Թուրքիա յառաջիկայ կիրակի Փարք տէ Փրէնսի մէջ պիտի մրցի Ֆրանսական Բ. խումբին հետ: Անցեալ կիրակի օր Պոլսոյ մէջ յաղթեց Փորթուկալի մէկի դէմ երեքով: — Բըկպի 13ի մէջ, Մարսէյլի խումբին լաւագոյն խաղացողներէն էր, կիրակի օր, Աբելեան :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՏՕՆԱԾԱՌ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Ծնունդի առթիւ Սթանօղի Հայր. Միութեան 28րդ տարեդարձի առթիւ, այս կիրակի ժամը 16էն մինչեւ ուշ ատեն : Գէորդ Խաչատուրեանի սրահին մէջ (Փոնտը Շէրիւի):

Սիրով կը հրաւիրենք հասարակութիւնը անխտիր: Մուտքը ազատ է:

Կաղանդ Պապան նախընթրիք պիտի հրամցնէ փոքրիկներուն:

Երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ
ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Համաչարսանճագի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղին: 8 Յունուար կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2ին, Յոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնֆուա: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը :

Սիրով կը հրաւիրուին բարեկամներ եւ հայրենակիցներ անխտիր:

Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ :

Պ. Զարեհ Սէմէրճեան, Տէր եւ Տիկին Շահան Սէմէրճեան, Տէր եւ Տիկին Արտաշէս Դատաւորեան, Տէր եւ Տիկին Օգսէն Խարբութլեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Կարօ Տէր Կարապետեան եւ զաւակները (Նիւ Եորք), Այրի Տիկին Տիգրանուհի Պարտիզպանեան (Գահիրէ), Տէր եւ Տիկին Աստիկ Դատաւորեան եւ զաւակը, Օր. Գեղանոյշ Տէր Կարապետեան, Պ. Ստեփան Քէօսէեան (Գահիրէ), Տէր եւ Տիկին Գոռնէլիոս Սարըօղլու եւ զաւակները (Գահիրէ), Տէր եւ Տիկին Մաքս Տըժան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Վահէ Սէմէրճեան, Այրի Տիկին Բերկրուհի Սէմէրճեան, Այրի Տիկին Նուարդ Բարսեղեան, Տէր եւ Տիկին Ժօրժ Փափազեան եւ զաւակը (Աթէնք), Տէր եւ Տիկին Հերման Սէմէրճեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Քէչէճեան եւ զաւակները (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Նալպանտեան եւ զաւակները (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Վահրամ Սէմէրճեան (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Սէմէրճեան եւ զաւակները (Արժանթին), Տէր եւ Տիկին Վահրիճ Սէմէրճեան եւ զաւակները (Պոլիս), Այրի Տիկին Հերմինէ Սէմէրճեան եւ զաւակները (Պոլիս), Այրի Տիկին Շուշան Սարկաւագեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Վարդուհի Զաքարեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Հայկանոյշ Պօտոսեան եւ զաւակը, ինչպէս նաեւ Լէյլօղեան, Պօտոսեան, Թէօլէօլեան, Մարկոսեան, Նալպանտեան ընտանիքները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօր, մեծ հօր, քեռայրին, հօրեղբօր եւ ազգականին

ՄԻՀՐԱՆ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆԻ

(Պարտիզակցի, 76 տարեկան)

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ յետ կարճատեւ հիւանդութեան, շաբաթ 17 Դեկտեմբեր, ժամը 5ին, իր բնակարանը, 28 Ռիւ Սէն Լազար: Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի չորեքշաբթի, 21 Դեկտեմբեր, ժամը 13·45ին,

Eglise Evangélique Luthérienne de France, 16, Rue Chauchat,

Որկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Պաթինեօլի գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար իր ընտանեկան դամբարանին մէջ :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել :

Տէր եւ Տիկին Անտրէ Պաւիֆ եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ռոժէ Տէթրէ եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Անտրէ Տակըննէ եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Երանեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Մաքրուհի Մինասեան, Այրի Տիկին Աննա Երանեան, Տէր եւ Տիկին Կարօ Երանեան, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Երանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Երանեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Փէշտիմալճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Նշան Ֆէսճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Բիւզանդ Պէրպէրեան, Տէր եւ Տիկին Իշխան Նուրիճանեան, Նախկին Կամաւորներու եւ Ռազմիկներու Միութիւնը, եւ համայն ընտանիքը եւ ազգականները խոր վիշտով կը ծանուցանեն իրենց անզուգական հօր, մեծ հօր, եղբօր, հօրեղբօր, ազգականին եւ վեթերան անդամին՝

ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԱՆԵԱՆԻ

(Նախկին Կամաւոր Ռազմիկ եւ պատուոյ Լեգէոնի Ասպետ):

դառնակսկիծ մահը, որ տեղի ունեցաւ Դեկտ. 15ին, 64 տարեկանին:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, երեքշաբթի 20 Դեկտ. ժամը 16ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ Ժան Կուժօն, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Թիէի գերեզմանատունը ամփոփելու համար ընտանեկան դամբարանին մէջ :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէն եւ ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր Ալակէօզեանին եւ պարագաներուն իրենց մօր մահուան առթիւ: Ցաւակցութիւն կը յայտնէ նաեւ ընկեր Էօքսիւզեանի եւ պարագաներուն իրենց բարեկամին մահուան առթիւ : Փոխան ծաղկեպսակի Շրջ. կոմիտէն երկու հազար Ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի, կը խօսի փրօֆ. Գ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ: (Դասախօս քարիւղի Ֆրանսական Էնսթիթիւին):

Նիւթ ունենալով « Քարիւղը եւ իր դերը արդի քաղաքակրթութեան մէջ »:

Մանրամասնութիւններուն համար պիտի գործածէ մոգական լապտեր :

ՋԵՐ ԶԱՐԹՕՆՔԻ
(REVEILLON)
ԵՐԵԿՈՆ ԼԻԼԱՅԻՆ ՄՕՏ

Պիտի անցընէք անշուշտ, գտնելով հայկական թոփիկը, միտիա, տերեւով տոլմա եւ աւանդական անուշապուրը, բազմատեսակ աղանդերներ, արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ եւ անուշեղէններ:

ՇԱՄՓԱՆԵԱ

Օղին և ընտիր բոլոր խմիչքները միշտ պատրաստ պիտի գտնէք :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳ

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը

24, Rue St. Lazare TRI. 31-62,
Métro Notre Dame de Lorette

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հայր. Միութեան անդամները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս հինգշաբթի, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը (մէթրօ Քատէ): Հաշուետուութիւն եւ զեկուցում :

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Յ. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութեան եւ Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերու կողմէ, Յունուար 2ին, ժամը 14 – 18, Սոսիէթէ Սավանթի թատերա սրահին մէջ, 8 ռիւ Տանթօն, մեթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Շարժանկար: Կաղանդ Պապա :

Հրապարակ ելաւ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ
1956
ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

616 էջ

Եւ հարիւրաւոր նկարներ անհամար նիւթերով :

Գինը 1200 ֆրանք
(Թղթատարի ծախք 100 ֆրանք)

Դիմել ՅԱՌԱՋի եւ Փարիզի հայ գրավաճառներուն :

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք
ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրնի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

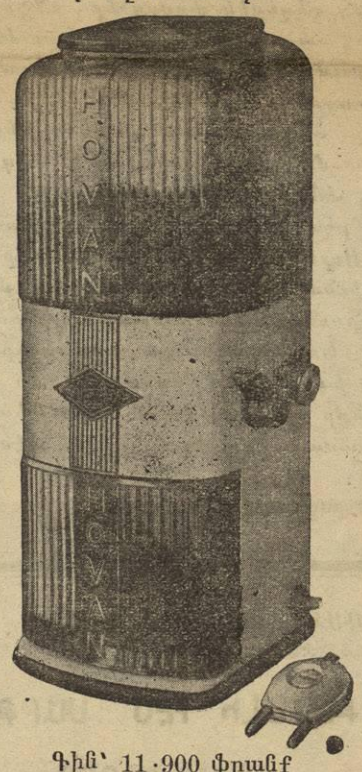

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՍԿԱՒԱՌԱԿԸ

Chants Liturgiques de l'Eglise Arménienne Apostolique
Disque Microsillon 33 Tours 1/3 Contrepoint - Vogue No. 20.114

ՊԱՏԱՐԱԳ, ՏԱՂԵՐ ԵՒ ՇԱՐԱԿԱՆՆԵՐ

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզի Եկեղեցւոյ Դպրաց Դասու երկսեռ երգչախումբին

Ղեկավարութեամբ՝ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

46 վայրկեանի տեւողութեամբ այս սկաւառակին վրայ արձանագրուած են 20 կտորներ, Պատարագէն հատուածներ — (Ով գերահրաշ ծաղիկ, Գովիա՛ Երուսաղէմ զՏէր, Սուրբ Աստուած, Փառք, Մարմին Տէրունական, Հրեշտակային, Սուրբ, Յամենայնի, Հոգի Աստուծոյ, Ամէն եւ ընդ Հոգւոյդ քում, Միայն Սուրբ, Օրհնութիւն, Տէր Ողորմիա, Հայր Մեր, Եղիցի): Շարական եւ Տաղեր՝ (Արծաթսիրութեամբ, Սարսափելի Հողմոյ նման, Ով զարմանալի, Աչքն ծով, Այսօր ձայնն Հայրական):

Մեներգած են Օր. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ, Պ. ԽԱՉԻԿ ՆՇԱՆԵԱՆ

Կողքը ունի երկար բացատրական մը Հայ Եկեղեցւոյ ծագման, իր երաժշտութեան, Հայկ. նօթագրութեան մասին, ինչպէս նաեւ Ֆրանս. թարգմանութիւնը բոլոր կտորներուն :

Գին 2600 Ֆրանք: Ստանալու համար դիմել The Record Shop, 36 Rue de Moscou, LAB. 85-23
14, Rue Petit (BOt. 99-22) Բոլոր երաժշտ. մեծ վաճառատունները. կամ եկեղեցւոյ դիւանատունը
4, Rue du Dragon, boutique oux disques Փնտռել նաեւ Հայ ժողովրդ. երաժշտութեան սկաւառակը որ մեծ յաջողութիւն ունեցաւ միջազգային հրապարակին վրայ : Թիւ 20·103 (16 կտոր):

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI 21 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7857 31e ANNÉE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3268

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ 1955ԻՆ

Ա.— ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Տժգոյն տարի մը եւս բոլորեցինք, սպասելով լաւագոյն օրերու որոնք միշտ ալ կ'ուշանան :

Իբրեւ ընդհանուր երեւոյթ, եղածը պահելու գործողութիւն մըն է որ կը կատարուի, գաղութէ գաղութ: Եւ բոլոր ճակատներուն վրայ :

Հետզհետէ կը սպառին պիտանի եւ հասուն ուժերը: Մանաւանդ անոնք որ ընդունակ են աշխատելու եւ գործ արտադրելու :

Արդէն իսկ լայն անջրպետ մը բացուած է երէկուան եւ այսօրուան միջեւ: Ինքնապաշտպանութեան օղակները կը թուլնան: Շատ մը վայրերու մէջ ալ հասած են փըրթելու աստիճանին :

Ոչ մէկ արտակարգ ճիգ՝ մասնաւորապէս արեւմտեան Եւրոպայի մէջ, որ ամէնէն աւելի կը կարօտի ծրագրեալ եւ յարատեւ աշխատանքի :

Տարիները սահեցան եւ կարելի չեղաւ միութեան գիծ մը հաստատել այս ճակատին վրայ :

Այսպէս, մեր գաղութը կը մնայ մեկուսացեալ, թէ ինքն իր մէջ եւ թէ հարեւան շրջաններու հետ :

Ոչինչ կ'ապացուցանեն պատահական հանդիպումները կամ հանդիսաւոր ցոյցերը :

Կան բազմաթիւ կազմակերպութիւններ, գործօն կամ անուանական, բայց կը պակսի էականը, — ազգային իշխանութիւն մը որ ստանձնէր արեւմտեան Եւրոպայի տարագիր բազմութեանց հոգատարութիւնը, սկսելով Փարիզէն :

Ուրիշ հիմնական հոգ մը, սերունդի փրկութեան աշխատանքը նոյնպէս պատահական է :

Ինչ որ ունինք, սիրտ պաղչկելու կը ծառայէ, փոխանակ իրական պահանջները գոհացնելու :

Եւ աշխատողները տարուէ տարի տեղի կուտան, ի տես համատարած անտարբերութեան, որ ճրագներ կը մարէ ամէն օր :

Հազարաւոր ընտանիքներ հայութեան հետ իրենց կապը կը պահեն եկեղեցի հանդիպելով Ծնունդին կամ Զատկին :

Այս այն դասակարգն է որ փրկութեան մէկ միջոց կը տեսնէ, Հայ. Եկեղեցին, իբրեւ դերագոյն ապաւէն :

Եւ սակայն կը մոռնայ որ ամէնէն հոյակապ տաճարն ալ չի կրնար վերակենդանացնել ցամքած հոգիները, առանց ազգային մշակոյթի զարգացման եւ յարատեւ աշխատանքի :

Եթէ ուշադրութեամբ հետեւիք, պիտը տեսնէք որ այս հազարաւորներու մեկուսացումը եւ ուծացումը շատ աւելի մեծ աւերներ կը գործեն, քան միջավայրին փորձութիւնները :

Ասոնք են որ, փոխանակ դառնալու արթուն պահակ՝ իրենց գիտելիքներով եւ փորձառութեամբ, այլասերման բոյներ կը ստեղծեն իրենց բոլորտիքը :

Անոնց դուռներն ու պատուհանները միշտ բաց են օտարացման խորշակներուն առջեւ, բայց գոց՝ որեւէ հայկական արտայայտութեան համար որ կրնայ սիրտ ջերմացնել եւ միտք մշակել :

Ճամբան շատ երկար չէ, այս անփառունակ դասալքութենէն մինչեւ ինքնուրացում :

Դեռ ունինք «մեռանք – կորանք»ի բազմութիւն մը, որ մոխիր կը ցանէ իր վայրերան կանչերով :

Արթնութեան ո՞ր շեփորը, ազգասիրութեան ո՞ր եղանակը հնչեցնենք, որպէս զի սթափին :

Ո՞ր հեռաւոր սուրբը պիտի արթնցնէ քնացողներն ու քնացնողները, այս ազատ ափերուն վրայ ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԼՈՒԾՈՒԵՑԱՒ

*

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆԻՆ ՎՐԱՅ. — ԹՈՒՐՔ ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՓՈԽՀԻՒՊԱՏՈՍԸ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ. — ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՊԱՂՏԱՏԻ ՈՒԽՏԸ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Հիւսէյին թագաւորը Բշ., Դեկտեմբեր 19ին լուծեց խորհրդարանը եւ հրաւիրեց նոր ընտրութիւններ կատարել: Այս կարգադութիւնը եղաւ իբրեւ հետեւանք զանազան խռովութեանց որոնք տեղի ունեցան Յորդանանի կարգ մը մասերուն, ինչպէս եւ հին Երուսաղէմի մէջ: Յորդանանի Լեգէոնին զինուորները եւ ոստիկանութիւնը կը շրջին քաղաքին մէջ, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար : Բեթղեհէմի մէջ արդիլուեցաւ տուներէն դուրս ելլել նշանակուած ժամերէն առաջ: Ընդհ. գործադուլն ալ կը շարունակուի :

Երկուշաբթի առտու կանուխ 2–300 ցուցարարներ քարկոծեցին թրքական հիւպատոսարանը՝ հին Երուսաղէմի մէջ: Զորս Արաբներ սպաննուեցան եւ 27 հոգի վիրաւորուեցան ընդհարումի մը հետեւանքով: Ամբոխը քարկոծելով թրքական հիւպատոսարանը վար առաւ եւ վառեց դրօշը, վիրաւորեց հիւպատոսը, Հագգը Քենթիլ որ Երուսաղէմի հրէական մասը ապաստանեցաւ :

Ցուցարարները յառաջ խաղացին երկու թեւերով, ինչպէս կը հաղորդեն Ազգա. ժողովի պաշտօնեաները: Ժամը 10·30ին խումբ մը ցուցարարներ որոնք արաբական զգեստներ հագած էին, հիւպատոսարանին տանիքը բարձրացան, պատռեցին թրքական դրօշը եւ վառեցին, մինչ փողոցին մէջ խռնուած բազմութիւնը կը ծափահարէր: Այդ պահուն մօտակայ եգիպտական հիւպատոսարանին դրօշը կը պարզուէր, ինչ որ հազուադէպ իրողութիւն մըն է: Յետոյ յառաջ խաղաց ցուցարարներու երկրորդ խումբը եւ հիւպատոսարանի դետնայարկը խուժելով աւարի տուաւ ու հրկիզեց:

Ականատեսներ կ'ըսեն թէ սխալ մը գործուած էր այստեղ: Յարձակման ենթարկուած յարկաբաժնին մէջ կը բնակէր ոչ թէ հիւպատոսական պաշտօնէութիւնը, այլ Հին Երուսաղէմի Ֆրանսական հիւանդանոցին բժիշկը, Լոռան Կասպար : Բժիշկը, որուն կառքը քարկոծուած էր երկու օր առաջ, չվիրաւորուեցաւ : Նոյն աղբիւրին համաձայն երբ ցուցարարները հասկցան իրենց սխալը, բարձրացան թուրք հիւպատոսին յարկաբաժինը: Հիւպատոսը փորձեց կեցնել զիրենք, բայց տեսնելով որ անկարելի է տեղի տուաւ, աջ ձեռքէն վիրաւորուելով: Յետոյ յաջողեցաւ Երուսաղէմի հրէական քաղաքամասը ապաստանիլ: Պաշտօնեայ մը կ'ըսէ թէ վէրքը թեթեւ է: Արաբական լեգէոնէն զինուորներ օգնութեան հասնելով ցրուեցին ցուցարարները: Կը հաստատուի թէ գլուխէն վիրաւորուած է նաեւ Ֆրանսական փոխ – հիւպատոսը, Ֆրանսուա Պովէ, որուն դէմ քար մը արձակուած էր երբ կառքէն դուրս կ'ելլէր: Ուրիշ քարեր ալ արձակուեցան Ֆրանսական հիւպատոսարանին դէմ :

Ամմանէն ալ կը հեռագրեն թէ երկուշաբթի օր ալ հսկայական ցոյցեր կատարուեցան Պաղտատի Ուխտին դէմ, հազարաւոր ցուցարարներու մասնակցութեամբ : Դպրոցները եւ խանութները փակուեցան: Զինուորներ կը շրջին քաղաքին փողոցներուն մէջ: Ցուցարարները կառավարական պաշտօնատունը գացին եւ իրենց առաջնորդները բուռն ճառեր խօսեցան Պաղտատի Ուխտին դէմ :

Հին Երուսաղէմի հիւպատոսները կը ծանուցանեն թէ դպրոցական աշակերտներ ալ կը մասնակցին ցոյցերուն: Երկուշաբթի առտու ցուցարարները քարկոծեցին զինադադարի յանձնախումբին կառքը, երբ կը շրջէր Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ :

Երեք օրուան ցոյցերու ընթացքին ուրիշ հիւպատոսարաններ ալ քարկոծուեցան : Աւարի տրուած է Քեբրոնի ամերիկեան ապաքինարանը :

Խորհրդարանի լուծման հրամանագրին հրատարակութենէն ետք, վարչապետը նամակ մը ուղղելով թագաւորին, բացատրեց թէ անհրաժեշտ է չէզոք դահլիճի մը յանձնել նոր ընտրութեանց կազմակերպումը, որպէս զի ժողովուրդը կարենայ յայտնել իր կամքը Յորդանանի քաղաքականութեան մասին: Ապահովութեան ուժերուն հրամայուեցաւ պահպանել բարեկարգութիւնը, արգիլելով բոլոր համախմբումները: Ընկերվարական կուսակցութեան վարիչը, Տոքթ. Շուքայիր կոչ մը ուղղեց ազգին, ըսելով թէ ցոյցերը պիտի շարունակուին եւ ընդհ. գործադուլը պիտի սաստկանայ, ցորչափ կառավարութիւնը բացորոշապէս չի յայտարարեր թէ պիտի չմասնակցի թուրքեւիրաքեան դաշինքին :

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

Տեղական թերթերը էջերով մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն ընտրական պայքարի մասին, որ հետզհետէ կը սաստկանայ, քանի կը մօտենայ քուէարկութեան թուականը, 2 Յունուար 1956:

Լուրջ հականառութեանց հետ, զուարճալի երեւոյթներ ալ պակաս չեն :

Այսպէս, ամէն օր «զգայացունց» տեսարաններ կը պարզէ նոր հոսանք մը, առաջադրութեամբ գաւառացի գրավանառի մը, Փիէռ Փուժատի, որ համբաւ շահեցաւ տուրքերու ծանրութեան դէմ բացած պայքարով:

Փուժատ անցեալ շաբթու երկու նառ խօսեցաւ Փարիզի մէջ ալ, մէկը՝ Սալ Վակրամ, թեւերը սօթթելով եւ բարձրաձայն յայտարարելով .

— Եթէ դաւանանեմ ձեզի, կախեցէք զիս...

Իր կուսակիցները բուռն ցոյցեր կը սարքեն, խանգարելով իրենց քննադատած հոսանքներուն ժողովները:

Ոչ միայն կը հականառեն եւ բռնութիւններ կը կատարեն, այլ եւ հոսած հաւկիթներ, փտած նարինջներ եւ զանազան բանջարեղէններ կը նետեն :

Իրենց մէկ ներկայացուցիչը կ'ըսէր առջի օր .

— Այս շաբթու պիտի ձեռնարկենք հանուեցնելու գործողութեան: Իսկ Ծընունդէն վերջ, ազդանշանը պիտի ըլլայ..

Անցեալ շաբթու պտուղներ եւ բանջարեղէններ արձակեցին նախկին նախարար Միթըռանի վրայ, որ ուրիշ յարձակումի մըն ալ ենթարկուած էր, քիթէն վիրաւորուելով :

Քաղաքապետը ստիպուեցաւ հրաժարիլ, իբրեւ հետեւանք այս դէպքին :

Թեկնածուներուն մէջ կը գտնուի 80 տարեկան կանոնիկոս մը, Ֆելիքս Քիր, նախկին երեսփոխան եւ քաղաքապետ Տիժոնի:

Թերթերը կը պատմեն թէ անցեալ շաբթու ընդդիմադիր մը մեղադրած էր զինքը որ շապիկը փոխած է :

Կանոնիկոս Քիր բարկանալով, փիլոնը կը դարձնէ սրահին մէջ եւ կը բացագանչէ.

— Ապո՛ւշ, չե՞ս տեսներ որ ներսով դուրսով սեւ է ...

Այս թեկնածուն ամէնէն անկախ երեսփոխանը կը նկատէ ինքզինքը, վկայութեան կանչելով համայնավար Մարսէլ Քաշէնը, որուն տեղը անցնիլ կ'ուզէ, իբրեւ Ազգ. ժողովին երիցագոյն անդամը:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Փուժատի կուսակիցները կը սպառնան մերկացնել կարգ մը նախկին երեսփոխաններ :

Ո՞ր մէկ զուարճալիքը արձանագրել : Պէտք է ժամեր յատկացնել, մաղելու համար տեղական թերթերուն սիւնակները:

Կ'իմանամ թէ հայկական զուարճալիք մըն ալ տեղի ունեցեր է երկուշաբթի գիշեր, ափ ի բերան ձգելով ընդունելութեան մը կազմակերպիչները:

Լսուա՞ծ բան է որ ետ մնանք որեւէ խեղկատակութեան մէջ, Փարիզը շփոթելով մեր ժամուն բանկալին հետ ...

ՎԱՀԷ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՋՆՋՈՒՄԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Եգիպտոսի հռոմէական կաթողիկէ կղերը որոշած է չկատարել Ծնունդի գիշերային պատարագը, իբրեւ բողոք նոր հրամանագրի մը դէմ որ կը ջնջէ քրիստոնեայ համայնքներու կրօնական ատեանները :

Եգիպտոսի դատական նախարարութեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ նկատի առած են քրիստոնեայ յարանուանութեանց բոլոր տեսակէտները, հրամանագրին հրատարակութենէն առաջ, թէ վախ չկայ որ պետական դատարանները վիրաւորեն կրօնական դիւրազգածութիւնները : Օրինակ, պետական դատարանները պիտի չքաջալերեն կաթոլիկ ամոլներու ամուսնալուծումը : Յետոյ, բոլոր պարագաներուն մէջ դատավճիռը պիտի հիմնուի յարանուանութեանց կրօնական օրէնքներուն վրայ: Հրամանագրին միակ նպատակն է միացնել այն դատարանները որոնք անձնական գործեր եւ ամուսնալուծման խնդիրներ կը քննեն : Նախապէս այս հարցերը կը քննուէին կրօնաւորներէ կազմուած ատեաններու կողմէ, ինչ որ յաճախ քաոսային վիճակ մը կը ստեղծէր եւ յուսահատական անելներու կը յանդէր երբ այր եւ կին տարբեր կրօններու կը պատկանէին :

Կաթողիկէ կղերը իր հովուական թուղթին մէջ դիտել կուտայ թէ «կառավարութիւնը դուռ կը բանայ կրօնափոխութեան առջեւ, դիւրացնելով ամուսնալուծումը»:

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ցարդ բողոքական եւ օրթոտոքս Եկեղեցիները մերժած են մասնակցիլ կաթոլիկներու բողոքին : Կը հաստատուի թէ ձերբակալուած, բայց յետոյ ազատ արձակուած են չորս բարձրաստիճան կղերականներ եւ երկու քահանաներ, բոլորն ալ կաթոլիկ: Վար դրուած է միայն մէկ աշխարհական իբրեւ խռովարար:

Վատիկանի միջամտութիւնը խնդրուած է, վէճը կարգադրելու համար :

ԱԼԺԵՐԻՈՅ մէջ 29 զինուորներ մեռան առջի օր, ծուղակը իյնալով: Ահաբեկումները կը շարունակուին գլխաւոր քաղաքներուն մէջ :

ՊՐՈՖ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երկուշաբթի օր տեղի ունեցաւ հանդուցեալ պրոֆ. Կ. Աղաջանեանի յուղարկաւորութիւնը, Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ: Արարողութեանց կը նախագահէր Սերովբէ եպիսկ. Մանուկեան, որ դամբանական մըն ալ խօսեցաւ, պարզելով հանդուցեալ գիտնականին արժանիքները: Դամբանականներ խօսեցան նաեւ ռուս բժիշկ մը եւ հայ մտաւորական մը: Դագաղը ծածկուած էր բազմաթիւ ծաղկեպսակներով :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՈՒՐ Է ՑԱՒԸ

*

Առիթը ունեցած ենք, մէկէ աւելի ան-դամներ, ընդգծելու թէ մեր լեզուն, հայերէնը, հիմը կը կազմէ մեր պատմութեան ու մշակոյթին, չըսելու համար մեր գոյութեան :

Կը սխալին բոլոր անոնք, որոնք կը կարծեն, թէ օտարութեան մէջ առանց լեզուի ալ կարելի է «ազգ» պահել. ազգապահպանման պայքար մղել եւ շահիլ :

Երբ կը շեշտենք լեզուի կենսական կարեւորութիւնը, նկատի ունինք միշտ արտասահմանը, ցիրուցան մեր գաղութները, ամէն մէկը մասնաւոր երկրի մը մէջ տեղաւորուած, օտար լեզուի մը, մշակոյթի մը, քաղաքական առանձնայատուկ պայմաններու ազդեցութեան ենթակայ :

Չենք ժխտեր, որ ժողովուրդի մը ազգային պահանջները, հեռաւոր հայրենիքի հանդէպ սէրը, ընտանեկան բարքերն ու աւանդութիւնները կարեւոր ազդակներ են ազգապահպանման համար, օտար երկինքներու տակ :

Չենք մոռնար սակայն, որ այդ ամէնը, շատ կարճ ժամանակի ընթացքին, կրնան մաշիլ ու անհետիլ: Անտարբերութիւնը, միջազգային յուսահատական պայմանները, սերունդներու փոփոխութիւնը, ընտանեկան խառնուրդները, օտար կեանքի ընծայած դիւրութիւններն ու հրապոյրները շատ դիւրութեամբ կրնան ջնջել այդ ազդակները, շոգիացնել այն անորոշ բացատրութիւնը, որ «ազգային ոգի» անունով ծանօթ է :

Այս բոլորի կարգին հզօր ազդակ մըն է անշուշտ Եկեղեցին, սակայն ան ալ, առանց լեզուի, նշանակութիւն մը չի կըրնար ունենալ երկար ատեն, որովհետեւ Աւետարանը, արարողութիւնները, շարականները, քարոզները եթէ չտրուին ազգային լեզուով, հայերէն, մեծ տարբերութիւն մը չըներ վաղուան նոր սերունդին համար, թէ աղօթատեղին հայկակա՞ն է թէ օտար: Քրիստոնէական ծովուն մէջ փոքրիկ մակոյկ մըն է Հայոց Եկեղեցին, որ դարէ դար նաւարկեր է մինչեւ մեր օրերը՝ ոչ միայն իր դաւանանքով ու արարողութիւններով զօրացած, այլեւ իր լեզուով, որ ազգային հարազատ մթնոլորտ կը ստեղծէ, հին դարերը կը խառնէ նոր օրերուն, մեր օրերուն, մեր նախահայրերուն շունչը բերելով նորահաս սերունդներուն :

Օտար ժողովուրդներու հետ, օտար եկեղեցիներու բազմազանութեան մէջ ապրող մեր գաղութներուն համար ազգային միակ ամուր ու հաստատ յատկանիշը, հետեւաբար, կը հանդիսանայ մեր ազգային բարբառը, հայերէնը, իր շունչով, հարստութեամբ, իր դեղեցկութեամբ եւ ազգային գերազանց ոգիով :

Ազգապահպանման մեր պայքարին մէջ ամէնէն առաջ մեր լեզուին այս կարեւորութիւնը պէտք է զգանք, շօշափելի արդիւնքի մը հասնելու համար: Արդիւնաւորելու համար մեր բոլոր ձեռնարկները, ապահովելու համար անոնց տեւականութիւնը, գիտակցութիւնը պիտի ունենանք մեր լեզուին պահպանման եւ ուսուցման անհրաժեշտութեան, դիմելով կարելի բոլոր միջոցներուն եւ ստանձնելով ամէն զոհողութիւն :

Շատեր, հաւանաբար, դարձեալ պիտի կրկնեն հին յանկերգը, «ազգային ոգի», «ազգային գիտակցութիւն» եւն., առանց անդրադառնալու թէ այդ «ոգի» կոչուածը երկինքէն չէ իջած եւ չիջներ. կը կազմուի ան, բաղադրուած ըլլալով բազմազան տարրերէ — բարք, մշակոյթ, պատմութիւն, ձգտում, հայրենիքի զգացում, որոնք սակայն բոլորը մէկ անգամէն խտացուած ու համադրուած կը գտնենք մեր լեզուին մէջ :

Խնդիր է սակայն, թէ ի՞նչպէս ուսուցանենք մեր լեզուն: Չունինք կախարդական որեւէ միջոց մեր լեզուն նոր սերունդին փոխանցելու համար. սակայն, բնական կը դառնայ այդ փոխանցումը, եթէ գիտակցութիւնը արթննայ մեր տուներուն մէջ. եթէ հայերէնի հանդէպ սէրը դառնայ ընդհանրական, կիրք, զոհաբերութեան պատրաստակամութիւն, համազգային շարժում :

Ամէն հայ ընտանիք թող նախանձախնդիր ըլլայ, պատուի եւ արժանապատուութեան խնդիր թող դարձնէ հայերէնի ուսուցումը իր զաւակներուն համար :

Երիտասարդաց կազմակերպութիւնները եւ Ուխտերը հայերէն թող խօսին, հայերէն սորվելու պայքար մը թող բանան, ուրիշ ամէն պայքարներէ առաջ. համազգային արշաւ թող սկսի, կարելի բոլոր միջոցներով. եռանդով ու գիտակցութեամբ գործի թող լծուին մեր ազգային, կուսակցական ու բարեսիրական կազմակերպութիւնները, մեր եկեղեցիներն ու սրահները, եւ այն ատեն կը տեսնենք, թէ կարելի՞ է մեր լեզուն տարածել թէ ոչ :

Աւելի քան կէս դար առաջ, Պոլսոյ մէջ, ուսուցման նման շարժում մը սկըսած է. գաւառացի անդրագէտ աշխատաւորները, բեռնակիրները, խոհարարներ, պահապաններ, եւ այլն, խաներու մէջ, եկեղեցիներու խուցերուն մէջ, խումբերով եկած ու հայերէն սորված են. մեր ուսուցիչներէն ու գրագէտներէն շատեր, խաներու սենեակները, եկեղեցիներու «խորհրդարան»ները վազած են գիշեր ցերեկ, լեզու սորվեցնելու համար մեր զարիպ, պանդուխտ գաւառացիներուն :

Փոխուած են պայմանները անշուշտ, սակայն չէ փոխուած սպառնացող վտանգը. աւելի մեծցած ու սպառնական դարձած է: Չկա՞յ այլեւս մեր խոնարհ հայրենակիցներուն ոգին մեր լեզուն սորվելու համար, եւ չկա՞ն 90ական թուականներու մտաւորականութեան արժանի դէմքեր մեր լեզուն տանելու համար ոչ թէ խաներէն ներս, այլ մեր տուներէն ու սրահներէն ներս :

Անգամ մըն ալ յիշենք ու յիշեցնենք, թէ ինչ պիտի ըլլար վաղուան մեր ժողովուրդը, անոր վաղուան ճակատագիրը, եթէ անգլերէն, Ֆրանսերէն ռուսերէն, արաբերէն, յունարէն ու սպաներէն խօսէր ու սորվէր, մոռնար հայերէնը :

Ո՞ւր պիտի մնար հայ լեզուն. հայ մըշակոյթն ու գրականութիւնը ի՞նչ պիտի ըլլային. ուր պիտի մնար հայ դատը, ինչ կերպարանք պիտի առնէր հայ ազգը ...

Ցաւը այն չէ, միայն, որ մեր նոր սերունդը իր մայրենի լեզուն չի գիտեր. ցաւը այն է, որ դեռ չենք անդրադառնար, թէ ուր կ՝երթանք այսպէս: Եւ ցաւը այն է մանաւանդ, որ հաւատք չունինք մեր լեզուին նշանակութեան ու պաշտպանութեան վրայ :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ԲԱՆ ՄԸ ՓՈԽՈՒԱ՞Ծ Է Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

●

(Բ. եւ վերջին մաս)

Քոնի որ գործադուլները արգիլուած են, եւ ապրանքը չյանձնելու պարագային գիւղացիներուն կը սպառնան դաժան պատիժներ, — անոնք ուրիշ ձեւեր կը գտնեն: Խորհրդային քաղաքացի մը պատմեց թէ՝ «ի հարկէ միջակ բանուորը չի կրնար ապրիլ իր ստացած ամսական 500 կամ 6 հարիւր րուբլիովը, անոր աշխատավարձքին քսան առ հարիւրը տուրքի կ՝երթայ, պետական փոխառութեան եւն : Որով իր կինն ալ պէտք է աշխատի: Սեւ շուկայէն կարելի է գտնել ամէն բան, եթէ դրամ ունիք: Անոնք ամէն ատեն կը խաբեն պետութիւնը, առանց խղճի խայթի :

Ինծի պատմեցին «Գիւտարներու» մասին, որոնք պարզապէս կ՝ընդօրինակեն օտար արուեստաբանութիւնը եւ կը ներկայացնեն իբրեւ սեփական գիւտ, եւ որոնց համար կը ստանան տասնեակ հազար րուպլի պարգեւ :

Գործարաններու տնօրէնները շահագրգռուած են որ մեծ պարգեւներ ստանան, այդ պատճառով ալ կ՝ուռեցնեն իրենց արտադրական ցուցանիշները: Կոլտնտեսութիւնները պետութեան կը յանձնեն ամէնէն վարնոց մթերքներ եւ իրենց ընտիր պաշարը կը ծախեն սեւ շուկայով :

Անգամ մը շոգեկառքին մէջ սպայ մը երկար խօսեցաւ Ամերիկայի գործազրկութեան մասին: Քիչ ետք ինծի մօտեցաւ ուրիշ մը եւ ըսաւ. «Դուք անշուշտ կը հասկընաք թէ ինչու սպաները կը խօսին այդպիսի բաներու մասին: Անոնք լաւ վարձատրութիւն կը ստանան, լաւ սնունդ, լաւ հագուստ: Բայց նայեցէք իմ վրաս, այս մաշած եւ պատռտած հագուստները իմ միակ հագուստներս են: Իսկ փոքրերս չեմ կրնար կերակրել հազար րուպլի ամսականով»:

«Նացիոնալ» մոսկովեան հիւրանոցին մէջ, ուր միայն օտարներ կ՝իջնեն, լաւ հագուած թաւջութակահար մը ըսաւ թէ կը շահի 3500 րուպլի : Հըռչակաւոր խորհրդային պարուհի Ուլանովան ամսական եօթ հազար րուպլի կը ստանայ երեք չորս ներկայացման համար: Մեծ թատրոնի տնօրէնը կը ստանայ ամսական հինգ հազար րուպլի: Բարձր գիները եւ աշխատանքի պակաս վճարումը միայն մէկ կողմն են տնտեսական դժուարութեանց: Նոյնիսկ մեծ քաղաքներուն մէջ մեծ քանակութեամբ ուտեստ կարելի չէ ձեռք բերել եւ եթէ ըլլան ալ ժամերով պէտք է կարգի սպասել:

Խ. Միութեան մէջ ալ կայ գործազրկութիւն: Անգամ մը խօսակից մը ըսաւ թէ «Ես ահա վեց ամիս է անգործ նստած եմ, լաւագոյն առաջարկը որ եղաւ ոչ որակեալ բանուորի գործ էր, ամսական երկու հարիւր րուպլիով: Ի հարկէ, եթէ հանքերը կամ փայտամթերման մէջ երթամ, աշխատանք կ՝ունենամ»:

Բոլոր այցելած քաղաքներուս մէջ ալ բնակարանի տագնապը շատ ծանր է:

1953ին երբ Մալենկով առաջարկեց կտրուկ եւ արագ բարձրացնել կեանքի մակարդակը, խօսեցաւ ժողովուրդին մեծամասնութեան կողմէ: Մալենկովի անկումը եւ իր ծրագրին մերժումը, որ կը յանդէր ծանր արդիւնաբերութեան վերահաստատման, ծանր հարուած եղաւ ժողովուրդին համար: Դատելով կարգ մը դիտողութիւններէ խորհրդային արտաքին քաղաքականութեան մէջ յառաջ եկած փոփոխութիւնը արդիւնք էր ժողովուրդի հիասթափութեան : Միայն եթէ զգալապէս կրճատուին ռազմական պաշտպանութեան վրայ եղած ծախքերը, այն ատեն կարելի կ՝ըլլայ իրագործել կառավարութեան նպատակը — ծանր արդիւնաբերութեան զարգացումը, կենսամակարդակի բարելաւման հետ, որ ընդունելի ըլլայ բնակչութեան համար :

Ոչ-ռուս փոքրամասնութեանց ճակատագիրը, որոնք կը կազմեն Խ. Միութեան ամբողջ բնակչութեան մօտ կէսը,— կ՝որոշուի հակադիր ուղղութեամբ գործող երկու տարբեր ուժերով :

Մէկ կողմէ՝ խառն ամուսնութիւնները եւ ռուսերէնի լեզուի պարտադիր ուսուցումը բազմաթիւ շրջաններու մէջ, հետզհետէ մշակութային եւ տնտեսական ասպարէզներուն մէջ կը ստեղծեն միանման բնակչութիւն: Սակայն ասիկա սկզբնական շրջանին էր: Միւս կողմէ՝ կառավարութեան քաջալերանքը ի նպաստ փոքրամասնութեանց ազգային մշակոյթներու եւ լեզուներու զարգացման պատճառ կ՝ըլլայ որ այս խմբաւորումները աւելի յստակերպով գիտակցին իրենց պատմական անհատականութեան : Ներկայիս ուսուցման աւելի խիստ ձեւերը ըստ երեւոյթին անհետացած են :

Այժմ վարչակարգը Խրուշչեւի եւ Բուլ-

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

●

— Ո՞ւմ մարը, ախպար :

— Քու մարդ:

— Աշոտ ախպար, մարս արդէն լացացուցած են, — կէս տրտում, կէս ուրախ ասաց Ակոպ ախպարը :

Աշոտի փոքրիկ Հիթլերի պատմութիւնը կրկնւում էր ամէն օր, մինչեւ որ խեղճին մեզնից տարան՝ հինգ տարուայ հեռաւոր աքսորի վճիռը պոչին կապելով :

Ի՞նչ եղաւ փոքրիկ Հիթլերը, չգիտեմ: Միայն կարող եմ ենթադրել, որ նա էլ գնաց հօր ճամբով՝ երնէկ տալով մեր Ճուտիկին, որի անունը Հիթլեր չէր, այլ Դաւիթ ...

Մեր որջում էին գտնւում Դարալագեազի Արփա եւ Մարտիրոս գիւղերից մի քանի գիւղացիներ: Նրանց բոլորին էլ մեղադրում էին 1930ի համատարած կոլխոզացման ժամանակ զինուած ապստամբութիւն կազմակերպելու մէջ, ի հարկէ որպէս հակայեղափոխական Դաշնակցականների :

1930ին Դարալագեալը առաջինը պարզեց ապստամբութեան դրօշը : Մի քանի օր այդ ամբողջ գաւառում կառավարութիւնը գտնւում էր ապստամբների ձեռքում: Եւ ապստամբութեան գործի մէջ Արփան մեծ դեր խաղաց՝ փակելով Դարալագեազ տանող կիրճի միակ բանուկ ճամբան: Արփացի ծերունիները ինքնաշարժների «աչք»երն են փճացրել, որպէսզի գիշերով չկարողանային ճամբայ գնալ, իսկ զինուած երիտասարդները փակել էին ձորի երկու բերանը՝ այսպիսով անհնարին դարձնելով համայնավար զինուած ուժերի ներթափանցումը Դարագեազ:

Դարալագեազից քիչ հեռու միանման դէպքեր տեղի էին ունենում Շամշադինի գաւառակում: Ապստամբները, «կեցցէ լոյս կառավարութիւն» գոռալով, Նաւուր գիւղի բարձունքից սպառնագին իջել էին բերդի վրայ:

Նոյն տեսակ ապստամբական շարժում էր տեղի ունեցել նաեւ հայկական Ախաքալաքում :

Տեղին եմ գտնում յիշել այստեղ, որ 1930ի ներքին տակնուվրայութիւնների պատմութիւնը, ինչպէս հարկն է, դեռ լրիւ ներկայացուած եւ գնահատուած չէ: Խորհրդային բռնապետութեան պատմութեան մէջ 1930ին բռնկել էր մի չտեսնուած հրաբուխ, որի հրեղէն լաւաները արագ տարածուեցին հեռաւոր Արեւելքից մինչեւ Հայաստանի լեռները եւ տեղ-տեղ ծածկեցին խորհրդային անիծեալ կարգերը:

Եւ 1936–37ի նախապէս խնամքով պատրաստուած ահաւոր ջարդերը ամբողջութեամբ արդիւնքն էին 1930ի ամօթալի պարտութեան, որ ներքին ճակատի վրայ կրեց խորհրդային իշխանութիւնը:

Ուրիշ խօսքով՝ 1936 – 37ին Բոլշեւիզմը իր վրէժն էր լուծում մի գլխիվայր մաքրագործումով՝ գլխատելով ժողովրդի մտածող տարրերը:

Բանտարկուած ապստամբ Արփացիների մէջ կար մի շատ խելօք երիտասարդ, անունը Արտաւազդ: Այս քաջ լեռնացին ճիշդ եւ ճիշդ մեր Վաղոյի տիպն էր:

Բնական է, որ Էնկավեղէն նրան էր ընտրել որպէս քաւութեան նոխազ: Եւ զարհուրելի չարչարանքի ենթարկեցին նրան:

Ապստամբութեան չորրորդ օրը կառավարութիւնը Դարալագեազ է ուղարկում Էջմիածնի միաբանութեան անդամ՝ Խաչիկ վարդապետ Զուարթնացին եւ վատահոգի հրաժարեալ քահանայ եւ հետագային «պրոֆեսոր» Աշոտ Աբրահամեանին՝ խաղաղեցնելու համար ապստամբ Դարալագեազցիները: Այս տխուր «առաքելութիւնը» նրանք յաջողեցին կատարել 15 օրուան ընթացքում: Եւ երբ Դարալագեազցիները իրենց զէնքերը վար դրին, չորս կողմից Դարալագեազ խուժեցին Էնկավկդէի ուժերը եւ քարուքանդ արին ամբողջ Դարալագեազը...

Դարալագեազցիների խմբի մէջ էր մի սակաւախօս Երեւանցի: Սրան էլ մեղադրում էին գաղտնի տպարան բանեցնելու եւ Դարալագեազի ապստամբութեան ժամանակ հակապետական թռուցիկներ տարածելուն մէջ: Պարզ էր, որ Դաշնակցական էր: Նա արդէն մի քանի անգամ աքսորի համը առած էր: Իր երկրորդ աքսորի վճիռը (հինգ տարի Զելքաբենսկիի մեկուսացում) մեր ներկայութեամբ ստացաւ:

Երեք շաբաթ մնացի այս սակաւախօսի հետ եւ չտեսայ, որ մի անգամ գոնէ նա ժպտէր: Դէմքը միշտ մտածկոտ, մռայլ էր: Անլսելի ձայնով խօսում էր միայն Դարալագեազցիների հետ, երբեմն էլ չկամութեամբ պատասխանում էր սրանրա հարցումներին:

Ամբողջ ժամանակ խմորից նա շինում էր «թաբսեհներ» (համրիչ), որոնց ծայրը միշտ վերջանում էր մի մեծ քառաթեւ խաչով:

Բանտի անձկութեան մէջ շատերն էին զբաղւում խմորից շինելով զանազան փոքրիկ առարկաներ, իսկ Շաբաթ օրերին, երբ տեսակցութեան էին գալիս իրենց սիրելիները, նրանց էին յանձնում այդ առարկաները : Ապա միւս շաբթուան ընթացքում շինում էին նորերը եւ դարձեալ յանձնում իրենց սիրելիներին :

Ս. ՍԱՀԱՌՈՒՆԻ

(8) (Շար.)

Ա. ՓԱՐՍԱԼԻ ՆԱԽ ԿԱՐԾԱՆՔ

ԱՅԼՈՒՓՈՐՁ

ԵՒ ԿԱՒՆՉԱՑԵՑ

Ի. ՄԱՍՆ

Գիշերուան մէջ արեան հոտ կ՚առնէր ամբողջ տունը։ Ինչպէ՞ս կրնար ան քնանալ։ Դիւրին չէր։ Ան ամէն անգամ, որ փակէր աչքերը, կը տեսնէր իր առջեւ կանգնած Ալիքսանդրը, որ կը նայէր իրեն ու կ՚ըսէր.

— Ես ձեզ կ՚ազատեմ ձեր տանջանքներէն։ Ես ձեզ կ՚ազատեմ ձեր ամուսնական կեանքէն։ Ես ձեզ կ՚ազատեմ ձեր ամուսնական կեանքէն։

Ան կը ցնցուէր, կը սարսռար, կը սկսէր դողալ։ Ինչո՞ւ Ալիքսանդրը կը կրկնէր այդ խօսքերը։ Ինչո՞ւ ան կը սպանէր Ալիքսանդրը։ Ինչո՞ւ ան կը սպանէր իր ամուսինը։ Ինչո՞ւ ան կը սպանէր իր ամուսինը

ԻՍՐԱՅԷԼ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ
Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԷ ՈՐՈՇ ՁԻՋՈՒՄՆԵՐՈՎ

Ուոշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Իսրայէլի կառավարութիւնը վերջերս հաշտութեան ծրագիր մը յանձնած է Մ. Նահանգներուն, լուծելու համար Միջին Արեւելքի տագնապը: Ահաւասիկ այդ ծրագրին գլխաւոր մասերը.—

1. Իսրայէլի վարիչները պատրաստ են տեսակցելու արաբ վարիչներուն հետ :— 2. Իսրայէլ տրամադիր է սահմանագլուխի ճշդումներ կատարելու, փոխադարձութեան հիման վրայ :— 3. Իսրայէլ պատրաստ է դիւրացնելու Եգիպտոսի եւ Լիբանանի հաղորդակցութիւնները իր հողին վրայ: — 4. Իսրայէլ ազատ գօտի մը կը տրամադրէ Յորդանանի, Հայֆայի նաւահանգիստին մէջ:— 5. Իսրայէլ տրամադիր է «թրանզիտ»ի համաձայնութիւն մը կնքելու Եգիպտոսի եւ Յորդանանի միջեւ:— 6. Պատրաստ է հատուցում տալու Պաղեստինի արաբ տարագիրներուն, պայմանաւ որ արաբական պետութիւնները թոյլ տան որ տարագիրները տեւականօրէն հաստատուին իրենց երկիրներուն մէջ:— 7. Իսրայէլ պատրաստ է վաւերացնելու Ճոնսթընի ծրագիրը, Յորդանանի և Եարմուքի ջուրերուն օգտագործման մասին. — 8. Իսրայէլի կառավարութեան կարծիքով, Երուսաղէմը պէտք է բաժնուած մնայ Իսրայէլի եւ Յորդանանի միջեւ: Բայց կարելի է միջազգային կարգուսարք մը հաստատել Սուրբ Տեղեաց համար :

Ամերիկեան աղբիւրէ դիտել կուտան թէ Իսրայէլի առաջարկներուն մէկ մասը հին է, միւսը նոր, բայց առաջին անգամ ըլլալով բոլորը միասին ամփոփուած են մասնաւոր ծրագրի մը մէջ, որպէսզի Արաբները ստիպուին բանակցիլ: Յայտնի չէ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը Արաբներուն հաղորդա՞ծ է այս ծրագիրը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՏԱՆԻ երեսփ. ժողովը Դեկտ. 19ին միաձայնութեամբ որոշեց անկախ հանրապետութեան վերածել երկիրը: Հազարաւոր Սուտանցիներ իրենց ճերմակ հագուստները հագնելով ցնծութեան ցոյցեր կատարեցին խորհրդարանին առջեւ: Բանաձեւը քուէարկած ատեն, ժողովը որոշեց խնդրել Անգլիայէն և Եգիպտոսէն որ անմիջապէս ճանչնան անկախ եւ գերիշխան Սուտանը :

ՄԱՐՈՔԻ մէջ դաւադիրներ առեւանգեցին գիւղի մը պահակազօրքը :

ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ ԵՒ ԽՐՈՒՇՉԵՒ Մոսկուա վերադարձան, վերջացնելով իրենց քարոզչական պտոյտը: Հանդիպեցան նաեւ Ուզբեկիստան: Խոստացած են 100 միլիոն տոլար փոխ տալ Աֆղանիստանի եւ տասը տարի երկարաձգել ոչ – յարձակման դաշինքը:

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ շատ աւելի ծանր կորուստներ պատճառած են Հիւս. Լիբանանի մէջ: Կը հաստատուի թէ 160 հոգի մեռած, 350 հոգի անհետացած են: Թրիփոլի քաղաքը երկուքի բաժնուած է հեղեղներուն հետեւանքով: Ոստիկաններ եւ զինուորներ զրկուած են օգնութիւն հասցնելու համար: Հարիւրաւոր տուներ կործանած են : Ջուրերը 75 սանթիմեթր բարձրացած են Թրիփոլիի կեդրոնին մէջ, իսկ մինչեւ մէկ մեթր՝ ուրիշ թաղերու մէջ :

ՍԱՐԻ երեսփ. ընտրութիւններէն վերջ, համագերման հոսանքները կը պահանջեն որ այդ շրջանը Գերմանիոյ կցուի անմիջապէս , թէեւ օրինական մեծամասնութիւնը շահած չեն:— Հակառակ պաշտօնական հերքումին, իրազեկներ կը պնդեն թէ գաղտնի եւ գրաւոր համաձայնութիւն մը կնքուած է Ֆրանսայի եւ արեւմտեան Գերմանիոյ արտաքին նախարարներուն միջեւ :

25 ՆԱՒԵՐ վտանգուած են Պալթիկ ծովուն մէջ, շրջապատուելով սառնակոյտներէ: Ուրիշ նաւաբեկութիւններ ալ կը հաղորդուին: Ցուրտը հետզհետէ կը սաստկանայ Եւրոպայի մէջ: Թանձր մը շուշ մը կը խանգարէ երթեւեկը Անգլիոյ մէջ :

ՍԹԱԼԻՆՈՆ կոչուած դեղին հետեւանքով 102 հոգի մեռած, 150 հոգի անդամալոյծ վիճակի մը մատնուած էին Ֆրանսայի մէջ: Քննութիւնները կը շարունակուէին 18 ամիսէ ի վեր: Տեղեկագիրը, որ կը բաղկանայ 7000 էջերէ , կը հաստատէ թէ դեղը պատրաստուած էր մահացու թոյնէ մը եւ վառելիք ալքոլէ :

ՏՕՆԱԾԱՌ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԶՈՅՔ

Ծնունդի առթիւ Սթանօզի Հայր. Միութեան 28րդ տարեդարձի առթիւ, այս կիրակի ժամը 16էն մինչեւ ուշ ատեն : Գէորդ Խաչատուրեանի սրահին մէջ (Փոնտը Շէրիւի):

Սիրով կը հրաւիրենք հասարակութիւնը անխտիր: Մուտքը ազատ է:

Կաղանդ Պապան նախընթրիք պիտի հրամցնէ փոքրիկներուն:

Երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Նազելի Թեհլիրեան եւ բոլոր պարագաները (Եուկոսլաւիա, Մարոք, Ամերիկա) կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին , յետ պատարագի իրենց ամուսնոյն եւ ազգականին՝

ՄԻՍԱՔ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆԻ

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐՈՒ ՏԱՊԱՆԱՔԱՐԻ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Փարիզի եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները. —

Պ. Պ. Գ. Էսայեան, Ն. Արզումանով, Արմենակ Համբարձումեան, Վահրամ Պէյ Նուպար, Ս. Պալապանեան, Գրիգոր Թեւանեան եւ Վահէ Թօսունեան տասը հազարական Ֆրանք: Լեւոն Մուրատեան, Մ. Մուրատեան, Միհրան Էգնայեան, Վ. Էգնայեան եւ Տիկին Ա. Էգնայեան, Գ. Պագըրճեան, Ոմն, Գ. Պահթիարեան , Կարապետ Յակոբեան, 5000ական: Բանկալին մէջ հաւաքուած 9950 Ֆրանք, Պ. Ա. Հարենց երեք հազար, Ֆրանք , Պ.Պ. Կարպիս Պապիկեան, Հայկ Թօփաքեան , Պ. Սէրճանեան, Յովհաննէս Մալեան , Յ. Փափազեան, Ալպէռ Աշճեան, Հրաչեան, Զիլինկիրեան երկու հազարական Ֆրանք, Տիկին Քիւրքճեան 2500, Տիկին Աննիկ – Լիւսի Պալապանեան 1500, Պ. Պ. Արտաշէս Բամպուքճեան, Նալպանտեան, Կիւլպէնկեան, Տ. Ոսկերիչեան , Ոմն, Ե. Խըտըրեան, Ա. Ֆրանկիւլեան , Ս. Հաչերեան, Թէրզեան, Պարէտ Բամպուքճեան, Ե. Ֆրէնկեան, Ն. Յովհաննէսեան, Անանեան, Ա. Տէօվլէթեան , Պերճ Զագըճեան, Յարութիւնեան, Ա. Գասապեան, Զատիկեան, Ռօկիէ, Շ. Վահանեան, Հայկ Աղապէկեան, Գ. Աղլաղանեան, Ա. Տարօնեան , Գրիգոր Ադամեան, Ճալալեան, Վրոյր Զիթունի, Ոմն , Նշան Հայթայեան, Օ. Պօյաճեան, Գամէր Բենեամին, Տոքթ. Ճինճեան եւ Տիկիններ, Սերոբեան եւ Ֆրէնկեան, Ոմն, հազարական Ֆրանք, զանազանք 700 Ֆր., Ոմն, Ոմն, Կիւմիւշկերտանեան, Պ. Ճերանեան, Ոմն, Բր. Խայիկեան, Սարք, Զէլվէեան , Սվաճեան, Կ. Դանիէլեան 500ական Ֆր., Պ. Յ. Գալըպճեան 300 Ֆր., Դանիէլեան երկու հարիւր, Աննիկեան հարիւր, Ոմն հարիւր: Ընդհ. գումար 188·450 Ֆրանք:

Դիւան Հոգաբարձութեան

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Զարուհի Նշանեան, Այրի Տիկին Մ. Պաղտատլեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Կ. Զորթեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ս. Սիւմպիւլեան եւ զաւակները եւ բոլոր ազգականները, շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով կամ փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն , եղբօր, մօրեղբօր եւ ազգականին՝

ՅԱԿՈԲ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

մահուան առթիւ :

⁂

Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Խաչիկեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Աչոտ Տէր Կարապետեան եւ զաւակները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր եւ մեծ մօր՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱՂԱՒՆԻ ԽԱՉԻԿԵԱՆԻ

մահուան առթիւ :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Ողբացեալ Յակոբ Նշանեանի դառնաղէտ մահուան առթիւ Սեւակ եւ Սուրէն Վահանեան (Քան) երեք հազար Ֆր. կը նուիրեն Փարիզի Մշակոյթի Տանֆոնտին: Ստանալ «Յառաջ»էն:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութեան եւ Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերու կողմէ, Յունուար 2ին, ժամը 14 – 18, Սոսիէթէ Սավանթի թատերասրահին մէջ, 8 ռիւ Տանթօն, մեթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Շարժանկար: Կաղանդ Պապա :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի, կը խօսի փրօֆ. Գ. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ: (Դասախօս քարիւղի Ֆրանսական Էնսթիթիւին):

Նիւթ ունենալով « Քարիւղը եւ իր դերը արդի քաղաքակրթութեան մէջ »:

Մանրամասնութիւններուն համար պիտի գործածէ մոգական լապտեր :

ՁԵՐ ԶԱՐԹՕՆՔԻ
(REVEILLON)
ԵՐԵԿՈՆ ԼԻԼԱՅԻՆ ՄՕՏ

Պիտի անցընէք անշուշտ, գտնելով հայկական թոփիկը, միտիա, տերեւով տոլմա եւ աւանդական անուշապուրը, բազմատեսակ աղանդերներ , արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ եւ անուշեղէններ:

ՇԱՄՓԱՆԵԱ

Օղին և ընտիր բոլոր խմիչքները միշտ պատրաստ պիտի գտնէք :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳ

Մասնակցութեամբ Ալֆոնսի, Փեքմէզի եւ Գարեգինի, ինչպէս նաեւ Տիկին Էքսի հայկական եւ արեւելեան երգերով եւ պարերով :

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը

24, Rue St. Lazare TRI. 31-62,
Métro Notre Dame de Lorette

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Գեղեցիկ կաղանդչէք մը եւ օգտակար նուէր մը

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ
ՄԱՐԵՄԵԱՆ ԺՊԻՏՆԵՐ

568 էջնոց հետաքրքրական գիրքը

Գեղեցիկ տպագրութեամբ , բազմաթիւ պատկերներով: Աստուածածնի շարականներուն վրայ խորհրդածութիւններով , վաւերական պատմութիւններով ու բանաստեղծութիւններով :

Գինն է 1000 Ֆրանք :

Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝ Միքայէլ Վ. Մոմճեանի,

78, Rue Rabelais, Lyon (Rhône)

Նոյն հեղինակէն՝ Լուրտի հրաշալի տեսիլքներուն պատմութիւնը :

Գին 300 Ֆրանք :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հայր. Միութեան անդամները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս հինգշաբթի, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը (մէթրօ Քատէ): Հաշուետուութիւն եւ զեկուցում :

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Յ. Դ. «Արամ» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը 8·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետեւեալ նուէրները.—Պ. Նիկողոս Արզումանով – Արզումանեանցէն իր հօրեղբօր որդի Արշակ Արզումանով – Արզումանեանցի հոգեհանգստեան առթիւ 15·000 Ֆրանք եկեղեցւոյս, ի նպաստ Կրթական յանձնաժողովին եւ բարենպատակ գործերու :

Տէր եւ Տիկին Զարեհ Մութաֆեանէ ողբացեալ Յակոբ Սէմէրճեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի երկու հազար Ֆրանք ի նպաստ դպրոցներու: (Դիւան):

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

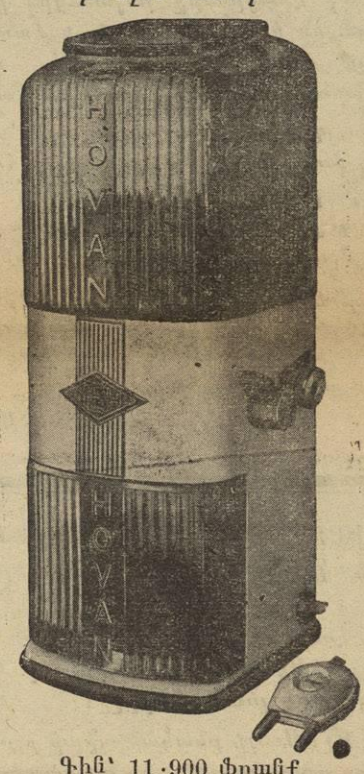

Գին՝ 11·900 Ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը զրկուի

Contre Remboursement

DISTILLERIE RAKI DUZE Ի

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆ ՈՒ ԽԱՆՈՒԹԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ ԵՆ

2. RUE SCARAMELLI, MARSEILLE, Tél. GA. 09 - 51

ՏԱԼԱՔԻՒՓԷԵԱՆ Որդի կը շարունակէ ընդունիլ իր յաճախորդները այս նոր հասցէին :

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՔՈՒՄԸ, բժիշկներու կարծիքով հէլվան եւ լոքումը կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (քալորի):

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ՝ մանուկներու աճումին.

ՕԳՏԱԿԱՐ՝ չափահասներու եւ ծերերու, որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ:

ՊՈՍՖՈՐԻ արդիական պատրաստութիւնը կը գերազանցէ Արեւելքի մէջ իսկ պատրաստուածները :

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ :

2, RUE LOUIS ASTOIN, MARSEILLE

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 22 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7858 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3269

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍՅԻՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ 1955ԻՆ

Բ. ՀԱՐԵՒԱՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ

Ամէն տարի հարցումներ կ'ուղղենք պարբերաբար, իմանալու համար դրացի գաղութներու չարն ու բարին:

Հաղուադէպ է որ պատասխանեն: Եւ կամ կը պատասխանեն միջանկեալ, առանց մօտենալու բուն հարցին:

Լրիւ տեղեկութիւններ կը պակսին նոյն իսկ դրական երեւոյթներու մասին:

Անցեալ օր, բարեկամի մը նամակէն պատահաբար իմացանք թէ վեց հազար ոսկի հաւաքուած է Լոնտոնի մէջ, հայկական ակումբ մը հաստատելու համար:

Նամակագիրը կ'աւելցնէր թէ քսան հազար ոսկի կը հաշուեն ամբողջ ծախքը: Ուրեմն հանգանակութիւն պիտի կատարուի: Ուսանողներն ալ յանձն առած են տունէ տուն պտտիլ, օգնելու համար ձեռնարկին:

Կը յուսանք թէ պիտի չուշանայ այս գնահատելի ձեռնարկին իրականացումը:

Անշուշտ ծրագիր մըն ալ մշակած են, որպէս զի Ակումբը ծառայէ իր նպատակին, առաջին առթիւ՝ հայկական մշակոյթին զարգացման եւ նոր սերունդին փրկութեան: Այլապէս պիտի դառնար ամուլ չքեղութիւն մը:

Առ այժմ ուրիշ տեղեկութիւններ կը պակսին, Լոնտոնի եւ Մանչեսթըրի չէն գաղութներուն ազգային կեանքի մասին:

Պիտի ուզէինք որ մէկը միւսին օրինակ հանդիսանար, կամ բարի նախանձ մը ծագէր երկուքին միջեւ, թմրութիւնը թօթափելու եւ շարժում ստեղծելու համար:

Տօնական արարողութիւնները իրենց կարգին: Բայց սերունդին — իրենց իսկ զաւակներուն — փրկութիւնը ամէն բանէ առաջ կամք եւ աշխատանք, եռանդ կը պահանջէ:

Բարեբախտաբար միշտ ալ ուսանողներ կը գտնուին Անգլիոյ մէջ, եւ դժուար չէ օգտագործել:

Նոյնը պիտի ըսէինք հարեւան Պելժիոյ գաղութին համար, որ նոյնպէս բարեկեցիկ վիճակ ունի եւ կրնայ աւելի աշխուժանալ:

Այնտեղ ալ Ակումբ մը հաստատելու ծրագիր ունէին եւ եթէ չենք սխալիր՝ առաջին քայլերը առած էին:

Պրիւսէլ եւ Անվերս ձեռք ձեռքի տալով, կրնային կենդանի վառարան մը ստեղծել այդ գաղութին մէջ, ուր նոյնպէս բաւական թիւով ուսանողներ կան:

Թէ Անգլիոյ եւ թէ Պելժիոյ հայկական համրանքները կը կարօտին երիտասարդացման, ուրիշ խօսքով՝ Երիտ. Միութեանց, իբրեւ լրացուցիչ մասը ազգ. իշխանութեանց:

Մասնաւոր ըսելիք մը չունինք իտալահայ գաղութին համար, որ մեծ մասով ամփոփուած է Միլանի մէջ, ունի ազգ. վարչութիւն եւ Մշակոյթի Տուն, ինչպէս եւ փայլուն դիրքերու հասած մտաւորականութիւն մը:

Կը կարծենք թէ երեք վայրերուն մէջ ալ կրնան աւելին կատարել, սերունդի փրկութեան խնդիրը կազմակերպելով տիրաբար, եւ ոչ թէ ձգելով բարեացակամ անձերու հայեցողութեան:

Քանի ձգձգեն, այնքան կը դժուարանայ, ինչպէս ամէն տեղ:

Բառին բուն իմաստով գաղութ մը չի կազմեր Զուիցերիոյ հայկական համրանքը, 200 – 250:

Եւ սակայն, կարեւորը թիւը չէ, այլ ներքին արժէքը:

Թող իրենք բացատրեն թէ ինչո՞վ կը զգացնեն իրենց գոյութիւնը, իբրեւ մտաւոր ուժ եւ իբրեւ երիտասարդութիւն:

Ի՞նչ կ'որոճան, եթէ ոչ ամէնուն, գոնէ իրենք իրենց համար:

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

*

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Վերջին լուրերու համաձայն բարեկարգութիւնը վերահաստատուած է Յորդանանի մէջ: Խռովութիւնները տեւած են չորս օր, ծանր վնասներ եւ մարդկային կորուստներ պատճառելով: Ամբոխը խորտակած է Երուսաղէմի ամերիկեան հիւպատոսարանին ապակիները, պատռելով դրօշը: Յարձակում գործուած է նաեւ Ֆրանսական հիւպատոսարանին վրայ: Արաբական Լեգէոնը կրակ բացած է, ցուցարարները ցրուելու համար: Արդիլուած է տուներէն դուրս ելլել ժամը 16էն մինչեւ առտուան 6: Ֆրանսական ընդհ. հիւպատոսը, որ Երուսաղէմի հրէական մասին մէջ կը բնակի, իր մօտ փոխադրել տուած է դեր – հիւպատոսը եւ Ֆրանսական հպատակներու զաւակները: Ամերիկեան հիւպատոսարանին պաշտօնեաներն ալ նոր քաղաքը փոխադրուած են:

Խորհրդարանին լուծումէն եւ դահլիճին հրաժարումէն ետք, թագաւորը յանձնարարած է երիցագոյն դիւանագէտին, Իպրահիմ Հաշիմի, առժամեայ դահլիճ մը կազմել, նոր ընտրութիւններ կատարելու համար յառաջիկայ չորս ամիսներու ընթացքին:

Անդորրութիւնը վերահաստատուած է մայրաքաղաքին՝ Ամմանի մէջ եւ ամերիկեան դեսպանատան պաշտօնեաները կրցած են իրենց տուներէն դուրս ելլելով պաշտօնատուն երթալ:

Օտարականները վնասուած չեն Ամմանի մէջ: Ֆրանսական հիւպատոսարանը քարկոծուած ըլլալով, պաշտօնեաները ստիպուեր են տանիքը ապաստանիլ: Այդ պահուն օգնութեան հասած է արաբական լեգէոնը, կանխելով աւելի ծանր դէպքեր:

Օտար դիւանագէտներու կարծիքով, 10 հոգի սպաննուած, հարիւր հոգի վիրաւորուած են չորս օրուան խռովութեանց ընթացքին:

Մակալիի դահլիճին հրաժարումը յաղթանակ մը կը համարուի ցուցարարներուն համար, որոնք չեն ուզեր որ Յորդանան միանայ Պաղտատի Ուխտին եւ հակառակ են որեւէ արեւմտեան զինակցութեան, ցորչափ չէ կարգադրուած Իսրայէլի խնդիրը:

Խռովութիւնները պայթեցան երբ Մեծն Բրիտանիոյ կայս. սպարապետը, զօր. Թեմփլըր Ամման գնաց, համոզելու համար որ Յորդանան եւս միանայ Պաղտատի ուխտին: Թէեւ Անգլիա դրամ կը վըճարէ արաբական լեգէոնին եւ Յորդանանի տնտեսական զարգացման համար, բայց զօրավարը չէ յաջողած իր պաշտօնին մէջ:

Պաշտօնական յայտարարութիւն մը կ'ըսէ թէ խորհրդարանը լուծուեցաւ, որովհետեւ «երկիրը կը գտնուի կարեւոր դէպքերու առջեւ որոնք սերտ կապ ունին ազգին շահերուն հետ եւ անհրաժեշտ կը դարձնեն նոր հանրաքուէ մը: Հրաժարած ատեն ալ, վարչապետ Մակալի պնդեց թէ երկրին շահը կը պահանջէ միանալ թուրքեւիրաքեան զինակցութեան:

Այժմ երկիրը կ'ուզէ ամէն գնով ապահովել բարեկարգութիւնը եւ ընտրութիւններ կատարել, ճշդելու համար ապագայ քաղաքականութիւնը:

× Լուրի մը համաձայն, ամբոխը աւարի տուած է անգլիական դրամատուն մը: Զինուորներ բռնած են Ամմանի եւ Երուսաղէմի ռազմագիտական կէտերը:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

ԷՐԱԾ ՍՐՏԻ ՄԽԻԹԱՐԱՆՔ

Ընթերցող մը արձանագրելով հայ երիտասարդութեան նշանակելի յաջողութիւնները օտար համալսարաններու մէջ, կը փորձէ փարատել շատերու յոռետեսութիւնը: (Տես Բ. եւ Գ. էջ):

Ամէնքս ալ կը գանգատինք թէ հայ ժողովուրդը չի կրնար օգուտ սպասել բարձրագոյն կրթութիւն ստացած այս երիտասարդութենէն, քանի որ ան հայերէն չի գիտեր եւ անջատուած է հայկական միջավայրէն:

Նամակագիրն ալ գիտէ որ հիմնաւոր է այս վախը: Եւ սակայն մխիթարութիւն կը փնտռէ, մէկ – երկու սրտառուչ օրինակներ յիշելով:

Եթէ մէկ ծաղիկով գարուն գար, ալ ինչո՞ւ վախնայինք աշունէն եւ ձմեռէն ...

Ես ալ կրնայի քանի մը օրինակներ յիշել, այլապէս պերճախօս:

Հանրապետական Հայաստանի օրով, երկու Հունգարահայեր Թրանսիլվանիայէն դիմում կատարած էին, հայրենիք վերադառնալու համար:

Հայրենիքի կարօտն էր որ կը խօսէր: Բայց, սիրտին զգացածը կրնա՞ր լրացնել միտքին պահանջը:

Երկուքն ալ քաջ մասնագէտներ էին, բայց մէկ բառ հայերէն չէին գիտեր:

Ուրեմն չկրցան կատարել ինչ որ կ'ուզէին, իրենք եւ ուրիշները:

Պատահեցաւ որ Փեշթա գտնուիմ, 1921ին: Ծանօթացայ օտարացած Հայու մը հետ, Աւետիք Ֆելիքս, որ շատ մը պետական պաշտօններ վարած, նոյն իսկ ընդհ. դատախազ եղած էր:

Անշուշտ սիրտը կը տրոփէր: Իսկ մի՞տքը, — ի՞նչպէս պիտի կրնար օգտակար ըլլալ հայրենիքին, իր ամբողջ հմտութեամբ, առանց գիտնալու մայրենի լեզուն:

Նոյն առթիւ հրաւիրեցին ճառ մը խօսիլ հունգարահայ գաղութին, որ կ'ըսէին թէ Անիի գաղթականութեան վերջին մը նացորդն է:

Խօսեցայ հայերէն: Հունգարագէտ Հայ մը, Եղիա Յովհաննէսեան, յանձն առաւ թարգմանել:

Ունկնդիրները հայերէն խօսքերուն կը հետեւէին այնպէս ինչպէս եթէ ճամբորդ մը եկած ըլլար Կուաթեմալայէն:

Մեծ մասով կիներ էին որոնց դէմքերը նուրբ քմծիծաղ մը կը մատնէին, այդ օտար լեզուն — հայերէ՛նը — լսած ատեն:

Ափ մը երիտասարդներու աչքերն ալ հանդիպակաց Դանուբի կապոյտ ջուրերը կը փնտռէին, երբ թարգմանիչը կը խօսէր «Մայր Արաքս»ի մասին:

Ճիշդ ինչպէս ծուռ պիտի նայէին, եթէ խորթ մայր մը ներկայացնէիք:

Այո, օգտուինք բոլոր պատեհութիւններէն: Եւ հպարտանանք ցարդ կատարուած նուաճումներով, որոնք իրապէս երազ էին երէկ:

Եւ սակայն, չմոռնանք անողոք իրականութիւնը, — երբ կը կորսուի մայրենի լեզուն, հայկականութեան հետքերն ալ կը սրբուին մեքենաբար:

Այն ատեն կ'ունենանք աշխարհաքաղաքացի սերունդ մը, որ մեր մայր տոմարին մէջ պիտի արձանագրուի ոչ թէ *մուտք*, այլ *ելք*, հակառակ իր ամբողջ մտաւոր պաշարին:

Արդէն իսկ հազարաւոր էջերու հասած է ելքի բաժինը, իսկ մուտքը, — դուք հաշուեցէք ...

ՎԱՀԷ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Երեքշաբթի օրէն մինչեւ Դեկտ. 30 հեռատեսիլը պիտի տրամադրուի 18 կուսակցութեանց որոնք թեկնածուներ առաջարկած են 30 նահանագներու մէջ: Այսօր, հինգշաբթի, կը սկսին անթելով քարոզութիւնները: Վիճակ պիտի ձգուի, իւրաքանչիւրին կուսակցութեան կարգը ճշդելու համար:

Պայքարը հետզհետէ կը ծաւալի եւ կը սաստկանայ: Երեքշաբթի օր 143 հրապարակային ժողովներ դումարուեցան Փարիզի մէջ: Արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ պարզելով անկախներու ծրագիրը, բացատրեց թէ անհրաժեշտ է զարկ տալ տնտեսութեան, աւելցնելով Ֆրանսացիներու անհատական եկամուտը եւ պահպանելով դրամին արժէքը: Նախկին վարչապետ Փոլ Ռենօ խօսք առնելով Լիլի մէջ, ազդարարեց թէ Ֆրանսան պիտի կորսնցնէ մեծ պետութեան դիրքը, եթէ վերջ մը չդնէ նախարարական տագնապներուն: Վարչապետը, Էտ. Ֆոր, ամէն օր կը յիշեցնէ թէ անհրաժեշտ է բարեփոխել սահմանադրութիւնը, որպէս զի կառավարութիւն մը կարենայ պաշտօնավարել առ նուազն երկու տարի:

Ընկերվարական կուսակցութիւնը վտարեց երկու անդամներ որոնք միացեալ ցանկ մը կազմած էին համայնավարներուն հետ, Վոժի նահանգին մէջ:

Արտաքին քաղաքականութեան մասին ալ խօսելով, Պ. Փինէ յայտարարեց թէ «համատիրական խմբակցութիւնը նոր ճակատ մը բացած է ազատ աշխարհին դէմ, Հիւս. Ափրիկէէն մինչեւ Ասիա եւ Միջին Արեւելք, յարաբերութեանց կեղծ մեղմացումի մը քողին տակ»: Յետոյ ցաւ յայտնեց որ կուսակցութեանց թիւը բազմապատկուած է Ֆրանսայի մէջ, դժուարացնելով կարեւոր խնդիրներու լուծումը: Պ. Փ. Թեթժեն (ժողովրդական) յայտարարեց թէ Յունուար 2ի ընտրութիւններէն պիտի ծնի միացեալ դահլիճ մը՝ յանգուգն եւ որոշ ծրագրով:

Համայնավար կուսակցութիւնը լարած է իր բոլոր ուժերը, նոր աթոռներ շահելու համար:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ Կ'ԱՄԲԱՍՏԱՆԷ ԹՈՒՐՔԵՐԸ

Յունաստան տեղեկագիր մը հրատարակեց, որով կ'ամբաստանէ Սելանիկի թուրք հիւպատոսը եւ փոխանորդը թէ բարոյապէս պատասխանատու են անցեալ Սեպտեմբեր վեցին հիւպատոսարանին մէջ պատահած պայթումին: Ուրիշ երկու Թուրքեր ձերբակալուած են, պայթուցիկներ պահած ըլլալով:

Յունաստան պրպտումներ կը կատարէ, ստուգելու համար թէ միջազգային օրէնքով կրնա՞յ դատել հիւպատոսը եւ դեր – հիւպատոսը: Ինչպէս կը յիշուի, Սելանիկի պայթիւնը պատրուակ ծառայեց Սեպտեմբեր 6ին, Պոլսոյ եւ Իզմիրի խռովութեանց, որոնց հետեւանքով աւելի քան երեք հարիւր միլիոն տոլարի վնաս կրեցին փոքրամասնութիւնները, առանց հաշուելու միւս բարբարոսութիւնները:

Սելանիկի ընդհ. դատախազը Ֆլորոս, քննութեամբ հաստատած է որ ռումբը արձակողն է թրքական հիւպատոսարանին դիշերապահը, Մէհմէտ Հասանօղլու: Կը մեղադրէ նաեւ ընդհ. հիւպատոսը, Մէհմէտ Ալի Պալի եւ փոխ – հիւպատոսը, Մէհմէտ Տենի Քալփ, ինչպէս եւ թուրք ուսանող մը, Օքթայ Էկին, իբրեւ բարոյական պատասխանատուներ: Գիշերապահը եւ ուսանողը ձերբակալուած են:

Յունաստանի արտաքին գործերու իրաւագէտ խորհրդականը քննելով նախարարութեան հին դաշնագիրները եւ պայմանագիրները, այն եզրակացութեան յանգեցաւ թէ 1930ին կնքուած պայմանագրի մը համաձայն Թուրքիոյ հիւպատոսական պաշտօնեաները անձեռնմխելի են անձնապէս, բայց ոչ դիւանագիտական տեսակէտով: Ուրեմն, թուրք հիւպատոսը եւ փոխ հիւպատոսը չեն կրնար ձերբակալուիլ, բայց կրնան դատուիլ յունական ատեանի մը առջեւ:

ՎԱՆԻ ՏՈՔԹ. ԸՇԸՐԸ

Ա.

Ամերիկացի այս հանրածանօթ միսիոնարի մահը, որ տեղի ունեցաւ անցեալ Սեպտեմբերին, խոր ցաւ պատճառեց, անշուշտ, բոլոր զինքը ճանչցողներուն :

Հարիւր հազարաւորներ Վասպուրականի եւ Երեւանի մէջ միշտ երախտագիտութեամբ պիտի յիշեն իր անունը :

Հանգուցեալը ջերմ հայասէր մըն էր, եւ ամէն առթիւ ջանաց օգտակար ըլլալ մեր ժողովուրդին : Մեր նեղ օրերուն, իր կեանքը վտանգելու գնով, մնաց մեզմէ անբաժան, հակառակ անոր որ կրնար հեռանալ ապահով վայրեր իր շատ մը պաշտօնակիցներու պէս : Բաժնեց մեզ հետ մեր տառապանքը եւ իր կարելին ըաւ մեզմէ լու զայն :

Իբրեւ ականատես ու իրազեկ՝ պարտք կը սեպեմ երախտագիտութիւնս յայտնել, համառօտակի ներկայացնելով իր փրկարար գործունէութիւնը Վասպուրականի եւ Հայաստանի մէջ : Անշուշտ ուրիշ իրազեկներ պիտի լրացնեն պակասը :

Տոքթ. Քլարընս Ըշըր Վան եկած էր Ամերիկեան Պորտ ընկերութեան կողմէ, 1896ի ջարդերէն քիչ վերջ, իբրեւ բժիշկ եւ քարոզիչ :

Հանգուցեալ Տոքթ. Բէյնոլտս արդէն հիմը դրած էր միսիոնարական գործին Վանի մէջ 1875 թուականէն ի վեր, եւ կը պատսպարէր ու կը դաստիարակէր քանի մը հարիւր որբեր, որոնց ծնողները ջարդուած էին 1877ի ռուս-թրքական պատերազմին՝ արիւնարբու Շէյխ Ջալալէտտինի վոհմակներու ձեռքով : Առանց յարանուանական խտրութեան՝ օգնած էր այս ջարդի հետեւանքով թշուառութեան մատնուած հարիւրաւոր ընտանիքներու, նպաստ բաշխելով կամ գործ ճարելով :

1896ի ջարդերը Վասպուրականի հայութեան ձգած էին հազարաւոր որբեր ալ : Տոքթ. Բէյնոլտս յաջողած էր քանի մը հարիւր այս որբերէն ընդունիլ իր որբանոցներուն մէջ, անոնց թիւը հասցնելով մօտ վեց հարիւրի, որոնց վրայ, ինք եւ իր հանգուցեալ տիկինը, կը գուրգուրային հարազատ ծնողքի պէս :

Այդեստանի արեւելեան ծայրը, մինչեւ Վարագայ լեռը տարածուող կանանչաւէտ դաշտավայրին բերանը, բարձրասլաց բարդիներով ու պտղատու ծառերով պարուրուած գեղատեսիլ, փոքրիկ դարաստանի մը վրայ էր որ կը կանգնէին որբանոցային ու դպրոցական կոկիկ, արդիական շէնքերը՝ խաղողի այգիներու մէջ :

1903ին էր որ Աղթամարէն զրկուեցայ այս որբանոցը : Տոքթ. Ըշըր բացած էր հիւանդանոց մը՝ որ մաքրութեան, խնամքի, սնունդի եւ ուրիշ տեսակէտներով կը գերազանցէր Փարիզի մէջ մեր տեսած շատ մը հիւանդանոցները : Այս հաստատութեան մէջ կը դարմանէր ոչ միայն որբերը, այլ եւ կը ջանար, առանց դաւանանքի խտրութեան, զոհացում տալ, ձրիաբար, անկարող ընտանիքներուն : Ձրիաբար կը բժշկէր նաեւ տունը պառկող հիւանդները : Գիտակցօրէն, այդ փափուկ օրերուն, իր հիւանդանոցին մէջ բժշկեց քանի մը Ֆեդայիներ ալ, առանց կարեւորութիւն տալու այն իրողութեան թէ կառավարութիւնը կրնար իմանալ եւ դժուարին կացութեան մը մատնել միսիոնարական գործը :

Բարեսիրտ եւ հմուտ բժշկի համբաւ հանած ու շահած էր բոլորին համակրանքը, Հայ թէ Թուրք : Հեռաւոր շրջաններու քիւրտ պէկերն իսկ իրեն կը դիմէին իրենց ծանր հիւանդներու համար :

Լուսամիտ էր հանգուցեալը : Ձերծ կրօնական նեղմիտ մոլեռանդութենէ, որ յատուկ է, ընդհանրապէս, կրօնաւորներու : Խիստ մարդասէր ու բարեհամբոյր : Խառնուածքով՝ կորովի, վճռական, արի : Նոյնիսկ յանդուգն : Իր այս աղնիւ յատկութեանց ապացոյցները տեսանք յետագային :

Իր յանդգնութեան մէկ օրինակն է կըտրել անցնիլը, 1909 թուականին, Արտամետէն Դատուան տարածութիւնը, մօտ 80 քիլոմեթր, փոքրիկ շոգեմակոյկով մը, միս մինակ, եւ առանց կատարեալ մեքենագէտ մը ըլլալու, հակառակ իր պաշտօնակիցներու յորդորներուն եւ իր տիկնոջ արտասուալից թախանձանդին, որուն ներկայ եղած եմ : Վերադարձաւ նոյն շոգեմակոյկով՝ հանդիսանալով Վանայ ծովու Լինտպերկը : Ծով՝ որ որքան հանդարտ ու հեզասահ՝ նոյնքան կատաղի է փոթորկի պահուն : Խիստ նախանձախնդիր էր հայեւթուրք բարւոք յարաբերութեանց, եւ ամէն ճիգ կը թափէր առաջքն առնելու ծագած խռովութեանց՝ ներկայանալով իբրեւ միջնորդ կամ հաշտարար :

Այս առթիւ վկայութիւն մը Կոմսէն (Վ. Փափազեան) .—

1904ին երբ Անդրանիկ Աղթամարի կռիւէն ետք Այդեստան անցաւ իր խումբերով, եւ տեղի ունեցաւ ծանօթ «Մուրոյի դէպքը». հիւպատոսներ, կուսակալին եւ զինուորական հրամանատարին խնդրանօք, յանձնարարեցին անգլ. հիւպատոս Քէփթըն Թըլլըրին (յետագային դեսպան Փարիզի) բանակցիլ Հ. Յ. Դաշնակցութեան եւ Անդրանիկի հետ՝ խումբերը Վանէն հեռացնելու համար : Այս տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ Տոքթ. Ըշըրի միջնորդութեամբ եւ մասնակցութեամբ իր հիւանդանոցի գլխաւոր պաշտօնեայ Տոքթ. Արմենակ Շահպաղլեանի տանը մէջ (այժմ Մարսէյլ) : (Տես Կոմսի «Իմ Յուշերը», հատոր Ա., էջ 333) :

Հանգուցեալը ուրիշ առիթներով ալ ներկայացած է իբրեւ միջնորդ :

Վանի միսիոնարները միշտ կը ջանային լաւ յարաբերութիւններ մշակել կուսակալին եւ կառավարական բարձրաստիճան անձնաւորութեանց հետ : Այսպէս, իսլմական տօներուն եւ Սուլթանին դահակալութեան տարեդարձներուն շնորհաւորութեան կ՚երթային կուսակալին : Ամէն տարի Մանչերու Բարձրագոյն վարժարանի աւարտական հանդէսին կը հրաւիրէին կուսակալը, կրթական տեսուչը եւ ուրիշ բարձր պաշտօնատարներ : Կուսակալը անձամբ կը յանձնէր շրջանաւարտներուն վկայականները, շնորհաւորական խօսքերով : (Մեր գասարանը իր վկայականները ստացաւ Թահիր փաշայի ձեռքով, հայրը ապագայ դահիճ Ճէվտէթի, որ նոյնպէս ներկայ էր : Կը ճանչնայի զինքը Ոստանէն, երբ Զարահան Ս. Նշանի վանքը կուգար այցելելու վանահայր հօրեղբօրս) :

Աւարտական հանդէսէն վերջ կը հիւրասիրուէին օշարակով ու քաղցրեղէնով :

Տոքթ. Ըշըր կարգ մը մեծ պաշտօնատարներու տան բժիշկն էր : Երբեմն ալ զինուորական հիւանդանոցը կը հրաւիրուէր : Քիչ մը Թուրքերէն սորված էր եւ շատ օգտակար կ՚ըլլար :

Փոխադարձ հրաւէրներ եւ այցելութիւններ ալ տեղի կ՚ունենային, մասնաւորապէս Արտամետի մէջ, որ ամառանոցն էր կուսակալներուն եւ միսիոնարներուն : Վերջին հրաւէրը Արտամետի մէջ տեղի ունեցաւ 1914ի ամառը՝ արիւնռուշտ Ճէվտէթի կնոջ կողմէ, որ քոյրն էր դահճապետներէն Էնվէր փաշայի :

Կը գրեմ այս մանրամասնութիւնները ըսելու համար որ, բարեկամական այս յարաբերութիւնները յոյս ներշնչեցին Ամերիկեան Միսիոնարութեան, միջնորդելով ելք մը գտնելու այն ահաւոր անելին՝ որու առջեւ դրուած էր Վասպուրականի հայութիւնը 1915 Ապրիլի սկիզբը : Կուսակալ արիւնարբու Ճէվտէթ անպաշտպան դաւառներու մէջ անասելի բարբարոսութիւններ գործել տալէ, շատ մը դիւղեր քարուքանդ ընելէ, Վասպուրականի երիտասարդութեան կուռքերէն Իշխանը դաւադրաբար նահատակել տալէ, աննման Վռամեանը ձերբակալելէ եւ քաղաքը պաշարման ենթարկելէ վերջ, կը պահանջէր որ 18–45 տարեկան բոլոր երիտասարդները 24 ժամուան մէջ յանձնուին իրենց զէնքերով, սպառնալով քար քարի վրայ չթողուլ : Միսիոնարները լաւ կը ճանչնային Թուրքը : Անոնց համար եւս բոլորովին պարզ էր հրէշին հետապնդած նպատակը — ժողովուրդը զրկել պաշտպան ձեռքերէ՝ դիւրաւ ջարդելու կամ տարագրելու համար :

ՂԱԶԱՐ ՆԵՐԿԱՐԱՐԵԱՆ

ՅՈՌԵՏԵՍ Զ՚ԸԼԼԱՆՔ

Հետաքրքրութեամբ կը հետեւիմ արտասահմանի հայկական մամուլին, անշուշտ միջոցներուս ներած չափով : Հըպարտութեամբ կը լեցուի սիրտս, երբ անոր էջերուն վրայ կը նշմարեմ հայկական յաղթանակները օտար ափերուն վրայ, տնտեսական եւ մշակոյթի ասպարէզներուն մէջ : Մանաւանդ նոր սերունդին համալսարաններէն եւ երկրորդական ուսումնարաններէն ներս յարաճուն յաջողութիւնները աննախընթաց երեւոյթ մը կը կազմեն : Եթէ կարենայինք ընդհանուր վիճակագրութիւն մը կազմել բարձրագոյն կրթութեամբ վկայուած հայ երիտասարդներուն մասին, զարմացումով պիտի տեսնէինք որ անոնց թիւը պիտի հասնէր հազարներու : Անշուշտ երբ կ՚ըսենք շրջանաւարտներու բազմութիւն, կ՚ակնարկենք օտար վարժարաններէ յաջողութեամբ վկայուած սերունդին :

Եթէ հրճուանքով կը դիտենք այս նոր սերունդին ստացած դիտական, եւն. զարգացումը, յանկարծ մշուշ մը կը համակէ մեր միտքերը, երբ կը խորհինք թէ՝ այս թանկագին երիտասարդութիւնը անտեղեակ է մայրենի լեզուին : Եւ մտածել թէ հայկական միջավայրէն եւ լեզուէն անջատուած այս սերունդը պիտի այլասերի, թէ հայ ժողովուրդը չի կըրնար որ եւ է օգուտ սպասել հայկական օրէն : Մինչեւ իսկ ունինք ողբասացներու բազմութիւն մը, որ տարիներէ ի վեր անոնց գլխուն վրայ կը թափէ չարագուշակ մարգարէութիւններ, բեմերէն եւ մամուլով :

Մեծ Եղեռնէն վերապրողներս տակաւին պայծառօրէն կը յիշենք թէ ներկայ Հայաստանի անկախութեան շրջանին Պ. Խատիսեանի պատուիրակութիւնը ինչ հըրաշքներ գործեց Պոլիս, Եգիպտոս եւ այլուր, ինչպիսի հոգեցունց դրուագներու ականատես եղանք : Հայութիւնը առանց սեռի եւ դաւանանքի խտրութեան լիաբուռն տուաւ, ազատագրուած Հայաստանի գոյութիւնը ամրապնդելու համար : Ոչ միայն նիւթապէս, այլեւ բարոյապէս եւ Ֆիզիքապէս ալ իր աջակցութիւնը չզլացաւ անոր : Երկար տարիներ օտար ափերը նետուած, եւրոպական եւ ամերիկեան կրթութիւն ստացած հայ բժիշկին, փաստաբանին եւ գիտնականին դրեթէ փափաքն էր, օր առաջ վերադառնալ վերածնուող հայրենիք, տրամադրելու համար իրենց ամբողջ կարողութիւնը նորածին պետութեան :

Նոյն թուականներուն կը գտնուէի կիլիկեան հայաշատ կեդրոններէն մէկուն մէջ, եւ կը վարէի Ազգ. Միութեան քարտուղարութիւնը : Այդ օրերուն Կիլիկիան ալ կ՚ապրէր բուռն խանդավառութեան մթնոլորտի մը մէջ, արտասահմանէն հարիւրաւոր նամակներ կը տեղային Ազգ. Միութեան : Բոլորին ալ խնդրանքը միեւնոյնն էր,— տեղեկացնել թէ ինչ պայմաններ կան, ընտանիքով հաստատուելու համար մեր պապենական հողերուն վրայ : Այդ նամակները գրուած չէին միայն հայերէն : Անոնց մէջ շատեր կային որ իրենց հայրենասիրական բուռն եւ յուզիչ զգացումները կը յայտնէին Ֆրանսերէն եւ

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Կարելի է ասել, որ հացից շինուած խմորը բանտի ձեռագործ արտադրութեան միակ ատաղձն էր, Աբովեանի բառերով ասած՝ «պարապ վախտի խաղալիկ» :

Ամէնից ընտիր խաղալիկները շինել էր երկաթուղային բանուոր Գիւմրեցի Ազգոն՝ իր երեխաներին նուիրելու համար : Բայց խեղճը այնպէս էլ բախտ չունեցաւ վերջին անգամ տեսնելու իր սիրելիներին : Եւ աքսորի երթալու օրը մի կիսամաշ թաշկինակի մէջ նա փաթաթեց իր շինած բոլոր խաղալիկները եւ որոշեց, Լենինականից անցնելու ժամանակ, կապոցը նետել գնացքի կայարանը : Գտնողին գրուած մի նամակով խնդրում էր յանձնել իր երեխաներին :

Հազար ափսոս, որ յիշողութիւնիցս ջնջուել է Գիւմրիի բարբառով գրուած Ազգոյի այդ նամակը, որ սովորական նամակ չէր, այլ ողբ, գրուած սրտի խորքից ...

Ազգոն ոչ եղբայր ունէր եւ ոչ էլ ազգականներ, սակայն ո՞ւմ էր թողնում իր բազմանդամ ընտանիքը ...

— Վե՞վ պիտի հաց տայ, վե՞վ պիտի պահէ իմ բալաներուս, — կատաղած գոռում էր նա՝ վերջին հայհոյանքները թափելով սովետական կառավարութեան հասցէին :

Մեր որջում մի ուրիշ տարօրինակ տիպ էլ կար Սեդեան անունով, որ անվերջ հըպարտանում էր, թէ ինքը Նիկոլին (ցարին) զինուոր էր եղել :

— Այ, ես Նիկոլի հոգուն մեռնիմ, ինչ թագաւոր էր ...

Սրան էլ մեղադրում էին որպէս «մոնարխիստ» (միապետական) : Բայց ինքը մինչեւ իր աքսորի օրն էլ չհասկացաւ, թէ ի՞նչ է մոնարխիստը :

— Դու ցարիստ ես, բացատրում էր մի մարքսիստ երիտասարդ :

— Ցարիստը դու ես, վիրաւորուած պատասխանում էր Սեդեանը եւ յետոյ էլ ձեռքը ականջին դնում ու բարձր երգում.

Գերմանա, Գերմանա,
Թոփդ մի բան ա.
Մալադոյ Սալդաթ (*) եմ,
Ես չեմ դիմանայ :

Այս արանքում բժիշկ Արաքսեանը յաճախ էր կատակում Ակոպ ախպօր հետ :

— Ակոպ ախպար, մինչեւ Մասիսը դըրանս չըլլայ, Արաքսն ա դռնովս չհոսայ, ես աս Հայաստանին կողմնակից չեմ ըլլայ :

— Ատանկ է, ատանկ, բժիշկ ախպար, հաստատում էր Ակոպ ախպարը եւ, ապա վախեցած, իսկոյն աւելացնում.

— Բժիշկ ախպար, կը խնդրեմ, կ՚աղաչեմ, ատանկ վտանգաւոր հարցումներ ինծի մի էներ. ըշտէ քննիչս ա միեւնոյն հարցումները կ՚ընէր :

Բայց ի՞նչպէս եղաւ, առիթը լաւ չեմ յիշում, մի օր մեր որջի միակ ուղղափառ երիտասարդ լենինիստը կատաղի վէճի բռնուեց Ակոպ ախպօր հետ՝ ջանալով Ակոպ ախպօրը ներկայացնել որպէս արտասահմանից գաղտնի ուղարկուած՝ դաշնակցական լրտես :

— Ծօ, դուն ո՞ւմ լրտես կ՚ըսես : Իսկական լրտեսը, դուն ես : Ախպար, եաւրում, տա լրբին ըսէք, որ ես Ներգաղթին Կոմիտէին օրինաւոր թղթերով եմ հոս եկել : Ախպար, ինչի՞ հոն չըսիք, որ ես լրտես մըն եմ : Ինչո՞ւ հիմա կ՚ըսէք, երբ զիս արդէն բանտ կոխած էք : Աս ի՞նչ զուլում է, եաւրում :

Այս ժամանակ էր, որ մեր որջը կատաղած մռնչում էր՝ երիտասարդ լենինիստի դէմ՝ իր ամբողջ համակրանքով կանգնելով Ակոպ ախպօր կողքին : Այս ժամանակ էր, որ փոքրիկ Հիթլերի հայրիկը՝ «մոնարխիստ» Սեդեանը եւ Գիւմրեցի Ազգոն հայհոյանքներով ու բռունցքներով յարձակուեցան երիտասարդ լենինիստի վրայ :

— Ծօ, իշու ձագ, ծօ, դո՞ւ ես մեր տունը քանդողը, ես քու ....

Եթէ բժիշկների եւ իմ միջամտութիւնը չլինէր, երիտասարդ լենինիստին աղցան պիտի շինէին : Ինքն էլ զգաց իր վիճակի վտանգաւորութիւնը եւ պապանձուեց այլեւս :

Մի քանի օր անց, առաւօտեան, բժիշկ Ղափանցեանին կանչեցին եւ տարան : Յետոյ միջանցքում լսելի էր միւս բժիշկների անունների կանչը.

— Բժիշկ Գիլանեան, դուրս եկ : Բժիշկ Քանդարեան, դուրս եկ : Բժիշկ Տէր Սահակեան, դուրս եկ : Բժիշկ Մնացականեան, դուրս եկ : Պարզ էր, որ դատարան էին տանում :

Եւ այդ ժամանակ պիտի տեսնէինք, ի՞նչպէս մեր որջի բոլոր ընկերները իրենց «թէզբէհ»ների բախտագուշանքով իրար հետ էին մրցում՝ խէր, շառ, Աստուած. խէր, շառ, Աստուած : Եթէ մէկին պատահմամբ «խէր» էր դուրս գալիս, ապա բժիշկին ազատելու էին. իսկ եթէ մէկ ուրիշի մօտ «շառ» էր դուրս գալիս, ապա բժշկին աքսորելու էին. բայց եթէ «Աստուած», ուրեմն բժշկի վիճակը անորոշ էր լինելու :

Ս. ՍԱՀԱՌՈՒՆԻ

(9) (Շար.)

(*) Երիտասարդ զինուոր :

Հ. Օ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱԶԱՐԸ

●

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 14 Դեկտ. (Յառաջ). — Հ. Օ. Միութեան տարեկան պազարը տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ակումբին մէջ, Դեկտեմբեր 10 – 11ին, չաբաթ եւ կիրակի օրերը, հովանաւորութեամբ Պատր. տիգղապահ՝ Եղիշէ արք. Տէրտէրեանի, որ անձամբ կարեց բացման ժապաւէնը : Իրեն կ'ընկերանար Անթիլիասի միաբաններէն Շահէ վարդապետ :

Իր բացման խօսքին մէջ Հ. Օ. Միութեան առաջնապետուհին՝ Տիկին Ռօզա Պետրոսեան ընդհանուր ակնարկ մը նետեց Միութեան գործունէութեան շուրջ, չեշտելով թէ՝ իրենց պարտականութիւնները աւելի ծանրացած են, իրբեւ հետեւանք դաղութին տնտեսական տագնապին: Հիւանդներու, անկարներու օգնութեան հասնելէ զատ, վերջին տարիներուն զարկ տրուեցաւ բարձրագոյն վարժարաններու մէջ սաներ եւ սանուհիներ որդեգրելու գործին: Ներկայիս Հ. Օ. Մ.ը հօթը սաներ եւ սանուհիներու ծախքերը կը հոգայ երկրորդական վարժարաններու մէջ : Ապա չնորհակալութիւն յայտնեց տեղապահ հօր որ կը հովանաւորէ Հ. Օ. Մ.ի պազարը եւ իր ներկայութեամբ կը քաջալերէ գիրենք :

Եղիշէ արք. իր խօսքին մէջ դնահատեց Հ. Օ. Մ.ը, գովեց անոնց կատարած աշխատանքը, օրհնեց անդամուհիները եւ ներկաները:

Կարճ առենէն սրահը արդէն լեցուած էր հետաքրքիր բազմութեամբ: Հ. Օ. Մ.ի անդամուհիները ժիր աշխատանքի վրայ են: Ակումբին մէկ անկիւնը երիտասարդներ եւ երիտասարդուհիներ խաղերով կը զուարճանան, ուրախ են բոլորը: Անդին անդամուհի մը բացատրութիւններ կու տայ օտար հիւրերու Հ. Օ. Մ.ի կատարած աշխատանքներու մասին: Օտարները դնումներ ընելէ առաջ ընդհանուր ակնարկ մը կը նետեն ձեռագործներուն, ասեղնագործութիւններուն վրայ: Հարցումներ կան սիրայօժար կը պատասխանեն Հայուհիները: Հիւրերը հիացումով եւ հետաքրքրութեամբ կը դիտեն հայ ձեռարուեստը: Օրեր, չաբաթներ առաջ արդէն անդամուհիներ աշխատանքի լծուած էին–պարին համար նուրբ ձեռագործներ ճարելու համար: Քանի մը ժամուան մէջ ձեռագործները յափշտակուեցան, գրեթէ ոչինչ մնաց :

Պազարը այցելեցին վանքին մխիթարեան նուիրեան անդամներ, յարանուանութեանց ներկայացուցիչներ, անգլիական հիւպատոսը, ՄԱԿի անդամներ, հիւանդանոց – ներու քոյրեր, կառավարական պաշտօնատարներ, Միութեանց ներկայացուցիչներ: Բոլորի դէմքին վրայ կար գոհունակ ժպիտ մը, գուարթ տրամադրութիւն մը: Շարաթ իրիկուն հայ ընտանիքներ հոն հաւաքուած են իրենց օտար բարեկամնե – րուն հետ, կը հրամցնեն հայկական հա – մադամ կերակուրներ՝ սիրայօժար նը – ւիրուած համակիրներու կողմէ: Շատեր պազարէն առաջ ըրած էին նաեւ ղրամա – կան նուէրներ :

Կիրակի առաւօտէն արդէն սրահը լե – ցուն է, ընդհանուր ուրախութիւն : Կէս – օրին նստելու տեղ չկայ, շատեր իրենց կէսօրուան ճաշը հոն կ'առնեն: Անդամու – հիները միշտ գործի վրայ՝ յոգնիլ չեն դիտեր : Ուտելիքի, խմելիքի պակասը սկսած է դդալի դառնալ: Քանի մը հոգի նորէն չուկայ կ'երթան դնումներ կատա – րելու դիչերուան խրախճանքին համար :

Գիչերը տեղի կ'ունենայ ընտանեկան խրախճանք, չուռով կը ստեղծուի ջերմ մթնոլորտ մը: Հայ տոհմիկ երգն ու պարը խանդավառութիւնը կը հասցնեն իր գագաթնակէտին, բաժանե – րը կը պարպուին Հ. Օ. Մ.ի յաջողու – թեան համար, Հայուհիի անպնդատելի կորովին համար: Տաք մթնոլորտի մէջ ինքնաբուխ նուէրներ կ'ըլլան: Ուշ դիչեր էր երբ «Յառաջ նահատակ»ով կը փակուի խրախճանքը: Պազարը գուտ չոր ձգեց մօտ երկու հարիւր յորդանանեան տինար, բարոյականը՝ նոյնքան տպաւորիչ :

Շնորհաւորելի են Հ. Օ. Մ.ի վարչու – թիւնը եւ անդամուհիները որոնք անդամ մը եւս հաստատեցին թէ դիտեն սիրայօ – ժար աշխատիլ իրենց վեհ նպատակին համար , հայ կարօտեալին համար :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ Ի ՆՊԱՍՏ ԼԻԲԱՆԱՆԻ

●

Լիբանանի մամուլը բուռն պայքար կը մղէ միջազգային ծրագրի մը համար, որ սահմանուած է զարկ տալու երկրին արտահասական զարգացման: Այս առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք այդ մասին (Լիթանիի ծրագիրը) :—

Լիբանանի տարածութիւնն է տասը հազար քառ. քիլոմեթր, 1·400·000 բնակչութեամբ: Հետեւաբար, իւրաքանչիւր քառ. քիլոմեթրի վրայ կ'ապրի 140 բնակիչ : Նկատի ունենալով որ Լիբանանի տարածութիւնը մեծ մասամբ կը բաղկանայ լեռնային շրջաններէ՝ բնակչութեան խտութեան այս աստիճանը բաւական բարձր է:

Միւս կողմէ, Լիբանանի բնակչութիւնը կ'աճի տարին 2·5 առ հարիւր համեմատութեամբ: Բնական պայմաններու տակ, այս կը նշանակէ որ 1968ին Լիբանան պիտի ունենայ երկու միլիոն բնակիչ, հետեւաբար, պետութիւնը ստիպուած է ապահովելու վեց հարիւր հազար Լիբանանցի – ներու զբաղութեան միջոցները առաջիկայ 13 տարիներու ընթացքին:

Լիթանի լիբանանեան միակ գետն է որ կը բխի Լիբանանէն, կը հոսի Լիբանանի մէջէն եւ կը թափի լիբանանեան ծով, հետեւաբար, օտար ուժէ պետութիւն չի կրնար միջամտել ըլլալ անոր չահագործման աշխատանքներուն :

Լիթանի լիբանանեան միակ գետն է որ կը բխի Լիբանանէն, կը հոսի Լիբանանի մէջէն եւ կը թափի լիբանանեան ծով, հետեւաբար , օտար ուժէ պետութիւն չի կրնար միջամտել ըլլալ անոր չահագործման աշխատանքներուն :

Լիթանիի ակը կը գտնուի Պէքաայի մէջ: Պէքաայի բոլոր գետակները հետզհետէ կը միանան անոր՝ կազմելու համար մեծ գետ մը, որ կը հոսի դէպի հարաւային Լիբանան :

Լիթանիի ծնունդ կ'առնէ հազար մեթր բարձրութենէ մը: Որքան ծովուն մօտենայ, այնքան կ'աւելնայ իր ջուրերու քանակը :

Լիթանիի ծրագիրը կ'ընդգրկէ կառուցումը բազմաթիւ ջրելեկտրական կայաններու, որոնց ամբողջական արտադրութիւնը պիտի ըլլայ 180·000 քիլովաթ , այսինքն չորս անգամ աւելի, ներկայիս ամբողջ Լիբանանի գործածած էլեկտրական ուժին: Կը նախատեսէ նաեւ չինութիւնը ոռոգումի ցանցի մը, որ 250·000 տէօնիւմ դաչտեր պիտի ջրէ՝ չնորհիւ Քարաւանի եւ Խարտալի ամբարներու մէջ մթերուած ջուրին :

Իսկ ջրելեկտրական կայանները ազգային հարստութիւնը պիտի աւելցնեն 270 միլիոն լ. ոսկի, այսինքն 1500 լ. ոսկի իւրաքանչիւր քիլովաթի, համաձայն եւրոպական չափանիչներու :

Ոռոգումը ազգային հարստութիւնը պիտի աւելցնէ 150·000 միլիոն լ. ոսկի, այսինքն իւրաքանչիւր տէօնիւմի 600 լ. ոսկի :

Ծրագրի առաջին մասին իրագործման համար կը նախատեսուի 150 միլիոն լ. ոսկիի ծախք մը: Այս դումարին 90 միլիոնը պիտի վճարուի մեքենաներու եւ չինանիւթերու համար: Հետեւաբար, վճարումը պիտի կատարուի օտար դրամանիչով: Իսկ վաթսուն միլիոն լ. ոսկի պիտի վճարուի բանուորներուն :

ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ մասնագէտներու դործադուլը, որ կը չարունակուի Նոյեմբեր 10էն ի վեր, աւելի քան երկու միլիառ ֆրանք վնաս պատճառած է երկրին :

ԿԻՆ ՔՈՒԼԱՐՈՒՆԵՐԸ մեծամասնութիւն կը կազմեն այրերուն վրայ, համաձայն մանրակրկիտ վիճակագրութեան մը: Անչուշտ մեծագոյն թիւը կը ներկայացնեն երիտասարդուհիները :

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

●

Բ. ՄԱՍ

Ատկէ տեղեկութիւն չունիմ :

— Շատ լաւ, հրամեցէք, այսօրուան պատավարութիւնը լաւ է: Դեռ կը կանչենք , երբ պէտք ըլլայ :

Քիւչիւք Թալէաթ պէյ լաւ մը քրտնած էր :

Իրմէ վերջ, կարգաւ հարցաքննուեցան Իթթիհատի նշանաւոր ընդհ. քարտուղարը, Միհոհաթ Շիւքրիւ, երեւելի Իթթիհատականներ՝ Ազմի, արտաքին գործոց նախարար Ահմէտ Նէսիմի, Տոքթ. Հիւսէյինզատէ, Էյուպ Սապրի, Տոքթ. Բահաուտի եւ Պապա Համտի:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Քիւչիւք Թալէաթ պէյ վերստին գատ – ուեցաւ եւ այս անգամ նախագահը ծան – րացաւ ընդհանուր պատերազմի ինչ ինչ գաղտնիքներուն վրայ:

— Ըսէք տեսնեմ, Թալէաթ պէյ, երբ պատերազմի մտաք, ինչպէ՞ս համաձայ – նութեան գետին պատրաստեցիք Գերման – ներուն եւ Աւստրիացիներուն հետ:

Քիւչիւք Թալէաթ.— Գերմաններուն եւ Աւստրիացիներուն հետ ուղղակի յարա – բերութեան մտնողը կառավարութիւնը եւ անոր աւագանին էր, Թալէաթ եւ Էնվէր փաշաներուն նման: Դաշնագրին հիմերն ալ Հալիլ պէյ պատրաստած էր, յետոյ դաշնագիրը ենթարկուեցաւ Իթթիհատի ընդհանուր կեդրոնին: Մարտանաւերու բախման գիչերը, Սայիտ Հալիմ փա. կեդրոնի անդամները հաւաքեց, ձեռամբ փաշան ղրկեց ռուս դեսպանին, ձաւիտ պէյն ալ բրիտանական դեսպանին եւ ջա – նաց զործին մէջէն յաջողութեամբ դուրս ելլել : Պատերազմի մտնելու որոշման խնդրին չուրջ ինչ ինչ տարակարծութիւն – ներ ծագած էին գանազան ընկերներու միջեւ: Ճահիա պէյ, օրինակ, կ'առարկէր թէ մեր չահը չենք ապահոված :

Նախագահը.— Սահմանադրութեան օ – րէնքին համաձայն պատերազմը ո՞վ կը հրատարակէ :

— Երեսփոխանական ժողովը եւ կառա – վարութիւնը:

Ձեր խօսքերէն այն կը հասկնանք որ ա – սիկա 2–3 հոդիի խելապատիկէն ելած է :

— Ժամանակ անցած ըլլալուն համար թերեւս մանրամասնութիւնները մոռցած եմ:

Ընդհ. գատախազը առարկեց Քիւչիւք Թալէաթի այս խօսքերուն դէմ եւ յիչեցուց թէ Սահմանադրական օրէնքով պատերազմ հռչակելու իրաւունքը կայսեր յատուկ էր եւ Ժողովը կը վաւերացնէր ո – րոշումը:

Նախագահը.— Կը տեսնենք որ Գարա Քէմալ մը կայ Իսմայիլ Հաքքի մը Էէյֆին համար ազդը հարստահարուած է: Թա – լէաթ փաշայի հրաժարման չուրջ մանրամասնութիւններ տուէք:

— Զանազան ճակատներ, մասնաւորաբար Սուրիոյ ճակատը ճեղքուած էր: Աւստրիացիք ցնցուած էին եւ Գերման – ները համամիտ էին հաչտութիւն կնքե – լու Ուիլսընի սկզբունքներուն համաձայն: Այս պայմաններուն տակ յարմար դատ – ուեցաւ նոր դահլիճ մը գործի գլուխ բե – րել եւ նպաստաւոր հաչտութիւն մը կընքել: Թալէաթ փաշա մեծամասնութեան որոշումով հրաժարեցաւ, որովհետեւ անկարելի էր այլեւս չարունակել պատերազմը: Եթէ Գերմաններէն բաժնուելով՝ պատերազմը առանձինն չարունակէինք, երկիրը աւերակի պիտի վերածուէր: Մինչ Էնվէր փաշա կը պնդէր թէ Սուրիոյ ճակատը անխորտակելի է, չաբաթ մը վերջ ճակատը ճեղքուեցաւ եւ յայտնի եղաւ որ պատերազմը պէտք վարած էին: Էնվէր փաշա սրտնեղութեան մէջ էր, իսկ Թալէաթ փաշա մինչեւ սուրիական ճակատին ճեղքումը յուսալից էր: Անկէ առաջ Թալէաթ փաշա Պերլին ուղեւորեցաւ եւ Գերմաններուն հետ խորհրդակցեցաւ Թրակիոյ մասին եւ ուղեց կարեւոր օգնութիւն մը ապահովել, բայց այս դաղտնիքները Իթթիհատի կեդրոնին մէջ չքննուեցան այլ այն առենուան դահլիճի անդամներուն հաղորդուեցան :

(Շար.)

× Պաղտատ կը սպասուի ամերիկեան միացեալ բանակին սպարապետը, ծովակալ Բէտֆորտ, որ Թեհրան դացած էր: Պիտի մնայ 48 ժամ, կացութիւնը քննելու համար: Յետոյ Փաքիստան պիտի երթայ:

× Իսրայէլի անթելը իր արաբերէն բաժնին մէջ ազդարարութիւն մը ուղղեց Յորդանանի, բացատրելով թէ «վտանգաւոր է մտնել որեւէ հակիսրայէլեան արկածախնդրութեան մէջ»:

× Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ Յորդանանի պետական պաշտօնեաներէն շատեր գործադուլ մը սարքած են:

× Տեղական թերթերը կը գրեն թէ հին Երուսաղէմի ֆրանսական դեր – հիւպատոսը գնդացիրով կեցուց 400 ցուցարարներ որոնք սպառնալից դիրք մը բռնած էին իր պաշտօնատան դէմ: Երկուշաբթի օր դեր – հիւպատոսը կառքէն վար իջած ատեն քարկոծուած եւ ճակատէն վիրաւորուած էր, բայց եւ այնպէս կորովի դիրք մը բռնեց:

× Յորդանանի ցոյցերը մեծ տպաւորութիւն գործեցին Սուրիոյ մէջ: Դամասկոսի ուսանողները դասադուլ յայտարարելով ցոյցեր սարքեցին, ուժ տալու համար Յորդանանի դիմադրական ճակատին:

× Երուսաղէմի ամերիկեան հիւպատոսարանին դէմ կատարուած յարձակման կը մասնակցէին երկու հազար ցուցարարներ: Փոքր խումբ մը յաջողեցաւ ներս մտնել: Արաբական լեգէոնը հրացան պարպեց օդին մէջ, ցուցարարները ցրուելու համար: Կառք մը հրկիզուեցաւ հիւպատոսարանին մօտ: Աւելի առաջ ուրիշ ցուցարարներ բանտը դրաւելով ազատեր էին իրենց կալանաւոր ընկերները: Աւարառութիւններ ալ կատարուեցան Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԼԺԵՐԻԱՅԷՆ հասած լուրերը մեծ մըտահոգութիւն կը պատճառեն: Տեղական թերթերը կը գրեն 1400 նոր զինուորներ զրկուած են: Կը վախցուի որ ծանր ցոյցեր կատարուին Ծնունդի առթիւ, գլխաւոր քաղաքներուն մէջ: Այժմ Հիւս. Ափրիկէ կը գտնուին 320·000 զինուորներ, մեծ մասը Ալժերիոյ մէջ: 24 ժամուան մէջ 52 հոգի սպաննուեցան: Շաբաթական կորուստը կը հաշուեն մօտ 40 հոգի:

ԱՆԳԼԻՈՅ վարչապետը կարեւոր փոփոխութիւններ կատարեց դահլիճին մէջ: Արտաքին նախարարը, Մէքմիլլը, նշանակուեցաւ ելմտական նախարար, իրեն յաջորդեց Սելուայն Լոյտ, որ շատ փորձառու դիւանագէտ մը կը համարուի: Ուրիշ փոփոխութիւններ ալ կատարուեցան, աւելի զօրացնելու համար կառավարութիւնը:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը չորս միլիառ 900 միլիոն տոլարի վարկ մը պահանջեց խորհրդարանէն (մօտ 1900 միլիառ Ֆրանք), զինուորական եւ տընտեսական օգնութիւն տրամադրելու համար արտասահմանի:

ԱՆԳԼԻԱ եւ Եգիպտոս ճանչցան Սուտանի անկախութիւնը, շնորհաւորելով զայն իբրեւ գերիշխան պետութիւն:

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ գործադուլին առթիւ, որ կը շարունակուի 43 օրէ ի վեր, սենտիքաները բաց նամակ մը ուղղեցին վարչապետին, հետեւեալ ազդարարութեամբ. — « Ձեզի կ'ինայ կարգադրել վէճ մը որ ազգային աղէտի մը հանգամանքը ստացած է»: Կառավարութիւնը կարելի չի դտներ աւելցնել իր խոստացած նոր վարկը, 123 միլիոն Ֆրանք, թոշակները աւելցնելու համար:

ԿԱՐԳ ՄԸ ԹԵՐԹԵՐ կը պնդեն թէ գաղտնի համաձայնութիւն մը կնքուած է Ֆրանսայի եւ արեւմտեան Գերմանիոյ արտաքին նախարարներուն միջեւ, Սարի շրջանը Գերմանիոյ վերադարձնելու համար:

PLISSEES d'ART (Tous genres et dernières nouveauttés).
JOURS et BRODERIES (Confection de trousseaux).
BOUTONS - BOUCLES
CEINTURES (Tissus).
(*Tarif spécial à couture*)
Venez voir nos collections
« *AUX DOIGTS DE FEE* »
Professionel - Fabricant
19, rue Nationale (Côté Crs Belzunce)
MARSEILLE

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ. Խաչատուրեանէ (Ալժերիա) երկու հազար Ֆրանք: Վալանսէն Տիկին Զարուհի Կը – կըզեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր քեռայրին՝ Դաւիթ Մարգարեանի:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ԼԻՈՆ, Մ. Ֆ. — Պիտի հրատարակուի:

ԹՐՔԱՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵՆԷ ԴԱԴՐԱԾ ՀԱՅԵՐ

Ահա անուանացանկը այն Հայերուն, որոնք մաս կը կազմեն թիւ 4/6032 օրէնքով թրքական հպատակութենէ հանուած 387 հոգիին, քաղուած՝ 13 Դեկտ. թուակիր պաշտօնաթերթէն. —

Օննիկ Պէրպէրեան, հօր անուն Ռեթէոս, ծնած՝ Իսթանպուլ: Վահրամ Մոսկոֆեան, Վահրամ Փափազեան, Գրիգոր Ճիզմէճեան, Գրիգոր – Վահան Մաքսուտեան, Պարոյր Տիգրանեան, Յովակիմ Գուլլուեան, Սուրէն–Երուանդ Ճանեան, Սէլվի Փափազօղլու, Փառանձեմ Բէիսեան Թիւլպէնտճեան, Անժէլ (Գրիգոր, Իսթ.) Կարապետ Քիլիմեան, Յարութիւն Թիրեաքեան, Մառի (Մարիամ) Տիվիթեան, Միսիա Ժամկոչեան, Լուսիկ Ճամկէօղեան, Աբգար Աբիկեան, Թագուհի Տէսինիմոսեան, Լուսինակ Սուճուեան, Պերճուհի Փեսայեան, Յակոբ Պալեան, Ազնիւ Մարտիկեան – Գէորգեան, Նուէր Ծերուկեան, Հաճի Մարիամ, Արմենուհի Ասատուրեան – Զուկեան, Նազիկ Իւթիւճեան, Նուարդ Շուշան – Քէպապճեան, Արայ (Գեղեցիկ) Ժամկոչեան (Կարապետ, Պարտիզակ), Սօֆի Ժամկոչեան Հռիփսիմէ Պառաւեան – Տէյիրմէնճեան, Տիրուհի–Էթիլ Բէիսեան, Փերուզ Մութաֆեան – Կիւլէզեան, Տիրան Քնաճեան, Սերովբէ Աղամճեան, Գարեգին Շալճեան, Անահիտ – Տիրուհի, Ֆէրտինանտ Փանոսեան, Պօղոս Էթեէմէզ – Աղաւնիեան, Ստեփան Աբրահամեան, Գոհար Սանոյեան – Գարաօղլանեան, Սօֆի Շիշմանեան, Սրբուհի Ճգնաւորեան, Ալիս Պարթեւեան, Ժիրայր – Արայ Պարթեւեան, Աննիկ Եսայեան, Մամբրէ Փափազեան, Արաքսի, Յարութիւն Թէրզիպաշեան, Սարգիս Ազատ, Ժօզէֆ Տէրտէրեան, Գեղանոյշ Աղապէկեան:

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ
ՆՈՒԷՐԻ ՅԱՐՄԱՐ ԳՐՔԵՐ
ԵՒ ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ, 1956, պատկ. 1200 Ֆրանք:

ՆՈՐ ՔՆԱՐ ձայնագր. երգարան, լաթակազմ, 1650 Ֆրանք:

ԱՆԳԼ. ՀԱՅ. ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Զագմագճեան, նոր տպ. 1955, լաթակազմ, 4000 Ֆրանք:

ՀԱՅ ԳՈՂԳՈԹԱՆ, Գ. Վ. Պալաքեան, լաթակազմ 1000 Ֆրանք:

ՍԻԱՄԱՆԹՕ: ամբողջ. գործեր: նոր տպ. 1500 Ֆրանք:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ, Վերյիշումներ, 1250 Ֆրանք:

ՍՊԻՏԱԿ ՁԻԱՒՈՐԸ, Համաստեղ, 2 հատոր, կազմ. 4000 Ֆրանք:

ԳԻՒՂԸ, Համաստեղ, Պէյրութ, 1955, 700 Ֆրանք:

ԹՇՈՒԱՌՆԵՐ, Վ. Հիւկօ, 3 հատոր, Պէյրութ, 1500 Ֆրանք:

ՅՈՒ ԵՐԹԱՍ, Սէնքիէվիչ, 2 հատոր, 1400 Ֆրանք:

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, Ա. Իսահակեան, 350 Ֆրանք:

ԶՐՈՅՑ, Կ. Փոլատեան, Գահիրէ, 400 Ֆրանք:

ՎԵՐԱԴԱՐՁ, Կ. Փոլատեան, 1955, 500 Ֆրանք:

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ, նոր տպ. 300 Ֆրանք:

ԳԱԶԱՆԸ ԱՍՏՈՒԱԾ ՄԸ Կ'ՈՒԶԷ, Տիրազան, 600 Ֆրանք:

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՉՈՒՆԵՑՈՂ ՄԱՐԴԻԿ, Ա. Ծառուկեան, Պէյրութ, 1955, 700 Ֆր:

ՅՈՒՇԵՐ ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԷՆ, Ս. Տէօվլէթեան, Փարիզ, 1954, 500 Ֆրանք:

Դիմել՝

Librairie H. SAMUELIAN, 51, Rue Mr.-le-Prince, Paris 6e. C.C.P. 1278—35.

Պահանջեցէք Ընդարձակ. դրացուցակը, որ կը պարունակէ աւելի քան 5000 դիրք եւ որ ձրի կը զրկուի փափաքողներուն:

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Հանգուցեալ Այրի Տիկին Լուսիա Մխնեանի (ծնեալ Գասապեան) մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Պոմոնի Ս. Գ. Լուս. եկեղեցւոյ մէջ, այս կիրակի: Կը խնդրուի յիշատակը յարգողներէն ներկայ ըլլալ եկեղեցին, ժամը 10·30ին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՊԻՎԷՌ – ԿԱՐՏԱՆ. — Այրի Տիկին Աստղիկ Պետրոսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մանուկ Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Պասմաճեան կը ծանուցանեն թէ այս երկուշաբթի ժամը 9ին (առաւօտ) հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ողբացեալ Կարապետ Պետրոսեանի մահուան քառասունքին առթիւ: Արարողութիւնը տեղի կ'ունենայ Պիվէռի «Գեղունի» սրահին մէջ: Կը խնդրուի բոլոր բարեկամներէն եւ յիշատակը յարգողներէն ներկայ ըլլալ:

***

Պ. Միսաք Հանէսեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց կնոջ եւ մօր՝

ԱՐՓԻՆԷ ՀԱՆԷՍԵԱՆԻ
(Ծնեալ Խաչիկեան)

մահուան քառասունքին առթիւ, ինչպէս նաեւ Հանէսեան եւ Խաչիկեան ննջեցելոց համար, այս կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցին:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԱՆՊԱՅՄԱՆ
ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ Տօնական օրերու առթիւ իրենց ապսպրանքները ընել մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, դիներու ըզգալի զեղչով:

Կը ներածենք մեր մասնագիտութեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ, համեղ եւ ընտիր, որոնք միշտ գոհ կը ձգեն մեր այցելուները:

Ունինք թահին ու հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական, կալամաթա, տեղական ու թրքական զուտ ձէթ, Ամասիայի չոր պամիա եւ Հալէպի կարմիր ոսպ, ճերմակ պանիր, քաշքավալ պալքանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ, Կեսարիոյ ընտիր ապուխտ, եւ սուճուգ, որ միայն մեր քով պիտի գտնէք: Ծիրանի պաստեղ, պիստակ եւ միջուկը նաեւ փիստաշ 700 Ֆրանք քիլօն եւ միջուկը, քիշնիշ եւ փինիօն, սալեպ, մահլեպի, սումաք, սագրզ, պահար, քիմիօն, չաման, բոլոր համեմները Ֆրանսայի ամէն կողմը 24 ժամուան մէջ զրկելու պայմանաւ, նաեւ Պելճիքա, Զուիցերիա, եւ այլուր:

Մանաւանդ մեր ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ, զուտ խաղողէ պատրաստուած, անպակաս չըլլայ ձեր սեղանէն, իսկ քաշուած համեղ զուտ սուրճը, կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնը: 20 Rue Villeroy et 244 Rue Vendôme, *LYON*

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻԻ ԵՒ ՄՈՐԹԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է
ՏԻՐԱՆ
Արագ սպասարկութիւն
Վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (Xe)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՇԱՒԻԼ. — Հ. Յ. Դ. «Արդութեան» խումբի ժողովը այս հինգշաբթի, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր բակարդ:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հայր. Միութեան անդամները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս հինգշաբթի, ժամը 21ին, Քաֆէ Ռեժանի վերնայարկը (մէթրօ Քատէ): Հաշուետուութիւն եւ զեկուցում:

ՁԵՐ ԶԱՐԹՕՆՔԻ
(REVEILLON)
ԵՐԵԿՈՆ ԼԻԼԱՅԻՆ ՄՕՏ

Պիտի անցընէք անշուշտ, գտնելով հայկական թոփիկը, միտիա, տերեւով տոլմա եւ աւանդական անուշապուրը, բազմատեսակ աղանդերներ, արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ եւ անուշեղէններ:

ՇԱՄՓԱՆԵԱ

Օղին և ընտիր բոլոր խմիչքները միշտ պատրաստ պիտի գտնէք:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳ

Մասնակցութեամբ Ալֆոնսի, Փեքմէզի եւ Գարեգինի, ինչպէս նաեւ Տիկին Իքսի հայկական եւ արեւելեան երգերով եւ պարերով:

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը
24, Rue St. Lazare TRI. 31-62,
Métro Notre Dame de Lorette

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՅՑ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի, խնամուած խմբագրութեամբ, պատկերազարդ եւ օգտակար դիտելիքներով: Կը խնդրուի փութացնել ապսպրանքները:

Ստանալու համար դիմել՝
Մարտիրոսեանի
6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille
Դրամական առաքումները կատարել՝
Agopian Barsam, 10, Rue Colbert, Marseille

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք
ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝
ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

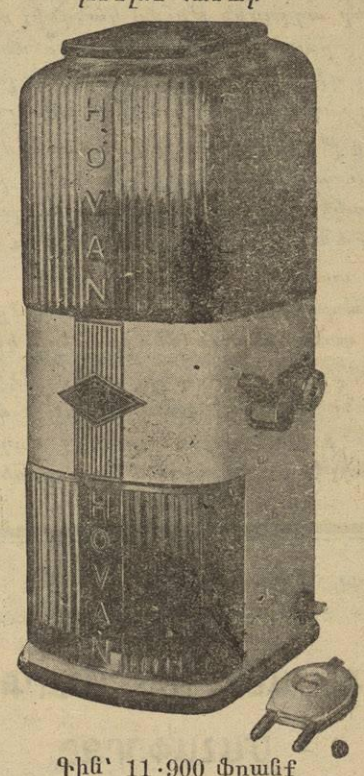

Գին՝ 11·900 Ֆրանք
Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝
APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)
Գաւառի համար կը զրկուի
Contre Remboursement

FERMETURE
ETEX
MARQUE DÉPOSÉE
FINE, SOUPLE ET ROBUSTE

Etablissements TAKVORIAN
7, Rue L. Balmens, GAP (H. A.)
Fermeture à Glissière « ETEX »
Marque de fabrique déposée
***
CONFECTIONNEURS: Consultez-nous pour vos besoins de fermetures pour jupes, robes, blousons etc.
ԲԱՑԱՌԻԿ ԳԻՆԵՐ հայ հաստատութիւն ներու համար:

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՈՒՐԲԱԹ 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

VENDREDI 23 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7859 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3270

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ 1955ԻՆ

•

Գ.— ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԻՒՍ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ

Մեկուսացեալ համրանքներ ունիք Հոլանտայի (70 – 80), Աւստրիոյ եւ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ:

Նախապէս մեծամասնութիւն կը կազմէր դերմանականը, որ նօսրացաւ երկրորդ աշխարհամարտի ընթացքին եւ ցիրուցան վիճակ մը կը ներկայացնէ :

Երբեմն տեղեկութիւններ կը ստանանք Պերլինի արեւմտեան շրջանին, Համպուրկի եւ Շթութկարտի եւն. մէջ հաստատուած ազգակիցներու մասին, որոնք պարբերաբար ընտանեկան հաւաքոյթներ կը սարքեն, ազգային ոգին վառ պահելու համար: Համեստ դրադարան մըն ալ հիմնած են Պերլինի մէջ :

Աւելի բախտաւոր են Վիէննայի Հայերը, որոնք ունին մատուռ, Գաղթ. Վարչութիւն, հոգեւոր հովիւ եւ ուսանողութիւն: Մխիթարեանց վանքն ալ կը լրացնէ պակասը :

Աննշան համրանքներ մնացած են Հունգարիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ մէջ, մեծ մասով օտարացած: Երբեմնի Սերպիոյ Հայերէն 35 – 40 տարագիրներ կարգի կը սպասեն Թրիէսթէի գաղթակայանին մէջ, այլուր փոխադրուելու համար :

Կը մնան երեք ստուարաթիւ գաղութներ, Ռումանիա, Պուլկարիա եւ Յունաստան:

Առաջին երկուքը մաս կը կազմեն կարմիր ճակատին, քանի որ երկու երկիրներն ալ վերածուած են խորհրդային արբանեակներու :

Դժուար է վաւերական տեղեկութիւններ ստանալ այս երկու գաղութներու իրական կացութեան մասին :

Երկուքն ալ ունին մէկ – մէկ հայատառ շաբաթաթերթ, որոնք թութակաբար կը տարածեն համայնակուլ կուսակցութեան նշանախօսքերը, կեանքի բոլոր երեւոյթներու մասին:

Ուղղագրութիւնն ալ ընդօրինակած են Երեւանի անճոռնի, հակագիտական եւ յետադիմական սխալագրութենէն, եւ կը ճգնին լեզուն եւս բոլշեւիկացնել, մօտեցնել Երեւանի կաղապարին :

Կը փորձուիք հարցնել .— Եթէ ազատ են եւ ինքնորոշման բոլոր իրաւունքները կը վայելեն, ինչո՞ւ այս կապկութիւնը :

Ճամբորդներ կը հաստատեն ինչ որ գիտենք ամէնքս ալ,— ժողովուրդը կը հեւայ երկաթեայ կարգուսարքի մը կապանքներուն տակ, տառապելով հոգեպէս եւ տնտեսապէս :

Եթէ միայն պահանջուած օգնութեան տեսակները, մանաւանդ նիւթերը նկատի առնէք, դժուար չէ պատկերացնել կացութիւնը :

Մնաց որ, երկու երկիրներուն բնիկ ժողովուրդն ալ մատնուած է նոյն անտանելի անձկութեան :

Երկու գաղութներուն մէջ ալ ազգ. դպրոցները կ'օգտուին պետական վարկերէն, անշուշտ սովետական քաղաքացիներ պատրաստելու համար, թերխաշ գիտելիքներով :

Այլապէս թշուառ վիճակ մը կը ներկայացնէ յունահայ գաղութը, 10–12·000, մեծ մասով համախմբուած Աթէնքի շրջանին մէջ :

Աթէնքի մէջ իրենց կարելին կը փորձեն Ազգ. Առաջնորդարանը, յարանուանութիւնները, Երիտ. եւ մարզական Միութիւնները, Կ. Խաչը, Բարեգործականը, տանելի կեանք մը ստեղծելու համար : Դպրոցները կը պահուին անհնարին զոհողութիւններով: Գաղութը չունի կազմական կանոնագիր, որով շարունակ նոր յուսախաբութեանց կը մատնուի :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՆՐԱՑԱՒ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

•

89 ՀՈԳԻ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ՄԷԿ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

*

ՍՊԱՌՆԱԳԻՐ ԻՍԼԱՄ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ կացութիւնը ծանրացած է Ալժերիոյ մէջ: Ազգայնականները կը սպառնան ըսպաննել այն իսլամ պաշտօնեաները որ չեն հրաժարիր իրենց պետական պաշտօններէն: Մօտ 89 հոգի սպաննուած են վերջին 24 ժամուան մէջ:

Վարչապետը եւ գլխաւոր նախարարները առջի օր նիստ գումարեցին Հիւս. Ափրիկէի յատուկ յանձնախումբին հետ, քննելու համար զինուորական կացութիւնը: Ալժերիոյ կուսակալը, Ժաք Սուսթել, 60·000 նոր զինուոր կը պահանջէ: Այժմ Հիւս. Ափրիկէ կը գտնուին 320·000 զինուորներ, 168·000ը Ալժերիա :

Չորեքշաբթի օր կատաղի կռիւ մը տեղի ունեցաւ Կոստանդինի հարաւակողմը, Նեմենչա լեռներուն մէջ: Գործողութեանց կը մասնակցէին օդանաւեր ալ, պաշտօնական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ 34 ըմբոստներ սպաննուած, տասը հոգի գերի [illegible] եւ [illegible] վիրաւորուած են :

Ծանրակշիռ պարագայ մըն է իսլամ պաշտօնեաներուն դէմ ուղղուած սպառնալիքը: Կարգ մը ստորագաս պաշտօնեաներ հրաժարած են արդէն, հեռաւոր շրջաններու մէջ, ուրիշներ սպառնագիր ըստացած են: Տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ մեծապէս պիտի խանգարուին վարչական գործերը, եթէ բազմաթիւ պետական պաշտօնեաներ հրաժարին : Սպառնագիրներու տակ դրուած է հետեւեալ ստորագրութիւնը.— «Ազգային ազատագրութեան ճակատ»: Թռուցիկներ կը բաշխուին ընտրութեանց դէմ որոնք յետաձգուած են արդէն: Ընտրութիւնները կատարուած ատեն, Ալժերիան ալ որոշ թիւով երեսփոխաններ պիտի ունենար Ֆրանսայի Ազգ. ժողովին մէջ: Երկիրը ունի տեղական ընդհ. ժողով մը, որ կը բաղկանայ 120 անդամներէ, կէս առ կէս իսլամ եւ Ֆրանսացի : Սպառնագիրները մասնաւորապէս ուղղուած են այս երեսփոխաններուն դէմ: Ազգայնականները ուրիշ թռուցիկներ ալ ցրուած են, թելադրելով զարկ տալ ահաբեկչական գործունէութեան, մասնաւորապէս Ծնունդի տօներուն առթիւ: Արդէն իսկ թակարդներ կը լարուին ճամբաներու վրայ, սպանութիւններ տեղի կ'ունենան, ագարակներ եւ դպրոցներ կը հրկիզուին, հեռաձայնի եւ հեռագրի գիծերը կը խըզուին :

Իրազեկներ անհրաժեշտ կը գտնեն զօրաւոր կառավարութիւն մը հաստատուն մեծամասնութեամբ, կացութեան դարման գտնելու համար: Ներկայ կառավարութիւնը կը գտնուի թէ Ֆրանսացիներու եւ թէ Իսլամներու ճնշումին տակ :

Ըմբոստները առջի օր գիւղի մը վրայ յարձակելով հրկիզեցին երկու ագարակներ: Երկու Եւրոպացիներ սպաննուեցան:

Ալժէի քաղաքապետները պատուիրակութիւն մը ղրկելով կուսակալին, բացատրեցին թէ «կարելի չէ պահել Ալժերիոյ կարգուսարքը ներկայ վիճակին մէջ» :

ԸՆՏՐԱԿԱՆ պայքարին գլխաւոր վարիչները գաւառ մեկնեցան, քարոզութիւններ կատարելու համար: Նահանգապետները կը կարծեն թէ չափաւորները մեծամասնութիւն պիտի շահին:

⁞⁞ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁞⁞

*

ԴՈՒՔ ԱԼ ԻՄԱՑԷՔ

Պոլսոյ Պատրիարքարանի Կրօն. ժողովը Դեկտ. 9ին նիստ գումարելով, շարք մը որոշումներ տուած է, նիշդ 17 կէտ: Անշուշտ Գարեգին պատրիարքի ներշընչումով :

Տրուած որոշումներուն մեծագոյն մասը կապ ունի կրօնական արարողութեանց հետ, եւ կը ձգտի ապահովել Հայ. Եկեղեցւոյ աւանդութեանց հարազատութիւնը,— պարզութիւն եւ լրջութիւն :

Ուշադրութիւնս գրաւեցին քանի մը «աշխարհական» կէտեր ալ .—

4. Արգիլուած է ծխել եկեղեցիներու բակին եւ գերեզմանատուններու մէջ, ինչպէս եւ կերակուր ու ըմպելիներ տանիլ գերեզմաննոցները :

5. Եկեղեցականներուն արգիլուած է ծխել փողոցներու մէջ եւ նստիլ բանկալը:

13. Զգուշանալ շռայլութիւններէ, հարսանեաց եւ մանաւանդ նշանտուքներու առիթով :

Թունդ կրօնա – բարեպաշտական պատուէրներէն զատ, ժողովը նկատի առած է մեր դեմոկրատիկ դարու պահանջներն ալ.

14. Մկրտութեան, պսակի եւ թաղման արարողութիւնները կատարել նոյն պատշաճութեամբ եւ կանոնաւորութեամբ, աղքատին եւ հարուստին համար հաւասարապէս: Դամբանականները չդարձնել պարզ ներբողականներ :

Եւ վերջապէս զուտ մարդասիրական եւ քաղաքացիական պարտականութիւն մը.

17. Թելադրել այն ընտանիքներուն որոնք աշակերտ զաւակներ չունին դպրոցներու մէջ, բոլոր կարօտ աշակերտները նկատել իրենց զաւակները եւ բացի ճաշի ծախքերուն մասնակցելէ վճարել գոնէ մէկուն դպրոցական տարեթոշակը, որպէսզի կարելի ըլլայ որոշ չափով բարձրացնել ուսուցիչներու յատկացուած անդոհացուցիչ ռոճիկին սակը :

Բոլոր յօդուածներուն մէջ կան կէտեր որոնք մեր հոգաբարձուներուն եւ տէր-տէրներուն ալ կը յարմարին, եթէ բարեհանին կարդալ :

Ներշնչուելով 17րդ կէտէն, առաջարկ մըն ալ ես կը ներկայացնեմ, պայմանաւ որ Առաջնորդարանը վաւերացնէ .—

Այն ընտանիքները որոնք հայերէնի դասընթացքներուն չեն ղրկեր իրենց զաւակները, պարտաւոր են հարիւրական փրանք տուգանք վնարել իւրաքանչիւրին համար, ի նպաստ կրթական սնտուկին :

Եւ կամ հայրիկն ու մայրիկը իրենք պէտք է երթան հետեւին դասերուն, որպէս զի չմոռնան իրենց սորված հայերէնը :

Եթէ Գարեգին պատրիարք Փարիզ գտնուէր, ապահովաբար շատ աւելի ծանր պատիժներ կը տնօրինէր, տեսնելով որ բազմաթիւ ծնողներ անհաշիւ դրամ կը ծախսեն, իրենց զաւակները օր առաջ օտարացնելու համար...

ՎԱՀԷ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

•

ԱՆԴՈՐՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒԵՑԱՒ ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ ՄԷՋ.— ԶՕՐ. ՊԸՐՆՍ ԾԱՆՐ ԿԸ ԳՏՆԷ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— ԲՈՒՌՆ ՎԷՃԵՐ ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ բարեկարգութիւնը վերահաստատուած է Յորդանանի մէջ, Ամմանէն մինչեւ Երուսաղէմ: Նոր վարչապետը, Իպրահիմ Հաշիմի գործի ձեռնարկած է, չէզոք դահլիճ մը կազմելու եւ ընտրութիւնները կազմակերպելու համար: Աւելի քան երկու հարիւր ցուցարարներ վարչապետարան երթալով, պահանջեցին որ խոստում տան թէ Յորդանան պիտի չմիանայ Պաղտատի դաշինքին: Ամբոխը նոյն օրը թափօրներ կազմեց Ամմանի փողոցներուն մէջ: Զինուորները ցրուեցին 400 հոգինոց բազմութիւն մը, արտասուաբեր ռումբեր արձակելով : Կառավարութիւնը հրամայեց արձակել ցոյցերու առթիւ ձերբակալուած անձերը, ինչպէս պահանջած էին ընդդիմադիրները, իբրեւ պայման գործադուլները եւ ուրիշ ցոյցեր դադրեցնելու: Կառավարութիւնը հրամայեց նաեւ բանալ դպրոցները որոնք փակուած էին խռովութեանց ատեն: Բեթղեհէմի մէջ հաստատուած բացառիկ վիճակն ալ ջնջուեցաւ : Զինուորները սկըսած են հեռանալ մայրաքաղաքէն : Պետական պաշտօնեաներու գործադուլին վարիչները յանձնարարեցին վերսկսիլ աշխատանքը : Խանութները վերաբացուած են եւ երթեւեկը վերահաստատուած է : Վարչապետը յայտարարեց թէ իր կառավարութիւնը, որ առժամեայ հանգամանք ունի, պիտի չմիանայ որեւէ արտաքին դաշինքի: Կը նշանակէ թէ կարելի պիտի չըլլայ շարունակել բանակցութիւնները Անգլիոյ հետ, Պաղտատի Ուխտին միանալու համար, մինչեւ որ ընտրուի նոր խորհրդարանը: Այսինքն մինչեւ չորս ամիս :

× Հին Երուսաղէմի օտար հիւպատոսարանները բողոքագիր մը ուղղեցին կառավարութեան, կատարուած յարձակումներուն առթիւ: Երեքշաբթի օրուան խռովութիւնները տեղի ունեցան հինգ ցուցարարներու յուղարկաւորութեան ատեն, երբ չորս հարիւր ընդդիմադիրներ հիւպատոսարաններուն վրայ քալելով, կը պահանջէին դրօշները կէս պարզել, իբրեւ սուգի նշան: Ֆրանսական եւ ամերիկեան հիւպատոսարաններէն զատ, իտալականն ալ քարկոծուեցաւ :

× Պաղեստինի զինադադարի յանձնախումբին նախագահը, քանատացի զօր. Պըրնս զեկուցում տալով Ազգաժողովին Ապահովութեան Խորհուրդին առջեւ, յայտարարեց թէ Դեկտ. 11–12ի իսրայէլեան յարձակումը կը խախտէր զինադադարի պայմանագիրը: Խորհուրդը նիստի հրաւիրուած էր երէկ, հինգշաբթի, քննելու համար Սուրիոյ բողոքագիրը : Զօրավարին կարծիքով եթէ շարունակուին այս կարգի արարքները, կրնան պատերազմի յանգիլ : Սուրիա կը պահանջէ Ազգաժողովէն վտարել Իսրայէլը եւ կամ տնտեսական պատիժներ տնօրինել: Երբ սուրիական դեսպանը պարզեց իր կառավարութեան գանգատները, Ապահովութեան Խորհուրդին 11 անդամներէն տասը անարդարանալի գտան Իսրայէլի կատարած յարձակումը:

× Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան Յորդանանի դէպքերուն առթիւ: Ընդդիմադիրները մեղադրեցին կառավարութիւնը թէ «չարաչար սխալած է» իր հաշիւներուն մէջ: Կառավարութեան ներկայացուցիչը պատասխանեց թէ ընդդիմադիրները «կը քաջալերեն Միջին Արեւելքի խռովայոյզ տարրերը» եւ թէ ցոյցերը դրդուած են դուրսէն: Անգլիա կ'ուզէր որ Յորդանան միանայ Պաղտատի Ուխտին եւ խոստացած էր աւելցնել տարեկան նպաստը, 11 միլիոն սթերլին:

× Անգլիա ջնջեց երկու միլիոն 775·000 սթերլինի հաշիւ մը զոր պարտական էր Իրաքի կառավարութիւնը : Իրաք այս գումարը պիտի գործածէ առ նուազն երկու միլիոնի զէնք և ուրիշ ռազմական պիտոյքներ գնելու: Անգլիա միեւնոյն ատեն Իրաքի կը ձգէ 275 միլիոն սթերլին արժողութեամբ կազմածներ :

× Կ'ըսուի թէ Սուրիոյ, Եգիպտոսի եւ Արաբիոյ կառավարութիւններըորոշած են վճարել այն տարեկան նպաստը զոր Յորդանան կը ստանայ Անգլիայէն : Այս յանձնառութեան նպատակն է թոյլ չտալ որ Յորդանան միանայ Պաղտատի Ուխտին:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՎԱՆԻ ՏՈՔԹ. ԸՇԸՐԸ

Բ.

Տոքթ. Ըշըր իր հետ առնելով գերմանացի Միսիոնար Հեռ Շփերը, որ նոյնպէս կը պահէր քանի մը հարիւր որբեր, ի տալական դեր – հիւպատոս Սպորդինիի հետ գլուխն անցաւ ազգային մարմնի կողմէ նշանակուած պատուիրակութեան, եւ իր ամբողջ հեղինակութիւնն ու ազդեցութիւնը ի գործ դրաւ Ճէվտէթի քով, արձակել տալու Վռամեանը եւ չափաւորելու Ճէվտէթի հրէշային պահանջը, բայց Գազանը մնաց անդրդուելի: Հրէշը արեան ծարաւի՝ կ'երազէր մէկ անգամէն լակել Վասպուրականի ամբողջ հայութեան արիւնը:

— «Ինձ մի խօսիք ի նպաստ այդ դաւաճան ժողովուրդին, ըսած էր. ինչ որ սկսուած է՝ պիտի վերջանայ»:

Եւ դառնալով Տոքթ. Ըշըրին «այսօր ձեր ապահովութեան համար ձեզ մօտ պիտի ղրկեմ 50 զինուոր: Արի միսիոնարը պատասխանած էր.

— «Մենք Հայերու մէջ ապահով ենք. անոնք մեզի չեն վնասեր: Արդէն Հայերը պիտի չթողուն որ ձեր զինուորները մեր շրջանակը հասնին»:

Վերադարձին Տոքթ. Ըշըրին կը վիճակուի յայտնել ահռելի լուրը՝ «Աշխատանքի տան» առջեւ գերագոյն անձկութեան մէջ սպասող անհամար ժողովուրդին: Ան, խիստ վրդովուած ու գրեթէ խորտակուած, կը թոթովէ.

— «Սիրելի եղբայրներ, այլեւս կորսուած է ամէն յոյս: Ձեզ կը մնայ պաշտպանել ձեր ընտանիքին պատիւն ու կեանքը: Եւ պէտք է որ պաշտպանէք: Աստուած թող ձեզ հետ ըլլայ»:

Կը լսե՞ն կարգ մը իմաստակներ, երբ կ'ըսեն թէ «Վանեցին կռուազան էր, չփորձեց լեզու գտնել»: Աւետարանի պաշտօնեան է որ կ'արտասանէ այս խօսքերը՝ ուրիշ ելք չգտնելով: Այն պաշտօնեան՝ որ կը քարոզէր. «Եթէ երեսիդ ապտակ մը զարնեն՝ միւս երեսն ալ դարձուր: Կամ «եթէ մէկ շապիկդ ուզեն՝ միւսն ալ հանէ եւ տուր»:

Յաջորդ առտու արշալոյսին ոճրագործ Ճէվտէթի թնդանօթները գոռացին բերդէն եւ Այդեստանին տիրող բարձունքներէն, եւ հազարաւորներէ բաղկացած վոհմակները սկսան յարձակիլ, առաջին վայրկեանէն իսկ գործադրելով իրենց աւանդական գարշելի արարքը — արատաւորել հայ կնոջ պատիւը:

Սկսաւ Տոքթ. Ըշըրի թելադրած «պատուոյ եւ կեանքի պաշտպանութեան» սրբազան, անհաւասար պայքարը, որուն ինք եւ իր պաշտօնակիցները բերին իրենց պատուաւոր բաժինը անվերապահօրէն, արժանի խոր երախտագիտութեան:

Անոնք լայնօրէն բացին իրենց հաստատութեանց դռները ամէն Հայու առջեւ, առանց սեռի, տարիքի եւ դաւանանքի խտրութեան: Արդէն նախորդ երկու օրերու ընթացքին վտանգուած թաղերէն բազմաթիւ ընտանիքներ յաջողած էին գազանօրէն հեռանալ եւ հոն ապաստանիլ: Նոյն օրը անոնց թիւը կրկնապատկուեցաւ: Ապա, հետզհետէ հասան հերոսական դիմադրութեանց շնորհիւ ջարդէն փրկուածները՝ արուարձաններէն, Արճակ – Խառակոնիսէն, Թիմարէն, Հայոց-Ձորէն, Արտամետէն: Աւելի վերջը եկան Թուրքերու ձեռքն ինկած կիներն ու մանուկները: Հրէշը՝ առաջին օրէն իսկ յուսահատած՝ զէնքի ուժով յաղթելէն՝ հրամայած էր ողջ թողուլ զանոնք եւ ղրկել Քաղաքամէջ, Այդեստան, մինչեւ Փեսանդաշտ, որպէսզի մեր ռազմիկները ստիպուին անոնց հետ բաժնել իրենց պաշարը, եւ անօթութենէ նեղուելով անձնատուր ըլլան, բոլորը միասին ջարդուելու համար:

Որբանոցի ու դպրոցական շէնքերը, հսկայ ժողովասրահը, մեծ գոլէճը, արհեստանոցները լեցուեցան կիներով, մանուկներով եւ ռազմիկներուն օգնելու անկարող ծերունիներով: Քանի մը հարիւր հոգի ալ ընդունուեցան գերմանական միսիոնարութեան շէնքերուն մէջ:

Տոքթ. Ըշըր իր տիկնոջ հետ նուիրուեցաւ դիրքերէն ղրկուած վիրաւորները դարմանելու եւ իրենց ու գերմանական միսիոնարութեան շէնքերու մէջ լեցուած հազարաւոր բազմութեան առողջապահական գործը կազմակերպելու: Իսկ ալեզարդ Տոքթ. Բէյնոլտսը, Միստր Եարօն, Հեռ Շփերին իրենց տիկիններուն եւ միւս միսիոնարուհիներուն հետ, լծուեցան զանոնք պատսպարելու եւ կերակրելու դրժուարին գործին, իրենց ամբողջ պիւտճէն տրամադրելով այս նպատակին:

Նուազագոյնը իջեցուցին որբերու սընունդը (որբերու իսկ խնդրանքով), եւ անոնց համար ամբարած պաշարը խիստ խնայողաբար գործածելով, բուրսէն ալ, գնումներ ընելով յաջողեցան անօթութենէ փրկել բոլորը: Այսպէս, մեծ չափով թեթեւցուցին զինուորական մարմնի բեռը, ի դերեւ հանեցինՃէվտէթի ծրագիրը, եւ նպաստեցին հերոսամարտի յաջող ելքին: Յաղթանակէն վերջ, Զինուորական Մարմինը եւ Ազգ. Առաջնորդարանը փութացին Վասպուրականի հայութեան երախտագիտութիւնը յայտնել այս փրկարար օգնութեան համար:

Այստեղ պէտք է արձանագրել պարագայ մը՝ իբրեւ զօրաւոր ապացոյց մը Հայու ասպետական ոգուն:

Հակառակ անոր որ մեր անարդ, անբան թշնամին իր անասնական, խենէշ կիրքերուն դերի դարձուց մեր մանկահասակ կոյսերն իսկ, անխնայ խողխողեց, եկեղեցիներու մէջ լեցնելով այրեց, ոչխարի պէս մորթոտեց, գետերու հոսանքին եւ ծովերու ալիքներուն յանձնեց մեր արդար, անմեղ ժողովուրդը առանց տարիքի ու սեռի խտրութեան, մեզ օգնութեան փութացող մեր կամաւոր եղբայրները, որոնք արշաւանքի ճամբու վրայ ամէն քայլափոխի կը հանդիպէին հայ կիներու յօշոտուած, ուռած, գազաններէն պատռուած մարմիններու՝ վրէժի զգացումով չտարուեցան թշնամի ընտանիքներու հանդէպ, անոնց հետ ձեռք չվերցուցին անոնց վրայ, այլ հաւաքելով՝ յանձնեցին ամերիկացի միսիոնարներու խնամքին: Նոյն վեհանձն վերաբերմունքը ցոյց տուին նաեւ Վասպուրականի մարտիկները:

Միսիոնարները խորապէս տպաւորուած էին այս վեհոգի կեցուածքէն: Տարիներ վերջ, Երեւանի մէջ, Տոքթ. Ըշըր կը կրկնէր.— «Ի՞նչ պիտի ըլլար տարբերութիւնը Հայուն եւ Թուրքին, քրիստոնեային եւ մահմետականին միջեւ, եթէ դուք ալ անոնց պէս վարուէիք»:

Յիշեմ օրինակ մը միայն:

Արտամետի մէջ, դիւղական կոմիտէի մէկ անդամը, ըստ իր ըմբռնումին, մեր անպատուուած քոյրերու վրէժը լուծած ըլլալու համար, կը պահէր իր ձեռքն ինկած Թրքուհի մը: Այս պարագան հասաւ Անդրանիկի ականջը՝ որ իր բանակով Արտամետ եկած էր հանգստանալու:

Անդրանիկ սաստիկ զայրացած, իր բանակատեղին բերել տուաւ դիւղացին եւ «դուն յեղափոխութիւն կ'ընես ու չե՞ս գիտեր որ» «Կանանց երբեք ձեռք տալու չէ վրէժխնդիր քաջ Ֆեդան» ըսելով սոսկալի գանակոծումի ենթարկեց զայն: Յետոյ Թրքուհին իր երկու ձիաւոր զինուորներու հետ Տոքթ. Ըշըրին ղրկեց եւ խստիւ պատուիրեց որ անկէ թուղթ մը բերեն՝ հաստատելով թէ Թրքուհիին հետ վարուած են պատուաւոր կերպով:

Թրքուհին եւս, խորապէս ազդուած Անդրանիկի այս ասպետական վարմունքէն, մեր նահանջին չմնաց Վան, Վանը դրաւող իր ազդակիցներուն միանալով ազատուելու համար: Այլ մեզ հետ նահանջեց Երեւան, եւ քրիստոնեայ մկրտուելով ամուսնացաւ Վանեցիի մը հետ:

Այսպէս, միսիոնարներուն յանձնուած Թուրք կիներու, մանուկներու եւ ծերերու թիւը հասաւ մօտ 400ի: Միսիոնարները սկսան զանոնք խնամել յանուն մարդասիրութեան:

Առողջապահական կանոններու մասին գաղափար չունեցող, բժշկական պատուէրները չըմբռնող, տգէտ, ինչպէս հոգիով՝ նոյնպէս եւ մարմնով աղտոտ այս խուժանին մէջ, առաջին օրերէն իսկ, ծայր տուին զանազան վարակիչ հիւանդութիւններ:

Մինչդեռ իրենցմէ շատ աւելի մեծ թիւով, իրենցմէ նուազ սնունդ ստացող ընտանիքներու մէջ, որոնք հոն մնացին աւելի քան մէկ ամիս, այսպիսի հիւանդութեանց ոչ մէկ դէպք պատահեցաւ:

Տարբերութիւն մըն ալ այս Հայուն եւ Թուրքին միջեւ:

Շատերը մեռան: Վարակուեցան գրեթէ բոլոր միսիոնարներն ու միսիոնարուհիները, տիկին Ըշըր մեռաւ Վանի մէջ: Ոմանք հիւանդ վիճակի մէջ մեզ հետ բռնեցին նահանջի ճամբան: Մեզ նման կրեցին 11 օրուան այս խուճապահար փախուստի աննկարագրելի տառապանքները: Օ՛, ցարական բանակին սարքած այդ նենգամիտ ամօթալի նահանջը: Յուլիսեան կիզիչ արեւին տակ՝ հարիւր հազարաւոր նահանջողներով բռնուած անանցանելի ճամբաներու վրայ: Անօթի, ծարաւ: Փոշիի թանձր խաւով ծածկուած: Ռուսական «ամենազօր» բանակը, որ մեզ անպաշտպան թողած, վատօրէն կը փախչէր քանի մը հարիւր Քիւրտերու առջեւէն, իր անհամար ձիերու սմբակներու ու կառքերու անիւներու տակ ճզմելով մեզ, եւ աւելի դժուարացնելով մեր ճիգերը օր առաջ հասնելու սահմանը եւ ազատուելու մեզ հետապնդող վայրենիներու ձեռքէ: Քանիներ ճամբաները մնացին, անկարող քալելու: Քանի՛ հազարներ ջարդուեցան, գետը նետուեցան նահանջի ճամբան կտրող քիւրտ գազաններու ձեռքով:

ՂԱԶԱՐ ՆԵՐԿԱՐԱՐԵԱՆ

ԶԱՆԳԵԶՈՒՐ

ԽՄԲ.— Երեւանի «Սովետական Հայաստան» ամսագրի վերջին թիւէն կը քաղենք հետեւեալ աշխարհագրական տեղեկութիւնները մեր հայրենիքի այս լեռնային շրջանի մասին.—

Զանգեզուր կը գտնուի Խ. Հայաստանի հարաւ – արեւելեան շրջանին մէջ, եւ խոր ձորերով եւ հովիտներով կտրտուած գեղատեսիլ լեռնային երկիր մըն է: Բնապատմական այդ շրջանը կ'ընդգրկէ Որոտան, Ողչի եւ Մեղրի գետերու աւազանը:

Շրջանի արեւմտեան մասին մէջ գրեթէ միջօրեակներու ուղղութեամբ, մօտ 150 քլմ. երկայնութեամբ Զանգեզուրի բարձը լեռնաշղթան է, որ կը վերջանայ Մեղրիի մէջ անդնդախոր ժայռոտ կիրճով: Լեռնաշղթային ամէնէն բարձր գագաթը Կապուտջուղն է 3906 մեթր բարձրութեամբ:

Զանգեզուրի հիւսիսային մասին մէջ Որոտան եւ Հագարի գետերու միջեւ Սիւնիքի բարձրաւանդակն է, որու վրայ ցըրուած են նոր բռնկած հրաբուխները եւ որոնք սարահարթէն 300 – 800 մեթր աւելի բարձր են: Սիւնիքի բարձրաւանդակի արեւելեան մասին մէջ հրաբուխներու խումբեր լեռնաշղթայ կը կազմեն՝ հանդիսանալով Ջրբաժան Որոտանի եւ Հագարիի միջեւ: Հրաբխային այդ լեռնաշղթայի ամէնէն բարձր գագաթը Իշխանաւորն է 3852 մեթր բարձրութեամբ:

Զանգեզուրի լեռնաշղթայէն դէպի արեւելք կը տարածուին կարգ մը լեռնաբազուկներ, որոնցմէ ամէնէն նշանաւորները Բարգուշադի եւ Արեւիքի լեռներն են: Անոնց բարձր գագաթներն են Արամազդը, Խուստուփը, Բաղացսարը: Այդ լեռնաբազուկները ջրբաժան սահման կը հանդիսանան Որոտան, Ողչի, Մեղրի եւ Արաքս գետերու միջեւ:

Սիւնիքի բարձրաւանդակը հրաբխային ծագում ունի, որու լաւաները հոս իրենց տակ ծածկած են Զանգեզուրի հին ցըցուածքը: Բարձրաւանդակն ունի բլրապատ հարթութեան տեսք:

Բարձր լեռնային այս շրջանին մէջ հաղորդակցութեան համար միակ ուղին դժուարամատչելի լեռնանցքներն են, որոնց մէջէն, կ'անցնին հիմնական խճուղիները: Կարելի է յիշատակել Սիսիանի եւ Որոտանի լեռնանցքները, որոնք Զանգեզուրը կը միացնեն Արարատեան Գոգհովտի հետ: Զանգեզուրի ծալքաւոր լեռները բաւական հարուստ են օգտակար հանածոներով: Հոդ կը գտնուին Հայաստանի ամենամեծ պաշարներ ունեցող պղնձահանքերը. կան նաեւ ուրիշ բազմամետաղ հանքավայրեր:

Շրջանի գետերը՝ Որոտանը, Ողչին եւ Մեղրին իրենց վտակներով արգահոս լեռնային գետեր են: Անոնք սարահարթերու շրջանին մէջ համեմատաբար դանդաղ կը հոսին, իսկ եզրերուն մօտենալով, դէպի ցած կը դահավիժին, յառաջ բերելով կիրճի պէս խոր հովիտներ: Կարելի է իբրեւ օրինակ ցոյց տալ Հալիձորի անդնդախոր կիրճը, որ Տանթեւէն հարաւ յառաջ բերած է Որոտանը:

Փորելով իրենց հունը լեռնային ապարներու մէջ՝ Զանգեզուրի գետերը ստեղծած են ժայռոտ զառիթափ ափեր, սահանքներ եւ ջրվէժներ: Մասնաւորաբար աչքի կը զարնէ Շաքիի մեծ, հրաշագեղ ջրվէժը: Շաքիի վրայ շինուած է ելեկ-

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Եւ այսպէս ամբողջ օրը, մինչեւ ուշ գիշեր, մինչեւ բժշկի վերադարձը:

Երեք օր ու գիշեր տեւեց բժիշկների դատավարութիւնը: Երեք օր էլ «թազբէհ»ները շխրկալով գուշակում էին դատավարութեան վախճանը: Բայց յաղթական դուրս եկան «շառ»երը ... «Յանուն Սոցիալիստական Սովետական Հայաստանի», բժիշկներից չորսը ստացել էին երեքական տարուան աքսոր, իսկ համարձակախօս բժիշկ Ղափանցեանը չորս տարուան վճիռ...

Դատավարութեան վերջին օրը, ուշ գիշերին, բժիշկը ներս եկաւ ուրախ եւ բարձր տրամադրութեամբ: Այն տպաւորութիւնը ձգեց, որ իրեն ազատել են:

— Բժիշկին ազատել են,— ամէն կողմից ուրախ կանչեր եղան:

— Ոչ, բալաներս, ոչ: Բժշկին չորս տարով աքսոր են ուղարկելու, զուարճախօսեց ինքը՝ բժիշկը եւ ապա գոռ ձայնով.—

«Անդ հեռու ալեւոր,
Հայր ունեմ սգաւոր ...»

Եւ մինչեւ վերջը երգեց Դոդոխեանի «Ծիծեռնակ»ը ...

Հազիւ վերջացել էր բժշկների դատավարութիւնը, հազիւ դադրել էր ծիծեռնակի չուն դէպի հայրենի Աշտարակը, երբ մեր որջում յանկարծ լուր տարածուեց, որ բանտի հիւանդանոցում մեռել է բազմատանջ բանաստեղծ Եղիշէ Չարենցը:

Բանաստեղծի մահուան լուրը իսկոյն լսե՞ց արդեօք մայրաքաղաքը, չգիտեմ, միայն թէ՝ բանտը առաջինը լսեց եւ ապրեց բանաստեղծի մահուան գոյժը:

Հինգ վայրկեան խոր լռութիւն տիրեց մեր որջում ...

— Չարենցին ազատեցին 54րդ յօդուածով, — դառն ու ծանր խօսեց իրաւաբան Արաքսեանը:

— Բժիշկ ախպար, ի՞նչ կ'սես, մարդը հիմակ մեռաւ, իսկ դուն կ'ըսես թէ՝ ազատեցին: Ախպար, սա երկրին ազատումը ու մահազատումը չեմ հասկնար: Ըսէ, բժիշկ ախպար, կ'ուզեմ պարզ իմանալ, Չարենց ազատուա՞ծ է, թէ մացահած:

Շատերը չհասկացան Արաքսեանին՝ չիմանալով, որ խորհրդային պատժական օրինագրքին 54րդ յօդուածով, «ազատում» եւ միայն բանտում կամ աքսորում մեռածները: Եւ, կարծեմ, 54րդ յօդուածը «աշխարհի ամենաժողովրդավարական երկրի» օրինագրքի միակ յօդուածն է, որի մէջ ճիշդ է գործածուած «ազատութիւն» բառը իր բուն իմաստով: Թերեւս նրա համար, որ այդ «ազատութիւնը» ոչ աշխարհային, այլ անդրաշխարհային է..

Չարենցի մահուան լուրը տարածուելուց մի երկու օր առաջ, «խորհրդային Հայաստան» օրաթերթի մէջ տպուած էր ժամանակի կուսակցական կենտրոնական կոմիտէի առաջին քարտուղար Ամատունիի հաշուետու զեկուցումը, ուր նա բոլշեւիկեան յատուկ անպատկառութեամբ յայտարարում էր «ժողովրդի երդուեալ թշնամիներ՝ Ակսել Բակունցի, Դրաստամատ Տէր Սիմոնեանի եւ նոյնիսկ Ներսիկ Ստեփանեանի գնդակահարութեան փաստի մասին»:

Իմ հաստատ համոզումով՝ Ակսել Բակունցի սպանութեան լուրը ճակատագրական ազդեցութիւն ունեցած է բանտի հիւանդանոցում պառկած Եղիշէ Չարենցի վրայ:

Նրանց, որոնց համար պարզ է Չարենց-Բակունց տարիների սերտ, ամէն գրական սահման անցնող մտերմութիւնը, միանգամայն հասկանալի է Չարենցի կրած վերջին մահացու հարուածը, այն էլ մորֆինի բացակայութեամբ...

Ս. ՍԱՀԱՌՈՒՆԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

տրակայան: Որոտանը Տաթեւի մօտ կ'ան-հետանայ լեռնատեսակներու մէջ եւ որոշ հեռաւորութեան վրայ նորէն դուրս կու գայ, յառաջ բերելով բնական կամուրջ, որ կը կոչուի «Սատանայի կամուրջ»: Հոն կամ հանքային ջուրէն յառաջ եկած կրային գոյացումներ:

Գետերը կը ստանան ձիւնի եւ անձրեւի ջուրեր: Գետերու հիմնական յորդումը տեղի կ'ունենայ գարնան վերջերը եւ ամրան սկիզբը: Զանգեզուրի գետերը կը հանդիսանան ելեկտրական ուժի եւ ոռոգման կարեւոր աղբիւր: Մեծ պաշար ունի Որոտանը:

Զանգեզուրի մէջ բազմաթիւ են նաեւ լեռնային աղբիւրներն ու լիճերը: Նշանաւոր է Սեւ Լիճը:

Զանգեզուրի մէջ կարելի է տեսնել Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունեցող հողի բոլոր տեսակները:

Բուսականութեան տեսակէտէն Զանգեզուրը կարելի է բաժնել երկու մասի, հարաւային կէսը անտառային է, իսկ հիւսիսայինը տափաստանային: Վերջինը հացահատիկային մշակութեան եւ անասնապահութեան հիմնական խարիսխն է:

Բազմաղան է Զանգեզուրի կենդանական աշխարհը:

Հայաստանի ժողովրդական տնտեսութեան մէջ Զանգեզուրը կարեւոր տեղ կը գրաւէ իբրեւ գունաւոր մետաղներու հանոյթի եւ պղնձաձուլութեան կեդրոններէն մէկը: Այդ տեսակէտէն շատ մեծ են Զանգեզուրին զարգացման հեռանկարները: Ան պիտի դառնայ Խ. Միութեան գունաւոր մետաղաձուլութեան կարեւոր կեդրոններէն մէկը: Զանգեզուրի գետերու եւ գետակներու վրայ շինուած են բազմաթիւ մանր ելեկտրակայաններ: Բայց այդ գունաւոր մետաղարդիւնաբերութիւնը ելեկտրական ուժով բաւարարելու համար նախատեսուած է շինել Որոտանի ջրվէժը:

Անտառներու գոյութիւնը կը նպաստէ պանիրի եւ իւղի արդիւնաբերութեան զարգացման, մասնաւորաբար Գորիսի եւ Սիսիանի շրջաններուն մէջ:

Ոռոգման համար շինուած են քանի մը ջրանցքներ, որոնց ամէնէն մեծերէն են Կարճեւանի եւ Սիսիանի ջրանցքները:

Զանգեզուր գիւղատնտեսութեան տեսակէտէն կարելի է բաժնել երեք ենթաշրջանի. Սիսիանի շրջանին մէջ եւ Գորիսի շրջանի զգալի մասին մէջ հացահատիկի մշակում և անասնապահութիւն կ'ընեն: Ղափանի և Գորիսի շրջանի որոշ մասերուն մէջ զգալի տեղ կը բռնեն այգեգործութիւնն ու շերամապահութիւնը: Ծխախոտի մշակումն ալ բաւական լայն տարածում ունի: Ղափանի շրջանին ծայր արեւելեան մասին եւ Մեղրիի մէջ զարգացած է մերձ – արեւդարձային պտուղներու մշակութիւնը (Թուզ, նուռ, ընկոյզ, խաղող եւայլն):

Հարուստ լեռնային արօտներու շնորհիւ կարելի է Զանգեզուրի մէջ զարգացնել անասնաբուծութիւնը, որ լայն հեռանկարներ ունի:

Զանգեզուրը ժամանակին յետամնաց, ճանապարհազուրկ երկիր էր, ուր հաղորդակցութիւնը կը կատարուէր ձիով, ջորիով եւ աւանակով: Զմեռը յաճախ կը փակուէին այդ փոքրիկ կածանները, անհնարին դարձնելով հաղորդակցութիւնը: Ներկայիս շինուած են կարգ մը բարեկարգ խճուղիներ: Ղափանը երկաթուղիով միացած է Երեւան – Բագու գիծով, օդային ուղիներով Ղափանը կապուած է Երեւանին:

Զանգեզուրի հարուստ եւ բացառիկ գեղեցիկ բնութիւնը կարելի կը դարձնէ հոն կազմակերպելու հանգստավայրեր: Կարմրաքար վայրին մէջ կը գտնուի բանուորական հանգստեան տունը:

Զանգեզուրի քաղաքներն են Ղափանը կեդրոն պղնձարդիւնաբերութեան, ուր շինուած են բազմայարկ գեղեցիկ շէնքեր, նոր փողոցներ եւայլն, Գորիս գեղեցիկ քաղաքը ունի ուղղաձիգ փողոցներ երկյարկանի տուներով: Այս քաղաքին մէջ կան հիւսուածեղէնի եւ մեքենաներու գործարաններ: Բնակավայրերէն են Քաջարան, Մեղրի եւ Սիսիան շրջկեդրոնները եւայլն: Զանգեզուրի մէջ կը գտնուի Տաթեւի վանքը:

Ա. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏՕՆԱԾԱՌԸ

Երրորդ տարին է ահա, որ Սեւռի Մուրատեան վարժարանի աշակերտները տարուան այս օրերուն, կ'ապրին ուրախութեան եւ վայելքի հաճելի ժամեր: Կը մոռնան դասերուն եւ քննութիւններուն առթած յոգնութիւնն ու մտատանջութիւնը, իրենք զիրենք զգալով երանաւէտ աշխարհի մը մէջ: Նոյնը կարելի է ըսել, թերեւս, տարեցներուն համար, անշուշտ տարբեր նկատումներով:

Այս հաճելի վայելքը կը պարտինք վարժարանի Ծնողներու Միութեան անխոնջ տիկիններուն, որոնք այս տարի եւս կազմակերպած էին Կաղանդի Տօնածառը, Դեկտեմբեր 18ին, կիրակի ժամը 16·30էն մինչեւ 11:

Ներկայ բազմութիւնը բոլորուած սեղաններուն շուրջ, վեց ժամ անընդհատ հետեւեցաւ յայտադրին, որ ճոխ էր ու այլազան:

Շքասեղանը առատ էր՝ պտուղներով, ըմպելիներով եւ աղանդերներով, ամբողջովին նուիրուած վարչութեան անդամուհիներուն կողմէ. ինչպէս յիսունէ աւելի խաղալիկները: Զանց կ'առնենք անուններ, չվիրաւորելու համար իրենց համեստութիւնը:

Աշակերտները կատարեցին սիրուն արտասանութիւններ՝ զանազան լեզուներով, երգեցին, պարեցին: Նոյն իսկ պատրաստեր էին փոքր զաւեշտ մը, հայերէն յըստակ առոգանութեամբ: Ազգակ մըն ալ այս, հայերէնի աւելի լաւ վարժուելուհամար: Օր. Տիրատուրեան այս անգամ ալ բերած էր իր մասնակցութիւնը, հայերէն ու օտար երգերով: Նմանապէս դպրոցի սաներէն Ա. Տէտէճեան (ձեռնադաշնակ) եւ Մ. Գոճեան (ջութակ), որ առանձին նուագեց Մոնթի «Զարտաշ»ը եւ Գ. Մ. Ալէմշահի «Լամէնթօն» արուեստագէտի խառնուածքով: Եգիպտահայ բժշկական ուսանող մը՝ Լեւոն Մոմճեան երգեց երկու երգեր, ընկերակցութեամբ պանճոյի: Բոլորն ալ արժանացան խանդավառ ծափերու:

Յուցադրուեցաւ Փարիզահայերու այս ամառ դէպի Վենետիկ կատարած ուխտագնացութեան գունաւոր եւ խօսուն ժապաւէնը, շատ յաջող կերպով պատրաստուած վարժարանին ուսումնապետ Հ. Խորէն վարդապետի եւ Տոքթ. Ա. Ճինճեանի կողմէ:

Վերջապէս ահա փոքրիկներուն կողմէ անհամբեր սպասուած ժամանումը սպիտակափառ Կաղանդ Պապային, որ բեռնաւորուած պտուղներով ու խաղալիկներով՝ բաժնեց ամենաբարիներուն եւ հնազանդներուն: Իսկ բախտաւոր հանդիսականներէն շատեր շահեցան արժէքաւոր առարկաներ:

Նախորդ տարիներուն վարժարան այցելող Կաղանդ Պապաները կուգային Սէնթ Էթիէնէն (Զէքեան) եւ Փարիզէն (կրտսեր Քզիրեան): Այս տարուանը եկած էր Երեւանէն՝ օդանաւով (Վ. Թորոսեան)

Իբրեւ նորութիւն կային նաեւ շահեկան խաղեր, ինչպէս հարցումներու շարք մը աշակերտներուն (Քիթ ու Տուպլը = դար ու կոճատ) մասնաւորապէս Հայոց պատմութեան եւ գրականութեան շուրջ ուր թեկնածուները ցոյց տուին դնահատելի ձեռնհասութիւն մը: Եղան նաեւ երգի փորձեր, տեսակ մը ռատիօ – քրօշէ հինգ աշակերտներու կողմէ:

Ճոխ եւ բազմաթիւ նուէրներ բաժնուեցան բոլոր պզտիկներուն շնորհիւ Պ. Պ. Տաքէսեանի եւ Տալաքիւփէեանի (Բաքի Տիւզ):

Հանդէսին ներկայ էին Փարիզի Առնորդ Սերովբէ եպիսկ. Մանուկեան, Գերապայծառ Բուփ, Գերապայծառ Ամատունի, առաջնորդ հայ կաթողիկէ համայնքին, վարժարանին տնօրէնը, եւ բազմաթիւ հիւրեր, ծնողներ եւ պզտիկներ:

Գնահատանքի եւ շնորհակալութեան բարենիշ մը տիկիններու, որոնք հիւրընկալութեան եւ սպասարկութեան տաժանելի բեռն ալ ստանձնած էին սիրայօժար:

Ա. Հ.

ՇԱՎԻԼԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

*

Սիրելի Յառաջ.— Ֆ. Կ. Խաչի եւ նոր Սերունդի անցեալ կիրակի օրուան յաջող ձեռնարկէն վերջ, այս կիրակի օրն ալ Շաւիլի եկեղեցական ընկերակցութիւնը եւ դպրոցի հոգաբարձութիւնը թէյասեղան մը սարքած էին, ի մի հաւաքելու համար դպրոցի աշակերտները, անոնց ծնողները եւ կրթասէր հայրենակիցները: Ներկայ էր նաեւ Փարիզի Հայ Կրօնական Ը՝ կերակցութեան կրթական խորհուրդէն Պ. Յակոբ Տէր Յակոբեան: Թէեւ ներկաներուն թիւը ակնկալուածին չէր հասներ եւ նոյնիսկ աշակերտներու ծնողներէն շատերը իրենց բացակայութեամբ կը փայլէին, սակայն դարձեալ խանդավառութիւնը շատ մեծ էր: Շաւիլի դպրոցի այս տարեշրջանի ուսուցչուհին, Տիկին Փափազեան իր կարելին ըրած էր իր պզտիկները շնորհալի կերպով ներկայացնելու մեզի: Փոքրիկ դերակատարներու անունները այս անգամ պիտի չտամ, վերապահելով յառաջիկային իրենց հանդէսներուն առթիւ, զոր խոստացան տալ երկու երեք ամիսը անգամ մը, նոյնպէս այս անգամ պիտի չյիշատակեմ անունները բոլոր խօսողներուն, որոնք նախագահ Պ. Տէր Յակոբեանէն սկսեալ, ծանրացան եկեղեցիի եւ դպրոցի անհրաժեշտութեան եւ մեր ժողովուրդի մեծ մասի՝ անտարբերութեան վրայ: Բոլոր խօսողներն ալ սրտցաւօրէն մօտեցան հարցին, այն համոզումով որ պատմութեան առջեւ մենք պիտի ըլլանք պատասխանատուն, եթէ թոյլ տանք որ մեր զաւակները կորսուին օտարութեան մէջ: Մեր յարգելի ուսուցչուհին իր ցաւը յայտնեց որ իր աշխատանքը, այնքան յոգնեցուցիչ, պէտք եղած արդիւնքը չի տար, երբ ծնողները անտարբեր կը գտնուին եւ չեն օգներ իրեն: Ուրախալի պարագայ մը, — մեր դպրոցի նախկին սաներէն քանի մը երիտասարդներ որոնք իրենց հայերէնը այստեղ սորված են, մասնաւորապէս եկած էին ըսելու թէ իրենք եւ իրենց ընկերները կը հետաքրքրուին եկեղեցիի եւ դպրոցի շէնքի շինութեան կամ նորոգութեան խնդրով եւ որոշած են իրենց կարելին ընել օգտակար ըլլալու համար: Եւ տեղւոյն վրայ իսկ խոստացան յառաջիկային իրենց առաջարկ – ծրագիրը բերել թէ ինչ ձեւով իրենց աշխատանքը պիտի կատարեն: Ներկաները ուրախութեամբ ողջունեցին մեր երիտասարդներու այս գեղեցիկ ելոյթը:

Հանդէսին կազմակերպիչները թէյով եւ կարկանդակով պատուեցին ներկաները, հիւրամեծարութիւնը թողլով մեր դպրոցի երկսեռ փոքրիկներուն որոնք որքան յաջող իրենց երգերուն եւ արտասանութիւններուն մէջ, նոյնքան ալ վարժ էին հիւրասիրութեան կանոններուն: Մեզի կը մնայ մաղթել որ տիկին ուսուցչուհին կարենայ տոկալ եւ անվհատ շարունակել իր դժուարին, բայց սրբազան առաքելութիւնը: Ուժ եւ կարողութիւն բոլոր անոնց որոնք պիտի աշխատին Շաւիլի հայ հասարակութեան մեծ մասին թմրած հոգիները հրահրելու, որպէսզի տարին գոնէ մէկ – երկու օր հայանան, եւ ձգելով սրճարաններու «պլոթ»ի սեղանները, դան հաղորդուին հայկական միւռոնով:

ԹՂԹԱԿԻՑ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (94)

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

Բ. ՄԱՍ

Էնվէր փաշա խստիւ հակառակեցաւ Թալէաթ փաշայի հրաժարականին, բայց փոքրամասնութեան մէջ մնաց: Տոքթ. Նազըմ, որ կրթական նախարար էր, մասնաւորաբար Պէհաէտտին Շաքիր, որ շատ ծայրայեղ էր, հրաժարականին հակառակ էին: Երբ Մունտրոսի դաշնագիրը կնքըւեցաւ, Քոնկրէն Թէճէտտիւտ անունը տըւաւ Իթթիհատի եւ Գարա Քէմալ պէյ կարգ մը մեծամեծները համոզեց որ հեռանան Թուրքիայէն, Էնվէր եւ Ճեմալ փաշաները համոզեց եւ Ճահիտ ու Հալիլ պէյերը չհամարձակեցան: Քէմալ պէյ դիտել տուաւ թէ պէտքէ քաշուին եւ սպասեն պատեհ առիթին: Պէհաէտտին Շաքիր եւ Տոքթ. Նազըմ ալ երթալ կ'ուզէին, իսկ Էնվէր փաշա կը խորհէր Անատոլու անցնիլ եւ պահուըտիլ:

Նախագահ.— Ըսէք որ ազգին առջեւ երես չունէիք, անոր համար երթալ ուզեցիք, ազգը ձեզ պիտի յօշոտէր, այդ պատճառով փախաք: Ամչցաք ազգին ենթարկուած վիճակէն:

— Կրնայ ըլլալ, բայց ես չփախայ: Իթթիհատի դրամը Թէճէտտիւտի փոխանցուեցաւ, 120 հազար ոսկիի չափ դրամ կար, մէկ մասը արտասահման պիտի զրկուէր, մէկ մասն ալ պիտի տրուէր կարօտ ընկերներու: Թալէաթ փաշա և Գարա Քեմալ ասոր սաստիկ հակառակեցան:

— Վերջին հարցում մը: Ինչո՞ւ փախաք:

Թալէաթ պէյ լռեց:

Նորէն լսուեցաւ նախագահին ձայնը.— Անկեղծօրէն խոստովանեցէք: Զէիք կըրնար ճակատաբաց ներկայանալ ազգին, անոր դատաստանին: Կը վախնայիք որ ժողովուրդը ձեզ կտոր կտոր կրնայ ընել:

Քիւչիւք Թալէաթ պէյ դարձեալ լուռ մնաց:

ԴԷՊԻ ԿՈՎԿԱՍ

Նախագահը փոխեց նիւթը եւ հարցուց.

— Ձեր ձերբակալման մասին տեղեկութիւններ տուէք:

— Ես Իսթանպուլ մնացի եւ ձերբակալուեցայ, բայց յաջողեցայ փախչիլ Հալիլ փաշայի հետ: Երբ փախանք եւ Թաւշանիէ հասանք, Գարա Վասըֆ պէյ հաղորդեց որ Կովկասի եւ Ատրպատականի մէջ պիտի գործենք: Անգարայի ճամբով Սվազ եկանք եւ Կազի փաշայի որոշումով անցանք Կովկաս: Քանի մը օր մնացինք Էրզրումի բանակատեղին: Նախիջեւանէ անցանք Ատրպէյճան, մեր նպատակն էր նիւթական միջոցներ գտնել, սակայն կառավարութիւնը Անատոլուի պայքարին կարեւորութիւն չէր տար: Կուսակցութիւնները կը մաքառէին իրարու դէմ:

Ուզեցինք հաշտեցնել եւ միացնել զիրենք, անոնք չէին յուսար որ Անատոլուի պայքարը արդիւնաւոր պիտի ըլլայ: Նուփաշա մեզմէ առաջ Կովկաս եկած էր, Տաղիստանի մէջ կը կռուէր Տենիքինի ընակներուն հետ: Շատ մը թուրք սպաներ ալ կային, եւ իւրաքանչիւր կուսակցութիւն կը ջանար զանոնք կարթել: Կանչեցի Նուրի եւ Հալիլ փաշաները եւ պարզեցի կացութիւնը, բան մը ընել կարելի չէր: Անատոլուէն օգնութիւն կ'ուզէին մեզմէ, բայց Մուսավաթի կառավարութիւնը տարօրինակ դիրք մը բռնած էր, բոլոր ջանքերս ապարդիւն մնացին: Մինչ այդ, Քեազըմ Գարա Պէքիր փաշա յանձնարարած էր որ բոլշեւիկներուն հետ յարաբերութեան մէջ մտնենք, մենք ալ բարեկամութիւն հաստատեցինք Անատոլուի օգնելու համար: Թերեւս ալ սխալ ըրինք: Անկէ վերջ Հալիլ փաշայի հետ Գարապաղ դացինք, այդ միջոցին Հայոց հետ կռիւները սկսած էին: Վերադարձին, ճամբորդութիւն մը կատարեցի դէպի Պաքու, Հալիլ փաշա Մոսկուա էր եւ կարգ մը շահեր ապահովեց, մաս մը ոսկեդրամ առաւ, բոլշեւիկները ամբողջովին տէր էին կացութեան, իսկ Թուրքեստանի մէջ Թուրքեր, Թաթարներ, բոլշեւիկ կուսակցութիւն կազմելով կ'ուզէին գալ Թուրքիա:

ՈՒՐԻՇ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ

Քիւչիւք Թալէաթ պէյ կանգ առաւ պահ մը, ամփոփեց միտքը եւ յետոյ շարունակեց.

— Ատեն մը վերջ Բագուի Համաժողովը գումարուեցաւ, բոլշեւիկները զանազան երկիրներէ ներկայացուցիչներ հրաւիրեցին, որոնց մէջ կը գտնուէր Քեազըմ փաշայի կողմէ զրկուած քսան հոգինոց պատուիրակութիւն մը: Այս համաժողովին մէջ խորհրդակցութեան նիւթ եղան էմփէրիալիստ պետութիւններու դէմ պայքարելու հարցը եւ ընկերային յեղաշրջութիւններու վերաբերեալ խնդիրներ:

(Շար.)

ՅՆԹՈՒԹԻՒՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Մառեչալ Բուլկանին եւ Ն. Խրուշչեւ Մոսկուա վերադառնալով, դիմաւորուե – ցան արտակարգ խանդավառութեամբ : Անմիջապէս հրապարակային ժողով մը սարքուեցաւ օդակայանին մէջ: Քաղաքա – պետին բարի գալուստի ճառէն վերջ, Խրուշչեւ խօսք առնելով յայտարարեց .

— Գաղթավարութիւնը ամօթ մըն է մեր դարաշրջանին համար : Հնդկաստանի 370 միլիոն բնակիչները , Պիրմանիոյ , Աֆղանիստանի ժողովուրդները մեր դաշ – նակիցներն են այն պայքարին մէջ զոր կը մղենք խաղաղութեան համար : Հնդկաս – տան մեծ եւ բարի ղեկայի մըն է : Լենին արդէն նախատեսած էր թէ Հնդկաստան , Չինաստան եւ Խ. Միութիւնը միանալով անյաղթելի ուժ մը պիտի կազմեն : Մեր մեծ բարեկամ եւ եղբայր չինացի ժողո – վուրդին համայնավարական յեղափոխու – թիւնը գաղթավարութեան լծկուց հար – ուած մը որմէ երբեք պիտի չկրնայ ոտքի կանգնիլ : Գաղթավարութիւնը կը փլի ա – մէն տեղ» :

Բուլկանին եւս ճառ մը խօսելով , ըսաւ թէ իրենց ճամբորդութեան ամէնէն կա – րեւոր արդիւնքն եղաւ Խ. Միութեան եւ Ասիոյ երկիրներուն մերձեցումը » :

× երկուշաբթի օրուան յետաճգուեցաւ Խ. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդին դումարումը, որ տեղի պիտի ունենար այսօր , ուրբաթ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱԻ Պատրիոյ բարու – նապետը , Տոքթ. Արմն Օրէնչթայն երբ Զուիցերիա երթալու կը պատրաստուէր : Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ 111 անդոյ գոհերու ցուցակ մը կազմած էր համաուցում պահանջելով , 21 միլիոն ֆրանք չորթելու համար : Դատապարտուած էր 1952ին , բայց վճիռը նոր կը գործադրուի , քանի որ ամբաստանեալը կը փորձէր փախչիլ :

ՕԴԱՆԱԻԱՑԻՆ մասնագէտներու դոր – ծադուղը գաղրած չըլլալով , կառավա – րութիւնը դինուորական մասնագէտներ նշանակեց Օրլիի աշտարակին մէջ , իբրեւ առժամեայ կարգադրութիւն : Փարիզի օ – դակայանը 105·000 ճամբորդ կրնայ սպա – սել տարեվերջին : Ներկայիս 60 հազար չափ է անոր ընթացքին :

ԿԻՊՐՈՍԻ անկախութիւն չնորհելու ա – ռաջարկ մը ներկայացուցին Անգլիոյ ար – հեստակցական մութիւնները :

ՁՄԵՌ սկսաւ երէկ : Ձիւնն ու ցուրտը հետզհետէ կը սաստկանան Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ : Շուէյտի կառավարութիւնը չեն կրնար բանել , լեռնակուտակ ձիւն դիզուած ըլլալով :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, RUE RICHER - PARIS (9e)

Tél.: PROvence 64-90

C. C. P. Paris 3630-66

Մանկութիւն չունեցող մարդիկ , *Ա. Ծառուկեան , մաեներաչար «Համապղպային» պէյրութ , 1955 , գինը 700 ֆրանք :*

Դանիէլ Վարուժան , Դ. Ճիզմէճեան , (Դպրոցական կեանքը , Անտիպ նամակներ – ը , Գրականութիւնը) , մաեներաչար «Ցուսաբեր» , Գահիրէ , 1955 գինը՝ 700 :

Ընտանիքին բարեկամը եւ ընդարձակ երազահան , կազմեց՝ Կ. Կիլիկեան , տպ. Կ. Տօնիկեան , պէյրութ , գին 1000 :

Նոր Քնար երգարան , կազմեց՝ Կարօ Գէորգեան , պէյրութ , 1954 , կազմուած՝ 1650 ֆր. Թղթակազմ՝ 1400 ֆրանք :

Քաջն Նազար եւ ուրիշ 13 պատմուածք – ներ , Համազասեղ , Գահիրէ 1955: Գինը՝ կազմուած 1000 , Թղթակազմ 700 ֆր. :

Սիամանթոյի ամբողջական գործը , Գահիրէ , կազմուածը՝ 1800 ֆրանք :

Վերադարձ , Կ. Փոլատեան , Գահիրէ 1955 , գինը 500 ֆրանք :

Զրոյց , Կ. Փոլատեան , (Ահարոնի , Լ – լոյարի , Շ. Նարդունիի , Օ. Պէրպէրեա – նի , Հ. Ս. Տէր Մովսէսեանի եւ Լիւթ Անտրէ Մարսէլի հետ) Փարիզ , 400 ֆր. : Վէրք Հայաստանի , Խ. Աբովեան (Նոր տպագրութիւն) , պէյրութ 1954 , (կազ – մուած) 700 ֆրանք :

Ամէնուն տարեգիրքը , կարօ Գէորգեան , Գ. տարի , 1956 , պատկերազարդ , 616 էջ , գինը՝ 1200 ֆրանք :

Գիւղը , , Համազասեղ , Բ. տպ. Ազդակի , պէյրութ , 1955: Գինը՝ 600 ֆրանք :

Պատմութիւն Հայ Գաղթականութեան , Բ. հատոր , 722 էջ , Գահիրէ , 1955: Գինը՝ 1500 ֆրանք :

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱՑ ԵՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Նուիրուած Կ. Փոլատեանի նոր գործին՝ ՎԵՐԱԴԱՐՁ .:

Այս չորեքշաբթի ժամը 21ին , Քաֆէ Նոայի սրահը :

Կը խօսին՝ ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿ. ԺԱՆ ՊԱԼԱՐ Կ. Փոլատեանի գործը կը վերլուծեն .— Պ. ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ , Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՐԳՈՍԵԱՆ , Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՀԱՃԵԱՆ :

Օր. Ա. Սարգսեան կ'արտասանէ «Վերադարձ»էն հատուածները , զոր Ֆրան – սերէնի թարգմանած է

ԼԻԻԲ ԱՆՏՐԼ ՄԱՐՍԷԼ

Հաւաքոյթի ընթացքին գիրք չի ծախուիր (Գինեձոնի մասնակցութեան համար որ եւ է վճարում չկայ) :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը չնորհակա – լութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Տէր եւ Տի – կին Ց. Հաթէմեան նուիրած են արծաթ – եայ ոսկեզօծ միւռոնթափի աղաւնի մը , որուն օծումը պիտի կատարուի այս կի – րակի , ուստ Ս. Սեփհաննոսի : Այս առի – թով հոգեհանդիսա պիտի կատարուի Հա – թէմեան եւ Լուսարարեան զերդաստան – ներու ննջեցեալներուն , ինչպէս նաեւ Դպրաց Դասի ննջեցեալ անդամներու յի – շատակին :

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ

Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ առթիւ պարանոցիկ հա – ւաքոյթ մը , կազմակերպուած Սիփան – Կոմիտաս երգչախումբին կողմէ :

Կիրակի 8 Յունուար ժամը 3ին 10 , Ազդ. ասն Թատերասրահը : Ձերմութիւ – նը ապահովուած է :

Կը հրաւիրենք բոլոր անդամները եւ համակիրները :

ԲՈԼՈՐԻՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ԾԱՆՈՒՑԱՆԵԼ ԹԷ Պ. Ա. ԱՂԱՄՃԱՆԻ մահուան պատճառով , ՆԱ – ՍԻՈՆԱԼԻ ընդհ. գործակալութիւնը չան – նուած է Պ. ԿՐՕՆԻԿ ԱԼԵԱՆԻ , ապահով – ագրական խորհրդատու :

Կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 6·30 , իւր գրասենեակը՝

28, Rue de la Victoire

Tél. TRU. 76 - 68

***

Պ. ԿՐՕՆԻԿ ԱԼԵԱՆ , ապահովագրական խորհրդատու

28, Rue de la Victoire

Կը փնտռէ լուրջ պաշտօնեայ մը , գլա – սենեակի (պիւրօ) գործերու վարժ , նա – խընտրաբար ապահովագրութեան ծանօթ : Ներկայանալ ժամը 3էն 6·30 :

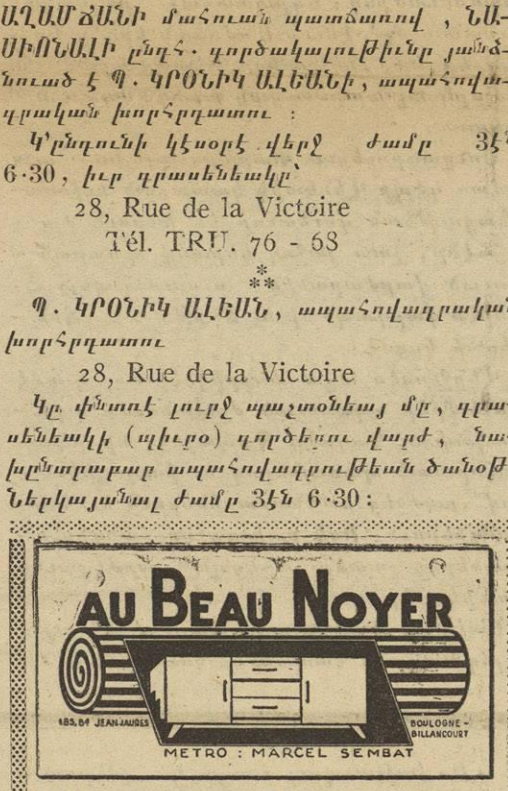

Salles de séjour Penderies - literie
Chambres - cosys Cuisines laquées
Salons-tapisserie Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, Bd. Jean Jaurès

Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի եւ շրջանա – կան Ազգ. Միութեան Նիկոմիդիոյ առաջ – նորդ Մաեփաննոս արք. Յովակիմեանի հոգւոյն համար հոգեհանդիստ պաշտօն պիտի մատուցուի , այս կիրակի , Լիոնի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հանգուցեալ Այրի Տիկին Լուսիա Մխեեանի (ծնեալ Գասապեան) մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհան – դստեան պաշտօն պիտի կատարուի Պոմո – նի Ս. Գ. Լուս. եկեղեցւոյ մէջ , այս կի – րակի : Կը խնդրուի յիշատակը յարգող – ներէն ներկայ ըլլալ եկեղեցին , ժամը 10·30ին :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հայկազեան վարժարանի դիւերային դասընթացքները տեղի կ'ունենան ամէն ուրբաթ իրիկուն ժամը 7էն 10 , Ազդ. Տան սրահին մէջ : Դասախօսն է Տիկին Է. Այվազեան :

Այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին պիտի խօսի Պ. Արտաւազդ Պէրպէրեան , հայկա – կան ճարտարապետութեան մասին :

Մոդական լապտերով պիտի ցուցա – դրուին Հայաստանէն նոր եկած նկարները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Հայկանոյշ Ղազարոսեան եւ զաւակը , Տէր եւ Տիկին Նորայր Տէպժէտ – եան , եւ ազգականները չնորհակալու – թիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ան – ձամբ , գրաւոր կամ ծաղկեպատկով ցա – ւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ վաճրամ Ղազարոսեանի մահ – ուան առթիւ :

***

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ֆ. Կ. Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստա – ցած է երեք հազար ֆրանք Տէր եւ Տիկին Նշան Դարբինեանէ , փոխան ծաղկեպատ – ըի , իրենց խնամիին Պ. Սիմոն Նիկողոս – եանի դառնակսկիծ մահուան առթիւ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՔ

Հրատարակութիւն Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի շրջանի , խնամուած խմբագրութեամբ , պատկերազարդ եւ օգտակար դիտելիքնե – րով : Կը խնդրուի փութացնել ապսպր – րանքները : Գին 200 ֆրանք :

Առանալու համար դիմել՝

Մարտիրոսեանի

6, Bl. Neuf, St. Jérôme, Marseille

Դրամական առաքումները կատարել՝

Agopian Barsam, 10, Rue Colbert, Marseille

Հրապարակ ելաւ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ

1956

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏՈՐԵԳԻՐՔԸ

616 Էջ

Եւ հարիւրաւոր նկարներ անհամար նիւթերով :

Գինը 1200 ֆրանք

(Թղթատարի ծախք 100 ֆրանք)

Դիմել ՑԱՒԱԶԻ եւ Փարիզի Հայ դրավաճառներուն :

Օր. ՄԱՐԻԱ ՄԻՒՌԱՅԵԼԵԱՆ

Պ. ՎԱՀԱՆ ԵԼԻՇԵԵԱՆ

(Բժիշկ – տեղակալ)

Ամուսնացած

Վալանս , 10 Դեկտեմբեր , 1955

ՁԵՐ ՁԱՐԹՕՆՔԻ

(REVEILLON)

ԵՐԵԿՈՆ ԼԻԼԱՅԻՆ ՄՕՏ

Պիտի անցընէք անուշ , գանելով հայկական թոփիկը , միտիա , տերե – տով տոլմա եւ ուանդական անուշ – պուրը , բազմատեսակ աղանդերներ , արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կե – րակուրներ եւ անուշեղէններ :

ՇԱՄՓԱՆԵԱՆ

Օղին և ընտիր բոլոր խմիչքները միշտ պատրաստ պիտի դանէք :

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳ

Մասնակցութեամբ Ալֆոնսի , Փեքմէզի եւ Գարեգինի , ինչպէս նաեւ Տիկին Իքսի հայկական եւ արեւելեան երգերով եւ պա – րերով :

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը

24, Rue St. Lazare TRI. 31-62,

Métro Notre Dame de Lorette

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ամասիոյ Հայր. Միու – թիւնը կը խնդրէ ծանուցանել թէ փարի – զէն այրի Տիկին Մ. Թարազճեան 500 ֆր. նուիրած է վերջին պարահանդէսին առ – թիւ :

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԻՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի էլեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ թէ ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

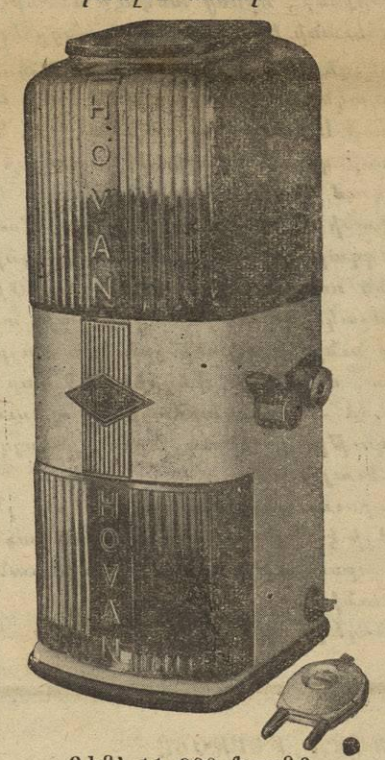

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր էլեկտրապէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE

14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի

Contre Remboursement

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՍԿԱՒ ԱՌԱԿԸ

Chants Liturgiques de l'Eglise Arménienne Apostolique

Disque Microsillon 33 Tours 1/3 Contrepoint - Vogue No. 20.114

ՊԱՏԱՐԱԳ, ՏԱՂԵՐ ԵՒ ՇԱՐԱԿԱՆՆԵՐ

Մասնակցութեամբ՝ Փարիզի Եկեղեցւոյ Դպրաց Դասու երկսեռ երգչախումբին

Ղեկավարութեամբ՝ **ՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ**

46 վայրկեանի տեւողութեամբ այս սկաւառակին վրայ արձանագրուած են 20 կտորներ , Պատարագէն հատուածներ . — (Ով գերահրաշ ծագիկ , Գովիա՛ երուսաղէմ գՏէր , Սուրբ Աստուած , Փառք , Մարմին Տէրունական , Հրեշտակ – ային , Սուրբ , Ցամեցայնի , Հոգի Աստուծոյ , Ամէն եւ ընդ Հոգւոյդ Քոմ , Միայն Սուրբ , Օրհնութիւն , Տէր Ողորմիա , Հայր Մեր , Եղիցի) : Շարական եւ Տաղեր՝ (Արձագ-սիրութեամբ , Սարսափելի Հողմոյ նման , Ով զարմանալի , Աչքն ծով , Այսօր ձայնն Հայրական) :

Մեներգած են Օր. ԻՐԻՍ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ , Պ. ԽԱՉԻԿ ՆՇԱՆԵԱՆ

Կողքը ունի երկար բացատրական մը Հայ Եկեղեցւոյ ծագման , իր երաժշտութեան , Հայկ. նօթագրութեան մասին , ինչպէս նաեւ Քարոզ . Թարգմանութիւնը բոլոր կտորներուն :

Գին 2600 ֆրանք : Առանալու համար դիմել The Record Shop, 36 Rue de Moscou, LAB. 85-23

ARA BARTEVIAN 14, Rue Petit (BOt, 99-22) *Բոլոր երաժշտ . մեծ վաճառատուներուն . կամ եկեղեցւոյ դիւանատունը*

4, Rue du Dragon, boutique oux disques *Փնտռել նաեւ Հայ ժողովրդ . երաժշտա –*

Թեան սկաւառակը որ մեծ յաջողութիւն ունեցաւ միջազգային հրապարակին վրայ : Թիւ 20·103 (16 կտոր) :

ՅԱՐԱԾ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՒԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՇԱԲԱԹ 24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

SAMEDI 24 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7860 31e ANNÉE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3271

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ 1955ԻՆ

Դ.— ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Հայկական միջնաշխարհ մը կազմուած է Միջին Արեւելքի մէջ, հոծ բնակչութեամբ, — Եգիպտոս (դիմացը՝ Կիպրոս), Լիբանան, Յորդանան, Սուրիա, Իրաք եւ Իրան :

Ցիրուցան համրանքներն ալ հաշուելով ընդհանուր թիւը կը հասնի 350·000ի: Մեծ մասով Հայաջինջ Արհաւիրքին մնացորդացը, որ յաջողեցաւ նոր բոյներ հաստատել եւ գործել ճակատաբաց, կենդանութիւն տարածելով իր բոլորտիքը :

Այստեղ չենք ուզեր խճողել նիւթը, վիճակագրական տեղեկութիւններ կցելով : Մեր թերթը օրը օրին կը հետեւի այդ գաղութներու ազգային, ընկերային եւ կրթական գործունէութեան, որ կրնայ ներշնչարան մը դառնալ արեւմտեան Եւրոպայի համար :

Վրաններու տակ եւ մթերանոցներու, պանդոկներու մէջ ապաստանած բազմութիւնները յաջողեցան այգեստանի վերածել աքսորի ճամբաները, անճանաչելի դարձնելով ամբողջ շրջապատը :

Այս հրաշքը գործուեցաւ անսասան հաւատքով եւ յարատեւ աշխատանքով, ներքին եւ արտաքին զոհաբերութեամբ :

Եթէ Եգիպտոսի եւ Իրանի մէջ ունէինք արդէն ազգային իշխանութիւն, դպրոցներ եւ ուրիշ հաստատութիւններ, Լիբանանի, Յորդանանի, Սուրիոյ եւ Իրաքի դաղութներուն վերակազմութիւնը եւ զարգացումը կը պարտինք այդ հաւատքին ու յարատեւութեան :

Անցնող տարուան ընթացքին, սուր վէճեր ծագեցան Եգիպտոսի մէջ՝ թեմական ընտրութեանց առթիւ, Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ՝ կաթողիկոսական ընտրութեան ձգձգման հետեւանքով :

Կարելի է ըսել թէ սերունդի եւ դասակարգի պայքար մըն է որ կը մղուի :

Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ ջոջերը ասպարէզ նետուեցան, ազգային իշխանութիւնը գրաւելու համար իբրեւ «անկախներ»: Եւ յաջողեցան, իրենց ետեւէն քաշելով գոյնգոյն խմբակցութիւններ :

Այդ միացեալ ճակատին դէմ Դաշնակցութիւնը առանձին շահեցաւ քուէներու գրեթէ կէսը:

Նոյն խայտաբղէտ բազմութիւնը կատարեալ «ճիհատ»ի մը ձեռնարկած է Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ, տիրանալու համար ազգային իշխանութեան: Կաթող. թեկնածուներու խնդիրն ալ իւղ կը լեցնէ կրակին վրայ :

Իրենց նպատակին հասնելու համար, Հալէպի «խաչակիրները» դիմում կատարեցին մինչեւ Դամասկոս, փորձելով լուծել տալ Գաւառ. Ժողովը :

Մինչ այս մինչ այն, Անթիլիասի կաթ. տեղապահը, Խաղ արք., որ երրորդ անգամ յետաձգած էր ընտրութիւնը, ստիպուեցաւ հրաժարիլ եւ իրեն յաջորդեց Լիբանանի առաջնորդը, Խորէն եպիսկ. : Որոշուած է ընտրութիւնը կատարել յառաջիկայ փետր. 14ին:

Տարուան գլխաւոր դէպքերէն մէկն եղաւ Համազգային ընկերութեան եւ Փալանճեան ճեմարանի 25ամեակին տօնակատարութիւնը, որ իր բարոյական յաջողութեան հետ ապահովեց պատկառելի գումարներ՝ մասնաւորապէս Հիւս. Ամերիկայի, Լիբանանի եւ Ֆրանսայի մէջ :

Նոյնքան ուրախառիթ պարագայ մը՝ Հալէպի Քարէն – Եփփէ ճեմարանին դիշերօթիկներու յատուկ շէնքին կառուցումը՝ շնորհիւ ամերիկահայ բարերարի մը:

Կրթական ճակատին վրայ խորապէս գնահատելի աշխատանքներ կատարուեցան Իրանի մէջ եւս, դպրոցական շէնքերու վերակառուցումով եւ աշակերտներու բազմացումով: Նարդունին մինչեւ այսօր ալ խանդավառութեամբ կը նկարագրէ իր տեսածները : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ

« ԾԱՆՐ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐ ՊԻՏԻ ԾԱԳԻՆ », ԵԹԷ...

Անցեալ օր գրած էինք թէ Յունաստան կ'ամբաստանէ Սելանիկի թուրք հիւպատոսը եւ փոխանորդը, իբրեւ բարոյապէս պատասխանատու Մ. Քեմալի ծննդավայրին դէմ արձակուած ռումբին, որ պատըրուակ ծառայեց Սեպտ. վեցի բարբարոս[illegible]անց: Այս առթիւ ձերբակալուած են հիւպատոսարանին դիշերապահը եւ թուրք ուսանող մը :

Անդարայէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղեց Յունաստանի, ազդարարելով թէ «որեւէ անպատշաճ արարք Սելանիկի ընդհ. հիւպատոսին դէմ ծանր անդրադարձումներ պիտի ունենայ թուրքեւյունական յարաբերութեանց վրայ »:

Անատոլուի գործակալութիւնը հաստատելով այս լուրը, կ'աւելցնէ. — Կառավարութիւնը այսօր (22 Դեկտ.) ազդարարեց հելլենական կառավարութեան թէ որ եւ է «անճահ եւ անարդարանալի ճընշում Սելանիկի մեր հիւպատոսներուն վրայ պիտի ստիպէ ձեռք առնել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները » :

Միեւնոյն ատեն Թուրքիոյ արտաքին գործերու նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, ամբաստանելով Յունաստանը թէ «անվերջ պահանջներ կը ներկայացնէ Սեպտ. վեցի խռովութեանց առթիւ»: Զեկոյցը կ'ըսէ թէ Յունաստանի վարչապետը, Կոստանդին Քարամանլիս չորս պայմաններ գրած է պալքանեան զինակցութեան անդամներու ժողովին գումարման համար. —

1. Հատուցում Յոյներու կրած վնասներուն համար:— 2. Երաշխաւորութիւն Թուրքիոյ յոյն փոքրամասնութեան համար: — 3. Պատիժ Սեպտ. վեցի խռովութեանց պատասխանատուներուն : — 4. Արտօնութիւն յոյն ձկնորսներուն՝ աշխատելու թրքական ջուրերուն մէջ :

Թրքական զեկոյցը այս պահանջներուն կը պատասխանէ արձանագրելով հինգ պարագաներ. —

1. Թրքական կառավարութիւնը քանիցս եւ պաշտօնապէս յայտարարեց թէ լիովին հատուցում պիտի տրուի նիւթական կորուստներուն համար: Արդէն կարգադրուած է յունական կորուստներու խնդիրը Իզմիրի մէջ :

2. Գալով այն պահանջին թէ հատուցումներու խնդիրը պէտք է նախապէս կարգադրուի, պալքանեան խորհուրդի ժողովին մասնակցելու համար, Թուրքիա այն տեսակէտն ունի թէ միջազգային պարտաւորութիւնները պէտք չէ զոհուին երկու կողմերու միջեւ ծագած վէճերու :

3. Խռովութիւններէն վերջ ձեռք առնուած խիստ միջոցները եւ թրքական կառավարութեան կրկնակի յայտարարութիւնները ամէնէն հաստատուն երաշխաւորութիւնը կը կազմեն Թուրքիոյ յոյն փոքրամասնութեան պաշտպանութեան համար :

4. Գալով խռովութեանց պատասխանատուները պատժելու պահանջին, Թուրքիա գիտէ թէ ինչպէս պիտի վարուի : Զանգուածային ձերբակալութիւններ կատարուած են եւ քննութիւններն ու հետապնդումները կը շարունակուին :

5. Ինչ կը վերաբերի ձկնորսութեան իրաւունքներուն, Թուրքիա որեւէ կապ չի տեսներ այս հին վէճին եւ թուրքեւյունական յարաբերութեանց բարւոքման միջեւ :

Եզրակացնեով, զեկոյցը կը յայտարարէ թէ Թուրքիա «ծայր աստիճան ցաւալի » նկատած է Սեպտ. վեցի խռովութիւնները եւ իր կարելին կատարած է, որպէս զի թուրքեւյունական բարեկամութիւնը եւ զինակցութիւնը չտուժեն այս դէպքերուն հետեւանքով :

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

ԳՈՆԷ ԱՅՍ ԱՌԹԻՒ...

Տեղական թերթերը էջերով ծանուցումներ կը հրատարակեն հին եւ նոր գիրքերու մասին, տօնական օրերու առթիւ :

Կ'առաջարկեն գնել այս կամ այն շարքը, իբրեւ լաւագոյն Կաղանդչէք :

«*Յառաջ*»ի չորրորդ էջին մէջ ալ համեստ ազդեր կ'երեւան, նոյն յանձնարարութեամբ: Առանց սնամէջ եւ շռնդալից «ռէքլամ»ներու:

Կը ծանուցուին գիրքեր որոնք իրական արժէք մը կը ներկայացնեն, իբրեւ բարձի գիրք :

Անշուշտ շատ աւելին կը գտնուի Փարիզի եւ Մարսէյլի գրավաճառներուն քով :

Միւս կողմէ, շարունակ նոր հրատարակութիւններ կը հասնին Լիբանանէն եւ Եգիպտոսէն:

Պէյրութի մէջ «Համազգային»ը եւ ձեռներէց անհատներ — մեծ մասով երիտասարդ — կը նոխացնեն հրատարակութեանց տեսակները, թուղթը եւ տպագրութիւնն ալ ազնուացնելով :

«*Յուսաբեր*» Հրատարակչականը անդադար կը բանի, հրապարակ հանելով հին եւ նոր արտադրութիւններ, ընտիր տպագրութեամբ :

Վերջին նորութիւնը՝ երկու փառաւոր հատորներ, « Դար մը գրականութիւն» , մօտաւորապէս 1500 էջ: Տքնաջան երկասիրութիւնը գրագէտ – ուսուցիչ Մինաս Թէօլէօլեանի, որ յոգնիլ չի գիտեր:

Երեւանէն ալ նոր գիրքեր կը հասնին պարբերաբար, մատչելի գիներով :

Անցեալ օր կը մտածէի առաջարկել մեր գրավաճառներուն որ ցուցահանդէս մը սարքեն Ազգ. Տան մեծ դահլիճին մէջ , զարկ տալու համար հայերէն գիրքերու վաճառման :

Կը մտածէի,— գոնէ այս առթիւ թող մեր «ազգային ազգը» տեսնէ թէ մենք ալ ետ չենք մնար: Ոչ ստեղծագործութեամբ, ոչ ալ հրատարակչական ճաշակով եւ յառաջդիմութեամբ :

— Ինչ ալ ընենք անօգուտ է, մրմռաց մէկը :

= Ա՛յ մարդ, *էթալաժի* երկրին մէջ կ'ապրինք: Չե՞ս տեսներ ի՛նչ հնարքներ կը մտածեն, ինչպէս կը ճոխացնեն եւ կը զարդարեն ապակեփեղկերը, յաճախորդ որսալու համար :

— Անօգուտ է, անօգուտ, շատ – շատ *Երազահան* կամ Նասրէտտին Հոճա *պիտի* փնտռեն: Եւ կամ աժան քերական մը պզտիկներուն համար:

... Ճի՞շդ է, Տիկիններ եւ Պարոններ: Ձեր մամիկները *Նարեկ* մը կամ *Սաղմոս* մը կը պահէին իրենց բարձին տակ, շատերը՝ առանց կարդալ գիտնալու: Դուք որ կարդալ – գրել գիտէք, ամօթ չէ՞ որ ծրար մը հայերէն գիրք չգնէք այս տօնական օրերուն — գոնէ ա՛յս առթիւ — իբրեւ կաղանչէք՝ *ձեզի՛* համար...

ՎԱՀԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Ազգաժողովի Ապահովութեան Խորհուրդին Դեկտ. 22ի նիստին մէջ, Սուրիա պաշտօնապէս պահանջեց Ազգաժողովէն վտարել Իսրայէլը եւ տնտեսական պատիժներ տնօրինել: Սուրիական պատուիրակը բանաձեւ մը ներկայացուց այս առթիւ, Իսրայէլը պատասխանատու համարելով Դեկտ. 11ի յարձակման որուն հետեւանքով սպաննուեցան 56 Սուրիացիներ եւ վեց Իսրայէլացիներ :

Պատուիրակը հերքեց Իսրայէլի առարկութիւնները եւ պնդեց թէ Տիբերիայի շրջանին մէջ կատարուած յարձակումը « կանխամտածեալ մարդասպանութիւն էր»:«Պատերազմական գործողութիւն մը՝ նացիական ձեւով»: Ցետոյ բացատրեց թէ Իսրայէլի վարիչները կը յիշեցնեն «հիթլերական մանրանկար կարգուսարք մը» : Եւ եզրակացուց. — « Ազգաժողովը, որ յաղթական հանդիսացաւ այդ կարգուսարքին դէմ բացած պայքարով, պարտաւոր է արմատախիլ ոչնչացնել այս նոր խլիրդը » :

Իսրայէլի պատուիրակը, Պ. Եբան , յայտարարեց թէ Սուրիա կը փորձէ փաստօրէն իւրացնել Տիբերիոյ լիճը, որ մաս կը կազմէ Իսրայէլի, համաձայն զինադադարի պայմանագրին : Այս առթիւ յիշեց Սուրիոյ զինուորական հրահանդները: Ցետոյ բացատրեց թէ Սուրիա դիրքեր հաստատած է թէ իր երկրին եւ թէ Իսրայէլի մէկ հողաշերտին վրայ, տիրապետելու համար բուն Իսրայէլի հողին: « Իսրայէլի կառավարութիւնը չի կրնար լրջօրէն նկատի չառնել Սուրիոյ սպառնալիքները որոնք ուղղուած են իր հողային ամբողջութեան եւ Միջին Արեւելքի խաղաղութեան դէմ»: Եւ վերջապէս մեղադրեց թէ Սուրիա բոլորովին կ'անտեսէ զինադադարի պայմանները:

Երկու կողմերը լսելէ վերջ Ապահովութեան Խորհուրդը որոշեց յետաձգել այս երկարատեւ նիստը, քննելու համար յանձնուած վաւերագիրները:

× Յորդանանի վերջին խռովութեանց հետեւանքով 41 սպաննուած եւ 150 հոգի վիրաւորուած են Ամմանի մէջ , ինչպէս կ'ըսէ պաշտօնական զեկոյց մը: Տեղեկութիւններ կը պակսին Երուսաղէմի հին քաղաքամասի կորուստներու մասին: Բարեկարգութիւնը վերահաստատուած է եւ Ծնունդի ուխտագնացութիւնները պիտի կատարուին անարգել , ինչպէս եւ աւանդական արարողութիւնները՝ Բեթղեհէմի մէջ :

× Մոսկուայի անթելը կը գովէ Յորդանանի «քաջարի ընդդիմադիրները որոնք

60.000 ՆՈՐ ՋԻՆՈՒՈՐ ԴԷՊԻ ԱԼԺԵՐԻԱ

Կառավարութիւնը գործի ձեռնարկած է, զոհացում տալու համար Ալժերիոյ կուսակալին ,որ վաթսուն հազար նոր զինուոր կը պահանջէր բարեկարգութիւնը ապահովելու համար : Առաքումը պիտի կատարուի աստիճանաբար: Միեւնոյն ատեն որոշուեցաւ մասնաւոր մարմին մը զրկել Ալժերիա, մանրամասն քննութիւն կատարելու համար կացութեան մասին :

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն , ազգայնականները կը շարունակեն թռուցիկներ ցրուել, Ծնունդի տօներուն առթիւ: Կը վախցուի որ ահաբեկիչները խռովութիւններ սարքեն աւելի լայն ծաւալի մը վրայ, զրգռելով իսլամական մոլեռանդութիւնը: Զինուորական իշխանութիւնները կը կարծեն թէ ազգայնականները կ'ուզեն օգտուիլ Ֆրանսայի երեսփ. ընտրութիւններէն, պատեհ ժամուն գործի ձեռնարկելու համար: Իրենց նպատակն է հիմնովին փոխել Ալժերիոյ ներկայ կարգուսարքը: Կիրակի օր Ալժերիա պիտի մեկնի վարչապետին գլխաւոր խորհրդականը, Պ. Ժաք Տիւհամել, խորհրդակցելու համար կուսակալին հետ :

Ըմբոստները կը շարունակեն յարձակումներ կատարել երկրին զանազան մասերուն մէջ: Առջի օր վեց հոգի եւս ըսպաննուեցան: Կուսակալը կը յայտնէ թէ նոր համախմբումներ տեղի կ'ունենան Կոստանդինի շրջանին մէջ, թէ զէնքի մաքսանենդութիւն կը կատարուի Լիբիոյ սահմանագլուխէն :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՎԱՆԻ ՏՈՔԹ. ԸՇԸՐԸ

Գ.

Ծանր էր Տոքթ. Ըշըրի վիճակը մանաւանդ: Պայազիտի մօտերն էր որ տեսայ իր միաձի փոքրիկ կառքը: Վրան կապուած պատգարակի մը մէջ պառկած էր մէկը, ծածկուած թանձր փոշիով: Ճերմակ, թափանցիկ քոխ մը կը ծածկէր դէմքը: Հարցուցի ծանօթ ձիապանին, որ կը քաշէր ձիու սանձէն, թէ ո՞վ էր պատգարակին մէջ պառկողը:

— «Տոքթ. Ըշըրն է», ըսաւ: «Խելք չկայ վրան: Կրակներու մէջ կ'այրի: Ծարաւէն կը մեռնի: Ջո՛ւր, ջո՛ւր կը պաղատի»

Ջո՛ւր: Ուրկէ՞ ճարել: Հազուադէպօրէն մեր հանդիպած գետակները, առուները՝ կը վերածուէին տիղմի, թրիքահամ ու միզահոտ՝ հազարաւոր մարդոց, անասուններու, սայլերու ու նահանջող բանակի ձիերու եւ փուրգոններու անցքէն: Ճահիճները՝ դարշահոտ: Կարծէք թարախ: Ի՞նչպէս խմել:

Ետ մնացած էին ու մազապուրծ ազատուած Բերկրիի ահաւոր ջարդէն:

Վերջապէս կը հասնի Երեւան, ու իր պաշտօնակիցներու հետ Թիֆլիս, ուր ատեն մը մնալով կ'ապաքինին ու կը մեկնին Ամերիկա: Հոս է, որ, եթէ չեմ սխալիր, կը կնքէ իր մահկանացուն Տիկին Բէյնոլտսը:

Ամերիկայի մէջ Տոքթ. Ըշըր, Տոքթ. Բէյնոլտսի եւ Միսթըր Եարոյի հետ կը լծուին հայանպաստ քարոզութեան: Կը շրջին զանազան քաղաքներ: Եկեղեցիներու բեմերէն, կրօնական եւ բարեսիրական միութիւններու ամպիոններէն կը նըկարագրեն, ականատեսի բերնով, մեր քրիստոնեայ, անմեղ ժողովուրդին վրայ գործադրուած անլուր վայրագութիւնները:

Կը խօսին այն աննկարագրելի թշուառութեան մասին՝ որուն մատնուած էր Վասպուրականի դաղթող ժողովուրդը: Ո՞ր գրիչը պիտի համարձակէր նկարագրել այս ահռելի թշուառութիւնը: Ժողովուրդ մը՝ առաքինի, շինարար, ստեղծագործ՝ բռնօրէն զրկուած իր դարաւոր հողերէն: Իր կանանչաւէտ դաշտերէն, իր զովասուն ձորերէն ու լեռներէն: Իր կարկաչուն, սառնորակ առուներէն եւ աղբիւրներէն: Եւ յանկարծ քշուած, տաժանելի պայմաններու մէջ, դէպի Արարատեան դաշտի ամառնային վատառողջ, անհանդուրժելի կլիման: Անպատսպար ու անապաստան: Փողոցներու ու անստուեր դաշտերու մէջ: Բաց երկնքի տակ: Յորեկը 40 – 50 աստիճան տօթ: Գիշերը մինչեւ ոսկորները թափանցող խոնաւութիւն: Անվարժ տաք եւ վատառողջ ջուրին: Անօթի ու զուրկ բժշկական խնամքէ:

Ու զանազան համաճարակներ՝ որոնք կը հնձեն հարիւրաւոր կեանքեր ամէն օր: Ու սիրտեր քարացած: Եւ աչքեր ցամքած՝ զուրկ պուտ մը արցունք թափելու մխիթարութենէն իրենց մեռնող հարազատներու վրայ՝ որոնց մարմինները իրարու վրայ կը դիզուին սայլերու մէջ՝ փոխադրուելու համար հասարակաց փոսերը՝ անհետ կորսուելու համար: Մարմիններ՝ որոնցմէ շատեր պէտք էր որ Պանթէոններու մէջ հանգչէին:

Ու այսպէս 40 – 50 հազար երկու, երեք ամսուան մէջ:

Ա՞յս պիտի ըլլար ճակատագիրը ժողովուրդի մը որ դիւցազնական պայքարով փրկեց իր կեանքն ու պատիւը վայրագ ցեղի մը ճանկերէն: Մաքրեց իր պապենական հայրենիքը անոր պիղծ դարշապարներէն եւ իրականացած կարծեց իր դարաւոր երազը — ապրիլ անոր մէջ ազատ, խաղաղ ու բարգաւաճ կեանքով: Ոհ, բիւր եւ բիւր նզովք քեզ, ով հայակեր Ցարդ Ռուսիոյ, ու քու հրէշատիպ Լոպանովներուն: Հեղինակներ՝ այս ծրագրեալ, անորակելի անարդարութեան:

Բայց անցնինք:

Մեր այս երեք ազնիւ բարեկամներու քարոզութիւնը կը յուզէ սիրտերը Ամերիկայի քրիստոնեայ, մարդասէր դասին, ու կարեւոր դեր կը խաղայ «Հայերուն եւ Ասորիներուն օգնող Ամերիկեան կոմիտէ»ի կազմուելուն մէջ:

Այս կոմիտէի կողմէ, 1917ի գարնան, Միսթը Եարոյի նախագահութեամբ, Հայաստան եկան խումբ մը Ամերիկացիներ, որոնց մէջ էր նաեւ Տոքթ. Բէյնոլտս: Տոքթ. Ըշըր չէր կրցած դալ արկածի մը պատճառով:

Մեր նիւթէն դուրս է տալ պատկերը այն հսկայական, բազմատեսակ օգնութեանց՝ որ այս կոմիտէն, այդ օրերէն մինչեւ դեռ տասնեակ մը տարիներ (1919էն Նիւ Իսթ Բիլիֆ) անունով, ընծայեց Հայաստանի մեր տասնեակ հազարաւոր որբերուն ու գաղթականներուն

Ըսեմ միայն որ, երբ Տոքթ. Ըշըր Հայաստան վերադարձաւ (1919), Երեւանի շրջանի (Երեւան, Էջմիածին, Աշտարակ, Ղամարլու, Նոր Պայազիտ) Ամերիկեան Նպաստամատոյցի որբանոցներու մէջ կը պատսպարուէին ու կը կրթուէին մօտ 8000 որբեր ու որբուհիներ:

ՂԱԶԱՐ ՆԵՐԿԱՐԱՐԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

Գ. ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏԸ ՍԿՍԱԾ Է...

Ամերիկեան թերթ մը կը գրէ թէ Գ. աշխարհամարտը սկսած է տասնըվեց տարիէ ի վեր, թէ Խ. Միութիւնը կը շահի, իսկ Մ. Նահանգները կը կորսնցնեն:

740 միլիոն հոգի, ինը միլիոն քառ. քիլոմեթրի վրայ, բաժնուած տասնըեօթ երկիրներու միջեւ, կը գտնուին խորհրդային խմբակցութեան մէջ:

— Արեւմտեան երկիրները միեւնոյն թուականներուն բարոյապէս կորսնցուցին 693 միլիոն բնակիչներ, որոնք կ'ապրին տասնըմէկ միլիոն քառ. քիլոմեթրի վրայ, քսաներեք երկիրներու մէջ:

Ահաւասիկ այն զէնքերը զորս կը գործածէ Խ. Միութիւնը եւ որոնք չփոթութեան կը մատնեն Ամերիկացիները:

Առաջինը Խ. Միութեան քարոզութեան զէնքն է: Առանց վառօդի եւ հիւլէական ռումբի, գաղափարները հրասայլերուն տեղը կը բռնեն: Խ. Միութիւնը եւ արբանեակները տարեկան հազար միլիառ Ֆրանք կը ծախսեն լսելի ընելու համար համայնավարութեան խօսքը, առանց հաշուելու համայնավարական կազմակերպութիւններու ծախսած գումարները զանազան երկիրներու մէջ (Ֆրանսայի մէջ քարոզութեան համար տարեկան մօտ յիսուն միլիառ Ֆրանք կը ծախսեն այս կազմակերպութիւնները):

Երկրորդ զէնքը պատգամաւորներու փոխանակութիւնն է արեւմտեան պետութեանց հետ. 363 խորհրդային պատգամաւորներ ամէն արհեստէ (դիտուն, արհեստագէտ, սէնտիքաներու, մշակութային միութեանց անդամ եւայլն), ոչ համայնավար երկիրները մտան 1954ի ընթացքին եւ Ռուսերը ընդունեցան իրենց կարգին 683 օտար պատգամաւոր միեւնոյն տարին (որոնց 237ը արեւմտեան Եւրոպայէն):

Երրորդ զէնքը — միջազգային առեւտուրն է: Խ. Միութիւնը կրնայ աւելի շատ ապրանք առաջարկել օտար երկիրներու, քան Մ. Նահանգները:

Խ. Միութիւնը Եգիպտոսի զէնք կ'առաջարկէ անոր բամպակին եւ բրինձին փոխարէն, Աֆխանիստանի կ'առաջարկէ ուրիշ անմրցելի ապրանքներ, Լիբանանէն ծխախոտ եւ պտուղ կ'ուզէ գնել, Միջին Արեւելքի քարիւղին ձեռք կ'ուզէ զարնել: Այսպէս խորհրդային խմբակը արեւմտեան պետութեանց ձեռքէն կը խլէ այն ամէնը, որոնց համար անոնք նոյնքան նը-պաստաւոր գին չեն կրնար տալ: Եւ հետզհետէ Կրէմլին իր մէջ կը քաշէ այն երկիրները որոնց շուկան գրաւեց:

Չորրորդ զէնքն է տնտեսական օժանդակութիւնը: Ամերիկեան այս զէնքը իր դէմ կը դառնայ: Զուտ առեւտրական առաջարկներէ ետք, Խ. Միութիւնը իր արհեստագիտական օժանդակութիւնը կ'առաջարկէ իր գրաւած շուկաներուն: Ան պատրաստ է մասնակցելու Ասուանի ամբարտակին (Եգիպտոս), Հնդկաստանի մէջ պողպատի ճարտարարուեստի ստեղծումին եւայլն:

Խորհրդային տնտեսական այս յարձակողականն էր որ ստիպեց Ամերիկացիները մղելու «երկրորդ Մառնի ճակատամարտ» մը: «Մառնի առաջին ճակատամարտը» արեւմտեան խմբակցութեան եւ սովետական ճակատին միջեւ տեղի ունեցաւ 1947ին — Մարշըլի ծրագիրը կասեցուց համայնավարական յառաջխաղացումը: Այսօր Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի ճամբորդութիւնը դարձեալ Ռուսերը կը հասցընէ դէպի «դիւանագիտական դետը»:

Հինգերորդ զէնքն է քաղաքական թափանցումը: Կը թուի թէ մինչեւ անդամ Անգլիան անմատչելի չէ: Քանի մը շաբաթ առաջ Լորտ Ասթըր Լորտերու ժողովին մէջ, կ'ըսէր թէ համայնավար «Հինգերորդ թեւ» մը ներս սպրդած է քաղաքային բարձր վարչութեանց, դիտական աշխարհին եւ մինչեւ Եկեղեցիին ծոցը:

Խորհրդային ռազմավարութեան այս օրէնքները գաղտնի չեն: Մարեշալ Բուլկանին տասը տարի առաջ սահմանեց զանոնք, «արդի պատերազմը հոգեբանական պատերազմ մըն է, զինեալ ուժերը կրնան ետ մղել զինեալ յարձակում մը, կամ հակառակ պարագային, գրաւել հող մը որ արդէն հոգեբանօրէն գրաւուած է»: Այս տեսակէտը բոլոր խորհրդային վարիչներուն տեսակէտն է տասնեակ մը տարիներէ ի վեր:

Ամերիկեան թերթին համար այս ռազմավարութիւնը վճռական արդիւնքներ տուած է: «Ամբողջ Եւրոպայի մէջ համայնավարական յաջողութիւնները կը բազմապատկուին: Վիէթնամի մէկ մասը ձեռք բերելով 1955ին, անոնք ամէն օր աւելի եւս կը թափանցեն Հնդկաչինի մէջ, որ պարպուեցաւ Ֆրանսացիներու կողմէ: Մալեզիոյ մէջ համայնավարները ուժ կու տան ըմբոստներուն՝ ընդդէմ անգլիական ուժերուն: Միջերկրականի մէջ հիւսիսային Ափրիկէն վառօդի տակառ մը դարձած է, որուն կափարիչը հազիւ թէ կրնայ բռնել Ֆրանսան: Միջին Արեւելքի եւ Կիպրոսի խռովութիւնները յաղթաքարտեր են Խ. Միութեան տարածման համար: Նորվեկիան, ալ, Արեւմտեան Եւրոպայի պաշտպանութեան բանալին, կը յայտարարէ Խ. Միութեան թէ արեւմտեան պետութիւնները իր խարիսխները պիտի օգտագործեն միայն այն պարագային եթէ յարձակման ենթարկուի:

Ամերիկեան թերթը կ'աւելցնէ թէ «1917էն մինչեւ այսօր ամերիկացի ժողովուրդը 308·000 միլիառ Ֆրանք ծախսեց եւ մէկուկէս միլիոն զոհ տուաւ, վիրաւոր թէ մեռեալ, երեք պատերազմներու ընթացքին, յուսալով թէ պիտի կրնայ ապահովել աշխարհի մը գոյութիւնը, ուր Ամերիկացիները կարենան խաղաղ ապրիլ: Եւ սակայն 1955ին ալ աշխարհ տակաւին չէ եղած այն ինչ որ կ'ուզէին:

ՄԷԿՈՒՆ կը հարցնեն՝ թէ ինչպէ՞ս յաջողած է այդքան համբերատար ըլլալ:

— Վարժութեան խնդիր է պարզապէս, կը պատասխանէ մարդը: Կամաց-կամաց սկսայ: Ամէնէն առաջ հրահան (չաքմաք) մը առի: Յետոյ՝ կին մը եւ ի վերջոյ յօժարեցայ զոքանչիս հետ մէկ տան մէջ բնակիլ:

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԹԻՆ ՈՐՋԵՐԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Ով որ լաւ էր ճանաչում Եղիշէ Չարենցին, չէր կարող չհաւատալ, թէ նա ինքնասպան չէր եղած, քանի որ իր մտերիմ ռուս բանաստեղծ Վլ. Մայակովսկիի ինքնասպանութեան լուրը լսելուց անմիջապէս յետոյ, նա իսկոյն կտրել էր իր բազկերակը: Եւ եթէ Նշան Մակինցի կինը՝ Սիրուշը պատահմամբ վրայ չհասնէր, Չարենցը արդէն մեռած պիտի լինէր 1930ին ...

Բայց 1930ին պատահականօրէն «փըրկուած» Չարենցը, վեց տարի յետոյ, գրեթէ միեւնոյն պատճառներով, ընկաւ միեւնոյն ջրապտոյտի մէջ եւ խեղդամահ եղաւ ...

Բանտի հիւանդանոցում Չարենցը իր կեանքի վերջին օրերը անցկացրել էր իր մօտ հիւանդ պառկած մտերիմ մի ընկերոջ՝ լուսաւորութեան նախկին Ժողկոմ Արտօ Եղիազարեանի հետ: Եթէ Եղիազարեանը դեռ կենդանի է, շատ բան ունի պատմելու բանաստեղծի կեանքի վերջին տառապալից օրերի մասին:

★

Իր եղերական մահից առաջ, վերջին անդամ Չարենցին տեսել եմ Հայ Մշակոյթի Տանը, Կոմիտաս վարդապետի թաղման օրը:

Վարդապետի դագաղը դրուած էր Հայ Մշակոյթի Տան Դահլիճում: Երեք օր ու գիշեր մայրաքաղաքի եւ հեռուներից եկած ժողովուրդը եւ Վարպետին կարօտցած իր երբեմնի աշակերտները իրենց վերջին այցելութիւնն էին տալիս շուրջ 25 տարի հոգեկան ծանր տառապանքների մէջ հալումաշ եղած հէք Կոմիտասին: Նրա շնորհալի աշակերտ խմբավար Թաթուլ Ալթունեանի ութսուն հոգինոց քառաձայն երկսեռ երգեցիկ խումբը, տարերայնօրէն երկու հարիւր դառնալով, անվերջ երգում էր վարպետի ձայնագրած հայ ժողովրդական երգերը, մերթ «Անձրեւն եկաւ շաղալէն», մերթ նշանաւոր «Լօ – լօ»ն...

Բայց Եղիշէ Չարենցը դեռ չէր երեւում:

Երրորդ օրը, քաղաքացիական հոգեհանգստի ժամանակ, նկարիչ Փանոս Թէրլէմէզեանը իր տխուր յուշերն էր պատմում եւ հասել էր արդէն իր վերջին այցին Փարիզի հոգեկան հիւանդանոցում. «Կոմիտասը զիս չճանաչեց. ան անվերջ կ'երգէր՝ «Գարուն ա, ձիւն ա գալիս»ը:

Երբ այս բառերը հեկեկանքով արտասանում էր ծերունի նկարիչը, նոր ներս մտաւ ամէնքից սպասուած Եղիշէ Չարենցը: Նա ուղիղ գնաց դէպի Վարպետի դագաղը, լուռ կանգնեց դագաղի առջեւ, երկար, երկար նայեց դագաղին եւ լուռ էլ հեռացաւ գնաց՝ ոչ ոքին նկատելով...

Այնուհետեւ այլեւս չտեսայ Չարենցին:

Կոմիտաս Վարդապետի թաղմանը ներկայ չեղաւ Չարենցը: Նա չտեսաւ, թէ ի՞նչպէս, երբ դագաղը գերեզման էին իջեցնում, յանկարծ երկինքը ամպոտուեց եւ բարակ անձրեւ սկսեց տեղալ: Այդ ժամանակ էր, որ ժողովրդի միջից յանկարծ երգչուհի Դանիէլեանը երգեց «Անձրեւն եկաւ շաղալէն»ը...:

Չարենցի հանճարի երկունքը տեղի ունեցաւ Ազատ եւ Ա՛կախ Հայաստանում: Նրան առաջինը ողջունեց մեծ Նիկոլ Աղբալեանը ...

Հայաստանի ազատութեան եւ անկախութեան կործանումի հետ փաստօրէն կործանուեց նաեւ Չարենցի շողշողուն քանքարը՝ իր ժողովրդի հետ միասին գերի դառնալով բոլշեւիկեան կարմիր բռնակալութեան: Բայց երբ 1930 – 36 թ. թ. իր ժողովրդի հետ միասին նա փորձեց փշրել գերութեան անարգ շղթաները, շատերի հետ նա էլ գոհ դարձաւ իր այդ արդար փորձերին ....

Ինքն էր, որ Յ. Թումանեանի մահուան տասնամեակին յայտարարեց, որ Թումանեանը Հայոց բանաստեղծութեան Մասիսն է: Բայց ինքն էլ, շատ չանցած, որպէս մի արեւ, մայր մտաւ Մասիսի յետեւում ...

Ս. ՍԱՀԱՌՈՒՆԻ

(«Հայրենիք» ամսագիր) ՎԵՐՋ

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ողողումներու մասին սըրտաճմլիկ մանրամասնութիւններ կը հաղորդեն թերթերը: Նիւթական վնասը յիսուն միլիոն ոսկին կ'անցնի: Ամէն օր դիակներ երեւան կը հանուին Թրիփոլիի մէջ:

ՍԹԱԼԻՆԻ ծննդեան 76ամեակը տօնուեցաւ Մոսկուայի մէջ, առանց շռնդալից փառաբանութեանց: Մամուլը զանց առած էր ծանօթ փառաբանութիւնները— «Մարդկութեան ամենամեծ հանճարը», «պատմութեան ամենամեծ ռազմական հանճարը» եւն.:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մայրաքաղաքը հասաւ Խ. Միութեան առաջին դեսպանը, Զորին, որ եօթը տարի առաջ յաջողած էր բոլշեւիկացնել Չեխոսլովաքիան:

Ա. ՔԱՋՈՒՆԻ ՆԵՐ ԿՈՂՄՈՒՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅՓՈՒՆԸ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. ՊՈՒՀ

— Ձեզի որո՞ն դերը կու տայ, պատ. Շուքիր, հոս։ — կը հարցնէ Ռուբէն Գալայճեան։ — Հոս ալ կրնայ ըլլալ, ինչպէս Պոլսոյ մէջ, ուր ամէն ինչ կը կատարուի ի գլուխ Ռուբէնի։ Ես ալ կրնամ ըսել, որ հոս ալ ամէն ինչ կը կատարուի ի գլուխ Ռուբէնի։ Ռուբէնի ներկայութեան մէջ ես ոչինչ կրնամ ընել։ Ան ինծի համար ամէն ինչ է։ Ան ինծի համար հայրենիք է, ան ինծի համար ազգ է, ան ինծի համար եկեղեցի է

հինգ օր պայքարեցան Պաղտատի դաշինքին դէմ»: Այս առթիւ կ'ամփոփոէ կուսակցութեան պաշտօնաթերթին խմբագրականը որուն համաձայն Յորդանանը հակաբոլշեւիկ ճակատին մէջ առնել՝ «կը նշանակէ դաշոյն մը ուղղել անոր դրացի երկիրներուն: Յորդանանի ժողովուրդը կը պայքարի այդ ձեռնարկին դէմ որ մահացու պիտի ըլլար իրեն համար»:

× Կը հերքուի այն զրոյցը թէ Եգիպտոս, Արաբիա եւ Սուրիա խոստացած են ութ միլիոն սթերլին փոխ տալ Յորդանանի, որպէսզի հրաժարի անգլիական նը պաստէն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ համաձայնութիւն մը կնքեցին, գործակցելու համար հիւլէական ուժի խաղաղ օգտագործման մէջ: Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ ուրիշ համաձայնութիւններ ալ պիտի կնքուին :

ԿԻՊՐՈՍԷՆ կը հեռագրեն թէ անգլ. զօրքը նոր խուզարկութիւններ կատարեց հարաւային – արեւմուտքի լեռնային շրջաններուն մէջ, ահաբեկիչներ եւ պահուած զէնքեր գտնելու համար: Տասնըմէկ օր առաջ կատարուած խուզարկութիւնները մեծաքանակ զէնքեր երեւան հանեցին : Ձերբակալութիւններ ալ կը կատարուին : Ահաբեկիչները որ ամէն օր անակնկալներ կը սարքեն :

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՒ արեւմտեան Գերմանիոյ Ապահովութեան նախկին վերատեսուչը, Օթթօ Ճոն, որ 1954 Յուլիսին արեւելեան շրջանը փախչելէ վերջ վերադարձած էր: Պիտի դատուի իբրեւ հայրենադաւ :

ԱԹԷՆՔԻ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 26 տարեկան Յոյն մը, Եորկի Մորատիս, երբ լուր մը կը հաղորդէր գաղտնի հեռաձայնով, սրճարանի մը մէջ: Ուրիշ երկու մեղսակիցներ ալ ձերբակալուեցան, իբրեւ սովետական գործակալներ :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ համայնավարները երէկ իրենց երկրորդ համագումարը բացին Պուքրէշի մէջ: Կ'ըսուի թէ Կոմինֆորմն ալ ժողով պիտի գումարէ միեւնոյն առիթով, մասնակցութեամբ Մոսկուայի ներկայացուցիչներուն, նոր հրահանգներ տալու համար արբանեակներուն: Աւելորդ է լսել թէ որոշումները գաղտնի պիտի պահուին :

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ կը շարունակուի նոյն սաստկութեամբ: Յաճախադէպ են ժողովներու խանգարումները, մասնաւորապէս Փուժատի կուսակիցներուն կողմէ: Թերթերը կը պահանջեն որ Յունուար 2ի քուէարկութիւնը տեւէ մինչեւ ժամը 20: Մարսէյլի մէջ որոշում տրուած է այս մասին :

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ ահագին վնասներ պատճառեցին Եուկոսլաւիոյ եւ Քալիֆորնիոյ մէջ: Տասը դիւղախումբեր պարպուեցան վերջին երկրին մէջ :

ՑԿԵԱՆՍ ԹԻԱՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ դատապարտուեցաւ Արթիւր Ճանճիկեան, ուրիշ երկու տեղացի մեղսակիցներու հետ, այն ամբաստանութեամբ թէ յարձակում գործած էին շարժավարի մը վրայ :

ԲՈԼՈՐԻՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ԾԱՆՈՒՑԱՆԵԼ թէ Պ. Ա. ԱՂԱՄՃԱՆԻ մահուան պատճառով, ՆԱՍԻՈՆԱԼԻ ընդհ. գործակալութիւնը յանձնուած է Պ. ԿՐՕՆԻԿ ԱԼԵԱՆի, ապահովագրական խորհրդատու :

Կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 6·30, իւր գրասենեակը՝

28, Rue de la Victoire
Tél. TRU. 76 - 68

***

Պ. ԿՐՕՆԻԿ ԱԼԵԱՆ, ապահովագրական խորհրդատու

28, Rue de la Victoire

Կը փնտռէ լուրջ պաշտօնեայ մը, գրասենեակի (պիւրօ) գործերու վարժ, նախընտրաբար ապահովագրութեան ծանօթ: Ներկայանալ ժամը 3էն 6·30:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆ.— Համաչարսանճագի Հայր. Միութեան Լիոնի եւ Մարսէյլի մասնաճիւղերը իրենց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հայրենակից Պ. Կարապետ Անտոնեանի, իր զաւակներուն եւ բոլոր պարագաներուն, իրենց տիկնոջ, մօր եւ ազգականին Տիկին Նուարդ Անտոնեանի (Վիէն) կսկծալի մահուան առթիւ :

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ԵՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Նուիրուած Կ. Փոլատեանի նոր գործին՝ ՎԵՐԱԴԱՐՁ :

Այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, Քաֆէ Նոայի սրահը :

Կը խօսին՝ ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿ. ԺԱՆ ՊԱԼԱՐ Կ. Փոլատեանի գործը կը վերլուծեն :— Պ. ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ, Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՀԱՃԵԱՆ:

Օր. Ա. Սարգսեան կ'արտասանէ «Վերադարձ»էն հատուածներ, զոր Ֆրանսերէնի թարգմանած է

ԼԻՒՔ ԱՆՏՐԷ ՄԱՐՍԷԼ

Հաւաքոյթի ընթացքին գիրք չի ծախուիր (Գինեձօնի մասնակցութեան համար որ եւ է վճարում չկայ) :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Տէր եւ Տիկին Յ. Հաթէմեան նուիրած են արծաթեայ ոսկեզօծ միւռօնթափի աղաւնի մը, որուն օծումը պիտի կատարուի այս կիրակի, տօն Ս. Ստեփաննոսի : Այս առիթով հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Հաթէմեան եւ Լուսարարեան գերդաստաններու ննջեցեալներուն, ինչպէս նաեւ Դպրաց Դասի ննջեցեալ անդամներու յիշատակին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի եւ շրջաններու Ազգ. Միութեան Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Ստեփաննոս արք. Յովակիմեանի հոգւոյն համար հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի, այս կիրակի, Լիոնի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հանգուցեալ Այրի Տիկին Լուսիա Մխնեանի (ծնեալ Գասապեան) մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Պոմոնի Ս. Գ. Լուս. եկեղեցւոյ մէջ, այս կիրակի: Կը խնդրուի յիշատակը յարգողներէն ներկայ ըլլալ եկեղեցին, ժամը 10·30ին:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՓԼԻՍԷՆԵՐ
(Ամէն տեսակ, վերջին նորաձեւութիւններով)
ԿՈՃԱԿ — ՊՈՒՔԼ
ԳՕՏԻ (կերպաս)
(Մասնաւոր գին կարի համար)
Եկէք տեսէք մեր քոլեքսիոնները
« AUX DOIGTS DE FEE »
Professionel - Fabricant
19,rue Nationale (Côté Crs Belzunce)
MARSEILLE

ՊԷԱԹՐԻՍ
Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ քանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ
Complet deux piéces
2000էն — 4500 ՖՐԱՆՔ
Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ
Մեծաքանակի եւ դպրոցական աշակերտներու
ԱՌԱՆՁԻՆ ՁԵՂՉ
Անվարան դիմել՝
97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél. RIC, 57-57

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻԻ ԵՒ ՄՈՐԹԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է
Տ Ի Ր Ա Ն
Արագ սպասարկութիւն
Վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (Xe)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ ԾՆՈՒՆԴԻ

Պոմոնի եւ շրջակայից Ս. Գ. Լ. եկեղեցւոյ արարողութեանց :

Այս կիրակի, Տօն Սրբոյն Ստեփաննոսի նախասարկաւագին :

Սկիզբ ժամերգութեանց ի ժամ 8:

Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ ժամը 10:

(Շար.)

*

Ս. ԽԱՉ

Այսօր Ճրագալոյց Ծննդեան :

Ժամը 17ին ժամերգութիւն եւ ձայնաւոր պատարագ զոր կը մատուցանէ Գեր. Կ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ, (առաջնորդ Հայ Կաթողիկէներու) :

Վաղը Կիրակի, Ծնունդ :

Ժամը 9·30ին ժամերգութիւն :

Ժամը 10·30ին ձայնաւոր պատարագ զոր կը մատուցանէ Գեր. Կ. Ամատունի :

(Շար.)

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՎԱԼԱՆՍ, Ա. Ա. — Յայտարարուած է հինգշաբթիի օրուան թիւին մէջ :

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԱՆՊԱՅՄԱՆ

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ Տօնական օրերու առթիւ իրենց ապսպրանքները ընել մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, դիներու ըզգալի զեղչով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտութեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ, համեղ եւ ընտիր, որոնք միշտ գոհ կը ձգեն մեր այցելուները :

Ունինք թահին ու հէլվա, եալաննի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական, կալամաթա, տեղական ու թրքական զուտ ձէթ, Ամասիայի չոր պամիա եւ Հալէպի կարմիր ոսպ, ճերմակ պանիր, քաշքավալ պալքանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ, Կեսարիոյ ընտիր ապուխտ, եւ սուճուգ, որ միայն մեր քով պիտի գտնէք: Ծիրանի պաստեղ, պիստակ եւ միջուկը նաեւ փիստաշ 700 Ֆրանք քիլօն եւ միջուկը, քիշնիշ եւ փինիօն, սալեպ, մահլեպի, սումաք, սագրզ, պահար, քիմիօն, չաման, բոլոր համեմները Ֆրանսայի ամէն կողմը 24 ժամուան մէջ զրկելու պայմանաւ, նաեւ Պելճիքա, Զուիցերիա, եւ այլուր:

Մանաւանդ մեր ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ, զուտ խաղողէ պատրաստուած, անպակաս չըլլայ ձեր սեղանէն, իսկ քաշուած համեղ զուտ սուրճը, կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնը : 20 Rue Villeroy et 244 Rue Vendôme, *LYON*

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Վարչութեան անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս երեքշաբթի, ժամը 6·30ին սրճարան Ռեժանի վերնայարկը:

Վերջին ժողովն է այս, ուր պիտի որոշուի ընդհ. ժողովին թուականը :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Հմայեակ Քէօսէեան (Զէնկիլէրցի) 5000 Ֆրանք կը նուիրեն Մոնմորանսիի հանգստեան տան, ողբացեալ Յակոբ Նշանեանի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Ստանալ «Յառաջ»ին :

*

Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի վարչութիւնը ստացած է Տէր եւ տիկին Սիրանոյշ Անդրէասեանէ հազար Ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին Նուարդ Անտոնեանի մահուան առթիւ : Տէր եւ Տիկին Շաքէ Սանթրեանէ 500 Ֆր. դիւղին աղքատներուն համար: Ինչպէս նաեւ Պ. Վարդգէս Քոստիկեանէ 2000 Ֆր.:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Նազելի Թեհլիրեան եւ բոլոր պարագաները (Եուկոսլաւիա, Մարոք, Ամերիկա) կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, յետ պատարագի իրենց ամուսնոյն եւ ազգականին՝

ՄԻՍԱՔ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆի

մահուան առաջին տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՍՏԱՑԱՆՔ

«ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԱՄՐՈՑԸ», գրեց Ներուս: Վարանդեան մատենաշար, թիւ 1: Տպ. «Ալիք», Թեհրան, գին 20 րիալ :

ՁԵՐ ԶԱՐԹՕՆՔԻ
(REVEILLON)
ԵՐԵԿՈՆ ԼԻԼԱՅԻՆ ՄՕՏ
Պիտի անցընէք անշուշտ, գտնելով հայկական թոփիկը, միտիա, տերեւով տոլմա եւ աւանդական անուշապուրը, բազմատեսակ աղանդերներ, արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ եւ անուշեղէններ:
Շ Ա Մ Փ Ա Ն Ե Ա
Օղին և ընտիր բոլոր խմիչքները միշտ պատրաստ պիտի գտնէք :
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳ
Մասնակցութեամբ Ալֆոնսի, Փեքմէզի եւ Գարեգինի, ինչպէս նաեւ Տիկին Իքսի հայկական եւ արեւելեան երգերով եւ պարերով :
Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը
24, Rue St. Lazare TRI. 31-62,
Métro Notre Dame de Lorette

DISTILLERIE RAKI DUZE Ի
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆ ՈՒ ԽԱՆՈՒԹԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ ԵՆ
2. RUE SCARAMELLI, MARSEILLE, Tél. GA. 09 - 51
ՏԱԼԱՔԻՒՓԷԵԱՆ Որդի կը շարունակէ ընդունիլ իր յաճախորդները այս նոր հասցէին :

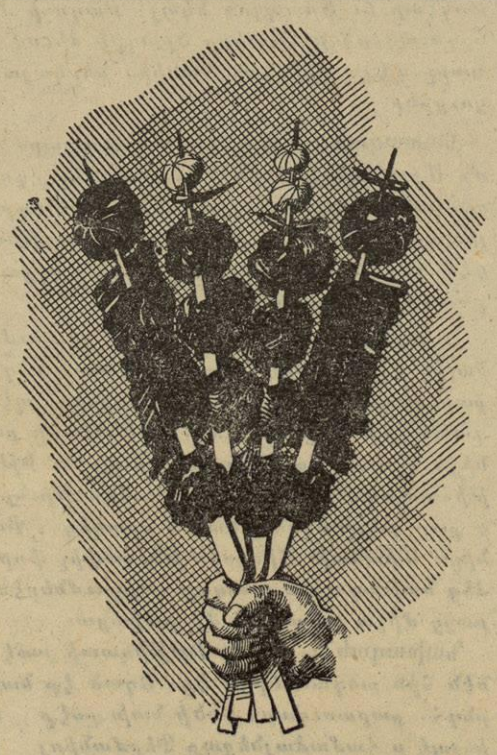
ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Հիմնադիր-տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
★
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
Téléphone BAL. 31 - 21
(Métro: F. D. Roosevelt)
★
Հանելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորովածներ, «շաշլիք», «քարսքի»
★
BAR AMERICAIN

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ԿԻՐԱԿԻ 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

DIMANCHE 25 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7861 31e ANNÉE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ԱԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3272

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ

Ե.— ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

Ծովերով հեռու՝ մեր հայրենի աշխարհէն, նոյն իսկ մեր այսօրուան բնակավայրերէն, ծովեր կը կազմեն երկու Ամերիկաները, հալեցնելու համար օտար ցիրուցան զանգուածները:

Եօթանասուն – ութսուն տարեկան կ'ըլլայ Հիւս. Ամերիկայի մէջ հաստատուած հայկական գաղութը, հաշուելով 80ական թուականներէն, երբ աննշան խումբեր կը հասնէին Խարբերդէն եւ ուրիշ քաղաքներէ :

Ինչպէս այլուր, Մ. Նահանգներուն մէջ ալ կը պակսին վիճակագրական տեղեկութիւններ: Ոմանք մեր մարդահամարը կը բարձրացնեն մինչեւ 250·000ի, ուրիշներ կը հաշուեն 150–200·000 :

Աւելի հաւանական կ'երեւայ վերջինը, փռուած՝ Հիւսիս. Ամերիկայի ամբողջ տարածութեան զրայ, Նիւ Եորքէն մինչեւ Քալիֆորնիա եւ Քանատա :

Այստեղ ալ պիտի խուսափինք մանրամասնութիւններէ, ամփոփուելու համար կարգ մը բնորոշ երեւոյթներու վրայ :

Գաղութը կը մնայ բաժան – բաժան՝ թեմական եւ ազգային կազմակերպութեան տեսակէտով :

Այս պառակտումը, որ կը տեւէ 1933էն ի վեր, հասած է մինչեւ Քալիֆորնիա :

Ուրեմն, առաջնորդարան առաջնորդարանի դիմաց: «Մեր» եկեղեցին, «ձեր» եկեղեցին : Եւ յարաճուն մրցակցութիւն՝ նոր եկեղեցիներ շինելու :

Կարծողներ կան թէ որքան բազմանան եկեղեցիները եւ եկեղեցականները, այնքան կը զօրանայ ազգապահպանումը ,— ի հարկին անգլերէն քարոզներով եւ կիրակնօրեայ դպրոցներով ...

Անտարակոյս ամերիկեան միջավայրն է ներշնչած այս միամտութիւնը : Մանաւանդ հիմա որ կ'աճի անգլեւսաքսոն ատուածաբանութեան հետեւող վարդապետներու եւ աբեղաներու թիւը :

Ինչպէս Եւրոպայի մէջ, այնտեղ ալ տարիներէ ի վեր ելքեր կը փնտռեն, նոր սերունդին փրկութեան համար :

Արդէն իսկ անջատ հասարակութիւն մը կը կազմեն, այսինքն կորսուած են առ նուազն 60·000 երիտասարդներ , եւ արտակարգ միջոցներ կը խորհուին, հոսանքը կասեցնելու համար:

Վերջին տարիներու ընթացքին շատ կը խօսուի ճեմարանի մը հաստատման մասին: ՀՕՄը (նախկին Կ. Խաչ) կարեւոր գումար մըն ալ տրամադրած է, դիւրացնելու համար այս կարեւոր ծրագրին իրականացումը :

Մինչ այս մինչ այն, զանազան դպրոցներ եւ դասընթացքներ կարելին կը փորձեն, տարրական հայերէն մը սորվեցնելու համար սակաւաթիւ աշակերտներու :

Սովորութիւն եղած է Հիւս. Ամերիկան կոչել զանձային նախարարութիւն Ամենայն Հայոց :

Արդարեւ, ո'վ որ շօշափելի գումար մը ճարել կ'ուզէ, շունչը Ամերիկա կ'առնէ : Եւ միշտ ալ կը յաջողի :

Անցեալ գարնան պատկառելի գումար մը ճարուեցաւ Համազգային ընկ. եւ Փալանճեան ճեմարանի 25ամեակին առթիւ, ինչպէս եղած էր աւելի առաջ, Լ. Շանթի առաքելութեան շնորհիւ որ արտադրեց 147·000 տոլար:

Մշակոյթի ճակատին վրայ կը տիրապետէ Հ. Յ. Դ. մամուլը, իր «Հայրենիք»ներով եւ այլազան հրատարակութիւններով, հայերէն թէ անգլերէն :

Հայր. Միութիւնները միշտ բանուկ են, թէեւ զանազան թեւերու բաժնուած:

1955ին ալ մեծ գումարներ հոսեցան դէպի անճար գաղութները, կրթական եւ մարդասիրական ձեռնարկներու համար :

Գաղութը յայտնապէս կը տառապի մտաւոր ուժերու պակասէն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2ԻՆ ՔՈՒԷԱՏՈՒՓԵՐԸ ԲԱՑ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ ՄԻՆՉԵՒ ԺԱՄԸ 19

Վերջնական որոշումի մը համաձայն , ուրբաթ կէս գիշերէն ի վեր միացեալ ցանկերը այլեւս չեն կրնար խզուիլ, նոյն իսկ եթէ անհամաձայնութիւն ծագած ըլլայ յունուար 2էն առաջ: Արդէն իսկ չորս խնամութիւններ խզուած են : Վոքլիւզի շրջանին մէջ ընկերային հանրապետականները (կոլեան) լքեցին Տալատիէն եւ ուրիշ թեկնածու մը: Սէնի շրջանին մէջընտրողները պիտի կրնան քուէ ձգել մինչեւ ժամը 19: Այսպէս որոշած է նահանգապետը, թէեւ շատեր անհրաժեշտ կը գտնեն երկարաձգել մինչեւ ժամ 20, մանաւանդ որ «քուէարկութեան կառախումբեր»ն ալ պիտի բանին :

× Նախորդ վարչապետը, Մենտէս Ֆըրանս, որ ամբողջ ուժերը լարած է, մեծամասնութիւն շահելու համար, յայտարարեց թէ կարմիրներուն աջակցութեան պիտի չդիմէ, եթէ առաջարկուի նոր դահլիճ մը կազմել Յունուար 2ի ընտրութիւններէն վերջ: Պ. Մենտէս Ֆըրանս Հանրապետական ճակատին վարիչներէն մէկն է, բայց իրազեկներ չեն հաւատար թէ կրնայ մեծամասնութիւն շահիլ 627 երեսփոխաններու մէջ: Համայնավարներ ամուր կառչած են «Ժողովրդական Ճակատ»ի նշանաբանին : Ժողովի մը առթիւ, երբ պահպանողական մը դիտել տուաւ թէ չի կրնար դահլիճ կազմել առանց համայնավարներու օգնութեան , նախորդ վարչապետը պատասխանեց .

— Ես անոնց օգնութեան չդիմեցի 1954ին եւ պիտի չդիմեմ 1956ին: Յետոյ դիտել տուաւ թէ անցեալ տարի ծանուցած էր որ եթէ համայնավարները քուէ տան իրեն, իր շահած մեծամասնութենէն պիտի զեղչէ անոնց քուէները :

× Նոր խմբակցութիւն մը, «Երիտասարդ Ազգ», յանձնարարեց իր հետեւորդներուն ոչ թէ ձեռնպահ մնալ, այլ պարապ, ճերմակ պահարաններ ձգել քուէտուփերուն մէջ, նկատելով որ յաջորդ Ազգ. ժողովը պիտի չկրնայ բան մը փոխել :

× Արմատական կուսակցութեան թեկնածուներէն Շարլ Էրնիւ , կուսակից Մենտէս Ֆրանսի, ճառ մը խօսելով Սալ Վակրամի մէջ, յայտարարեց .

— Երկրին գործերը յանձնուած են մտաւորապէս անպարկեշտ մարդոց, քանի որ տասը տարիէ ի վեր սուտ կը խօսին ամէնուն: Արմատական հոսանքը վերագտած է իր իսկական դիմագիծը »: Ապա կոչ մը ուղղեց երիտասարդութեան :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Ալժերիոյ կուսակալը , Սուսթել , կը հերքէ այն լուրերը թէ օգնական զօրք պահանջած է: Ազգ. պաշտպանութեան նախարարութիւնն ալ հաստատեց այս հերքումը :

Տեղական թերթերը հրատարակելով այս հերքումը, կ'ըսեն թէ զինուորներու փոխադրութիւնը կը շարունակուի դէպի Հիւսիս. Ափրիկէ, համաձայն հոկտեմբերին մշակուած յատակագծի մը :

Ահաբեկումները կը շարունակուին Ալժերիոյ զանազան մասերուն մէջ: Առջի օր իսլամ Ֆրանսացի մը առեւանդուելով սպաննուեցաւ իր բնակարանէն 300 մեթր անդին, ըմբոստներու կողմէ :

× Ալժերիոյ ազգայնականները կը շարունակեն թռուցիկներ ցրուել, պահանջելով որ Իսլամները հրաժարին զանազան ժողովներու անդամակցութենէն: Կը պա-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Դադարէ մը օգտուելով, առջի օր քանի մը էջ կարդացի ընտրական ժողովներու նկարագրութիւններէն:

Կը փութամ ամփոփել կարգ մը զուարճալի եւ «զգայացունց» մանրամասնութիւններ, որպէսզի բաղդատէք մեր ընտրական մարզանքներուն հետ:

Ձիշդ մէկ շաբաթ մնացած է քուէարկութեանց համար, որ տեղի պիտի ունենան Յունուար 2ին :

Ուրեմն, քանի օրերը կը մօտենան, այնքան կը թանրձանայ մթնոլորտը: Երբեմն ճառամարտին կը յաջորդէ կռփամարտը:

Շառանթի շրջանէն կը հեռագրեն թէ երկու հոգի վիրաւորուած են արդէն , հրմշտուքի մը հետեւանքով : Թեկնածու մը, Ֆելիքս Կայեառ, նախկին նախարար, ստիպուեցաւ դադրեցնել իր բոլոր ժողովները, նկատելով որ աւելի արիւնալի դէպքեր կրնան պատահիլ :

Փարիզեան շրջանին մէջ, Քաղաքապետական խորհուրդին նախկին նախագահ մը, Շարլ Թրոշիւ, ժողովի մը մասնակցած ատեն, դիտեցին որ ճակատը կապած է :

Ստիպուեցաւ բացատրել.

— Երեսուն վէրքեր ստացած եմ Գերմաններէն. բայց առաջին անգամ է որ բիրի հարուած մը կը ստանամ Ֆրանսացիներէ ...

— Ի՞նչ բիրի հարուած, դա'ս առի, ըսէ; եւ վերջին անգամը չէ...

Ժողովը հազիւ բացուած, երբ օրուան թեկնածուն կը խօսէր, ձայն մը լսուեցաւ, — խեղկատա'կ :

— Ի՞նչ ըսիր, քիչ մը յառաջ եկուր եւ նորէն ըսէ տեսնեմ ...

Երբ Թրոշիւ բեմ հրաւիրուեցաւ, նոր լուտանքներ լսուեցան :

— Վիշիի վարձկանը... Զոր գլուխ , անբան ...

Թերթերը կ'ըսեն թէ հարկ եղաւ հիւանդանոց փոխադրել վիրաւորը :

Ամէն տեղ ալ, ցոյցերուն շեշտ եւ գոյն կուտան Փուժատի կուսակիցները, որոնք մասնաւորապէս գրգռուած են նախկին նախարար Միթըռանի դէմ :

Դեկտ. 23ին ժողով մը սարքուած էր Շաթօ – Շինոնի մէջ, ուր դէմ դիմաց ելան նախկին նախարարը եւ տուրքերու բարեփոխման ախոյեանը, գրավանառ Փուժատ, Պ. Միթըռան հազիւ բեմ ելած, լուտանքներ պայթեցան: Կը թարգմանեմ ամէնէն թեթեւը, «ծախուա՛ծ»:

Ժողովին նախագահը նշանակուած ատեն, վարնոց բառ մը կը լսուի : — «Պարոններ, կ'ըսէ նախագահը, կինս ալ հոս է եւ լուր չունէր ...»:

Նախկին նախարարը ճառը կը շարունակէ անվրդով, իր կարգին սուր բառեր գործածելով ընդդիմադիրներուն դէմ : Այդ պահուն Տիկին Փուժատ ալ իւղ կը լեցնէ կրակին վրայ, պառալով Միթըռանի երեսին.

— Զեզի պէս երեսփոխանները պէտք է կախել, պէտք է ճզմել որդերու պէս :

Ժխորը կը վերջանայ «Մարսէյեէզ»ով, զոր կ'երգեն երկու կողմերը , դէմ դիմաց ...

ՎԱՀԷ

ԾՆՈՒՆԴԻ ՋԻՆԱԴԱԴԱՐ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Յորդանան եւ Իսրայէլ վերցուցին բոլոր պատուարները, արտօնելով ուխտաւորներու երթեւեկը, Ծնունդի տօներուն առթիւ: Մինչեւ արեւամուտ Իսրայէլէն հասած ուխտաւորները պիտի կրնան ազատօրէն մտնել Երուսաղէմի յորդանանեան մասը (հին քաղաք): Ծնունդի կէս գիշերուան ս ունդական պատարագը պիտի մատուցուր Բեթղեհէմի մէջ: Երուսաղէմի կաթողիկէ պատրիարքը, դերապայծառ Կորի կը ծանուցանէ թէ Ծնունդը պիտի տօնուի սովորականին պէս, բայց ինք պիտի չընդունի աւանդական շնորհաւորութիւնները, յարգելու համար վերջին շաբթուան խռովութեանց զոհերուն յիշատակը: Ամէն տարի բազմաթիւ հաւատացեալներ կ'այցելեն Պատրիարքարան, ամէն դաւանանքէ եւ դասակարգէ : Այդ օրը Յորդանանի մահմետական վարիչներն ալ իրենց յարգանքը կը յայտնեն այցելելով քրիստոնեայ պատրիարքին :

Երուսաղէմի շրջանին յորդանանեան եւ իսրայէլեան հրամանատարները անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առած են խորհրդակցաբար: Ուրբաթ կէս օրին 1700 տեղացի ուխտաւորներ անցած էին արգիլեալ գօտին: Ուխտաւորները պարտաւոր են մկրտութեան վկայականներ ցուցնել եւ կրնան Յորդանան մնալ չորս օր: Հին քաղաքը մտնելէ առաջ, կարգ մը ձեւակերպութիւններ կը կատարուին, առաջնորդութեամբ ոստիկանութեան: Իսրայէլեան ոստիկաններ եւ յորդանանեան զինուորներ դիրք բռնած են դէմ դիմաց :

× Երէկ, շաբաթ, կէս գիշերուան պատարագը մատուցուեցաւ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներուն եւ գիւղերուն մէջ, իսկ Խթումի խրախճանքները (Զարթօնք) տեւեցին մինչեւ առտու :

ԱՆԳԼԻԱ ՄՏԱՀՈԳ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը քանի մը օրէ ի վեր խիստ քննադատութիւններ կը լսէ դահլիճին արեւելեան քաղաքականութեան դէմ, իբրեւ հետեւանք Յորդանանի վերջին դէպքերուն: Թերթերը դիտել կուտան թէ կառավարութիւնը կառչելով Լորէնսի աւանդութեան —սիրաշահիլ Արաբները— չէնք մը շինեց աւազի վրայ, թէ Միջին Արեւելքի մէջ արեւմտեան պետութեանց միակ արժէքաւոր զինակիցներն են Թուրքիա եւ Փաքիստան : «Թայմզ» անգամ ձախաւեր կը գտնէ կառավարութեան բռնած դիրքը Յորդանանի մէջ, զոր կը փորձէր Պաղտատի Ուխտին կապել: Այս պարագաներուն մէջ, շատեր անհրաժեշտ կը գտնեն Անգլիոյ արեւելեան քաղաքականութեան վերաքննութիւնը :

× Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Սուրիա պիտի առաջարկէ արաբական համաժողով մը գումարել ամենաբարձր աստիճանի վրայ, Յորդանանը փրկելու համար բրիտանական ազդեցութենէն : Այս առաջադրութեամբ, յանձն պիտի առնեն տարեկան ութ միլիոն սթերլին վճարել, որպէսզի Յորդանան չստիպուի Անգլիոյ օգնութեան դիմել :

Միւս կողմէ, կը ծանուցուի թէ արդէն համաձայնութիւն գոյացած է Անգլիոյ եւ Յորդանանի միջեւ եւ թէ Լոնտոն պիտի շարունակէ 1956ին ալ վճարել այն տարեկան գումարը զոր կը վճարէր 1955ին :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Ապահովութեան նախորդ վերատեսուչը, Օթթօ Ճոն, որ Պոն վերադառնալով ձերբակալուած էր, պիտի դատուի այն ամբաստանութեամբ թէ դաւաճանական յարաբերութիւններ ունի արեւելեան Գերմանիոյ բոլշեւիկեան իշխանութեանց հետ եւ թէ կ'ուզէր նորէն փախչիլ: Շատ մը վկաներ լսուած են եւ քննութիւնը երկար պիտի տեւէ :

ԱՌԱՆՑ ԹԵՒԻ եւ առանց պոչի օդանաւեր շինել սկսած են Մ. Նահանգներուն մէջ :

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ մասնագէտներու գործադուլը դադրած չըլլալով, զինուորական ճարտարագէտներ յանձն առած են սովորական երթեւեկը վերահաստատել մինչեւ յունուար 15:

ՀԱՄԱՊԱՏԿԵՐ

ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

(ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ)

Ա.

Անպատեհութիւն մը չեմ տեսներ խոստովանելով ողբացեալ Ծակոր Օշականէն, որ իր գրականութեան պատմութեան բոլոր հատորներուն տուած է նոյն խորագիրը :

Վերջացող տարուան Սեպտեմբեր գրականութեան մէկ հաշուեյարդարութիւնը պիտի փորձեմ կատարել : Մասնաւոր երեւոյթներու անդրադառնալէ առաջ, ընդհանուր երեւոյթները պիտի մատնանշեմ, որոնք յատկանիշը պիտի մնան գրականութեան եւ հրապարակագրութեան շրջանի մը : Թէեւ դժուար է տարեշրջանի մը մէկ յատկանիշը նկատել, քանի որ մեր քննութեան ներկայացող բազմաթիւ երեւոյթներ տարիներու ընթացքին ստացած են իրենց գրական կամ բացատական դասաւորութիւնը : Այս տեսակէտով 1955 թուականն է որ մեր խորհրդածութեան առարկայ պիտի դառնայ : Առանձին յօդուածներ պիտի նուիրենք հրատարակուած գիրքերուն, բանաստեղծական – վիպական, գրական – բանասիրական մանդէս – ներուն եւ հայրենակցական միութիւններ – նուն կողմէ լոյս ընծայուած ժողովածու – ներուն : Բաւականանալով անշուշտ յիշատակել նաեւ անոնները այն երկերուն, զորս տեսած չենք :

Մեր եռեւը ունինք երեսունեւհինգ տարուան շրջան մը, որուն քննութիւնը կը կարօտի լուրջ աշխատանքի եւ բծախնիր ու անկողմնակալ պրպտումներու : Մեր նպատակն դուրս է այդ աշխատանքը : Բայց այսօրուան գրական ժամանակութիւնը կը պարտինք նախընթաց տասնամեակներուն :

1954ին սկսուած գրական – հրատարակչական շարժումը կանգ չառաւ 1955ի ընթացքին : Ընդհակառակն, պատճառներ ունինք հաստատելու, որ եթէ ոչ որակով գոնէ քանակով այդ շարժումը կը գերազանցէ նախորդ տարիները : Մասնաւորաբար հայ մամուլը իր գործունէութեան ահմաններն ընդարձակեց : Անոր կը պարտինք դիրքերու, պարբերականներու եւ ընդարձակ ժողովածուներու հրատարակութիւնը : Երբ մէկ կողմէ ընթերցողնէրուն քանակը կը պակսի (հին սերունդին անհետացումով եւ նոր երիտասարդնէրուն բացակայութեամբը), միւս կողմէ սակայն հայ ամենօրեայ եւ պարբերական մամուլը պատէչին վրայ է : Կը թուի թէ չատ քիչերը աղդուեցան որեւէ տպագրութիւն : Գոնուեցան թերթեր, որոնք դադրեցուցին իրենց հրատարակութիւնը : Բայց ունինք օրաթերթեր, որոնք՝ իրենց գոյութիւնը կը պահեն երեսուն, քառասուն, յիսուն եւ աւելի տարիներէ ի վեր : Ի՞նչպէս : Պատասխանը պարզ է : Շնորհիւ հայ մատուցականներու յամառ ու անտեղիտալի կամքին եւ հայկ. մշակոյթին ծառայելու նուիրական կոչումին : Պակաս չեն նոյնիսկ այնպիսինները, որոնք դիտակցութեամբ կը շարունակեն դիմադրել այդ տպագրը, անհատական բացառիկ զոհողութիւններով :

Այս գրական երեւոյթին հանդէպ պէտք է արձանագրել նաեւ բացատական միւս երեւոյթը : Հայ ընթերցողը, ան որ իր անունդը օրաթերթին եւ պարբերականներուն կը տտնայ, բացառութիւնները յարդելով, չի վճարեր : Այս տեսակէտով արդար դանդատներ եւ դժգոհութեան ձայներ միշտ կը լսենք : Հիւանդագին երեւոյթ մըն է ասիկա, յատուկ թերեւս մեր իրականութեան : Դժբախտաբար ամէն բանի մէջ եւրոպական բարքերու հետեւող հայ անհատը, երբ կարդը թերթ ու դիրք կարդալու եւ վճարելու կուգայ, բացատական վերաբերում կը ցուցնէ : Պակաս չեն տխուր նամակներ ալ, երբ «նոր սերունդ»էն ներկայացուցիչներ կը դրեն. «Դադրեցուցէք ձեր թերթին առաքումը, որովհետեւ հայրիկը մեռաւ, եւ հիմա հայերէն կարդացող չունինք տան մէջ» : Կը զդա՞ք այս ողբերգութեան ահաւորութիւնը :

Այս պայմաններուն մէջ մեր խմբագիրներուն եւ հրապարակագիրներուն՝ հայ գրականութեան եւ հայ գիրին հանդէպ ունեցած նուիրական կոչումը չեշտելով մէկտեղ, իրրեւ բացատական երեւոյթ, պիտի արձանագրենք թէ մեր օրաթերթերուն եւ նոյնիսկ պարբերականներուն է – ղերը կը լեցուին չաճախ արտատպումներ – րով : Պատահած է նաեւ որ նոյն թերթը երկու անգամ նոյն գրութիւնը հրատարակէ իր ընթերցողներուն, եւ չաճախ առանց յիշելու աղբիւրը, եւ առանց նկատի առնելու հեղինակին իրաւունքը : Այդ տեսակէտով անիշխանութիւն կը տիրէ արտատպման հայ մամուլին մէջ : Այո՛ – երեւոյթը յատուկ չէ անշուշտ միայն, 1955 թուականին : Տարիներէ ի վեր կը չարունակուի նոյն վիճակը : Եւ աւելի պիտի չեշտուի, քանի որ հայ գրողը վարձա – տրութիւն չտանար եւ իր մտքի ստեղ – ծագործութիւնը ապրանք մըն է, որ դին չունի, եւ հասարակաց սեփականութիւն է թերթոններու պարագան ալ նոյնն է : Կ'արտատպուին ու դիրքի կը վերածուին, նոյն անիշխանական հոգեբանութեամբ :

Ուրիշ բացատական երեւոյթ մը : Ունինք մամուլի ներկայացուցիչներ, որոնք կը կրկնեն ու կ'րեքնեն 40 – 50 տարիներ առաջուան մեր հանրային կեանքին տխուր երեւոյթները, իրենց ընթերցողները կեղրակրելու համար ժամանակավրէպ խըն – դիրներով, երբ անոնք կը սպասեն այժմեական հրատապ հարցերու քննութեան եւ լուսաբանութեան : Այսպիսի տխուր երեւոյթներու ականատես կ'ըլլանք մասնաւորապէս լիբանահայ եւ եղիպտահայ մամուլին մէջ :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ

ԾՆՈՒՆԴԻ ԵՐԵԿՈՅ

(Վ Ի Պ Ա Կ)

●

Ի՜նչ տարօրինակ Ծնունդի երեկոյ եղաւ իմս այս տարի ...

Եկայ տուն, կոկորդիս մէջ ցաւագին պրկում մը, սիրտիս մէջ այնքան ցուրտ..

Արեւը չուտով դացեր էր : Ամէն մարդ իր տունը կը մտնէր : Փակ փեղկերէն ներս լոյսերը վառուած էին : Ծնունդ էր..

Քաղցր եւ վրդովիչ բան մը լլած էր մարդոց եւ իրերուն վրայ : Օդը կապոյտ էր, ինչպէս կ'ըլլայ եկեղեցիին մէջ, երբ խունկը առատ կը բարձրանայ բուրվառներէն :

Մտայ տուն : Օտար երկիր, օտար տուն ...

Խորոված հաւին բուրումները, բարձրանալով սանդուղներէն վեր, տարած – ուած էին սենեակիս մէջ : Ճամբուս վրայ հանդիպած էի տանտիրուհիս, պարարտ եւ կեղծաւոր կին, որ քիթը, օդին մէջ պատած Ծնունդի հաւին բոյրերուն բացած, ըսաւ, կապարի պէս կարծր կապոյտ աչքերը մեղմել չանալով .— «Տը – ղաս, Ռոպէրը, Ծնունդի հաւը եփեց, հիմա պիտի երթանք ուտելու :

Եւ քիչ վերջ, ամբողջ ընտանիքը, իր – րեւ թէ գաղտնի գործ մը կատարէր, անհետացաւ խոհանոցին դուռնէն ներս, ո – րուն դուռը չռնդալից փակուեցաւ իրենց, Ծնունդի հաւին, եւ անոր բուրումներուն վրայ...

Եւ ես լինկայ թիկնաթոռիս մէջ : Ինչ լաւ էր թիկնաթոռս... Ուսերս եւ դլուխս լաւ մը թաղեցի անոր կարմիր թաւիշէ բարձերուն մէջ :

Կրակ ալ կար, տաք էր : Ձեռքերս ալ երկարեցի ծունկերուս վրայ բացուած դիրքիս : Բարձերը, դիրքերը, կրակը, ահա բոլոր ընտանիքս այս Ծնունդի իրիկունով ...

Բայց, արդէն չուտով սկսայ փիլիսոփայել.— Երջանիկ ըլլամ որ մեռած չեմ, ըսի ինքս ինծի, Հնդիկ Փաքիրի արտայայտութիւն մը տալով դէմքիս : Երջանիկ ըլլամ որ ամբողջ օրը արեւ կար, եւ թէ արեւին քաղցր այրուցքը ղգացի լիուլի, դէմքիս եւ մարմինիս վրայ : Երջանիկ ըլլամ որ աչքերս անհուն ծովը տեսան : Երջանիկ ըլլամ որ սիրտիս մէջ սէր կայ, եւ հոդիիս մէջ կարողութիւնը՝ կեանքին պարդեւած ամէն մէկ հիւլէին համար ե – րախտապարտ ըլլալու...

Եւ ուսերս աւելի կը թաղեմ բարեացակամ բարձերուս մէջ, ու սրունքներս կ'երկարեմ դէպի կարմիր բոցերը կրակին : Գիրքս չեմ կարդար. բայց դիտեմ որ հեղինակը ճիշդ իմ ուղածներս բսած է հոն ...

Ծնունդը, անշուշտ, առաւելապէս ընտանեական տօն մըն է, կը չարունակեմ խորհրդածել : Եւ մարդ իր ընտանիքին մէջ միայն ինքզինքը լաւ կը ղդայ իրիկունը, եւ Ծնունդի հաւն ալ, միայն իր ընտանիքին հետ կարելի է ուտել . ինչպէս կ'ընէ մեր տանտիկինը այս իրիկուն...

Երբ ահագին ռումբի մը պէս, խոհանոցին դուռը դէպի դուրս կը պայթի ...

Հոնկէ նախ դուրս կը պոռթկայ տանտիրուհիս լալահառաչ, եւ կը նետուի սանդուխներէն ի վեր : Անոր ետեւէն կուգայ Ռոպէրը՝ իր որդին, եւ Ծնունդի հաւին հեղինակը : Անոր կը հետեւի դեղնաւուն մաղերով սպասուհին, ձեռքը բռնած դաւաթ մը ջուր եւ լչմոն մը : Անոր ետեւէն կուգայ ամուսինը, եւ ապահովաբար հեղինակը Ծնունդի դիշերուան կռիւին : Եւ այս տրամեցուցիչ կարաւանին կը հետեւին, անչուշտ կռիւին բուն պատճառը՝ հաւին բոլոր բուրումները ...

— Ահաւասիկ ընտանեական Ծնունդ ... կ'ըսեմ ինքս ինծի. եւ հետեւցնելով որ այս աշխարհին վրայ ատկէ ալ յոյս չկայ, կը թաղուիմ աւելի եւս բարձերուս մէջ, եւ նոր փայտեր կը նետեմ կրակիս մէջ...

Եւ ժամերը կ'անցնէին : Խոհանոցը լըքուած է իր հետով : Տեսարանը փոխադրուած է վերը, ննջասենեակին մէջ, ուր անկողինին վրայ ինկած է դէպ կինը, տառապանքին տակ փլատակ : Ռոպէրը քովը կեցած կ'աղերսէ : Սպասուհին առաւելապէս կատուներուն վրայ կը հսկէ : Իսկ ամուսինին ամբողջ խելքը վարը մըտնացած հաւին վրայ է ...

Բայց ինչպէս մասնաւորաբար լաւ է իմ

ՍԱՏԱՆԱՅԻՆ ՏԱՃԱՐԸ

(Հ Է Ք Ե Ա Թ)

●

Ուսերուն վրայ տառատոկ մը աբեթէ դոյն, այսպէս պատմեց ինձ ծերունի հովիւը, ծառի մը բունին կոթնած, հազիւ ութ օր առաջ, միջօրէին, մինչ կ'արածէին իր այծերը բլուրն ի վար, դիւղին վերեւ :

— Այն առենները, Սատանան եւ Սուրբը քարոզելու եկած էին Ալպեան լեռնաշխարհին մէջ : Կ'արժէր որ դային, որովհետեւ տակաւին հեղեղները սրբած տարած չէին մեր արդաւանդ հողերը՝ թշուառ դիւղացիներուն թողլով միայն խիճ ու քար, արեգակէն ճերմկած ապառաժ ու տկլոր թուխեր : Լեռները, որ ճաղատ են հիմա, կը կորանային դիրուկ ու լեցուն կուրծքերու նման : Անտառները իրենց կանանչ վերարկուն կը նետէին բլուրնե – րուն վրայ՝ հարսնեւորներու պէս բազմաթիւ : Ու ջուրի ակերը աչուկ կ'ընէին արտերուն եզերքը : Կ'արժէր որ դային Ալպեան լեռնաշխարհ, այն առենները : Եւ Սատանան ու Սուրբը, իրարու հետ հա – մերաչխ եւ բարեկամ, իրարմէ անկախ եւ ազատ, կը քարոզէին ու կը քարոզէին, իւրաքանչիւրը իր հաչուոյն : Եւ չատ յա – ջող կ'ընթանար անոնց գործը : Կը համո – զէին ու դարձի կը բերէին դիւղացիները, Սուրբը չաճախորդ կ'որսար դրախտին, սատանան՝ դժոխքին : Սուրբը կը սոր – վեցնէր իր ամբողջ դիտցածը, այսինքն երկնքի ճամբան, քիչ մը լատիներէն եւ քանի մը հատ աղօթք : Ընդհակառակն, Սատանան դիւղացիներուն կը բացատրէր երկրային բարիքները, — տուն չինել, ցորեն ցանել, այդի տնկել : Երկուքն ալ բարեկամ էին իրարու, եւ երբեք մրցակցութիւն չէին կատարեր, (դէթ այդպէս կը կարծէր Սատանան), եւ երբ իրարու կը հանդիպէին երկու ճամբու բերան՝ կանգ կ'առնէին, կը զրուցէին պահ մը, փոխն ի փոխ կը տնկէին տոլը(*), ծարաւ կ'առնէին ու կը բաժնուէին :

Օր մը, երբ արեւը կը խոնարհէր Ալպեան լեռներն ի վար, Սատանան եւ Սուրբը դարձեալ հանդիպեցան իրարու, ահա ճիշդ այստեղ՝ ուր նստած ենք : Սուրբը հագուստ էր սուրբի պէս, խոյր ի գլուխ, լուսապսակը ապարօշ կապմած, դաւազան ի ձեռին, բոլորովին սպիտակափառ, կ'երեւս՝ լոյսերու մէջ : Սատանան, սեւ, ինչպէս բնական է, սեւ՝ այրած հացի պէս, կամ սեւ՝ ծղրիթի պէս :

— Բարեւ, Աստուծոյ սուրբը :

— Բարե՛ւ, սատանայ :

— Տուն վերադառնալու ժամը հասա՞ւ արդէն :

— Այնչուշտ, ու կ'ափսոսամ որ տաք – ցնեմ երեկոյեան ապուրս :

— Ի՛նչ լաւ կ'ըլլար՝ եթէ պահ մը նրբատկէինք սա քարին վրայ : Վարը, սքանչելի՛ է հովիտին համայնապատկերը : Եւ – րեկոյեան հովիկն ալ հաճելի է խոկալէս :

Ձոր մամուռ կար, ափով հաւաքեցին, փռեցին, քով քովի նստան Սուրբն ու Սատանան, երկու յոդնած մշակներու նման :

— Է՛, ի՞նչպէս կ'երթան գործերը, միշա յաջո՞ղ, հարցուց սեւուկը :

— Փա՛ռք Աստուծոյ, գոհացուցիչ :

— Շա՛տ ուրախ եմ, չա՛տ ուրախ : կը չնորհաւորեմ :

— Դժուար գործերէ եւս խուսափողչեմ : Անցեալ ամիս ես ալ տաճար մը կանգնեցի, փոքր, բայց իրրեւ սկզբնաւորութիւն՝ լաւ է, լա՛ւ : Կ'ուզե՞ս որ ցոյց տամ քեզի :

— Հաճոյքով :

Եւ երկուքը մէկ ճամբայ ելան, Սուրբը առջեւէն, Սատանան ետեւէն : Սար ու ձոր, զառիվար զառիվեր, անցան անա – նուխներու դաշտէն, մաղլցեցան բարձրացան :

— Ի՞նչ է, չըլա՛յ թէ երկինքը բնակիս :

— Ո՛չ, սա լերան գլուխն է : Դիրքը հրաչալի է : Հեռուէն կը նչմարուի արդէն զանգակատունը, տե՛ս : Երբ օրհնեալ ջուր կը սրսկեմ, կաթիլները քսան մղոն հեռու կ'իյնան :

Վերջապէս հասան :

— Աննման՛ն, աննման՛ն, ըսաւ Սատանան նայե՛ աչքը դրած բանալիին ծակին դէմ, որովհետեւ օրհնեալ ջուրը կ'արդիլէր ի – րեն մտնել ներս : Նստարանները նոր են, պատերը կիրով ծեփուած ու ճերմակ : Գատկերս ալ խորանին վրայ կախուած՝ մեծ տպաւորութիւն կը գործէ արդարեւ : կը չնորհաւորեմ անկիղծօրէն :

— Ան՛նկ ձեւով մը ըսիր որ...

— Ի՞նչպէս կ'ուզէիր որ ըսէի :

— Քուկինդ ի՞նչպէս է :

— Քիչ մը աւելի մեծ, ուրիչ տարբերութիւն չունի :

— Երթանք քուկինդ ալ տեսնենք :

— Երթանք, պատասխանեց Սատանան : Բայց պայման մը, — երբ ներս մտնես, երեսդ չխաչակնքես : Այդ ձեր անհամ խաչակնքելը չկա՞յ, ամէնէն ամուր չէն – քերն իսկ կը սարսէ :

— Կը խոստանամ :

— Խոստանալը բաւական չէ, երդում ըրէ :

— Կ'երդնում, ըսաւ Սուրբը՝ որ ընդ – առջեւէն, Սատանան ետեւէն : Սար ու ձոր, զառիվար զառիվեր, անցան անա – նուխներու դաշտէն, մաղլցեցան բարձրացան :

— Ի՞նչ է, չըլա՛յ թէ երկինքը բնակիս :

— Ո՛չ, սա լերան գլուխն է : Դիրքը հրաչալի է : Հեռուէն կը նչմարուի արդէն զանգակատունը, տե՛ս : Երբ օրհնեալ ջուր կը սրսկեմ, կաթիլները քսան մղոն հեռու կ'իյնան :

Վերջապէս հասան :

— Աննման՛ն, աննման՛ն, ըսաւ Սատանան նայե՛ աչքը դրած բանալիին ծակին դէմ, որովհետեւ օրհնեալ ջուրը կ'արդիլէր ի – րեն մտնել ներս : Նստարանները նոր են, պատերը կիրով ծեփուած ու ճերմակ : Գատկերս ալ խորանին վրայ կախուած՝ մեծ տպաւորութիւն կը գործէ արդարեւ : կը չնորհաւորեմ անկիղծօրէն :

— Ան՛նկ ձեւով մը ըսիր որ...

— Ի՞նչպէս կ'ուզէիր որ ըսէի :

— Քուկինդ ի՞նչպէս է :

— Քիչ մը աւելի մեծ, ուրիչ տարբերութիւն չունի :

— Երթանք քուկինդ ալ տեսնենք :

— Երթանք, պատասխանեց Սատանան : Բայց պայման մը, — երբ ներս մտնես, երեսդ չխաչակնքես : Այդ ձեր անհամ խաչակնքելը չկա՞յ, ամէնէն ամուր չէն – քերն իսկ կը սարսէ :

— Կը խոստանամ :

— Խոստանալը բաւական չէ, երդում ըրէ :

— Կ'երդնում, ըսաւ Սուրբը՝ որ ընդ – լուծիւն՝ լաւ է, լա՛ւ : Կ'ուզե՞ս որ ցոյց տամ քեզի :

— Հաճոյքով :

Եւ երկուքը մէկ ճամբայ ելան, Սուրբը

Ա. ՔԵՇԻՇԵՐ ՆԵՐ ՍԱՐՔԱՍՔ ՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ռ. ՊԱՍՏ

— Ֆանտաստիկ չեմ, բայց դիտեմ «Ֆիգարո» ի բոլոր տեղերը որ պետք է նայիմ։

Նամպատ.— Դուք միայն ինձ ասացեք ինչպե՞ս կարող եք այս կերպով կենցաղավարել, երբ ամբողջ Եվրոպան կրակի մեջ է։

Ռ. Պաստ.— Ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հասկանալ, թե ինչպես կարելի է ապրել առանց ամեն օր նայելու «Ֆիգարո»ի տեղերը։ Ես ամեն առավոտ, երբ սուրճս եմ խմում, միշտ նայում եմ այդ թերթի տեղերը, եւ որպես զի ինձ համար ոչ մի նշանակություն չունեն այդ տեղերը, ես կարդում եմ միայն ամենահետաքրքրական նորությունները։ Ես ամեն առավոտ ինձ ասում եմ, որ ամեն ինչ կարդացած եմ, եւ ոչ մի բան չի կարող ինձ զարմացնել։ Բայց երբ կարդում եմ, ես միշտ գտնում եմ մի նոր բան, որ ինձ զարմացնում է։ Ես ամեն առավոտ ինձ ասում եմ, որ այլեւս ոչ մի բան չի կարող ինձ զարմացնել, եւ ես միշտ զարմանում եմ։

Ես այդպես եմ նաեւ ամուսնության հարցում։ Ես ամուսնացած եմ արդեն քսան տարի, եւ ես միշտ զարմանում եմ, թե ինչպես կարելի է ամուսնանալ

հանջեն անկախ հանրապետութիւն մ՚հաստատել Ալժերիոյ մէջ։ Ընդհ. ժող 61 խլամ անդամները որոշեցին չարու – նակել իրենց պաշտօնը, ապատելով Ֆը – րանսայի երեսփ. ընտրութեանց արդիւն – քին։

× Լեռնային շրջանի (Օրէս) ապըս – տամբապետներէն Ալի Մեքքի անձնատուր եղաւ ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍԱՐի նոր կառավարութիւնը պիտի կազմէ Տոքթ. Նէյ, գործակցութեամբ համապերման հոսանքներու ։

ՀԻԻԼԷԱԿԱՆ ՈՒԺի կեդրոն մը պիտի հաստատուի Շինոնի մէջ, Լուաւր եւ Վի – էնի միացման կէտին վրայ ։

ԵՐԿՈՒ ԳԵՐՄԱՆ ՋՕՐԱՎԱՐՆԵՐ եւս նշանակուեցան Ատլանտեան ճակա – տին համար, ինչպէս եւ ծովակալ մը ։

ՇՈԳԵԿԱՒՈՒԻ արկածները իրարու կը յաջորդեն Անգլիոյ մէջ, մեծ մտահոգու – թիւն պատճառելով։ Դեկտ. 24ին 4րդ ար – կածը պատահեցաւ։ Մեռեալ՝ 25 հոգի, վիրաւոր՝ 179։

ԿԻՊՐՈՍԷՆ կը հեռագրեն թէ 135 հա – մայնավարներ, որոնք ձերբակալուած էին անցեալ չաթթու, նամակ մը ուղղեցին կուսակալին, ծանուցանելով թէ ծոմ պիտի պահեն Մինունդի օրէն սկսեալ ։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ամենամեծ կայանը կը չինուի կեդրոնական Սիլերիոյ մէջ, ինչ – պէս կը հեռագրեն Մոսկուայէն ։

ԼԵՀԱՍՏԱՆի բոլշեւիկեան իշխանու – թիւնը որոշեց խստացնել պատժական օ – րէնքը, նկատելով որ հեղհեղէ կը ծա – ւալին կաշառակերութիւնը, վնասարա – րութիւնը եւ պատանեկան յանցագործու – թիւնները։ Նոր օրէնքը կազապարուած է ռուսականին վրայ եւ մահապատիժ կը նախատեսէ միայն հայրենադաւութեան համար։ Գերագոյն պատիժն է 25 տարի բանտարկութիւն ։

ԻՏԱԼԻԱ ցարդ հակառակ էր Ծնունդի օրնածառեր սարքելու աւանդութեան ։ Այս տարի որոշած են ընդունիլ եւ աւելի քան մէկ միլիոն ծառեր ծախուած են արդէն։ Ֆաշական իշխանութիւնը հեթանո – սական եւ հակիտալական կը նկատէր օրնածառի սովորութիւնը, մինչդուն առեն վնասակար՝ անտառներու համար ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի կը խօսի Բարաեղ Խր – բիմեան, նիւթ ունենալով «Ներծոր գեղ – ձերու գերը մարդկային կազմին մէջ »։

Ֆաֆէ Քաաէի վերնայարկը, ժամը 21·30ին ։ Մուտքը ազատ է ։

Այրի Տիկին Մկրտիչ Դաւիթեան, Տէր եւ Տիկին Ալպեր Դաւիթեան եւ զաւակը՝ Փիրայր, Տէր եւ Տիկին Օննիկ Դաւիթեան եւ զաւակը՝ Ժօսլին, Պ. Մեսրոպ Դա – ւիթեան, Այրի Տիկին Տիրուհի Եուքսելթ, ինչպէս նաեւ Մարտիրոսեան, Սաղըզ – լեան, Տէր Յաչատուրեան, Ինճէեան, Աչճեան, Ֆէհտեան, Ալթունեան, Պող – ոսեան, Զաքիկեան եւ Շիշլեան ընտանիք – ները խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր, հօրեղ – բօր եւ ազգականին՝

ՄԿՐՏԻՉ ԴԱՒԻԹԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանին մէջ, Փարիզ, 54 տարեկանին ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի երկուշաբթի, 26 Դեկտ. ժամը 15·45– ին, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղե – ցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի գիւղին գերեզմանատունը ։

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներեայս իբր այդ նկատել ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Գեղեցիկ կաղանդչէֆ մը եւ օգտակար նուէր մը

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ
ՄԱՐԵՄԵԱՆ ԺՊԻՏՆԵՐ

568 էջնոց հետաքրքրական գիրքը

Գեղեցիկ տպագրութեամբ, բազմաթիւ պատկերներով։ Ատուածածնի չարաչա – նութեան վրայ խորհրդածութիւններով, վաւերական պատմութիւններով ու բա – նաստեղծութիւններով ։

Գինն է 1000 ֆրանք ։

Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝ Միքայէլ Վ. Մոմճեանի,

78, Rue Rabelais, Lyon (Rhône)

Նոյն հեղինակէն՝ Լուրտի հրաշալի տե – սիլներուն պատմութիւնը ։

Գին 300 ֆրանք ։

ՆՈՐԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

●

Օր. Սոնա Փափազեան (Փարիզ) յաջողու – թեամբ ներկայացնելով բժշկական տոհ – թորայի թեզը, ստացած է պետական վը – կայականը ։

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ԵՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Նուիրուած Կ. Փոլատեանի նոր գործին՝ ՎԵՐԱԴԱՐՁ ։

Այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, Քաֆէ Նոայլ սրահը ։

Կը խօսին՝ ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿ. ԺԱՆ ՊԱՒԱՐ Կ. Փոլատեանի գործը կը վերլուծեն ։— Պ. ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՄԻԼՍՈՆԵԱՆ, Պ. ՎԱՐ – ԴԱՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՀԱՃԵԱՆ։

Օր. Ա. Սարգսեան կ՚արտասանէ «Վերադարձ»էն հատուածները, զոր Ֆրան – սերէնի թարգմանած է

ԼԻԻԲ ԱՆՏՐԷ ՄԱՐՍԷԼ

Հաւաքոյթի ընթացքին գիրք չի ծախուիր

(Դիւնեճօնի մասնակցութեան համար որ եւ է վճարում չկայ) ։

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութեան եւ Փարիզի շրջանի մասնա – ճիւղերու կողմէ, Յունուար 2ին, ժամը 14 – 18, Սոսիէթէ Սավանթի թատերա – սրահին մէջ, 8 ռիւ Տանթօն, մեթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն ։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Շար – ժանկար ։ Կաղանդ Պապա ։

ԲԻԻԹԱՆԱՅԻՆԵՐՈՒՆ

Անիէռ, Փորթ տ՚Իթալի, Պիսէթրը, Պուա Քոլոմպ, Իսի լէ Մուլինօ, Քլամար, Առնուվիլ լէ Կոնէս, Սարսէլ, Լզանվիլ, Պանեէօ, Քրէթէյ, Շաւիլ, Ժիւվիզի, Լիվ – րի – Կարկան, Սեւռան, Սէնթ Ուէն եւ այլուր բնակող բոլոր Մեծ Նոր գիւղացի – ներէն, կը խնդրուի հաղորդել իրենց ա – նունն ու մականունը, հասցէն եւ ընտա – նեկան պարագաներուն թիւը՝ անձ գլուխ, նաեւ ամուսնացած զաւակներուն եւ փե – սաներուն անուն եւ հասցէն՝ Պ. Թապ – ուր Մ. Ազվազեանի, 194 ռիւ Վաւնտօմ, Լիոն, Ռօն ։

Կ՚ՈՒԶԷ՞Ք

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի եղեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ *թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար ՝*

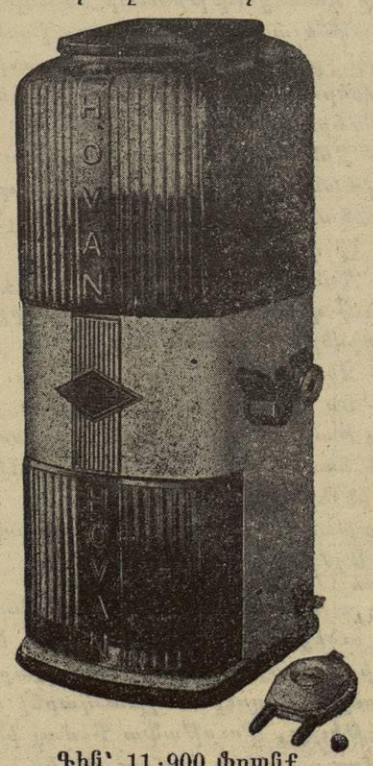

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրադէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)
Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

Ս. ԽԱՉ

Այսօր Ձրագալոյց Ծննդեան ։

Այսօր, կիրակի, Ծնունդ ։

Ժամը 9·30ին ժամերգութիւն ։

Ժամը 10·30ին ճաշնաւոր պատարագ զոր կը մատուցանէ Դեր. Կ. Ամատունի ։

(Շար.)

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ
ՆՈՒԷՐԻ ՅԱՐՄԱՐ ԳՐՔԵՐ
ԵՒ ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ, 1956, պատկ. 1200 ֆրանք ։

ՆՈՐ ՔՆԱՐ ձայնադր. երգարան, լա – թակազմ, 1650 ֆրանք ։

ԱՆԴԼ. ՀԱՅ. ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Զագմագճեան, նոր տպ. 1955, լաթա – կազմ, 4000 ֆրանք ։

ՀԱՅ ԴՈՂԴՈՐԱՆ, Գ. Վ. Պալաճեան, լաթակազմ 1000 ֆրանք ։

ՍԻԱՄԱՆԹՕ ամբողջ. գործեր նոր տպ. 1500 ֆրանք ։

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ, Վերյիշումներ, 1250 ֆրանք ։

ՍՊԻՏԱԿ ԶԻԱՒՈՐԸ, Համաստեղ, 2 հա – տոր, կազմ. 4000 ֆրանք ։

ԳԻՒՂԸ, Համաստեղ, Պէյրութ, 1955, 700 ֆրանք ։

ԹՇՈՒԱՌՆԵՐ, Վ. Հիւկօ, 3 հատոր, Պէյրութ, 1500 ֆրանք ։

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ, Սէճիֆէվիչ, 2 հատոր, 1400 ֆրանք ։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, Ա. Իսա – հակեան, 350 ֆրանք ։

ՋՐՈՑՑ, Կ. Փոլատեան, Գահիրէ, 400 ֆրանք ։

ՎԵՐԱԴԱՐՁ, Կ. Փոլատեան, 1955, 500 ֆրանք ։

ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ ՄՈՒՐԱՅԿԱՆՆԵՐ, նոր տպ. 300 ֆրանք ։

ԳԱՋԱՆԸ ԱՍՏՈՒԱԾ ՄԸ Կ՚ՈՒԶԷ, Տիրագան, 600 ֆրանք ։

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՁՈՒՆԵՑՈՂ ՄԱՐԴԻԿ, Ա. Ծառուկեան, Պէյրութ, 1955, 700 ֆր։

ՅՈՒՇԵՐ ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԷՆ, Ս. Տէօվլէթեան, Փարիզ, 1954, 500 ֆրանք ։

Դիմել՝

Librairie H. SAMUELIAN, 51, Rue Mr.-le-Prince, Paris 6e. C.C.P. 1278—35.

Պահանջեցէք Ընդարձակ դրացուցակը, որ կը պարունակէ աւելի քան 5000 գիրք եւ որ ձրի կը ղրկուի փոխադրողներուն ։

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Յ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը՝ «Մա – նուկներու Օր»ը կը տօնէ, Յունուար 15– ին, կիրակի օր, կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Յոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնըփուա, Լիոն ։

Պատիկներու կողմէ պիտի ըլլան երգ, արտասանութիւն, անակնկալներ եւ չարժանիկար ։ Նուէրները պիտի բաժնուին մանուկներուն ։

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՊՈՄՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան ենթա – կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բո – լոր ընկերները այս հինգշաբթի ժամը 21– ին, ծանօթ հաւաքատեղին ։ Կարեւոր օ – րակարգ ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն ։

Օր. ԼՈՒՍԻՆ ՆԱԳԱՇԵԱՆ
Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԳՈՒԼՈՒՄԵԱՆ
Ամուսնացած
18 Դեկտ. 1955 *Մարսէյլ*

Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Գուլումեան հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ հեռագրով շնորհաւորեցին, եւ հետեւեալ նուէրները կ՚ընեն ։—

Հ. Յ. Դ. Մշակոյթի Տան հազար ֆր. ։

Հ. Յ. Դ. Պոմոնի Զաւարեան ենթակո – միտէի հազար ֆրանք։ Հ. Յ. Դ. Սէն Լուի Նոր Սերունդին հազար ֆրանք ։ Համազգ. Մշակոյթային Միութեան (Մարսէյլ) հազար ֆրանք։ Ֆ. Կ. Խաչէ Պոմոնի մասնաճիւղի դպրոցին հազար ֆրանք։ «Ցառաջ»ի բարգաւաճմանհազար ֆրանք ։

(Մշակոյթի Տան նուէրը ստանալ «Ցա – ռաջ»էն ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Վարչութեան անդամները ստիպողա – բար ժողովի կը հրաւիրուին այս երեք – շաբթի, ժամը 6·30ին սրճարան Ռեժանի վերնայարկը։

Վերջին ժողովն է այս, ուր պիտի որոշ – ուի ընդհ. ժողովին Թուականը ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Զարեհ Սէմէրճեան, Տէր եւ Տիկին Շահան Սէմէրճեան, Տէր եւ Տիկին Ար – տաչէս Դատուրեան, Տէր եւ Տիկին Օգ – սէն Խարբութլեան, ինչպէս նաեւ համայն ընտանեկան պարագաները խորին շնոր – հակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք վշտակցեցան իրենց, անձամբ, հեռագրով, նամակով, ծաղկեպսակներով կամ նուիրատուութիւններով, իրենց սի – րելի հօր եւ ազգականին՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻ – ՄԷՐՃԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ ։

ՆՈՒԻՐ.— Մանուկներու օրուան առթիւ Տիկին Սէրճանեան երկու հազար Ֆր. կը նուիրէ կապոյտ Խաչին ։

Ստանալ «Ցառաջ»էն ։

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

Հաստատութիւնը արտօնուած է ՄԻ – ԱՅՆ ՆՈՐ ՉԳԵՍՏՆԵՐԸ ղրկելու, պաշտօնական հաւաստեցոյցներով, իսկ գործածուած հագուստներ՝ շատ լաւ վիճակի մէջ ։

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60 (Poste 89)

Etablissements TAKVORIAN
7, Rue L. Balmens, GAP (H. A.)
Fermeture à Glissière « ETEX »
Marque de fabrique déposée

CONFECTIONNEURS: Consultez-nous pour vos besoins de fermetures pour jupes, robes, blousons etc.

ԲԱՑԱՌԻԿ ԳԻՆԵՐ հայ հաստատութիւն ներու համար ։

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՒԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

ՀՈԶԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՔՈՒՄԸ, բժիշկներու կարծիքով հէլվան եւ լո – քումը կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի)։

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ՝ մանուկներու աճումին։

ՕԳՏԱԿԱՐ՝ չափահասներու եւ ծերերու, որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ։

ՊՈՍՓՈՐի արդիական պատրաստութիւնը կը գերազանցէ Արեւելքի մէջ իսկ պատրաստուածները ։

Ստացման համար մասնաւոր պայմաններ ։

2, RUE LOUIS ASTOIN, MARSEILLE

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

MARDI 27 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7862 31e ANNÉE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3273

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ

●

Զ.— ՀԱԲԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱ

Այս շրջանին կաթող. պատուիրակը, Սիոն եպիսկ. Մանուկեան, էջմիածինէն վերադարձին պատասխանելով զանազան հարցումներու, 50.000 կը հաշուէր դաղութին թիւը (35.000 Արժանթին, 6–7000 Պրազիլիա, 8–10 հազար Ուրուկուէյ եւն):

Անշուշտ մօտաւոր հաշիւ մըն է, ինչպէս ամէն տեղ:

Եկեղեցիներ եւ դպրոցներ կան բոլոր կեդրոն քաղաքներուն մէջ: Եպիսկոպոսը 650–750 աշակերտ կը հաշուէր միայն Պուէնոս Այրէսի մէջ, ինչ որ աննշան քանակութիւն մըն է: Կը խորհին երկրորդական վարժարան մը եւս հաստատել:

Պարբերաբար հրատարակուած տեղեկութիւններ այնքան ալ փայլուն չեն ցուցներ երեք թեմերուն կրթական վիճակը

Պուէնոս Այրէսի մեր պաշտօնակիցը, «Արմենիա», որ քաջածանօթ է անցուդարձին, յաճախ տժգոյն իրողութիւններ կ'արձանագրէ, արդար դառնութեամբ:

Դպրոցական տեսակէտով կարգ մը առաւելութիւններ կը ներկայացնեն Հարաւ. Ամերիկայի դաղութները: Օտար աշակերտները կրնան ամէն օր իրենց ազգ. դպրոցը յաճախել ամբողջ կէս օր մը:

Դժբախտաբար շատ քիչեր կ'օգտուին այս պատեհութենէն: Եւ արդէն սպաներէն թերթեր (կամ յօդուածներ), գիրքեր ու բառարաններ լոյս կը տեսնեն, հայ նոր սերունդին համար ...

«Արմենիա» վերջերս դիտել կուտար թէ հասարակ ներկարար մը աւելի ապահով ապրուստ ունի քան հայ ուսուցիչը: Եւ այս՝ հակառակ ընդհանուր բարեկեցութեան եւ միլիոնատէրներու գոյութեան:

Կը թուի թէ շատերու արտակարգ հարստութիւնը անջրպետ մը բացած է իրենց եւ բուն ժողովուրդին միջեւ: Մասնաւորապէս մեծ քաղաքներու եւ մեկուսացեալ վայրերու մէջ կազմուած է նոր դասակարգ մը, օտար խնամութիւններով եւ խորթ բարքերով:

Ամէն տեղ ալ ճոխութիւնը եւ թմբութիւնը ռումպա – սամպա կը պարեն, քակելով ինքնապաշտպանութեան օղակները:

Ազգ. կազմակերպութիւններէն, ՀՕՄէն, Հայր. Միութիւններէն եւ Հ. Մ. Ը. Մ.էն դուրս, իբրեւ քաղաքական ազդակ ամէնէն գործօն դերը կը կատարէ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, իր մամուլով (Արմենիա) եւ համանուն Երիտ. Միութեամբ:

Վերջերս կազմուեցաւ, նաեւ, համալսարանականներու Միութիւն մը, որ ունի պարբերաթերթ մը, Կահառ: (Արմենիա Երիտ. Միութիւնը կը հրատարակէ «Կամք»ը, Հ. Մ. Ը. Մ.ը՝ «Նաւասարդ»ը, երկուքն ալ սպաներէն բաժիններով:

Բաղդատաբար նոր է դաղութը, 30 – 35 տարեկան, եթէ չհաշուենք 1895 – 96էն վերջ դացած փոքրաթիւ համրանքը:

Մեծ մասով Կիլիկեցիներ են: Վերջին տարիներու ընթացքին նոր առուներ հոսեցան մասնաւորապէս Յունաստանէն:

Ամերիկեան ցամաքին վրայ սակաւաթիւ դաղութներ կը կազմեն, նաեւ, Քուպա եւ Մեքսիկա: Երբեմն աւելի բազմաթիւ էին, բայց հետզհետէ Մ. Նահանդները կամ Քանատա փոխադրուեցան:

Երկրորդ աշխարհամարտէն վերջ, կայան մըն ալ կազմուեցաւ Չիլիի մէջ, միջազգային կազմակերպութեան մը միջոցաւ, որ կը զբաղի ամէն ազգէ տարագիրներու տեղաւորումով:

Իրենք իրենցմով տապկուելու, տարրալուծուելու դատապարտուած բազմութիւններ, բոլորովին մեկուսացան:

Թէեւ տարբեր աշխարհամարտի մը մէջ կը գտնուի, բայց յիշենք, նաեւ, Աւստրալիան, ուր 300 հոգինոց դաղութ մը տեղաւորուած է քանի մը տարիէ ի վեր: Ունին Ազգ. Միութիւն, Ակումբ եւ առաջնորդ, Կ'աշխատին եկեղեցի մը շինել:

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՐԱԽՃԱՆՔ ԵՒ ՄԱՂԹԱՆՔ ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

★

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ ԳՏՆՈՒՄՑԱՒ ՍԱՔՐԷ ՔԷՕՐԻ ՄԷՋ

Դեկտեմբեր 25ի Ծնունդը Փարիզի մէջ տօնուեցաւ արեւշող օդով մը: Ամէնքն ալ խրախճանքներ սարքած էին համաձայն իրենց նիւթական կարողութեան եւ ճաշակին: Զարթօնքի (Խթում) աւանդական սեղանները կ'արժէին 4000էն մինչեւ 15 հազար Ֆրանք: Թերթերը կը դրեն թէ 200 թոն հնդկահաւ կամ վառեակ եւ եօթը միլիոն ոստրէ սպառած էին:

Եկեղեցիները լեցուն էին շաբաթ կէս դիշերուան եւ կիրակի առտուան պատարագներուն առթիւ: Կրօնական արարողութիւն մը կատարուեցաւ նաեւ Զմեռնային Մարզարանին մէջ, ուր շաբաթ կէս դիշերուան պատարագը մատոյց Փարիզի արքեպիսկոպոսին փոխանորդը, միջազգային կրկէսի ցուցահանդէսին համար: 15.000 կը հաշուեն ներկաներուն թիւը, մեծ մասով հոպիտներ, լարախաղացներ եւ ուրիշ ամէն տեսակ դերակատարներ:

Ուրիշ անսովոր արարողութիւն մը կատարուեցաւ Սէնի քարափներուն վրայ, Թուրնէլի կամուրջէն անդին, «քլոշար»: ներու համար որոնք ընդհանրապէս կամուրջներու տակ կը դիշերեն: Պատարագէն առաջ երեկոյթ մը սարքուած էր ի պատիւ այս թափառականներուն: Նոյն դասակարգին համար արարողութիւններ կատարուեցան Հալի, Մոնմարթրի եւ Պուլոնյը – Պիյանքուռի մէջ:

Թերթերը կը դրեն թէ Ծնունդ (կամ Կաղանդ) պապան չափազանց առատաձեռն էր այս տարի: Մեծ վաճառատուններու առեւտուրը 10–40 առ հարիւր բարձրացած էր, մեծ թիւով խաղալիկներ: Այդ հաստատութիւններէն մին կը պատմէ թէ այս տարի 47 առ հարիւր աւելի հեռատեսիլ (թելեվիզիօն) ծախուեցաւ, բաղդատելով անցեալ տարուան հետ: Աւելցած է նաեւ լուսանկարչական մեքենաներու, առտնին գործիքներու եւ ուրիշ պիտանի առարկաներու սպառումը:

Միլիոնաւոր Փարիզցիներ Ծնունդը տօնեցին ընտանեկան երեկոյթներով, իսկ շատեր ալ դաւառ դացին ձմեռնային զբօսանքներ վայելելու համար: Երկաթուղիներու ընկերութիւնը 123 յաւելուածական կառախումբեր սարքած էր: Մեծ մասով դէպի Ալպեան շրջանները կ'երթային: Անշուշտ ութսուն առ հարիւր պիտի վերադառնան, Յունուար 2ի ընտրութեանց մասնակցելու համար:

Հրէշային դաւ մըն ալ երեւան հանուեցաւ շաբաթ օր: Դժոխային մեքենայ մը գտնուեցաւ Սաքրէ Քէօրի գետնադամբանին մէջ, բարեբախտաբար պայթումէն առաջ: Տեղական թերթերը կը դրեն թէ ժողովրդապետը, գերապայծառ Թուզէ, նախապէսնամակ մը ստացած էր որկ'ա'զդարարէր թէ մայր եկեղեցին (Նոթր Տամ) եւ Սաքրէ Քէօրը պիտի պայթեցնեն: Իսկապէս ալ, դժոխային մեքենայ մը գտան Սաքրէ Քէօրի գետնադամբանին մէջ: Կը կարծուի թէ խելագար մըն է նամակագիրը, որ ստորագրած է «Դանիէլ, ծնած՝ Սէն Մոր»: Ժամացոյցը կանոնաւորապէս կը բանէր եւ պիտի պայթէր 60 վայրկեան վերջը, ժամը ճիշդ 12ին:

Կիրակի առտու անծանօթ մը լուր տուած էր դատական ոստիկանութեան թէ ռումբ մը պիտի պայթի, ինչպէս կը հաստատէր ոստիկանութեան վերատեսուչին ուղղուած նամակ մը եւս: Նամակագիրը կ'ըսէր թէ հինգ տարիէ ի վեր ի զուր դիմումներ կատարեց որպէս զի Պապը բանադրէ բոլոր հիւլէական մասնագէտները, եւ թէ ճարահատ՝ որոշած է գործի ձեռնարկել, ապացուցանելու համար հիւլէական դիւտերու վտանդը, եղեռնափորձ մը կատարելով:

Ուրիշ նամակ մը, ուղղուած Պ. Էտ. Էռիոյի, տեղեկութիւններ կը հաղորդէր դժոխային մեքենայի կազմութեան մասին, ինչպէս եւ շարք մը ցնդաբանութիւններ:

Նոյն օրը Նոթր Տամի մէջ ալ խիստ խուզարկութիւններ կատարուեցան, առանց որ եւ է բան գտնելու: Մասնագէտներու կարծիքով Սաքրէ Քէօրի մէջ գտնուած դժոխային մեքենան 75 միլիմեթրնոց ռումբի մը քանդիչ ուժն ունէր: Ժողովրդապետին ուղղուած նամակը, որ մեքենագիր էր եւ տառասխալներով լեցուն, յանձնած էր 25 տարեկան երիտասարդ մը, գլխաբաց:

Դժոխային մեքենան տեղաւորուած էր Ս. Պետրոսի արձանին ստորոտը եւ ձայնը կը լսուէր կանոնաւորապէս:

ՊԱՊԻՆ ՔԱՐՈԶԸ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԶԷՆՔԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Պիոս ԺԲ. Պապը իր Ծնունդի քարոզին մէջ կոչ մը ուղղեց հանուր մարդկութեան, որպէս զի արդիլեն հիւլէական զէնքերը եւ հսկողութեան տակ առնեն սպառազինութիւնները: Այս առթիւ ըսաւ. — «Անդիտանալով եւ վանելով մարմնացեալ Աստուծոյ ներկայութիւնը, արդի մարդը կերտած է աշխարհ մը ուր հրաշալիքները կը շփոթուին թռուառութեանց հետ: Պատիւ դիտնականներուն, բայց բոլորովին տարբեր բան է անոնց դիւտերէն սպասել կեանքի հիմնական հարցերուն լուծումը: Աղօթքը լքուած է ներկայ ճարտարագործական դարաշրջանին մէջ եւ շատ շատեր այլեւս չեն ըսեր — «Տուր մեզ զհաց մեր հանապազորդ»: Արդի մարդը, եթէ իմաստուն է, պարտի նորէն աղօթել, նոյնիսկ ապահովութեան համար»:

Ցետոյ ձաղկեց համայնավարութիւնը իբրեւ ընկերային դրութիւն, ջատագովեց համակեցութիւնը եւ բացատրեց թէ կարելի չէ խաղաղութիւն եւ բարօրութիւն

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

⁞⁞ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁞⁞

*

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Նոր շունչ, Նոր Տարուան հետ:

Արդէն իսկ լոյս տեսած է Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ամսագրին 1956 Յունուարի թիւը:

Բովանդակութիւնը «նոխ է եւ այլազան», ինչպէս կ'ըսեն սովորաբար:

Վերջին բացառիկ թիւը խմբագրած էր Շ. Նարդունի, հետեւելով նոր տարազի մը որ կը ձգտի բարձրացնել թերթին մակարդակը, եւ մանաւանդ ինքնագործունէութեան ոգի ներշնչել երիտասարդութեան:

Նոր տարուան առաջին թիւն ալ դասաւորելէ ետք, մեր «տան – տղան» քաշուեցաւ իր աշտարակը, զբաղելու համար անձնական հոգերով:

Այժմ թերթը ունի նոր խմբագիր մը, «Յառաջ»ի Շաքէն, որ պիտի ջանայ աշխուժացնել ամսագիրը, իբրեւ հարազատ ձայնը արդի երիտասարդութեան:

Արտաքին ձեւով ալ թերթը թարմութիւն կը բուրէ:

Բովանդակութիւնը կէս առ կէս հայերէն է եւ ֆրանսերէն. բայց ոչ իրարմէ անջատ: Հայերէնն ու ֆրանսերէնը իրար կը դիտեն ոչ թէ պատուհանէ պատուհան, այլ քով քովի, գեղեցիկ ներդաշնակութիւն մը կազմելով:

Տարուան առաջին թիւին մէջ յօդուած մը ունի Շ. Նարդունի (Աննուան երազին կարօտը) եւ ուսումնասիրութիւն մը Կաղանդի մասին:

Հայաստանեան հրատարակութեանց մասին կարճ տեսութիւն մը՝ Շ. Ս. (խմբագիրը):

Կը շարունակուի Տարագիրի ուսումնասիրութիւնը «Ազատագրութեան գաղափար»ի մասին:

Պատմական ակնարկ մը, —«Ռուսերը ինչպէս գրաւեցին Երեւանը» (Ազատանի): Մոռցուած էջ մը՝ Չինաս Չերազէն (*չարունակելի*):

Բանաստեղծութիւն մը՝ Յովհ. Շիրազէն՝ «Ո՞րն է, Բաբօ, մեր հայրենիք»:

Ինչպէս միշտ, այս թիւին մէջ ալ ֆրանսերէնի բաժինը կազմած են նորահասները, մշակելով այլազան նիւթեր:

Նորութիւն մը եւս, որ կրնայ օրինակ ծառայել շատերուն:

Ժընեւի համալսարանին դասախօսներէն Ռընէ Կոտել, որ տարիներ առաջ պաշտօնավարած է նաեւ Պոլսոյ Կեդրոնականին մէջ, Կաղանդչէք մը կը պարգեւէ «Հայաստան»ին, իր անդրանիկ զաւկին միջոցաւ:

Տղան, Պ. Վահէ Կոտել, ֆրանսերէնի թարգմաներ է Դ. Վարուժանի «Վահագն»ը, որ արտատպուած է առաջին էջին վրայ:

Ահա ձեզի ներշնչում, տղա՛ք: Կը բաւէ ինչքան արտատպեցիք հին թարգմանութիւններ:

Դուք ալ կրնաք մէկ լեզուէն միւսը թարգմանել այսուհետեւ: Մանաւանդ որ, խմբագրութիւնը գրական մրցանակ մը եւս հաստատած է (հինգ հազար ֆրանք):

Շնորհաւորելով «Հայաստան»ի նոր շրջանը, իբրեւ արտայայտիչ երիտասարդացման, պիտի ուզէի որ Նոր Սերունդին անդամները *սոցիալական* մրցում մը բանային իրենք իրենց մէջ, ամէն ամիս մէկ երկու *հայերէն* գրութիւն հասցնելով:

«Հայաստան»ը ձեր վերնատունն է:

Մի թողուք որ ներմկած մազերը տանտէր մնան, իսկ դուք՝ վարձակալ:

ՎԱՀԷ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

4500 ԺՈՂՈՎ ՄԷԿ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Ընտրական պայքարի վերջին շաբաթն է եւ բոլոր խմբակցութիւնները լարած են իրենց ուժերը, պերճախօսութեան մրցումներ կատարելով: Ուրբաթ դիշեր 4500 հրապարակային ժողովներ սարքուած էին, կոտրելով մրցանիշը, որ երեք հազարէն աւելի չէր եղած: Նահանդապետներուն տեղեկութեանց համաձայն, երկու գլխաւոր ճակատներէն ոչ մէկը մեծամասնութիւն կրնայ շահիլ:

Երէկ դիշեր վարչապետը ճակատեցաւ իր ընդդիմադիրներուն հետ, Սալ Վակրամի մէջ: Այսօր, երեքշաբթի, նախորդ վարչապետը, Մենտէս Ֆրանս պիտի չափուի համայնավար առաջնորդին՝ Ժաք Տիւքլոյի հետ:

Ճառամարտը սաստկագոյն աստիճանին հասած է ամէն տեղ: Ընդհարումներ ալ պակաս չեն, մասնաւորապէս այն ժողովներուն մէջ որոնց կը մասնակցին դրավաճառ Փուժատի կուսակիցները: Անցեալ օր փարիզեան թաղամասի մը մէջ, ուր պիտի խօսէր կին թեկնածու մը, բոլոր աթոռները եւ սեղանները վերցուցին: Ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ պարպել սրահը:

Ընկերվարական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Կի Մոլէ, նոր ճառ մը խօսելով, բացատրեց թէ բանուորական միացեալ ճակատը իրականութիւն պիտի դառնայ օր մը, պայմանաւ որ համայնավարները դադրին Մոսկուայի հրահանգներուն հետեւելէ:

Մենտէս Ֆրանս խօսեցաւ Մարսէյլի եւ Լիոնի մէջ:

ՄԱՌԵՇԱԼ ԹԻԹՕ, որ Եթովպիա կը գտնուէր 15 օրէ ի վեր, Եգիպտոս անցաւ: Այս առթիւ զբօսանաւ մը նուիրեց Եթովպիոյ կայսեր: Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկու երկիրները համամիտ են Միջին Արեւելքի վերաբերեալ խնդիրներու եւ միջազգային գործակցութեան մասին:

ԵՐԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

●

Ընտրական պայքարը ուժգնօրէն առաջ կը տարուի ամբողջ Ֆրանսայի մէջ :

Ըստ Սահմանադրութեան , նոր ընտրութեանց համար նշանակուած պայմանաժամը չատ կարճ ըլլալով , կուսակցութիւնները իրենց գերագոյն ճիգը կը թափեն՝ կարճ ժամանակի մէջ առաւելագոյն քարոզութիւնը կատարելու եւ քուէներ ապահովելու համար :

Ընդամէնը 28 աղգային խմբակցութիւններ եւ կուսակցութիւններ դիմում կատարած էին ներքին նախարարութեան , յայտնելով թէ ծրագրած են թեկնածուներ ներկայացնել յառաջիկայ յունուար 2ի երեսփ. ընտրութեանց համար :

Դիմողներէն միայն 18ը պաշտօնապէս ճանչցուած ըլլալով կառավարութեան կողմէ , պաշտօնաթերթը քանի մը օր ա – ռաջ հրատարակեց անոնց ցանկը : Ասոնք են .—

1· Ընկերվարական կուսակցութիւնը :

2· Ձախ հանրապետականներու խըմբակցութիւնը :

3· Դեմոկրատ եւ գիւղացիական ան – կախներու ազգային խմբակցութիւնը :

4· Համամիտավար կուսակցութիւնը :

5· Ֆրանս. միութիւն եւ եղբայրու – թիւնը (փուժատական) :

6· Արմատական հանրապետական եւ արմատական – ընկերվարական կուսակ – ցութիւնը :

7· Սպառողներու եւ ընտանեկան չահերու պաշտպանութեան խմբակցութիւնը : (Փուժատական) :

8· Հողագործներու եւ այգեգործներու չահերու պաշտպանութեան խմբակցու – թիւնը (փուժատական) :

9· Անկախներու, գիւղացիներու, հան – րապետական եւ ընկերային չարժման ազ – գային կեդրոնը :

10· Դիմադրականներու դեմոկրատ եւ ընկերվարական միութիւնը :

11· Տնտեսական եւ ընկերային վերա – կանգնումի հանրապետական կուսակցու – թիւնը :

12· Դեմոկրատ հանրապետականներու ազգային խմբակցութիւնը :

13· Ժողովրդական հանրապետական չարժումը (Մ. Ր. Փ.) :

14· Ֆրանս. հանրապետական եւ ան – կախ խմբակցութեանց համախմբումը :

15· Ընկերային հանրապետականներու ազգային կեդրոնը (կոլեան) :

16· Երիտասարդ Հանրապետութիւն կուսակցութիւնը :

17· Պետութեան բարենորոգման եւ ընտրական ազատութեանց պաշտպան խմբակցութիւնը : Եւ

18· Գիւղացիական չարժման եւ միջին դասակարգերու պաշտպանութեան հան – րապետական կեդրոնը :

Հակամարտ կուսակցութիւններն ու խմբակցութիւնները իրարու հետ մրցումի ելած են՝ օգտագործելու համար մամուլը , բեմը , անթելը ու նաեւ , առաջին անգամ ըլլալով , հեռատեսիլը : Տպարաններու մեքենաները անընդհատ կը բանին՝ հա – րիւր հազարաւոր թռուցիկներ տպելով :

Վարչապետը , նախարարներ , հրաժար – եալ երեսփոխաններ , աւելի քան հինգ հազար թեկնածուներ ամէն կողմ կը վա – զեն՝ պարզելու համար իրենց ընտրական ծրագիրը : Բոլորն ալ ղեղեցիկ խոստում – ներ կ'ընեն քաղաքացիներուն :

Ինչպէս սովորութիւն է նման պարա – գաներու , միջադէպեր , յարձակումներ եւ ծեծկռտուքներ ալ պակաս չեն , փարիզ թէ դաւառները : Նախարարներն անդամ անա – խորժ վիճակներու կ'ենթարկուին :

Ընտրութիւնները պիտի կատարուին համաձայն 1951ի դրութեան , երկու ան – գամ : Ցունուար երկուքին ընտրուած պիտի ըլլան այն թեկնածուները , որոնք օրինապէս պահանջուած թիւով քուէ ըս – տացած են : Շաբաթ մը վերջ , յունուար 8ին , կիրակի , պիտի կատարուի համեմա – տականի մնացածներու ընտրութիւնը :

Կուսակցութիւններէն եւ խմբակցու – թիւններէն չատեր , չհամարձակելով ա – ռանձին ցանկերով ներկայ ալ , արդէն իսկ խնամութիւններ հաստատած են , փո – խադարձ զիջողութիւններով , եւ կը ներ – կայանան միացեալ ցանկերով :

Խնամութիւնները աւելի չեշտուած կեր – պով հրապարակ պիտի գան Ցունուար 2էն վերջ , երբ ձեռնարկուի համեմատա – կանի մնացածներու ընտրութեան :

1936ին ընտրութեանց առեն միացեալ ճակատ կազմած էին ընկերվարականնե – րը , համամիտավարներն եւ արմատական – ները , «Ժողովրդական ճակատ » անունին հետ եւ չհաած՝ յաղթանակը : Առաջին անդամ ըլլալով ընկերվարական վարչա – պետ մը (Լէոն Պլում) կազմած էր կառա – վարութիւնը , որուն օրով քուէարկուած ընկերային օրէնքները մեծապէս բարու – քեցին աշխատաւորներու վիճակը :

Այս անգամ եւս համամիտավարները ա – ռաջարկ ներկայացուցին ընկերվարական կուսակցութեան՝ նոր ժողովրդական մի – ացեալ ճակատ մը կազմելու համար , սա – կայն բացարձակ մերժումի հանդիպեցան :

Ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ մարմինը Դեկտ. 7ի նիստին մէջ քուէար – կեց համամիտավար ընտրողներուն ուղ – ղուած կոչ մը , որուն մէջ մանրամասնո – րէն կը բացատրէ թէ՝ ինչու եւ կը մղեն իրենց երկնցուած ձեռքը : Կոչին մէջ կ'ըս – ուի .—

« Ոչ , համամիտավար ընկերներ , չենք կրնար համաձայնիլ վարիչներու հետ , որոնց քաղաքականութեան ուղղութիւնը կուտայ օտար ազդի մը դիւանագիտու – թիւնը , նոյն իսկ եթէ այդ ազգն ըլլայ ընկերվարական : Եւ սակայն Ռուսիա ըն – կերվարական ալ չէ , այլ աշխարհակալ ազգ մը , որուն ծոցին մէջ ոչ վիճաբանու – թեան ազատութիւն կայ , ոչ քննադատե – լու եւ ոչ ալ՝ տեղեկութիւն պահանջելու , ուր գործաւորները կը չահագործուին այնպէս որ նմանը չէ տեսնուած աշխարհի որեւէ կողմը եւ ուր գործադուլ ընողները աքսորով , նոյնիսկ գնդակահարութեամբ կը պատժուին » :

Ընկերվարականներու այս բացայայտ մերժումէն վերջ , համամիտավարները որո – շեցին առանձին ցանկերով հրապարակ իջնել : Վերջին պահուն խնամութիւններ պիտի յարմարցնեն զանազան խմբակցու – թեանց հետ :

Իսկ ընկերվարականները խնամութիւն հաստատեցին արմատական – ընկերվա – րական կուսակցութեան այն զօրաւոր թե – ւին հետ , որուն վարիչն է նախկին վար – չապետ Մենդէս Ֆրանս : Արմատական կուսակցութիւնը պատակտեցաւ վերջերս , կարգապահութեան հակառակ խնդիրնե – րու պատճառաւ : Վարչապետ Խոկար Ֆոր եւ իր կարգ մը նախարարները վտար – ուեցան կուսակցութենէն , անաստած ըլ – լալով վարիչ մարմնի որոշումներուն , մանաւանդ Ազգ. ժողովի լուծման առ – թիւ :

Ընկերվարականներն ու արմատական – ները ընտրողներուն առջեւ կը ներկայա – նան միացեալ ցանկով , իրրեւ «Հանրա – պետական ճակատ» :

Մինչ Խոկար Ֆոր բաժնուելով մայր կուսակցութենէն՝ նախապահ դարձած է ձախ հանրապետականներու խմբակցու – թեան եւ իր այդ հանգամանքով գործնա – պէս կը մասնակցի ընտրական պայքարին :

Վիճակագրութեան մը համաձայն այս անգամ քուէարկողներու թիւը հինգ մի – լիոն աւելի պիտի ըլլայ բաղդատելով 1951ի հետ , բազմաթիւ անտարբերներ եւ նոր չափահասներ ընտրողի տոմսեր ըս – տացած ըլլալով :

Այս նոր ընտրողներու քուէները բաւա – կան ծանր պիտի կշռեն ձախերուն վրայ :

Ոչ ոք կը համարձակի այժմէն դուշա – կել թէ ինչ դիմագիծ պիտի ունենայ նո – րընտիր Ազգ. Ժողովը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՎԱՆԻ ՏՈՔԹ. ԸՇԸՐԸ

Դ.

Տոքթ. Ըշըր նշանակուած էր այս որ – բանոցներու բժշկական բաժնին վարիչ : Իրեն հետ բերած էր մեծ քանակութեամբ դեղօրայք , հիւանդանոցի կազմածներ եւայլն :

Պաշտօնէութեան կղմէ քանի մը հոգի ներկայացանք իրեն բարի գալուստ մաղ – թելու : Ինք ցաւը յայտնեց որ չէր կրցած աւելի շուտ վերադառնալ , եւ ուրախ էր որ «վերջապէս , պատեհութիւն ունէր մասնակցելու մեր դժբախտ ժողովուրդի ցաւերը ամոքելու նուիրական գործին» :

Աղտօրէն աւելցուց հիւանդանոցներու թիւը : Լրացուց չատ մը պակասներ եւ բաւարար թիւով կարող ու պարտաճանաչ բժիշկներով եւ պաշտօնեաներով օժտեց զանոնք : Բարելաւեց մնունդի որակն ու քանակը : Շատ մը վատառողջ որբեր վո – խադրել տուաւ հովասուն շրջաններու որ – բանոցներն ու հիւանդանոցները՝ (Աչտա – րակ , Նոր Պայազիտ) : Այսպէս , կարճ ա – տենէն , աւելի կանոնաւոր հիմերու վրայ դրաւ բժշկական գործը : Ամէն օր նոր որ – բեր կ'ընդունուէին , գրեթէ կմախացած վիճակի մէջ : Քանի մը ամիս խնամուե – լով՝ անոնք կը դառնային առողջ , գիրուկ պատանիներ :

Տոքթոր գրողին վիճակուեցաւ բանալ որբանոցներ Ղամարլուի մէջ , յետոյ վա – րել էջմիածնի շրջանի որբանոցները այդ օրերուն : Բժիշկներու հետ կը հիանայինք այն արագութեան եւ ճշդութեան վրայ , որով Տոքթ. Ըշըր գոհացում կուտար մեր բոլոր խնդրանքներուն :

Նոյն հիացումը միւս շրջաններու բոլոր վարիչներու մօտ :

Սակայն , ամէնէն աւելի , երկու առիթ – ներով էր որ հանդուգնալը փայլեցաւ իր նուիրումով ու քաջութեամբ :

Առաջին առիթը՝ 1920 Մայիսէն Ցունիս 15 ժամանակաշրջանն էր : Մայիս մէկին Հայաստանի մէջ ծագեցաւ բոլշեւիկեան ապստամբութիւն մը , իշխանութիւնը ձեռք ձգելու համար :

Ամերիկեան Զին. պատուիրակութեան պետ գնդ. Հասքել , ահաբեկ , նոյն օրը հրահանգեց Հայաստանի մէջ գործող բո – լոր Ամերիկացիներուն որ 24 ժամէն մեկ – նին Թիֆլիս , յայտարարելով թէ ամե – րիկեան կառավարութիւնը չէր կրնար ըս – տանձնել իրենց կեանքի պաշտպանու – թիւնը :

Հայաստան կրնար թատր հանդիսանալ երկարատեւ արիւնահեղ կռիւներու՝ ո – րոնց ընթացքին Ամերիկացիներ չէին կր – նար անվնաս մնալ :

Երեւանի շրջանի մէջ 25 – 30 էր անոնց թիւը , այր թէ կին : Փախան բոլորն ալ անվերադարձ : Միայն Տոքթ. Ըշըրն էր որ մնաց արիաբար , եւ չարունակեց որբե – րու եւ գաղթականներու խնամքը , ըղձ – ուարին պայմաններու մէջ , մինչեւ որ փոթորիկը անցաւ եւ նորեր եկան բռնելու հեռագողներու. տեղերը :

Երկրորդ առիթը՝ 1920 Դեկտեմբերին 1921 Ցունիս ժամանակաշրջանն էր : Աւելի երկար , ու աւելի վտանգալից :

Թրքական յառաջխաղացման , Հայաս – տանի խորհրդայնացման , փետրուարեան ապստամբութեան եւ անոր յաջորդող դէպքերու հետեւանքով Հայաստանի մէջ ստեղծուեցաւ չատ տագնապալի կացու – թիւն պարենաւորման տեսակէտէն ալ :

Մեր միւս մեծ , սրտցաւ բարեկամը , Նպաստամատոյցի կովկասեան ճիւղի ընդհ. վարիչ «Քէփթըն» Եարօն , (այլեւս «Քէփթըն» տիտղոսն ունէր) որ Թիֆլիսէն կը վարէր գործերը , ցաւալի զուգադի – պութեամբ մը , ինչպէս Մայիսեան չար – ժումներու օրերուն , այս օրերուն ալ Ա – մերիկա կը գտնուէր Նպաստամատոյցի գործերով : Իսկ բազմերախտ բարերար Տոքթ. Րէյնոլտս , խոր ծերութեան հա – սած ըլլալով , 1918էն ի վեր վերջնապէս քաշուած էր Ամերիկա :

Նոյեմբերի վերջերը , երբ Հայաստանի խորհրդայնացման վտանգը կար , Ամերի – կացիներուն դարձեալ հրահանգուեցաւ հեռանալ : Հեռացան բոլորը այս անգամ ալ :

Միայն Տոքթ. Ըշըրն էր որ դարձեալ մնաց մեզմէ անբաժան՝ իր կեանքը վը – տանգելու գնով : (Թէեւ Փիրս անուն մէ – կը կար Ամերիկայէն , բայց ան ալ ուրիշ գործերով Պարսկաստան գացած էր :)

Ամերիկեան Զին. պատուիրակութեան պետ գնդ. Հասքել , ահաբեկ , նոյն օրը հրահանգեց Հայաստանի մէջ գործող բո – լոր Ամերիկացիներուն որ 24 ժամէն մեկ – նին Թիֆլիս , յայտարարելով թէ ամե – րիկեան կառավարութիւնը չէր կրնար ըս – տանձնել իրենց կեանքի պաշտպանու – թիւնը :

Հայաստան կրնար թատր հանդիսանալ երկարատեւ արիւնահեղ կռիւներու՝ ո – րոնց ընթացքին Ամերիկացիներ չէին կր – նար անվնաս մնալ :

Երեւանի շրջանի մէջ 25 – 30 էր անոնց թիւը , այր թէ կին : Փախան բոլորն ալ անվերադարձ : Միայն Տոքթ. Ըշըրն էր որ մնաց արիաբար , եւ չարունակեց որբե – րու եւ գաղթականներու խնամքը , ըղձ – ուարին պայմաններու մէջ , մինչեւ որ փոթորիկը անցաւ եւ նորեր եկան բռնելու հեռագողներու. տեղերը :

Երկրորդ առիթը՝ 1920 Դեկտեմբերին 1921 Ցունիս ժամանակաշրջանն էր : Աւելի երկար , ու աւելի վտանգալից :

Թրքական յառաջխաղացման , Հայաս – տանի խորհրդայնացման , փետրուարեան ապստամբութեան եւ անոր յաջորդող դէպքերու հետեւանքով Հայաստանի մէջ ստեղծուեցաւ չատ տագնապալի կացու – թիւն պարենաւորման տեսակէտէն ալ :

Մեր միւս մեծ , սրտցաւ բարեկամը , Նպաստամատոյցի կովկասեան ճիւղի ընդհ. վարիչ «Քէփթըն» Եարօն , (այլեւս «Քէփթըն» տիտղոսն ունէր) որ Թիֆլիսէն կը վարէր գործերը , ցաւալի զուգադի – պութեամբ մը , ինչպէս Մայիսեան չար – ժումներու օրերուն , այս օրերուն ալ Ա – մերիկա կը գտնուէր Նպաստամատոյցի գործերով : Իսկ բազմերախտ բարերար Տոքթ. Րէյնոլտս , խոր ծերութեան հա – սած ըլլալով , 1918էն ի վեր վերջնապէս քաշուած էր Ամերիկա :

Նոյեմբերի վերջերը , երբ Հայաստանի խորհրդայնացման վտանգը կար , Ամերի – կացիներուն դարձեալ հրահանգուեցաւ հեռանալ : Հեռացան բոլորը այս անգամ ալ :

Միայն Տոքթ. Ըշըրն էր որ դարձեալ մնաց մեզմէ անբաժան՝ իր կեանքը վը – տանգելու գնով : (Թէեւ Փիրս անուն մէ – կը կար Ամերիկայէն , բայց ան ալ ուրիշ գործերով Պարսկաստան գացած էր

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ՁԱՅՆԸ

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

●

Փարիզի Հայ Բժշկական Միութիւնը որ դոյութիւն ունի երեսուն տարիէ ի վեր , ճաշ մը սարքած էր Դեկտ. 16ին :

Կը նախագահէր Տոքթ. Գալճեան որ ներբողեց Բժշկ. Միութեան ամէնէն հին անդամներէն Բժ. Կ. Աղաճանեանը , իբ – րեւ մեծ բժիշկ , մեծ Հայ եւ մեծ հայրե – նասէր , եւ հրաւիրեց ժողովականները մէկ վայրկեան յոտնկայս յարգել անոր յիշատակը : Այս առիթիւ յորդորեց երի – տասարդ բժիշկները որ անոր օրինակին հետեւին , անչէջ պահելու հայկական ո – գին :

Ցանուն երիտասարդ բժիշկներուն , խօ – սեցաւ Տոքթ. Մեռաքսեան վերլուծելով հայրենասիրութեան իմաստը Հայուն հա – մար :

Ստորեւ ճառին ամփոփումը :

*

Քարդ զգացում մըն է հայրենասիրու – թիւնը , որ իր մէջ կ'ամփոփէ հոգեկան , մտաւորական , բարոյական , ընկերային եւ միտիկ յատկեր , վերացական , բայց միանգամայն թանձրացեալ :

Այս զգացումը տարբեր է մեր երէցնե – րուն քով , որոնք արմատախիլ , դժուար կրցած են իւրացնել նոր ընկերութեան պահանջները , հետեւաբար կ'ապրին «լու – սանցքին վրայ» , եւ պահպանողական են :

Երիտասարդներուս համար , հոս ծնած ըլլալով , թրծուած ենք արեւմտեան մը – չակոյթով , չնորհիւ մեր ստացած դաս – տիարակութեան : Հետեւաբար փոխանակ ետ մղուելու , մենք բնականօրէն մաս կը կազմենք անոր : Պահպանողական տարրը , որ մեզի փոխանցուեցաւ մեր հայրերէն , պէտք է մեզի ներկայացնէ հրապուրիչ գործօն չարժառիթները : Հետեւաբար հայրենիքի սէրը մեզի համար ըստ էու – թեան , երկուութեան հարցով կը ներկա – յանայ :

Հայկական տեսակէտով ինչպէ՞ս կը դի – մագրաւենք այս երկուութիւնը : Նախ պարտականութեան զգացումով : Ուրիշ ոչ մէկ ժողովուրդ իր կեանքին գնով վճա – րեց ապրելու իրաւունքը : Մենք չենք կր – նար մոռնալ եւ ձգել որ ցամքի արիւնը , որ այնքան առատօրէն հոսեցաւ մեր բա – րօրութեան եւ մեր վերապրումին հա – մար , եւ հոսեցաւ անարդ եւ բնաջնջող տարրի մը կողմէ :

Երկրորդը՝ դեղեցկագիտական զգա – ցումն է : Մենք ծանօթ ենք մեր դեղար – ուեստական դեղեցկութեանց , կը գնահա – տենք մեր բանաստեղծները , դրագէտնե – րը , մեր այնքան զգայուն ժողովրդական երաժշտութիւնը , այնքան քաղցր , մեր Գրիգոր Նարեկացին , որ այնքան խորա – պէս կը թափանցէր մարդու հոգեկանին եւ ասիկա Քրիստոսէ ետք 981 թուականին :

Հայկական թէ արեւմտեան մշակոյթը մեզ կը հրապուրեն : Հոս է որ երկուու – թեան հարցը կը դրուի , մինչեւ անդամ Դեղեցիկին սիրոյն մէջ , որ անբաժանելի է : Այս երկուութեան հարցը մեր երէցնե – րուն հասկցածէն աւելի խրթին է : Մենք մեր տուներէն դուրս ֆրանսացի ենք եւ մեր տուներուն մէջ Հայ : Մեր անձին մէջ այս երկուութեան զգացումը կը բացատ – րէ ամէն բան : Կան որ կը տառապին , ո – րովհետեւ չեն գտած հոգեկան եւ բարո – յական անդորրութիւնը :

Սիրոյ երկուութիւնը — իր բոլոր ձե – ւերով եւ հայրենասիրութեամբ մանաւա – րար — բոլորը նոյն կերպով չեն ըն – դունիր : Անբաժան զգացում մըն է , ան – հատին ներքին եւ ոգեկան կազմութեան մէջ :

Երբ մենք կ'երեւանք հաւաքոյթի մը մէջ , կամ եկեղեցին , մարզական հաւա – քոյթի կամ խնջոյքի մէջ , պատճառն այն է որ մենք կը փնտռենք հայկական այս կապը մեր չուրջը , չնչելու համար հայ – կական այդ մթնոլորտը , հայութիւնը մեզ կը քաշէ նոյնիսկ , մենք կը փնտռենք այդ օդը :

Մեր հայրերուն պարտականութիւնն է որ մեր պարտականութեանց մէջ տղէտ չմոռնան մեզ՝ հանդէպ մեր նախնիքներուն եւ հայկական դեղեցկագիտական ոգիին :

Մեր պարտականութիւնն է իւրացնել եւ սիրել այդ ոգին , եթէ անկեղծ ենք մենք մեզի հետ , մենք կրնանք մեր երկու – ութեան մէջ իսկ խորապէս Հայ մնալ :

Ոչ մէկ բան կը խանգարէ որ մենք ալ մեր կարգին կաղապարենք յաջորդ սե – րունդը , իրենց պարտականութեան հան – դէպ զօրաւոր մարդիկ կերտելու , եւ թա – փանցելու հայկական դեղեցկագիտու – թեան :

Ահա այն աստեն , ճարտը զոր կը ծածկէք դողդոջուն ձեռքով մը , որպէսզի չմարի , պիտի ունենայ դեղեցիկ եւ չողչողուն լոյս մը , եւ առանց զայն պատապարելու արտաքին չունչերու դէմ , կրնանք իրա – րու փոխանցել : Եւ այն աստեն է միայն որ Հոգը լաւագոյն կերպով պիտի փոխան – ցուի » :

ԲԺ. ՄԵՏԱՔՍԵԱՆ

Ա. ՔԱՋՈՒՆԻ ՍԱՐԴԱՍՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԵՂ ԿՈՂՈՓՈՒՆՔ

ԵՒ ԿԱՄԱՎՈՐԱՑՈՒՄ

Ա. ՔԱՋՈ

Մեր պատմ ուր մը կայսեր մը Ալեքսանդրի «Ազատ ժողովուրդ» մը պահանջեր իր ներքին ինքնավարութիւն, ինչպէս ունէին Ֆինլանտացիները։ Ցարը կը պատասխանէր իր մտերիմներուն. — Ես կրնամ ազատել ճորտերը, որովհետեւ անոնք իմ սեփականութիւնս են։ Բայց ինչպէ՞ս կրնամ ազատել ազատները։

Ֆինլանտացիները, որոնք ամէն տարի կը ղրկեն իրենց ներկայացուցիչները Ռուսիոյ Տումային, ինչպէս նաեւ Ռուսիոյ միւս ազգերը, որոնք ունին իրենց ազգային ներկայացուցչութիւնները, ինչպէ՞ս կրնան ազատ ըլլալ։

Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ կը կատարուի ցարին անունով։ Ցարը կը հրամայէ, ցարը կը պատերազմի, ցարը կը հաշտուի, ցարը կը կնքէ դաշնագրեր, ցարը կը հաստատէ օրէնքները, ցարը կը պատժէ, ցարը կը ներէ։ Ցարը ամէն ինչ է, ամէն ինչ կ՚ընէ, ամէն ինչ կը կարենայ։ Ցարը ամէն ինչ կը գիտնայ, ամէն ինչ կը տեսնայ, ամէն ինչ կը լսէ։ Ցարը ամէն ինչ կը հասկնայ, ամէն ինչ կը դատէ։ Ցարը ամէն ինչ կը կարդայ, ամէն ինչ կը գրէ։ Ցարը ամէն ինչ կը գիտնայ, ամէն ինչ կը կարենայ։ Ցարը ամէն ինչ է, ամէն ինչ կ՚ընէ, ամէն ինչ կը կարենայ։

Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Թուրքիոյ մէջ ամէն ինչ սուլթանին անունով կը կատարուի։ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Պարսկաստանի մէջ ամէն ինչ շահին անունով կը կատարուի։ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Չինաստանի մէջ ամէն ինչ կայսրին անունով կը կատարուի։

Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Ճապոնիոյ մէջ ամէն ինչ կայսրին անունով կը կատարուի։ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Պարսկաստանի մէջ ամէն ինչ շահին անունով կը կատարուի։ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Թուրքիոյ մէջ ամէն ինչ սուլթանին անունով կը կատարուի։

Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Չինաստանի մէջ ամէն ինչ կայսրին անունով կը կատարուի։ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Ճապոնիոյ մէջ ամէն ինչ կայսրին անունով կը կատարուի։

Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Պարսկաստանի մէջ ամէն ինչ շահին անունով կը կատարուի։ Ռուսիոյ մէջ ամէն ինչ ցարին անունով կը կատարուի, ինչպէս Թուրքիոյ մէջ ամէն ինչ սուլթանին անունով կը կատարուի։

(Խնդրեմ վերցնել)

ՂՈՎՐՈՒԿՅԱՆ ՄՈՑՆ

Ժամանակ առաջ Ղովրուկեան Մոցն իր ընտանիքով ճամբորդութեան կ՚ելլէ Ամերիկա։ Ան կ՚ուզէ տեսնել Նիագարայի ջրվէժը։ Ճամբան, երբ կ՚անցնի Ֆրանսայէն, կը հանդիպի իր հին ծանօթ Ժիւլ Վերնին։ Ժիւլ Վերն կը հարցնէ Մոցին, թէ ինչո՞ւ կ՚ուզէ տեսնել Նիագարան։ Մոց կը պատասխանէ, թէ ինք կ՚ուզէ տեսնել Նիագարան, որովհետեւ ան կը սիրէ ջուրերը։ Ժիւլ Վերն կը հարցնէ Մոցին, թէ ինչո՞ւ կը սիրէ ջուրերը։ Մոց կը պատասխանէ, թէ ինք կը սիրէ ջուրերը, որովհետեւ ան կը սիրէ ձուկերը։ Ժիւլ Վերն կը հարցնէ Մոցին, թէ ինչո՞ւ կը սիրէ ձուկերը։ Մոց կը պատասխանէ, թէ ինք կը սիրէ ձուկերը, որովհետեւ ան կը սիրէ ձուկերուն ուտելիքը։ Ժիւլ Վերն կը հարցնէ Մոցին, թէ ինչո՞ւ կը սիրէ ձուկերուն ուտելիքը։ Մոց կը պատասխանէ, թէ ինք կը սիրէ ձուկերուն ուտելիք

հաստատել առանց Աստուծոյ եւ Յիսուս-Քրիստոսի :

Մոսկուայի անթելը, հեռագրական գործակալութիւնը եւ թերթերը անմիջապէս տարածեցին պատգամին այն մասը որ կը պահանջէ արգիլել հիւլէական զէնքերը: Վատիկանի անթելը այս պատգամը հաղորդեց 27 լեզուներով, ի լուր ամենեցուն :

× Անգլիոյ թագուհին աւանդական ճառը խօսելով, թելադրեց «եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն »:

× Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ ուխտաւորները սակաւաթիւ էին այս տարի : Մարիամ Մարկոս անուն կին մը որ Նազարէթէն Բեթղեհէմ գացած էր, մանչ մը ծնաւ կէս գիշերուան պատարագին ատեն: Յորդանանի կառավարութիւնը արտօնեց որ երկու շաբաթ աւելի մնայ, իր տեղը վերադառնալէ առաջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՈՔԻ Քազապլանքա քաղաքին մէջ երկու Ֆրանսացիներ սպաննուեցան : Խռովութիւններ ծագած են Ռիֆի շրջանին մէջ: Սուլթանը եւ վարչապետը նոր կոչեր ուղղեցին, թելադրելով ազատ գործակցութիւն հաստատել բոլոր բնակիչներուն միջեւ :

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ապստամբութեան վարիչներէն Քերպալու Ալի, որ անձնատուր եղած էր, ներում խնդրեց Ֆրանսական հրամանատարէն, ի ներկայութեան ցեղախումբերու: Այս առթիւ կարեւոր յայտնութիւններ ընելով, խոստացաւ օգնել Ֆրանսական իշխանութեանց : «Խաբուեցանք , ըսաւ, կը խնդրեմ Ֆրանսայէն որ բարեհաճի ներել»: Իբրեւ առաջնորդ պիտի ծառայէ լեռնային շրջաններու մէջ: 24 հոգի սպաննուեցան Ծնունդի տօներուն առթիւ :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ նախարարական խորհուրդը Դեկտ. 17ին որոշեց պաշարման վիճակը ջնջել Անգարայի եւ Իզմիրի մէջ , պահելով միայն Պոլսոյ մէջ :

ՊՐԱԶԻԼԻՈՅ մէջ նոր դէպքեր պատահած ըլլալով, պաշարման վիճակը մէկ ամիս եւս երկարաձգուեցաւ :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ համայնավար կուսակցութեան համագումարին մէջ, ընդհ. քարտուղարը՝ նախորդ վարչապետ Կէորկիու Դեժ նոր ամբաստանութիւններ ուղղեց երբեմն ամենազօր վարիչին՝ Տիկին Անս Փաուքէրի դէմ, մերժելով անոր վերահաստատումը: Յետոյ բացատրեց թէ վեց հազար կոլխոզներ կազմուած են 300·000 անդամներով, բայց անհատ հողագործները, որոնք տէրն են մշակելի հողերու 70 առ հարիւրին, կ'ընդդիմանան հաստատուած կարգուսարքին եւ անհրաժեշտ է միջոցներ ձեռք առնել: Կուսակցութենէն վտարուած են աւելի քան 200·000 կասկածելի անդամներ :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդը բացուեցաւ երէկ, երկուշաբթի: Այս տարի երրորդ անգամն է որ նիստ կը գումարէ: Խորհուրդը կը բաղկանայ երկու ժողովներէ, համագումա 1347 անդամներով որոնց 300ը կիներ են: Միութեան Խորհուրդը ունի 708 անդամ՝ Ազգութեանց Խորհուրդը՝ 639: Երկուքն ալ հաւասար իրաւունքներ ունին: Այս նիստին պիտի լսուին Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի զեկուցումները իրենց վերջին ճամբորդութեան

ՎԵՐՋԻՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

18 ամիս անպարտելի մնալէ վերջ, Ֆրանսական Ֆութպոլը կիրակի օր պարտուեցաւ Պելժիոյ կողմէ մէկի դէմ երկու կէտով, Պրիւսէլի Տիզէլ դաշտին վրայ ուր խռնուած էին 65·000 հոգի: Առաջին կիսախաղը վերջանալէն երկու վայրկեան առաջ Պելժերը նշանակեցին առաջին կէտը : Երկրորդ կիսախաղին Ֆրանսայի կողմի Փիանթոնի նշանակեց հաւասարութեան կէտը: Արդէն Փիաթոնիի համար աւանդական պարտականութիւն մը եղած է Ֆրանսական կէտ մը նշանակել ամէն միջազգային հանդիպումի մէջ: Բայց Պելժերը երկրորդ կէտ մը նշանակելով առաջին միջազգային պարտութիւնը կրել տուին Ֆրանսացիներուն, ինչ որ տեսնուած չէր երկար ատենէ ի վեր :

× Փարիզի մէջ (Փառք տէ Փրէնս) Ֆրանսայի Բ. խումբը յաղթեց Թուրքիոյ մէկի դէմ երեք կէտով: Այս հանդիպումը (դարձի մրցում) կը կատարուէր «Միջերկրական»եան բաժակին համար: Պոլսոյ մէջ Ֆրանսա եւ Թուրքիա հաւասար մնացած էին:

Միւս միջազգային հանդիպումներու կարգին Մատրիտի «Բէալ»ը պարտութեան մատնեց Հունգարիոյ «պարտիզան»ը զերոյի դէմ չորս կէտով :

Ֆրանսական ազգային խումբը երկուռաբթի վերադարձաւ Փարիզ, բացի Ռէնսի խաղացողներէն որոնք Փեշթա մեկնեցան երկրորդ հանդիպումը (դարձի մրցում) կատարելու համար: Առաջին հանդիպումին (Փարիզ) Հունգարները պարտուած էին :

Պ. Պետրոս Եղիազարեան,
Պ. Յովիկ Եղիազարեան,
Օր. Կատարինէ Եղիազարեան,
Պ. Միհրան Եղիազարեան,
խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօրաքրոջ եւ քրոջ՝

ԳՈՀԱՐ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ 68 տարեկանին, յետ երկարատեւ հիւանդութեան , իր բնակարանին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս չորեքշաբթի ժամը առաւօտեան 11ին, Փարիզի Հայ Կաթողիկէ եկեղեցի:

10bis, Rue THOUIN, *Paris* 5e.
Métro : CARDINAL LEMOINE

Ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Պանեէօ Փարիզիէնի դերեզմանատունը , անփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանը :

ՄԱՍՆԱԻՈՐ ՄԱՀԱԶԴ ՉՍՏԱՑՈՂՆԵՐԷՆ ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԵՐԿԱՅՍ ԻԲՐԵՒ ԱՅԴ ՆԿԱՏԵԼ :

ՅԱՌԱՋ.— Մեր ցաւակցութիւնները ընկերներ Յովիկ եւ Պետրոս Եղիազարեանի եւ ընտանեկան պարագաներուն :

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ԵՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Նուիրուած Կ. Փոլատեանի նոր գործին՝ ՎԵՐԱԴԱՐՁ :

Այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, Քաֆէ Նոայի սրահը :

Կը խօսին՝ ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿ. ԺԱՆ ՊԱԼԱՐ Կ. Փոլատեանի գործը կը վերլուծեն .— Պ. ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ, Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՀԱՃԵԱՆ:

Օր. Ա. Սարգսեան կ'արտասանէ «Վերադարձ»էն հատուածներ, զոր Ֆրանսերէնի թարգմանած է

ԼԻՒՔ ԱՆՏՐԷ ՄԱՐՍԷԼ

Հաւաքոյթի ընթացքին գիրք չի ծախուիր (Գինեձօնի մասնակցութեան համար որ եւ է վճարում չկայ) :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի կը խօսի Բարսեղ Խբրիմեան, նիւթ ունենալով «Ներծոր դեղձերու դերը մարդկային կազմին մէջ »:

Քաֆէ Քատէի վերնայարկը, ժամը 21·30ին : Մուտքը ազատ է :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Գեղեցիկ կաղանդչէք մը եւ օգտակար նուէր մը

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ
ՄԱՐԵՄԵԱՆ ԺՊԻՏՆԵՐ

568 էջնոց հետաքրքրական գիրքը

Գեղեցիկ տպագրութեամբ , բազմաթիւ պատկերներով: Աստուածածնի շարականներուն վրայ խորհրդածութիւններով , վաւերական պատմութիւններով ու բանաստեղծութիւններով :

Գինն է 1000 Ֆրանք :

Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝ Միքայէլ Վ. Մոմճեանի,

78, Rue Rabelais, Lyon (Rhône)

Նոյն հեղինակէն՝ Լուրտի հրաշալի տեսիլքներուն պատմութիւնը :

Գին 300 Ֆրանք :

PLISSEES d'ART (Tous genres et dernières nouveauttés).
JOURS et BRODERIES (Confection de trousseaux).
BOUTONS - BOUCLES
CEINTURES (Tissus).
(*Tarif spécial à couture*)
Venez voir nos collections
« *AUX DOIGTS DE FEE* »
Professionel - Fabricant
19,rue Nationale (Côté Crs Belzunce)
MARSEILLE

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Պ. Օննիկ Պարսամեան 2000 Ֆր. կը նուիրէ Կապոյտ Խաչի կայանին, 600 Ֆր. դերասան Շահխաթունիի Ֆօնտին: Ստանալ «Յառաջ»էն:

ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ եկեղեցիին սրահին համար Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Գէորգ Մարանկոզեանէ 10,000 Ֆրանք:

ԼՈՆՏՈՆԷՆ Պ. Ժիրայր Ժամկոչեան իր մօրը ողբ. Նուէր Ժամկոչեանի մահուան առթիւ կը նուիրէ 2000 Ֆր. Եկեղեցւոյ Կրթական խորհուրդին, 2000 Ֆր. Հայ Կարմիր Խաչին, 1500 Ֆր. Աղքատախնամին, 1500 Ֆր. Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչին, 1500 Ֆր. Որբախնամ Տիկնանց Միութեան: Կը խնդրուի դիմել Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանատունը ստանալու համար այս գումարները:

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐՈՒ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻ
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՆԵՐՈՒ Բ. ՑԱՆԿԸ

Ոմն 1000 Ֆր. Զաքչաքեան 500, Մեծպահքեան 500, Տիկ. Սեղբոսեան 5000 Ֆր.:

Դիւան Եկեղեցւոյ

Օր. Թ. Գ. 1000 Ֆր. կը նուիրէ Հ. Յ. Դ. Մշակոյթի Տան Ֆօնտին, ի յիշատակ Դաշնակցութեան նահատակուած անյայտ հերոսներու:

Ստանալ «Յառաջ»էն :

ՎԻԷՆ.— Ֆր. Կ. Խաչը շնորհակալութեամբ ստացած է 1500 Ֆր. Տէր եւ Տիկին Զոպօեանէ, արկածի մը առթիւ: Արագ ապաքինում կը մաղթէ: Նոյն մաղթանքը Պ. Նշան Տէր Սարգիսեանի, որ վերջերս արկածի մը հանդիպած էր:

Մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Ա. Զաքարեանէ 1000 Ֆր., նոր տարուան առթիւ ի նպաստ դպրոցներուն: Նոյնպէս Տէր եւ Տիկին ընկերուհի Խուկոեանէ 500 Ֆր., իրենց տղուն նշանախօսութեան, 500 Ֆր. իրենց աղջկան (Տիկ. Թէպօյեանի) ապաքինման առթիւ:

Կ'ՈՒԶԷՔ
ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ
Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝
ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

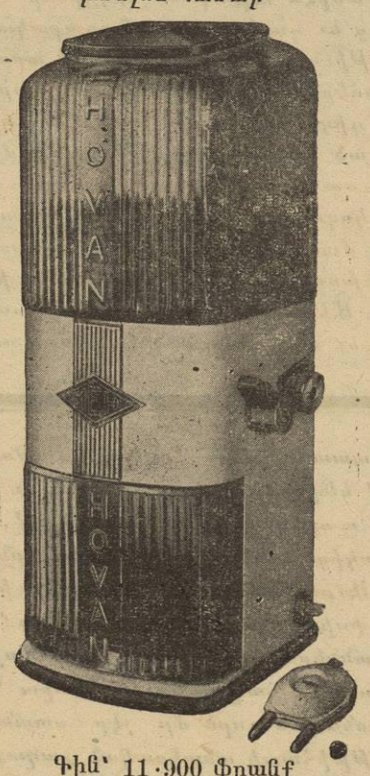

Գին՝ 11·900 Ֆրանք
Դիմեցէք ձեր ելեկտրադէտին կամ՝
APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)
Գաւառի համար կը զրկուի
Contre Remboursement

ՕՐ. ՍԻՒԶԱՆ ԵՍԱՅԵԱՆ
Պ. ԺԱԳ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ
Նշանուած
Կնքահայրութեամբ
Պ. Լոռիս Անդրէասեանի
Իսի 11-12-1955 Ալֆորվիլ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊՈՄՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս հինգշաբթի ժամը 21-ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Վարչութեան անդամները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս երեքշաբթի, ժամը 6·30ին սրճարան Ռեժանի վերնայարկը:

Վերջին ժողովն է այս, ուր պիտի որոշուի ընդհ. ժողովին թուականը :

ԲՈԼՈՐԻՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ԾԱՆՈՒՑԱՆԵԼ թէ Պ. Ա. ԱՂԱՄՃԱՆԻ մահուան պատճառով , ՆԱՍԻՈՆԱԼԻ ընդհ. գործակալութիւնը յանձնուած է Պ. ԿՐՕՆԻԿ ԱԼԵԱՆի, ապահովագրական խորհրդատու :

Կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 6·30, իւր գրասենեակը՝

28, Rue de la Victoire
Tél. TRU. 76 - 68

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆր. Կ. Խաչի վարչութեան, իր երեք դպրոցներու միացեալ հանդէսին առթիւ, որ տեղի պիտի ունենայ Յունուար 8ին կիրակի ժամը 2,30ին, Կաթողիկէ սրահին մէջ:

Կը հրաւիրենք գաղութը տեսնել եւ լսել մեր մանուկներու երգերը, արտասանութիւնները եւ պարերը, հայկական տարազներով, միեւնոյն ատեն քաջալերելով Կապոյտ Խաչը, որ արժանի է ամէն գնահատանքի:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Թոքատի Հայր. Միութեան վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հայրենակից Ոսկեան Նազարեանի մահուան առթիւ:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԱՆՊԱՅՄԱՆ

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ Տօնական օրերու առթիւ իրենց ապսպրանքները ընել մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, գիներու ըզգալի զեղչով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտութեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ, համեղ եւ ընտիր, որոնք միշտ գոհ կը ձգեն մեր այցելուները :

Ունինք թահին ու հէլվա, եալաննի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական, կալամաթա , տեղական ու թրքական զուտ ձէթ, Ամասիայի չոր պամիա եւ Հալէպի կարմիր ոսպ, ճերմակ պանիր, քաշքավալ պալքանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ , Կեսարիոյ ընտիր ապուխտ, եւ սուճուգ, որ միայն մեր քով պիտի գտնէք: Ծիրանի պաստեղ, պիստակ եւ միջուկը նաեւ փիստաշ 700 Ֆրանք քիլօն եւ միջուկը , Քիշնիշ եւ փինիօն, սալեպ, մահլեպի, սումաք , սագրզ, պահար, Քիմիօն, չաման, բոլոր համեմները Ֆրանսայի ամէն կողմը 24 ժամուան մէջ զրկելու պայմանաւ, նաեւ Պելճիքա, Զուիցերիա, եւ այլուր:

Մանաւանդ մեր ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ, զուտ խաղողէ պատրաստուած, անպակաս չըլլայ ձեր սեղանէն, իսկ քաշուած համեղ զուտ սուրճը, կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնը : 20 Rue Villeroy et
244 Rue Vendôme, *LYON*

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

DISTILLERIE RAKI DUZE Ի
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆ ՈՒ ԽԱՆՈՒԹԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ ԵՆ
2. RUE SCARAMELLI, MARSEILLE, Tél. GA. 09 - 51
ՏԱԼԱՔԻՒՓԷԵԱՆ Որդի կը շարունակէ ընդունիլ իր յաճախորդները այս նոր հասցէին :

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

MERCREDI 28 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7863 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3274

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ

Է.— ՑԻՐՈՒՑԱՆ ՀԱՄՐԱՆՔՆԵՐ

Քանի մը մեկուսացեալ համրանքներ ալ, Պոլիս անցնելէ առաջ.—

Ափրիկէի խորերը կը շնչեն երկու չէն դաղութներ, եթովպական եւ սուտանեան, որոնք ազգ. կազմակերպութեան տեսակէտով կապուած են Եգիպտոսի :

Ատտիս – Ապեպայի մէջ ունին դպրոց, եկեղեցի եւ Ազգ. վարչութիւն: Կը վայելեն ամէն ազատութիւն :

Խարթումի մէջ եւս կը պահեն Ակումբ, դպրոց եւ Հ. Մ. Ը. Մ.:

Համրանք մը տեղաւորուած է Քենիայի մէջ, ուրիշ մը՝ նորակազմ պետութեան՝ Լիբիոյ մէջ :

Միջերկրականի ափերուն վրայ, Թունուզ – Ալժերիա եւ Մարոք շատոնց է որ տէրտէրի մը երեսն անդամ տեսած չեն : Մարոքը անուանական վարչութիւն մը ունի, եւ միլիոններու մէջ յղփացած աշխարհաքաղաքացիներ: Առ այժմ երեք երկիրներուն ներքին վիճակն ալ թոյլ չի տար վերակազմութեան մասին մտածել :

Հնդկաստանի երբեմնի փարթամ եւ գործօն հայութենէն յիշատակ մը մնացած է, ինչպէս կը պատմեն այցելու հովիւներ: Վերջերս անգլիացի ճամբորդ մը եւս կը նկարագրէր անցեալ փառքերը :

Բաց են Կալկաթայի Մարդասիրական ճեմարանը, աղջկանց վարժարանը, եկեղեցին եւ Մարզական Միութիւնը : Պարբերաբար հանդէսներ ալ կը սարքեն, բայց, անգլերէնն է որ կը տիրապետէ տուներէն մինչեւ դպրոցը :

Մէկ տարիէ ի վեր տեսած չենք «Նոր Ազդարար»ը, որ կոչուած էր քիչ մը կենդանութիւն ստեղծելու :

Ծայր. Արեւելքի դաղութներէն Ճաւա, Սումաթրա, Պիրմանիա նոյնպէս անուանական գոյութիւն ունին: Մանչուրիոյ քանի մը հարիւրնոց դաղութն ալ ցիրուցան եղաւ երկրորդ աշխարհամարտէն ետք :

Այսպէս, երկրագունդի տարածութեան վրայ չկայ վաճառաշահ քաղաք մը, ուր համրանքով Հայեր չգտնուին :

Հայրենակիցներ ունինք պելժիական Քոնկոյի խորերէն մինչեւ արեւելեան եւ հարաւային Ափրիկէ: Բախտ փնտռելու դացած բեկորներ կան որոնց մասին կարելի է տեղեկութիւն ստանալ ընտանեկան նամակներու միջոցաւ :

Տակաւին չենք յիշեր անոնք որ այս կամ այն երկիրը փոխադրուած են առժամաբար, զինուորական ծառայութեամբ կամ առեւտրական շահադրդռութեամբ (Տաքար, Մատակասքար եւայլն):

Վաղը այս հարեւանցի տեսութեանց շարքը պիտի վերջացնենք ակնարկ մը նետելով պոլսահայ դաղութին եւ Թուրքիոյ խորերը մնացած բեկորներուն վրայ :

Այնուհետեւ անհրաժեշտ կը դառնան կարգ մը խորհրդածութիւններ, իբրեւ տրամաբանական եզրակացութիւն :

Այս համառօտ վիճակագրութիւնն ալ փորձեցինք՝ մտածել տալու եւ ելքեր փնտռելու համար :

Տեղ – տեղ, արդէն հասած ենք զառիթափի մը վրայ որ գլխու պտոյտ կը պատճառէ :

Հեռաւոր թէ մօտաւոր, մեծ թէ փոքր, բոլոր դաղութներուն մէջ ալ կան ախտաւոր երեւոյթներ որոնք լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառեն, ինքնապաշտպանութեան տեսակէտով :

Կեդրոններէն անջատուած համրանքներ կը կազմալուծուին աստիճանաբար : Նոյն իսկ բանուկ եւ բախտաւոր շրջաններու մէջ :

Ամբողջ բազմութիւններ անշարժութեան դատապարտուած են, անտարբերութեամբ կամ ապիկարութեամբ :

Ներքին պառակտումներն ալ աղ ու պղպեղ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

*

ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ

Հինգ օր մնացած է քուէարկութեան համար եւ բոլոր հոսանքները իրենց դերագոյն ճիգերը կը փորձեն, հին դիրքերը դրաւելու կամ աւելին շահելու համար : Անշուշտ ամէնքն ալ բարիքներ կը խոստանան, այլազան ծրագիրներ պարզելով:

Պայքարին գլուխն անցած են հին եւ նոր վարչապետները: Պ. Էտ. Ֆոր առջի օր նոր ճառ մը խօսեցաւ հեռատեսիլին առջեւ (թելեվիզիոն), անդամ մը եւս շեշտելով թէ տարրական պահանջ է սահմանադրութեան բարեփոխումը, որպէս զի կարելի ըլլայ հաստատուն կառավարութիւններ կազմել: Հինգ վայրկեան տրամադրուած էր ամէն կուսակցութեան համար եւ վարչապետն ալ կը խօսէր յանուն իր կազմակերպութեան (ձախակողմեան հանրապետական համախմբում):

Պնդելով թէ սահմանադրութեան բարեփոխումը «էական պայման է» որ եւ է ծրագրի համար, Պ. Էտ. Ֆոր բացատրեց թէ հարկ է անմիջապէս գործի ձեռնարկել, որպէսզի իր անունին արժանի Ֆըրանսա մը վերահաստատուի: Յետոյ պաշտպանեց Ազգ. ժողովին լուծման եւ նոր ընտրութեանց որոշումը, իբրեւ նախաքայլ հաստատուն դահլիճներ կազմելու: «Պատերազմէն ի վեր, աւելի ճիշդ՝ տասնեակ տարիներէ ի վեր Ֆրանսա ուրիշ բան չունի եթէ ոչ վեցամսեայ կառավարութիւններ: Աշխարհի մէջ ոչ մէկ մեծ պետութիւն այսքան խախուտ ձեւով կը կառավարուի : Շատ երկար տեւեց այս ձեւը, որ կը խախտէ պետութեան հեղինակութիւնը եւ պէտք է վերջ մը տալ: Ձեր անձնական գործերուն մէջ կրնա՞ք հանդուրժել որ ղեկավարութեան փոփոխութիւն կատարուի վեց ամիսը անդամ մը: Ազգ. ժողովին լուծումը միակ միջոցն է նախարարական տագնապները կանխելու: Կրնա՞ք երեւակայել քաղաքապետութիւն մը որ տապալի վեց ամիսը անդամ մը: Բայց կ՚ընդունիք որ պետութիւնը այդպէս գործէ: Պէտք է սթափիլ այս մեղկութենէն: Հարկ է խաչակրութիւն մը սարքել Հանրապետութեան վերանորոգման համար: Ես իմ ամբողջ ուժերս այդ պայքարին նուիրած եմ եւ այս կէտին մէջ հակառակ եմ արմատական կուսակցութեան »:

Իբրեւ եզրակացութիւն, վարչապետը առաջարկեց բարեփոխման բանաձեւ մը որուն շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ կառավարութիւն կազմել առ նուազն երկու տարուան համար: Այդ բարեփոխումով, Ազգ. ժողովը պիտի լուծուի եւ նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին, եթէ կառավարութիւն մը տապալի պաշտօնավարութենէն երկու տարի ետքը : Յետոյ առաջարկեց անձնական քուէարկութիւն կատարել Ազգ. ժողովին մէջ եւ նախապատուութիւն տալ կառավարութեան առաջարկած օրինագիծներուն : Ներկայ դրութեամբ Ազգ. ժողովին անդամները կրնան քուէ տալ փոխանորդաբար ամէն բանի մասին, բացի վստահութեան քուէարկութենէն: Այս առթիւ ջատագովեց բրիտանական սահմանադրութիւնը :

ՈՒՐԻՇ ԾԱՆՐԱԿՇԻՌ ՀՈԳԵՐ

Նոյն օրը վերաշինութեան նախարարը, Ռոժէ Տիւշէ ճառ մը խօսելով Լիոնի մէջ, առաջարկեց որ Ատլանտեան կազմակերպութիւնը իր երաշխիքը տարածէ ամբողջ Հիւս. Ափրիկէի Ֆրանսական ստացուածքներուն վրայ, փոխանակ միայն Ալժերիան հովանաւորելու: Յետոյ շարունակեց,— « Պէտք չէ մոռնանք թէ Ռուսիա լայնօրէն վերազինած է արեւելեան

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

158 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Ինչպէս տեսաք, Սեպտ. 6ի խռովութիւնները լեզու հանած են քարերն անգամ:

Մենտերէսի կառավարութեան դէմ ամէնէն խիստ քննադատութիւնները ուղղեց Լոզանի դաշնագրին ախոյեանը, Իսմէթ Ինէօնիւ, որ միեւնոյն ատեն կազմակերպիչն էր Ունեւորութեան Տուրքին:

Իր մեղադրանքներուն Մենտերէս կը պատասխանէր.— Բոլոր վերագրումներն ալ սուտ են :

Եթէ Իսմէթն ըլլար վարչապետը, իսկ ամբաստանողը՝ ուրիշ մը, անշուշտ նոյն պատասխանը պիտի տար.— բոլորովին սուտ է :

Իրենց չար բախտէն, պատմութիւնը միշտ ալ կ՚ապացուցանէ թէ բացառիկ նորութիւններ չեն 1955 Սեպտ. 6–7ի դէպքերը, այլ տրամաբանական հետեւանքը՝ հիմնական քաղաքականութեան մը,— պատրուակ մը գտիր եւ գա՛րկ, թալանէ՛, կոտորէ կեավուրը:

Հին մատենագիր մը, Ղուկաս վարդապետ կը պատմէ իր Դարապատումին մէջ (հատոր 6, էջ 301):

1797.— Այս ձմռվան մէջ՝ մեծ վայնասուն մը եղաւ Իզմիրի մէջ: Երբ որ գիշեր ատեն «քոմետիա» կ՚ըլլար, մէկ Քեֆալոնիացի մը ներս մտնել ուզեց, որուն թող չտուին պահապան կեցող Ենիչէրիները :

Ասս մարդն ալ կատղելով՝ զարկաւ մեռցուց Ենիչէրիներէն մէկը եւ փախաւ :

« Ենիչէրիները ժողվըվեցան, քոնսոլոսներէն ուզեցին ասս մարդը: Երբ որ չի դտան, ամբողջ Ֆրէնկ – Մահալլէսին կըրակի տուին: Կրակը շատնալով մինչեւ 7000 տուն եւ խանութ երեց: Ենիչէրիներն ալ ամէն ապրանքը թալլեցին :

« Բոլոր քոնսոլոսները աղաղակ վերուցին, Ստանպոլ գրեցին, ապրանքնին պահանջեցին: Դուռը զօրք զրկեց Իզմիր, Ենիչէրիները զսպեց: Ֆրէնկներն ալ որ նաւերը փախեր էին, դարձան եկան, բայց քանի մը բան իրենց ապրանքներէն հազիւ կրցան ձեռք ձգել »:

Թերեւս դիտել տաք թէ այս բարբարոսութեանց հեղինակները Ենիչէրիներ էին:

Բայց մի մոռնաք թէ այն ատեն Սուլթան մը կար որ ի վերջոյ բնաջնջեց չարագործներու այդ կազմակերպութիւնը :

Իսկ հիմա՞: Շուտով չորս ամիսը կը լրանայ, եւ տակաւին չորս հոգի անգամ պատժուած չեն, հակառակ զինուորական դրութեան :

Իսմէթ իր ճառին մէջ կ՚ըսէր թէ «իրական յանցաւորները մէջտեղն են, բայց հազարաւոր անմեղներ ձերբակալուած եւ ոմանք ալ անձնասպան եղած են»:

Վիճաբանութեանց ե՞լքը .— Ազգ. Մեծ ժողովը 58ի դէմ 398 ձայնով վստահութիւն յայտնեց դահլիճին :

Իսկ Յունաստան կը յուսայ հատուցում ստանալ բազմապատկելով ծանուցագիրները ...

Վ.Ա.Հ.

ՍԱՔՐԷ ՔԷՕՐԻ ԽԵՆԴԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՒ

ՈՒՐԻՇ ԵՐԵՔ ՌՈՒՄԲԵՐ ԱԼ ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ ԷՐ

Ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ ձերբակալել այն խելագարը որ շաբաթ գիշեր դժոխային մեքենայ մը տեղաւորած էր Սաքրէ Քէօրի գետնադամբանին մէջ : Զարագործը անուշավաճառի խոհարար մըն է, 45 տարեկան եւ կը կոչուի Դանիէլ Հավաս: Մարդը ամէն բան խոստովանած է, ըսելով թէ կ՚ուզէր պայթեցնել ոչ միայն Սաքրէ Քէօրը, այլ եւ Նոթր Տամի մայր եկեղեցին : Ահաւասիկ իր խօսքերը.

— « Վեց տարիէ, ինը ամիսէ եւ 24 օրէ ի վեր, Աստուած ինծի պաշտօն յանձնած էր գործադրել իր առաջադրութիւնները: Կը ստանձնեմ արարքներուս ամբողջ պատասխանատուութիւնը : Մեղսակից չունիմ: Ես եմ միակ գործիքը աստուածային առաքելութեան որ կ՚ուզէ մարդոց խնայել ծանրագոյն աղէտը » :

Իր սենեակէն դուրս հանուած ատեն, կարօտով կը դիտէր երիտասարդ աղջկան մը կաւէ կիսանդրին: «Ո՞վ է», հարցուց ոստիկանը: = Կինս. իրականը, որուն հետ պիտի ամուսնանամ մօտերս »: Անգլիոյ Մարկարէթ իշխանուհին էր ...

Համոզուելով թէ հիւլէական ռումբը պիտի կործանէ աշխարհը, որոշեր է ազդարարութիւններ ուղղել զանազան պետութեանց վարիչներուն: Գրամեքենայ մը դնած էր եւ շարունակ շրջաբերականներ կ՚ուղղէր աջ ու ձախ: Բացատրեց թէ միայն երեք հոգի կրնան բանադրել այն դիտունները որ հիւլէական ռումբ կը շինեն, — Պապը, Քէնթրպրիի արքեպիսկոպոսը եւ ես: Այս առթիւ ժամադրութիւն մըն ալ տուած էր Պապին, Դեկտեմբեր 24ի համար: Ուրիշ 3 ռումբեր ալ շինած էր: Ամուսնալուծման ձեռնարկած ըլլալով, միշտ կ՚ըսէ թէ Մարկարէթ իշխանուհին իրեն կը սպասէ անհամբեր ...

Ուրիշ երիտասարդ մը եւս կը փնտռուի:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ նոր ծանուցագիր մը ուղղեց Թուրքիոյ, հատուցում պահանջելով Սեպտեմբեր վեցի դէպքերուն առթիւ : Աթէնքի ծայրայեղ հոսանքները կը թելադրեն խղել դիւանագիտական յարաբերութիւնները, բայց կառավարութիւնը խոհեմութեամբ կը շարժի :

ՏԽՐՈՒՆԻ.— ՏԻԿ. Ա. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Ցաւով կ՚իմանանք թէ ծանօթ բարերար Պ. Արմենակ Համբարձումեան դժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր կինը, Տիկին Էլմոնէ (ծնեալ Մարկոսեան), Մատրիտի մէջ, Դեկտ. 26ին:

Փարիզի Տիկնանց Միութեան Որբերու Օգնութեան Մարմինը գուժելով այս դըժբախտութիւնը, իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Պ. Ա. Համբարձումեանի, զաւակներուն եւ բոլոր պարագաներուն, միշտ յիշելով իր բարերարին առատաձեռնութիւնը Միութեան հանդէպ :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

Գերագոյն Խորհուրդի Ա. նիստին մէջ ելմտական նախարարը, Զւերեւ, ներկայացուց ելմտացոյցը, շեշտելով թէ տասը առ հարիւր զեղչուած են զինուորական վարկերը: Ազգ. պաշտպանութեան համար 1956ին նախատեսուած է 102·500·000·000 բուրլի, այսինքն 9·622·000·000 պակաս՝ բաղդատելով 1955ի հետ: Յետոյ ըսաւ թէ հիւլէական ուժի նոր կայաններ կը շինուին, 50·000 եւ 100·000 քիլովաթ կարողութեամբ: «Խ. Միութիւնը բծախնդրութեամբ կը գործադրէ խաղաղ համակեցութիւն լենինեան սկզբունքը եւ պիտի շարունակէ զօրացնել միջազգային վստահութիւնը, բանակցութիւններով եւ անձնական շփումներով»: Այս առթիւ յիշեց մառեշալ Բուլկանինի եւ Ն. Խրուշչեւի վերջին պտոյտը դէպի Ասիա:

Անցնելով բուն ելմտական – տնտեսական հարցերուն, նախարարը յայտարարեց թէ մեծագումար շահարկումներ պիտի կատարուին եւ թէ նախապատուութիւն պիտի տրուի ծանր ճարտարագործութեան, իբրեւ կառավարութեան գլխաւոր հոգը: Խ. Միութիւնը 760·000 մասնագէտներ պիտի պատրաստէ միջին եւ բարձր կրթութեամբ, այսինքն 120000 աւելի՝ բաղդատելով 1955ի հետ: Պիտի աւելցնեն բնակարաններու շինութեան եւ բազմազաւակ մայրերու օգնութեան գումարները:

ԾՆՈՒՆԴԻ տօներուն առթիւ 599 հոգի մեռան Մ. Նահանգներուն մէջ, զոհ երթալով երթեւեկի արկածներու :

ՀԱՄԱՊԱՏԿԵՐ
ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
(ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ)

Բ.

Իբրեւ ընդհանուր դրական երեւոյթ բազմաթիւ գիրքեր լոյս տեսան Լիբանանի եւ Եգիպտոսի մէջ, բանաստեղծական, պատմուածքներ, բանասիրական եւն., որոնք առանձին քննութեան պիտի առնուին այս յօդուածաշարքին մէջ: Գրեթէ բոլոր գրատունները հրատարակչական գործունէութեան մըն ալ լծուած են: Ամէն մէկը իր մասնագիտութիւնն ունի: Ոմանք հին ու նոր վէպերու շարք մը լոյս կ'ընծայեն:

Ուրիշ մը մասնաւորաբար ծանօթ հեղինակներու հատընտիր հատորներու շարք մը տուաւ: Մանկական – պատանեկան մատենաշարն ալ չանտեսուեցաւ: Եւ ասոնց կարգին պատմական ու բանասիրական գիրքեր լոյս տեսան: Բարի եւ դրական մրցակցութիւն մը կը տիրէ: Սպառած բառարաններ իրարու ետեւէ հրապարակ եկան: Ստ. Մալխասեանի Բացատրական Բառարանը, չորս հատոր եւ բանասէր Մ. Աբեղեանի Հայոց գրականութեան Պատմութեան պատկառելի զոյգ հատորները ամէնուն մատչելի պիտի դառնան:

Գիրքերու շարքին պարբերական մամուլն ալ իր դերին մէջն է: Թէեւ երբեմն գրականութեան անդաստանին չպատկանող եւ անձնական վէճերու ալ ականատես կ'ըլլանք, վիրաւորիչ բովանդակութեամբ:

Ցաճախ կը յաւակնինք թէ արեւմտահայ բարբառը բարեշրջուած է եւ այսօր ան հասած է «կատարելութեան» մը: Իրականութիւնը սակայն ուրիշ բան կ'ըսէ: Շատ քիչ խմբագիրներ ունինք, որոնք լեզուական հարցին մէջ բծախնդրութիւն կը դնեն: Խմբագիրներ ունինք, որոնց խմբագրականները կարդալու համար մասնաւոր ճիգ պէտք է: Ոչ մէկ հոգածութիւն իրենց մտածումը տանելի տարազով մը ներկայացնելու համար ընթերցողներուն: Միօրինակութիւն մը կը տիրէ միտքերու մէջ: Շատ քիչ անդամ շինարար խօսք մը կամ խորհրդածութիւն մը, հանրային շահերու տեսակէտով:

1955 տարուան ընթացքին ալ մեր մամուլին մէջ ամէնէն աւելի արծարծուող խնդիրը ազգապահպանութեան կամ հայապահպանութեան հարցն էր: Այս խնդրին մէջ որեւէ տարակարծութիւն գոյութիւն չունենալով մէկտեղ, ոչ մէկ համագործակցութիւն կողմերու միջեւ: Այս նոյն աններդաշնակութիւնը նաեւ մշակոյթի բոլոր ձեռնարկներուն մէջ: Անհասկացողութիւն բոլոր ճակատներուն վրայ: Կ'ըմբռնենք թէ մեր հաւաքական գոյութեան, բարոյական անձնաւորութեան վրտանդ կը սպառնայ, բայց եւ այնպէս ոչ մէկ մերձեցում, իրար հասկնալու եւ հաւաքական վտանգը դիմադրաւելու համար: Որովհետեւ մեր կեանքին մէջ բարձրագոյն հեղինակութիւնն է որ կը պակսի, անհատական թէ հաւաքական: Որովհետեւ հայ մամուլն ալ չունի այդ հեղինակութիւնը: Անիշխանութիւն՝ այս մարդին մէջ ալ:

Սկզբունքով՝ Հայ Գրողներու Ընկերակցութիւն մը միտքերու շփոթին՝ իր բարերար եւ հեղինակաւոր ձայնով, վերջ մը պէտք էր տար: Դժբախտաբար այդպիսի հեղինակութիւն մը գոյութիւն չունի արտասահմանի մէջ: Լիբանանի Գրողներու մէջ փորձուածը, հակառակ ամէնուն ակնկալութեան, հազիւ թէ ծնած, կէս ճամբան մնաց: Գալով Փարիզի Հայ Գրողներու Ընկերակցութեան, որ քսանեւհինգամեակ մը բոլորեց, եւ որ իր գոյութեան առաջին տարիներուն, հաւատարիմ մնալով իր համեստ ծրագիր – կանոնագրի տրամադրութիւններուն, կրցած էր որոշ աջակցութիւն ընծայել իր անդամներուն, ներկայիս անշուք գոյութիւն մը ունի միայն: Հայ Գրողներու Ընկերութիւն մը՝ որուն անդամներուն մեծ մասը գրողներ չեն եւ որուն հանդէպ բուն գրողները վերապահ դիրք մը ունին:

Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ: Ինչպէս որ տարբեր մարզերու մէջ ալ համագաղթային հեղինակութիւն մը կը պակսի, եւ տարիներէ ի վեր կարելի եղած չէ գեղեցիկ գաղափարը իրականացնել, նոյնը նաեւ դրական – մշակութային ճակատին վրայ: Ամէն կեդրոն կղզիացած է: Բարոյական կապ չկայ գրողներուն միջեւ: Ոչ միայն գոյութիւն չունի, այլեւ յաճախ իրարու հանդէպ բացասական վերաբերում մը ցոյց կը տրուի: Ցաճախ նոյնիսկ ատելութեամբ եւ անսիրելիութեամբ լեցուած:

Միամիտ չենք հաւատալու համար որ համագաղթային Հայ Գրողներու Ընկերակցութիւն մը, եթէ գոյութիւն ունենար, հեղինակութիւնը պիտի ունենար իր բարոյական ազդեցութիւնովը վերջ տալու այսպիսի տխուր եւ անցանկալի երեւոյթներուն: Կիրքը եւ արհամարհանքը շատ աւելի զօրաւոր են, դժբախտաբար, մեր գրողներուն մէջ:

Ընդհանուր երեւոյթներու շարքին մէջ պէ'տք էր որ արձանագրէինք նաեւ այս տխուր եւ բացասական երեւոյթը:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՎԱՆԻ ՏՈՔԹ. ԸՇԸՐԸ

(Ե. եւ վերջին մաս)

Տոքթ. Ըշըր դարձած էր մռայլ ու խիստ մտահոգ: Բայց երբեք յուսահատ: «Երբեք չեմ կրնար հաւատալ որ իմ քրիստոնեայ հայրենակիցները լքեն այս որբերն ու ժողովուրդը: Օգնութիւնը, ուշ կամ կանուխ պիտի գայ», կ'ըսէր:

Եւ որոշեց իր ստորագրութեամբ հրապարակ հանել տոլարի չէքեր՝ յուսալով որ յետագային պիտի կրնար ընդունիլ տալ Նպաստամատոյցի կեդրոնին:

Սակայն Հայաստանի մէջ գոյութիւն չունէր չէքերով վճարումի դրութիւնը: Պէտք էր փոխանակել զանոնք թղթադրամի եւ ապրանքի հետ: Ո՞վ կը յանդգնէր իր դրամը կամ ապրանքը փոխանակել այնպիսի չէքերու հետ՝ որոնց արժէք ունենալը կասկածելի էր: Եւ յետոյ պէտք էր սպասել, ո՞վ գիտէ որքան ատեն, մինչեւ որ դէպքերը վերջ գտնէին եւ ստեղծուէր բնականոն վիճակ զանոնք կարենալ գանձելու համար: Մարդիկ կը նախընտրէին ոսկի գնել:

Այս դժուարին հարցը լուծեցին Վանեցիները որոնք կարեւոր տեղ կը գրաւէին առեւտուրի մէջ, եւ կատարեալ վստահութիւն ունէին իրենց Տոքթ. Ըշըրին վրայ: Անբասիր, պարկեշտ, ուղղամիտ, անշահախնդիր:

Արդար է շեշտել այստեղ, որ Նպաստամատոյցի մէջ գործելու համար Երեւան եկած նախկին բոլոր միսիոնարները մնացին միշտ իրենց բարոյական բարձրութեան վրայ: Վանի միսիոնարներուն հետ Պիթլիսէն Միսթըր Մէյնըրտ, Մարզուանէն՝ Տոքթ. Փարտրիճ եւ շատ համակրելի երիտասարդ՝ Միսթըր Ճոն Էլտըր: Մինչ ոչ միսիոնարներէն ոմանք իրենց ետին ձգեցին շատ տխուր յիշատակներ: Իբրեւ աննկարագիր, անպարկեշտ, շահախնդիր ու արկածախնդիր: Այն աստիճան որ Քէփթըն Եարոն պաշտօնանկ ըրաւ մէկ քանին:

Շատ մը Վանեցիներ Տոքթ. Ըշըրի յանձնեցին իրենց թղթադրամներն ու ապրանքները, եւ փոխարէնը ստացան չէքեր: Անոնցմէ ներշնչուելով նոյնը ըրին շատ ուրիշներ: Նոյնիսկ Թաթարներ՝ որոնց քով էր որ կը գտնուէին առաւելապէս փնտռուած պաշարն ու ապրանքները, պատերազմէն ու խռովութիւններէն գրեթէ վնաս կրած չըլլալով:

Այսպէս օրէ օր Նպաստամատոյցի սընտուկը կը լեցուէր բաւական քանակութեամբ դրամով եւ մթերանոցներն ալ պաշարով եւ ուրիշ ապրանքներով:

Այսպէս, Տոքթ. Ըշըր յաջողեցաւ, վեց ամիս տեւող ամենատագնապալի այս շըրջանին, ապահովել շարունակութիւնը Նպաստամատոյցի բոլոր գործերուն առանց յապաղումի կամ կրճատումի: Եւ Յունիսին (1921) փոխանցեց զանոնք վերադարձող նոր պաշտօնեաներու՝ երբ արդէն ամերիկեան մթերքները սկսան դարձեալ Հայաստան հոսիլ՝ Պաթումէն:

Այն օրերուն Հայաստան գտնուողները միայն կրնան լիովին ըմբռնել թէ որքա՛ն ողբալի պիտի ըլլար վիճակը 2500 որբերուն եւ անոնց համար աշխատող ընտանիքներուն, եթէ Տոքթ. Ըշըր չմնար ու տէր չկանգնէր անոնց այնքան նուիրումով:

Նպաստամատոյցի կեդրոնը մեծապէս գնահատեց անոր այս անձնուէր աշխատանքը եւ ճանչցաւ անոր ստորագրած բոլոր չէքերը՝ որոնք փոխանակուեցան կազմակերպութեան չէքերով: Այս չէքերն ունեցողները շահաւոր առեւտուր մը ըրած էին, որովհետեւ խորհրդային իշխանութիւնը բոլորովին անարժէք յայտարարեց ամէն տեսակի թղթադրամ, մէջտեղ հանելով խորհրդային ռուբլիներ: Թղթադրամ ունեցողները կորսնցուցին բոլորը:

Որքան կը յիշեմ, 1921ի ձմեռն էր որ Տոքթ. Ըշըր մեկնեցաւ Ամերիկա, հանդիստ խղճով, լիովին կատարած իր մարդասիրական ու քրիստոնէական պարտականութիւնը՝ հանդէպ անիրաւուած ժողովուրդի մը:

Բացակայ էի Երեւանէն, ու շատ ցաւեցայ որ չկրցայ մասնակցիլ զինքը ճամբու դնող երախտագէտ բազմութեան: Պատմեցին թէ չափազանց տխուր էր որ, հակառակ իր կամքին, կը բաժնուէր իր սիրած ժողովուրդէն, ու արտասուալից աչքերով մաղթած էր որ մեր ժողովուրդը այլեւս պէտք չունենայ իր նմաններուն:

Լսեցինք թէ Ամերիկայի մէջ դարձեալ առիթ չէր փախցներ խօսելու եւ գործելու ի նպաստ մեր ժողովուրդին: Ամերիկայի մեր իրազեկ հայրենակիցներու պարտքն է գրել այս մասին:

Թող արդար հոգիդ լողայ լոյսերու մէջ, սիրելի բարերար: Բազմահազար հայութիւն մը յաւէտ երախտագիտութեամբ պիտի պահէ քու անմոռանալի յիշատակը իր սրտին խորը:

Աւա՛ղ, շատ քիչ է, այժմ, թիւը քեզ

ԵՐԳԻԾԱՆՔ

ՀԱԼԻՏԷ ԷՏԻՊ ՄՈՑԱՐԹԻ ՄԱՍԻՆ

ԽՄԲ.— Ինչպէս կը յիշուի, թուրք ծանօթ գրագիտուհին, Խալիտէ Էտիպ, իր յուշերուն մէջ թրքական համարած էր Կոմիտասի հաւաքած եւ դաշնաւորած ծրագիրը, իսկ վարդապետն ալ՝ ծագումով թուրք: Այս առթիւ մեր աշխատակիցներէն մին զրկած է հետեւեալ երգիծանքը.—

Եթէ այդ թուրք գրագիտուհին ժամանակակից եղած ըլլար այս աշխարհահռչակ աւստրիացի երաժիշտին, հաւանաբար՝ այսպէս գրած պիտի ըլլար անոր մասին.

1786ին գարնան էր: Առաջին անդամ զինքը տեսայ Ենիչէրիներու տարեկան նուագահանդէսին:

Երաժշտական աստուածապարգեւ կարողութեամբ օժտուած այս աւստրիացի հանճարեղ երիտասարդը, որ այսօր Եւրոպայի մէջ կը վայելէ մեծ համբաւ, իր նախնական փորձառութիւնը ստացած է Պոլսոյ Պէյօղլուի կողմը գտնուող Տէլի Նիքոլիին Մէյխանէն:

Թէեւ անիկա այսօր ճանչցուած էր իբրեւ հմուտ դաշնակահար, բայց իր սկզբնական տարիներուն անուն հանած էր որպէս վարպետ ուտ նուագող ու հակառակ իր ինքնաբուխ սիրոյն դէպի արեւելեան երաժշտութիւնը, ան՝ միաժամանակ հակում ունէր դէպի եւրոպական երաժշտութիւն: Ինչպէս յայտնի եղաւ, իր ուժերը պիտի կեդրոնացնէր եւրոպական երաժշտութեան մշակման եւ զարգացման:

Այն օրերուն հանրային կարծիքը երկուքի բաժնուած էր Ենիչէրիներու տարեկան նուագահանդէսին յայտագրին մասին: Մէկ կողմը կը պահանջէր որ միայն «ալաթուրքա» գործեր տրուէին Թուրքերու կողմէ, միւս հատուածն ալ կը պնդէր թէ մերիններուն հետ ուրիշ ազգերու գործերուն ալ ծանօթացումը պիտի ընդլայնէ մեր մշակոյթը: Ալաֆրանկայի կողմը յաղթական հանդիսացաւ:

Եւ սակայն՝ Մոցարթ մեր երկրին արտադրութիւնն էր: Ոչ միայն տարիներով հաւաքած էր Պոսնիա – Հէրցեկովինայի, ինչպէս նաեւ պալքանեան թուրք երաժշտութեան յատուկ կտորները, այլեւ տարիներով մշակած էր Արնավուտներուն ժողովրդական երգերը:

Եթէ տեսնէիք նրբաճաշակ եւ նրբաձեւ եւրոպացիին արտաքինին ներքեւ լիովին ազնուական Թուրքիոյ իմաստը կրող իր տպաւորիչ եւ հանդարտ դէմքը, լսէիք իր նուագին այս հզօր ներդաշնակութիւնը, իսկոյն դէմ հանդիման կուգայինք Թուրքիոյ ժողովրդային երաժշտութեան հետ:

Իր եղանակները կը յիշեցնեն իմ մանկութեանս լսած Էտիրնէի եւ Թէքիրտաղի եղանակները: Ան միշտ զանոնք դերմաներէն կ'երգէր: Ես լեզուին շատ կարեւորութիւն չտուի: Կը զմայլէին այդ սրտագին ու կարօտաբաղձ մեղեդիներուն, որոնք մեր երկրին ամայի դաշտերուն ընդմէջէն կը բարձրանային:

Մոցարթ տունս ալ կուգար, դաշնակին առջեւ կը նստէր, ժամերով կը նուագէր եւ կ'երգէր: Այս այցելութիւնները եղան, հակառակ անոր որ անցեալին Թուրքիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ տեղի ունեցած էին պատերազմ եւ այս կարգի քանի մը անախորժ միջադէպեր, որոնք պէտք է թիւրիմացութեան վերագրել:

Ինծի համար Մոցարթին երաժշտութիւնը ըլլայ դերմաներէն թէ թուրքերէն, կամ Եւրոպայի մէջ խօսուած բարբառներէն մին, եւրոպական Թուրքիոյ հոգիին մէկ յայտնութիւնն է:

Մոցարթ Սալցպուրկի թշուառ աւստրիացի ընտանիքի մը զաւակն էր: Մայրենի լեզուն թուրքերէն էր եւ դերմաներէնը սորված էր իր մեծնալէն ետքը: Որքան կը յիշեմ իր հայրը բաւական կարող «քէմանճի» էր եւ ինքն իր ձեռքով զաւկին ջամբեց իր նախնական երաժշտական կրթութիւնը:

Յիրաւի՝ Մոցարթին տաղանդը երեւան եկաւ շատ փոքր հասակին: Հինգ տարեկան չկար երբ յօրինեց իր առաջին փէշրէֆը: Վեց տարեկանին իր շարքիները եւ կազէլները կը նուագէր Մարիա Թերեզա կայսրուհիին ներկայութեան: Յաջորդ տարին ինքը եւ իր քոյրը Մարիանէն, որ լաւ սանդուր կը նուագէր, միասին շրջան ըրին Մերձաւոր Արեւելքի գլխաւոր կեդրոնները: Երբ տասնեւհինգ տարեկան էր, արդէն գրած էր փէշրէֆներ, քանթօներ և ինճէ սազի համար բազմաթիւ կտորներ:

1786ին Մոցարթ մեծ յաջողութիւն գըտաւ «Ֆիկարոյի հարսանիք»ը օփերէթով:

(Ծանօթ.— Այս կտորն է որ յետագային ներշնչեց թուրք երաժիշտ Տիգրան Չուխաճեանը, «Լէպլէպիճի Հօրհօր Աղա»յին հեղինակը):

Այդ աննախընթաց յաջողութենէն քանի մը տարի ետքը Սուլթան Սէլիմ Դ. Մոցարթին պզտիկ հանդստաթոշակ մը կապեց եւ զինքը հրաւիրեց Պոլիս ու առաջարկեց որ կայս՝ երաժշտանոցին տեսչութիւնը ստանձնէ, բայց Մոցարթ չկրցաւ բաժնուիլ իր սիրելի Վիէննայէն:

Իր կարճատեւ կեանքին այդ վերջին տարիներուն, Մոցարթի ստեղծագործական տաղանդը յորդեցաւ, իր գերագոյն ճիգը փորձեց եւ ստեղծեց «Կախարդական սրինգը» գլուխ գործոցը, որ թուրքերէն ճանչցուած է «Պիւյիւլիւ խաւալ» անունով: Անոր մէջ ինչ ինչ տեղեր կը նշմարուին թրքական «մոթիֆ»ներ: Մասնաւորապէս ուշադրութիւնս գրաւեց մանկութեանս Քեաղէտհանէ լսած, ժողովրդական այս գողտրիկ եղանակը.

«Նանէ սույու, նանէ շէքէր,
Ճանըմ պէնիմ՝ սէնի չէքէր»:

Թերեւս Մոցարթին ընտանիքն ալ ծագումով Թուրք էր, որովհետեւ Օսմանեան կայսրութեան ամենափառահեղ եւ տարածուն շրջանին, աւստրիական արշաւանքներուն դիմադրելու կարող ցեղախումբին զաւակները քրիստոնեայ ընելով հիւսիս արեւմտեան սահմաններուն վրայ զետեղուած այս քրիստոնեայ Թուրքերը հաւանաբար ալ Ճէնկիզ Խանին արժանընտիր շառաւիղներն են:

1791ին, 36 տարեկան հասակին, տագնապալի շրջան մը անցուց: Պարտքով ծանրաբեռնուած անձուկ վիճակի մէջ իր վերջին շունչը փչեց: Թաղումը խեղճուկ էր — դուրսը փոթորիկ: Իր կինն ու բարեկամները ստիպուեցան քաղաքին դռնէն ետ դառնալ սաստիկ օդին պատճառով ... «փորեազ» կը փչէր, այնպէս որ մեռելակառքը առանց հետեւողի գնաց գերեզման եւ Մոցարթը յանձնեց ցուրտ հողին:

Այդ փոթորկոտ դաշտին մէջ վերջ գըտաւ մարդուն տառապանքը եւ սկսաւ արուեստագէտին փառքը: Ու այսպէսով, Թուրքիոյ փառապանծ պատմութեան մէջ Մոցարթ իր երաժշտութիւնովը աւելցուց փայլուն էջ մը:

ՀԱՅԿԱԿ

Ք. ՔԱՐԱՔԻ ՉԱՐԱ ՍԱՀՄԱՆԸ ԶՈՀԱԺՈՂՈՎԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑ

ՎԱՂԱՆՑԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՆՉԵՑ

Ե. ՄԱՆՈՒ

— Լա՛ւ է որ այդ մարդը չկրցաւ մեզ դուրս հանել։ Ան ինքզինքը ցոյց տուաւ ճիշդ այնպիսի, ինչպիսին կրնայ ըլլալ մեր ժողովուրդի թշնամին։ Ան ոչ միայն ուզեց մեզ ստիպել, որ մենք ալ ստորագրենք իր կեղծ հաշիւները, այլ նաեւ ուզեց մեզ ստիպել, որ մենք ալ ստորագրենք իր ստոր ենթադրութիւնները։

Վերջին օրերս, մեր հասարակութեան մէջ, ամէն մարդ կը խօսի Ք. Քարաքիի մասին։ Ամէն մարդ կը հետաքրքրուի անոր գործունէութեան մասին։ Ամէն մարդ կ՚ուզէ գիտնալ, թէ ինչպէ՛ս կրցաւ ան մեզ խաբել։ Ինչպէ՛ս կրցաւ ան մեզ ստիպել, որ մենք ալ ստորագրենք իր ստոր ենթադրութիւնները։

Ես ալ կ՚ուզեմ գիտնալ։ Ես ալ կ՚ուզեմ հասկնալ։ Ես ալ կ՚ուզեմ գրել։ Ես ալ կ՚ուզեմ ամէն ինչ գրել։ Ես ալ կ՚ուզեմ ամէն ինչ գրել, որպէսզի մեր ժողովուրդը գիտնայ, թէ ինչպէ՛ս կրցաւ Ք. Քարաքի մեզ խաբել։ Ինչպէ՛ս կրցաւ ան մեզ ստիպել, որ մենք ալ ստորագրենք իր ստոր ենթադրութիւնները։

Ք. Քարաքի մեզ խաբեց, որովհետեւ ան մեզ հանդիպեցաւ ոչ թէ իբրեւ Ք. Քարաքիի, այլ իբրեւ Ռուբէն Մելիքեանի։ Ան մեզ հանդիպեցաւ իբրեւ Ռուբէն Մելիքեան, որովհետեւ ան մեզ հանդիպեցաւ իբրեւ Վանաձորի Վարչական Կոմիտէի նախագահ։ Ան մեզ հանդիպեցաւ իբրեւ Վանաձորի Վարչական Կոմիտէի նախագահ, որովհետեւ ան մեզ հանդիպեցաւ Վանաձորի Վարչական Կոմիտէի շէնքին մէջ։

Ես ալ մեզ հանդիպեցայ Վանաձորի Վարչական Կոմիտէի շէնքին մէջ։ Ես ալ մեզ հանդիպեցայ Ռուբէն Մելիքեանի սենեակին մէջ։ Ես ալ մեզ հանդիպեցայ Ռուբէն Մելիքեանի սենեակին մէջ, որովհետեւ ես ալ Վանաձորի Վարչական Կոմիտէի նախագահ եմ։

Ես ալ Վանաձորի Վարչական Կոմիտէի նախագահ եմ, որովհետեւ ես ալ Ռուբէն Մելիքեան եմ։

Ես ալ Ռուբէն Մելիքեան եմ, որովհետեւ ես ալ Ք. Քարաքի չեմ։

Ես ալ Ք. Քարաքի չեմ, որովհետեւ ես ալ Ռուբէն Մելիքեան եմ։

Ես ալ Ռուբէն Մելիքեան եմ

Գերմանիան որ ռազմապաշտ է աւանդա-բար: Պէտք չէ մոռնանք թէ ան իր կրունկին տակ առած է արեւելեան Եւրոպան, թէ քաջալերեց Քորէայի եւ Հնդկաչինի պատերազմները, թէ զէնքեր կը ծախէ Միջին Արեւելքի եւ անկարգութիւններ կը յարուցանէ Հիւս. Ափրիկէի մէջ»:

Նախկին վարչապետը, Մենտէս Ֆրանս Մարսէյլի մէջ խօսած ճառով մանրամասն ծրագիր մը պարզեց Ալժերիոյ մասին, իբրեւ դարման յարաճուն խռովութեանց: Պահանջեց ազատ ընտրութիւններ կատարել անմիջապէս, հասկնալու համար թէ որոնք են այդ երկրին իրական վարիչները: Այն ատեն Ֆրանսա պիտի կրնայ բանակցիլ, տնտեսական, ընկերային եւ կառավարական բարենորոգումներու համար:

Արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ պաշտպանեց անկախներու տեսակէտը: Ոչ աջ, ոչ ալ ձախ, այլ իրական աշխատանք: « Ֆրանսա պատճառ չունի կարմրելու իր կատարած գործերէն: Բոլոր երեւոյթները կը հաստատեն թէ խորհրդային աշխարհին վարիչները վճռած են ազատ աշխարհին դէմ սարքել ճակատ մը որ Հիւս. Ափրիկէի ափերէն կ'երկարի մինչեւ Ասիա, անցնելով Միջին Արեւելքէն: Ի՞նչ պէտք է ըլլայ մեր քաղաքականութիւնը այս ահարկու վտանգին հանդէպ»:

Նախարարը յետոյ պարզեց Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան գլխաւոր կէտերը որոնք հիմնուած են խաղաղութեան վրայ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏԱՑԻ զօրավար մը հրամանատար նշանակուեցաւ Սէուտի Արաբիոյ բանակին: Այս կարգադրութեամբ աւելի կ'ամրապնդուին զինուորական կապերը Եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ Արաբիոյ միջեւ: Երեք երկիրներուն ընդհ. հրամանատարն է Եգիպտոսի ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, զօր. Հաքիմ Ամիր:

ՅՈՐԴԱՆԱՆԻ թագաւորը հաւանեցաւ բանակցութիւններ կատարել արաբական երկիրներուն հետ, ժողովի հրաւիրելով Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Լիբանանի, Յորդանանի եւ Արաբիոյ նախագահներն ու թագաւորները: Սուրիոյ, Եգիպտոսի եւ Արաբիոյ վարչապետներն ալ ժողով մը ծրագրած են եւ պիտի ջանան գոհացում տալ Յորդանանի, որպէս զի չմիանայ Պաղտատի Ուխտին:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ վարչապետը, Պեն Կիւրիոն, տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ միշտ պատրաստ է տեսակցելու Եգիպտոսի վարչապետին հետ, առանց որ եւ է նախապայման առաջարկելու:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ խորհրդարանը բուռն պայքարի մը կը պատրաստուի, օտար երկիրներու համար տրամադրուած վարկերուն առթիւ, որոնց յաւելումը կը պահանջէ Այզընհաուրը:

ԱԼԺԵՐԻԱՅԷՆ հասած վերջին լուրերու համաձայն, եղեռնափորձերը կը շարունակուին ամէն օր: Դաւադիրները կը շարունակեն ռումբեր արձակել կամ հրկիզումներ կատարել: Ալժէ հասաւ կառավարական յանձնախումբը, կացութիւնը քննելու համար:

ԿԻՊՐՈՍԻ գահուն համար թեկնածու մը ներկայացած է, Պ. Շարլ Ռու Լուսինեան որուն պատկերն ալ հրատարակած են տեղական թերթերը: Կ'ըսէ թէ իր նախահայրը, Գուիտոն Լուսինեան, կղզին գնեց 1192ին, 100·000 բիւզանդական ոսկի (45 միլիոն Ֆրանք) վճարելով, երբ Տաճարականները չրկցան հատուցանել իրենց պարտքը Առիւծասիրտ Ռիշառի: Լուսինեանները Կիպրոսի վրայ իշխած են մինչեւ թրքական գրաւումը (Սէլիմ Բ.):

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ կառավարութիւնը զսպեց երկու ըմբոստութիւններ: Ձերբակալուեցան յիսուն դաւադիրներ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ անթելը բարօրութիւն մաղթեց Մ. Նահանգներու ժողովուրդին, Ծնունդի տօնին առթիւ, ըսելով թէ բաւական յառաջդիմութիւն կատարուած է, պաղ պատերազմը դադրեցնելու համար:

ՍՈՒՏԱՆԻ կառավարութիւնը փափկութեամբ ճամբեց եգիպտացի հրամանատար Սալեմը, որ Խարթում գացած էր անկախութիւնը շնորհաւորելու համար: Կ'ամբաստանուի թէ գաղտնի բանակցութիւններ կատարած է հիւսիսային Սուտանի քաղաքական եւ կրօնական վարիչներուն հետ:

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ արուեստագիտուհին, Միսթենկէթ, որ 82 տարեկան է, ուղեղային արիւնահոսութիւն մը ունեցաւ: Վիճակը շատ ծանր է:

Պ. Պետրոս Եղիազարեան,
Պ. Յովիկ Եղիազարեան,
Օր. Կատարինէ Եղիազարեան,
Պ. Միհրան Եղիազարեան,

խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօրաքրոջ եւ քրոջ՝

ԳՈՀԱՐ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ 68 տարեկանին, յետ երկարատեւ հիւանդութեան, իր բնակարանին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս չորեքշաբթի ժամը առաւօտեան 11ին, Փարիզի Հայ Կաթողիկէ եկեղեցի

10bis, Rue THOUIN, *Paris* 5e.

Métro : CARDINAL LEMOINE

Ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Պանեէօ Փարիզիէնի գերեզմանատունը, անփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանը:

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՄԱՀԱԶԴ ՉՍՏԱՑՈՂՆԵՐԷՆ ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՆԵՐԿԱՅՍ ԻԲՐԵՒ ԱՅԴ ՆԿԱՏԵԼ:

Տէր եւ Տիկ. Պերճ Սուճուքճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Տուտաքեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Գասպարեան, Տէր եւ Տիկ. Տօնիկեան, Արտաշէս եւ Աբրահամ Սուճուքճեան ընտանիքները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր, մօրաքրոջ եւ հօրաքրոջ՝

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ՍՈՒՃՈՒՔՃԵԱՆԻ

(Ծնեալ Արապեան)

մահը որ տեղի ունեցաւ Դեկտ. 25ին, իր բնակարանը, Փարիզ:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, չորեքշաբթի ժամը 13,30ին, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին:

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ԵՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Նուիրուած Կ. Փոլատեանի նոր գործին՝ ՎԵՐԱԴԱՐՁ:

Այս չորեքշաբթի ժամը 21ին, Քաֆէ Նոայի սրահը:

Կը խօսին՝ ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿ. ԺԱՆ ՊԱԼԱՐ Կ. Փոլատեանի գործը կը վերլուծեն.— Պ. ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ, Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՀԱՃԵԱՆ:

Օր. Ա. Մարգսեան կ'արտասանէ «Վերադարձ»էն հատուածներ, զոր Ֆրանսերէնի թարգմանած է

ԼԻՒՔ ԱՆՏՐԷ ՄԱՐՍԷԼ

Հաւաքոյթի ընթացքին գիրք չի ծախուիր (Գինեձօնի մասնակցութեան համար որ եւ է վճարում չկայ):

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Այս չորեքշաբթի կը խօսի Բարսեղ Խըրիմեան, նիւթ ունենալով «Ներծոր գեղձերու դերը մարդկային կազմին մէջ»:

Քաֆէ Քատէի վերնայարկը, ժամը 21·30ին: Մուտքը ազատ է:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պրիւսէլէն Անդրանիկ Ղազարեան-Սեդրակեան կը փնտռէ իր երկու եղբայրները Յակոբ եւ Արամ Սեդրակեաններ, որոնք 1941–42ին զինուոր եղած ենԽ. Միութեան բանակին մէջ եւ Հայաստան չեն վերադարձած: Որեւէ պաշտօնական տեղեկութիւն ստացուած չըլլալով իրենց կացութեան մասին, կը խնդրուի հաղորդել իրենց եղբօր «Յառաջ»ի միջոցաւ: Ձերմապէս կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն, մասնաւորապէս «Հայրենիք»էն արտատպել:

Հրապարակ ելաւ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ

1956

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

616 էջ

Եւ հարիւրաւոր նկարներ անհամար նիւթերով:

Գինը 1200 ֆրանք

(Թղթատարի ծախք 100 ֆրանք)

Դիմել ՅԱՌԱՋի եւ Փարիզի հայ գրավաճառներուն:

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութեան եւ Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերու կողմէ, Յունուար 2ին, ժամը ՃԻՇԴ 14ին:

Սոսիէթէ Սավանթի թատերասրահին մէջ, 8 ռիւ Տանթօն, մեթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Շարժանկար: Կաղանդ Պապա:

Մանուկներու Օրուան առթիւ Ֆր. Կ. Խաչի Շաւիլի մասնը վարձած է օթոքար մը դպրոցի աշակերտներու փոխադրութեան համար: Օթոքարը կը մեկնի ժամը 1—1·15ին Փուէնթ տը Շաւիլէն: Աշակերտներուն համար երթուդարձը ձրի է, իսկ անոնց ընկերացող մեծերուն համար 200 Ֆրանք որոշուած է:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Սեւրանէն Տիկին մը տօնական օրերու առթիւ 5000 Ֆր. կը նուիրէ իբրեւ ճաշագին Աթէնքի Զաւարեան դպրոցին չքաւոր աշակերտներուն, 5000 Ֆրանք ալ Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացին, Մուրատեան վարժարանի սաներուն համար:

Ստանալ «Յառաջ»էն:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ սրահին շինութեան համար շնորհակալութեամբ ստացուած է.— Տիկ. Աննա Շահլամեանէ 3000, Պ. Պալապանեանէ հինգ հազար եւ Ոմն հարիւր հազար Ֆրանք:

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

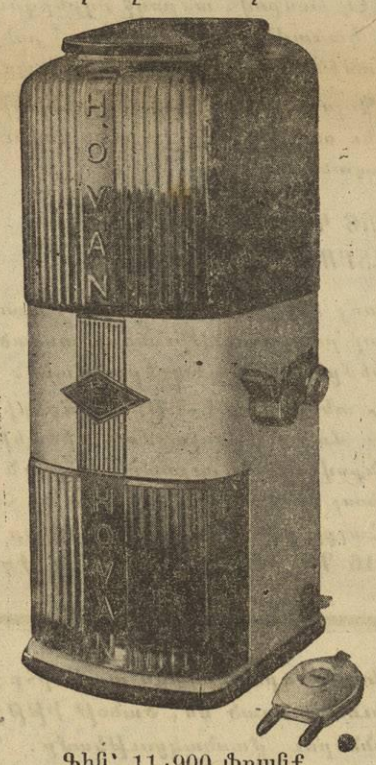

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE

14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը զրկուի

Contre Remboursement

ՕՐ. ՔՆԱՐԻԿ ՃԻՏԷՃԵԱՆ
Պ. ՀԱՅԿՎԱՐԴ ՊՈՒՌՆՈՒԹԵԱՆ
Ամուսնացած

Պրիւսէլ 3 Դեկտ. 1955

ՕՐ. ԷԼԻԶԱ ՊԱՊԻԿԵԱՆ
եւ
Պ. ՔԱԶԱԶՆՈՒՆԻ ՎԱՀՐԱՏԵԱՆ
Նշանուած

Սեւռան 1955 Դեկտ. 24

ՕՐ. ԺԻԶԷԼ-ԱՐԱՔՍԻ ՆԻԶԱՄԵԱՆ
Mr. Bernard ROWBOTTOM
Նշանուած
22–12–55

Մէտօն Մանչեսթըր

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊՈՄՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս հինգշաբթի ժամը 21-ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Հայաստան» ամսագրին նոր շրջանի (1956) առաջին թիւը, ճոխ բովանդակութեամբ:

Բաժնեգին՝ Ֆրանսա, տարեկան 450 Ֆրանք: Արտասահման՝ 500 Ֆր.: Դիմել Գրիգոր Փափազեանի՝

25 Rue Martial Boudet, Chaville (S.O.)

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ
ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ
ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ
46, RUE RICHER - PARIS (9e)
Tél.: PROvence 64-90
C. C. P. Paris 3630-66

Մանկութիւն չունեցող մարդիկ, Ա. Ծառուկեան, մատենաշար «Համազգային» Պէյրութ, 1955, գինը 700 Ֆրանք:

Դանիէլ Վարուժան, Դ. Ճիզմէճեան, (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակները, Գրականութիւնը), մատենաշար «Յուսաբեր», Գահիրէ, 1955 գինը՝ 700:

Ընտանիքին բարեկամը եւ ընդարձակ երազահան, կազմեց՝ Կ. Կիլիկեցի, տպ. Կ. Տօնիկեան, Պէյրութ, գին 1000:

Նոր Քնար երգարան, կազմեց՝ Կարօ Գէորգեան, Պէյրութ, 1954, կազմուած՝ 1650 Ֆր. Թղթակազմ՝ 1400 Ֆրանք:

Քաջն Նազար եւ ուրիշ 13 պատմուածքներ, Համաստեղ, Գահիրէ 1955: Գինը՝ կազմուած 1000, Թղթակազմ 700 Ֆր.:

Սիամանթոյի ամբողջական գործը, Գահիրէ, կազմուածը՝ 1800 Ֆրանք:

Վերադարձ, Կ. Փօլատեան, Գահիրէ 1955, գինը 500 Ֆրանք:

Զրոյց, Կ. Փօլատեան, (Ահարոնի, Էլիւարի, Շ. Նարդունիի, Օ. Պէրպէրեանի, Հ. Ս. Տէր Մովսէսեանի եւ Լիւք Անտրէ Մարսէլի հետ) Փարիզ, 400 Ֆր.: Վէրք Հայաստանի, Խ. Աբովեան (նոր տպագրութիւն), Պէյրութ 1954, (կազմուած) 700 Ֆրանք:

Ամէնուն տարեգիրքը, Կարօ Գէորգեան, Գ. տարի, 1956, պատկերազարդ, 616 էջ, գինը՝ 1200 Ֆրանք:

Գիւղը,, Համաստեղ, Բ. տպ. Ազդակի, Պէյրութ, 1955: Գինը՝ 600 Ֆրանք:

Պատմութիւն Հայ Գաղթականութեան, Բ. հատոր, 722 էջ, Գահիրէ, 1955: Գինը՝ 1500 Ֆրանք:

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԼՈՔՈՒՄԸ, բժիշկներու կարծիքով հէլվան եւ լոքումը կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (քալորի):

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ՝ մանուկներու անումին.

ՕԳՏԱԿԱՐ՝ չափահասներու եւ ծերերու, որոնց կը պարգեւէ աշխոյժ եւ եռանդ:

ՊՈՍՖՈՐԻ արդիական պատրաստութիւնը կը գերազանցէ Արեւելքի մէջ իսկ պատրաստուածները:

Արտածման համար մասնաւոր պայմաններ:

2, RUE LOUIS ASTOIN, MARSEILLE

ՅԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 ֆր. կամ $ 10 Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

JEUDI 29 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7864 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3275

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ

Ը.— ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՄՆԱՑԵԱԼԸ

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Սեպտ. 6ի մղձաւանջը տակաւին չէ փարատած Թուրքիոյ երբեմնի մայրաքաղաքին վրայ:

Պաշարման վիճակն ալ կը շարունակուի տակաւին:

Անցեալ շաբթու, կառավարութիւնը որոշեց զայն ջնջել միայն Անդարայի եւ Իզմիրի մէջ: Կը թուի թէ պատճառներ ունին Պոլիսը բացառութիւն համարելու:

Ցարդ ոչ որեւէ պատիժ անօրինուած է պատասխանատուներուն հանդէպ, ոչ ալ իրական հատուցում վճարուած:

Թերթերը պարբերաբար շռայլաբան տեղեկութիւններ կը հրատարակեն. մինչդեռ ամբողջ բազմութիւններ թշուառութեան մատնուած են ամիսներէ ի վեր:

Երբ յունական կառավարութիւնը նոր ծանուցագիրներ կ'ուղղէ պատիժ եւ հատուցում պահանջելով, կը նշանակէ թէ գոհացում չեն ստացած:

Ամփոփուելով մեր համայնքին վրայ, աւելորդ է ըսել թէ կատարեալ անելի մը մատնուած են կարգ մը թաղեր, կանգուն պահելու համար իրենց դպրոցներն ու եկեղեցիները:

Սեպտ. 6ի բարբարոսութեանց պատրուակը, որ հեռաւոր կապ անգամ չունէր հայութեան հետ, մոխիրի վրայ նստեցուց հազարաւոր ընտանիքներ՝ ժողովրդական թաղերու մէջ:

Գաղութին թիւը կը հաշուեն 55–60000: Անշուշտ մասնաւոր դասակարգ մը կայ որ միշտ կը խաղայ կը խնդայ, [illegible] տուր՝ սանձարձակ վայելքի:

Իսկ մեծամասնութի՞ւնը, — այն զանգուածը որ 25 – 30 եկեղեցի եւ դպրոց, Ազգ. Հիւանդանոց եւ ուրիշ բարենպատակ հաստատութիւններ կը պահէ:

Անշուշտ պարբերական հարուածները միշտ ալ բան մը կը պակսեցնեն այս շինարար զանգուածին դիմադրական կարողութենէն:

Պատրիարքարանը —նախորդին ստուերը — ունի Կեդր. վարչութիւն մը չափազանց սահմանափակ իրաւասութեամբ:

Բուն բառով մատակարար մարմին մըն է, Հոգաբարձութիւն:

Իր գլխաւոր հոգը՝ փրկել ազգային կալուածները որոնք անտիրութեան մատնուած են տարիներէ ի վեր, իբրեւ հետեւանք աստուածպետական օրէններու, 1922էն ասդին հաստատուած չարափոխումներու եւ այլազան խստութեանց:

Ատեն մը որոշ աշխուժացում կը տիրէր մշակոյթի ճակատին վրայ եւ դուրսէն ալ այցելուներ կ'ընդունէին:

Այժմ ակներեւ է թուլացումը, ամէն ճակատի վրայ:

Երբ կեդրոնը օրը իրիկուն կ'ընէ ահուդողի մէջ, կրնաք երեւակայել Անատոլուի խորերը մնացած ցիրուցան բեկորներուն վիճակը:

Երբեմնի «Գաւառ»էն հազիւ 30 – 40000 մնացորդներ օտարոտի կեանք մը կը վարեն կարգ մը քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ:

Վերջին տարիներու ընթացքին շատ մը այցելուներ գացին տեսան զանոնք, մեծ մասով ամփոփուած Կեսարիոյ, Սեբաստիոյ, Մալաթիոյ, Խարբերդի, Տիգրանակերտի, Արաբկիրի եւն. մէջ: Մաս մըն ալ՝ Ալեքսանտրէթի շրջանին մէջ:

Քանի մը տեղ մատուռ ունին, բայց ոչ դպրոց: Նոր սերունդը մէկ բառ հայերէն չի գիտեր:

Մեծ մասով ապրուստ կը ճարեն իբրեւ հասարակ բանուոր կամ արհեստաւոր: Իրենց վրայ լոյս իջած կ'ըլլայ, եթէ տէրտէրի մը երեսը տեսնեն, մէկ տարուան ընթացքին, 20 – 30 տարեկան երիտասարդներ մկրտելու եւ «Հայր Մեր» մը լսելու համար ...

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՂՄԿԱԼԻ ԺՈՂՈՎ ՄԸ

★

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԸ ԵՒ ՄԵՆՏԷՍ ՖՐԱՆՍ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Առջի օր աղմկալի ժողով մը տեղի ունեցաւ Փորթ տը Վերսայլի մօտ, Ցուցահանդէսներու ընդարձակ սրահին մէջ, ուր Մենտէս – Ֆրանսի հետ հակաճառելու գացած էին բազմաթիւ համայնավարներ: Կանուխէն սրահ փութացած էին 8000 հոգի, հարիւրին 70ը համայնավար: Նոյնքան ալ դուրսը խռնուած էր եւ ամէն միջոց կը փորձէր ներս մտնելու համար: Անտանելի ժխոր մը կը տիրէր, այնպէս որ նախորդ վարչապետը մեծ դժուարութեան մատնուեցաւ, խօսած ատեն: Բազմութիւնը կը մռնչէր. — «Ժողովրդական ճակատ, Միութիւն», պահանջելով անմիջապէս վերակազմել ձախակողմեան հոսանքներու նախապատերազմեան ճակատը: Ցուցարարները տեղ դրաւած էին ժողովին բացումէն երկու ժամ առաջ եւ երբ Մենտէս Ֆրանս խօսիլ սկսաւ յանուն արմատական կուսակցութեան, հարիւրաւոր համայնավարներ, որոնք դուրսը մնացած էին, փորձեցին բռնի ներս մտնել երկաթեայ դուռնէն: Շատ մը կիներ մարեցան հրմշտուքներուն հետեւանքով: Նախորդ վարչապետը յաճախ կ'ընդհատէր ճառը, երբեմն մինչեւ 15 վայրկեան, սպասելով որ ժխորը դադրի: Կարմիրներուն հատ ե'ազմկէին բանախօսին կուսակիցները, դղրդադին ծափերով եւ սուր կանչեր արձակելով: Համայնավարներուն ներկայացուցիչը, Ժաք Տիւքլօ, անտարբեր նստած կը հետեւէր Մենտէս Ֆրանսի ճառին: Նախորդ վարչապետը ինք հրաւիրած էր Տիւքլօն, որպէսզի հակաճառէ: Հրաւիրուած էին նաեւ վարչապետը, Պ. Էտ. Ֆոր եւ արտաքին նախարարը, Պ. Փինէ, բայց չէին եկած:

Մենտէս Ֆրանսի ճառին գլխաւոր նիւթերէն մէկն էր Ալժերիոյ խնդիրը: Այս առթիւ բացատրեց թէ անհրաժեշտ է բանակցիլ, փոխանակ բռնութեամբ զսպելու ապստամբութիւնը: Եւ թելադրեց ազատ ընտրութիւններ կատարել յառաջիկայ վեց ամիսներու ընթացքին: ըՒ կարծիքով, յաջորդ վարչապետին առաջին գործը պէտք է ըլլայ անձամբ Ալժերիա երթալ եւ կարգադրութիւններ ընել տեղին վրայ: Անհրաժեշտ է վերահաստատել խաղաղութիւնը Հիւս. Ափրիկէի մէջ, որպէսզի այդ երկրամասն ալ չդառնայ երկրորդ Հնդկաչին մը «ուր Ֆրանսա ոչ միայն բազմաթիւ զոհեր ունեցաւ, այլեւ կորսնցուց իր ազգային հարստութեանց կարեւոր մէկ մասը: Եթէ համայնավարներուն հետեւինք, պէտք է դադրեցնենք ամէն թշնամութիւն, ետ կանչելով մեր զօրքը, ինչ որ կը նշանակէ ջարդի մատնել մեր մէկ միլիոն ազգակիցները»:

Նախորդ վարչապետը շօշափեց նաեւ բնակարանի տագնապը եւ առաջարկեց տարեկան 350·000 տուն շինել մինչեւ 25 տարի եւ ամէն տարի տնաշինութեան 75 հազար վարպետներ հասցնել մինչեւ 15 տարի: Եւ վերջապէս բացատրեց թէ իր Հանրապետական ճակատը, որուն կը մասնակցին արմատականները եւ ընկերվարականները, միակ հոսանքն է որ ունի յստակ ծրագիր, մինչ համայնավար կուսակցութիւնը պարզապէս «ցնորքներ» եւ սնամէջ, «հասարակ տեղիք» խոստումներ կը շռայլէ:

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ բանախօսը հանդարտ էր, կը խօսէր շատ բարձրը, եւ երբ ճառը վերջացուց, ամբողջովին քրտնած էր:

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ԾՈՒՌՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

Լիբանանը շատ հեռու չէ Երուսաղէմէն: Հազիւ մէկ ժամ՝ օդանաւով:

Շատ մը գրոց – բրոցներ ալ կ'երթան կուգան, նոր բաներ սորվելով, կամ իրենց սորվածը ամուր քանդակելով միտքերու մէջ:

Եւ վերջապէս, բազմաթիւ դպրոցներ, դասընթացքներ կան: Ինչպէս եւ նեմարան ու դպրեվանք:

Աստուածաշունչ կարդացողներ ալ կան: Եւ սակայն, — առէք Պէյրութի թերթերը եւ ամէն օր պիտի կարդաք — *Թիպերիատի* լիճը:

Վարդապետ մը կամ վարժապետ մը չգտնուեցա՞ւ որ բացատրէր թէ այդ լիճին հայերէն կ'ըսեն *Տիբերիա*:

Բազմավէպի « Մեծասքանչ »ին պահակը, Հ. Ներսէս Տէր Ներսէսեան, որ մասնաւոր ուշադրութեամբ կը հետեւի ամենօրեայ մամուլին, նորէն քար մը գլորած էր *Յառաջի* հասցէին:

Դիտեր է որ անցեալ Յուլիսին հրատարակուած թատերական գրութեան մը մէջ դասական անունները նոր ուղղագրութեամբ գրուած էին.— *Եդիպոս, Եսդիղէս, Թեսէ, Օրէստ* եւայլն:

— « *Զարմանքս չկրցայ զսպել խմբագրին այս ներողամտութեան վրայ, ու չկրցայ բացատրել թէ ինչպէս կը թոյլատրէ նման այլանդակ ու խաթարուած ձեւերու՝ (ձեւեր) իր սիւնակներէն ներս. կատարեալ ողբերգութիւն* » . (1955 *Օգոստոս – Հոկտեմբեր*):

Ես ալ զարմացայ որ վարդապետը երբեք չէ անդրադարձած թէ խմբագիրը Փարիզէն բացակայ էր այդ օրերուն, լման մէկ ամիս, ինչպէս քանիցս յայտնած էին թերթով ալ:

Այդպէս ըլլալով հանդերձ, պարտք սեպած էր օրը օրին մատնանշել «ողբերգութիւնը», ինչպէս ուրիշ վրիպումներ:

Ամէն պարագայի մէջ, ուրախ եմ որ Հ. Ներսէս խորապէս ազդուելով այս շեղումներէն, կը մտածէ «փոքրիկ բառարան մը շինել հին դասական անուններու հայերէն թարգմանութեանց»:

Թող այս չարիքէն ալ բարիք մը ծնած ըլլայ:

Տակաւին խմբագիրներ, յօդուածագիրներ եւ գրագէտներ կան որոնք զանազան ձեւերով կը գրեն սովորական բառ մը, *դիկտատոր*:

× «*Ռուսիայէն խոյս տուած արեւմտեան Գերմանիոյ գաղտնի ոստիկանութեան պետը վերադարձաւ* (Ժամանակ, 14 *Դեկտեմբեր*):

Շաբաթական դասընթացքի աշակերտներէն մէկուն հարցուցէք, — Ո՞վ է խոյս տուած Ռուսիայէն, արեւմտեան Գերմանիա՞ն թէ անոր գաղտնի ոստիկանութեան պետը:

× Կը թուի թէ Երեւան վերջնապէս ընդունած է «հեռուստատես»ը եւ «հեռուստատեսութիւնը », իբրեւ հոմանիշ «թելեվիզիոն»ի որ դուրսն ալ կը գործածուի, արբանեակ թերթերու կողմէ:

Չեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ կը բարդացնեն բառը, «հեռ»ը վերածելով «հեռուստ»ի, երբ կ'ըսենք հեռագիր (ոչ թէ հեռուստագիր), հեռաձայն (ոչ թէ հեռուստաձայն) եւայլն:

Կ'արժէ ձեռնարկ մը կատարել — մըրցում — կարգ մը օտար բառերու հայացման համար:

Ղ.Ա.Հ.

ԺԽՈՐԸ ԿԸ ՎԵՐՍԿՍԻ

Երբ Տիւքլօ բեմ բարձրացաւ հակաճառելու համար, նոր փոթորիկ մը պայթեցաւ, բարեկամական թէ թշնամական կանչերով: Շատեր «Ժողովրդական ճակատ» կը պահանջէին, ուրիշներ «Մարսէյեէզ» կ'երգէին: Համայնավար առաջնորդը կծու խօսքեր ուղղեց Մենտէս Ֆրանսի, դատապարտեց զայն իբրեւ պատասխանատու Գերմանիոյ վերազինման՝ Փարիզի համաձայնութիւններով: « Ֆորի եւ Մենտէս Ֆրանսի անունները սերտօրէն կապուած են արեւմտեան Գերմանիոյ ռազմապաշտներուն հետ, որոնք վերազինեցին Գերմանիան ամերիկեան աջակցութեամբ, տկարացած Ֆրանսայի դիմաց: Մեր քաղաքականութեան հիմքն է համաշխարհային զինաթափութիւն, արգելք հիւլէական զէնքերու եւ ժխտում Փարիզի համաձայնութեանց »: Յետոյ դիտել տուաւ թէ Հնդկաչինի պատերազմին դադարումէն երեք ամիս վերջը, սկսաւ Ալժերիոյ պատերազմը բռնի ուժի քաղաքականութեամբ զոր կը ջատագովէր Մենտէս Ֆրանս իբրեւ վարչապետ: Ճառը սկսած էր բարձրաձայն, բայց հետզհետէ անլսելի կը դառնար: Իբրեւ եզրակացութիւն, Տիւքլօ յետադիմականներու գործակից անուանեց Մենտէս Ֆրանսը, եւ ընդհանուր կոչ մը ուղղեց, ժողովրդական ճակատը վերակազմելու համար:

Մենտէս Ֆրանս նորէն խօսք առնելով, բացատրեց թէ ինչու չկրցաւ Ալժերիա երթալ, երբ վարչապետ էր: Երբ իր ներքին նախարարին՝ Մեթըռանի անունը կ'արտասանէր, համայնավարները սկսան աղմկել, «մարդասպա՛նը »:

Ինչպէս միշտ, ժողովը վերջացաւ « Մարսէյեէզ»ով եւ զանազան բացագանչութիւններով:

ԱՆԳԼԻԱ հիւլէական զէնքերու նոր փորձեր պիտի կատարէ Աւստրալիոյ մէջ, ինչպէս հաստատեց պաշտօնական զեկոյց մը: Երրորդ շարքն է այս որ կը կատարուի նոյն երկրին մէջ:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

ԿԱՐԵԼԻ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱ՞Յ ԲԱՆԱԿՑԻԼ

Իսրայէլի արտաքին գործերու նախարարութեան շրջանակներէն կը հաստատեն թէ վարչապետը, Պեն Կիւրիոն իսկապէս յանձն առած է ամէն միջոց փորձել Եգիպտոսի հետ բանակցելու եւ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար: Այս տրամադրութիւնը յայտնած է զինադադարի յանձնախումբի նախագահին, զօր. Պըրնսի, Դեկտեմբեր 5ին, խնդրելով որ հաղորդէ Եգիպտոսի վարչապետին: Պեն Կիւրիոն բացատրած է թէ Իսրայէլ կ'ուզէ որ դադրին բոլոր թշնամութիւնները, որպէսզի կարելի ըլլայ խաղաղօրէն բանակցիլ, 1948ի զինադադարի հիման վրայ:

× *Եուկոսլաւիոյ նախագահը, մառեշալ Թիթօ Գահիրէ հասաւ եւ պիտի մնայ մէկ շաբաթ: Արեւմուտքի մէջ կարեւոր արդիւնքներ կը սպասեն այս այցելութենէն: Թիթօ եւս չի ծածկեր թէ կ'ուզէ դեր մը կատարել, իբրեւ «գործօն չէզոք»: Կարծողներ կան թէ պիտի փորձէ ճամբան հարթել, որպէսզի բանակցութիւններ կատարուին Եգիպտոսի եւ Իսրայէլի միջեւ, փոխադարձ զիջումներով: Ինք այն համոզումն ունի թէ կարելի է ապահովել Եգիպտոսի ուղածը — արաբական միութիւն — երբ կարգադրուի Պաղեստինի խնդիրը:*

Եգիպտոսի կառավարութիւնը փայլուն ընդունելութիւն մը սարքած է ի պատիւ Թիթոյի:

× *Ամմանէն հասած լուրերու համաձայն, շատ յոյս չկայ որ Յորդանան միանայ Պաղտատի Ուխտին: Արաբական շրջանակներու մէջ ծանր սխալ մը կը նկատեն Մեծն Բրիտանիոյ սպարապետին այցելութիւնը, որուն նպատակն էր Յորդանանը կապել այդ ուխտին: Շատ մը Արաբներ եւ մասնաւորապէս Պաղեստինի 500·000տարագիրները կը կարծեն թէ կարելի է օգտուիլ Խ. Միութեան աջակցութենէն, իրենց իրաւունքները պաշտպանելու համար:*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ

ՅՈՒՆԻՍԻ 2Ի ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

«ՁԵՑ ՏԱՍ, ԽՍՐԻ...»

(Նկ օրիորդ Խաղացքերէն)

— «Ֆ-Ֆ-Ֆ, խոր... ես... ես... ես, խոր, խոր, տար, տար...

Ֆրոյտ - Մարքսիզմի ոչ մեծ հետևորդ, ով ամեն անգամ, երբ ինչ-որ բան չի հաջողվում, ինչ-որ բան չի ստացվում, ինչ-որ բան չի գրվում, ինչ-որ բան չի ասվում, ինչ-որ բան չի կարդացվում, ինչ-որ բան չի լսվում, ինչ-որ բան չի տեսնվում, ինչ-որ բան չի ուտվում, ինչ-որ բան չի խմվում, ինչ-որ բան չի հագնվում, ինչ-որ բան չի հանվում, ինչ-որ բան չի ընկնում, ինչ-որ բան չի վերցվում, ինչ-որ բան չի դրվում, ինչ-որ բան չի աս

Ս. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԿՈՒՄ

ՀՈԳԵՎՈՐ ՄԱՐՏԻՐՈՍՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ս. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Ամեն տարի, երբ մոտենում է Ապրիլյան ահեղ ոգեկոչումների օրերը, մեր հոգիները ավելի ցավագին են զգում մեր անդարձ կորուստները, ավելի խոր է դառնում մեր վիշտը, ավելի ուժգին է բռնկվում մեր վրեժը։ Ամեն տարի, երբ մոտենում է Ապրիլյան ահեղ ոգեկոչումների օրերը, մեր հոգիները ավելի ուժգին են զգում մեր անդարձ կորուստները, ավելի խոր է դառնում մեր վիշտը, ավելի ուժգին է բռնկվում մեր վրեժը։

ՉԱՓԱՒՈՐ ՃԱՌԵՐ

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՄԷՋ

Խ. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը կը շարունակէ քննել ելմտական նախարաին զեկուցումը: Անհրաժեշտ կը համարուի շատ մը պետական պաշտօնեաներ եւս ճամբել: Արդէն իսկ 750·000 աւելորդ պաշտօնեաներ արձակուելով արտադրական գործերու մէջ դրուած են :

Օտար շրջանակներու մէջ ուշադրութիւն դրուած է այս առթիւ խօսուած ճառերուն չափաւորութիւնը: Մինչեւ երեքշաբթի որեւէ ակնարկ չէր ուղղուած արեւմտեան պետութեանց դէմ, թէեւ Խրուշչեւ կրնայ անակնկալներ սարքել : Ազգութեանց Խորհուրդն ալ առանձին նիստ գումարեց: Կ'ըսուի թէ անոր ճարտարարուեստի քաղաքականութիւնը պիտի շարունակուի առանց արտակարգ համեմատութիւններ տալու գործին :

×Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Ազգութեանց Խորհուրդին Դշ. օրուան նիստին մէջ, երբ կը փառաբանէին հնգամեայ ծրագրին գործադրումը, զանգատներ եւս լսուեցան , օրինակ՝ 1944էն ի վեր մոռցուած ջրանցքի մը պատմութիւնը Հայաստանի մէջ եւն.: Թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ Գերագոյն Խորհուրդը ոգեւորուեցաւ Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի ճառերով :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ վարչապետը քաղաքական ճառ մը խօսելով, յետադիմական անուանեց հնդիկ համայնավարները, «որոնք սահմանափակ միտք ունին եւ իրենց ամբողջ ժամանակը եւ եռանդը կը նուիրեն զոց ընելով քանի մը մաշած նշանախօսքեր եւ չեն կրնար ըմբռնել թէ ինչ կը կատարուի Հնդկաստանի մէջ: Եթէ բարեկամաբար ընդունեցանք Խ. Միութեան վարիչները, այդ չի նշանակեր թէ պիտի մոռնանք մեր փորձառութիւնը եւ մեր երկիրը : Բաներ կան որ կրնանք սորվիլ Ռուսիայէն եւ պիտի ջանանք սորվիլ : Կ'ուզենք սորվիլ նաեւ Մ. Նահանգներէն » :

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ մեծ օրաթերթին՝ «Ն. Ե. Թայմզ»ի խմբագիրներէն 30 հոգի հարցաքննութեան կանչուեցան ներքին ապահովութեան յանձնաժողովին կողմէ, տեղեկութիւններ տալու համար իրենց անցեալի մասին : Ուրիշ քանի մը թերթերու աշխատակիցներն ալ կոչնագիր ստացած են նոյն յանձնաժողովէն :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Ուոշինկթընի ներկայացուցիչը յանձնեց իր կառավարութեան մէկ պաշտօնագիրը որ կը վաւերացնէ փոխադարձ պաշտպանութեան դաշինքը: Այս վաւերացումով Գերմանիա պիտի կրնայ անհրաժեշտ զէնքերը ստանալ Մ. Նահանգներէն, սպառազինելու համար 250·000 հոգինոց բանակ մը , երեք տարուան ընթացքին: — Կ'ըսուի թէ Մոսկուայի գերմանական դեսպան նշանակուած է Անդարայի դեսպանը, Տոքթ. Վիլհելմ Հաազ :

ՎԻԷՆՆԱՅԻ պանդոկներուն սպասաւորները, սպասուհիները, խոհարարները եւ դռնապանները գործադուլ յայտարարեցին, յաւելում պահանջելով: Յաճախորդները ստիպուած են դուրսը ճաշել: Առաջին առթիւ անգործութեան դատապարտուեցան 23 մեծ պանդոկներ եւ հարիւր ճաշարաններ :

ԿԻՊՐՈՍԻ Նիկոսիա քաղաքին եւ լեռնային շրջանին մէջ նոր խուզարկութիւններ կատարուեցան, զէնքեր եւ ահաբեկիչներ երեւան հանելու համար : Բոլոր ճամբաները փակուեցան եւ կառքերն ալ խուզարկուեցան: Համայնավար կուսակցութիւնը թռուցիկներ կը ցրուէ, բողոքելով կուսակցութեան լուծման դէմ :

Յունաստանի արտաքին գործերու նախարարութենէն պաշտօնատար մը գնաց Կիպրոս, բանակցելու համար Մակարիոս արք.ի հետ :

ԳԱՀԻՐԷԻ խորհրդային դեսպան նշանակուեցաւ Քիսիլեւ, արտաքին գործեր նախարարութեան արարողապետը, յաջորդելով Դ. Սոլոտի որ այդ պաշտօնը կը վարէր 1953 Հոկտ. 27էն ի վեր: Պ. Սոլոտ Մոսկուա կանչուած է եւ պիտի ծառայէ իբրեւ վարիչը Միջին Արեւելքի գործերու :

ՀՐԴԵՀ մը խուճապի մատնեց Էքս ան Փրովանսի յիմարանոցին 1200 պատսպարեալները, երբ քնանալու կերթային : Հրշէջները ժամանակին օգնութեան հասնելով յաջողեցան փրկել դժբախտները : Նիւթական կորուստը շատ մեծ է :

Հ. Յ. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ըսսացած է.—

Հ. Յ. Դ. Մրգաստանի Կ. Կոմիտէէն եռագոյն հայկական մեծ դրօշ Գորիսի (Զանգեզուր), Հայ Կանանց Միութեան կողմէ պատրաստուած, 1919ին:

Հ. Յ. Դ. Ովասիսի Կ. Կոմիտէէն մեծ քարտէս մը անկախ եւ ազատ միացեալ Հայաստանի, գծուած լաթի վրայ 1919ին, Պաքուպայի վրանաքաղաքի մէջ : Եւ դարձեալ լաթի վրայ 1920ին, գծուած Թաւրիզ, Վանի 1915ի Ապրիլեան հերոսական կռիւներու յատակագիծը : Երկուքն ալ պատրաստուած Մ. Խէրանեանի կողմէ :

«Յուսաբեր»ի խմբագրութենէն եռագոյն պուլկարական ազգ. մեծ դրօշ, գործածուած Պալքանեան պատերազմի ընթացքին (1912), հայկական գունդին կողմէ Անդրանիկի հրամանատարութեամբ :

Տէր եւ Տիկին Ա. Խոնդկարեանէ , ողբ. Ռուբէն Տէր Մինասեանի ինքնահոս գրիչը :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Հայաստան» ամսագրին նոր շրջանի (1956) առաջին թիւը, ճոխ բովանդակութեամբ:

Բաժնեգին՝ Ֆրանսա, տարեկան 450 Ֆրանք: Արտասահման՝ 500 Ֆր.: Դիմել Գրիգոր Փափազեանի՝

Rue Martial Boudet, Chaville (S.O.)

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Այրի Տիկին Ա. Գիւլխանդանեան 1000 Ֆր. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան Ֆոնտին իր ամուսնոյն՝ Աբրահամ Գիւլխանդանեանի մահուան տասներորդ եւ իր եղբօր՝ Գրիգոր Աղաճանեանի մահուան քառասնամեակին առթիւ:

Ստանալ «Յառաջ»էն:

× Տիկին Սրբուհի Լորէնեան (Տրակինեան) իր եղբօր Արամ Միանեանի մահուան առթիւ երկու հազար Ֆրանք կը նուիրէ Անտիյիի Հանգստեան Տան, երկու հազար Ֆր. դերասան Շահխաթունիի Ֆոնտին եւ 1000 Ֆր. «Յառաջ»ի բարգաւաճման:

Ստանալ «Յառաջ»էն:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Յակոբ Սէմէրճեանի (Ֆօթօ Ֆէպիւս) մահուան առթիւ Մարսէյլէն Պ. Յակոբ Փափազեան 2000 Ֆր. կը նուիրէ Սամուէլ-Մուրատեան վարժարանին:

× Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան Որբերու օգնութեան մարմինը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Կրօնիկ Փափազեանէ 3000 Ֆր. Փրոֆ. Աղաճանեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի: Պ. Գ. Համբարձումեանէ 1000 Ֆր. Պ. Յակոբ Սէմէրճեանի մահուան առթիւ եւ Լոնտոնէն Պ. Ժ. Ժամկոչեանէ 1500 Ֆր. ի յիշատակ իր ողբացեալ մօր:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Գեղեցիկ կաղանդչէք մը եւ օգտակար նուէր մը

ՄԱՅԻՍԵԱՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ

ՄԱՐԵՄԵԱՆ ԺՊԻՏՆԵՐ

568 էջնոց հետաքրքրական գիրքը

Գեղեցիկ տպագրութեամբ , բազմաթիւ պատկերներով: Աստուածածնի շարականներուն վրայ խորհրդածութիւններով , վաւերական պատմութիւններով ու բանաստեղծութիւններով :

Գինն է 1000 Ֆրանք :

Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝ Միքայէլ Վ. Մոմճեանի,

78, Rue Rabelais, Lyon (Rhône)

Նոյն հեղինակէն՝ Լուրտի հրաշալի տեսիլքներուն պատմութիւնը :

Գին 300 Ֆրանք :

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութեան եւ Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերու կողմէ, Յունուար 2ին, ժամը ճիշդ 14ին :

Սոսիէթէ Սավանթի թատերասրահին մէջ, 8 ռիւ Տանթօն, մեթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Շարժանկար: Կաղանդ Պապա :

Մանուկներու Օրուան առթիւ Ֆ. Կապ. Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղը վարձած է օթոքար մը դպրոցի աշակերտներուն փոխադրութեան համար :

Օթոքարը կը մեկնի ժամը 1—1·15ին Փուէնթ տը Շաւիլէն: Աշակերտներուն համար երթուդարձը ձրի է, իսկ անոնց ընկերացող մեծերուն համար 200 Ֆրանք որոշուած է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Կարապետ Եսայեան եւ պարագաները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ կնոջ, զաւկին ու ազգականին

ՏԻԿԻՆ ՀՌԻՓՍԻՄԷ ԵՍԱՅԵԱՆԻ

(Ծնեալ Յակոբովիչ)

յիշատակին, իր մահուան քառասունքին առթիւ: Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Պ. Մկրտիչ Աւետիքեան եւ զաւակը Յովհաննէս, Այրի Տիկին Վարդուհի Աւետիքեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Նալպանտեան, զաւակները եւ ազգականները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց կնոջ, մօր, հարսին, զաւկին եւ քրոջ, ողբացեալ

ԾՆՈՒՆԴ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆԻ

(Ծնեալ Նալպանտեան)

մահուան քառասունքին առթիւ:

Կ'ՈՒԶԷՔ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

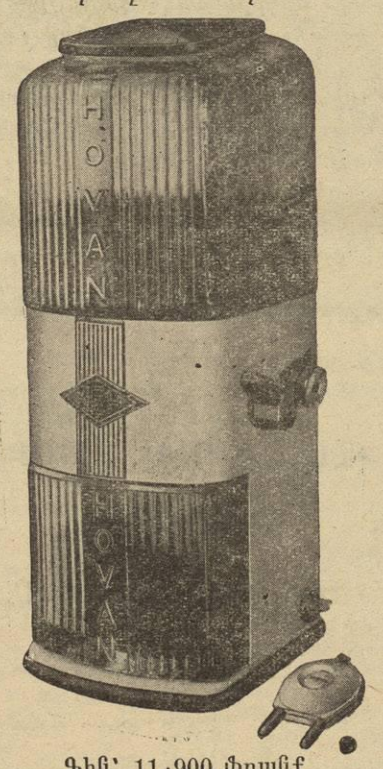

Գին՝ 11·900 Ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրաղէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE

14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի

Contre Remboursement

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊՈՄՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս հինգշաբթի ժամը 21-ին, ծանօթ հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Նոր Տարուան առթիւ ճաշ մը կազմակերպած է իր անդամներուն եւ համակիրներուն համար այս շաբաթ դիշեր Բարեգործականի սրահը՝

19A Rue Venture

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով, արձանագրուիլ շուտով Պ. Արամ Շէխիկեանի մօտ՝

Pharmacie CENTRALE

1, Bd. d'Athènes, Tél: Co. 33-80

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պրիւսէլէն Անդրանիկ Ղազարեան-Սեդրակեան կը փնտռէ իր երկու եղբայրները Յակոբ եւ Արամ Սեդրակեաններ, որոնք 1941–42ին զինուոր եղած ենԽ.Միութեան բանակին մէջ եւ Հայաստան չեն վերադարձած: Որեւէ պաշտօնական տեղեկութիւն ստացուած չըլլալով իրենց կացութեան մասին, կը խնդրուի հաղորդել իրենց եղբօր «Յառաջ»ի միջոցաւ: Ջերմապէս կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն, մասնաւորապէս «Հայրենիք»էն արտատպել:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԱՆՊԱՅՄԱՆ

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ Տօնական օրերու առթիւ իրենց ապսպրանքները ընել մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, դիներու ըզգալի զեղչով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտութեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ, համեղ եւ ընտիր, որոնք միշտ դոհ կը ձգեն մեր այցելուները :

Ունինք թահին ու հէլվա, եալանճի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական, կալամաթա , տեղական ու թրքական զուտ ձէթ, Ամասիայի չոր պամիա եւ Հալէպի կարմիր ոսպ, ճերմակ պանիր, քաշքավալ պալքանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ , Կեսարիոյ ընտիր ապուխտ, եւ սուճուգ, որ միայն մեր քով պիտի գտնէք: Ծիրանի պաստեղ, պիստակ եւ միջուկը նաեւ փիստաշ 700 Ֆրանք քիլօն եւ միջուկը , քիշնիշ եւ փինիօն, սալեպ, մահլեպի, սումաք , սագըզ, պահար, քիմիօն, չաման, բոլոր համեմները Ֆրանսայի ամէն կողմը 24 ժամուան մէջ ղրկելու պայմանաւ, նաեւ Պելճիքա, Զուիցերիա, եւ այլուր:

Մանաւանդ մեր ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ, զուտ խաղողէ պատրաստուած, անպակաս չըլլայ ձեր սեղանէն, իսկ քաշուած համեղ զուտ սուրճը, կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնը : 20 Rue Villeroy et

244 Rue Vendôme, *LYON*

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՓԼԻՍԷՆԵՐ

(Ամէն տեսակ, վերջին նորաձեւութիւններով)

ԿՈՃԱԿ — ՊՈՒՔԼ

ԳՕՏԻ (կերպաս)

(Մասնաւոր դին կարի համար)

Եկէք տեսէք մեր քոլեքսիոնները

« *AUX DOIGTS DE FEE* »

Professionel - Fabricant

19,rue Nationale (Côté Crs Belzunce)

MARSEILLE

DISTILLERIE RAKI DUZE Ի

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆ ՈՒ ԽԱՆՈՒԹԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ ԵՆ

2. RUE SCARAMELLI, MARSEILLE, Tél. GA. 09 - 51

ՏԱԼԱՔԻՒՓԷԵԱՆ Որդի կը շարունակէ ընդունիլ իր յաճախորդները այս նոր հասցէին :

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՈՒՐԲԱԹ 30 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

VENDREDI 30 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7865 31e ANNÉE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3276

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ

•

Թ.— ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Կաթող. ընտրութիւնը եւ շրջագայութեան սահմանափակ արտօնութիւն մը պատեհութիւն կ'ընծայէին մօտէն ճանչնալու մեր հայրենիքին չարն ու բարին :

Իսկապէս ալ, վերջացող տարուան ընթացքին բաւական թիւով այցելուներ, պաշտօնական եւ անպաշտօն անձեր կրցան խմբական պտոյտներ կատարել :

Հայկական Արտասահմանը շատ բան չիմացաւ անոնց իրական տպաւորութիւններէն :

Պաշտօնական դէմքերը գոհացան բերանացի կամ գրաւոր զեկուցումներով, համաձայն իրենց հայեցողութեան : Իսկ պատահաբար գացած ուխտաւորները մեծ մասով խօսեցան այնպէս ինչպէս կարօտն առած հիւր մը :

Իբրեւ ընդհանուր երեւոյթ, ամէնքն ալ խորապէս ազդուած էին վերաշինութեան աշխատանքէն որ կը շարունակուի տարիներէ ի վեր :

Արդարեւ, ամբողջ ժողովուրդը լծուած է ծրագրեալ եւ յարատեւ աշխատանքի, լրացնելու համար երկրին պակասները :

Երեւանը դարձած է իսկապէս արդիական քաղաք մը, իր անմիջական շրջապատով, ինչպէս եւ մշակոյթով : Ունի ճարտարարուեստ եւ գեղարուեստ, որոնց զարգացման համար նիւթական միջոցներ չեն պակսիր :

Ինչպէս ամբողջ Խ. Միութեան մէջ, Հայաստան եւս ունի առանձնաշնորհեալ դասակարգ մը : Գրագէտը, արուեստագէտը եւ ճարտարագէտը կը վայելեն լայն արտօնութիւններ եւ նիւթական առաւելութիւններ, անշուշտ հաւատարմօրէն ծառայելով հաստատուած կարգուսարքին : Բոլորն ալ կը համարուին պետական պաշտօնեաներ :

Ժողովուրդին ջախջախիչ մեամասնութիւնը կը ներկայացնէ բանուորական բանակ մը որ գլուխ քերելու ժամանակ չունի : Բնականաբար իր ապրուստի մակարդակն ալ աստիճանաբար պիտի բարւոքի :

Վերջերս ամերիկացի թղթակից մը կը գրէր թէ «Երեւանը իր տեսած քաղաքներուն մէջ ամէնէն աղքատն է», թէ շատ մը անհրաժեշտ սննդեղէններ կը պակսէին անցեալ հոկտեմբերին, երբ այնտեղ կը գտնուէր :

Չենք զարմանար : Ինչպէս քաղաքական, նոյնպէս տնտեսական տեսակէտով մեր երկիրը սկիզբէն ի վեր համարուած է վարի արտի ցորեն : Ոչ ծով ունի, ոչ ալ քարիւղ : Իսկ իր մենաւոր լիճը, Սեւան, որ ծովու մը պատրանքը կուտար, դարձեր է թերակղզի, ելեկտրական ուժ ճարելու համար սահմանէն ալ անդին :

Երկիրը աւելի դառն, իսկապէս տագնապալի օրեր անցուցած է տարիներ առաջ, իսկ վերջին անգամ՝ 1946 – 47ի ներգաղթին : Դեռ նոր սկսած են շնչել, սպասելով լաւագոյն օրերու :

Պաշտօնական ժողովներու առթիւ հրատարակուած զեկուցումները թուանշաններով կը ներկայացնեն հողագործական եւ տնտեսական պակասները, կոչելով «թերակատարում» :

Շատ բան փոխուած է, կ'ըսեն, Բերիայի անհետացումէն ի վեր :

Անցեալ հոկտեմբերի մարզական միջադէպին առթիւ տրուած այլանդակ պատիժները կ'ապացուցանեն թէ որքան խոր արմատներ ձգած է Բերիաներու ոգին, որ կը բխի բուն իսկ պարտադրուած կարգուսարքէն :

Կ'արժէ առանձին խօսիլ ուրիշ կարգ մը հիմնական երեւոյթներու մասին, որոնք սերտ կապ ունին Հայրենիքի եւ Հայկական Արտասահմանի փոխադարձ յարաբերութեանց հետ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

•

ԲՈՒՌՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

Աւելի քան երբեք սաստկացած է պայքարը ամբողջ երկրին մէջ, սկսելով Փարիզէն ուր ճակատ ճակտի կը մաքառին գլխաւոր հոսանքները : Երէկ նկարագրած էինք Վերսայլի Ցուցահանդէսներու սրահին մէջ ծագած ժխորը, երբ դէմ դիմաց ճակատեցան նախորդ վարչապետ Մենտէս Ֆրանսի կուսակիցները եւ համայնավարները :

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, շատ աւելի շռնդալից տեսարաններ պարզուած էին : Սրահը վեց հազար հոգի կրնայ առնել, բայց քսան հազար քաղաքացիներ խռնուած էին չէնքին առջեւ : Դուռներէն մէկը խորտակուեցաւ, ներս մտնելու համար : Շատեր դիրք բռնած էին ծառերու վրայ կամ մինչեւ տանիքները բարձրանալով : Ուրիշներ երկաթեայ ձողերու փաթթուած էին : Աննկարագրելի ժխոր մը կը տիրէր սրահին մէջ եւ բանախօսները արիւն – քրտինք մտած էին : Թերթ մը կը գրէ թէ Մենտէս Ֆրանս միայն ջուր կը խմէր, իսկ Տիւքլօ՝ թէյ : Պահ մը երկուքը միասին միեւնոյն գաւաթը գործածեցին առանց գոնէ ցօղուելու... Սուլոցներ, հայհուչներ, պատկերազարդ լուտանքներ իրարու կը յաջորդէին :

Ժողովրդական թաղի մը մէջ, ուր օրուան բանախօսը տիկին մըն էր, յանկարծ ամէնքն ալ սկսան փռնդալ եւ լալ : Վերջէն հաստատուեցաւ թէ մասնաւոր փոշի մը արձակուած էր սրահին մէջ... Ուրիշ տեղ մը հակառակորդներ վերցուցած էին սեղանները եւ աթոռները :

Սէնի շրջանին մէջ պիտի ընտրուին 57 երեսփոխաններ, 32ը Փարիզէն, 25ը արուարձաններէն : Թեկնածուներու թիւն է 875, բաժնուած՝ 90 ցանկերու վրայ : Թերթերը կը գրեն թէ համայնավարները եւ Փուժատի կուսակիցները միացեալ ճակատ կազմած են, իսկ միւսները պառակտուած են, աջ թէ ձախ թեւերով : Այսպէս, Հանրապետական Ճակատը չորս ցանկեր ունի առաջին շրջանին, երեք՝ երկրորդին, հինգ՝ Գ.ին, չորս՝ Դ.ին, երեք՝ Ե.ին, երեք՝ վեցերորդին մէջ : Թեկնածուները մեծ մասով երիտասարդներ են : Միացեալ ցանկերը աննշան են Սէնի շրջանին մէջ եւ յաջողելու մեծ հաւանականութիւններ կը ներկայացնեն ընկերվարականները :

ՖՐԱՆՍԱՀՊԱՏԱԿ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԻՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ՔՈՒԷԱՐԿԵԼ

1.— Քուէարկելու իրաւունք ունին բոլոր Ֆրանսահպատակ Հայերը որ 21 տարեկանը կը լրացնեն 1956 Յունուար 1ին. բայց պայման է որ իրենց հպատակութիւնը հինգ տարի առաջ ստացած ըլլան :

2.— Երկուշաբթի օր քուէարկողները պիտի ներկայանան իրենց քուէարկողի տոմսով կամ եթէ տակաւին ստացած չեն, այն վկայականով զոր ունին իբրեւ հաստատում իրենց արձանագրութեան քուէցանկերուն վրայ : Պայման է որ քուէարկութեան տոմսին կամ վկայականին հետ ներկայացնեն որեւէ անձնագիր (քարթ տ'իտանթիթէ, անցագիր, կառք վարելու արտօնագիր, ընտանեկան գրքոյկ եւայլն) :

3.— Քուէարկողին պիտի տրուին մասնաւոր պահարան մը եւ ցանկերը : Քուէարկողը պարտաւոր է առանձնարան (իզոլուար) քաշուիլ եւ հոն միայն պահարանին մէջը դնել իր ընտրած հոսանքին ցանկը :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

*

ՄԱՆՈՒԿ ԱՐՔԱՆ

Տօնացոյցները օրեր սահմանած են Սուրբերու, հերոսներու, նահատակներու, պատմական դէպքերու, իբրեւ յարգանքի ցոյց, իսկ անգիր օրէնք մըն ալ ամբողջ մէկ ամիս կը յատկացնէ «Մանուկ արքային» :

Ամէն տարի Դեկտեմբերը կը լուսազարդէ մեծ քաղաքները, Փարիզ, Նիւ Եորք, Լոնտոն կամ Հռոմ : Լոյս ու շող, խինդ ու ծիծաղ, եռուզեղ եւ ոգեւորութիւն բացառիկ հանդիսաւորութիւն մը կուտան նոյն իսկ երկրորդական կեդրոններու :

« Մանուկ Արքան » կ'իշխէ ամէն կողմ, պալատներէն, դահլիճներէն մինչև յետին մսուրը աղքատիկ խրճիթին :

Տօնածառը ի պատուի է իր փալփլուն զարդերով ու մանուկները շուրջպար են բռնած իրենց պուպրիկներով, մեքենաներով ու զանազան խաղալիկներով :

Հազիւ թէ կարելի կ'ըլլայ ներս մտնել մեծ վաճառատուններէն, որոնց տասնեակ միլիոններու հասնող ամենօրեայ հասոյթը գլխու պտոյտ կը պատճառէ եւ մասամբ միայն կրնայ գաղափար տալ փութկոտ գնումներու մասին :

Հաւաքական տօնախմբութիւններ եւս անպակաս են : Էլիզէի Մեծ Տիկնոջ «Մանուկներու Օրը», մօտ 700 պզտիկներ կ'ուրախացնէ, նոյն յարկին տակ համախմբուած : Դպրոցներ, Միութիւններ, բարենպատակ հաստատութիւններ իրենց կարգին կը մասնակցին բախտազուրկ մանուկները ուրախացնելու գեղեցիկ ձեռնարկներուն :

Նուիրական է «Մանուկ Արքան» բոլորին համար, անոր բռնակալ տիրապետութիւնը օրէնք՝ մեծին թէ պզտիկին : Իրն են Ծնունդն ու Կաղանդը, իսկ մենք հլու հըպատակ իր բռնակալ կամքին ու քմահաճոյքին : Անուշ «բռնակալութիւն մը» որ մանուկին հետ մամիկն ու պապիկն ալ կ'երջանկացնէ :

Մենք ալ ազգովին ենթակայ ենք այս համատարած սովորութեան եւ ունինք մեր *Մանուկներու Օրը*, իբրեւ հաւաքական տօնակատարութիւն :

Այս տարի եւս Ֆ. Կ. Խաչը պիտի տօնէ իր Մանուկներու Օրը, Յունուար 2ին, իրարու քով բերելով 3 – 400 փոքրիկներ, մանչ եւ աղջիկ :

Եթէ շատ առատաձեռն չի կրնար ըլլալ իր նուէրներով, կրնայ սակայն ազգային հպարտութիւն ներշնչել անոնց, քաղաքակիրթ հաւաքականութեան մը պատկանած ըլլալու հպարտութիւնը որ աւելի քան թանկագին նուէր մըն է այս հսկայ ոստանին մէջ կորսուած մեր ափ մը ժողովուրդին զաւակներուն համար : ՍՕՍԻ

ԹԻԹՕՆ ԿԸ ՊԱՏՈՒԵՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Եուկոսլաւիոյ նախագահը, մառեշալ Թիթօ Դեկտ. 28ին Գահիրէ հասնելով, գլխաւոր օդակայանին մէջ դիմաւորուեցաւ վարչապետ Կամալ Նասրի կողմէ : Թնդանօթի 21 հարուածներ արձակուեցան եւ զինուորական նուագախումբ մը հնչեցուց Եուկոսլաւիոյ ազգ. քայլերգը, երբ մառեշալը զինուորական համազգեստ հագած կ'իջնէր կարմիր գորգի մը վրայ, երկու երկիրներու դրօշներուն տակ : Գնդ. Նասր ալ զինուորական համազգեստ հագած էր եւ երկու վարիչները իրարու ձեռք սեղմեցի՝ ջերմօրէն : Յետոյ Թիթօ ներկայացուեցաւ Եգիպտոսի յեղափոխական խորհուրդին եւ դահլիճին անդամներուն : Եւ երկու վարիչները միասին բաց ինքնաշարժ մը նստելով առաջնորդուեցան Գահիրի նախագահական պալատը, մինչ բազմութիւնը կ'աղաղակէր. « Կեցցէ՛, Թիթօ, կեցցէ՛ Նասր» :

Կարգ մը թերթեր դիտել կուտան թէ Ֆարուքի օրով օտար վեհապետները կը բազմէին ձիաքարշ փառաւոր կառքերու մէջ, անցնելով շքեղազարդ կամարներու տակէն որոնց պատրաստութիւնը ամիսներ կը տեւէր : Այս անգամ Թիթօ եւ Նասր անցան սեւ համազգեստներ հագած ոստիկաններու շարքի մը մէջէն, պողպատեայ կամարներու տակէն որոնք շինուած էին գիշերանց :

Երկու երկիրներուն դրօշները կը ծածանէին գլխաւոր չէնքերուն եւ հրապարակներուն վրայ : Տեղ – տեղ բարի գալուստի խօսքեր արձանագրուած էին սերպերէն եւ արաբերէն : Բայց ընդհանրապէս աչքի կը զարնէր պարզութիւնը, իբրեւ ապացոյց յեղափոխական ժուժկալութեան, քանի որ երկու առաջնորդներն ալ տապալած էին միապետական կարգերը : Նոյն օրը Գահիրէ հասած էր Տիկին Թիթօ, որ 31 տարեկան է եւ առաջին անգամ դուրս կ'ելլէ Եուկոսլաւիայէն, իր ամուսնութենէն ի վեր : Տէր եւ Տիկին Թիթօ պիտի բնակին Քուպպէի պալատը ուր Ֆարուք երբեմն կ'անցընէր իր փառքի օրերը : Պաշտօնական արարողութիւններէն ետք որոնք երեք օր պիտի տեւեն, Թիթօ եւ իր կինը պիտի այցելեն Արքաներու Հովիտը եւ ուրիշ պատմական վայրեր, Նեղոսի ափերուն վրայ : Այցելութիւնը պիտի տեւէ տասը օր :

Ինչպէս գրած էինք երէկ, մեծ արդիւնքներ կը սպասուին այս այցելութենէն, Միջին Արեւելքի խաղաղութեան համար : Թիթօ տրամադիր կ'երեւայ միջնորդելու, արաբեւիսրայէլեան տագնապին լուծման համար :

Եուկոսլաւիոյ դեսպանատան առաջարկով, շատ համառօտ լուրեր կը հրատարակուին : Եգիպտոս բնակող այն Եուկոսլաւները որոնք հակառակ են իրենց երկրին ներկայ կարգուսարքին, ստիպուած են իրենց տուներէն դուրս չելլել, տասնօրեայ այցելութեան միջոցին :

ՀԱԼԷՊԻ ԳԱՒԱՌ. ԺՈՂՈՎԸ

«Ազդակ»ի մէջ կը կարդանք (27 Դեկտեմբեր).—

Ամենաստոյգ եւ վստահելի աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ Սուրիոյ Կեդր. կառավարութիւնը, յետ օրինական եւ փաստական քննութեանց, հաստատած է Հալէպի Գաւառ. ժողովին օրինականութիւնը եւ անտեղի դտած է կարգ մը խռովարար տարրերու յառաջ քշած բոլոր առարկութիւններն ու մեղադրանքները :

Միւս կողմէ կ'իմանանք թէ երէկ՝ կիրակի տեղի ունենալիք լրացուցիչ ընտրութիւնները յետաձգուած են տօնական օրերու պատճառով եւ կառավարութեան թելադրութեամբ :

ՏԽՐՈՒՆԻ.— Ցաւով կ'իմանանք թէ Ֆրանսական ընկերվարութեան երիցագոյն անդամը, Պրաք – Տէռուսօ մեռած է Դեկտեմբեր 25ի Ծնունդին : Լուրը դաղտնի պահուած էր իր իսկ փափաքով : Հանգուցեալը ծնած էր 1861ին : Եւ տարիներով եղած է ընդհ. քարտուղար :

ԱՆԳԼ. ՕԴԱՆԱՒ մը (Քսմեթ) Մոնրէալէն (Քանատա) Լոնտոն սուրաց վեց ժամ 18 վայրկեանէն, ժամական 548 մղոն արագութեամբ :

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ Գ. կարգերը պիտի ջնջուին Յունուար 3էն սկսեալ : Գ. կարգի ուղեւորները պիտի ճամբորդեն երկրորդ կարգով :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ծրագրեալ բանակին մարզիչները պատրաստելու համար ծրագիր մը մշակուած է Մ. Նահանգներուն կողմէ : Կը յուսան վեց հարիւր օդաչուներ մարզել մինչեւ յառաջիկայ Մարտ :

«ՁԵԶ ՏԱՍ, ԽՍՏԻ...»

(Նյն օրերուն կտրուցքերէն)

— Հասո՞ւ նկարիչ մը որ ինքզինքը չհամարէ մեծ ... Օր մը ես ալ խոհանոցին պատուհանին տակ, պզտիկ տղու մը պէս, ներս նայեցայ եւ տեսայ որ նկարիչը իմ նկարս կ'ընէր: Ես չեմ գիտեր թէ ինչպէս կրնայ նկարիչ մը նկարել, բայց ինձի համար ամենահետաքրքրական բանը նկարչի մը աշխատանքին դիտումն է: Ես ալ ուզեցի տեսնել թէ ինչպէս կ'ընէ զիս: Նկարիչը ինծի նայեցաւ, ապա կտաւին, ապա նորէն ինծի նայեցաւ եւ վերջապէս սկսաւ նկարել: Ես ալ սկսայ նայիլ անոր աչքերուն մէջ: Ինչ որ ինծի համար ամենէն հետաքրքրականն էր, անոր աչքերուն մէջ ինծի նայելու ձեւն էր: Ես կ'ուզէի գիտնալ թէ ինչ կը մտածէ ան ինծի նայած ատեն

Ա. ՔԱՐԱՔԵՇԻՇՅԱՆ

ՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԸ

Ա. ՄԱՆՈՒ

— Պատմեք ձեր մասին, խնդրեմ, ասաց ինձ ծերունի վարիչը, երբ ես ներկայացա նրա սրահում ու նստեցի նրա դիմաց։ Ես ձեզ ոչ մի բան չեմ կարող պատմել, պատասխանեցի ես, ինչպես որ ամեն մարդ, որ ոչ մի հետաքրքրական բան չունի պատմելու։ Ես ուզում եմ միայն իմանալ, թե ինչ գործ կարող եք դուք ինձ համար գտնել։

— Ես ձեզ համար ոչ մի գործ չունեմ, պատասխանեց նա, բայց ես կարող եմ ձեզ ասել, թե ինչ գործ կարող եք դուք գտնել ինքներդ ձեզ համար։ Ես ձեզ կարող եմ

Այդ ցանկէն կրնայ ընտրել իր ուզած անունները, կրնայ ուրիշ ցանկի մը անունները դնել անոնց տեղ։ Եթէ կ'ուզէ նախընտրութիւն տալ որոշ թեկնածուներու, պէտք է խաչ մը դնէ անունին քով։

4.— Քուէթուղթը չեղեալ կը համարուի, հետեւեալ պարագաներուն մէջ.— Ա) Եթէ աւելցնէ անուն մը կամ անուններ, որոնք որեւէ ցանկի վրայ չկան, այսինքն թեկնածու չեն։

Բ) Եթէ որեւէ բան գրէ քուէթուղթին վրայ։

Գ) Եթէ իր նշանակած անուններու թիւը աւելի շատ ըլլայ քան շրջանին ընտրուելիք երեսփոխաններու թիւը, (օրինակ եթէ շրջանը ինը աթոռ ունի եւ գրուած է 11 աթոռ)։

5.— Կրնաք նաեւ ձերմակ թուղթի մը վրայ պատրաստել ձեր ցանկը։

6.— Քուէարկութեան գրասենեակները բաց են երկուշաբթի ամբողջ Ֆրանսայի մէջ ժամը 8էն 18։ Կարգ մը նահանգներու մէջ (Սէն եւ Սէն է Ուազ) մինչեւ 19, Մարսէյլ՝ մինչեւ ժամը 20։

Այս առթիւ նորէն կը յիշեցնենք մեր ազգակիցներուն թէ ներելի չէ ձեռնպահ մնալ։ Անշուշտ պիտի նախընտրեն իրենց քուէները կեդրոնացնել հանրապետական, ընկերվարական ցանկերու վրայ։

"ՄԻԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ,, ՎԱԽԵՐԱՑՈՒՑԻՆ

Խ. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը Դեկտեմբեր 28ին միաձայնութեամբ վաւերացուց 1956ի ելմտացոյցը, որ կը ներկայացնէ հետեւեալ պատկերը.— Մուտք 592·761·156·000 ռուբլի, ելք 569·634–972·000։ Ուրեմն հասոյթի առաւելութիւն 23·126·194·000 ռուբլի։ Խորհուրդը վաւերացուց նաեւ անցեալ Փետրուարի նստաշրջանէն ի վեր հրատարակուած հրամանագիրները։ Ցետոյ որոշեց արձակել Գերագոյն Ատեանի անդամներէն երկուքը, Սուսլին եւ Սուիտին, որոնց յաջորդեցին Կոստրոմին եւ Կրիչին։ Ընդունուեցաւ Ազգութեանց Խորհուրդին մէկ բանաձեւը որ կը շնորհաւորէ Եուկոսլաւիոյ վարիչները, շեշտելով թէ անոնք տեղի չտուին արեւմ. ճակատին միանալու փորձութեան, երբ յարաբերութիւնները խզուած էին Խ. Միութեան հետ։ Երկու երկիրներուն յարաբերութեանց կանոնաւորումը կը համարուի «դրական ազդակ մը Պալքաններու կացութեան եւ ընդհանուր խաղաղութեան համար»։ Ուկրայնայի երեսփոխաններէն մին յայտարարեց թէ Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի վերջին ճամբորդութիւնը սարսեց ամբողջ աշխարհը։ Գերագոյն Խուհուրդը երէկ լսեց անոնց մանրամասն զեկուցումը։

Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ ճամբուած է Ուզպէկիստանի Կեդր. Կոմիտէին Ա. քարտուղարը, Ամին Նիազով, որուն յաջորդեց վարչապետը։ Ուզբեկիստան Խ. Միութեան չորրորդ ամենամեծ հանրապետութիւնն է բնակչութեամբ։ Կը գտնուի Աֆղանիստանի սահմանին վրայ որուն Խայպարի կիրճը Ռուսիան կը կապէ Հնդկաստանի եւ Փաքիստանի հետ։ Բամպակի արտադրութեան մեծ կեդրոն մըն է։ Բուլկանին եւ Խրուշչեւ վերջերս այցելեցին մայրաքաղաքը, Թաշքենտ եւ այս առթիւ քննադատեցին կոլխոզներու վարչութիւնը։ Խրուշչեւ կ'ըսէր այն ատեն.— «Ձի բաւեր կոլխոզ մը այցելել եւ կրակոտ ճառ մը խօսիլ»։

× Գերագոյն Ատեանի պաշտօնական անդամներէն Սուիտին կը մասնակցէր այն դատարանին որ մահուան դատապարտեց Բերիան։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԼԺԵՐԻԱՑԷ կը հեռագրեն թէ անծանօթներ հրկիզեցին կարգ մը ագարակներ։

ՄԱՐՈՔԻ ըմբոստները նոր արշաւանք մը կը կազմակերպեն լեռնային շրջանին մէջ, հազար ռազմիկներով։

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ զինուորական ատեանը մահուան դատապարտեց երկու «անդլիացի լրտեսներ», ուրիշներ ալ 8 տարիէն մինչեւ ցկեանս բանտարկութեան։

«ԹԱՔՍԻ»ՆԵՐԸ պիտի չբանին Յունուար 2ին, ընտրութեանց առթիւ։

ՍԹԱՏ ՏԸ ԲԷՆՍը չորեքշաբթի օր Փեշտայի մէջ 4 – 4ով հաւասար մնաց հունգարական Վօրօս Լապօթոյի հետ։ Այս ձեւով Ֆրանսական խումբը կրնայ մասնակցիլ եւրոպական բաժակի տրմի – փինալներուն։ Առաջին կիսախաղին Ֆրանսացիները կը յաղթէին մէկի դէմ երեքով։ Ներկայ էին 40·000 հոգի։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Արեւմ. Եւրոպայի Կ. Կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկերներ Յովիկ եւ Պետրոս Եղիազարեանցներուն, իրենց հօրաքրոջ՝ ԳՈՀԱՐ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ կսկծալի մահուան առթիւ։

Նոյն տխուր առթիւ ցաւակցութիւն կը յայտնէ Փարիզի Հ. Յ. Դ. «Բաֆֆի» խումբը, ընկերներ Պետրոսի եւ Յովիկի։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Հայաստան» ամսագրին նոր շրջանի (1956) առաջին թիւը, ճոխ բովանդակութեամբ։

Բաժնեգին՝ Ֆրանսա, տարեկան 450 Ֆրանք։ Արտասահման՝ 500 Ֆր.։ Դիմել Գրիգոր Փափազեանի՝

Rue Mar tial Boudet, Chaville (S.O.)

ՁԵՐ ԶԱՐԹՕՆՔԻ
(REVEILLON)
ԵՐԵԿՈՆ ԼԻԼԱՅԻՆ ՄՕՏ

Պիտի անցընէք անշուշտ, դտնելով հայկական թոփիկը, միտիա, տերեւով տոլմա եւ աւանդական անուշապուրը, բազմատեսակ ազանդերներ, արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ եւ անուշեղէններ։

ՇԱՄՓԱՆԵԱ

Օղին և ընտիր բոլոր խմիչքները միշտ պատրաստ պիտի դտնէք։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳ

Մասնակցութեամբ

Գարեգինի, ինչպէս նաեւ Տիկին Իքսի հայկական եւ արեւելեան երգերով եւ պարերով։

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը

24, Rue St. Lazare TRI. 31-62,
Métro Notre Dame de L crett

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ ԾՆՈՒՆԴԻ

ՆԻՍ.— Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ, Այս կիրակի, Նոր տարի, առաւօտ, ըսկիզբ ժամերգութեան ժամը 9, Ս. Պատարագ ժամը 10·30։

7 Յունուար, Շաբաթ, սկիզբ ժամերգութեան ժամը 9ին, Երեկոյ Ճրագալոյց ժամը 3·30ին, Ս. պատարագ 4·30ին։

ՊՕՄՈՆ.— Այս Կիրակի, Կաղանդ, Տարեմուտ 1956 թուականին Քրիստոսի։ Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 8ին, Գոհաբանական Ս. Պատարագ 10ին։

ՊՈՒԼՎԱՐ – ՕՏՏՕ Ս. ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻ

1 Յունուար Կիրակի, Ամանորի պաշտամունք։

Սկիզբ ժամերգութեան 8·30։
Ս. Պատարագի 10։

6 Յունուար Շաբաթ, Ճրագալոյծ Ս. Ծնունդի։

Սկիզբ ժամերգութեան երեկոյ ժամը 4։ Ս. Պատարագ ժամը 5։

8. Յունուար Կիրակի, Ս. Ծնունդ։

Սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեան ժամը 8ին։

Ս. պատարագ, ժամը 10ին։

★

Ս. ԽԱՉ

Ս. ԽԱՉ.— Այս կիրակի, ժամը 10·30ին ձայնաւոր պատարագ։

ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ

Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ առթիւ պարանցիկ հաւաքոյթ մը, կազմակերպուած Սիփան–Կոմիտաս երգչախումբին կողմէ։

Կիրակի 8 Յունուար ժամը 3էն 10, Ազգ. տան թատերասրահը։ Ջերմութիւնը ապահովուած է։

Կը հրաւիրենք բոլոր անդամները եւ համակիրները։

ՍԻՆԱՅԱՆՔ

ՄԱՅԹԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ (վէպ)։ Գրեց՝ Ատրինէ Տատրեան։ Հրատարակութիւն «Պարտէզ»ի, թիւ 25։ Գին 500 ղրուշ։

Հասցէ՝

— B. P. 3. Shishli. Istanboul (Turquie)

IMPRIMERIE ARAXES 46, Rue Richer. Paris

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութեան եւ Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերու կողմէ, Յունուար 2ին, ժամը ճիշդ 14ին։

Սոսիէթէ Սաւանթի թատերասրահին մէջ, 8 ռիւ Տանթոն, մեթրο Սէն Միշէլ կամ Օտէոն։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Շարժանկար։ Կաղանդ Պապա։

Մանուկներու Օրուան առթիւ Ֆ. Կապ. Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղը վարձած է օթոքար մը դպրոցի աշակերտներուն փոխադրութեան համար։

Օթոքարը կը մեկնի ժամը 1 — 1·15ին Փուէնթ տը Շաւիլէն։ Աշակերտներուն համար երթուղարձը ձրի է, իսկ անոնց ընկերացող մեծերուն համար 200 ֆրանք որոշուած է։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Կարապետ Եսայեան եւ պարագաները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ կնոջ, զաւկին ու ազգականին

ՏԻԿԻՆ ՀՌԻՓՍԻՄԷ ԵՍԱՅԵԱՆԻ
(Ծնեալ Յակոբովիչ)

յիշատակին, իր մահուան քառասունքին առթիւ։ Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները։

●

ԱԼՅՈՐՎԻԼ.— Պ. Մկրտիչ Աւետիքեան եւ զաւակը Յովհաննէս, Այրի Տիկին Վարդուհի Աւետիքեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Նալպանտեան, զաւակները եւ ազգականները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց կնոջ, մօր, հարսին, զաւկին եւ քրոջ, ողբացեալ

ԾՆՈՒՆԴ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆԻ
(Ծնեալ Նալպանտեան)

մահուան քառասունքին առթիւ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պրիւսէլէն Անդրանիկ Ղազարեան-Սեդրակեան կը փնտռէ իր երկու եղբայրները Յակոբ եւ Արամ Սեդրակեաններ, որոնք 1941–42ին զինուոր եղած ենՄ. Միութեան բանակին մէջ եւ Հայաստան չեն վերադարձած։ Որեւէ պաշտօնական տեղեկութիւն ստացուած չըլլալով իրենց կացութեան մասին, կը խնդրուի հաղորդել իրենց եղբօր «Յառաջ»ի միջոցաւ։ Ջերմապէս կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն, մասնաւորապէս «Հայրենիք»էն արտատպել։

Կ'ՈՒՋԷ՞Ք

ՕԳՏԱԿԱՐ ՆՈՒԷՐ ՄԸ ԸՆԵԼ

Ապահովեցէք հիմակուընէ լաւագոյն եւ կատարելագործուած սուրճի ելեկտրական աղօրիք մը՝

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ
ՄԻՇՏ ՀԱՄՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ թէ Ֆրանսական սուրճ խմելու համար՝

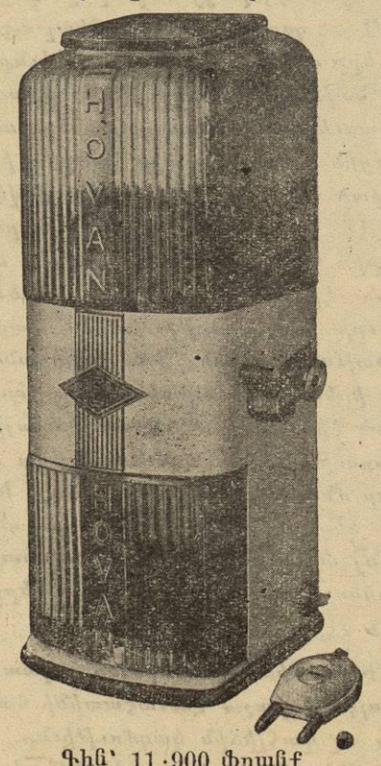

Գին՝ 11·900 ֆրանք

Դիմեցէք ձեր ելեկտրագէտին կամ՝

APPAREILLAGE ELECTRO-MECANIQUE
14, Rue Rochambeau, Paris (9)

Գաւառի համար կը ղրկուի
Contre Remboursement

ՄԱՐՍԷՅԼ
ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Նոր Տարուան առթիւ ճաշ մը կազմակերպած է իր անդամներուն եւ համակիրներուն համար այս շաբաթ դիշեր Բարեգործականի սրահը՝

19A Rue Venture

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով, արձանագրուիլ շուտով Պ. Արամ Շէխիկեանի մօտ՝

Pharmacie CENTRALE
1, Bd. d'Athènes, Tél: Co. 33-80

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ ԵՒ ՆՈՒԷՐՆԵՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Օր. Լուսին Նագաշեանի եւ Պ. Կարապետ Գուլումեանի ամուսնութեան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Միհրան Նագաշեան հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ կամ հեռագրով շնորհաւորեցին եւ հետեւեալ նուէրները կ'ընեն.—

Հ. Յ. Դ. Սէն Լուի Նոր Սերունդին 1000 Ֆր., Ֆ. Կ. Խաչի Սէն–Լուի մասնաճիւղին 1000 Ֆր., Հայ Արենուշներու 1000 Ֆր., «Հայ-Բոյժ»ին 1000 Ֆր., «Յառաջ»ի բարգաւաճման 1000 Ֆր.։

ԵԹԷ ՏԱԿԱՒԻՆ ՉԷՔ ԿԱՐԴԱՑԱԾ
ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ
Սակաւաթիւ օրինակներ կան միայն

ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐԻ

երկու վէպերէն՝

«ՆԱՀԱՆՋԸ ԱՌԱՆՑ ԵՐԳԻ» ԵՒ
«ՅԱՐԱԼԷՋՆԵՐՈՒ ԴԱՒԱՃԱՆՈՒԹԻՒՆԸ»

Երկու հատորը միասին 1500 Ֆր.։
Դիմել՝ «Յառաջ»ի։

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ
ՆՈՒԷՐԻ ՅԱՐՄԱՐ ԳՐՔԵՐ
ԵՒ ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ, 1956, պատկ. 1200 Ֆրանք։

ՆՈՐ ՔՆԱՐ ձայնագր. երգարան, լաթակազմ, 1650 Ֆրանք։

ԱՆԳԼ. ՀԱՅ. ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Զագմագճեան, նոր տպ. 1955, լաթակազմ, 4000 Ֆրանք։

ՀԱՅ ԳՈՂԳՈԹԱՆ, Գ. Վ. Պալաբեան, լաթակազմ 1000 Ֆրանք։

ՍԻԱՄԱՆԹՕ։ամբողջ. գործեր։նոր տպ– 1500 Ֆրանք։

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ, Վերյիշումներ, 1250 Ֆրանք։

ՍՊԻՏԱԿ ԶԻԱՒՈՐԸ, Համաստեղ, 2 հատոր, կազմ. 4000 Ֆրանք։

ԳԻԻՂԸ, Համաստեղ, Պէյրութ, 1955, 700 Ֆրանք։

ԹՇՆԻԱՌՆԵՐ, Վ. Հիւկօ, 3 հատոր, Պէյրութ, 1500 Ֆրանք։

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ, Սէնթէքսիպիչ, 2 հատոր, 1400 Ֆրանք։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, Ա. Իսահակեան, 350 Ֆրանք։

ԶՐՈՅՑ, Կ. Փոլատեան, Գահիրէ, 400 Ֆրանք։

ՎԵՐԱԴԱՐՁ, Կ. Փոլատեան, 1955, 500 Ֆրանք։

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ, նոր տպ. 300 Ֆրանք։

ԳԱԶԱՆԸ ԱՍՏՈՒԱԾ ՄԸ Կ'ՈՒՋԷ, Տիրազան, 600 Ֆրանք։

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԶՈՒՆԵՑՈՂ ՄԱՐԴԻԿ, Ա. Ծառուկեան, Պէյրութ, 1955, 700 Ֆր։

ՅՈՒՇԵՐ ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱԲԷՆ, Ս. Տէօվլէթեան, Փարիզ, 1954, 500 Ֆրանք։

Դիմել՝

Librairie H. SAMUELIAN, 51, Rue Mr.-le-Prince, Paris 6e. C.C.P. 1278—35.

AU BEAU NOYER

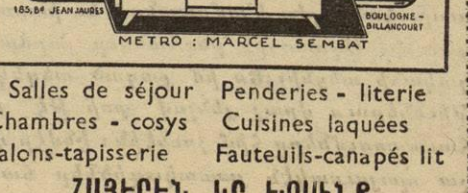

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

LARGES FACILITESdePAIEMENT
Livraison gratuite dans toute la France
185, Bd Jean Jaurès
Boulogne - Billancourt

Métro MARCEL SEMBAT

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIENARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 Tél. : PRO. 86 - 60

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

C.C.P. Paris 1678-63 R.C. Seine 376.286

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600

Արտասահման տարեկ. 3500 փր. կամ $ 10 Հատը 12 փր.

ՇԱԲԱԹ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

SAMEDI 31 DECEMBRE 1955

31ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7866 31e ANNEE

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 11ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 3277

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵՒՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ

Ժ.— ԵՐԵՒԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Սեպտ. 30ի ընտրութենէն ի վեր, որով Ամեն. Հայոց կաթողիկոսութեան Աթոռը բարձրացաւ Վազգէն Ա., ոչ մէկ նորութիւն այդ շրջանակէն :

Երէկ ստացանք « Էջմիածին » ամսագրին 1955 Հոկտեմբեր–Նոյեմբերի թիւը, որ ամբողջովին նուիրուած է կաթողիկոսական ընտրութեան մանրամասնութեանց :

Ուրեմն բացառիկ թիւ մը, որ կը բաղկանայ 124 էջերէ, զարդարուած՝ բազմաթիւ լուսանկարներով :

Տակաւին չէ հրատարակուած կաթողիկոսական առաջին կոնդակը :

« Էջմիածին » իր խմբագրականին մէջ մասնաւորապէս կը յիշէ Վազգէն Ա.ի ողջոյնի խօսքը՝ եկեղեցական ժողովին մէջ.

— « Մեր ուժը, մեր փրկութիւնը մեր միութեան մէջ է : Այս վէմին վրայ կանգնած ենք Մենք եւ պիտի չշարժինք : Եւ պիտի յաջողինք Մեր եկեղեցանուէր ու հայրենանուէր գործին մէջ, զի Աստուած ընդ մեզ է» :

Կիլիկիոյ կաթողիկոսին ընտրութիւնը, որ պիտի կատարուի յառաջիկայ Փետր. 14ին, անշուշտ պիտի ամրապնդէ այդ միութիւնը, պայմանաւ որ թիւրիմացութիւններ չծագին արտաքին միջամտութիւններով : Որքան զօրաւոր եւ անկախ ըլլայ բարոյական կապը, այնքան կ'ամրապնդուի միութիւնը :

Գաղտնիք չէ որ Երեւան մասնաւոր ծրագրի մը կը հետեւի, սահմանափակ աստիճանի մը վրայ պահելով իր կապերը՝ Հայկական Արտասահմանի հետ :

Այդ կապերէն մէկն է «Կուլտուրական»ը, որ մասնաւոր ընկերակցութիւն մըն է, շատ նեղ իրաւասութիւններով : Միւսը՝ Էջմիածինը :

Առաջինը ունի քարոզչական ամսագիր մը, «Սովետական Հայաստան», իսկ «Էջմիածին»էն կ'իմանանք թէ պաշտօնաթերթին տպագրուած 3000 օրինակին հազարը կը ղրկուի արտասահման (եւ կը բաժնուի առաջնորդարաններու միջոցաւ) :

Երկուքն ալ չեն համապատասխաներ իրականութեան պահանջներուն, իսկ Ռատիօ – Երեւանը լաւ կը լսուի միայն Մի-ջին Արեւելքի մէջ :

Անցեալ տարուան ընթացքին նոր ձեռնարկ մը եւս կատարուեցաւ,— Հայաստանեան գիրքերու արտածում դէպի հայկական գաղութները, շատ նպաստաւոր պայմաններով :

Թուղթը եւ տպագրութիւնն ալ բարեփոխուած են, բաղդատելով նախընթաց հրատարակութեանց հետ : Բայց յետադիմական եւ հակադիտական ուղղագրութիւնը եւ «հասարակական» գիրքերու թխածոյ օտարաբանութիւնները իսկապէս միտք եւ արիւն կը պղտորեն :

Հայաստանեան մամուլը կը շարունակէ բացարձակ լռութիւն պահել մեր ազգային – քաղաքական պահանջներու մասին : Վարիչներն ալ եթէ ստիպուին բառ մը արտասանել, պիտի կրկնեն ինչ որ կը լսեն Մոսկուայէն :

Այսպէս էր որ, տարուան ընթացքին Հայաստանի նախագահն ալ, քաղաքացի Առուշանեան, յայտարարեց թէ կ'ուզեն բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատել հարեւան Թուրքիոյ հետ :

Ուրիշ որեւէ արձագանգ արտասահմանի ցիրուցան բազմութեանց վիճակի եւ գործունէութեան մասին՝ վերապահուած է միայն «Էջմիածին» ամսագրին. պայմանաւ որ արտատպումները կատարէ «յառաջդիմական» թերթերէ :

Կարճ, — Հայաստանի ժողովուրդը որ եւ է վաւերական եւ իրական տեղեկութիւն չունի աւելի քան մէկ միլիոն տարագիրներու կեանքէն կամ բաղձանքներէն, եթէ յատկապէս յօրինուած կամ արտատպուած քնաբեր ցնդաբանութիւններ չերեւան, պարբերաբար : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Ո՞Վ ՊԻՏԻ ՅԱՂԹԷ ...

Երկու օր մնացած է երեսփ. ընտրութեաց համար եւ բանդէտներ դուշակութիւն կը կատարեն, ընդհանուր ժխորին մէջ : Կացութիւնը անորոշ է անոր համար որ 1·200·000 նոր ընտրողներ կան այս անգամ, երիտասարդներ եւ կիներ : Վաղը, կիրակի, ժամը 24ին կը վերջանայ ընտրական պայքարը : Բոլոր հոսանքներուն ջոջերը ասպարէզ նետուած են եւ պերճախօսութեան հեղեղներ կը թափեն, կարելի եղածին չափ շատ քուէներ շահելու համար :

Կը հաստատուի թէ կիները մեծամասնութիւն կը կազմեն, իբրեւ ընտրող, (54 առ հարիւր) : Խնդիր է թէ որքանը պիտի մասնակցին : Անցեալ անգամ (1951) կիներու 25 առ հարիւրը չէր մասնակցած քուէարկութեան : Կարծողներ կան թէ քուէարկու կիներէն շատերը իրենց ամուսիններուն պիտի հետեւին 2/3 համեմատութեամբ. թէեւ չար լեզուներ դիտել կուտան թէ գաղտնիքը առանձնարանին մէջ կը պարզուի, երբ քուէները ձգուին : Կին թեկնածուներն ալ կարեւոր թիւ մը կը կազմեն :

Մասնաւորապէս բուռն պայքար մը կը մղէ համայնավար կուսակցութիւնը, որ լարած է իր բոլոր ուժերը, մինակ մնացած ըլլալով : Իր ընդհ. քարտուղարը, Ժաք Տիւքլօ խանդավառ կոչ մը ուղղեց առջի օր, հրաւիրելով քուէները տալ համայնավար կուսակցութեան, «նոր ժողովրդական ճակատի մը ճամբան հարթելու համար» : Այս առթիւ ցաւ յայտնեց որ ընկերվարական վարիչները եւ Մենտէս Ֆրանս մերժեցին միացեալ ճակատ կազմել եւ դացին միացան յետադիմականներուն :

Պայքարի գլխաւոր նշանախօսքերէն մէկն ալ միացեալ Եւրոպայի ծրագիրն է : Ժողովրդական Շարժումի Փարիզի ներկայացուցիչը առջի օր շօշափելով այս հարցը, պաշտպանեց Խ. Միութեան հետ գործակցելու տեսակէտը, բայց դիտել տուաւ.— «Բանակցիլ, այո', սակայն երբեք տեսա՞ծ էք որ գայլը հաւանի բանակցիլ գառնուկին հետ» : Այս առթիւ յիշեց Զըրչիլի մէկ խօսքը.— «Ռուսիան խոշոր կենդանի մըն է. պէտք է նոյնքան խոշոր ըլլալ, որպէսզի կարենաք խօսիլ անոր հետ : Եզրակացութիւն՝ պահել եւ զօրացնել մեր զինակցութիւնները » :

× Տեղական թերթի մը մէջ շարժանը կար մը հրատարակուած էր որ կը ներկայացնէր Ֆրանսացի ոստիկան զինուորի մը կատաղութիւնը ալժերիացի ահաբեկիչի մը վրայ : Այս հրատարակութիւնը մեծ զայրոյթ պատճառեց պաշտօնական եւ լրագրական շրջանակներու մէջ, իբրեւ շահագործում ընտրական պայքարի : Վարչապետը դառնութեամբ դիտել տը-ւաւ թէ Ֆրանսական թերթ մը «անարժան արարք մը կը կատարէ, կորսնցնելով ազգային շահու տարրական դիտակցութիւնը» : Ալժերիոյ կուսակալն ալ իր զայրոյթը յայտնեց, իսկ ազգային պաշտպանութեան եւ ներքին գործերու նախարարութիւնները ճշդումներ հրատարակեցին : Անկախներու ազգ. կեդրոնն ալ զեկոյց մը հրատարակելով, կ'ըսէ թէ «Պ. Մենտէս Ֆրանս կը համարձակի իր թերթին մէջ վերսկսիլ պայքար մը՝ ձեւակերպուած այն բառերով զորս կը գործածէին համայնավարները Հնդկաստանի պատերազմին ատեն » :

× Տօնական բարեմաղթութեանց առթիւ ունկնդրութեան ընդունելով օտար դեսպանները, Հանրապետութեան նախագահը յոյս յայտնեց թէ «խաղաղութիւնը վերջապէս պիտի տիրապետէ, հակառակ այնքան դժուարութեանց » :

⁘ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ⁘

*

« ՀԱՅ ԳՐՔԻ ՕՐ »

Դեկտ. 26ին Հայ Գրքի ցուցահանդէս մը բացուած է Գահիրէ, Նաւասարդ սրահին մէջ, նախաձեռնութեամբ « Յուսաբեր »ի վարչութեան :

Պիտի տեւէ մինչեւ Յունուար 6 :

Առաջին ձեռնարկ մը կատարուած էր 1942 հոկտեմբերին, Ազգ. Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ :

Այս առթիւ «Յուսաբեր»ի բարեկամներէն մին պատմեր է.

— « Ազգականներէս մէկը ամուսնացաւ վերջերս : Ես, իբրեւ հայ գրքի բարեկամ, փառակազմ գիրք մը նուիրեցի նորապսակ ամոլին, բաւական սուղնոց, մանաւանդ արժէքաւոր գիրք մը : Ամուսնութենէն առաջ եւ ետքը, սեղանի մը վրայ ցուցադրուած էին բոլոր նուէրները, — զաւաթ, պնակ, սան, ծաղկաման, զարդեղէններ եւայլն : Իմ նուիրած գիրքս մէջտեղ չկար. թերեւս անկիւն մը նետուած էր, ա'լ անգամ մըն ալ ձեռք չառնուելու պայմանով ...» :

Պատմութիւնը այնքան պերճախօս է որ, մեկնութեան չի կարօտիր :

Եթէ Եգիպտոսի մէջ հայերէն գիրքը մէջտեղէն վերցուցած եւ անկիւն մը նետած են, այստեղ կրնան ծախած կամ աղքատ, անտէր «գաղթական»ի մը յանձնած ըլլալ :

Կը վայլէ՞ հայերէն գիրք մը դնել հարսանեկան սեղանին վրայ, «քրիստալ» բաժակներու կամ ոսկեզօծ պնակներու քով :

Եւ յետոյ, նորապսակ հարսն ու փեսան ի՞նչ պիտի ընեն հայերէն գիրքը, երբ ֆրանսերէն կամ անգլերէն ռոմաններ կան, սիրային արկածներով եւ մէկը միւսէն շռնդալից ամուսնալուծումներով ...

Վերջին աշխարհամարտի ընթացքին, երբ ամէն բան ապրանքի վերածուած էր եւ նոր հարուստները կալուած կամ կարասի կը գնէին, ազնուական տիկին մը գրատուն մտնելով, քանի մը փառակազմ գիրքեր կ'ուզէ :

— Ո՞ր հեղինակին գիրքերը կ'ուզէինք, Տիկին, կը հարցնէ գրավաճառը :

Տիկինը.— Կարեւորութիւն չունի : Մեր հիւրանոցին մէջ մատենադարան մը ունինք, մէկ աչքին վրայ քսան սանթիմեթրի բաց մը կայ, քանի մը կազմուած հատորներ կ'ուզեմ, գոցելու եւ միւս գիրքերու շարքին յարմարցնելու համար..

Չեմ գիտեր թէ ի'նչպէս պիտի վերջանայ «Յուսաբեր»ի կազմակերպած «Գրահանդէս»ը :

Սրտանց յաջողութիւն կը մաղթեմ, Կաղանդ օրով :

Անոնք որ աւանդական «օխտը բախ»ն պիտի կոնծեն, թերեւս յիշեն թէ իրենց հայրերը ոչ միայն գրադարան ունէին, այլեւ շարունակ նոր գիրքեր կը գնէին կամ կը նուիրէին, որպէսզի ժամանակէն ետ չմնան :

Փարիզն ալ չի՞ կրնար Գրքի ցուցահանդէս մը սարքել Ազգ. Տան կամ Նուպարեան Մատենադարանին մէջ, գոնէ հին ու նոր հրատարակութեանց անունները յիշեցնելու համար, ի փառս ազգին...

ՎԱՀԷ

ԽՐՈՒՇՁԵՒԻ ԿԱՐԿՈՒՏԸ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻ ԴԷՄ

ԿԸ ՁԱՂԿԷ, ԿԸ ԾԱՂՐԷ ԵՒ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ, ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԱՌՋԵՒ .— « ՄԻ ԽԱՌՆՈՒԻՔ ՄԵՐ ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ.— ԲՈՒԼԿԱՆԻՆ ԱՒԵԼԻ ՁԱՓԱՒՈՐ

Խ. Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը Դեկտեմբեր 29ին լսեց Բուլկանինի եւ Խրուշչեւի զեկուցումները, իրենց վերջին ճամբորդութեան մասին :

Զեկուցումներէն վերջը ժողովը փակուեցաւ, միաձայնութեամբ գոհունակութիւն յայտնելով ձեռք բերուած արդիւնքին համար :

Մառեշալ Բուլկանին իր ճառին մէջ ըսաւ թէ 1955ը կարեւոր անկիւնադարձ մը կազմեց միջազգային յարաբերութեանց մեղմացման համար եւ թէ ոչ ոք կրնայ ժխտել որ Խ. Միութեան ձեռք առած միջոցները պիտի կրնան նպաստել մեր բարեկամական յարաբերութեանց Հնդկաստանի, Պիրմանիոյ եւ Աֆղանիստանի հետ : Այս առթիւ բացատրեց թէ այդ երեք երկիրներուն մէջ կատարուած պտոյտը հաստատեց լենինեան սկզբունքին ճշդութիւնը՝ ընկերային տարբեր դրութեամբ երկիրներու խաղաղ համակեցութեան մասին : Յետոյ համառօտակի պարզեց գաղթատիրութեան պատմութիւնը, պնդելով թէ «գաղթատիրական պետութիւնները փորձեցին եւ միշտ կը փորձեն իբրեւ մշակոյթով եւ տնտեսութեամբ յետամնաց երկիրներ ներկայացնել ասիական ազգերը, մոռնալով որ այդ երկիրներուն պատմութիւնը շատոնց սկսած էր, երբ Եւրոպան դեռ նոր կը մտնէր պատմութեան մէջ» : Յետոյ փառաբանելով Հնդկաստանի հետ հաստատուած բարեկամութիւնը, խստօրէն դատապարտեց գաղթատիրութիւնը եւ յայտարարեց. — « Այսօր մենք վկաներն ենք գաղթատիրական դրութեան անկումին» : Եւ յիշեց Զինաստանի մուտքը ընկերվարութեան ճամբուն վրայ, Հնդկաստանի, Պիրմանիոյ եւ Ինդոնեզիոյ ազգային ազատագրումը :

Եզրակացնելով, մառեշալը յայտարարեց թէ Խ. Միութիւնը պիտի գործադրէ իրենց ճամբորդութեան ատեն կնքուած բոլոր համաձայնութիւնները :

Խրուշչեւ իր ճառն սկսաւ խստօրէն քննադատելով բրիտանական քաղաքականութիւնը Հնդկաստանի մէջ : Ըսաւ թէ շատ սուղի պիտի նստէր, եթէ Անգլիա քաշուած չըլլար այդ երկրէն : «Հնդկաստանի ժողովուրդը պիտի վռնտէր զայն ամէն կերպով, ինչպէս Զինացիները վռնտեցին Զանկ Քայ Շէքի հետ» : Յետոյ հերքեց այն կարծիքը թէ Անգլիա քաղաքակրթութիւն պարգեւած է Հնդկաստանի : « Եղածը աւազակութիւն էր բառին բուն իմաստով : Այդ մասին կը խօսին անոնք որ պարզամիտ են կամ պատմութիւն չեն գիտեր : Այժմ հնդիկ ժողովուրդը հաշուեյարդարի կ'ենթարկէ բրիտանական տիրապետութեան մնացուկները, — չքաւորութիւնը, սովը, ագիտութիւնը եւ անգրագիտութիւնը » :

Միջանկեալ յիշեց թէ իր ակնարկը գաղթատիրութեան կուսակիցներուն դէմ է եւ ոչ թէ Անգլիոյ կամ իր ժողովուրդին : Յետոյ յայտարարեց թէ Խ. Միութիւնը պիտի աջակցի Ափրիկէի ժողովուրդներուն որոնք կը պայքարին իրենց անկախութեան համար : «Մենք չենք հանդուրժեր որ ժողովուրդ մը տմարդօրէն շահագործէ ուրիշ ժողովուրդ մը : Այս առթիւ քննադատեց, նաեւ, Այզընհաուրրի վերջին ծրագիրը, ըսելով թէ օդանաւային զննութիւններ կատարել եւ լուսանկարներ հանել՝ կը նշանակէ լրտեսութիւն կատարել : «Խ. Միութիւնը միշտ համաձայն է զինարշաւը դադրե-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿ. ԾՆՈՒՆԴԸ ՄԻՇՏ ՆՈՅՆ ՕՐԸ

Փարիզի եկեղեցւոյն դիւանատունէն կը տեղեկացնեն թէ կաթող. պատուիրակ Սերովբէ եպիսկ. Մանուկեան հրահանգած է Ֆրանսայի բոլոր հայկ. եկեղեցիներու հոդաբարձութեանց, որպէսզի Ծընունդի տօնը ամէն տեղ կատարուի Յունուար 6ին, Ուրբաթ : Ի հարկին կարելի է միայն Ջրօրհնէքի արարողութիւնը կրկնել յաջորդ կիրակին : (Այս ուղղութեամբ ճշդեցինք Նիսի եկեղեցւոյ ժամանակացոյցը, Դ. էջ) :

ՀԱՄԱՊԱՏԿԵՐ
ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

(Բանաստեղծութիւն, պատմուածքներ, յուշեր)

Գ.

Բաւական դժուար է, եթէ ոչ անկարելի, խորհրդածութեան առարկայ ընել բանաստեղծական հատորները, որոնք լոյս տեսան 1955ի ընթացքին: Դժուարութիւնը այն բանին մէջն է որ բանաստեղծի մը հեղինակաւոր ձայնը կը պակսի, իր նոյնքան հեղինակաւոր երկով: Լոյս տեսած հատորները ծանօթ նիւթերու կրկնութիւնն են: Կարծէք թէ նոր ժամանակներու մէջ չենք ապրիր: Ներշնչումը կը պակսի: Հատորներէ դուրս, զանազան օրաթերթերու եւ պարբերականներու մէջ երեւցող քերթուածները յաճախ աւելի կը խօսին մեր հոգիներուն: Քանակի տեսակէտով ըսելիք չունինք: Որակն է որ կը բացակայի:

Այս փաստին առջեւ մեր օրաթերթերն ու պարբերականները Հայաստանի վաւերական բանաստեղծներէն արտատպումներ կ'ընեն, եւ մեզի կուտան քերթուածներ, որոնք իրենց պարզութեամբ, արուեստով եւ երբեմն խորութեամբ մեր ուշադրութիւնը կը գրաւեն հիմա: Այս երեւոյթը վարակիչ համեմատութիւններ կ'առնէ: Մամուլի մեր ներկայացուցիչները մրցումի ելած են: Կ'արտատպուին ընդարձակ գործեր ալ: Դ. Դէմիրճեանի «Վարդանանքը», «Յուսաբեր» իբրեւ թերթօն կը հրատարակէ: (Նախապէս «Արեւելք»ն ալ հրատարակած էր): Վախտանդ Անանեանի «Որսորդական պատմուածքները» ջերմ ընդունելութեան արժանացան, առանց բացառութեան ըՍփիւռքի բովանդակ մամուլին կողմէ:

Եթէ բանաստեղծութիւնն ու բանաստեղծը, բառին վաւերական իմաստով, բացակայ են մեր օրերուն, վերջին յիսնամեակը ներկայացնող եւ նոյնիսկ երեք քառորդ դար առաջ ապրող ու երկնող բանաստեղծներուն գործերը ի պատուի են: Պետրոս Դուրեանի քերթուածներն ունեցանք երկու տպագրութիւններով: Նախ՝ Երեւանի Պետհրատինը, եւ յետոյ՝ Պէյրութի մէջ լոյս տեսածը: Քանի մը տարի առաջ ալ հատընտիր հատոր մը տուած էր Վենետիկի տպարանը, «Գրական ցոլքեր»ու շարքին մէջ: Երկրորդը Եղիա Տէմիրճիպաշեանի հատորը, նախաձեռնունութեամբ «Հայ Գրագէտներու Բարեկամներ» մատենաշարին, որուն մէջ կը գտնենք Նիրվանայի սիրահար Ելիայէն ընտրուած փունջ մը քերթուածներ:

Աւելի մեզի մօտիկ շրջաններէն քերթուածներու հատընտիրներ ունեցանք Դ. Վարուժանէն, Սիամանթոյէն, Ինտրայի Ներաշխարհը, Ա. Իսահակեանէն (արձակներ ու քերթուածներ), Յ. Թումանեանէն, Մ. Մեծարենցէն, Վ. Թէքէեանէն, Վ. Տէրեանէն (բոլորն ալ Պէյրութ, Իտվան հրատարակչականէն): Ի՞նչո՞ւ այս յիշատակութիւնը: Ցոյց տալու համար, որ մեր դասական դարձած բանաստեղծութիւնը կը խօսի մեր հոգիներուն: Նախընթաց տարիներուն ա'յսքան ամայութիւն չէր տիրեր գրական այս սեռին մէջ: Քանի մը հատորներ չեն փրկեր այս ամայութիւնը:

Պարտաւոր ենք սակայն, յիշել քանի մը գործեր, որոնք տժգոյն արձագանգ մը կը բերեն Սփիւռքի բանաստեղծութենէն: Նուպար Չարխուտեանի «Օրօր դիակներուն համար», Արմապիլի «Վահագնաշունչ» եւ Կ. Փոլատեանի «Վերադարձ»ը (Ականատեսի մը յուշերը Տէր Զօրի սարսափներէն): Առաջինն ու վերջինը նոյն նիւթով ծանրաբեռն են: Ոգեկոչում մը մեր տարագրութեան եւ անոր հետ կապուած ահաւոր դէպքերէն: Կ. Փոլատեանինը երկարաշունչ քերթուած մըն է, երբեմն արձակներով ընդհատուած, դէպի կեանք «վերադարձ» մը, յանուն հայկ. մշակոյթին ստեղծագործելու համար: Եթէ հեղինակը կրկնութիւններէ խուսափէր եւ ընտրէր քերթողական կամ արձակի տարազը միայն, իր գիւտերը շատ բան պիտի շահէին:

Արձակ բանաստեղծութեան նուիրուած քանի մը գործեր ալ ունեցանք: Լեւոն Գարմէնի «Բաբելոնեան Տոմար»ը (այս սիւնակներուն մէջ արտայայտուած ենք արդէն այդ գրքին մասին), ինչպէս նաեւ Բիւզանդ Կռանեանի (Չէքիճեան) «Խենթութիւն Սրբազան» հատորը, որ այս տողերը գրուած պահուն իսկ ուշադրութեանս կը յանձնուի: Արձակ քերթողութիւնը գրական սեռ մըն է, նուազ պատասխանատու, որուն մէջ ենթական ինքզինքը կաշկանդուած չզգար, եւ ազատ թռիչք կուտայ իր մտածումներուն, զգայութիւններուն եւ յանդուգն մարզանքներուն, ինչպէս նաեւ իր երազներուն և երեւակայութեան: Յիշուած երկու հատորներն ալ հարազատ արտայայտութիւնն են անձնական ենթակայական ապրումներու: Կը թուի թէ երկուքն ալ ըսելիքներ ունին եւ կը հպատակին մտածելու կարգապահութեան: Բիւզանդ Կռանեանի հատորին մէջ բազմաթիւ լարերու կը հանդիպինք: Ներկայ է միշտ տխրութեան լարը, որուն քով կ'երգուին սէրը, սիրոյ ենթական, ինչպէս նաեւ հայրենիքն ու հայ լեզուն:

●

Բանաստեղծութենէն ետք մեր մտքին կուգայ վիպական գրականութիւնը: Վէպ չունինք, բայց հարուստ ենք պատմուածքներու հատորներով, ինչպէս յիսուն տարի առաջ, երբ Ա. Արփիարեան, Գ. Զօհրապ, Լ. Բաշալեան, Տ. Կամսարական, Երուխան, յիշելու համար վարպետները գրական այդ սեռին, տիրապետող դէմքերն էին մեր գրականութեան: Հիմա, մանաւանդ 1955 տարուան ընթացքին, ամերիկահայ երեք դէմքեր, Համաստեղ, Արամ Հայկազ եւ Վահէ Հայկ, իրենց տուրքը տուին, պատմուածքներու երեք հատորներով: Համաստեղ «Քաջն Նազար եւ 13 պատմուածքներ»ով, Արամ Հայկազ «Ցեղին Զայն»ի Բ. հատորով եւ Վահէ Հայկ «Հայրենի ծխան»ի Դ. գիրքով, ամերիկահայ գրականութեան պատնէշին վրայ են (յիշուած վերջին գիրքը չենք տեսած, բայց նախընթաց երեք հատորները մեր գրականութեան մէջ հեղինակին տեղ մըվերապահած են արդէն): Իր նոր հատորին մէջ Համաստեղին ընտանի եւ մեզի սիրելի միջավայրն է դարձեալ, քանի մը նոր նիւթերու մշակումով: «Ցեղին Զայն»ին արուեստին ու նիւթերուն ծանօթ ենք արդէն, եւ այդ մասին ալ արտայայտուած ենք այս էջերուն մէջ: Խօսած ենք նաեւ Արեգ Տիրազանի «Գազանը Աստուած մը կ'ուզէ» (Իսթանպուլ) եւ Ծատուր Պէրպէրեանի «Խաչին ճամբան» գործերուն մասին:

1955ի գրականութեան վաստակին մաս կը կազմեն նաեւ Ղ. Մելոյեանի ինքնատիպ գործերը «Երբ կ'ապրէինք«, «Յուշեր ու պատկերներ», եւ «Գետնին տակէն» թատերախաղը, հրատարակուած Վասպուրականի հերոսամարտին 40ամեակին առթիւ: Մելոյեան տարիներ առաջ պարբերականներու եւ օրաթերթերու մէջ արդէն լոյս տեսած պատմուածքները գիրքերու մէջ ամփոփելու գեղեցիկ մտահոգութեամբ կը ճոխացնէ հեղինակութիւններու իր շարքը:

Այս տողերը վերջացնելու պահուն, Իսթամպուլէն ստացայ վէպ մը, «Մայթերուն վրայ» խորագրով, հեղինակութեամբ Ատրինէ Տատրեանի, (հրատ. «Պարտէզ» մանկական ամսագրին): Իսթամպուլահայ գրական շրջանակներուն մէջ ծանօթ անուն մըն է Ատրինէ Տատրեան, որ կը վարէ նաեւ մանկական «Պարտէզ» հանդէսին խմբագրութիւնը: Իր գրականութեան հորիզոնը մանկական աշխարհն է, լքուած ու անտեսուած աշխարհ մը: Ուրիշ ատեններ կին գրողներ ունեցած ենք, որոնք աւելի դիւրին փառքերու արժանացած են: Մոռցուած մըն ալ այս, հակառակ իր բազմաթիւ գործերուն: Մանկական վէպերուն անուններն են «Գողցուած աղջիկը», «Աներեւոյթ օդանաւորդները», «Կոյր աղջկան ընկերը», իսկ մանկական թատերգութիւնները կը կոչուին, «Անիին գանձանակը», «Զկնորսին աղջիկը» եւ «Շուշիին Կաղանդը»: Հետզհետէ հրատարակելի գործերուն մէջը ալ կան մէկէ աւելի մանկական թատերախաղեր: Եգիպտոսի Ազգ. Հիմնադրամին կողմէ բացուած թատերական մրցումին մասնակցելով, «Յարդի շիւղեր հոսանքին վրայ» թատերախաղը մրցանակի արժանացած է: «Մայթերուն վրայ» վէպը 1956 տարուան վաստակներէն մէկը նկատելով, կը խոստանամ անդրադառնալ առանձին:

Ուրիշ երկու կարեւոր գործեր եւս, Մինաս Թէօլէօլեանի «Դար մը գրականութիւն» (1850 – 1950) գրականութեան պատմութեան Ա. հատորը (1. Զարթօնքի սերունդ, 1850 – 1885, 2. Իրապաշտ շարժում 1885 – 1900, 3. Գեղապաշտ սերունդ 1900 – 1920) եւ Ա. Ծառուկեանի «Մանկութիւն չունեցող մարդիկ» հատորը, նախապէս տպուած «Նայիրի» ամսագրին մէջ, նիւթը պիտի կազմեն մասնաւոր խորհրդածութիւններու:

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԵՐԳԻԾԱՆՔ

ԿԵՆԱ՛ՑԴ...

●

Քսենոփոնի օրէն իսկ, ոգելից ըմպելին չէր պակսեր Հայոց Աշխարհին:

Այսօր ալ, Կիլիկիայէն մինչեւ Պոնտոս, Բիւզանդիոնէն մինչեւ Արարատեան դաշտ, գրեթէ ամէն հայկ. գաւառ ունի իր յատուկ խմիչքը, եւ ունի նաեւ իր խմելու եղանակը, եւ մանաւանդ՝ իր խմելու նպատակը:

Խարբերդցին չի խմեր: Պոլսեցին կը խմէ ուտելու համար: Մշեցին կը խմէ երգելու համար: Տիգրանակերտցին կը խմէ խմելու համար: Իսկ Ռուսահայը կը խմէ պարզապէս բաժակաճառ խօսելու համար:

Ամէն Ռուսահայ ի ծնէ սեղանապետ է, կամ արեւելահայ բարբառով, թամատա: Գողթան երգիչներուն այս արժանընտիր յաջորդներուն ոչ ոք կրնայ մրցիլ «թամատա»յութեան մարզին մէջ որ այլեւս դարձած է իրենց մենաշնորհը: Արեւելահայոց ամենայետին գիւղերն իսկ՝ տասնեակներով ընտիր «թամատա»ներ արտադրած են: Կրնամ երեւակայել Հաւլաբարեան ոսկեշրջանը երբ ամէն կինտօ սեղանապետ էր եւ պարտաճանաչութեամբ ու խղճմտօրէն անընդհատ կը նուիրուէր իր կոչումին:

Եթէ չեմ սխալիր սեղանապետութեան ասպարէզը իր գագաթնակէտին հասաւ Յովհաննէս Թումանեանով: Այսօր՝ Հայոց մշակութային եւ գեղարուեստական մակարդակը այն չէ ինչ որ էր յիսուն տարի առաջ, բնականաբար, ընդհանուր մեր մտաւորականութիւնը տուժելով, տուժած է նաեւ «թամատա»յութեան արուեստը:

Ճիշդ է, այսօր հին «թամատա»ները չեն մնացած, բայց եւ այնպէս, դեռ կը գտնուին բազմաթիւ առաջնակարգ «թամատա»ներ:

Վերջերս՝ գացած էի Թեհրան. Հայաշատ գաղութ մըն է որուն գլխաւոր տարրերն են Պարսկահայեր, Ռուսահայեր եւ Վասպուրականցիներ: Պիտի ջանամ դրչի քանի մը հարուածով նկարագրել ընդհանուր մթնոլորտը ճաշի մը, որուն ներկայ էի:

Փառաւոր եւ անթերի սեղան մը սարքուած էր, որուն շուրջ հաւաքուած էին մէկ երկու Շատախցիներ, քանի մը Դաւրէժցիներ եւ Թեհրանցիներ եւ բազմաթիւ Ռուսահայեր: Միաձայնութեամբ՝ սեղանապետ նշանակուեցաւ տաքթոր պրաֆէսոր Սահակեան: Տարիներ առաջ Պուխարայի էմիրին բժիշկը եղած էր: Յաղթանդամ, փառահեղ անձնաւորութիւն մըն էր: Տպաւորիչ դիմագիծ ունէր: Բազէի աչքեր, արծուաքիթ, եւ Նափոլէոն Գ.ի նըման պեխ մօրուք: Առանց ծպտուելու կրնար Սվենկալիի դերը խաղալ, իսկ ձայնը... կարծես անդունդներէն կուգար, այնքան բամբ էր, թանձր եւ թրթռուն: Անմրցելի կ'ըլլար միջազգային բեմին վրայ իբրեւ Համլէթի հօր ուրուականին ձայնը:

Ինչ եւ իցէ՝ ճաշը սկսաւ, կամ աւելի ճիշդը, հանդէսը բացաւ «թամատա»ն հակիրճ եւ նպատակայարմար ուղերձով մը:

Յետոյ թամատան առաջարկեց որ նախ խմուի իր կենացը:

Օրուան հիւրը անարժանաբար ես էի, ուստի՝ անմիջապէս յաջորդը իմ կենացըս պիտի խմուէր: Համեստութեան դէմ պիտի ըլլայ եթէ նկարագրեմ այն փաղաքշական խօսքերը որ ինձ ուղղուած էին: Չափազանցութիւն պիտի չըլլայ ըսել որ խանձարուրէս սկսաւ «թամատա»ն եւ մանրամասնութեամբ ներկայացուց իմ կեանքս, գործս, գլխաւոր առաւելութիւններս եւ թերութիւններս: Իրարու նոր ծանօթացած էինք: Քանի մը բառով անդրադարձաւ նաեւ ապագայիս:

Այդ միջոցին, դեռ ճաշը հազիւ սկսած, իմ տգիտութիւնս ցոյց տուի: Մինչ «թամատա«ն իմ անձիս շուրջ արձակ բանաստեղծութիւն կը հիւսէր, ես սրտաբուխ զգացումէ մը մղուած միջանկեալ բացագանչեցի — «Բացականերուն ականջը խօսի»:

Երանի բերանս բացած չըլլայի: Հաւաքոյթին վրայ կարծես պաղ ջուր թափած ըլլայի: Ապշած՝ ներկաները իրենց նայուածքը ինծի դարձուցին: Դժուարաւ «թամատա»ն ինքզինքը զսպեց: Սրտնեղած՝ իր ուշադրութիւնը իմ վրաս կեդրոնցուց եւ ծուռ նայելով ըսաւ — «Ըսպասի՛ր, բացականերին կենացը զատ խըմելու ենք»:

Յետահայեաց՝ հիմա կ'ըմբռնեմ որ անգիտակցաբար մեղանչած էի երկու անգիր օրէնքներու դէմ: Նախ՝ անհրաւէր խառնուած էի «թամատա»ին գործին: Երկրորդ՝ եւ ինչ որ նոյնքան աններելի էր, առաջարկած էի մէկ բաժակով խմել բազմաթիւ անձերու կենացը: Հիմնական օրէնք է որ մէկ բաժակով մէկէ աւելի բանի կենաց կարելի չէ խմել: Կարելի է խըմել կենացը նպատակի մը, վայրի մը, չէնքի մը, անձի մը, յիշատակի մը, կամ որեւէ բանի, լաւ է որ մէկ գաւաթով մէկէ աւելի բանի կենաց չխմուի:

Ի հարկէ ես դետինը մտայ եւ իմ անխո-

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

«ԹԷՅ ՏԱՄ, ԽՄՈ՛Ր...»

●

(Այն օրերուն Կաղանդներէն)

(Գ. եւ վերջին մաս)

Եւ ուսերը թօթուելով երեսը անդին դարձուց:

Կուլար: Մամբրէ կուլար լուռումունջ:

Երբ որբանոցին մեծ դուռը հասանք, յանկարծ, մեզ բոլորս կեցուց, սաստելով.— «Հոս բերէք ձեր ծրարները:»

Մենք չորս ընկերներս ապշած՝ իրեն կը նայէինք: Յետոյ ազդարարեց, աւելի խիստ.

— Մենք կերանք, կշտացանք, այս ալ մեր դասարանին զրկուածներուն պէտք է բաժնենք...

Սիրով հաւանեցանք եւ շնորհաւորեցինք զինքը իր այս ազնիւ մտածումին համար: Ներս մտանք, բարձրացանք մեր սրահը, որ Կաղանդի գիշերով կարծես աւելի ողբալի վիճակ մը ունէր:

Մեծ պատուհանէն ներս թափանցող լոյսին տակ աղօտ կերպով կ'երեւային իրենց հնամաշ վերմակներուն տակ կըծկուած, իրարու սեղմուած հարիւրաւոր որբ խլեակները: Ինչպէ՞ս անցուցին Կաղանդի իրիկունը: Ի՞նչ կ'երազեն հիմա իրենց քունին մէջ: Գիտե՞ն որ Կաղանդ կայ: Դուրսը քաղաքը լոյսերու մէջ կը լողայ: Ցնծութեան աղաղակներ կը թնդացնեն տուները եւ փողոցները...

Մեր փոքրիկ ծրարները իրար խառնեցինք ու մեր դասարանի տղոց իւրաքանչիւրին վերմակին տակ բարձին քովիկը մէկ մէկ թուզ, ընկոյզ կամ նուշ դրինք..

Կաղանդի իրիկունը որբերուն տուած էին. — Փոքրիկներուն մէկ մէկ նարինջ, միջակներուն կէս – կէս, իսկ մեծերու գունտիկ մը խմոր աւելի...

... Աւելի քան երեսուն տարիներ անցեր են եւ այդ օրերէն ի վեր հազարաւորներ էինք, կուշտ – կուշտի ենթակայ նոյն տառապանքին ու ճակատագրին:

Ո՞ւր են, ի՞նչ եղան այժմ այդ հազարները, սեւ ճակատագրին այդ զոհերը... Ո՞րը մնաց, ո՞րը կորաւ: Մեղք որ մենք ալ այդ օրերէն «Քարնէ տը Պալ» մը չկազմեցինք գիտնալու, հասկնալու համար թէ ո՞ւր հասան, ի՞նչ եղան...

Վերջերս Հարաւային Ամերիկայէն ընկեր մը կը գրէր.

— «Քէօսէ Մամբրէդ հոս է, եւ լաւ դիրք ունի: Տունի եւ գործի տէր է եւ իր գործատան ճակատը ելեկտրական գոյնզգոյն, մեծ լուսազարդուած տառերով գրած է — «Թէյ տամ, խմոր...» Անցորդները այս նախադասութեան ոչ իմաստը գիտեն, ոչ ալ անով հետաքրքրուած են: Բայց, մենք, հին օրերու բախտակիցներս, ամէն առիթով կը յիշենք, Կաղանդի իրիկունը մեր հեռաւոր ու մօտաւոր ընկերներուն կենացը կը խմենք եւ «Թէյ տամ, խմոր»ը կ'երգենք:

Երգ մըն ալ իմ կողմէս Ամանորի այս օրերուն, Քէօսէ Մամբրէին եւ հեռաւոր ու մօտաւոր հազարաւոր ընկերներուս...

ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ

հեմ արտայայտութիւնովս կարծես ամպ մը իջաւ սեղանին վրայ :

Ոչինչ: Պահ մը լարուած վիճակ տիրեց, բայց եւ այնպէս՝ շարունակուեցաւ ճաշը, կամ աւելի ճիշդ՝ գինարբուքը :

Հիմա՝ «թամատան» առաջարկեց հատ մը խմել տանտիրոջ արեւշատութեան : Յետոյ՝ զատ զատ խմեցինք տանտիրոջ հօրը, մօրը, մեծ հօրը, եւ մեծ մօրը կենացը: Խմեցինք նաեւ տանտիրուհիին մօրը, հօրը, մեծ մօրը եւ մեծ հօրը կենացը: Յետոյ անցանք տանտիրոջ ազգականներուն, կնքահօր, կնքամօր, եւ խնամիներուն կենացը: Մէկ խօսքով՝ խմեցինք տանտիրոջ նախորդ չորս սերունդներուն ինչպէս նաեւ իր ապագայ չորս սերունդներուն եւ իր եօթը պորտին կենացը :

Մինչ մենք կենաց կը խմէինք, զակուսկին եւ միւս կերակուրները թոռմեցան : Հարեւանցի նայուածքով մը ուշադրութիւնս դարձուցի դէպի փըլաւը: Մէկ կողմէ բաժակաճառ կ'ունկնդրէի եւ միւս կողմէ անօթի աչքով «փըլաւ»ին կը դիտէի: Դեռ հազիւ մէկ ժամ առաջ հանդիսաւոր արարողութեամբ բերած էին «սատրի» բրինձի սպիտակ գուլաները, խորոված ճուտիկներով զարդարուած : Հիմա «փըլաւ»ին հրապուրիչ շոգիները այլեւս չէին բարձրանար դէպի առաստաղ: «Փըլաւ»ը պաղած էր :

Ոչինչ: Շարունակեցինք:

Ծայրայեղ անքաղաքավարութիւն է բաժակաճառի ատեն որեւէ բան ուտել : Եւ որովհետեւ անվերջ բաժակաճառ կը խօսուէր, անհնար եղաւ կերակուրներուն համին աշել: Ամէն անդամ որ պատառ մը պիտի տանէի բերանս , կենաց մը կը խըմուէր եւ ի հարկէ այդ միջոցին աններելի էր որեւէ բան ուտել, այնպէս որ իմ կամքէս անկախ՝ տեղական քաղաքակավարութիւնը կը պահանջէր որ հրաժարիմ ինքզինքս սնուցանելու ծրագրէս :

Խօսեցան ու խմեցին: Խմեցին ու խօսեցան: Իսկ ես՝ առատութեան մէջ քաղցած էի: Այլեւս թեւս յոգնեցաւ բաժակ վերցնելէ :

Գինիով սկսանք: Գինիին յաջորդեց գարեջուրը, գարեջուրին յաջորդեց վոտկան, վոտկային յաջորդեց ուիսկին եւ ուիսկիին յաջորդեց քոնիաքը:

Առաւօտեան երկուքը եղաւ: Օղիին թմրեցուցիչ գոլորշին պատած էր ուղեղս :

Բնականաբար խմեցինք նաեւ Հայաստանին եւ Արարատին կենացը: Խմեցինք մայր Աթոռին կենացը:

Դժբախտաբար «թամատա»ն սկսաւ քիչ մը իր հեղինակութիւնը կորսնցնել : Անիշխանութեան պզտիկ ձգտում մը նշմարելի եղաւ: Առանց «թամատա»յէն արտօնութիւն ստանալու՝ Կրիշան սկսաւ խմել Սաքօ ջանին կենացը, Սաքօ ջանը առանց թամատային հարցնելու համարձակեցաւ խմել Վարդուշ ջանին կենացը եւ այսպէս, ամէն մարդ անհաշիւ եւ անկանոն՝ սկսաւ խմել իր ուզածին կենացը:

Այլեւս բան չմնաց որուն կենացը չխըմէինք: Խմեցինք նոյնիսկ անապատին մէջ շուք տուող ծառին կենացը: Այդ միջոցին՝ օղիի ազդեցութեան տակ, համարձակութիւն ունեցայ գործնական առաջարկ մը ընելու եւ շահախ դրութեամբ թելադրեցի որ հատ մըն ալ խմենք կենացը այն սաւառնակին որ զիս ողջ առողջ տեղս պիտի հասցնէր :

Տեղս ողջ հասայ բայց ոչ այնքան առողջ: Վիճակս վիճակ չէր: Կենաց խմելով՝ արիւնս յիսուն առ հարիւր խարդախուած էր օղիով: Տուն վերադարձիս , լաւագոյն հիւանդանոցին հիւրասիրութիւնը վայելեցի տասն եւ հինգ օր :

Թեհրանի երբեմնի սեղանակիցներս իմացեր են որ անկողնոյ կը ծառայեմ եւ զգայուն երկտողով մը արագ ապաքինում կը մաղթէին: Յիշած էին նաեւ որ իրենց վերջին նիստին հատ մըն ալ փափկանկատութեամբ խմեր են զիս դարմանող բժիշկին կենացը:

Կենացդ, տոքթոր ...

Ե. Լ.

ԶԷՅԹՈՒՆՑԻՆԵՐՈՒ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ

Զէյթունցիներու Միութիւնը (Հալէպ) կոչ մը հրատարակած է, որմէ կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները :—

Օտար ափերու վրայ ծնած եւ հասակ նետած մեր կայծկլտուն նոր սերունդը Զէյթունցի կարենալ պահելու համար որոշած ենք. —

Ա.— Յուշարձան մը կանգնել զէյթունցի նահատակներու յիշատակին: Այս նը պատակաւ , քաղաքիս ազգային գերեզմաննոցին մէջ գնած ենք բաւարար տարածութեամբ հող: Յատակագիծն ու նախատիպարը պատրաստ են: Շինութեան համար կը նախատեսուի շուրջ 3–4000 սուր. ոսկի կամ հազար տոլար :

Զէյթունի եւ Ապրիլեան զոհերու գերեզման Տէր Զօրի միջեւ գտնուող Հալէպի հնադարեան բերդին, բանտերուն մէջ արգելափակուած էին մեր շատ մը անուանի հայրենակից զեկավարները : Տարագրութեան, ինչպէս վերադարձի ճամբուն վրայ Հալէպն է եղած գլխաւոր կայանը բազմահազար կարաւաններուն : Այսօր ալ հոն հաստատուած է վերապրող Զէյթունցիներու ամէնէն հոծ գաղութը : Այս պատճառներով յուշարձանի շինութեան համար ամէնէն յարմար վայրը Հալէպն է :

Յուշարձանը պիտի ըլլայ ուխտատեղի Զէյթունցիներուս:

Բ) Շինել Զէյթունցիներու Տուն մը , ուր հաւաքուած Զէյթունցիներ, մշակութային այլեւ այլ ձեռնարկներով, կարողանան ներշնչուիլ Զէյթունի պատմութենէն, որպէսզի նոր սերունդի հոգին կաղապարուի մեր նախնեաց դրոշմով :

Գ) Կարեւորութեամբ նկատի առած ենք Զէյթունի Պատմութեան լիակատար հրատարակութիւնը : Զէյթունցին այլ քաղաքացիներէ շատ առաջ ունեցած է պատմութեան գրքեր, հայ եւ օտար հեղինակներու կողմէ գրի առնուած: Զանոնք համադրել, քննական պատմութեան բովէն անցընել եւ աւելի ճոխացնել, մեր գլխաւոր մտահոգութիւններէն մին է: Ասիկա կը կարօտի որքան նիւթական , նոյնքան եւ աւելի ձեռնհաս զէյթունցի մտաւորականներու համագործակցութեան :

Յոբելենական տօնախմբութիւններու հասոյթէն, ըստ ձեր նախասիրութեան , կրնաք բաժին հանել Յուշարձանի, Զէյթունցիներու Տան շինութեան կամ Զէյթունի Պատմութեան հրատարակութեան :

Կը հաւատանք թէ միասնական ջանքերով կարելի պիտի ըլլայ յաջողութիւնը :

ՕՏԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Յեղափոխութենէն ի վեր, առաջին անդամ ըլլալով Խ. Միութեան քաղաքացիները պիտի կրնան բաժանորդագրուիլ օտար թերթերու, պարբերականներու եւ արհեստագիտական թերթերու, որոնք կը հրատարակուին երկրէ դուրս: Դէպիմը տաւորական ազատութեան առաջին քայլն է, թէեւ այս արտօնութիւնը կը վերաբերի արբանեակ բարեկամներու : Արեւմտեան պետութեանց թերթերուն համար արտօնութիւն չկայ տակաւին : Միայն լրագրողները եւ քանի մը հոգի որոնք պէտք ունին այդ հրատարակութեանց կրնան ստանալ :

Մոսկուայի կրպակներուն մէջ շուտով պիտի երեւայ անգլերէն թերթ մը «Մոսկուա Նիւզ» որ դադրած էր 1949էն ի վեր: Թերթը պիտի ըլլայ Վոկսի (արտասահմանի հետ մշակութային կապ) հսկողութեան տակ :

Խորհրդային կեդրոնական մամուլի գրասենեակը հրատարակեց գրացանկ մը , նշանակելով անունները այն թերթերուն, որոնց կարելի է բաժանորդագրուիլ: Այս գրացանկին մէջ կ'երեւան 75 ալպաներէն, 60 չինարէն, 250 պուլկարերէն, 411 չեխերէն, 420 գերմաներէն, 375 քորէերէն, 374 լեհերէն, 60 մոնկոլերէն, 271 ռումաներէն եւ 21 աննամերէն հրատարակութիւն : Այս պարբերաթերթերուն մէջ կան բացի քաղաքական օրկաններէ, բազմաթիւ գիտական մասնագիտական թերթեր, որոնք լոյս կը տեսնեն արեւելեան Գերմանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ մէջ: Նորաձեւութեան վերաբերեալ թերթերը որոնք կը հրատարակուին Գերմանիոյ, Չեխոսլովաքիոյ եւ Լեհաստանի մէջ, մեծ հետաքրքրութեամբ կը փնտռուին Խ. Միութեան կիներուն կողմէ :

Մեծ թիւով օտար արհեստագիտական պարբերաթերթեր ալ արտօնուած են: Շատ մեծ է ներկայիս արհեստագիտական գրականութեան պահանջը: Մշակոյթի փոխ – նախագահ՝ Սերժ Կալտանով վերջերս կ'ըսէր թէ Պետհրատը կը պատրաստուի հրատարակելու չորս հարիւր տեսակ օտար գործեր, ճարտարարուեստի , երկրագործութեան եւ զանազան գիտութեանց մասին :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ.— Հանդէսները եւ տօները իրարու կը յաջորդեն: Սթանօզի Հայր. Միութիւնը իր 28րդ տարեդարձին եւ «Մանուկներու Օրուան» առթիւ սարքած էր խնջոյք մը, կիրակի 25 Դեկտ. Պ. Գ. Խաչատուրեանի սրճարանին մէջ : Սրահը լեցուած էր ընտանիքներով: Մթնոլորտը շուտով տաքցաւ, հայկական երգապնակներու եղանակներով: Միութեան ատենապետը Պ. Յ. Ահարոնեան ճառով մը պարզեց իրենց գործունէութիւնը : Յետոյ տեղի ունեցան երգեր եւ արտասանութիւններ :

Մեր հոգեւոր հովիւը Արտակ վարդապետը որ պատարագի համար Կրընոպլը կը գտնուէր, նամակով մը ցաւ կը յայտնէր որ պիտի չկրնայ անձամբ քաջալերել այս ազգօգուտ ձեռնարկը:

Խօսք տրուեցաւ վեր. Պարսումեանին , որ գովեց Միութեան գործունէութիւնը եւ պատուիրեց բոլոր ներկաներուն որ միշտ միացած մնան: Ներկայ էր նաեւ Ազգ. Միութեան ատենապետը որ թելադրեց ներկաներուն կատարել իրենց պարտականութիւնը :

Շնորհիւ հայրենակիցներու նուէրներուն, վիճակախաղ մը սարքուած էր : խորոված ճագար մը, որ շահեցաւ Պ. Ա. Խաչատուրեան եւ բաժնեց բոլոր սեղաններուն միջեւ: Ուրիշ շահողներ ալ նուէրներ ըրին Հայր. Միութեան :

ՀԱՅԿ ՊԵՐՆԱՌ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ (Հար. Ամերիկա) Ազգ. Կեդր. Արսլանեան վարժարանի ամավերջի հանդէսը տեղի ունեցաւ Նոյ. 20ին, Հայ Կեդրոնի սրահին մէջ : Եղան արտասանութիւններ եւ երգեր: Երգչախումբը, որ կը բաղկանայ 120 աշակերտներէ, զեկավարութեամբ ուսուցիչ Վահան Գալֆաեանի, երգեց ազգային երգեր : Այս տարեշրջանին Արսլանեան վարժարանի աշակերտներուն թիւը եղած է 177, 84 մանչ, 93 աղջիկ : 16 փոքրիկներ հեռացած են տեղափոխութեամբ , որով դպրոցը իր կրթական տարին փակած է 161 աշակերտներով: 21 փոքրիկներ կ'անցնին նախակրթարան: Այս դպրոցին կրթական պաշտօնէութիւնը չափազանց ծանրաբեռնուած է, ունի օրական վեց պահ դաս եւ հսկողութիւն: Քաղաքական վերջին դէպքերու պատճառով դասերը 15 օրի չափ ընդհատած են :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (101)

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ ԵՒ ԿԱԽԱՂԱՆՆԵՐ

Բ. ՄԱՍ

— Իզմիթէն կուգամ, Կազիին հետ տեսակցեցայ, ըսելիքներ ունիմ ամէնուդ, ըսաւ: Վաղը Ճավիտ պէյի տունը եկու»: Ես ալ գացի Ճավիտ պէյի տունը, ուր կային նաեւ Հիւսէյին Ճահիտ, Տոքթ. Նազըմ, Գարա Քէմալ, Ճանպոլաթ եւ Ֆէթհի պէյերը: Արտահանի երեսփոխան Հիլմի պէյ ալ հոն էր:

— Կախաղան հանուած Շիւքրիւ եւ ընկերները հո՞ն էին:

— Չեմ յիշեր, ժողովը երեք ժամ տեւեց եւ Ճավիտ պէյ վարեց զայն: Ատենագրութիւն չբռնուեցաւ: Ես սկզբունքով հակառակ էի դիմադրութեան:

— Մահափորձի մասին բան մը չէի՞ք կռահած:

— Երբ դադրեցայ երեսփոխան ըլլալէ, բացարձակապէս քաշուեցայ նաեւ քաղաքականութենէ:

Յաջորդ օր, Անկախութեան Ատեանը դատեց երկու ծանօթ եւ գործօն Իթթիհատականներ, Տոքթ. Բասուհի եւ Համտի Պապա: Տոքթ. Բասուհի Սահմանադրութիւնը հռչակուելէն ետք Իթթիհատի յարած եւ կեդրոնի անդամ ընտուած էր: Պատասխանատու պաշտօններ ստանձնած էր ընդհ. պատերազմի ընթացքին: Նախագահը հարցուց թէ շահադիտութիւնը արգիլող յանձնաժողովը ի՞նչ կը բանէր պատերազմի տագնապալի օրերուն:

Տոքթ. Բասուհի.— Ապրանքի մը գինը մէկ օրուան մէջ երկու-երեք պատիկը կ'աւելնար, Իթթիհատի կեդրոնը պէտք տեսաւ այդպիսի մարմին մը կազմելու եւ կանոնագիր մը պատրաստուեցաւ:

Նախագահ.— Ասոր համար չկա՞ր ձեռընհաս մարմին մը: Ըսել է որ Հիւսէյին Ճահիտ պէյ, դուն եւ Տոքթ. Նազըմ պէյ կը լուծէիք այդ փափուկ խնդիրը: Մէկը լրագրող, միւսը բժիշկ, ի՞նչ կրնայիք հասկնալ շահադիտութենէ, ի՞նչ կապ ունէիք այդ գործերուն հետ:

— Ես ալ չեմ հասկնար ըսի, բայց պընդեցին:

— Անդամ մըն ալ կը հարցնեմ քեզի, դուք վաճառակա՞ն էք որ շահադիտութիւնը արգիլելու գործին կը խառնուիք, աշխարհը տակնուվրայ կ'ընէք: Գիտէ՞ք թէ ձեր մասին ընդարձակ թղթածրար մը կայ:

Բասուհի.— Հիւսէյին Ճահիտ պէյ յանձնաժողովին նախագահ էր, հարկ եղած պատասխանները տուաւ եւ դատական հետապնդումէ փրկուեցանք:

Նախագահ.— Դուք ձեր փտած եւ կեղտոտ քաղաքականութիւնով քաշկռտուեցաք, տապլտկեցաք եւ մինչեւ հոս եկաք: Հիմա այլեւս վերջնապէս պիտի մաքրագործուի այս խնդիրը: Ըսէ տեսնեմ, ի՞նչպէս փախաք երկրէն:

— Թալէաթ փաշայի հրաւէրով ընկերացայ իրեն եւ 5–600 ոսկի դրամ առի:

— Ուրկէ՞ առիք:

— Չեմ յիշեր:

— Ազգը չարչարեցիք եւ խոշտանգեցիք եւ հիմա չես յիշեր թէ ուրկէ առած ես: Եթէ աւազակութեամբ առիք, կրնաք ըսել որ սա կամ նա միջոցներով առիք, մինչդեռ Քիւչիւք Թալէաթ պէյ ըսաւ որ 2000ական ոսկի առիք սնտուկէն: Չեմ գիտեր թէ ո՞վ է ստախօսը, ա՞ն թէ դուն: Դուն դրամը ուրկէ՞ գանձեցիր:

— Ժամանակ անցած է, կամ քարտուղարէն եւ կամ արկղակալէն:

— Հասկցայ թէ ինչո՞ւ խօսքը ընել չես ուզեր: Յափշտակուած դրամ մը բաժնելու ձեռնարկեր էք, անոր հետքը ծածկելու համար լուռ կը մնաք, ամէնէն որոշ ճշմարտութիւնը կը ծածկէք: Կ'ուրանա՞ք ուրեմն թէ 2000ական ոսկի առած էք:

— Չեմ յիշեր, բայց այս որոշումը Իթթիհատի կեդրոնը տուաւ, քարտուղարներու մէկ տարեկան, անդամներու վեց ամսուան թոշակ տրուեցաւ, որովհետեւ թշնամին պիտի գար եւ անօթութենէ պիտի մեռնէինք:

— Դո՞ւք պիտի մեռնէիք անօթութենէ: Հապա՞ ազգը, ան ի՞նչ պիտի ըլլար: Այս դրամները ձեր մէջ բաժնեցիք, աղէկ, մընացորդ գումարները ի՞նչ եղան:

— Թէճէտտիւտ կուսակցութիւնը առաւ, հաշիւը անոր փոխանցեցինք:

— Ռումանիա գտնուած գումարները ի՞նչ եղան: Այդ դրամները երկրին դրամներն են, զորս դուք յափշտակեցիք:

— Անոնք Պասրի պէյի քով մնացին:

Նախագահ.— Տակաւին դաւաճանութիւն կ'ընէք: Ահա Քիւչիւք Թալէաթի յայտարարութիւնը որ կը հաստատէ թէ իւրաքանչիւրդ 2000ական ոսկի ստացած էք: Ի՞նչ ալ ճիշդ կը խօսիք, մէյ մըն ալ ելեր էք պնդելու թէ ճշմարտութիւնը կ'ըսէք:

(Շար.)

ցնելու, եւ հիւլէական զէնքերը օրէնքէ դուրս հռչակելու, նաեւ վերջերս հնարուած հրթիռները արգիլելու, ինչպէս ըսաւ մառեշալ Բուլկանին »:

Գալով գերմանական հարցին, Խրուշչեւ շեշտեց թէ Արեւմուտքը պարտի նկատի առնել երկու գերման պետութեանց գոյութիւնը, եթէ անկեղծօրէն կուսակից է Եւրոպայի ապահովութեան: Այսօր ամէնէն հրատապ խնդիրն է երաշխաւորել Եւրոպայի ապահովութիւնը, մինչ դեռ արեւմտեան պետութիւնները կը պահանջեն նախ վերահաստատել Գերմանիոյ միութիւնը: Անոնք կը պահանջենոր արեւելեան Գերմանիան միանայ արեւմտեան Գերմանիոյ եւ հաշուեյարդարի ենթարկուին անոր բոլոր ընկերային նուաճումները: Այս պահանջը եւ վերազինեալ Գերմանիոյ միացումը Արեւմուտքի ոչ միայն պիտի չերաշխաւորէ Եւրոպայի խաղաղութիւնը եւ ապահովութիւնը, այլեւ պիտի աւելցնէ նոր պատերազմի մը վտանգը: Արեւմուտքը կ'ուզէ Ատլանտեան դաշինքին մէջ առնել միացեալ Գերմանիան, անոր ուժը աւելցնելու եւ արեւմտեան պետութեանց կամքը պարտադրելու համար Խ. Միութեան եւ ժողովրդական հանրապետութեանց »:

Խրուշչեւ յետոյ յայտարարեց թէ «երբեք զինաթափ պիտի չըլլան դաղափարական պայքարի ճակատին վրայ. թող այս պարագան չմոռնան աշխարհակալ պետութիւնները »:

× Գերագոյն Խորհուրդը իր նստաշրջանը փակելէ առաջ վաւերացուց Ա. Միկոյեանի, Պերվուխինի եւ Սաբուրովի անուանումը իբրեւ առաջին փոխ – վարչապետներ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ բրիտանական դեսպանները Լոնտոն կանչուած են, մասնակցելու համար խորհրդակցութեան մը որ պիտի կատարուի յունուար 4ին: Այս խորհրդակցութիւնը անհրաժեշտ համարուած է, նկատելով որ կարելի չեղաւ Պաղտատի Ուխտին կապել Յորդանանը եւ ուրիշ արաբական երկիրներ :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ եւ Եուկոսլաւիոյ վարիչները կը շարունակեն շատ կարեւոր խորհրդակցութիւններ կատարել Գահիրէի մէջ, քննելով նաեւ Միջին Արեւելքի խնդիրը: Գնդ. Նասր բացատրած է մառեշալ Թիթոյի թէ Սուրիոյ եւ Արաբիոյ հետ միացեալ հրամանատարութիւն հաստատելով երբեք նպատակ չունի յարձակում մը պատրաստելու Իսրայէլի դէմ :

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ Գ. կարգերը պիտի ջնջուին յառաջիկայ Յունիս 3ին, եւ ոչ թէ յունուարին, ինչպէս տպուած էր երէկ : Այս փոփոխութենէն պիտի օգտուին բոլոր ճամբորդները: Ապագայ Բ. կարգը պիտի արժէ այնքան որքան այսօրուան Գ. կարգը, այսինքն 6·25 Ֆրանք իւրաքանչիւր քիլոմեթրը: Ա. կարգի տոմսակները պիտի արժեն 8·75, (այժմ Բ.ը կ'արժէ 7·30): Ա. կարգի բաժնեակները վեց նըստարան պիտի ունենան, Բ. կարգինները՝ ութ: Բոլոր վակոններուն մէջ ալ շարժական անկողիններ պիտի գտնուին (քուշէթ):

ԹՈՒՐՔԻՈՅ դեմոկրատ (կառավարական) կուսակցութենէն բաժնուած երեսփոխանները նոր կուսակցութիւն մը կազմեցին: «Հիւրիյէթ», բացումը կատարուեցաւ Դեկտ. 22ին :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ մեծագոյն վիրահատը, փրոֆ. Լբռիշ, մեռաւ 76 տարեկան հասակին մէջ: Ոչ միայն քաջ մասնագէտ էր, այլեւ օժտուած բարձր զարգացումով :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Գերմանիոյ վարչապետը ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ 1956ի քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ երկրին միացումը եւ պայքար բոլշեւիկեան թափանցումին դէմ «որ ամենամեծ վտանգն է Արեւմուտքի համար: Գերմանիա պիտի կատարէ իր յանձնառութիւնը, 500·000 հոգինոց բանակ մը տրամադրելով հասարակաց պաշտպանութեան »:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Մկրտիչ Դաւիթեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ողբացեալ՝

ՄԿՐՏԻՉ ԴԱՒԻԹԵԱՆի

մահուան առթիւ:

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Վալանսէն Պ. Մանուկ Տէր Պալեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր բարեկամին՝ Պ. Հրանդ Թերզեանին, Նիւ Եորք:

× Առնուվիլէն Տիկին Զաքարեան եւս մէկ տարեկան՝ իր ամուսնոյն:

× Մարսէյլէն Պ. Նորոյեան կը նորոգէ իր տղուն բաժանորդագրութիւնը, Նիւ Եորք:

× Օր. Աղատուհի Նորոյեան այս տարի եւս մէկ տարուան «Յառաջ» կը նուիրէ իր հօրը՝ Տիգրան Նորոյեանի (Լիոն):

× «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար 1000 Ֆրանք կը նուիրէ Մ. Տ. Գ.

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆր. Կապոյտ Խաչի Շրջ. վարչութիւնը խոր ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի ԳՈՀԱՐ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆի մահուան առթիւ իր ընտանիքին եւ փոխան ծաղկեպսակի երեք հազար Ֆրանք կը յատկացնէ կարօտ ուսանողի մը:

ՁԵՐ ԶԱՐԹՕՆՔԻ
(REVEILLON)
ԵՐԵԿՈՆ ԼԻԼԱՅԻՆ ՄՕՏ

Պիտի անցընէք անշուշտ, գտնելով հայկական թոփիկը, միտիա, տերեւով տոլմա եւ աւանդական անուշապուրը, բազմատեսակ աղանդերներ, արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ եւ անուշեղէններ:

ՇԱՄՓԱՆԵԱ

Օղին և ընտիր բոլոր խմիչքները միշտ պատրաստ պիտի գտնէք :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՒԱԳ

Մասնակցութեամբ

Գարեգինի, ինչպէս նաեւ Տիկին Իքսի հայկական եւ արեւելեան երգերով եւ պարերով :

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր սեղանը

24, Rue St. Lazare TRI. 31-62,
Métro Notre Dame de Lorett

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ ԾՆՈՒՆԴԻ

ՆԻՍ.— Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ, Այս կիրակի, Նոր տարի, առաւօտ, ըսկիզբ ժամերգութեան ժամը 9, Ս. Պատարագ ժամը 10·30 :

7 Յունուար, Շաբաթ, սկիզբ ժամերգութեան ժամը 9ին, Երեկոյ Ճրագալոյց ժամը 3·30ին, Ս. պատարագ 4·30ին:

ՊՕՄՈՆ.— Այս կիրակի, Կաղանդ, Տարեմուտ 1956 թուականին Քրիստոսի : Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 8ին, Գոհաբանական Ս. Պատարագ 10ին:

ՊՈՒԼՎԱՐ – ՕՏՏՕ Ս. ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻ

1 Յունուար Կիրակի, Ամանորի պաշտամունք :

Սկիզբ ժամերգութեան 8·30 :

Ս. Պատարագի 10 :

★

Ս. ԽԱՉ

Ս. ԽԱՉ.— Այս կիրակի, ժամը 10·30ին ձայնաւոր պատարագ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Պ. Մկրտիչ Աւետիքեան եւ զաւակը Յովհաննէս, Այրի Տիկին Վարդուհի Աւետիքեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Նալպանտեան, զաւակները եւ ազգականները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց կնոջ, մօր, հարսին, զաւկին եւ քրոջ, ողբացեալ

ԾՆՈՒՆԴ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆի
(Ծնեալ Նալպանտեան)

մահուան քառասունքին առթիւ:

ՊԷԱԹՐԻՍ

Հաստատութիւնը Ամերիկայէն ստացած է մեծ քանակութեամբ այր մարդու եւ պատանիներու հագուստ

Complet deux piéces

2000էն — 4500 ՖՐԱՆՔ

Նոյնպէս զանազան կերպասեղէններ

Մեծաքանակի եւ դպրոցական աշակերտներու

ԱՌԱՆՁԻՆ ԶԵՂՉ

Անվարան դիմել՝

97, Rue de Richelieu Paris (2)
Tél RIC, 57-57

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

Կազմակերպուած Ֆր. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութեան եւ Փարիզի շրջանի մասնաճիւղերու կողմէ, Յունուար 2ին, ժամը ՃԻՉԴ 14ին :

Սոսիէթէ Սավանթի թատերասրահին մէջ, 8 ռիւ Տանթօն, մեթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Շարժանկար: Կաղանդ Պապա :

Մանուկներու Օրուան առթիւ Ֆ. Կապ. Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղը վարձած է օթոքար մը դպրոցի աշակերտներուն փոխադրութեան համար :

Օթոքարը կը մեկնի ժամը 1 — 1·15ին Փուէնթ տը Շաւիլէն: Աշակերտներուն համար երթուդարձը ձրի է, իսկ անոնց ընկերացող մեծերուն համար 200 Ֆրանք որոշուած է:

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ
ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ
ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, RUE RICHER - PARIS (9e)

Tél.: PROvence 64-90
C. C. P. Paris 3630-66

Մանկութիւն չունեցող մարդիկ, Ա. Ծառուկեան, մատենաշար «Համազգային» Պէյրութ, 1955, գինը 700 Ֆրանք :

Դանիէլ Վարուժան, Դ. Ճիզմէճեան, (Դպրոցական կեանքը, Անտիպ նամակները, Գրականութիւնը), մատենաշար «Յուսաբեր», Գահիրէ, 1955 գինը՝ 700 :

Ընտանիքին բարեկամը եւ ընդարձակ երազահան, կազմեց՝ Կ. Կիլիկեցի, տպ. Կ. Տօնիկեան, Պէյրութ, գին 1000 :

Նոր Քնար երգարան, կազմեց՝ Կարօ Գէորգեան, Պէյրութ, 1954, կազմուած՝ 1650 Ֆր. թղթակազմ՝ 1400 Ֆրանք :

Քաջն Նազար եւ ուրիշ 13 պատմուածքներ, Համաստեղ, Գահիրէ 1955: Գինը՝ կազմուած 1000, թղթակազմ 700 Ֆր. :

Սիամանթոյի ամբողջական գործը, Գահիրէ, կազմուածը՝ 1800 Ֆրանք :

Վերադարձ, Կ. Փօլատեան, Գահիրէ 1955, գինը 500 Ֆրանք :

Զրոյց, Կ. Փօլատեան, (Ահարոնի, Էլիւարի, Շ. Նարդունիի, Օ. Պէրպէրեանի, Հ. Ս. Տէր Մովսէսեանի եւ Լիւք Անտրէ Մարսէլի հետ) Փարիզ, 400 Ֆր.: Վէրք Հայաստանի, Խ. Աբովեան (նոր տպագրութիւն), Պէյրութ 1954, (կազմուած) 700 Ֆրանք:

Ամէնուն տարեգիրքը, Կարօ Գէորգեան, Գ. տարի, 1956, պատկերազարդ, 616 էջ, գինը՝ 1200 Ֆրանք :

Գիւղը,, Համաստեղ, Բ. տպ. Ազդակի, Պէյրութ, 1955: Գինը՝ 600 Ֆրանք:

Պատմութիւն Հայ Գաղթականութեան, Բ. հատոր, 722 էջ, Գահիրէ, 1955: Գինը՝ 1500 Ֆրանք :

ՄԱՐՍԷՅԼ
ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ
ԱՇԱԿԵՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Նոր Տարուան առթիւ ճաշ մը կազմակերպած է իր անդամներուն եւ համակիրներուն համար այս շաբաթ գիշեր Բարեգործականի սրահը՝

19A Rue Venture

Տեղերը սահմանափակ ըլլալով, արձանագրուիլ շուտով Պ. Արամ Շէխիկեանի մօտ՝

Pharmacie CENTRALE
1, Bd. d'Athènes, Tél: Co. 33-80

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԱՆՊԱՅՄԱՆ
ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Իր յարգելի հայրենակիցները եւ յաճախորդները կը հրաւիրէ Տօնական օրերու առթիւ իրենց ապսպրանքները ընել մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, գիներու ըզգալի զեղչով :

Կը ներածենք մեր մասնագիտութեան յատուկ ուտելիքներ միշտ թարմ, համեղ եւ ընտիր, որոնք միշտ դոհ կը ձգեն մեր այցելուները :

Ունինք թահին ու հէլվա, եալաննի տօլմա եւ տերեւ, ձիթապտուղ յունական, կալամաթա, տեղական ու թրքական զուտ ձէթ, Ամասիայի չոր պամիա եւ Հալէպի կարմիր ոսպ, ճերմակ պանիր, քաշքավալ պալքանեան, պամիա եւ ամէն տեսակ Ֆրանսական պահածոներ, Կեսարիոյ ընտիր ապուխտ, եւ սուճուգ, որ միայն մեր քով պիտի գտնէք: Ծիրանի պաստեղ, պիստակ եւ միջուկը նաեւ փիստաշ 700 Ֆրանք քիլօն եւ միջուկը, քիշնիշ եւ փինիօն, սալեպ, մահլեպի, սումաք, սագրզ, պահար, քիմիօն, չաման, բոլոր համեմները Ֆրանսայի ամէն կողմը 24 ժամուան մէջ ղրկելու պայմանաւ, նաեւ Պելճիքա, Զուիցերիա, եւ այլուր:

Մանաւանդ մեր ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ, զուտ խաղողէ պատրաստուած, անպակաս չըլլայ ձեր սեղանէն, իսկ քաշուած համեղ զուտ սուրճը, կը մոռցնէ ձեր բոլոր յոգնութիւնը : 20 Rue Villeroy et
244 Rue Vendôme, *LYON*

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՇԻՒ ԵՒ ՄՈՐԹԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆ Է
Տ Ի Ր Ա Ն

Արագ սպասարկութիւն
Վճարման դիւրութիւններ
6, Rue Beaurepaire
24, Rue des Marais, PARIS (Xe)
Téléphone : BOT. 13-48
Métro : République

DISTILLERIE RAKI DUZE Ի

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆ ՈՒ ԽԱՆՈՒԹԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ ԵՆ

2. RUE SCARAMELLI, MARSEILLE, Tél. GA. 09 - 51

ՏԱԼԱՔԻՒՓԷԵԱՆ Որդի կը շարունակէ ընդունիլ իր յաճախորդները այս նոր հասցէին :

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Հիմնադիր–տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

★

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

4, Rue Robert - Estienne
(Rue Marbeuf) PARIS (8e)
Téléphone BAL. 31 - 21
(Métro: F. D. Roosevelt)

★

Հանելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորովածներ, «շաշլիք», «քարսքի»

★

BAR AMERICAIN

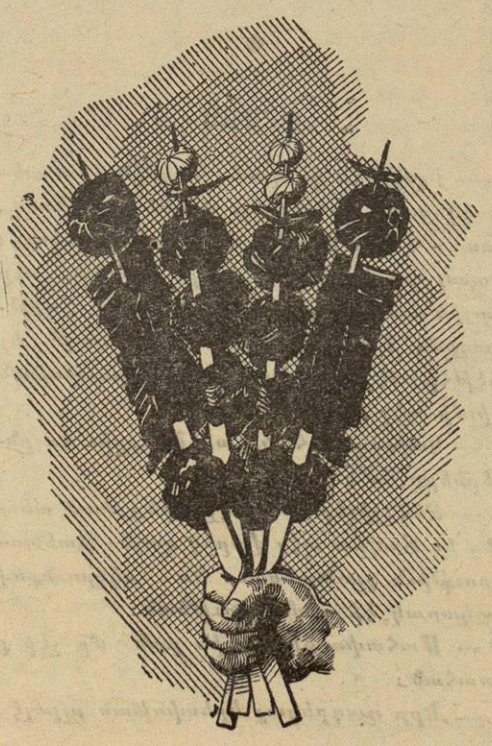

Imp. «Araxes», 46, Rue Richer - Paris (9e)